„Én azt hiszem, annál nincs nagyobb öröm, mint valakit megtanítani valamire, amit nem tud, és nagyobb jótétemény sem.”

(Móricz Zsigmond)

Cházár András
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium
Nevelési és Pedagógiai Programja

2017.

Módosítva: 2020

I. I.BEVEZETÉS 10

I.1. TANULÓINK SZOCIOLÓGIAI HELYZETKÉPE 11

I.2. A NEVELÉSI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSÉNEK JOGSZABÁLYI HÁTTERE 11

I.3. TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS 12

I.4. PIVÁR IGNÁC TAGINTÉZMÉNY 13

I.5. JÖVŐKÉP 15

I.6. INTÉZMÉNYÜNK KÜLDETÉSI NYILATKOZATA 15

I.7. AZ INTÉZMÉNYBEN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI 16

I.8. INTÉZMÉNYÜNK ÁLTAL FONTOSNAK TARTOTT ÉRTÉKEK, MELYEK ELSAJÁTÍTÁSÁNAK ELŐSEGÍTÉSE AZ ITT FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA FELADATA: 18

I.9. AZ INTÉZMÉNY HAGYOMÁNYAI ÉS MŰKÖDÉSE 19

II. AZ ÓVODA PROGRAMJA 21

II.1. BEVEZETŐ 22

II.2. GYERMEKKÉP 23

II.3. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI 24

II.4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE 28

II.5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI 33

II.6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE 37

II.7. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉNEK IRÁNYELVEI 38

II.8. ÓVODAI KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM 56

III. NEVELÉSI PROGRAM 69

III.1. AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA 70

III.1.1. Az általános iskolában tanuló sajátos nevelési igényű enyhe és súlyos fokban, valamint halmozottan sérült hallássérült tanulók, tanulásban és értelmileg akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 70

III.1.2. Személyiségfejlesztés 83

III.1.3. Közösségfejlesztés feladatai, színterei 91

III.1.4. Kiemelt figyelmet érdemlő tanulókkal kapcsolatos feladatok 97

111.1.5. A szülő - tanuló - pedagógus együttműködésének formái, színterei 111

111.1.6. Az ép intellektusú autizmus 112

111.1.7. Nevelési és Pedagógiai program az ép intellektusú autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók részére 112

III.2. A SZAKISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA 166

III.2.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei: 166

III.2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 177

III.2.3. Közösségfejlesztés 178

III.2.4. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatok 179

III.2.5. A szülő-pedagógus együttműködésének formái, színterei 185

III.3. A KÉSZSÉGFEJLESZTŐ INTÉZMÉNYEGYSÉG NEVELÉSI PROGRAMJA 187

III.3.1. Az intézményegységben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei: 187

III.3.2. Fejlesztési területek - nevelési célok 188

III.3.3. Céljaink eléréséhez szükséges kulcskompetenciák 190

III.3.4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok ... 190
III.3.5. Közösségfejlesztés ... 191
III.4. **A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGÁNAK GYAKORLÁSÁNAK RENDJE** ... 192
III.5. AZ EGÉSZSÉGVÉDELEMMEL, KÖRNYEZETI NEVELÉSSEL, FOGYASZTÓVÉDELEMMEL ÉS TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK ... 196
III.5.1. Iskolai egészségnevelési program ... 196
III.5.2. Elsősegélynyújtási alapismeretek ... 197
III.5.3. Környezeti nevelési program ... 198
III.5.4. Pivár Ignác tagintézmény egészségnevelési és környezeti nevelési programja ... 202
III.5.5. Fogyasztóvédelem ... 215
III.6. PEDAGÓGUSOK INTÉZMÉNYI FELADATAI ... 217
III.6.1. Általános feladatok: ... 217
III.6.2. Osztályfőnök feladatai ... 219
III.7. A VIZSGÁK SZABÁLYAI ... 219
III.7.1. Az osztályozó vizsga feltételei, vizsgák ... 219
III.7.2. Szakmai vizsga ... 221
III.8. AZ ISKOLAI FELVÉTEL, ÁTVÉTEL ELJÁRÁS RENDJE ... 221
IV. HELYI TANTERV ... 223
IV. 1. INTÉZMÉNYÜNK ÁLTAL HASZNÁLT TANTERVEK ... 224
IV. *1.1. Óvoda ... 224*
IV. *1.2. Pivár Ignác tagintézmény ... 225*
IV.2. ÓRATERVEK ... 225
IV. *2.1. Általános iskola ... 225*
IV. 3. AZ ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI ... 274
IV. 4. A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK, MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK MINŐSÍTÉSE, ÉRTÉKELÉSE 275
IV. 5. AZ OTTHONI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI ... 289
IV. 6. A PEDAGÓGIAI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ - OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE ... 291
V. SZAKMAI PROGRAM ... 292
V. 1. CÉLOK ÉS FELADATOK A SZAKISKOLAI KÉPZÉSBEN ... 306
V. 2. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA KIEMELT FELADATAI: ... 307
V. 3. ISKOLÁNK KÉPZÉSI RENDSZERE ... 308
V. ***3.1. Kimenő rendszerben*** ... *308*
V. ***3.2. 2013-2014. tanévtől felmenő rendszerben*** ... *308*
V. **4. A**

SZAKMAI GYAKORLATI KÉPZÉS HELYEI ÉS FORMÁI 309
V. 5. KÖZISMERETI ÉS SZAKMAI TANTÁRGYAK ÉS AZ AZOKRA FORDÍTOTT HETI ÓRASZÁMOK (2013-2014.TANÉVTŐL) 310
V.6. A SZAKMAI GYAKORLATI KÉPZÉS HELYEI ÉS FORMÁI 325
VI. A KOLLÉGIUMI NEVELÉS ÉS PEDAGÓGIAI PROGRAMJA 325
VI. 1. KOLLÉGIUMI ALAPELVEK 326
VI. 1.1. Bevezető 326
VI. 1.2. A kollégium társadalmi szerepe 327
VI.1.3. A kollégiumi nevelés célja és alapelvei 327
VI.1.4. A kollégiumi nevelés feladatai 328
VI.1.5. A kollégium speciális feladatai: 331
VI.1.6. A tanulók életrendje, tanulása, szabadidő szervezése 333
VI.1.7. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, meghatározó alaplevek 338
VI.1.8. A tanulók pályaválasztását, önálló életkezdését elősegítő tevékenységek alapelvei 339
VI.1.9. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei 339
VI.1.10. A kollégium hagyományai és kapcsolatai 339
VI.1.11. Gyermekvédelem 340
VI.1.12. Az iskolával, szülővel való kapcsolattartás, együttműködés 341
VI.1.13. A kollégistákkal kapcsolatos egészségügyi ellátások 343
VI.1.14. A Pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő felszerelések jegyzéke 344
VI. 2. A KOLLÉGIUMI FOGLALKOZÁSOK TERVE 346
VI.2.1. A kollégiumi foglalkozások óraterve (KT. 53. § (7)) 346
VII. GYÓGYPEDAGÓGIAI UTAZÓTANÁRI HÁLÓZAT 359
VII. 1. ALAPELVEINK 361
VII. 1.1. AZ ELLÁTÁS CÉLCSOPORTJA, IDŐKERETE, TERVEZÉSE 362
VII.1.2. AZ UTAZÓ Gyógypedagógus Hálózat SZEMÉLYI FELTÉTELEI 362
VII.1.3. SZAKMAI MUNKA 364
VII.1.4. SZOLGÁLTATÁSOK 364
VII.1.5. AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUS FELADATAI 365
VII.1.6. Az integrált SNI tanulók ellátása 367
VII.2. FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS 379
VII.2.1. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésoktatásának legfontosabb területei és a fejlesztés feladatai 383
VII.2.2. Pedagógiai munka tervezése 384
VIII. A SZÜLŐK ÉS A TANULÓK SZÁMÁRA AZ ISKOLA ÁLTAL BIZTOSÍTOTT LEHETŐSÉGEK 388
IX. MELLÉKLETEK 389
IX.1. SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS AZ 1 - 2. ÉVFOLYAMON 390
IX.2. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK 399
IX.3. TANTERMEN KÍVÜLI DIGITÁLIS MUNKARENDDEL KAPCSOLATOS SZABÁLYOZÁSOK, AJÁNLÁSOK 404

IX.3.1. Kapcsolattartás tanár és diák között, a feladatok kiadása *404*
IX.3.2. Távoktatást támogató eszköz a KRÉTA-rendszer *404*
A tanulási folyamat nyomon követése és az értékelés *405*
IX.3.3. Tájékoztató a tantermen kívüli, digitális munkarendben való részvétel során megvalósuló adatkezelésről *407*
IX.4. PROJEKT HETEK 410
IX.5. A TELEPÜLÉSEN ÉLŐ NEMZETISÉGEK MEGISMERÉSÉT SZOLGÁLÓ TANANYAG 447
IX.6. ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSI ALAPISMERETEK TANANYAGA 467
IX.7. ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT TANULÓK MÉRÉSE 468
IX.8. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE 498
X. BÁRCZI GUSZTÁV TAGINTÉZMÉNYPEDAGÓGIAI PROGRAMJA 502
1. BEVEZETŐ 503
1.2 ISKOLÁNK TÖRTÉNETE, JELLEMZŐI, HELYI ADOTTSÁGOK AZ ÉPÜLET 504
1.3 A NEVELŐTESTÜLET JELLEMZŐI 506
1.4 AZ ISKOLA KÜLDETÉSNYILATKOZATA 507
1.5 AZ ISKOLA JÖVŐKÉPE 508
2. NEVELÉSI PROGRAM 510
2.1 AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI 510
2.1.1KIEMELT CÉLJAINK 511
2.1.2INTÉZMÉNYÜNK TÁVLATI CÉLJAI 512
2.1.4 AZ ISKOLA ÁLTALÁNOS CÉLKITŰZÉSEI 514
2.2.2CÉLOK A NEVELÉS-OKTATÁS BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZÁRA (1-2, 3-4. ÉVFOLYAM) 516
2.2.3 CÉLOK A NEVELÉS-OKTATÁS ALAPOZÓ ÉS FEJLESZTŐ SZAKASZÁRA (5-6, 7-8. ÉVFOLYAM) 517
2.2.5AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI FELADATAI 518
2.2.6 KULCSKOMPETENCIÁK 520
2.3 ISKOLÁNK HAGYOMÁNYRENDSZERE 528
2.3.1 OKTATÓ - NEVELŐMUNKA HAGYOMÁNYAI 528
2.3.2 A KOMMUNIKÁCIÓS NEVELÉS 532
2.3.3 A TANÓRÁN KÍVÜLI FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK HAGYOMÁNYAI 533
2.3.4AZ ISKOLA EGÉSZÉT ÁTFOGÓ HAGYOMÁNYOK RENDSZERE 536
2.4ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT TANULÓK EGYÜTTNEVELÉSE OKOK 543
CÉLOK 544
2.4.1 AZ EGYÜTT FEJLESZTÉS 545
2.4.2ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT TANULÓK A TANÍTÁSI ÓRÁKON 546
2.5AZ AUTIZMUS SPEKTRUM ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK 546
2.5.1 A TANULÓK SZÜKSÉGLETEI 546
2.5.2 A CSALÁDOK IGÉNYEI 549
2.5.3 NEVELÉSI-OKTATÁSI CÉLOK 549
2.5.4 A NEVELÉS ÉS OKTATÁS FELADATAI 550
2.5.6A FEJLESZTÉS FŐ TERÜLETEI 552
2.6CSOPORTBONTÁS 564
2.7UTAZÓ SZAKEMBER- HÁLÓZAT 564

AZ ELLÁTÁS HELYSZÍNE 565
AZ ELLÁTÁS CÉLCSOPORTJA 565
AZ ELLÁTOTTAK KÖRE 565
AZ UTAZÓTANÁRI SZOLGÁLAT SZEMÉLYI FELTÉTELEI 566
AZ ELLÁTÁS FORMÁJA 567
AZ ELLÁTÁS IDŐKERETE 567
AZ ELLÁTÁS TERVEZÉSE 568
2.8 FEJLESZTÉSI TERÜLETEK - NEVELÉSI CÉLOK 571
2.8.1 ÜTEMTERV AZ EGYÉNI ÉS KISCSOPORTOS FEJLESZTÉSHEZ 575
KIDOLGOZOTT FEJLESZTŐ PROGRAMOK 576
EGYÉB FEJLESZTŐ TERÁPIÁK 577
2.8.2 A FEJLESZTÉS FŐ TERÜLETEI NAGYMOZGÁSOK 578
SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS 579
TÉRI-IDŐI TÁJÉKOZÓDÁS 579
TESTSÉMA 580
TÉRI TÁJÉKOZÓDÁS 581
IDŐI TÁJÉKOZÓDÁS 581
LATERALITÁS (OLDALISÁG) 582
MOZGÁSFEJLESZTÉS 583
NAGYMOZGÁSOK 584
FINOMMOZGÁSOK 585
EGYENSÚLYÉRZÉK 586
2.8.3 BEILLESZKEDÉSI ÉS MAGATARTÁSI ZAVAROK 587
2.8.6 TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ TOVÁBBI PROGRAMELEMEK 601
2.8.7 TEHETSÉGGONDOZÁS 603
2.9KÖRNYEZETI NEVELÉS 606
2.9.1 HELYZETELEMZÉS 606
2.9.2 A HELYZETELEMZÉSBŐL KÖVETKEZŐ KONKRÉT KÖRNYEZETI NEVELÉSI FELADATOK 609
2.9.3 A KÖRNYEZETI NEVELÉS SZÍNTEREI 609
2.9.4A KÖRNYEZETI NEVELÉS TANTERVI TERVEZÉSE *1-2. ÉVFOLYAM* 610
2.9.5A MEGVALÓSÍTÁS SZAKMAI ÉS MÓDSZERTANI ESZKÖZEI 613
2.9.6A KÖRNYEZETI NEVELÉS ÉRTÉKELÉSI FORMÁI 615
2.9.7A HAGYOMÁNYOS ÓRAKEREREN KÍVÜL SZERVEZETT TANÍTÁS 615
2.9.8TANÓRÁN KÍVÜLI KÖRNYEZETI NEVELÉS 616
2.10EGÉSZSÉGNEVELÉS 618
2.10.1 A MINDENNAPI TESTNEVELÉS FORMÁI 621
2.10.2 ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS 622
2.11 A GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATOK 624
2.12A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG 625
2.12.1 A HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEENDŐK 625
2.13FELELŐSSÉGVÁHALÁS MÁSOKÉRT, ÖNKÉNTESSÉG 626
2.14PÁLYAORIENTÁRIÓ 627

2.15 MÉDIATUDATOSSÁGRA NEVELÉS 629
2.16FELKÉSZÜLÉS AZ ERŐSZAKMENTES KONFLIKTUSMEGOLDÁSRA 630
2.17 KÖZLEKEDÉSRE NEVELÉS 631
2.18TÁRSADALMI BŰNMEGELŐZÉS ÉS AZ ÁLDOZATTÁ VÁLÁS MEGELŐZÉSE 632
2.19A PEDAGÓGUSOK ÉS OSZTÁLYFŐNÖK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI A NEVELÉS-OKTATÁS FOLYAMATÁBAN 633
AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA NEVELÉSI TARTALMAI 635
AZ OSZTÁLYFŐNÖK KÖZVETLEN PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGÉNEK JELLEMZŐI 637
2.20A DIÁKÖNKORMÁNYZAT MŰKÖDÉSE ÉS HAGYOMÁNYAI 638
2.21 A SZOCIALIZÁCIÓ, NEVELTSÉGI MUTATÓK ERŐSÍTÉSE 639
2.22A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK 641
2.22.1 A TANULÓ, A SZÜLŐ ÉS AZ ISKOLA EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI 641
2.22.2 A DIÁKOK JOGAINAK ÉS KÖTELEZETTSÉGEINEK ÉRVÉNYESÜLÉSÉVEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK 642
2.22.3 A SZÜLŐI JOGOK ÉRVÉNYESÜLÉSE INTÉZMÉNYÜNKBEN 642
2.22.4 A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK 644
2.22.5PARTNERI KAPCSOLATAINK 644
2.24FOGYASZTÓVÉDELEM 646
A PERVAZÍV FEJLŐDÉSI ZAVARBAN SZENVEDŐ (AUTISTA/AUTISZTIKUS, ASPERGER SZINDRÓMÁS) 652
3.1 A NAT ÉS A KERETTANTERV ALKALMAZÁSA A TANTERVBEN 653
3.2 A TANTÁRGYAK RENDSZERE ÉS ÓRASZÁMOK 654
3.2.1 TANTÁRGYAK HETI ÓRASZÁMAI A NAT ALAPJÁN AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK ALSÓ TAGOZATA (1-4. ÉVFOLYAM) SZÁMÁRA 654
TANTÁRGYAK HETI ÓRASZÁMAI A NAT ALAPJÁN AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK ALSÓ TAGOZATA (1-4. ÉVFOLYAM) SZÁMÁRA 2020. SZEPTEMBER 1-TŐL FELMENŐ RENDSZERBEN 656
3.2.2 TANTÁRGYAK HETI ÓRASZÁMAI A NAT ALAPJÁN AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK FELSŐ TAGOZATA (5-8. ÉVFOLYAM) SZÁMÁRA 657
TANTÁRGYAK HETI ÓRASZÁMAI A NAT ALAPJÁN AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK FELSŐ TAGOZATA (5-8. ÉVFOLYAM) SZÁMÁRA 2020. SZEPTEMBER 1-TŐL FELMENŐ RENDSZERBEN 658
3.2.4 KÖZÉPSÚLYOS ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK: FEJLESZTÉSI TERÜLETEK (TANTÁRGYAK) STRUKTÚRÁJA ÉS ÓRASZÁMOK 659
3.2.5 ÓRATERV AZ AUTISTA TANULÓK SZÁMÁRA 1-4. ÉVFOLYAM 662
3.3 A MAGASABB ÉVFOLYAMBA ÉVFOLYAMRA LÉPÉS FELTÉTELEI (ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS ÉS 664
3.4 AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI
ÉRTÉKELÉS AZ 1-4. ÉVFOLYAMON *665*

AZ ÉRTÉKELÉS TARTALMI SZEMPONTJAI MAGATARTÁS 665
SZORGALOM 666
TANTÁRGYI TELJESÍTMÉNYEK 666
A MAGATARTÁS ÉS A SZORGALOM ÉRTÉKELÉSE 666
3.4.1 A TANTÁRGYI TELJESÍTMÉNY SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSÉNEK ÍRÁSBELI MÓDJAI 667
ÍRÁSBELI MUNKÁK ÉRTÉKELÉSE 667
A TÉMAZÁRÓ FELMÉRÉSEK ÉRTÉKELÉSE 668
SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSEK A TANÉV KÖZBEN 669
FÉLÉVI ÉRTÉKELÉS 669
ÉRDEMJEGYEK ALKALMAZÁSA 670
3.4.2 KÖZÉPSÚLYOS ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK ÉRTÉKELÉSE 671
3.5A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI 672
XI. SIMON ANTAL TAGINTÉZMÉNYPEDAGÓGIAI PROGRAMJA 677
1. NEVELÉSI PROGRAM 678
Személyiségfejlesztés 686
PEDAGÓGUSOK INTÉZMÉNYI FELADATAI 701
Általános feladatok: 701
Osztályfőnök feladatai 703
A VIZSGÁK SZABÁLYAI 708
Az osztályozó vizsga feltételei, vizsgák 708
Elsősegély-nyújtási alapismeretek 710
2. HELYI TANTERV 711
2.1. A VÁLASZTOTT KERETTANTERV MEGNEVEZÉSE 711
2.2. A KERETTANTERVI ÓRASZÁM FELETTI KÖTELEZŐ ÉS NEM KÖTELEZŐ TANÓRÁK TAN-ANYAGA, A TANÓRÁK MEGNEVEZÉSE, ÓRASZÁMOK 711
2.3. A TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK 720
2.4. A NAT-BAN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA 721
2.5. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS 728
2.6. VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK ÉS FOGLALKOZÁSOK, A PEDAGÓGUSVÁLASZTÁS SZABÁLYAI ... 728
2.7. A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA, FEJLESZ-TŐ FORMÁI 729
• FORMATÍV: NEVELŐ SEGÍTŐ SZÁNDÉKÚ AZ ELÉRT EREDMÉNYEK ÉS A MEGLÉVŐ
TANÍTÁSI - TANULÁSI FOLYAMATOT AZ EGÉSZ TANÉV SORÁN VÉGIGKÍSÉRI 732
DOKUMENTÁLÁS: TANKÖNYVBEN, MUNKAFÜZETBEN, FÜZETBEN, TÁJÉKOZTATÓ FÜZETBEN, NAPLÓBAN 732
ÉRTÉKELÉS: A TANULÓ TELJESÍTMÉNYÉNEK SZÁZALÉKOS ARÁNYÚ MEGÁLLAPÍTÁSA. IRÁSBELI DICSÉRET, KORREKCIÓS JAVASLAT, FIGYELMEZTETÉS 732
DOKUMENTÁLÁSA : TÁJÉKOZTATÓ FÜZET ÉS NAPLÓ 732
ÉRTÉKELÉS: TANTÁRGYANKÉNT, TELJESÍTMÉNY ILLETVE SZÁZALÉK ARÁNYÁBAN, EGYSÉGES KATEGÓRIÁKBA SOROLVA. KORREKCIÓS JAVASLAT, DICSÉRET 732
DOKUMENTÁLÁS: FÉLÉVKOR: NAPLÓ, ELLENŐRZŐ 732
HIÁNYOSSÁGOK FELTÁRÁSÁRA TÖREKSZIK. CÉLJA A POZITÍV MEGERŐSÍTÉS. A
A pedagógus által végzett ellenőrzések, értékelések 735
Az ellenőrzés módja: 735

Az ellenőrzés formája: *735*
A tanulók értékelésének tartalmi elemei: *736*
Értékelési formák: *736*
Szóbeli szöveges értékelés *736*
A szóbeli szöveges értékeléssel kapcsolatos elvi követelmények az alábbiakban összegezhetők: *736*
2.8. SZÁMONKÉRÉSEK, BESZÁMOLTATÁSOK 738
AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁS FORMÁI, RENDJE ÉS KORLÁTAI 738
2.9. A FELKÉSZÜLÉSHEZ MEGADOTT FELADATOK 740
2.10. A MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM MINŐSÍTÉSE, ÉRTÉKELÉSE 741
2.11. CSOPORTBONTÁSOK ÉS EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSE 742
2.12. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE 750
2.13. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK 751
2.14. ESÉLYEGYENLŐSÉG 755
A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK 755
2.15. A TANULÓ JUTALMAZÁSA 756
2.16. A TANULÓ MAGATARTÁSÁNAK, SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSE 757
2.17. A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK, INTÉZMÉNYI ADATVÉDELEM 757

I. I.BEVEZETÉS

A Pedagógiai Program érvényességi idejének meghatározása

A Pedagógiai Programban foglaltak felülvizsgálata és értékelése

A Nevelési- és Pedagógiai Program értékelését és felülvizsgálatát háromévenként a nevelőtestület elvégzi.

A Pedagógiai Program módosítása

A Pedagógiai Programot módosítani kell a jogszabály változásakor és az iskola alapító *okirat*ának módosításakor. A módosítást kezdeményezheti fenntartó, igazgató, nevelőtestület és a szakmai munkaközösségek.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala és elhelyezése

Az elfogadott Nevelési- és Pedagó*giai Program egy*-egy példánya megtalálható lesz a tanári szobákban, a könyvtárban, titkárságon és az igazgatói szobában. Elek*t*ronikus úton elérhető a helyi hálózaton és megjelenik az intézmény honlapján.

Vác, 2020. augusztus 31

Ványi Lászlóné

igazgató

Nevelési és Pedagógiai programunk tartalmazza intézményünk nevelési - oktatási folyamatának jogszabályok által előírt területeit, valamint a fogyatékos emberről, a fogyatékos létről vallott filozófiánkat, melyek alapján érvényesíti azokat a sajátos nevelési irányokat, alapelveket, célokat és feladatokat, amelyeket nevelőtestületünk magáénak érez, elfogad, és megvalósítani kíván.

I.1. Tanulóink szociológiai helyzetképe

Regionális feladatokat látunk el, tanulóink Pest, Komárom-Esztergom, és Nógrád és Fejér megyéből kerülnek beiskolázásra, a szakértői bizottságok szakvéleménye alapján. Az elmúlt években emelkedni látszik azon tanulóinknak a száma, akiknek családi háttere sajnos a mai magyar társadalmi valóság összes negatívumával rendelkeznek. E hatások tükröződnek a tanulók lehetőségeiben, teljesítményeiben, valamint viselkedési és beszédkultúrájában egyaránt. A hátrányos helyzet az alulszocializáltság, a sajátos nevelési szükséglet miatt beilleszkedési zavarok is jelentkeznek.

Kevés esély van arra, hogy a helyzet változzék, éppen ezért szükség van iskolánk mentális potenciáljának növelésére. Az ismeretek elsajátításán túl szociális készségfejlesztésre, mentális támogatásukra van szükség.

Mindezek meghatározóak nevelési és pedagógiai feladataink célkitűzéseinél. Megvalósításukhoz egyénre szabott fejlesztési programok szükségesek. Elsősorban a szociális hátrányokból adódó helyzetet kell kompenzálnunk, alapvető higiénés szokások kialakítása, gátlások, szorongások oldása, a családok megsegítését szolgáló gyermekjóléti intézkedések megtétele.

I.2. A nevelési program elkészítésének jogszabályi háttere

A nevelési program elkészítése során jogforrásként felhasználásra kerültek: - a többször módosított 1949. évi tv. a Magyar Köztársaság Alkotmányáról

- 2011. évi CXC tv. a Nemzeti Köznevelésről
- 2011. évi CLXXXVII. sz. törvény a szakképzésről
- az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól es az esélyegyenlőségük biztosításáról
- 20/2012. EMMI rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- „Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a fogyatékos tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve kiadásáról”
- A többször módosított 14/1994. (VI. 8.) MKM rendelet a képzési kötelezettekről és pedagógiai szakszolgálatokról
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvéről és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve
- 110/2020. Kormányrendelet Nemzeti Alaptanterv kiadásáról
- A kerettantervek kiadásáról és a jóváhagyásáról szóló EMMI rendelet tervezete

- a 2003. évi CXXV. torvény az egyenlő bánásmódról es az esélyegyenlőség előmozdításáról
- A Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramja
- Intézményünk alapító okirata
- 20/2007. SZMM rendelet a szakmai vizsgáztatás általános szabályairól és eljárási rendjéről

I.3. Történeti áttekintés

Az intézmény Pest megye északi részén, Vác legszebb barokk terén áll. 1802-ben alapították Közép- Európában harmadikként, - hazánkban elsőként - ez a siket oktatás bölcsője. Megalapításában nagy szerepe volt a környezeti tényezőknek, hiszen a hallássérültek oktatása nem, vagy csak részben volt megoldott. Cházár András ügyvéd, utazásai során Bécsben járt, melynek hatásáról így írt:

„Bétsnek minden ritkaságait semmissé tette előttem a siket - némáknak oskolája... Láttam, hogy azokban, kikben az ötödik érzékenység fogyatkozott, szólás helyett jelek segítségével kifejezhetik gondolataikat."

/Cházár András Esedező levél részlet/

E sokszor idézett levél nyomán kezdődött meg az áldozatos szervezőmunka, melynek eredményeként 1802. augusztus 15.-én az egykori püspöki palotában megnyitotta kapuit a Vátzi Királyi Magyar Siketnéma Intézet. 1990.-ig „tiszta profilú intézmény volt, középpontjában a siketek óvodai nevelése (1903), alapfokú iskolai oktatása, és kollégiumi ellátása.

A történelmi múltban az iskolai oktatás fő pedagógiai célkitűzése, - a bécsi intézet mintájára - a „ siket tanulókat az ujj-abc, jelek segítségével olyan hasznos ismeretek birtokába juttatni, mellyel az életben jól elboldogulnak." A hangos beszédre való oktatás a múlt század utolsó éveiben lépett be, a századfordulón a gyógypedagógiai tanárképzés feladatait is elláttuk. A tanulólétszám emelkedése szükségessé tette a műemléképület bővítését, illetve 1903.-ban új iskolaépület felépítését

1971.-ben nyílt meg a Hallássérültek Kisegítő Iskolája, mai nevén Simon Antal Tagintézmény, melynek operatív gazdálkodási feladatait jelenleg is ellátjuk. A vecsési Róder Imre Általános Iskola és Diákotthon megszűnésével egyidejűleg az 1. sz. Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság iskolánk tagintézményeként működött 19962009 között. 2004.-ben lett tagintézményünk az 1960.-ban alapított Általános Iskola és Speciális Szakiskola ezzel iskolánk profilja a parkgondozó szakmával is bővült. 2008. szeptember 1.-től vált tagintézménnyé a szentendrei Bárczi Gusztáv Általános Iskola. Mindkét iskolában tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott tanulók oktatása- nevelése folyik. 2011. szeptemberétől a Simon Antal iskola tagintézményünkként működik.

*Tud*ós tanáraink, igazgatóink nemzetközileg elismert szakmai munkájának jórészét *a* kápolnában kialakított múzeum őrzi. Tanulóink kiválóan helyt álltak a munkában, nem ritkán *ma*radandót alkottak. Csak néhányukat említve: Oros Kálmán, Vaszari László, Nagy Ernő.

I.4. Pivár Ignác Tagintézmény

A Pivár Ignác Tagintézmény tanulásban és értelmileg akadályozott, Vácról és vonzáskörzetéből bejáró tanulók nevelését-oktatását ellátó i*n*tézmény.

1960-ban kezdte meg működését 4 osztállyal és 56 tanulóval, 2004 óta a Cházár András EGYMI, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium tagintézmény*e*ként működik.

*A ta*nulókat értelmi sérülésükön túl társult fogyatékosságok is sújtják melyek korrekciója érdekében speciális képzettségű szakemberek közreműködésével speciális szolgáltatásokat is nyújtunk.

2011. szeptemberétől készségfejlesztő szakiskola keretében háztartástan készségfejlesztő programot indítottak értelmileg akadályozottak részére, és ezt folyamatosan bővítjük modulokkal az igényeknek megfelelően.

Szakmai tevékenységünk

Iskolánk tagozódása:

tanulásban akadályozottak	**értelmileg akadályozottak**
1-8. osztályos általános iskolai képzés	1-8. osztályos általános iskolai képzés (integráltan)
	9-10. osztály (felkészítő évfolyam)
	11-12. évfolyam (készségfejlesztő gyakorlati évfolyam)

Specialitásaink:

- úszásoktatás
- logopédia, ezen belül többek között dyslexia prevenciós olvasás-írás tanítási módszer
- egészségnevelési program
- egyéni fejlesztő terápiás foglalkozások
- drámapedagógia
- informatika oktatás
- angol nyelv oktatása
- szülői gondozói tanfolyamok
- művészeti foglalkozások

Tanórán kívüli tevékenységeink, rendezvényeink, hagyományaink: karácsonyi műsor kézműves vásár egészségnevelési nap szavalóverseny
rajzverseny
farsang iskolai szintű megrendezése
sportversenyek
gyermeknap
nyári táborozás
környezet-természetvédelmi városi rendezvények részvétel a város kulturális és sportéletében

Szakköreink:

- tömegsport

- természetjáró, túra
- Kapkodd a lábad!
- kézimunka
- művészeti szakkörök (zenei, képzőművészeti, színjátszó, irodalmi)
- számítástechnika

Kapcsolataink:

- Mozgáskorlátozottak Pest Megyei Szervezete
- Értelmi Fogyatékosok Országos Szövetsége
- helyi társintézmények
- szociális otthonok
- közművelődési intézmények
- Vöröskereszt
- Reménység Sport Egyesület
- Váci Egyházmegyei Karitász

Alapítványunk:

Alapítványunk a tagintézmény mindenkori tanulóinak megsegítésére jött létre 1991-ben. Oktatási, szociális, kulturális és sporttevékenységeket támogat.

Intézményünk adottságai:

Nevelési-oktatási munkánk a főépület tantermeiben, valamint a főépület melletti „faházban" folynak.
A készségfejlesztő intézményegység gyakorlati képzésének helyszíne a tankonyha, a szakképzési hozzájárulásból épített üvegház, valamint a kisméretű tankert.
Tanulóink testi nevelését pályázati pénzből épített tornateremben biztosítjuk.
Logopédiai foglalkozások egy külön erre a célra használt teremben folynak.
Könyvtárunk működtetése folyamatos volt a 2019/2020-as tanév végéig, de a 2020/2021-es tanévtől olvasószobaként hasznosítjuk a meglévő könyvállományunkat, ezzel segítve a közismereti tantárgyak oktatását és az oktató-nevelő munkát.
Minden csoport számára elérhető infokommunikációs eszközeinket az iskola aulájában helyeztük el.
Informatikai ismereteiket a számítástechnikai teremben bővíthetik tanulóink, munkájukat interaktív tábla is színesíti.

I.5. Jövőkép

Az intézményben folyó többirányú gyógypedagógiai munka kibővült:

Korai fejlesztéssel és utazószakember hálózat kiépítésével - mely ellátja a képzési kötelezettek és az integráltan tanulók sajátos nevelési szükségleteit különleges gondozás keretében.

Ily módon az intézmény a feladatok sokoldalúságával jól tudja megjeleníteni a tanulási utak egészét, a sajátos nevelési szükségletű gyermekek és tanulók érdekében.

A tartós nevelésben nevelkedő sajátos nevelési szükségletű gyermekek számára gyógypedagógiai szempontból is ajánlatos gyermekotthon létrehozása és működtetése szociális szférához tartozó gyermekvédelmi szakellátás keretében.

Ezzel:

- a komplex gyógypedagógiai fejlesztéssel,
- a differenciáló pedagógia széles skálájának átölelésével és
- a nevelőtestület, a pedagógiai szakszolgálat munkatársai szakos ellátottságával

Az intézmény alkalmas arra, hogy megyénk északi régiójának jó színvonalú **gyógypedagógiai fejlesztő, tanácsadó módszertani központja legyen.**
A speciális szakiskolai feladatokat további profilbővítéssel kívánjuk megoldani.

I.6. Intézményünk küldetési nyilatkozata

„Mondd és elfelejtik,
mutasd meg és emlékeznek, vond be
őket és megtanulják."
(Konfucius)

Intézményünk célja a szakértői bizottságok által hozzánk helyezett gyermekek és fiatalok komplex személyiségfejlesztése, személyiségük kibontakoztatása, szellemi és fizikai képességük fejlesztése annak érdekében, hogy képessé váljanak a helyes pályaválasztásra, munkába állásra, önálló életvezetésre, a társadalmi integrációra.
A társadalmi és tanulási tapasztalatok széles körét kívánjuk biztosítani diákjaink számára, figyelembe véve sajátos nevelési szükségletüket, életkori sajátosságaikat, képességeiket és igényeiket.

Úgy gondoljuk, hogy elsődlegesen a "fogyasztóinknak" tartozunk felelősséggel, azzal hogy igényeiket kielégítve, megfelelő szolgáltatást nyújtunk.

Minden kapcsolatunkat az őszinteség és a felelősségérzet irányítja, elismerjük az egyén jogait, és kiemeljük a szociális érzékenység és tudás fontosságát.

Az intézmény közösségében minden egyénnek lehetőséget adunk arra, hogy képességének, tehetségének megfelelően a lehető legtöbbet hozza ki magából.

Az intézmény életének és munkájának minden területén folyamatos fejlődésre törekszünk.

Szeretetteljes, nyugodt légkörben minden gyermek számára az optimális fejlődéshez szükséges speciális ellátást nyújtjuk:

- gyógytestnevelés,
- gyógytorna,
- szenzoros integrációs terápia,
- mozgásterápiák
- logopédia,
- művészeti terápiák
- állatasszisztált terápiák
- egyéni fejlesztő foglalkozások.

Feladatunknak tekintjük a tehetséggondozást, a hátrányok leküzdését, az esélyegyenlőség biztosítását. Ennek érdekében gyermekeink és szüleik számára változatos szabadidős foglalkozásokat szervezünk:

szakkörök
erdei iskola (pályázati és alapítványi támogatással szervezetten) színházlátogatás
szülőklub
kirándulás

táborozás (pályázati forrás, alapítványi támogatás bevonásával) hitoktatás
úszásoktatás

I.7. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Az emberi létről és a fogyatékos létről vallott filozófiánk:

"Egymás kölcsönös tisztelete nélkül nincs ép társadalom, se kicsi, se nagy. A gyermekek abban a küldetésben születnek, hogy a közös szépség egy-egy darabját közénk elhozva, a maguk hozzájárulásával újjáteremtsék az emberiséget. Ezzel a teremtő erővel mindegyikük rendelkezik, akkor is, ha fél keze van, vagy egy se, ha vak, ha béna, ha mongoloid, vagy ha süketnéma. Nincs szebb, felemelőbb, nemesebb feladat, mint az ő újjászülető munkájukban segédkezni és igen nagy megtiszteltetés, ha engedik..."

(Kokas Klára)

A sérült ember jogai az emberi jogokban érhetők tetten. A fogyatékos ember a társadalom egyenrangú tagja, ahol a többségnek meg kell teremteni azokat a feltételeket, körülményeket, hogy a sérült ember emberhez méltó életet éljen.

Sérült embertársaink hozzátartoznak társadalmunkhoz. Létük kihívás a többség számára, esély és lehetőség a humanista értékek gyakorlására. A sérültekkel való együttélés folyamán, az épek társadalma tanulhat elfogadást, másság tiszteletét, empátiát, szolidaritást, segítségnyújtást, teherviselést, toleranciát. Ezen alapvető értékek nélkül egyetlen társadalom sem mondhatja magát emberi társadalomnak.

A gyógypedagógiai nevelés **alapelve**, hogy a fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen, vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányuljon.

Intézményünk beiskolázási körzetében élő, családban, és gyermekotthonban nevelkedő hallássérült, tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, és halmozottan sérült tanulók óvodai, általános iskolai, és speciális szakiskolai nevelését- oktatását végzi. 2006.-tól intézményracionalizálás keretében a Király Endre Ipari Szakképzővel közösen a könnyűipari szakmacsoport 11-13. évfolyam képzését is végezzük. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján, örvendetes számunkra, hogy a jobb képességű SNI tanulók szakmaválasztási lehetőségei bővültek.

Intézményünk nevelő-oktató munkáját a hagyományos pedagógiai elveken túl a fogyatékos gyermekek iskolai fejlesztésének irányelvei determinálják.

Olyan iskola megteremtésére törekszünk, ahol a gyerekek elsajátíthatják a társadalmi beilleszkedéshez szükséges ismereteket, ahol jól, biztonságban érzik magukat és ahol az értékeket, ismereteket fogyatékosságuknak megfelelő színvonalon sajátíthatják el. Ennek érdekében a következő pedagógiai alapelvek megvalósítására törekszünk:

- A sérült tanulók érzékszervi -, mentális, és szociális hátrányait a gyógypedagógia legfejlettebb eszközeivel, módszereivel igyekszünk leküzdeni.
- a tanulók egyéni képességeinek, eltérő fejlődési ütemének figyelembe vétele az oktatás és nevelés folyamatában
- egységes nevelési elvárásokkal a követelmények biztonságossá tétele
- támasz és segítségnyújtás a tanulási folyamatokban, az emberi törekvésekben

- Biztosítani kívánjuk a tanulók számára minden gyógypedagógiai szükségletük magas színvonalú, szakszerű kielégítését, az állapotuktól függő optimális személyiségfejlődés megvalósításával, a szociális integráció érdekében.

Ennek érdekében a következő célokat tűztük ki:

- olyan elfogadó, meleg családias légkör, egyéni bánásmód, melyben tanulóink fejlődése, személyisége a legoptimálisabban alakulhat
- a sajátos nevelési igény legteljesebb kielégítése mellett, az integrált oktatásban való részvétel segítése
- a fogyatékos tanulók képesség fejlesztése a hiányosan működő pszichés funkciók terápiás jellegű korrekciójával
- a differenciált, szükségletekhez igazodó felzárkóztatás habilitációs és rehabilitációs eljárásokkal
- az általános műveltség megalapozása a fogyatékosság, életkor és osztályfok figyelembe vételével
- szakképzésben résztvevőknek az OKJ által meghatározott egyszerű szakmák megtanítása, vizsgára felkészítése
- az OKJ által meghatározott női szabó szakma oktatása, mely a SNI tanulók pályaválasztási lehetőségeit is bővíti
- az eredményes társadalmi beilleszkedés feltételeinek megteremtése az önálló életvezetési technikák elsajátításával, gyakorlásával, toleráns magatartás kialakítása a személyiség gazdagításával, az általános emberi értékek és normák elfogadtatásával

Az intézményben folyó nevelés-oktatás fő feladatai:

- az alapdokumentumok által szabályozott ismeretanyag elsajátíttatása az évfolyamok, osztályfokok, tantárgyi sajátosságok, egyéni különbségek figyelembe vételével
- a mentális képességek fejlesztése a megismerő funkciók egyénre szabott terápiás jellegű korrekciójával
- az ismeretek tartalmának, mélységének mindenkori aktualizálása a tanulócsoport és az egyének kondícióinak megfelelően
- a tanítás és nevelés szervezeti kereteinek szükség szerinti alakítása
- a módszerek és tevékenységi formák optimális megválasztása a mindenkori pedagógiai tevékenység kívánalmainak megfelelően
- a fejlesztési szakaszoknak megfelelő szűrő és diagnosztikus eljárások kidolgozása

I.8. Intézményünk által fontosnak tartott értékek, melyek elsajátításának **elősegítése az itt folyó nevelő-oktató munka feladata:**

- A humanizmus. Az élet tisztelete, védelme. A természeti környezet megóvása. Az állatok és növények védelme és szeretete. Fogékonyság az élő és élettelen természet szépsége iránt.
- Az ember testi és lelki egészségének megőrzése. Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód, a testmozgás iránti igény. Az önellátás képességeinek kialakítása (tisztálkodás, öltözködés, étkezés, a környezet rendben tartása). Az

egészségvédelem (az egészségre káros szokások ismerete, elutasítása, a balesetek megelőzése).

- Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbizalom). Felelősségvállalás saját sorsunk alakulásáért (önállóság, kitartás, szorgalom). Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum befogadására.
- Egymás segítése, az együttérzés képessége. Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.
- A család tisztelete, a szülők és nagyszülők megbecsülése, szeretete.
- Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítélet-mentességre, konfliktusok kezelése.
- A hazafiság, nemzetiségi identitás megtartása. A szülőföld és Magyarország megismerése és szeretete, megóvása. A nemzeti kultúra ápolása - múltunk, hagyományaink, jelképeink tisztelete, megbecsülése.
- Nyitottság és tolerancia más népek és kultúrák, szokások iránt.
- Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete.
- Felkészülés a felnőtt lét szerepeire
- Fogyasztóvédelem
- Közlekedésre nevelés
- Társadalmi bűnmegelőzés
- Áldozattá válás
- Erőszakmentes konfliktuskezelés

A pedagógiai célkitűzések, feladatok eszközeinek tekintjük:

a tanítási és a tanításon kívüli órákat
a fejlesztő beszélgetéseket
a minta- és modellnyújtást
a megerősítést (buzdítás, dicséret, jutalmazás)
a szerepjátékot
a dramatizáló tevékenységeket
Nevelési módszereink, eljárások:
Közvetlen (direkt) módszerek - amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolata révén hat a tanulóra.
Közvetett (indirekt) módszer - amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

	közvetlen módszerek	**közvetett módszerek**
szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek	követelés gyakoroltatás segítségadás ellenőrzés ösztönzés	a tanulói közösségek tevékenységének megszervezése közös célok kitűzése, elfogadtatása hagyományok kialakítása követelés ellenőrzés ösztönzés

magatartási modellek bemutatása, közvetítés	elbeszélés tények, jelenségek bemutatása műalkotások bemutatása a pedagógus személyes példamutatása	a pedagógus részvétele a tanulói közösség tevékenységében a követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösség életéből
tudatosítás	magyarázat, beszélgetés a gyerekek önálló elemző munkája	felvilágosítás a betartandó magatartási normákról vita

Nevelő-oktató munkánkat akkor tekintjük **sikeresnek**, ha az intézmény végzős diákjainak többsége:

az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten megfelel iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeinek
ismeri a kulturált viselkedéshez, a közösség életéhez, az emberek közötti kapcsolatokhoz szükséges viselkedés- és magatartásformákat
reális elképzelése van a saját közelebbi és távolabbi jövőjét illetően

A **Nevelési és Pedagógiai Program** a szülők, fenntartónk, pedagógusok, és partnereink számára fontos információ munkánkról, intézményünkről, fejlesztési elgondolásainkról hogy a ránk bízott sajátos nevelési szükségletű gyermekek, tanulók igényei szerint mit tudunk nyújtani, hová kívánjuk eljuttatni őket az iskolai képzés során, figyelembe véve a társadalom elvárásait.

I.9. Az intézmény hagyományai és működése

Intézményünk a korábbi időkben kizárólag a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásával, nevelésével foglalkozott.

Sajátos helyzetünkből adódóan éveken keresztül tevékenyen részt veszünk az a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola és az Apor Vilmos Katolikus főiskola hallgatóinak gyakorlati képzésében. Felajánljuk a környék óvodáiban és általános iskoláiban integráltan nevelkedő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének szakszerű gyógypedagógiai megsegítését, amennyiben erre igény mutatkozik. Az integrált és a szegregált nevelés átjárható a sajátos nevelési igényű gyermekek számára. Intézményünkben a gyermekek személyiségfejlődését folyamatosan figyelemmel kísérve a kiemelkedően teljesítő integrálható gyermekek többségi általános iskolai elhelyezését biztosítjuk. Természetesen mindezt a nevelés - oktatás folyamatának összes partnerével együttműködve, s velük egyetértésben tesszük. Lényeges gyermekeink számára, hogy a megfelelő viselkedési normák elsajátításával, a környezeti kultúra színvonalassá tételével és az egészséges életmód, szokássá válásával kompenzálni tudják a sérülésükből eredő hátrányaikat. Ezek érdekében kiemelten kapnak szerepet nálunk a környezeti nevelés és az egészségnevelést szolgáló sportfoglalkozások, úszásoktatás, illetve az önkiszolgálást, önkifejezést, érdekérvényesítést segítő Diák-önkormányzati tevékenységek. A sérült tanulók szüleinek a szülőklubok, a közösen szervezett kirándulások, a tapasztalatcserék és a napi kapcsolattartás által segítünk gyermekük érzelmi elfogadásában, és a sérültségükből eredő speciális nevelési szükségletek szakszerűbbé tételében.

II. AZ ÓVODA PROGRAMJA

„A fogyatékos gyermeket, ne fogd fel, mint értéktelent, hisz ő is drága kincset ér;

nem másmilyen, egy sem hanem mint bármely kiskamasz, ha béna is, jövőt ígér.”

ZeljkaSemper

II.1. BEVEZETŐ

Programunk súlyos fokban hallássérült, enyhébb fokban hallássérült-nagyothalló, halmozottan fogyatékos hallássérült, tanulásban vagy értelmileg akadályozott, beszédfogyatékos és autizmus spektrumzavarral élő óvodás gyermekek részére készült.

Óvodánk helyi programjának elkészítésénél a következő dokumentumokat vettük figyelembe:

Óvodai Nevelés Alapprogramja
Nemzeti Alaptanterv
Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei és módosításai
a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket tv. /A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók/
Intézményünk Alapító Okirata
Óvodánk Szervezeti és Működési Szabályzata
Az 1998. évi XXIV. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
Dr. Csányi Yvonne: Hallás-beszédnevelés
Óvodánk előző nevelési programjai, dokumentumai
OKI 97GYPSIÓ1-3 számú Óvodai fejlesztési program súlyos fokban hallássérült gyermekek számára Szerzők: Borsos Istvánné; Hégely Gábor; Kontra Sarolta; Rudolf Ferencné; Szakály Ernő; Dr. Szépné Varga Andrea Kaposvár
OKI 197GYNÓ-1-3 „Mondom-hallom” Óvodai program nagyothalló gyermekeknek Budapest, 1997
Magyar Márta: Óvodai fejlesztő program Halmozottan fogyatékos hallássérült gyermekek számára Kaposvár

Kissné Haffner Éva, Szabó Borbála, Wagner Pálné: Add a kezed (Középsúlyos értelmi fogyatékos óvodások nevelési programja)
Porkolábné Dr. Balogh Katalin, Dr. Páli Judit, Pintér Éva Szaitzné Gregorits Anna: Komplex prevenciós óvodai program
közoktatásiról szóló 2011. évi CXC. Törvény a Nemzeti köznevelésről, és a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a Köznevelési intézmények névhasználatáról.
20/2012. (VIII. 31.) EMMI 51.§ (2) bekezdés a) pontja szerinti rendeletben meghatározott számú igazolatlan hiányzás, az óvodáztatási támogatás megvonását eredményezi.

Óvodai nevelésünk története

Magyarországon először Vácott - Borbély Sándor igazgatása alatt-1903-ban létesítettek siket kisgyermekek számára kisdedóvót. Ez a létesítmény a II. világháború elején megszűnt.

1949. szeptember 16.-án másodszor nyílt meg a siket óvoda. Személyi és tárgyi feltételei szűkösek voltak.

A nevelés a kezdeti időszakban a normál óvodák foglalkozásait tükrözte. Túlsúlyban voltak az ún. értelemfejlesztő játékok, egyeztető, differenciáló gyakorlatok. Fokozatosan vezették csak be a szájról olvasás, beszédmegértés nevelését. 1955-ben gyógypedagógus által vezetett óvodánkban már belépett a hallás-ritmusnevelés, valamint a klasszikus hangképzés is. Ebben az időszakban az óvodai tagozaton már két csoport működött.

Az 50-es évek második felében vezették be a csoportos hallókészülékeket. Az ezt követő időben került sor az egyéni hangképzésre, egyidejűleg bevezették az írott, globális szókép felismerését. 1966-tól nagy segítséget jelentett az egyéni gyakorlókészülék alkalmazása. Az egyéni és csoportos foglalkozások különváltak.

1975 őszén óvodánk teljesen új irányelvekkel és új foglalkozási eljárások bevezetésével indult el. A 80-as évektől kezdve egyre nagyobb teret kapott a korai intenzív hallásnevelés, beszédfejlesztés.

A 2002/2003. tanévtől Alapító Okiratunk módosítása lehetővé tette, hogy a hallássérült és halmozottan sérült (hallás-és értelmi sérült) gyermekeken kívül tanulásban akadályozott, valamint értelmileg akadályozott gyermekeket is felvehessünk óvodánkba. 2015/2016-os tanévtől autista gyermekek komplex gyógypedagógiai ellátását is végezzük.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból indultunk ki, hogy:

az óvodai nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia.
A gyermeket, mint fejlődő személyiséget - különleges védelem illeti meg,
A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak. Mivel óvodánkban sok a kollégista gyermek, az óvoda nevelőtestületének minden tagjára nagyobb felelősség hárul a családi nevelés kiegészítését, a tartós állami gondoskodásban élő gyermekek esetében a család pótlását illetően.

II.2. **Gyermekkép**

Gyermekkép

Óvodai nevelésünk programja a gyermek személyiségéből indul ki, abból a tényből, hogy minden gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.

A sajátos nevelési igény a gyermekek között fennálló különbségek olyan formája, mely a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét teszik szükségessé.

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Óvodánk részben folytatja a családi nevelést, részben új módon kiegészíti - bizonyos esetekben korrigálja azt. Azoknál a gyermekeknél pedig, akik korai gyógypedagógiai fejlesztésben és gondozásban részesültek, arra is épít.

Általános elvek

A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi
A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását;
A sajátos nevelési igényű gyermek iránti elvárást fogyatékosságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg; terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékossága befolyásolja; a fogyatékos kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent.
Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik; a nevelés hatására a sérülés arányában a fogyatékos kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek; ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni;
A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja csoportos, kiscsoportos ill. egyéni formában. Ennek érdekében sérülésspecifikus módszerek, terápiák technikák, szakszerű megválasztása és alkalmazása szükséges, és indokolt lehet speciális taneszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, az azok következetes használatára és megőrzésére nevelés folyamatos feladat;
A különleges gondozási igényből adódó feladatok végrehajtásánál törekszünk arra, hogy a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek;
A fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai - orvosi

- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük. A multiszenzoriális fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd - és nyelvi készségek fejlesztését; az egyes fogyatékossági típusnak megfelelően más, más terület kap nagyobb hangsúlyt.

II.3. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

A program - óvodánk szakmai programja, amely meghatározza a nevelés, a tanítás - tanulás, és a játék folyamatának elveit, gyakorlatát, működésének feltételeit.
Az óvodai nevelés célja és feladata az óvodás korú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása,
- Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

- Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása
- Társadalmi beilleszkedés elősegítése
- Családok aktív bekapcsolása az óvoda életébe és a pedagógiai munkába

Az egészséges életmód alakítása

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához.
Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása ebben az életkorban (melyet az erőteljes testi fejlődés jellemez) kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- A gyermek testi képességei fejlődésének elősegítése;
- A gyermek egészségének védelme, edzése;
- Az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása;
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- Ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.
- Lovaglás
- Kirándulás az évszaknak megfelelően
- Betegség és baleset megelőzése
- Mindennapos testmozgás biztosítása
- Helyes öltözködési, étkezési és tisztálkodási szokások kialakítása
- Napi szintű tejtermékek fogyasztása (Naszájtej Zrt. szerződésben)
- Heti rendszerességű gyümölcs fogyasztása
- Mindennapos zöldségfogyasztás a reggelihez, tízóraihoz

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyerekeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretteljes, elfogadó légkör vegye körül.

Mindezért szükséges, hogy:

Már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék a gyermekeket;

- A pedagógus - gyermek, gyermek - gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze;
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és én tudatának alakulását, engedjen teret érvényesítő törekvéseinek;
- Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit; nevelje a gyermeket a másság elfogadására.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Ezért olyan óvodai élet szervezése kívánatos, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését.

Az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű a pedagógus, és a gyermekekkel foglalkozó minden felnőtt viselkedése.

A szocializáció szempontjából fontos a kapcsolattartás a többségi óvodákkal. Időszakosan meglátogatjuk egymás intézményeit, ahol közös programokban vesznek részt a gyermekek.

Az ünnepek, és a jeles napok megtartása, részvétel az iskolai ünnepségeken mind hozzájárul óvodás gyermekeink hazaszeretetének, és identitástudatának kialakulásához.

Terápiás jellegű foglalkozások

1. Játékterápia
2. Lovas foglalkozás
3. Alapozó terápia
4. Logopédiai foglalkozások
5. Állatasszisztált terápia (kutyával)

1. Játékterápia:

Célok:

- Az érdeklődés felkeltése
- A sztereotípiák csökkentése
- Változatosabb játéktevékenység kialakítása
- A kudarctűrés, kitartás és frusztrációtolerancia erősítése
- A társas játéktevékenység elősegítése
- A játékkal eltöltött idő növelése

A fejlesztés legfontosabb területei:

- Finommozgások, manipuláció fejlesztése
- Konstrukciós készség fejlesztése

- Szimbólumképzés fejlesztése
- Verbalitás fejlesztése
- Új megoldási formák kialakítása
- Kudarctűrés, frusztrációtolerancia, kitartás fejlesztése
- Játékkal töltött idő növelése
- Koncentráció növelése
- Spontaneitás növelése

A foglalkozásokra heti rendszerességgel egyénileg kerül sor, heti egy alkalommal kb. egy óra terjedelemben, az óvodában, pszichológus közreműködésével.

2. **Lovaglás**

Egyre több gyermeknél fordul elő társult tünetként kommunikációs, szocializációs, mozgáskoordinációs, testséma fejlődési, beszédfejlődési és pszichomotoros fejlődési zavar.

A lovaglás, mint fejlesztő tevékenység sokrétű transzferhatással van az előbb említett területekre.

3. **Alapozó Terápia**

Óvodásaik között több olyan gyermek van, akinél az anyanyelvi fejlődés, a mozgásügyesség fejlődése nem indult meg időben vagy nem ment végbe hibátlanul. Ezek a gyermekek beszéd és mozgásügyességi problémákban, elmaradásban szenvednek. Náluk alkalmazzuk a komplex mozgásfejlesztésen alapuló, un. motoszenzoros típusú idegrendszer fejlesztő terápiát.,vagyis a mozgásalapú idegrendszert fejlesztő „gimnasztika”-t. A terápia során a mozgásállapot kiegészítjük fejlesztő pedagógiai módszerekkel, ezzel teljessé téve a fejlesztést.

4. **Logopédiai foglalkozások**

Az óvodában a habilitációs órák keretében a speciális csoportokban logopédiai foglalkozások is zajlanak egyéni, vagy kis csoportos formában.

A foglalkozások keretében a gyermekek beszédállapotának szükséglete szerint, különböző terápiás eljárásokra kerül sor, pl. megkésett beszédfejlődés terápia, diszlexia prevenció, pösze terápia, grafomotorosfejlesztés, stb.

A logopédia foglalkozásokon tanév eleji felmérés alapján elsősorban az iskolába készülő gyermekek vesznek részt.

5. **Kutyaterápiás foglalkozások**

Terapeuták közreműködésével heti rendszerességgel szervezhetünk kutyával asszisztált foglalkozásokat. A terápia kedvezően hat a kommunikáció, a nagymozgás, a kognitív készségek, valamint az egész személyiség fejlődésére. A gyermek önbizalma megnő, a magatartási problémák csökkenek. Cél továbbá a sikerélmény nyújtása a gyermekeknek.

6. **TSMT**

A TSMT-módszer regressziós szemléletű, neuro- és szenzomotoros vizsgálatokat figyelembe vevő, igen sok fejlesztő feladattal rendelkező, eszközigényes mozgásfejlesztési lehetőség. Elméleti alapja azonos a szenzoros integrációsterápiákéival (például Ayres-terápia, vagy az Alapozó terápia), de hatásmechanizmusába az edzéselmélet alapszabályainak alkalmazását is beépítették.

Elsődleges célja az idegrendszeri éretlenség diagnosztizálása, és ennek kiküszöbölése, a lehető legminimálisabbra csökkentve azokat a korlátozó tényezőket, amelyek megakadályozzák a sikeres iskolai beválást egy-egy gyermek esetében. Mivel a gyermekek eltérő sérülési fokkal kerülnek a mozgásterápiába, ezért sok esetben szükség van a csoportos terápiát megelőzően egyéni terápiára is,

A TSMT-módszer használatával az organikus éretlenség hamarabb elmulasztható, és az elért fejlődési eredmények tartósabban megszilárdulnak, ezután jobban lehet erre építeni speciális felzárkóztató terápiákat: a gyermek magasabb szinten, jobb figyelmi-megértési, utánzási, emlékezeti képességgel hamarabb fog javulni a többi terápia hatására, mint TSMT-szenzomotoros fejlesztés nélkül.

Jelenleg az óvodában TSMT alapokon nyugvó, egyéni típusú mozgásfejlesztés tervezhető, a terápiás körbe bevont gyermekek nagy száma miatt minden gyermek számára.

7. SNOEZELEN terápia

A Snoezelen módszert két holland pszichológus fejlesztette ki. Jelentése felhasználni, kihasználni és ellazulni. A Snoezelen terápiás környezetben derül ki, hogy igazából milyen a terápiás környezetet látogató személy érdeklődése, mit választ a terápiás eszközök közül. Ennek értelmében ez a módszer lehetőséget ad a szabad választásra, nem határol be elérendő célokat, ezáltal sokkal szabadabb, tágabb lehetőséget biztosít a paciensek és a terapeutáknak egyaránt. A Snoezelen terápiát egy megfelelő terápiás szobába végezzük. .Ez a terápiás szoba, ami egy teljesen besötétíthető szoba, lehetőséget ad egyrészt a különböző pszichés funkciók fejlesztéséhez, másrészt lehetőséget ad a pihenésre, lazításra, relaxálásra. A különböző fénytechnikai eszközökkel (színváltós vízoszlop, diszkógömb, optikai szálak, fényjátékok.. .stb.) a vizuális ingereket tudjuk biztosítani különböző intenzitással, és sorrendbe, a vízágy, babzsák, a különböző szomatikus, vesztibuláris ingereket biztosítja, illetve e mellett a zene, és az aromaterápia is hozzájárul a szobában eltöltött nyugodt percek eléréséhez, megéléséhez, vagy épp valamely pszichés alapfunkció aktivizálásához. A legfontosabb az, hogy a terápiában részt vevőknek örömet szerezzen az a tevékenység, amelyet éppen folytatnak. Bár a Snoezelen módszer elsődleges célja nem a fejlesztés, mégis ma a Snoezelent a fogyatékos emberek életminőségét nagymértékbenjavító terápiás módszernek tekintjük.

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés az egész óvodai életet, tevékenységi rendszert áthatja.

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről.

Mivel az óvodánkba járó gyermekek esetében a spontán ismeretszerzés nehezített, ezért óvodai nevelésünk speciális feladatokkal egészül ki, melyek később, a csatolt fejlesztési programokban kerülnek részletezésre.

II.4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelő-oktató munkát minden csoportban gyógypedagógus végzettségű csoportvezető, és óvodapedagógus látja el. A hallássérült gyermekek csoportjában a gyógypedagógus szurdopedagógia, az értelmileg sérültek csoportjában értelmileg- és tanulásban akadályozott szakos gyógypedagógusok látják el az oktatási-, nevelési feladatokat. Az autizmus specifikus csoportokban dolgozó gyógypedagógusok sérülésspecifikus képzések elvégzésére és továbbképzéseken való részvételre törekednek. Az óvodai foglalkozásokhoz elengedhetetlen a szakképzett gyógypedagógiai-asszisztens alkalmazása az óvodai csoportokban.

Az óvodai munkában minden csoportban dajka/gyógypedagógiai asszisztens segíti a pedagógusok munkáját.

A feladatok ellátásába pszichológus, audiológus szakember, állatasszisztált terápia/foglalkozás (ló, kutya), logopédus, szurdopedagógus, mozgásterápiák (Alapozó Terápiák, TSMT), hitoktató szakember is bekapcsolódik.

Tárgyi feltételek

Az óvoda a főépületben kapott elhelyezést. Komplex egység, 5 foglalkoztató teremmel (itt zajlanak a csoportos és egyéni foglalkozások délelőtt és délután), játszóteremmel, tornaszobával, logopédiai szobával, hálószobával és fürdőszobával. Az udvaron elkülönített óvodakert biztosítja a szabad levegőn való játékot, mozgást. A tornatermet, az ebédlőt, az audiológiai szobát és az orvosi szobát az iskolai tagozattal közösen használjuk.

Igyekeztünk óvodánkat úgy kialakítani, hogy a gyermekek optimális fejlődését, egészségük megőrzését biztosítsa, szolgálja a gyermekek kényelmét, biztonságát és tegye lehetővé a mozgást, a játékot és a nyugodt pihenést.

A foglalkozásokhoz szükséges szemléltető eszközöket a kötelező eszközigény szerint igyekszünk felhasználni. Ezen felül képeket, feladatlapokat, feliratokat, szócsíkokat a pedagógusok készítenek. Meglévő eszköz és játéktárunkat, amennyiben lehetőség van rá, pályázatok útján igyekszünk bővíteni. 2008.-tól interaktív táblával tesszük szemléletessé az óvodai nevelést.

Általános és speciális hangszerek, hangkeltő játékok, valamint értelem, figyelem, és gondolkodást fejlesztő játékok, bábok rendelkezésre állnak.

Az óvodai felvétel, a beszoktatás és a csoportalkotás rendje

Óvodánkba 3 éves kortól tankötelezettségig, megyei szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű gyermek járhat, aki beszédfogyatékos, tanulásban vagy értelmileg akadályozott, érzékszervi-hallássérült, halmozottan sérült (hallássérült és tanulásban/vagy értelmileg akadályozott), vagy autizmus spektrum zavarral diagnosztizált.

A fenti sérüléssel küzdő gyermekek a következő megyei bizottságok véleménye és intézményi kijelölése alapján kerülhetnek óvodánkba.

- **Beszédfogyatékossággal diagnosztizált gyermek:**

  Beszédvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye (1077 Budapest. Izabella u. 1.)
- **Hallássérüléssel diagnosztizált gyermek:**

  FPSZ Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye (1147 Budapest, Cinkotai út 125-137)
- **Tanulásban vagy értelmileg akadályozott gyermek:**

  Járási PMPSZ által meghatározott megyei szakértői bizottság
- **Autizmus spektrum zavarral diagnosztizált gyermek:**

  Járási PMPSZ által meghatározott megyei szakértői bizottság

Az első találkozás döntő jelentőségű, befolyásolja az óvodához fűződő későbbi kapcsolatot. Az új gyermekek megismerésére, beszoktatására kiemelt figyelmet és kellő időt fordítunk. Bármely életkorban történik is a beszoktatás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény.

A családból kikerülő - korai fejlesztésben nem részesült - gyermek beszoktatása sok türelmet, gyöngédséget, megértést és fokozatosságot igényel.

A csoportok kialakítása minden tanévben a fogyatékosság típusa, a szakvélemény és a pedagógusok megfigyelése szerint történik.

Az életkor mellett a gyermekek képességeit, esetleges dysfunkciós zavarait is figyelembe vesszük. A csoportok nyitottak, a foglalkozások között az év folyamán szabad átjárást biztosítunk. Az egyéni fejlődési ütem ezzel a módszerrel követhetőbb, a nevelő-oktató munka hatékonyabb.

Rendezvényeink, hagyományaink

Tanévnyitó ünnepség
Szülői értekezletek
Születésnapok
Évszakváró rendezvények
Projekthetek
Egészségnap
Mikulás
Karácsony
Farsang
Télűző
Húsvét
Anyák napja
Gyermeknap
Kirándulások
Színházlátogatás
Tanévzáró ünnepség, ballagás
Nemzeti ünnepek
Szülőklub programjai

Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda napirendje:

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. A nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó érdekében a gyermekek óvodában töltött idejét ésszerűen és a szükségletnek megfelelően osztjuk be, a kialakított napirendet következetesen igyekszünk betartani.

6:30-7:30 ébresztés a kollégista gyermekeknek, tisztálkodás, öltözködés, ágyazás, hallókészülékek ellenőrzése, közben 7:00-tól bejáró gyermekek fogadása, szabad játék

7:30- 8:00 terítés, reggeli

8:00-8:30 egyéni fejlesztő foglalkozások, terápiák

8:30-11:00 csoportos foglalkozás minden gyermeknek, közben

10:00-10:30 tízórai

11:00-12:00 levegőzés, mozgás, játék a csoportoknak, közben egyéni fejlesztő foglalkozások, terápiák

12:00-12:30 ebéd

12:30-14:15 csendes pihenő

14:15-15:00 ébresztés, hallókészülékek ellenőrzése, uzsonna

15:00-16:00 tervezett foglalkozás az aktuális témakörökhöz kapcsolódva, bejáró gyermekek távozása

16:00-16:30 ügyelet a bejáró gyermekeknek

16:00-17:00 séta, játék, aktuális intézményi programokba bekapcsolódás a kollégista gyermekeknek

17:00-17:30 vacsora a kollégista gyermekeknek

17:30-18:30 tisztálkodás, hallókészülékek tisztítása, ruhacsere,

18:30-19:30 szabadjáték

19:30 lefekvés, mesélés, villanyoltás

Az óvodai munka tervezése, adminisztrációja:

Napi: Csoportnaplók: pedagógusok, gyógypedagógiai asszisztensek
Munkanapló: dajkák
Felvételi- és mulasztási napló: délutános pedagógusok
Negyedéves: Fejlesztési terv-fejlődési napló: gyógypedagógusok
Logopédiai terápia tanmenete: logopédus
Féléves: Foglalkozási terv: délutános pedagógusok
Éves: Tematikus terv: gyógypedagógusok
Éves munkaterv: óvodai munkaközösség és munkaközösség vezető

Fejlesztési tervek: Egyéni fejlesztési tervek, melyek a gyermek egyéni készségeihez, képességeihez igazodva, tartalmazzák a fejlesztés menetét.
Nevelési tervek: melyek tartalmazzák az önállóságra nevelés, a közösségi nevelés, a munkára nevelés feladatait, továbbá a finom és nagy motorika fejlesztését, az egészséges életmódra nevelést, valamint a játéktevékenység feladatait.
Csoportnaplók: napi adott tevékenységek, foglalkozások
Fejlődési lapok: folyamatos vezetése feltárja a gyermek adott fejlettségi szintjéről tájékoztat. Segítséget nyújt az egyéni bánásmód megtervezéséhez. Rögzíthető a fejlődésben bekövetkező változás. A felmérés év elején és az év végén történik. Az adatok alapján pontos vélemény adható az iskolai életre való alkalmasságról.

Térítés nélkül igénybe vehető szolgáltatások:

Igény szerinti óvodai látogatás az óvodás gyermekek szüleinek
Teljes körű audiológiai ellátás
Védőnői ellátás
Kollégiumi elhelyezés
Ingyenes étkezés
Gyermek- és ifjúságvédelem
Pszichológus
Óvodai- Iskolai Szociális segítő munkatárs

Az óvoda kapcsolatai

A sajátos nevelési igényű gyermekek sajátos nevelési feladatot jelentenek, egyéni bánásmódot kívánnak a családtól és az óvodától egyaránt. A hatékony pedagógiai munkához elengedhetetlen a család és az óvoda együttműködése, partneri kapcsolata, ezért óvodánkban ennek kiemelt szerepet tulajdonítunk.

Törekszünk a speciális társintézmények (pl. autizmus specifikus óvodai csoportok) kollégáival való tapasztalatcserére, jó gyakorlatok megismerésére, átadására.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A

kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

Szoros kapcsolatot ápolunk Jólész mindenkori polgármesterével és a Jólészi Polgári Társulás képviselőivel.

A kapcsolattartás fő elve:

Törekszünk arra, hogy óvodánk munkatársai kompetencia területüknek megfelelően szoros együttműködésben dolgozzanak a családokkal a gyermek optimális fejlődése érdekében, melynek koordinálása a csoportvezető gyógypedagógus irányításával történik.

A kapcsolattartás formái:

Beíratás, az első személyes kapcsolat felvétele
Összevont óvodai, és csoportos szülői értekezletek, megbeszélések
Közös ünnepségek, programok
Üzenőfüzet
Szülői értekezlet
Fogadó órák
Szülőklub az autizmus specifikus gyermeket nevelő szülők részére

A kapcsolattartás színterei:

Kapcsolat a gyermekek családjával, Szülőklubbal, családgondozókkal, a Gyermekjóléti Szolgálatokkal, intézmény audiológusával, a korai fejlesztő gyógypedagógussal, az intézmény gyermekvédelmi felelősével, pszichológussal, és pszichiáterrel, a betegszobával, a védőnővel, az Intézmény különböző intézményegységeivel, a szakértői bizottságokkal, nevelési tanácsadókkal, a Fejlesztő bölcsődével, többségi óvodákkal, a gyermekeket fogadó iskolákkal és különböző felekezetű egyházi közösségekkel.

Gyermek - és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Óvodásaink eltérő szociokultúrális környezetből kerülnek az óvodába. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés. Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése, a tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás alapvető nevelési módszerünk. A szülővel való közvetlen viszony kialakítására törekszünk, személyes törődéssel. **A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyekre a humánum, a megértés, a támaszadás, a szeretet pótlás a jellemző.** A gyermekvédelmi munka minden óvodapedagógus feladatkörébe tartozik. Feladatunk a gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás.

Óvodásaink nemcsak fogyatékosságukból adódóan hátrányos helyzetűek, hanem sokan nehéz szociális körülményeik miatt is. A családok nagy részénél a szegénység, munkanélküliség, a szülők fogyatékossága nehezítő tényező. Ezért fontos feladat a gyermek - és ifjúságvédelem jól szervezett működése intézményünkben. Ezeket a feladatokat a gyermek - és ifjúságvédelmi felelős látja el, szorosan együttműködve az óvoda dolgozóival. A gyermekjóléti szolgálatokkal, családgondozókkal és a védőnőkkel napi kapcsolatban állunk. Igazolatlan, hosszas hiányzás esetén segítségüket kérjük. Családlátogatásaink alkalmával igyekszünk megismerni a családok helyzetét, és szükség esetén törekszünk arra, hogy megtaláljuk a segítségnyújtás lehetőségeit.

A gyermekvédelmi feladatok további részletezését intézményünk nevelési programja tartalmazza.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló feladataink

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai beíratásának támogatása
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása
- esetmegbeszélések
- rendszeres csapatmunka
- érzelmi nevelés, szocializáció
- egészséges életmódra nevelés
- szülőkkel való partneri együttműködés
- rendszeres differenciálás
- egészségügyi szűrővizsgálatok
- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel, valamint a pszichológussal való folyamatos kapcsolattartás
- gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása; kirándulások szervezése; rendezvények látogatása)
- a gyerekek fejlődésének után követése az első években
- személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- a gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermek fejlődéséről a szülők felé
- a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése
- az étkezési hozzájárulás csökkentéséhez való segítségnyújtás

II.5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Játék

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Verselés, mesélés

1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

2. — A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú okokozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.

7. — Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a

hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

4. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

1. — A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Mozgás

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

4. A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A külső világ tevékeny megismerése

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. — A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Munka jellegű tevékenységek

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

2. A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;

- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;

- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az

ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

II.6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Iskolaérettségi vizsgálat

Törekszünk arra, hogy az óvodánkba járó gyermekek tankötelezettségi vizsgálata minden évben a megszokott, természetes környezetben történjen a Hallásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, valamint a Bp-i Tagintézmény PMPSZ I. számú Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által.

II.7. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉNEK IRÁNYELVEI

Súlyos fokban hallássérült gyermekek óvodai nevelési és oktatási programja

Bevezető

A súlyosan hallássérült - siket - és enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére képtelenek, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt a beszéd érthető ejtése teljesen elmarad, vagy meg sem közelíti a hallók teljesítményét. Fentiek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében a gyermek egész személyisége megváltozhat. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan

tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó speciális pedagógiai feladat az aktív nyelvhasználat építése.

Az óvodai nevelés helye az oktatásban, célok, feladatok

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét illetően döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van, ami nagymértékben függ a hallásállapottól, a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől. (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

A tevékenységi formák nem különülnek el, hanem az anyanyelvi nevelésre épülve, egységet alkotnak a gyermek napirendjében. Az egyéni fejlődési ütemet maximálisan figyelembe véve valamint a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

Programunk 3 éves kortól tankötelezettséget elérő gyermekek számára készült, akiknek hallásvesztesége a beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére, elsajátítására képtelenek, vagy csak részben képesek.

Nevelési célok:

A súlyos fokban hallássérült gyermekek óvodai nevelése - oktatása és napközbeni ellátása során célunk:

A nyelvi kommunikáció megalapozása, fejlesztése
Jártasságok, készségek, képességek kialakítása
A személyiség sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése
Az iskolai életmódra való felkészítés (testi, lelki, szociális érettség kialakítása)
A későbbi iskolai előrehaladást feltehetően akadályozó fejlődési zavarok kiszűrése, a prevenciós és korrekciós feladatok ellátása

Az óvodai nevelés fő feladatai:

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és

audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

Anyanyelvi nevelés:

- A nyelvi kommunikáció megalapozása, fejlesztése
- Szájról olvasási készség fejlesztése
- Auditív - vizuális figyelem karbantartása
- Hangos beszéd megindítása
- Passzív - aktív szókincs bővítése
- Beszédértés fejlesztése
- Jelnyelvi kommunikáció megalapozása

Értelmi fejlesztés, nevelés:

- Spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése
- Differenciált, egyéni képesség szerinti fejlesztés
- Érzéskelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése
- Vizuális percepció fejlesztése
- Ábrázolóképesség fejlesztése

Érzelmi nevelés, társas kapcsolatok kialakítás:

- Barátságos, derűs csoportlégkör kialakítása
- Erkölcsi, érzelmi, akarati tulajdonságok fejlesztése
- Egymás közötti bizalom és tolerancia kiépítése
- Egyéni bánásmód biztosítása

Az egészséges életmód kialakítása:

- A gyermek gondozása, testi - lelki szükségletek kielégítése
- Betegség, és baleset megelőzés
- Helyes öltözködési, étkezési és tisztálkodási szokások kialakítása
- Mozgáskultúra fejlesztése
- Egészséges, biztonságos környezet kialakítása
- Hallókészülékek karbantartása, rendszeres ellenőrzése
- A gyermekek megtanítása saját készülékük helyes használatára

1. **Megfelelő hely, idő és eszköz biztosítása a különböző játékformákhoz:**
   - Tapasztalatszerzés, sokoldalú cselekedtetés
   - A motoros, a szociális és a verbális tanulás összekapcsolása a játékon belül
   - Ötletek, helyzetek, lehetőségek biztosítása a sokszínű játék kialakulásához
   - Együttjátszás
   - Személyiség formálás

2. **Munkára nevelés:**

- Életre, iskolára felkészítés
- Egyéni érettséget, fejlettséget figyelembe vevő önállóságra nevelés
- Munkaeszközök, folyamatok megismerése
- Pozitív élmények nyújtása
- Naposság, kerti és udvari munkák, önkiszolgálási készségek, egyéni megbízatások szervezése

3. **Diszfázia prevenció-pedagógiai rehabilitáció**

Cél:

- A speciális beszédtanulási zavarban szenvedő gyermekek megsegítése
- Ismeretnyújtás a beszédtanuláshoz
- Részképesség zavarok (emlékezet, figyelmi, ritmuszavar, szenzomotoros integrációzavar, szájról olvasási nehézség, írás-olvasás zavara) korrekciója

Feladat:

- Nagymozgás fejlesztés
- Testvázlat, lateralitás, egyensúlyérzék fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése (mimikai utánzások, játékok, gyöngyfűzés, gyurmázás, bábozás, festés)
- Emlékezet, figyelem fejlesztése
- Érzékelés, észlelés fejlesztése (hallásfigyelem, tapintás, stb.)
- Gondolkozás fejlesztése (analízis- szintézis, összehasonlítás, összefüggések felismerése, általánosítás, stb.)
- Speciális prevenciós és korrekciós terápiák alkalmazása
- Ritmusérzék fejlesztés
- Fejlesztő óvodai programunkban hangsúlyt helyezünk a diszfáziás terápiára. A legtöbb feladatra az egyéni anyanyelvi foglalkozásokon kerül sor.

Enyhébb fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek óvodai nevelési és oktatási programja

Az enyhébb fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek (A beszédtartományban mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30 - 45 dB, középsúlyos esetben 45 - 65 dB, súlyos esetben 65 - 90 dB, hallásveszteséget mutatnak.) A nagyothalló óvodáskorú gyermek az emberi beszédhangot, a környezeti hangot részlegesen észleli, differenciálja. Ezért kiemelt jelentőségű a szurdopedagógiai fejlesztés.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció fejlesztés rendszerébe.

A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermekek óvodai nevelési és oktatási programja

A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél - egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után - fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. A műtét utáni javult hallási fizikai állapot következtében a szurdopedagógiai fejlesztés során kiemelt jelentőségű a környezeti- és emberi hangok adekvát észlelése.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás - valamint azzal párhuzamosan -, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges - a pszichés fejlődés zavara miatti - beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

A halmozottan fogyatékos hallássérült gyermekek óvodai nevelési és oktatási programja

A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékosság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékosság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Célok

- A súlyos fokban hallássérült halmozottan sérült fogyatékos gyermekek nyelvi kommunikációjának megindítása.
- Az alapkészségek (emlékezet, figyelem, gondolkodás) fejlesztése
- A percepció (vizuális, auditív, kinesztetikus, taktilis) fejlesztése
- A mozgás és a mozgáskoordináció fejlesztése
- Nyelvi kommunikációt segítő (jelnyelv-szájról olvasás) területek fejlesztése

A tanulásban akadályozott gyermekek óvodai nevelési és oktatási programja

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében fontos a spontán tanulás, a társakkal való együttműködés, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél.

Célok

- Harmonikus személyiségfejlesztés
    - Interperszonális kapcsolatok alakítása

    - Énkép - önismeret - önértékelés fejlesztése
- A társas együttélés, önérvényesítés alapvető szabályainak elsajátíttatása
    - Erkölcsi értékek alakítása
    - Értelmi fejlesztés
- Testi nevelés - mozgás nevelés: az egész óvodai életet átszövi, kiemelt szerepet kap

Feladatok

- Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése
- A mozgás fejlesztése központi terület a fejlesztésben
- Testséma fejlesztése
- Percepció fejlesztés
- Verbális fejlesztés
- Játéktevékenység fejlesztése
- Egészségvédelem
- Erkölcsi-érzelmi-közösségi és értékorientált nevelés
- Környező világ tevékeny, sokoldalú megismertetése
- Vizuális nevelés

Az értelmileg akadályozott gyermekek óvodai nevelési és oktatási programja

Az értelmileg akadályozott gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

Az értelmileg akadályozott gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell fordítani. Fontos az alapmozgások, manipulációk fejlesztése, a kölcsönös interakciók kialakítása, erősítése, kooperációs készség fejlesztése. A beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív-passzív szókincs bővítése. A szociális- és önkiszolgálási készségek kialakítása és fejlesztése.

Ezen készségek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a pozitív megerősítésnek és a gyakori ismétlésnek.

Feladatok:

- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás
- Érzelmi biztonság kialakítása
- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával az egyre pontosabb észlelés fejlesztése
- Kognitív fejlesztés
- Verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó képességfejlesztés

A fejlesztés legfontosabb területei:

- A nagymozgások kialakítása, korrigálása;
- Az egyensúlyérzék fejlesztése;
- A manuális készség fejlesztése;

- A beszédszervek ügyesítése, a beszéd indítása;
- A játéktevékenység fejlesztése
- Speciális zenei nevelés
- Önkiszolgálás
- Kiegészítő terápiák

Beszédfogyatékos gyermekek óvodai nevelési és oktatási programja

Beszédfogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni fejlesztési formában.

Azoknál a beszédfogyatékos gyermekeknél, akiknél több részképesség gyengesége fordul elő, komplex terápia valósul meg, mely során kiemelt jelentőségű a ritmus- és zenei nevelés.

Az autizmus spektrum zavarral élő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző:

- a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció
- a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil.

Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülésspecifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. *A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.*

Az óvodai nevelés

Az óvodai nevelés céljai:

Az autizmussal élő gyermekek speciális fejlesztésére vállalkozó óvoda nevelési céljai és alapelvei egyrészt megegyeznek a köznevelési rendszer egyéb profilú óvodáiéval, figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet:

- elősegíti a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését
- a gyermeki személyiség minél teljesebb kibontakoztatását
- fontos nevelési célja a gyermekek egészséges életmódra szoktatása
- a szülők támogatása a speciális nevelés során
- a gyermek érezze magát jól és biztonságban.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek fejlesztése neurotipikus gyermekek óvodai céljai mellett speciális - közeli és távoli - célokkal bővül.

<u>Általános távlati cél:</u>

- az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.

Ennek elérése érdekében cél a sérült készségek kompenzálása, a fejlődésben elmaradott készségek habilitációs fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerek segítségével való tanítása.

A típusosan egyenetlen képességstruktúrán belül elsődleges cél az elmaradt területek fejlesztése az átlagos vagy kiemelkedő képességek gondozása mellett.

Az autista gyermekek óvodai nevelésének célja: az elemi adaptív viselkedések kialakítása célzott, direkt vagy indirekt módon történő fejlesztésével/terápiájával, melynek területei:

- szociális, kommunikációs készségek fejlesztése,
- az autizmusból és a társuló fogyatékosságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása

- a sztereotip, inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója
- sérülésspecifikus, protetikus, augmentatív környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátíttatása.

Az óvodai nevelés feladatai:

1. *Kommunikáció és szociális viselkedés*
- beszéd előtti (preverbális) kommunikáció elemeinek elsajátítása,
- szociális kapcsolatteremtés elemeinek elsajátítása
- beszéd vagy ennek hiányában alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának elsajátítása
- augmentatív kommunikációs eszközök használatának tanítása mindennapi élethelyzetekben, a protetikus környezet részeként.
- a fejlődési diszfunkciók korrigálása, a korai elemi készségek beindítása
- alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása: rágás, étkezés, szobatisztaság, öltözés, tisztálkodás.

2. *Korai kognitív funkciók*
- elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések elsajátítása
- szociális kognitív készségek fejlesztése,
- egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között,
- általánosítás képességének fejlesztése, - az elsajátított képességek önálló használatának gyakorlása mindennapi helyzetben,
- az elsajátított képességek más összefüggésben és helyszínen való használata,
- képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben.

3. *Viselkedésproblémák kezelése, megelőzése:*

- önszabályozás segítése
- viselkedésproblémák oki feltárása
- alternatív viselkedések kialakítása
- kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása,
- csoportba való beillesztés kialakítása,
- óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

4. A gyermekekkel kapcsolatos *gondozási feladatok* ellátása. Az ide tartozó feladatok megegyeznek a bölcsődei és óvodai gondozási feladatokkal. A fenti célok és feladatok megvalósítása érdekében az óvodai nevelés, illetve ideális esetben a szülőkkel való szoros együttműködés eredményeképpen a gyermek egész ébren töltött idejét, ezen belül különösen a természetes élethelyzeteket ki kell használni a fejlesztésre.

Létszám

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekeket ellátó óvodai csoportban az optimális gyermeklétszám 4-6 fő, a maximális létszám 8 fő.
A csoportban dolgozó felnőttek létszáma azonos időben minimálisan 2 fő, optimális esetben legalább 3 fő speciálisan képzett, illetve ilyen ismeretekkel rendelkező (pedagógus és asszisztens) személy jelenléte szükséges.

Általános módszertani alapelvek

Az óvodai fejlesztés minden esetben *formális és informális felméréseken* alapuló, egyéni fejlesztési terv alapján történik. E felmérések a szociális adaptáció színvonalára, a kommunikációs szintre, a meglévő kognitív képességekre, mentális korra vonatkoznak. Az egyes képességterületek fejlesztése közvetlenül a felmért meglévő és kialakulófélben lévő készségek azonosításán alapszik.

A felmérés során azonosított, már *meglévő készségek* alapot jelentenek a további készségek kialakításához, így azok használatát folyamatosan el kell várni, a fejlődést rendszeres felméréssel követni kell.

Az óvodai környezet *protetikus környezetté* alakítása és az ehhez kapcsolódó egyénre szabott vizuális eszköztár megteremtése (az időbeli és térbeli tájékozódás, vizuális, augmentatív struktúra létrehozása) elengedhetetlen.

Az idő, az élethelyzetek, a tevékenységek gondos, pontos, a gyermek által jól átlátható *strukturálása* elengedhetetlen.

Az egyes gyermeknek megfelelő, egyéni *motivációs rendszer* létrehozása szükséges.

Augmentatív, vizuálisan segített kommunikációs rendszer a speciális környezeten belül a személyek között, beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt. A gyermek felé irányuló kommunikációnak mindenkor igazodnia kell a gyermek mentális korához, beszédértésének valódi szintjéhez és autisztikus nehézségeihez: mennyiségében, tartalmában, időzítésében, szóhasználatában, nyelvi komplexitásában, változatosságában, metakommunikációjában.

Ezen fejlődési zavarral összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információk átadására a gyermek szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól mindinkább független módszereket: pl. vizualizált instrukció, folyamatábra, stb.

A fejlesztésben és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető *a kognitív viselkedésterápiás módszerek alkalmazása.*

A szimbolikus gondolkodás sérülése miatt a gyermekek fejlesztése során a játéktárgyak használata helyett törekedni kell *avalós, a mindennapi életben használt tárgyak, eszközök alkalmazására, (illetve a játéktárgyak használatát az adott, ritka esetben tanítani kell).*

.Az új készségek és ismeretek elsajátítása *egyéni helyzetben történik, napi rendszerességgel szervezve.*

Az általánosítás nehézsége miatt fokozott jelentőségű, hogy *az ismereteket valós élethelyzetekben sajátítsa el*, illetve gyakorolja be a gyermek, és a már megtanult ismereteket minél több helyzetben tanulja alkalmazni.

Az óvodai fejlesztés során a *sérülésspecifikus szociális, kommunikációs és kognitív fejlesztés áthatja az óvodában eltöltött idő minden percét.*

A protetikus környezet kialakítása

A protetikus környezet kialakításának céljai:

- A tér- idő szervezése nyújtson minden gyermek számára látható és érthető információt arról, hogy: - mit kell, illetve lehet csinálni, - hol történnek az egyes tevékenységek (pl. csoportszobában, udvaron, mosdóban), - mennyi ideig tartanak, - mi lesz a következő tevékenység.

- A gyermek biztonságérzetének megalapozása oly módon is, hogy számára jól érthetően előre jelezzük az aktivitásokat.
- A zökkenőmentes, önálló tevékenységváltás tanítása.
- Az azonossághoz való ragaszkodás csökkentése, a változások elfogadtatása, speciális eszközökkel.
- Változatos tevékenykedés kialakítása
- A viselkedésproblémák megelőzése.

A protetikus környezet elemei:

1.) a tér-idő szervezése (napirend, folyamatábrák, munkaszervezés, munkarend)
2.) egyéb vizuális információ hordozók (pl. képi segédeszközök, az augmentált kommunikáció eszközei)

1. A napirend alkalmazása

A napirend információ hordozó eszköz, melynek segítségével *a környezet a gyermek számára jelzi a tevékenységek helyét és sorrendjét.* Ismeretlen helyzetekben is alkalmazható változások előrejelzésére, az új aktivitások napi rutinba történő fokozatos beillesztésére. A napirend tájékoztatja a gyermeket arról, hogy mit és hol tegyen, valamint arról, hogy milyen sorrendben következnek az egyes tevékenységek. Láthatóvá teszi az idő múlását és beosztását. Számos egyéb kiegészítő információt is tartalmazhat, például a tevékenységben résztvevő személyek fényképét, körülményeket, feltételeket, alternatív lehetőségeket, a gyermek igényeihez igazodva.

Egyénre szabott kialakításakor és használatában a következő szempontokat kell figyelembe venni:

1.) A gyermek által biztosan érthető szimbólumszinthez igazodó formát kell választani. Ennek alapján a napirend lehet tárgyas vagy képes.

- Tárgyas: a gyermek képességeitől függően alkalmazhatóak az aktivitásokban használt konkrét tárgyak, kisebb, de azonos funkciójú tárgyak, tárgyak részei, metszetei. A tárgyas napirend tanításának alapfeltétele, hogy a gyermek tudjon tárgyat tárggyal egyeztetni.
- Képes: Fotók, rajzok, piktogramok a tevékenységek nevének szóképével. A képes napirend használata esetén meg kell győződni arról, hogy a gyermek tárgyat-képpel, képet képpel egyeztet.

2.) Minden esetben csak a gyermek számára átlátható időtartamot jelezzük előre.

2. 2. Strukturált munka

A strukturált munka megalapozza az önálló munkavégzéshez szükséges készségeket.

Feladata:

Lehetővé tegye az önálló tevékenységhez szükséges kommunikációs, kognitív, szociális készségek tanítását, a megszerzett ismeretek, kialakult készségek gyakorlását, szinten tartását. A strukturált munkavégzés feltételei:

- A munkarend megtervezése, kialakítása, mely jól érthető módon vizualizált formában informálja a gyermeket arról, hogy meddig fog tartani a tevékenység, hány feladat, milyen sorrendben következik és hogyan jut hozzá.
- A munkaszervezés megtervezése, kialakítása, mely segít a tevékenységekhez szükséges tárgyak, eszközök elrendezésében, és láthatóvá teszi a feladatok elvégzésének helyes sorrendjét.
- A strukturált munkahelyzet tanításának legfontosabb alapfeltétele, hogy a gyermek tudjon asztalnál ülni, figyelmét a feladatra koncentrálni, sorrendet követni, észlelni a feladat végét és leválni arról.

Fejlesztés/terápia

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált - vizuálisan segített - kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermekek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő - különösen a természetes élethelyzetek - használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A kölcsönös interakciós készségek fejlesztése

1. 1. A taníthatóságot megalapozó szociális készségek megtanítása:

- Más személyek jelenlétének felismerése és elfogadása.
- A pedagógus segítségének elfogadása.
- A csoport életének elemi szabályainak, szokásainak elsajátítása.
- Az elemi viselkedési szabályok elsajátítása.
- Az utánzási készség fejlesztése.

1.2. Önmagáról való tudás tanítása:

- Személyi adatok megtanítása.
- Saját külső tulajdonságainak tanítása.
- Saját maga és más személyek elkülönítése. (Pl. önfelismerés tükörben)
- Elemi élménymegosztás tanítása.
- A gyermek által gyakran végzett, megszokott tevékenységek felsorolása.

1. 3. Kapcsolatteremtés, fenntartás:

- A metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése.
- Ismerős személyek felismerése, nevének megtanítása.
- Egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés, segítségkérés).
- Az információcsere szabályainak tanítása, a kommunikációs interakció kezdeményezése, fenntartása, befejezése.

- Óvodán belüli egyszerűbb szociális helyzetek viselkedési szabályainak betartása.
- Elemi kooperáció felnőttel, gyermekkel. Az óvodai élet minden területén megjelenő szociális fejlesztést speciálisan erre a célra létrehozott egyéni fejlesztési helyzetben végzi a pedagógus. A már megtanult viselkedésminták valódi élethelyzetekben való gyakorlása elengedhetetlen feladat

A kommunikációs készségek fejlesztése

2.1. Az autizmus spektrummal élő gyermekek kommunikációjának jellegzetességei:

Az óvodáskorú autista gyermekek a kommunikáció értés és használat szempontjából is rendkívül heterogén csoportot alkotnak. A problémák megjelenése egyedi, de minden gyermek közös abból a szempontból, hogy a kommunikációs eszköz szociális alkalmazása gyenge marad a gyermek általános képességszintjéhez viszonyítva is. Az óvodába lépő autista gyermekek többsége nem beszél, mások echolálnak, vagyis azonnal vagy késleltetve megismétlik az elhangzottakat, és vannak a nyelvet formai szempontból bizonyos kontextusokban megfelelően használó gyermekek is. Az értés szempontjából is rendkívül vegyes a kép, némelyik gyermek bizonyos mértékig érti a beszélt nyelvet, mások egyáltalán nem reagálnak a beszédre. Jellemző, hogy a jól beszélő gyermek beszédértése elmarad a beszédprodukció mögött. A beszédre valamelyest megfelelően reagáló gyermekek megértésére jellemző, hogy szó szerint értelmezik az elhangzottakat. Közös jellegzetesség, mely a beszédet használó gyermekekre is igaz, hogy a látható, konkrét információk feldolgozásában sokkal sikeresebbek, mint olyan elvont és bonyolult jelrendszer megértésében, amilyen például a nyelv.

2.2. A kommunikáció fejlesztés területei:

- Preverbális kommunikáció
- Alternatív kommunikációs rendszer használata.
- A beszédértés és beszédhasználat.
- A metakommunikáció értése és használata.

A fejlesztés fontosabb módszertani elvei:

- A kommunikációs eszköz funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a tárgyi és szociális környezetet tudatosan úgy kell szervezni, hogy aktív kommunikációra késztesse a gyermeket.
- A kommunikáció célja és eredménye közti összefüggés a fejlesztés egyik motivációs bázisa (pl. értse meg a gyermek, hogy viselkedése egyértelmű következményekkel jár, pl. ha kér valamit, megkapja, a pedagógus ne szolgálja ki a gyermeket automatikusan).).
- A fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán, vagy nem alkalmazzák.

A fejlesztés keretei: A fejlesztési keretek megegyeznek a szociális készségek fejlesztésének kereteivel és attól nem választhatóak el.

A szociális fejlesztést segítő programok

3.1. "Babzsák" A program tanításának célja, hogy a hiányzó vagy fogyatékos szociális és kommunikációs készségeket pótolja, a formalizált szituáció, struktúra, szabályok alkalmazásával és a babzsák eszköz használatának segítségével. Védett, biztonságosnak megélt, jól átlátható, érthető környezetet helyzetet biztosít a hatékony fejlesztéshez.

1.) Preverbális készségek: közös tárgyra irányított figyelem, szemkontaktus és mutatás használata a szociális kommunikációban,

2.) a kommunikációs eszközök (beszéd, metakommunikáció, alternatív kommunikáció) funkcionális használatának tanítása,

3.) Alapvető szociális-kommunikációs alapozó és kognitív készségek fejlesztése: - figyelem, - várakozás, - sorrakerülés kivárása, - testi közelség, testkontaktus elviselése

4.) Egyéb fejlesztési feladatok

3.2. Zenei interakció fő célja szociális interakciók kialakítása és megerősítése, a zene sajátos lehetőségeinek felhasználásával. A zenei interakció lehetőséget ad a nyelv kialakulása előtti, preverbális készségek fejlesztésére, mely az autizmusban a beszélő gyerekeknél éppen úgy sérült, mint a nem beszélők esetében. A zenei interakció további céljai az általános zenei, korai mozgásos, kognitív készségek fejlesztése, örömteli foglalkozás biztosítása.

A fejlesztés fő területei:

- preverbális készségek,
- kommunikációs eszközök funkcionális használata,
- szerepcsere,
- várakozás,
- a testi közelség és testkontaktus elfogadása,
- szociális megértés (pl. kontaktusjátékokban)

Játék

Célja:

1.) A játékeszközök adekvát használata.

2.) A napi struktúrán belül az önállóan végezhető szabadidős tevékenységek repertoárjának bővítése.

3.) A játéktevékenység tanulása során a gyermek szerezzen tapasztalatokat a környező világról.
4.) Játéktevékenységhez kapcsolható általános (kognitív, észlelési, mozgásos) fejlesztés

A játék tanítás módszertani elvei:

Az autista gyermek számára a gyakorló, didaktikus és konstrukciós játékok alkalmasak arra, hogy sikerélményhez juttassuk a gyermeket, mivel típusos erősségeikre itt általában építhetünk, de az egyes gyermekek között nagy különbségek észlelhetők e területen is. Lényegesen nagyobb nehézséget jelentenek a szabályjátékok, mivel a szabályok egy részét sérülésükből adódóan nem értik (pl. bújócska, fogócska, "becsapáson" alapuló szabályait). A szimbolikus játékokkal kapcsolatos készségek az autizmusban alapvetően sérült területekhez tartoznak. Ezen játékformák tanítása nem tartozik az óvodai feladatok közé. A játékok tanítására is vonatkozik a feladat, vagy szabály vizualizációja, szükség szerint egyszerűsítése.

Külső világ tevékeny megismerése: a tanulás

A tanulás célja

1.) A gyermek tapasztalatokhoz juttatása, a percepció és a gondolkodás integrálása, adaptív viselkedési és munkavégzési formák elsajátíttatása: képességfejlesztés, a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezet cselekvésbe ágyazott megismertetése.

2.) A tanulás hatására jöjjenek létre pozitív változások a megismerő tevékenységekben, a kommunikációban, a szociális kapcsolatok szervezésében, ezáltal az egész személyiség

fejlődésében.

3.) A pervazív zavarban szenvedő gyermekek esetében a legkorábbi időponttól kezdve szem előtt kell tartanunk a leghosszabb távú fejlesztési célt, a gyermek környezetébe, illetve a társadalomba való felnőttkori beilleszkedésének segítését. Tekintettel kell lennünk erre, amikor a célok között fontossági sorrendet állítunk fel.

A tanulás keretei: Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek tanulási folyamata elsősorban tanítási, illetve ún. munkahelyzetekben zajlik:

- Egyéni fejlesztési forma: új ismeretek tanulása
- Segített önálló munka: gyakorlás segítséggel
- Strukturált munka: gyakorlás
- Kiscsoportos foglalkozás: gyakorlás, általánosítás

Önkiszolgálási készségek és a házimunka elemeinek tanítása

Szobatisztaság

A szobatisztasági tréning **célja** kettős:

- egyrészt rugalmasan alkalmazott szokássá alakítani a vécéhasználatot (tehát a gyermek magától és csak akkor üljön a vécére, ha valóban szükséglete van),

- másrészt olyan kommunikációs eszközt adni a kezébe (szóbeli készség, kép vagy tárgy), melynek segítségével bárhol és egyértelműen jelezni tudja környezete számára szükségletét. A szobatisztasági tréning meglehetősen idő-, ember- és türelemigényes folyamat, ami nagy kitartást igényel mind a gyermek, mind a pedagógus, mind a szülők részéről. A szobatisztasági tréning időszakában a gyermek számára ez az egyetlen és legfontosabb fejlesztési cél.

Étkezés

Az autista gyermekek körében igen gyakoriak az étkezési problémák. Minden esetben meg kell próbálnunk a jelenség okait(!) megfigyelni és ennek megfelelően eljárni.

1.)A gyermek elutasítja az étkezési helyzetet (nem ül le az asztalhoz, nem marad az asztalnál, az óvodában nem hajlandó enni).

2.)A gyermek étkezéshez szükséges alapvető készségei hiányoznak (leggyakrabban nem tud fogni vagy rágni stb.

3.) A gyermek túlszelektál: csak bizonyos fajta, színű, állagú, formájú stb. ételt fogad el. A fejlesztés, a hiányzó készségek kialakítása ezekben az esetekben is az egyéni kognitív '

Öltözés

Mivel az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek kevéssé motiváltak az önállóságra, az öltözés megtanítása gyakori fejlesztési cél. A megfelelő szintű vizuális segédeszközök használata nagy segítséget jelent a gyermek számára abban, hogy kövesse a ruhadarabok felvételének sorrendjét.

Tisztálkodás

Az öltözéshez hasonlóan a tisztálkodási műveletek (kézmosás, arcmosás, kéz-és arctörlés, fogmosás, fésülködés, orrtörlés) megtanítása is fontos fejlesztési feladatként jelenhetnek meg. A feladat annyival nehezebb és összetettebb az öltözéshez képest, hogy a tisztálkodás esetében a szükséglet felismerése és a tisztálkodás minősége is fontos összetevője a készségnek. Ezen utóbbi

elemek kialakítása nagyon nehéz feladat lehet.

Munka jellegű tevékenység a mindennapokban

Amennyiben a gyermek képességei megengedik - a speciális módszerek alkalmazása mellett fontos egyszerűbb naposi teendőkbe szisztematikusan bevonni őket (pl. terítés)

Mozgás

A gyermeki szervezet az óvodás kor (3 évtől az iskolába lépésig) ideje alatt igen jelentős változáson esik át - így van ez az autizmussal élő kisgyermekek esetében is.

Az óvodában a torna és a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), valamint a testi képességeket, például erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség. Mindezeken túl az autista kisgyerekek a mozgás szempontjából is nagy különbségeket mutathatnak. Az autista kisgyermekek mozgásának jellemzése

Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek viselkedésének leírásakor igen gyakran találunk olyan jellemzőket, melyek a mozgással kapcsolatosak (sztereotip, repetitív mozgások, pl. hintázás, céltalannak tűnő futkározás, ugrálás, dobálás, hiperaktivitás, stb.), ezek azonban nem *a szűk értelemben vett mozgásfejlődés problémái, hanem sokkal inkább az autizmusra jellemző szociális, kommunikációs károsodásból, valamint a szerep-, és imitatív játékhoz szükséges képzelet, fantázia sérüléséből származnak.* Vannak olyan autizmussal élő gyermekek, akik életkoruknak megfelelően mozognak, vagy akár ügyesebbek is bizonyos mozgásokban (pl. mászás), mint kortársaik, de gyakran előfordul, hogy mennyiségi és minőségi eltéréseket találunk az autizmus spektrum zavarral élő kisgyerekek mozgásfejlődésében.

- Mennyiségi jellemzője lehet a lassabb fejlődési tempó, a fejlődés szabálytalansága, egyenetlensége, (pl. bizonyos fázisok kimaradnak, kevésbé gyakorlódnak be, másokra sokkal több időt fordít a gyerek), valamint a spontán utánzás hiánya.
- Minőségi eltérés lehet a gyakran előforduló izomhypotónia. Szenzomotoros integrációs szemlélet a fejlesztésben Óvodás korban az autista kisgyerekeknél a szenzomotoros integrációs szemléletű fejlesztés célja, az esetleg megkésett mozgásfunkciók, az éretlen szenzomotoros információfeldolgozás, a mozgástervezés és kivitelezés, a koordinációs és kombinációs képesség fejlesztése. A szenzomotoros feladatok az egyes érzékszervek differenciáltabb és pontosabb működését segítik elő, normalizáló hatással bírnak az aktivitásra, javítják a testsémával és a térbeli tájékozódással kapcsolatos tudatosságot is.

Módszertani javaslatok:

1. A gyermek képességszintjének megfelelően előre jelezzük, hogy mikor lesz mozgás.

2. Látható módon jelezzük, hogy a foglalkozás meddig tart, és ott milyen gyakorlatok lesznek. Erre a legmegfelelőbb módszer, hogy az eszközöket olyan módon helyezzük el, mely egyértelműen jelzi a gyermekeknek, hogy mit kell csinálniuk.

3. Ha utánzás útján nem sikerül a feladatokat elsajátítani, akkor a gyermekek mögé állva, velük együtt végezzük el a gyakorlatot.

4. Ha a mozgás eleinte még nem öröm a gyermek számára, akkor használjunk külső motivációt, mely egyénenként változhat.

5. A pedagógiai megfigyelés módszerével előzetes felmérést kell készíteni a következő területeken: - a gyermek utánzási képessége, - beszédértésének szintje, - együttműködési képesség felnőttel, gyerekkel, - frontális irányítás elfogadása, - figyelem más gyerekek jelenlétében. A fentiek alapján határozzuk meg a lehetséges foglalkoztatási formát, amelyek lehetnek a következők: - egyéni helyzet: egy pedagógus egyszerre egy gyerekkel foglalkozik, - egy térben

egyszerre több gyerekkel egyéni formában foglalkozik egy-egy pedagógus - ha a gyerekek képesek utánozni és magukra vonatkoztatják a frontális instrukciókat, akkor legfeljebb 5-6 gyereket irányíthat egyidejűleg pedagógus.

6. Lehetőleg olyan feladatokat tervezzünk, melyhez nem szükséges a társakkal való együttműködés vagy eszközmegosztás. Szociális fejlesztési célként kitűzhetünk a legjobb képességű gyermekek számára már óvodás korban olyan célokat, melyek minimális szintű társra figyelést kívánhatnak.

7. A verbális utasítások mellett /helyett igyekezzünk mindent vizualizálni.

A mozgásfejlesztés területei:

Vizuomotoros készségfejlesztés

Az autizmussal élő gyermekek tárgyakkal való manipulációját megfigyelve szembetűnő az érdeklődés hiánya, a tárgyi világ ismeretlen elemeinek megismerésére irányuló spontán késztetés. E késztetés lenne az, ami az új anyagok, tárgyak, eszközök megismeréséhez és használatához vezethetne. Ennek hiányában tárgyhasználatuk legtöbbször inadekvát, repetitív, és a megismerő folyamat során a spontán exploráció gyakran a tárgy lényegtelen tulajdonságaira irányul. A fenti problémák miatt a vizuomotoros képességek kialakítása és a meglévő képességek, készségek fejlesztése a normál fejlődésmenetet követve, a gyermek fejlettségi szintjéhez igazodva strukturált tanítási helyzetben, speciális módszerekkel valósítható meg.

A fejlesztés célja:

a tárgyakkal való olyan szintű manipuláció, amely képessé teszi a gyermeket a tevékenységek elvégzésére és a funkciónak megfelelő eszközhasználatra, saját fejlettségi szintjén. A középtávú (kb. egy óvodaévet felölelő) célok meghatározásához mindenkor szükséges a gyermek aktuális vizuomotoros készségszintjének felmérése. A vizuomotoros felmérés eredményeinek birtokában, és a gyermek egyéb területen felmért (kognitív, kommunikációs, viselkedésbeli) jellemzői alapján tűzhetők ki a fejlesztési célok. A fejlesztés egyéni helyzetben, egyénre szabott fejlesztési terv alapján valósítható meg.

A középtávú fejlesztési célok elérése érdekében azokat kisebb lépésekre kell lebontanunk, ügyelve arra, hogy a már meglévő készségekre alapozzunk és várjuk el azok folyamatos alkalmazását más területen is.

A fejlesztés feladatai:

- finommotoros alapkészségek kialakítása
- kéz és ujjak mozgatása
- két kéz összehangolt mozgatása
- tárgy megfogása, elengedése - csippentőfogás, stb. -

A finommotorika általános fejlesztése:

- szenzomotoros koordináció fejlesztése
- percepció fejlesztése
- testséma és lateralizáció kialakulásának segítése
- térbeli tájékozódás fejlesztése
- nyomaték javítása
- grafomotoros készségek fejlesztése

Nagymotoros fejlesztés

- Általános mozgásfejlesztést célzó gyakorlatok:
- Rendgyakorlatok
- Kartartások (nyújtott, hajlított, vegyes)
- Karkörzések Állások (alapállás, lábujjon, sarkon, talpélen, guggolóállás, terpeszállás)
- Ülés (nyújtott, terpesz, török)
- Fekvés (hanyatt, hason, oldalt)
- Függés (függőállás, függeszkedés)
- Járás (kis és nagy lépéssel előre, oldalra, gyors, lassú, különböző minőségű talajon, vonal között, vonalon, tárgyak kikerülésével, átlépésével, hullámvonalon, irányváltoztatással, különböző eszközökkel, lépcsőn járás)
- Futás (gyors, lassú tempóban, tempóváltással, különböző irányba, irányváltással, különböző szélességű vonalak között, futás közben akadály átlépése, megkerülése, futkározás, célba futás, futás eszközzel a kézben)
- Ugrás (szökdelés, átugrás, leugrás, ki-be ugrás)
- Dobás-fogás (elkapás, eldobás, célba dobás) Támaszgyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás, gurulás)
- Egyensúlyérzéket fejlesztő gyakorlatok (lábujjhegyen állás nyitott, majd csukott szemmel, féllábon megállás, statikai egyensúlyhelyzetből való kibillentés, egyensúlyozás vonalon, padon járás közben tárgy egyensúlyozása, egyensúlyozás különböző tárgyakon /Bobáth labdán, hengeren/, forgások, hintázás)

Egyéni fejlesztő foglalkozások

Az egyéni korrekció feladatai személyre szabottak. A megfigyelési időszak után havi bontásban minden gyermek részére egyéni fejlesztési terv készül.

Az egyéni fejlesztés területei:

- Kognitív képességek fejlesztése
- Nagy, -finom - és grafomotoros mozgás fejlesztése
- Beszédfejlesztés (preverbális-, alternatív kommunikáció, beszédértés és beszédhasználat, metakommunikáció)
- Szenzomotoros képességek fejlesztése Az érzelmi, motivációs és akarati szféra sérüléseinek korrekciója
- Önkiszolgálás és szociális alkalmazkodás kialakítása
- Szocializációs feladatok: Önálló étkezés Szobatisztaság, önálló WC használat Önálló vetkőzés és öltözés Helyes higiéniás szokások kialakítása Helyes viselkedési formák, szokások, szabályok kialakítása
- Koncentrált figyelem, feladattudat és feladattartás kialakítása

II.8. ÓVODAI KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

TELJES ÉVES PROGRAM HAVI LEBONTÁSBAN

Az élet és az egészség. az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke, nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése ezért az egyed, illetve a közösség egész életen át az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi.

Az 'egészség' modern értelmezése a testi, valamint a lelki és társkapcsolati jólétet, az aktív alkalmazkodó- és teljesítőképességét foglalja magában, azaz: az egészség nem azonosítható a betegség hiányával. Az 'egészség' fogalmán nem is csupán orvosilag felülvizsgált (diagnosztizált) egészségi állapotot értünk, hanem az egészség aktív, célirányos megvalósítását, az egészségvédelemre vonatkozó folyamatos ismeretbirtoklást, az egészségesebb választását. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik (ha kell, korrigálják). Az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszthető. Ezt a sajátos pedagógiai tevékenységet nevezzük egészségpedagógiának (Székely 2005). Gyermekkorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, ezért az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület (Székely 2003).

Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarati és társkapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé (szokássá) alakítja az egészségvédő magatartást.

Az egészséges életmódra nevelés célja:

- Testi fejlettség terén:
- A növekedés, a súlygyarapodás feleljen meg az életkornak, az egyéni alkatnak.
- A gyermekek szervezete legyen egészséges, ellenálló és alkalmazkodóképes.
- Mozgásuk legyen összerendezett.
- Érzékszerveik fejlettsége tegye őket képessé a differenciáltalt érzékelésre.
- A gyermekek rendelkezzenek önmaguk számára és a közösségi együttéléshez szükséges kultúrált egészségügyi szokásokkal.
- Idegrendszerük egészséges fejlettsége járuljon hozzá kiegyensúlyozott, derűs, félelemmentes magatartásukhoz.
- Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal. Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet- benne az ember harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag).
- Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kultúrált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.
- Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

A KOMPETENCIA ALAPÚ NEVELÉS A KÖRNYEZET ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAMBAN

A kompetencia alapú nevelés nagy hangsúlyt fektet a külső világ tevékeny megismerésére, melynek során az óvodások alapvető ismereteket szereznek:

- a családról,
- az óvodánk környékén lévő fontosabb intézményekről, középületekről
- a környezetükben lévő színekről, azok sötét és világos változatairól
- az elemi gyalogos közlekedés szabályairól
- a környezetükben előforduló járművekről, munka- és közlekedési eszközökről,
- testükről, testrészeikről
- a környezetükben lévő jellemző növényekről
- a legfontosabb növényápolási munkákról
- a természetben lévő elemi ok-okozati összefüggésekről

Képességeik alakulnak ki:

- Tárgyakat meg tudnak számolni
- Össze tudnak mérni két vagy több halmazt
- Különbséget tudnak tenni az évszakok, napszakok, események között, ismerik főbb jellegzetességeiket.

Környezetükhöz való **attitűdjük** formálódik:

- Szeretik lakóhelyüket, ragaszkodnak hozzá
- Igényesek testük tisztaságára
- A gyermekek érdeklődéssel szereznek mennyiségi tapasztalatokat környezetükből.

A környezettudatos nevelés során **kompetenciákat** szereznek:

- Tudják az időjárás és a növényfejlődés között összefüggés van
- A megismert állatokat környezetükben elhelyezik
- Váljon igényükké a természet gondozása, védelme, megújulásának elősegítése
- Képesek jól ismert tulajdonságok alapján válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb-rövidebb)
- Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet
- Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat
- Értik és követni tudják az irányokat (balra-jobbra), illetve a helyeket kifejező névutókat.

KONKRÉT TEVÉKENYSÉGEK ÉVSZAKONKÉNT

ŐSZ

Élményközpontú tevékenységek	**A környezeti tevékenységek hosszú távú hatása, tanulságok.**	**A tevékenységekhez, eseményekhez kapcsolódó érzékszervi tapasztalások, felfedezések**
Tanév eleji szűrővizsgálatok: iskolaorvos, ortopédia szemészet, fül-orr gégészet, védőnői vizsgálat		Súly, magasság összehasonlítása.

Rendszeres tevékenységek: Mindennapos testnevelés, vízhez szoktatás úszás. Alapozó terápia, napi séta, hetente egyszer játékos torna a Sportcsarnokban	Mozgás igény kialakulása és fenntartása. Testi és lelki egészség.	Mozgáskoordináció fejlődése térbeli tapasztalatok szerzése. Ismeretbővülés saját testről.
- Csoportszobában a természetsarok évszaknak megfelelő berendezése, növények gondozása, gyűjtögetés. (virágmagok, szárazbab, különféle zöldségek, és gyümölcsök, sütőtök, makk, kukoricacső, gesztenye, kukoricaszár, csuhé) Minden gyermeknek kincsesláda biztosítása a gyűjtögetéshez (szalma, fadarabok, stb.). - Az időjárás változásainak figyelemmel kísérése és jelölése az időjárás táblán.	- Raktározás, jövő évi vetőmagok tárolásával előre látás, tervezés.. - Az elhalt növényi rész átalakul a talaj szerves alkotórészévé, nem szabad elégetni. A megdermedt rovarok élnek, ne tapossuk el, hanem védett helyre tegyük őket.	Időjárás változásai, hatása az emberekre, állatokra, növényekre. Hogyan alkalmazkodnak a különféle élőlények a változásokhoz. - Őszi évszak gazdagsága, szépsége, az őszi erdő. Gyümölcstál, zöldségkosár készítése, sokszínű falevelek préselése. A gyümölcsök, zöldségek illata, íze. Az avar hangja, a madarak hangjai, az utca zajai. A csoportszobában gondozott növények fejlődésének megfigyelése, gondozása.

Élményközpontú tevékenységek	**A környezeti tevékenységek hosszú távú hatása, tanulságok**	**A tevékenységekhez, eseményekhez kapcsolódó érzékszervi tapasztalások, felfedezések**
Az őszi ruhatár (öltözködés, válogatás.) Csoportosítás, összehasonlítás más évszak ruháival	Az évszaknak megfelelő öltözködési szokások kialakulása	Ősszel a nyári ruhákban fázunk, a téli ruhákban melegünk van.

Foglalkozási alternatívák - Veteményes kertünk, játszóudvarunk rendben tartása (söprés, lombgyűjtés, öntözés, betakarítás, gyomlálás).	Ősszel elvégzendő munkák szükségessége, és megbecsülése. - A kéz, mint a munkavégzés eszköze, valamint a szerszámok az ember segítőtársai. - A szerszámok karbantartása, helyes használata.	- A rendezett, tisztántartott kert, udvar szépsége
Nagytakarítás, rendezgetés a természetsarokban.	- Higiénés szokások kialakítása. - Különféle tárolási módok: magok vászonzacskóban zöldségek szárazhomokban vadgesztenye és makktermések kis ládikóban gyümölcsök kosarakban	Az esetleg romlásnak indult termések kiválogatása, kidobása (mi jellemző rá, milyen a színe, szaga). - Jellemző külső jegyek megállapítása: színük, illatuk, puhasága, keménysége, ízük, formájuk. - A tárolópolcok, edények tisztasága. - A szépen rendbe rakott természetsarok szépsége, gazdagsága.
Gyümölcsszüret (pl.: alma, körte, szilva, dió, szőlő, gesztenye), kirándulás gyalogosan	Gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása A gyümölcs helyes leszedésének módja, a jövő évi termőrügyek védelme.	Gyümölcsfák elrendezése a kertészetben, fák és a gyümölcs szépsége, a gyümölcs íze, hamvassága. Séta közben az utca forgalma: zajos, benzingőzös, kipufogógázos.

Élményközpontú tevékenységek	**A környezeti tevékenységek hosszú távú hatása, tanulságok**	**A tevékenységekhez, eseményekhez kapcsolódó érzékszervi tapasztalások, felfedezések**

A gyümölcsök lehetséges felhasználása - nyersen fogyasztása, reszelt alma gyümölcssaláta készítése - süteménykészítés - kompótfőzés	Háztartási ismeretek - higiénés szokások, szabályok betartásának szükségessége. - érzékszerveink funkciói	Serceg, ropog a fogunk alatt. - Ízének, illatának meghatározása. - A gyümölcs levet enged. - A gyümölcs átalakulásának érzékelése (íze, illata) főzés, sütés, következtében.
„Zöld" nap - A gyerekekkel közösen az óvoda udvarán, környékén, kedvenc játszóhelyen a szemét összeszedése. Elemgyűjtés.	Tisztaság igényének kialakítása, megszilárdítása. Környezettudatos magatartás megerősítése.	- Különböző hulladékok újrafelhasználása.
Állatok világnapja: október A költöző madarak megismerése, vadkacsák, hattyúk etetése a Duna parton	Elemi összefüggések: Hová és miért repülnek. Milyen itt az idő amikor elköltöznek, és milyen az új helyükön az időjárás.	Kirándulás a veresegyházi medveparkba
Vásárlás a piacon Reszelt zöldségek készítése - Vegyes savanyúság elrakása a piacon vásárolt vagy a kertből fölszedett zöldségfélékből. - Különböző vegyes saláták készítése Sütőtök készítése, tökmag kiszárítása, megsütése.	- Háztartási ismeretek: - Higiénés szokások, szabályok betartása:konyhai eszközök: kés, gyalu balesetmentes használata.	- A felhasznált zöldségfélék színének, formájának jellemzői, ízei nyersen, elhelyezése az üvegben, díszítés. - A hagyma illóanyagának hatása a szemre - illata a kézen nyomot hagy. - Az ecet íze, szaga, cukor és só.
Fogászati szűrővizsgálat A helyes fogmosás gyakorlása	Szájhigiéne kialakítása, megszilárdítása	

Élményközpontú tevékenységek	**A környezeti tevékenységek hosszú távú hatása, tanulságok**	**A tevékenységekhez, eseményekhez kapcsolódó érzékszervi tapasztalások,**

		felfedezések
Kirándulás: (minden évszakban a Ligetbe a Duna partra,) A táj, a növények, a kis állatok, madarak, rovarok megfigyelése	A változatos természeti környezet: erdő, rét, folyó-, állóvíz jellegzetes élővilágának megfigyelése, évszakonkénti változásainak összehasonlítása.	A gyerek és a természeti környezet kapcsolatában pozitív érzelmi viszony kialakítása. A természet értékei, szépségei és problémái iránt fogékony, nyitott személyiség kialakítása. Közvetlen természeti értékeink és szépségeink megismerése, a gyerekeken keresztül a szülők szemléletformálása
Must készítés, szüreti mulatság a szülőkkel	- Közös tevékenység, ünneplés öröme. Népi eszközök megismerése: puttony, prés. - Régi szokások: szüret, csősz.	- A szőlő feldolgozásának módja, az elkészült must jellemzői, halmazállapota, színe, íze, illata.
Az óvodaudvar előkészítése a télre. (homokozó lefedése, udvari játékok raktárba helyezése, stb)		

TÉL

Élményközpontú tevékenységek	**A környezeti tevékenységek hosszú távú hatása, tanulságok**	**A tevékenységekhez, eseményekhez kapcsolódó érzékszervi tapasztalások, felfedezések**
- Időjárás változásainak figyelemmel kísérése és jelölése. - Madáretetés, madáreleségről való gondoskodás. - Csoportszobai növények és állatok gondozása. - Csoportszobában a természetsarok évszaknak megfelelő átrendezése. - Saját készítésű kompót, savanyúság elfogyasztása. vitaminsaláták fogyasztása rendszeresen. - Hósöprés, lapátolás.	Az évszakra jellemző munkaféleségek:madarakról valógondoskodás. A gyerekek természeti tapasztalatszerzésének gazdagítása.	- Időjárás változásai, hatása emberekre, állatokra, növényekre. - Hogyan viselik el a változásokat, alkalmazkodásuk. - A nappalok rövidülnek, majd újból hosszabbodnak. - Hogyan tudunk jeget, zúzmarát készíteni mi is. - A fagyott föld, hó, jég hangja. - Hó, jég, zúzmara tulajdonságai. - A szél erőssége, hangja, a kifejezések sokfélesége. - A természeti jelenségekről sokoldalú tapasztalatszerzés.
Betegség, egészség témakör: betegségek felsorolása orvosi eszközök megnevezése, funkciója Pantomim játék: Fájdalom, betegség eljátszása Szerepjáték: orvos-beteg Látogatás a betegszobán A kézmosás, fogmosás menete, fontossága. Tisztálkodási eszközök.	Hogyan védekezzünk a betegségek, a fertőzések ellen, megelőzés. Gyógyítás, gyógyszerek. Baleset megelőzés, ellátás. az óvodában. Meghívott orvos előadása a témáról szülőknek és pedagógusoknak.	Egészséggel kapcsolatos képek gyűjtése, tabló készítése

Évszaknak megfelelő öltözködés, ruhafélék neve, funkciója, összekapcsolása testrésszel. Önálló öltözés, és egymás, és öltöztető babafelöltöztetése.	Az évszaknak megfelelő, helyes öltözködési szokások megszilárdítása.	Válogatások, csoportosítások, összehasonlítások más évszakok ruháival.
- Hógolyózás, szánkózás, csúszkálás, hóember készítése. Téli sportok megismerése, imitálása, pantomim és szerepjáték.	- A téli közlekedés és sportolás veszélyei, fokozott óvatosság (csúszós út, siető gyalogosok, stb).	A hó, a jég és a hideg megtapasztalása. Tapintás, hőérzékelés, szem-kéz koordináció fejlesztése. Hideg - meleg differenciálása.
- Vásárlás: sütőtök, déligyümölcs, alma. - Sütőtök sütés - Kukoricamorzsolás, főzés. - Morzsolás közben mesemondás		- A sütőtök és akukoricaszemek keménysége sütés - főzés előtt és után.
Kirándulás: (minden évszakban a Ligetbe , a Duna partra,) *Téma*: a téli táj felfedezése - a befagyott víz - nyomkeresés - szánkózás	- A táj, erdő, rét, stb. jellegzetes élővilágának megfigyelése, évszakonkénti változásainak összehasonlítása. - Helyes viselkedés kint a természetben. - Milyen változásokat tapasztalunk az őszi kirándulásokhoz képest.	- A gyermek és természeti környezet kapcsolatában pozitív érzelmi viszony a természet értékei, szépségei és problémái iránti fogékony és nyitott személyiség kialakítása. - Közvetlen természeti értékeink és szépségeink megismerése a gyerekeken keresztül a szülők szemlélet formálása.
Madárkalács készítése	Madárvédelem.	Madárkalács készítési módja.

- Könyvtárlátogatás, madárhangok meghallgatása. - Évszakhoz kapcsolódó kisfilm megtekintése.	- Könyvkölcsönzés módjának gyakorlása. - Könyvtárban való viselkedés alakítása.	Melyik madárhangot ismerjük fel esetleg a kertünkben már hallottak közül.
- Télűzés, télbúcsúztatás. - Kiszebáb égetés, elbúcsúztatása.	Népszokás felelevenítése.	A kiszebáb színe, anyaga.

TAVASZ - NYÁR

Élményközpontú tevékenységek	**A környezeti tevékenységek hosszú távú hatása, tanulságok**	**A tevékenységekhez, eseményekhez kapcsolódó érzékszervi tapasztalások, felfedezések**
- Kerti munka beindítása, veteményezés, palántázás.	- Tavaszi munkák és azok szükségessége. - A kerti szerszámok helyes használata. - Gazdaságos öntözés. - Vigyázunk egymásra munkavégzés közben. - A növényeket óvjuk s nem tapossuk ki.	- A föld illata. - A tavasszal nyíló virágok színei, illata. - A magvak felületének tapintása. - A tavaszi hangok.
- Időjárás változásainak figyelemmel kísérése, jelölése. Megérkeznek a költöző madarak. Tavaszi öltözködés, baba öltöztetése.	Óvjuk madarainkat.	Madárfészek keresése, (gólya, fecske) megfigyelése séta közben. Tavaszi ruhákat összehasonlítjuk más évszak ruháival.
Vásárlás: tavaszi zöldségfélék, primőr zöldségek palánták, virágföld.	Korai friss zöldségek, primőráruk termesztésének módja.	A tavasz színei, virágok illatai, palánták üde színei. A primőr zöldségfélék ízlelése, tapintása.
Hajtatás, csíráztatás (melegágy, aranyvessző, búza).		A búza növekedésének, az ág kirügyezésének megfigyelése, a búzacsíra megízlelése

Élményközpontú tevékenységek	**A környezeti tevékenységek hosszú távú hatása, tanulságok**	**A tevékenységekhez, eseményekhez kapcsolódó érzékszervi tapasztalások, felfedezések**
Víz világnapja március 22. Víztakarékos felhasználás, a vizek óvása a hétköznapokban.	A víz fontossága, Víztakarékos felhasználás, a vizek óvása.	Tiszta és szennyezett víz megfigyelése.
Kirándulás: (minden évszakban a Ligetbe, a Duna partra,) *Téma* - Tavaszi rügyfakadás az erdőben. Barka és aranyeső. Hóvirág, ibolya, keresése. Védett virágok.	- A táj erdő, rét, jellegzetes élővilágának megfigyelése, évszakonkénti változásainak összehasonlítása. - Helyes viselkedés közlekedés közben és a szabad természetben. A természetszeretet kialakítása a gyermekben.	- Milyen változásokat tapasztalunk az évszakváltás során. - Természetidegen tárgyak azonosítása (amennyiben találunk - miért kerülhetett oda).
Kísérleti lehetőségek - Különféle rovarcsapdák készítése. Az élő rovarok megfigyelése, utána azok visszahelyezése a természetbe	Az állatok , és a természet szeretetének megalapozása.	A különféle állatok - csiga, giliszta, rovarok - mozgásának, táplálkozásának megfigyelése.
- Föld napja április 22. - Ezen a napon akadályverseny a csoportok között.	Játékos vetélkedők hívják fel a figyelmet a természet megóvására.	Papírgyűjtés után használati tárgyak készítése újra papírból. Tapintás, szem-kéz koordináció fejlesztése.

- Szobai növények és állatok gondozása. - Madáritató elhelyezése és feltöltése. - Veteményes és gondozása (öntözés, gyomlálás, talajlazítás). - A megérett termések leszedése. Az óvodaudvar előkészítése a téli játékra: megfigyelés, aktív részvétel. - Homokozás, sarazás. - Pancsolás - Játék a saját árnyékunkkal.	- Az évszakra jellemző munkavégzések.Növényvédelem,madárvédelem. - Homokozás, sarazás közben helyes viselkedés, egymás testi épségére vigyázunk.	- A felhők mozgása, színei, formái. A szél megfigyelése. Szélforgó készítése. - A termések ízlelése, színeinek meghatározása. - A virágok illata, színe. - Szárítás közbeni változások. - Teák ízlelése, illatuk. - Hideg, meleg langyos víz megkülönböztetése. - Fénylő, vakító a nap, sötét az árnyék.
- Madarak, fák napja május 10. - A penci óvodával közös program.	Közös gyermeknap rendezése	Kirándulás a Ligetbe. Rendőrkutya, mentő és tűzoltó autó megismerése, kipróbálása.
Nyári időjárás megfigyelése. nyári öltözködés, öltöztető baba, egymás öltöztetése. Játékok, sportok nyáron.	Baleset megelőzési tudnivalók	Pancsolás, napfürdőzés, homokozás, sarazás.

Ezt a Környezeti és egészségnevelési programot a Tényő napközi otthonos óvoda (2010) programötletei alapján készítette az óvoda intézményegység tantestülete.

„Mesterségem, te gyönyörű,
mely elhiteted: fontos élnem.”
Nemes Nagy Ágnes

III. Nevelési program

111.1. Az általános iskola nevelési programja

111.1.1. Az általános iskolában tanuló sajátos nevelési igényű enyhe és súlyos fokban, valamint halmozottan sérült hallássérült tanulók, tanulásban és értelmileg akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

111.1.1. a. A pedagógiai munka alapelvei

a. Hallássérült tanulók

Intézményünkben az enyhe és súlyos fokban hallássérült, valamint a halmozottan sérült gyermekek komplex speciális pedagógiai ellátása, személyiségük fejlesztése, tudásuk gyarapítása, készségeik, képességeik fejlesztése a legfontosabb feladat.

Szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges emberek nevelése a ránk bízott gyermekekből, akik a hallássérülésből adódó sajátos helyzetüket ismerik és elfogadják.

A tanulók egész iskolai fejlesztését a mondanivalót hűen közvetítő, a közlést értő nyelvi kommunikációra nevelés határozza meg. Az egyéni képességeket figyelembe véve egy speciális kommunikációs csatornán, a jelnyelven történő oktatást-nevelést is biztosítjuk.

A minden ember számára nélkülözhetetlen általános műveltség azon alapjait sajátíttatjuk el, melyekre - a későbbiekben segítséggel - halló társaikhoz hasonlóan építheti ismereteit a hallássérült tanuló is.

A későbbi sikeres társadalmi integráció esélyének növelése érdekében törekszünk a hallássérülésből adódó tanulási akadályozottságok, részképesség zavarok és az eltérő kulturális, szociális családi környezetből fakadó hátrányok leküzdésére.

A halmozottan sérült tanulók csoportjában a hallássérüléshez társuló sérülések súlyos akadályozottságot jelentenek a pszichés fejlődés egészében, az értelmi fejlődésben és a nyelvi vagy más kommunikációs lehetőségek kimunkálásában.

b. Tanulásban akadályozott tanulók

- az egyénre szabott fejlesztés elve
- a nevelés korrekciós jellegének az elve
- az egyéni bánásmód elve
- a képességelőnyöknek valamennyi nevelési helyzetben való érvényesülése
- a fejlődési egyenetlenség csökkentése előnyben kell, hogy részesüljön a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben
- a frontális irányítás kerülése
- egyénre szabott motivációs rendszer alkalmazása
- az aktivitás elve
- kompetencia alapú oktatás elve

c. Értelmileg akadályozottak

- egymásra épülő gyógypedagógiai fejlesztő munka

- a nevelés korrekciós jellegének az elve
- az egyéni bánásmód elve
- a tudatosság, célszerűség elve
- védő-irányító, de az önálló személyiséget is a lehetőségek alapján kibontakozni hagyó nevelés-oktatás
- támaszkodni kell a tanulók pozitív tulajdonságaira, érzelmi kötődéseik gazdagságára
- a képességelőnyöknek valamennyi nevelési helyzetben való érvényesítése
- a nevelői hatások egységének az elve
- az aktivitás elve

III.1.1.b. A nevelő-oktató munka célja

a) Hallássérült tanulók

A nevelő-oktató munkánk elsődleges célja a nyelvi kommunikáció megalapozásával a nyelvi rendszer kiépítésével az ismeretszerzésre alkalmas kommunikációs szint elérése.

Ezen túlmenően:

az erkölcsi érzék fejlesztése, a felelősségtudat elmélyítése, az igazságérzet kibontakoztatása
ismeretek szerzése a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások, és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pézügyi intézményekről és folyamatokról
környezettudatosság, a természetben és a kultúrákban felelhető életformák megismerése, megbecsülése, az erőforrások tudatos, takarékos és felelősségteljes használata
médiatudatosság, az értelmező kritikai beállítódás kialakítása az új és a hagyományos mediumok nyelvének megértése
az általános műveltség megalapozása az egyéni adottságok figyelembevételével a tanulási technikák, képességek elsajátítása, felkészítés a továbbtanulásra
a szocializáció segítése - képességek, készségek kialakítása, normák követése
az igényes, kulturált, egészséges környezet és életmód iránti igény kialakítása, fenntartása
a fizikai erőnlét fokozása, az egészséges testi, lelki, szociális fejlődés biztosítása harmonikus kapcsolat kialakítása a természeti és társadalmi környezettel kötődés a szűkebb és tágabb környezethez, a család, a lakóhely, a szülőföld, a haza szeretete az eredményes társadalmi beilleszkedés előkészítése, munkája iránt igényes, munkáját szerető, önmagáról, családjáról, környezetéről felelősséggel gondolkodó és gondoskodó felnőtt személyiség megalapozása
halmozottan sérült tanulóink felkészítése az iskola elvégzése utáni életközösségbe való minél eredményesebb szociális beilleszkedésre: önálló életvezetési technikák elsajátíttatása, gyakorlása, felkészítés a speciális szakiskolai tanulmányokra.

b) Tanulásban akadályozott tanulók

a legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és az önállóság feltételeinek megteremtése
ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása és fejlesztése
tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása

c) Értelmileg akadályozott tanulók

az egyéni képességek maximális figyelembe vételével a hatékony nevelést megvalósítani a középsúlyosan fogyatékos gyermek, fiatal személyiségének olyan fejlesztése, hogy az emberi

életet tevékenység szintjén és annak szocializációs normáival képességeik szerint élni tudják
a családi, védőmunkahelyi és szabadidős közösségekben tudjanak másokhoz alkalmazkodni, képességeikhez mérten tevékenykedni
szabadidejüket irányítással hasznosan, örömet adóan tudják eltölteni
képességeik függvényében ismerjék meg, sajátítsák el és normakövetéssel alkalmazzák az emberi együttélés, a társas érintkezés alapvető szabályait
tevékenységeikben (játék, tanulás, munka), kapcsolataikban legyenek együttműködőek, segítőkészek
tanulóinkat fel kell készíteni arra, hogy az iskola befejezése utáni életközegben szociális integrálódásuk minél eredményesebb legyen
relatíve önálló ember nevelése
védő-integráló segítséggel emberhez méltó életet élhessenek eredményes munkavégzésre legyenek képesek
a módosult fejlődésmenet és a sajátos tanulási képességet figyelembe véve a nevelés speciális módszereivel a gyermekek kommunikációs képességeinek, kultúrtechnikai ismereteinek fejlesztése
alapvető emberi értékek, viselkedési formák, praktikus ismeretek elsajátítása, személyiségük sokoldalú fejlesztése

III.1.1.c. Kulcskompetenciák

a) Hallássérült tanulók

Az oktatásban meghatározott időszakonként változtatásokra kerül sor, amelyek célja, hogy diákjainkból sikeres, az életben boldogulni tudó felnőtt váljon, rendelkezzenek azokkal az alapképességekkel, amelyek megalapozzák hatékony tanulásukat, személyes boldogulásukat, eligazodásukat különböző élethelyzetekben, és eredményes érvényesülésüket a munkaerőpiacon. Egyre inkább felértékelődik a formális, informális, nonformális kultúra- és tudásközvetítő rendszerek, intézmények, szervezetek szerepe, és még inkább így lesz ez a jövőben, amikor a kötelező iskolai képzéstől nem várhatjuk el, hogy befejezett, lezárt tudást nyújtson, hanem a kulcskompetenciák, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumok és tanulási képességek kialakítása válik alapvető jelentőségűvé. Az ehhez szükséges kulcskompetenciák tartalmát ***Nemzeti Alaptantervünk részletesen meghatározza. A mi feladatunk, hogy átültessük Pedagógiai Programunkba és Helyi Tantervünkbe, és biztosítsuk ezek módszeres fejlesztését.***

KOMPETENCIÁK, TUDÁSTARTALMAK

A Nat az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

1. ***A tanulás kompetenciái***
2. ***A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)***
3. ***A digitális kompetenciák***
4. ***A matematikai, gondolkodási kompetenciák***
5. ***A személyes és társas kapcsolati kompetenciák***
6. ***A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái***
7. ***Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák***

Alapkompetenciák

A tanulás kompetenciái

A hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs- és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs akadályozottságuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata, jelnyelvi videók, jelnyelvi szótárak). Fontos az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása (könyvtár, internet), valamint a motiváció fenntartása a képességekhez, előzetes ismeretekhez igazodó tananyag biztosításával, teljesíthető követelmények támasztásával.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Anyanyelvi kommunikáció

A hallássérült gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezítheti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes lehet, kifejezésmódjuk hangzó magyar nyelven esetleg kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, a saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott nyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése, nyelvi kifejezése valósítható meg. Cél, hogy a tanulók a mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Fontos továbbá, hogy egyéni képességeiknek megfelelően tudjanak írásban kommunikálni. Ugyancsak fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok:

- a beszédértés (jelértés) fejlesztése;
- a szövegértő olvasás fejlesztése;
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés, jelkincsfejlesztés;
- a hangzó nyelv használata (egyéni képességeknek megfelelően);
- az írásbeli kifejezés fejlesztése.

Azon hallássérült (elsősorban siket) tanulók számára, akik esetében a kommunikáció elsődleges formája a magyar jelnyelv, lehetőséget kell nyújtani arra, hogy a legkönnyebben hozzáférhető nyelven (magyar hangzó nyelven és/vagy magyar jelnyelven) juthassanak hozzá az információkhoz, mind a tanórákon, mind az iskolai szervezésű szabadidős programokon.

Fontos, hogy a tanulók ismerjék meg a jelnyelvi tolmácsok szerepét a kommunikációs akadálymentesítés területén, ismerjék a szolgáltatás igénybevételének lehetőségeit és formáit.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje, valamint az esetleges társuló tanulási zavarok. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekkel vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél. A nyelv oktatása mindig az egyes tanulók egyéni képességeihez, hallásállapotához, anyanyelvi szintjéhez igazodva történik. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítási módszerek alkalmazása, a köznapi helyzetekben

történő kommunikációfejlesztés. Lehetőség van az idegen nyelv tanulása, illetve az értékelés alóli felmentésre. Az értékelés alól felmentett tanulók számára külön szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulása.

A digitális kompetenciák

A hallássérült személyek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Használatukat nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőoldalakkal, szótárakkal, helyesírás-ellenőrző programokkal stb. való megismertetésük, ami segíti a lényegkiemelést és az írott szöveg megértését. Fontos megismertetni a tanulókkal a digitális eszközök hasznos, a mindennapokat segítő szolgáltatásait, az internet használatának etikai szabályait (többek között az adatvédelemre, a törvényes megosztás lehetőségeire és korlátaira vonatkozóan). Fontos, hogy ismerjék az internet veszélyeit, szerezzenek jártasságot azok elhárításában. Mivel nehézségeik lehetnek az ok-okozati összefüggések felismerésében, ezért szükséges az IKT használata során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.

Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépírás elsajátítása (gépírást tanító program segítségével).

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai gondolkodás fejlesztését a hallássérülés következtében kialakult szűkebb szókincs és az alacsonyabb nyelvi szint jelentősen befolyásol(hat)ja. A gondolkodás kevésbé flexibilis, esetenként gondot okozhat az egyes témakörök, feladattípusok, műveletek közötti váltás. A matematikai fogalmak értelmezését segíthetik a mindennapi élethelyzetek (pl. vásárlás, mérés, bankolás, térbeli tájékozódás, tapasztalatok) tanórai modellezése, valamint verbális megfogalmazása, illetve a matematikai szaknyelvi szókincs fejlesztése. Kiemelt jelentőségű a speciális szemléltetés és a segédeszközök használata. Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, ismétlésre van szükség.

A természettudományos és technikai kompetencia terén a hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük (pl. terepasztalok, tanulmányi séta, iskolakert, kirándulás, feliratozott természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes kompetenciák keretében fontos többek között a szorgalom, kitartás, pontosság, önállóság, önfegyelem, stresztűrő képesség, felelősségtudat, a társas kompetenciák keretében pedig a kapcsolatteremtő és -fenntartó készség, udvariasság, kezdeményezőkészség, határozottság, empátia, tolerancia, segítőkészség fejlesztése. Fontos továbbá a társas normák, illemszabályok elsajátíttatása.

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív, reális énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Fontos lehetőséget biztosítani - amennyiben erre a tanulónak igénye mutatkozik - a halló közösség tagjaival való kapcsolódásra, valamint a sorstársakkal való személyes kapcsolatok kialakítására.

A hallássérült gyermeket/fiatalt támogatni kell sérülésének és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. Az

önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik az udvarias viselkedés tekintetében és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. A tanulók individuális beállítódása, gondolkodása miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés. Képességeiknek megfelelően aktívan vállaljanak feladatokat a közösségért, tegyenek másokért. Gondolják át tetteik következményeit, vállaljanak felelősséget azokért. Ismerjék az iskolai szabályokat, jogaikat és kötelezettségeiket, a jogszabályok őket érintő fontosabb elemeit. Elengedhetetlen továbbá a tanulók érdekvédelmi ismereteinek alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer, valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nemcsak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze a társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgykészítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfűzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Minél korábbi életkorban (5. osztálytól) fontos az iskolák életpálya-építést megalapozó, pályaorientációs tevékenysége, hogy a hallássérült tanulók és szüleik megismerjék a választható szakmák körét, a továbbtanulási lehetőségeket. Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltság, innovációs készség kialakítására. A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló, másoktól függő életforma indokolttá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkornak megfelelő pénzügyi jártasság a hallássérült tanulók későbbi beilleszkedését szolgálja.

b) (Értelmileg akadályozottak) középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók (SNI irányelvek)

Kulcskompetenciák

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell. Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes kompetenciaterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva. Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvelsajátítási képességük lehet. Ezen nevelési-oktatási formában idegen nyelv oktatása nem folyik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciákra helyeződik.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a Nat elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús", „bizonytalan" internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulókra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi mérlegelő érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A középsúlyos értelmi fogyatékos ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mérten megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a

lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok középsúlyos értelmi fogyatékos ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

III.1.1.d. A nevelő- oktató munka kiemelt feladatai

a) Hallássérült tanulók

A feladatok végzéséhez törekszünk oldott, nyugodt légkör kialakítására, amelyben a kölcsönös bizalom alapján kifejezésre jut a törődés, segítés, odafigyelés, egyéni bánásmód, ami érzelmi biztonságot jelent a tanulók számára. Érezzék, hogy értük vagyunk, és együttes tevékenységünk a fejlődésüket szolgálja.

Pedagógiai tevékenységünk kiemelt feladatai:

a hallásfigyelem fejlesztésén alapuló hangos beszéd tanítása

az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszer pontos kiépítése a kognitív funkciók szintjeinek fejlesztésével, a kritikai gondolkodás erősítésével

a vizuális percepció, a valóság képi feldolgozásának folyamatos bekapcsolása a tanulás - tanítás folyamatába

a beszédhallás, a mozgás intenzív fejlesztése az oktatás valamennyi szakaszában

a tanulási szokások megalapozása; az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása; önállóságra nevelés az ismeretszerzésben; a feladat és problémamegoldásban; a hatékony tanulás módszereinek és technikájának elsajátíttatása; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek kiépítése;a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív munka; az emlékezet erősítése; célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra fejlesztése, az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismertetése, módszereinek elsajátíttatása

képességek fejlesztése, készségek kialakítása egyéni és kiscsoportos formában
speciális igények és azok feltételeinek biztosítása
a halmozottan sérült tanulóknál az elemi közlési- megértési eszköz kialakítása egyéni lehetőségek figyelembe vételével beszédben, ujj-abc segítségével írásban, vagy jellel
a különböző tanulási zavarral is küzdő gyermekek felzárkóztatása, egyéni továbbhaladás biztosítása a 4. évfolyam végéig
a tehetséggondozás
a tanulók felkészítése a felnőtt lét szerepeire /pályaorientáció, átfogó kép a munka világáról/
a dinamikus fejlődést mutató tanulók részleges, ill. teljes integrációja többségi általános iskolába
a különböző szociális- kulturális környezetből fakadó hátrányok csökkentése, kompenzálása
önálló életvezetési technikák gyakorlása (probléma felismerés, konfliktuskezelés, választás, döntés, következmények vállalása)
az általános emberi értékek, társadalmi normák elfogadása, elsajátíttatása, azonosulás velük, európai azonosságtudat kialakítása, aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, (szerezzenek ismereteket az európai unióról, tudjanak élni az unió kínálta lehetőségekkel), magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká
a személyiség folyamatos építése, az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások kialakítása (a felelősségtudat, a kitartás, akarat, önismeret, önelfogadás, szolidaritás, az érzelemvilág állandó gazdagítása, az értelmi és az érzelmi egyensúly megteremtése)
az információs és kommunikációs kultúra fejlesztése (megismerési képességek fejlesztése, az információs világháló lehetőségeinek és eszközeinek felhasználása), a könyvtári ismeretszerzés technikájának, módszereinek, a könyvtári keresés módjának, eszközeinek, az interneten való keresés stratégiájának megismerése és elsajátítása
a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítása, természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztése, közvetlen környezetük értékeinek megőrzésére, gyarapítására, környezeti konfliktusok közös kezelésére és megoldására nevelés
a tanulók egyéni képességeiknek megfelelő, felelősségteljes fogyasztóvá nevelése, gazdálkodásra, pénzzel való bánni tudásra nevelés, pozitív attitűd kialakítása az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt ismeretnyújtás a környező világban való eligazodáshoz, alapvető készségek, képességek, attitűdök fejlesztése, a sérült pszichikus funkciók, a fejletlen gondolkodási műveletek célzott terápiája
a sérült vagy fejletlen pszichikus funkciók korrigálása a tantárgyak rendszerén keresztül

<u>A képzés rendje, a rehabilitációs célú fejlesztés összhangja:</u>

a nyelvi kommunikáció alapozása, ezen belül a kommunikáció intenzív fejlesztés
a nyelvi rendszer kiépítése
a halmozottan sérült tanulók totális kommunikációjának megalapozása, kiépítése

A nyelvi kommunikáció alapozására hat tanév vehető igénybe 1-4. évfolyamig. Ezen belül a kommunikáció intenzív fejlesztése a speciális szükségletek miatt három tanévnyi időtartamot vesz igénybe az 1. évfolyam. A megnövelt időtartam funkciója (a korai és óvodai fejlesztésre építkezve) a nyelvi kommunikáció alapozásának folytatása, az életkornak megfelelő ismeretek tartalmainak nyelvi megfogalmazása, megértése, továbbá e feladat részeként a szókincs bővítése, valamint a szükséges grammatikai elemek alkalmazása.

<u>Célja:</u> az azonos évfolyam halló tanulói teljesítményeinek *megközelítése* a következő anyanyelvi területeken:

az olvasás technikájának kialakítása
az írás technikájának kialakítása a tudatos anyanyelvtanulás előkészítése.

A nyelvi kommunikáció biztonságos megalapozásával, folyamatos fejlesztésével lehetséges, hogy a megfelelő kultúrtechnikák (olvasás, írás, nyelvi rendszer) mindinkább az ismeretszerzés eszközeivé váljanak.

Az első évfolyam végén szükséges a „nyelvi kommunikációs érettségi szint" vizsgálata, mert ekkorra már kialakul az a nyelvi fejlettség, amely összehasonlítási alapul szolgálhat az azonos életkorú halló társak teljesítményéhez. Ennek során már kellő mennyiségű információ áll rendelkezésre a fejlesztés biztonságos prognosztizálásához, a legalkalmasabb oktatási környezetre vonatkozó javaslat kialakításához. A jelentősen eltérő fejlődési ütemű tanulók esetében - az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával - javaslatot kell tenni a fejlesztés további formájára, módjára, szükség esetén iskolatípus változtatására.

A nyelvi rendszer kiépítése átfogó feladatot jelent a hatodik évfolyam végéig.

Megvalósítása alapvetően a magyar nyelv és irodalom műveltségi terület tantárgyainak feladata. Ez a szakasz megalapozza egy olyan kommunikációs szint elérését, amely egyre teljesebben alkalmas valamennyi műveltségi terület ismeretanyagának elsajátítására szókincs, nyelvalakok vonatkozásában. A fentieknek megfelelően tervezzük meg a szabadon felhasználható és rehabilitációs célú tanórákat.

A nyelvi kommunikáció építésének feladatai a 7. 8. évfolyamon is döntően befolyásolják valamennyi tantárgy feldolgozásának tartalmát és módját. Ennek megfelelően valamennyi tantárgyban megjelennek az anyanyelvi készségek fejlesztésére szolgáló feladatok.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérültek és a halmozottan sérültek számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott.

A verbális és jelnyelvi közlések kölcsönös tolmácsolásának oktatását az általános iskolai képzés 7. 8. évfolyamán a nyelvi kommunikáció alapjainak elsajátítását követően, a tanulók és szüleik elhatározásának figyelembevételével, valamint a szükséges személyi, szakmai feltételek biztosításával szervezzük meg.

b) *A halmozottan sérült tanulóknál*

A beszédmegértés és kifejezőkészség fejlesztése döntően a beszéd írásban rögzített formáira épít. Miközben a beszédet az érthető beszéd és a szájról olvasás útján történő megértés irányában fejlesztjük, az ujj-abc jelek segítségével társítjuk az írott szöveggel. Az ujj-abc jelek következetes társítása segíti az írás pontosabbá tételét és a szájról olvasást, emellett ez a továbbhaladás alapjául is szolgáló kommunikációs eszköz.

Az anyanyelv tanításban a hallásmaradvány által nyújtott hangélményeket is igyekszünk jelentéssel bíró információvá fejleszteni. A könnyebb megértés érdekében a jelnyelvet is alkalmazzuk.

A jelnyelv olyan augmentációs kommunikációs technika, amellyel a beszédet kísérjük, vagy helyettesítjük.

A jelnyelv alkalmazásának pontosan meghatározott helye és jelentősége van a kommunikáció fejlesztésében. Az átlagosan értelmes hallássérült gyermekek oktatásában elsődleges a hallásmaradvány kiaknázására épített uniszenzoriális, orális-auditív beszédfejlesztés. Amikor azonban az értelmi sérülés nyilvánvalóvá válik, a kapcsolatteremtés érdekében fejlesztjük a környezetből jövő jelzések iránti figyelmet. A metakommunikatív jelzések helyes értelmezését és alkalmazását, a kommunikáció személyiségfejlesztő és gazdagító hatását addig is biztosítsuk, amíg a szurdopedagógiai eljárásokkal végzett fejlesztés eredményeként alakuló kiejtés, hallás, a szájról olvasás az ujj-abc segítségével alakuló írás a környezet anyanyelvén jelentéshordozóvá válik. A kommunikáció akadályozottsága

gátolja és eltérően formálja a gyermek egész érzelmi, szociális és értelmi fejlődését, leszűkíti a közös emberi tapasztalatok átvételének lehetőségét.

A siketek jelnyelve lehetővé teszi a kapcsolatteremtést és a szimbólumképzést, mert minden jel szimbólum, amely már nincs közvetlen kapcsolatban az általa kifejezett valóságos képletekkel, azoktól függetlenül használható.

A siket jelnyelv azonban túl azon, hogy konkrétumokhoz tapad, önmagában független a környezet anyanyelvétől. Ahhoz, hogy a jelek a környezet anyanyelvében kommunikációs eszközzé váljanak, ki kell fejezni azokat beszédben vagy írásban. A kiejtéstanítás és az írástechnika kialakítása hosszú, folyamat. Egyénileg változó szinten és eredménnyel válik a beszéd elsajátítása és az írás a tapasztalatok és gondolatok kifejezési eszközévé.

A jelnyelvi program lényege a tanulásban akadályozott siket tanulók esetében a kommunikációs képességek aktivizálása, sokirányú támogatása, kiegészítése, fejlesztése.

A sikeres kommunikációs tapasztalatok növelik a további kommunikációra való késztetést, csökken az a feszültség, amely a megértés hiánya miatt alakul ki.

Megfelelő kommunikációs eszköz segítségével a gyermek szociálisan elfogadható kifejezési módokkal élhet. A beszédet kisegítő, kiegészítő kommunikációs technikák korai alkalmazása fejleszti a figyelmet, emlékezetet, motoros készségeket, a finommotorikát, így a beszédhez szükséges motoros kontroll kialakulását.

A jelnyelv nonverbális kommunikációs eszköz, míg az ujj-abc a verbális kommunikációt segíti elő. Magasabb absztrakciós szint elérését teszi lehetővé, mert a környezet nyelvhasználatához igazodik.

A halmozottan sérült siketek hosszan tartó tanulással általában képesek elemi szintű verbális kommunikációra legalább írásos szinten. A mindennapi életben gyakran használt kifejezéseket, kívánságokat, kéréseket, megállapításokat a környezet számára is érthető módon ki tudják fejezni. Szájról leolvasva vagy olvasott szövegből meg tudják érteni a hozzájuk intézett egyszerű közléseket. Elemi ismereteket olvasott szövegekben felfognak, írásban alkalmaznak. Képessé válnak a tanulásra egyszerű, megértett, képekkel illusztrált szövegből, megértenek elvontabb (matematikai, földrajzi, számítástechnikai stb.) jeleket.

c) Tanulásban akadályozott tanulók

feladat a fogyatékos készségek kompenzációs, habilitációs kezelése, a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés) problémák kezelése

az iskolai és mindennapi életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével való elsajátíttatása

a jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt külön fejlesztési dimenzió az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására

a nevelő-oktató munka feladata, hogy fejlessze a tanulókban azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmónikus, konstruktív kapcsolatokhoz szükségesek

tanulási tevékenységek közben és tanulói közösségben való élet során fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítő készségét, szolidaritásérzését, empátiáját

olyan helyzeteket kell teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét

a tanuló túlterhelésének elkerülésére a felesleges információkat szűrni kell, mert az ép gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított óriási mennyiségű információ és készség fogyatékos gyermek számára nehéz tananyagot jelent

önkiszolgálásra, helyes életritmusra nevelés

kognitív funkciók fejlesztése

szociális adaptáció elősegítése kommunikáció fejlesztése konfliktus kezelésre való nevelés

játékra nevelés
családi életre (családi szerepek) való nevelés
szexuális nevelés (szociális- és nemi szerepek, nemi higiénié, férfi-nő közötti szociális magatartásformák, szexuális abúzus megelőzése, kivédése, az emberi intimitás tiszteletben tartása, onánia kérdése, szexuális úton terjedő betegségek)

d) Értelmileg akadályozottak

az értelmi fogyatékossághoz társuló zavarok (grafomotoros fejletlenség, szem-kéz koordináció zavara, mozgás összerendezetlensége, stb.) kompenzálása, korrigálása
a tanulók kommunikációs szintjének, az elemi szimbólumoknak és a jelzések felfogásának, a munkautasítások megértésének megalapozása
a tanulót kommunikációs képességei tegyék alkalmassá a mindennapi életben való eligazodásra
szeressék, védjék, óvják környezetüket és a természetet
a megfelelő alapismeretek elsajátításával, pozitív szokások, készségek, társas kapcsolatok kialakításával készítsük fel tanulóinkat a felnőtt életre
ismerjék fel az egészséget veszélyeztető helyzeteket, alakuljanak ki a betegségek megelőzését szolgáló szokások
a legfontosabb magatartási, viselkedési módok kialakítása, vészhelyzetek felismertetése

III.1.1.e. A nevelő-oktató munka eszközei és eljárásai

a) Hallássérült tanulók

Nevelési céljaink elérése érdekében alkalmazott eljárások mindenkor igazodnak a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, a nyelvi szintjéhez, egyéni képességeihez és sajátosságaihoz, valamint a mindenkori helyzethez, és annak tartalmához.

Az eljárási módokat a pedagógusok önállóan választják meg, a legcélravezetőbb módszert alkalmazva.

Az egyes nevelési helyzetek megoldásában az alábbi módszerek, eljárások kombinációja érvényesül:

A meggyőzés, tudatosítás módszerei:

személyes minta, példaadás beszélgetés, interakció
A különböző tevékenységek megszervezésének módszerei:

játékos, motiváló módszerek, dramatizálás, szerepjátékok megbízás gyakorlás
követelés
ellenőrzés
értékelés

b) Tanulásban akadályozott tanulók

követelés módszerei (a helyes formák megkövetelése, a helytelen formák gátlása) serkentés (biztatás, helyeslés, ígéret, jutalom, dicséret)
meggyőzés módszerei (példa, értelmi meggyőzés bizonyos fokig, cselekedetek összehasonlítása, megbeszélés)
gyakorlás módszere
szoktatás (hozzászoktatás, alkalmazkodó szoktatás, átszoktatás, leszoktatás)
dyslexia prevenció, reedukáció
dyscalculia terápia kommunikációs tréningek drámapedagógiás foglalkozások

c) Értelmileg akadályozott tanulók

követelés módszerei (helyes formák megkövetelése, a helytelen formák gátlása) serkentés (biztatás, helyeslés, ígéret, jutalom, dicséret)
meggyőzés módszerei (példa, értelmi meggyőzés bizonyos fokig, cselekedetek összehasonlítása, megbeszélés)
gyakorlás módszere
szoktatás

III.1.1.f. A magatartásra ható módszerek

ösztönzés, biztatás
helyeslés elismerés
dicséret
jutalmazás

osztályozás késztetés/kényszerítés, büntetés pszichológiailag megalapozottan. személyes példaadás

III.1.2.Személyiségfejlesztés

Intézményünk nevelő-oktató munkájának kiemelt feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze. Kozéki Béla neveléslélektani megközelítése szerint: Az iskola célja a személyiségfejlesztés, maga az iskolai munka a személyiség szervezett tervszerű fejlesztése.

A személyiség fejlődését azzal segíthetjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezetet szervezünk a tanulók számára. Énképük és önismeretük gazdagodásához ezért olyan tanulási környezetet célszerű biztosítanunk, amely fokozza az őket körülvevő személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, illetve kialakítja bennük az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyságot. A Nemzeti alaptantervben megnevezett nevelési értékek abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is aktív részeseivé válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának.

Ezen értékek súlypontjai a demokratizmus, a humanizmus, az egyéniség tisztelete és fejlődése, az alapvető közösségek (család, haza, Európa, a világ) együttműködésének kibontakoztatása, az egyes emberek esélyegyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia. A személyiségfejlesztés kiemelkedő feladata, hogy a közös nemzeti értékeket szolgálja. Ezért fontos szerepet szánunk az ország és tágabb környezete, Európa és az Európai Unió megismerésének, a nemzeti hagyományoknak, valamint a nemzeti identitás fejlesztésének, melyben nagy jelentőséggel bír a sajátos nevelési igényű tanulók azonosságtudatának kibontakoztatása, ápolása. Meg kell ismerniük- nemzeti kultúránk mellett- a saját és más kisebbségek kultúráját is, mely a más kultúrák iránti nyitottságot, megértést szolgálja, valamint megbecsülésre nevel, és egyben elősegíti, hogy tanulóink diákként és majdan felnőttként is tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel, s magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

A személyiség komplex fejlesztése, az értelem kiművelése mellett a tanuló önmagához és különböző közösségekhez való viszonyának fejlesztése. Az egyéni tanulási útvonal a differenciált fejlesztés biztosítása.

Ahhoz, hogy tanulóink képesek legyenek énképükbe integrálni az újabb ismereteket, folyamatosan gondoskodnunk kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját nevelésük, személyes biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakításában. Ennek érdekében a

Nemzeti alaptanterv műveltségi területein a nevelés és oktatás pedagógiai szervezését a tanuló ember szempontjából kell megközelítenünk, és törekednünk kell a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására.

Az iskola legfontosabb szociológiai funkcióit alapul véve, az iskolai személyiségfejlesztés nem más, mint "a társadalmi együttműködésben való részvétel, az érdekérvényesítés feltételrendszerének használata, a csoportokban való mozgás, a munkához, a művelődéshez, a kultúrához, a politikai intézményrendszerhez való viszony szempontjából" kialakított személyiségjellemzők formálása az iskolában, azaz, hogy milyen állampolgárokat nevel az iskola. (Falus, szerk. 1999. Didaktika 49. o.)

Fő feladat

A tanulás iránti motiváció fejlesztése
A tantárgyak közötti merev határrendszer csökkentésével komplex fejlesztés megvalósítása, oktatás és nevelés egységes feladatellátása
Tanítási tanulási folyamatban alkotó jellegű feladatok biztosítása

Személyiségfejlesztés lehetőségei, jellemzői:

Az iskola széles tevékenységkínálatával, változatos pedagógiai módszereivel, személyiségfejlesztő oktatásával az élményszerzés örömét szeretné megvalósítani.
A nevelőtestület vállalja a pedagógus hatékony modellközvetítő szerepét, mint a személyiségformálás egyik legfontosabb eszközét.
Az iskola nevelői tevékenységében törekszik a családi szocializációban megmutatkozó hiányok pótlására: a morális magatartás, a társas viselkedési normák elsajátítására, a viselkedési készlet gyarapítására, a segítő, a karitatív, egymást tisztelő, empátiás magatartás kiépítésére, az illemszabályok betartására.
Az intézményben folyó nevelés hangsúlyt fektet az önismeret-fejlesztésre (osztályfőnöki órák, iskolán kívüli lehetőségek formájában).
A különböző szakkörök működtetésével, a színvonalas iskolai ünnepélyekkel a tanórai tevékenységeken túl is lehetőség nyílik az intellektuális, esztétikai és érzelmi nevelés fejlesztésére.
A nevelőtestület minden területen fejleszti a hatékony kommunikációt, a véleményalkotást, a döntéshozatal, a problémamegoldás, a magabiztosság képességeinek gyakorlását (szóbeli feleletek, versenyek, beszélgetések, diák önkormányzati feladatok).
Nevelési programunk hazaszeretetre, a kulturális értékek megbecsülésére, értékóvó magatartásra, a természet megvédésére és még sok más értékre nevel (ünnepélyek, versenyek), fejleszti az önkormányzati és a közösségi érzést, a sportszellemet.
Nevelési rendszerünk - a gyermekvédelem lehetőségeivel is élve - pedagógiai módszereivel segíti a személyiségfejlődésben zavart szenvedő tanulókat.
A fentiek teljesülése érdekében a nevelési-oktatási folyamatunk arra irányul, hogy:
széles teret adjon a színes, sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, a játéknak, a munkának, és ezek összhangjának,
fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, erősítse akaratukat,
segítse őket életmódjuk, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításában, saját jövőképük megfogalmazásában,
nevelje őket hazaszeretetre, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartására, a hazai és egyetemes emberi kultúra kincseinek értékelésére.

Az iskola legfontosabb szociológiai funkciói összhangban állnak és meghatározzák a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat, melyek a következők:

a társadalmi mobilitáshoz való hozzájárulás,
a társadalmi egyenlőtlenségek alakításában betöltött funkció, munkaerőképző funkció, szociális funkció,
személyiségfejlesztő funkció.
A személyiség komplex fejlesztésére csak úgy vállalkozhat az iskola, ha tervszerű, tudatos, végiggondolt nevelő és oktató munkát folytat.

Az iskola legfontosabb szociológiai funkciói összhangban állnak és meghatározzák a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai célokat, melyek a következők: a társadalmi mobilitáshoz való hozzájárulás,
a társadalmi egyenlőtlenségek alakításában betöltött funkció, munkaerőképző funkció, szociális funkció, személyiségfejlesztő funkció.
A személyiség komplex fejlesztésére csak úgy vállalkozhat az iskola, ha tervszerű, tudatos, végiggondolt nevelő és oktató munkát folytat.

Ennek érdekében a következő feladatokat és színtereket jelöljük meg:

A tanulók erkölcsi nevelése.

Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.

A tanulók értelmi nevelése.

Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.

A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése.

Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az előítélettől mentes együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátíttatása.

A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése.

Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása.

A tanulók akarati nevelése.

Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

A tanulók nemzeti nevelése.

A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.

A tanulók állampolgári nevelése.

Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és diákotthoni életben való részvételre.

A tanulók munkára nevelése.

Az emberek a szülők által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

A tanulók testi nevelése.

A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása.

A tanulók heterogén összetétele miatt, a fejlesztés módszerei, eljárásai egyénekhez igazodva változnak. Ezek konkrétan az egyéni fejlesztési tervekben jelennek meg.

Testi és lelki egészségre nevelés

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni - az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékosságuknak megfelelő szinten - azokkal a tényezőkkel, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. El kell sajátíttatni a tanulókkal a nélkülözhetetlen hallásjavító eszközök karbantartását, használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket, melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása és az esetleges további hallásromlás elkerülése. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, jelnyelvi ismeretek). Szükséges, hogy felismerjék a környezetükben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport hozzájárulhat a belső feszültségeik levezetéséhez, így segítve az indulatok kezelését.

A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezeléséhez is.

A hallássérült gyermekek nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkezhetnek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve különböző veszélyeztető hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internethasználat megismertetése.

Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy a tanulóknak legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezésének társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

Tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.), illetve legyenek ismereteik arról, hogy különböző felmerülő problémák során milyen szakemberhez, szervezethez fordulhatnak támogatásért, segítségért.

3.2. Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

Az érintett gyermekek tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításáért, tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyek különbözőségét, az emberek közötti kommunikáció kívánatos formáit, tudjanak udvariasan segítséget kérni, elfogadni, és ők is készek legyenek másoknak segítséget nyújtani.

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy önmagukat megismerjék, hogy önmagukról reális képet alakítsanak ki, hogy önértékelésük megfelelő legyen (alul- és felülértékelés, reális énkép). Támogatni kell őket abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva, a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából. Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításáért, és azon túl másokért, a

közösségért is. Tudják felismerni mások érzéseit, szükségleteit, szándékait, tulajdonságait, és azokhoz empatikusan tudjanak viszonyulni. Tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyeket és azok különbözőségét. Tanulják meg, hogy a másik bántása, zaklatása megengedhetetlen, tudják, hogy mit tehetnek, ha elszenvedői vagy szemlélői annak, illetve ismerjék az elkövetőt érintő jogi következményeket.

3.3. Médiatudatosságra nevelés

A hallássérült tanulók ismeretszerzésében kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Ezen a téren a nyomtatott sajtón kívül egyre inkább szerepet kap az elektronikus média: a televízió és az internet.

A tanulóknak fontos tudniuk, hogy a média közvetíthet pozitív (információ, tanulás, szórakozás), illetve negatív (agresszív, pornográf stb.) tartalmakat, illetve a valóságnak nem megfelelő tartalmakat is. Ismerjék a függőség fogalmát és káros hatását. Tudják, hogy a média modelljeinek pozitív és negatív hatása is lehet az értékrendszerre, a gondolkodásra, a viselkedésre. Tudjanak a média befolyásoló szerepéről, a reklámok hatásáról.

Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérült tanulóknak. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek.

Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása.

Fontos a hallássérült személyek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

3.4. A tanulás tanítása, pályaorientáció

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképességzavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. Az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus és iskolai könyvtár) készségszintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereinek, a kooperatív tanulási technikák vagy a távoktatás megismerését.

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése és alkalmazása, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra (is), hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket. Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Ehhez a speciális intézményi keretek között tanuló hallássérült gyermekeknek is szükségük van rendszeres integrációs alkalmakra (pl. szabadidős tevékenységek), ahol megismerhetik a hallók világát (pl. kapcsolattartás halló közösséggel, kommunikáció gyakorlása „természetes” közegben, illemszabályok, írott és íratlan szabályok megismerése).

3.5. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, a tanulók életkorának megfelelő gyakorlatorientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történhet. Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeik segítségével kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények biztosításával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez.

3.6. A fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulókat a lehető legfiatalabb korban tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell eljuttatni a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív tana nyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Tudatos pedagógiai segítséggel minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeret gyűjtését kell lehetővé tenni.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az egész személyiség fejlesztése

Az iskolában folyó pedagógiai munka legfőbb jellemzője a tanulók széles értelemben vett tudásának, ismeretének, képességeinek illetve egész személyiségének fejlesztése. Tevékenységünket minden esetben döntően meghatározza, adott tanulóink fizikai és mentális állapota.

Az iskolánk által képviselt értékek, a helyi tantervben megfogalmazott követelmények és az ezekre épülő differenciálás egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a tanulók - adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, egyéb tevékenységeikkel, szervezett és spontán tapasztalataikkal összhangban - minél teljesebben bontakoztathassák ki az egész személyiségüket.

A különböző ismeretek elsajátítása eszköz a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, cselekvési képességeinek a kialakításához, fejlesztéséhez. Ennek érdekében az iskola nagy teret biztosít a sokoldalú tanulásnak, a játéknak, a munkának. A tanulási folyamatban, a játék során, a különféle munkatevékenységeknél fejlődik tanulóink önismerete, együttműködési készsége, toleranciája, akaratereje.

Az értelmileg akadályozottak és a halmozottan sérültek önálló ismeretszerzése nehezített. Ezért a nevelés-oktatás folyamatában különös hangsúlyt kell fektetni a minél sokoldalúbb ismeretátadásra. Elsőbbséget kell biztosítani a cselekvéses tapasztalatszerzésnek, amely során életmódjuk, szokásaik pozitív irányban befolyásolható, valamint az iskola által képviselt értékekkel történő azonosulás fokozatosan kialakítható.

A beszédben akadályozottak esetén az önálló ismeretszerzés éppen a sérült kommunikációs funkció miatt nehezített. Ezeknél a tanulóinknál az adekvát ismeretátadáson túl fokozott figyelemmel kell lenni a másodlagos tünetek kialakulására, illetve a már meglévők csökkentésére, mivel ezek az össz-személyiség fejlődését hátrányosan befolyásolhatják.

A képzés tartalma a nevelés-oktatás során az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a kultúrtechnikákra, a technikára vonatkozó kultúra alapvető eredményeit foglalja

magában, a tanulók életkori, fejlettségi szintjéhez méretezett kiválasztással, elrendezéssel. Feldolgozása, összefüggéseinek feltárása megalapozza a tanulók műveltségét, világképük formálódását, eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben.

A személyiségfejlődésre ható környezeti tényezők figyelembe vétele

A személyiségfejlődésre ható korai környezeti befolyások

- az anya-gyermek kapcsolat hatása
- a szülőktől való elszakadás traumája
- az első életévek történései

A család eddigi szerepe a személyiség alakulásában

- a rejtett elutasítás kérdése
- a csonka család
- az elégtelen modellhatások

A szocializáció gyermekkorban

- a környezeti ingerek elmaradásának hatásai
- interakció, kommunikáció, beszéd kérdése
- az eddigi közösségi nevelés, viselkedéskorrekció(k)
- a gyermekkori társkapcsolatok
- az eddigi szociális hatások
- beilleszkedés az iskolába

Munkánk során folyamatosan nyomon követjük ezeket a külső befolyásoló tényezőket, és ezeknek tükrében végezzük pedagógiai munkánkat.

Célok:

Általános cél: a minden emberben benne rejlő fejlődési lehetőségek minél teljesebb megvalósulásának, a tanulói személyiség teljes kibontakozásának segítése.

<u>Szocializációs célok életkor és fejlettség függvényében:</u>

- önvezérlő képesség kialakítása /a belső igények és külső elvárások összehangolása/
- realitásérzék képességének kialakítása /a valóság és az elfogadott normáinak összevetése/
- racionalitás / az elfogadott normákat képes megindokolni/
- kreativitás képessége /magatartási normarendszerének önálló továbbfejlesztése/
- szociális extenzivitás /a csoporton belüli magatartási normákat képes generálisan alkalmazni/
- relativitás /képes választani, tájékozódni a különböző normák között/

Konkrét célja:

- az esélyegyenlőség és az egyes tanulók fejlettségét, lehetőségeit érdeklődését figyelembe vevő nevelés, oktatás
- olyan iskolai életmód megszervezése és működtetése, amelyben a tanuló a nevelési

folyamatnak nem tárgya, hanem alanya, vagyis amelyben gyermeki, serdülői szükségletei megvalósulnak.
- az egyértelmű elvárások és feladatok a gyermeki, serdülői személyiség méltóságának, önállóságának tiszteletben tartásával párosuljon
- a tanulók testi, értelmi, erkölcsi, érzelmi, gyakorlati képességeinek fejlesztése

Feladatok:

tanulási motívumok fejlesztése
kognítiv képességek fejlesztése

szociális kompetencia
egyéni szociális értékrend
szociális képességrendszer fejlesztése
egészséges és kulturális életmód
szakmai képzés alapozása
személyes kompetencia
személyes képességek
személyes motívumok
az egyéni tudat fejlődésének a segítése
az alkotóképesség fejlesztése
tehetséggondozás
A személyiség fejlődéséhez biztosítani kell:

minden tanuló számára a megfelelő tevékenységi kínálatot
a felnőtt és gyermek interakciós kapcsolatának lehetőségét a kommunikációt, mint formát az interakció megjelenésére

III.1.3.Közösségfejlesztés feladatai, színterei

Iskolánkban a tanulói személyiségfejlesztésre irányuló nevelő-oktató munka a pedagógusok és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata, illetve a tanulói közösség hatásán keresztül valósul meg. Ennek figyelembe vételével iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető **feladata** a tanulók közösségben és a közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása.

Ezért a tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelésében kiemelt jelentőségű az emberi együttélés szabályainak megismertetése, a társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az előítéletektől mentes együttműködési készség kialakítása, a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

A fejlesztésre irányuló nevelő és oktató munka egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

A közösségfejlesztés során nemcsak a pedagógusoknak, hanem az intézmény valamennyi dolgozójának feladata és szerepe van. Megjelenésük, viselkedésük, beszédstílusuk, társas kapcsolataik minta értékűek a diákok előtt

III.1.3.a. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink

A különféle iskolai, tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Már az alapozó szakasztól hangsúlyos szerepet kapnak az iskolai élet egyes területeihez

(tanórákhoz, tanórán kívüli, diákotthoni tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése, a diákok bevonásával, életkori sajátosságaiknak és speciális nevelési igényeiknek megfelelő szinten.

A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodni kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró kisgyermek személyiségének lassú átalakulásától az önmagát irányítani és értékelni képes autonóm személyiséggé válásig.

Ebből adódó _ *feladataink:*

A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, tudatos és tervszerű nevelői fejlesztése, irányítása.
A tanulók életkori fejlettségének figyelembe vétele a tanulóközösségek fejlesztésében. A pedagógusnak alkalmazkodnia kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz
(a kisgyermek megfelelni akaró személyiségének önmagát értékelni és irányítani képes személyiséggé válásáig)

- Az önkormányzás képességének kialakítása.
- SNI tanulók beilleszkedésének segítése, a másság elfogadása.
- Szociális kompetencia fejlesztése, úgymint empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség.

Pedagógus segítségével közösen tudjanak célt kitűzni maguk elé, majd a cél eléréséért összehangoltan tevékenykedjenek, az elvégzett munkát pedig értékelni tudják.

- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.
- A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

III.1.3. b. A személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák

A tanulói személyiségfejlesztés legfontosabb színtere a tanítási óra. A tanítási órák megszervezése során kiemelten fontos:

a tanulók motiválása (tanulásra ösztönözzünk és ezt a tanulás végéig fenn is tartsuk)
a tanulói aktivitás biztosítása (a tanórák tervezésénél és szervezésénél helyezzük előtérbe azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, állandó aktivitásukat biztosítják)
a differenciálás (a legnagyobb mértékben igazodjunk a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez)
A személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását az alábbi tanítási órán kívüli tevékenységek segítik, melynek célja az eddigi hagyományok rendszerének működtetése, egyéni arculat formálása:
ünnepélyek (tanévnyitó, nemzeti ünnepeink, ballagás, tanévzáró)
megemlékezések (aradi vértanúk, fogyatékosok napja, nőnap, költészet napja, anyák napja...)
rendezvényeink (családi nap, karácsony, farsang, egészségnevelési nap, tanulmányi versenyek, gyermeknap, pedagógusnap..)
vetélkedők, versenyek (irodalmi, tanulmányi, sport...)
nyári tábor, túrák, osztálykirándulások
színházlátogatások
szakköreink

Támogatunk minden olyan kezdeményezést, mely a közösséghez, iskolához kötődést erősíti.

III.1.3.c. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos helyi rend

Szorosan együttműködve dolgozunk a korai gondozást végző gyógypedagógusokkal, az óvodával, szakiskolával, diákotthonnal, iskola pszichológussal, a szülőkkel, szükség esetén külső szakemberekkel a zavarok megelőzése és kezelése érdekében. Fontos szempontnak tartjuk az esélyegyenlőség biztosítását.

Tevékenységi formák:

az egyéni képességekhez igazodó tanulás megszervezése a tanórákon, differenciálás
felzárkóztató órák, foglalkozások,
segítségnyújtás a diákotthoni felkészülés során,
nevelő és a tanuló személyes kapcsolata, családlátogatások,
a családban felmerülő nevelési problémák megoldásának segítése,
a tanulók, tanárok, szülők mentálhigiénés megsegítése, továbbképzések.

Kooperatív technikák alkalmazása
Projekt módszer
Tevékenységközpontú pedagógiák
Individuális tanulás előtérbe helyezése
Alapozó időszak elnyújtása
Fejlesztő értékelés alkalmazása
Tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása, IKT eszköz használattal
Családsegítő szolgálattal való szoros együttműködés
Esetmegbeszélések
Iskolapszichológus bevonása

III.1.3.d. A helyes önirányítás és önértékelés képességének kialakítása.

A közösség fejlesztése során ki kell alakítanunk, hogy a tanulók nevelői segítséggel közösen tudjanak célt kitűzni, annak érdekében összehangolt módon tevékenykedni, illetve az elvégzett munkát segítséggel tudják értékelni.

A tanulók közösségi életének fejlesztése, a szükséges elemi fogalomrendszer kialakítása - a gyógypedagógusi irányításra való fokozott rászorultság miatt - csak az iskolai és a tanórán kívüli tevékenységek gondos megszervezése és egységes nevelői ráhatások és követelmények megvalósítása mellett lehetséges.

A közösség normáinak és értékeinek megismerése és lesajátítása. Aktív részvétel az iskola és az osztályközösség fejlesztésében, a közösség képviselete ünnepélyeken, iskolán kívüli rendezvényeken, versenyeken.

III.1.3.e. A társas kapcsolatok kialakítása és fejlesztése a tanulói közösségekben

A tanulótársak segítése, támogatása a felkészülésben, a közösségi tevékenységekben és más területeken. A fiúk és a lányok közötti barátság társakkal és felnőttekkel szemben tanúsított udvarias viselkedés szabályainak elsajátíttatása, felkészítés a családi életre.

A diákönkormányzat képviselői társaikkal kialakított kapcsolatának elmélyítése, színesítése.

Fontos, hogy a diákönkormányzat képviselői társaikkal megfelelő kapcsolatot alakítsanak ki.

III.1.3.f. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése

Az irányító pedagógusok legfontosabb feladata a közösségek tevékenységének tudatos tervezése, folyamatos szervezése. A közösség által történő közvetett nevelés csak akkor

érvényesülhet, ha a tanulók a közös tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek és ott a közösségi együttéléshez szükséges viselkedési formákhoz tapasztalatot gyűjthetnek.

A gyermekközösség életének, sokirányú tevékenységének gazdagítása a közös játék, munka, művelődés, szórakozás tervezése, szervezése, felelősök választása.

Az egyén és a közösség helyes viszonyának kialakítása, a nagyobb közösségi értékek, hagyományok ápolása. A tanulók felkészítése helyi és országos tanulmányi- és sportversenyekre, közlekedésbiztonsági vetélkedőkre és kulturális bemutatókra.

III.1.3.g. Az iskolán kívüli társas kapcsolatok fejlesztése.

A hallássérült és halló gyermekközösségek közötti kapcsolatteremtő és együttműködő képesség fejlesztése keretében közös szabadidős programok szervezése. Részvétel a városunkban, elsősorban a többségi iskolák számára szervezett rendezvényeken (pl.: Mikulásfutás, Föld Napja, rajzpályázatok), erősítve ezzel a speciális nevelésben részesülő gyermekek társadalomba való integrálódását. Ebben jelentős szerepet tölthet be a 2003-2004. tanévben megalakult szülőklub, amelynek keretében a szülők a hallássérült gyermekeikkel és halló testvéreikkel együtt vesznek részt az iskola nevelő testülete által szervezett programokon. A szülőklub célja a család és az iskola közötti kapcsolat erősítése, a speciális nevelési igényű gyermekek oktatásával-nevelésével kapcsolatos iskolai, szülői és társadalmi igények mediálása. A szülőklub tevékenységét úgy szervezzük, hogy az minél jobban hozzájáruljon a hallássérült gyermekek beszéd- és nyelvi fejlesztéséhez.

III.1.3.h. A társadalomba való beilleszkedés segítése.

A tanulók ismerjék meg hazánk múltját és jelenét. Tiszteljék és ápolják nemzeti hagyományaikat és kulturális emlékeinek, alakuljon ki bennük a hazaszeretett érzése.

Szerezzenek ismereteket az Európai Unió történetéről, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Tapasztalataik birtokában meg tudják majd találni helyüket az európai nyitott társadalmakban, magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

III.1.3.i. Tanórán kívüli fejlesztést szolgáló tevékenységek.

Szakkörök

A különféle szakkörök a tanulók egyéni képességeinek a fejlesztését szolgálják. Jellegüket tekintve lehetnek művészetiek, technikaiak vagy szaktárgyiak.

Iskolai diáksportkör

Az iskola minden tanulója tagja a sportkörnek, amely a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint felkészítésüket a különféle sportversenyekre.

Versenyek, vetélkedők, bemutatók

A tehetséges tanulók részt vehetnek a különféle versenyeken, vetélkedőkön, amelyek az iskolában, illetve a hallássérültek iskolái között évente rendszeresen kerülnek megrendezésre.

Szabadidős foglalkozások

A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére irányuló programok szervezése a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva (túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok, stb.) történik.

Tanulmányi kirándulások, erdei iskolák.

A nevelőtestület tagjai a tantervi követelmények figyelembe vételével, az osztályok számára évente egy alkalommal, tanulmányi kirándulást szerveznek. Lehetőségekhez mérten erdei iskola alapítványi és pályázati forrásokból szervezhető.

Iskolai könyvtár

Iskolánk diákkönyvtára segíti a tanulók felkészülését, önképzését, szórakozását.

Diákönkormányzat

A diákönkormányzat képviseli a tanulók és a tanulóközösségek érdekeit és részt vesz a szabadidős tevékenységek megszervezésében.

Etika/hit- és erkölcstan

A szülő kötelezően választ, hogy gyermeke a hit és erkölcstan vagy az etika oktatásban részesül az adott tanévben.

III.1.3. j. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. Iskolánk jellegéből adódóan az alábbi kiemelt közösségfejlesztési feladatokat valósítjuk meg.

Kiemelt feladataink

Hozzásegíteni tanulóinkat - fejlettségi szintjüknek megfelelően - a harmonikus kapcsolat kialakításához a természeti és a társadalmi környezettel. Ismerjék meg hazánk ünnepeit, szokásait.
Nyitottá kell tenni tanulóinkat a különböző szokások, vallások, életmódok, kultúrák iránt. A másság elfogadása terén nevelési feladataink különös jelentőséggel bírnak.
Tanulóinkat az állapotuknak megfelelően közvetlenül be kell kapcsolni környezetünk értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
Tanulóink szerezzenek közvetlen tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése terén.
Fogyatékosságuk figyelembe vételével tegyenek szert a kultúrált véleményformálás, kifejezés, álláspontjaik megvédése terén.
Tanulóinknál ki kell fejleszteni a sérült, beteg, embertársak iránti elfogadó, és segítőkész magatartást.

A tanórákon az ismeretek átadásával, azok számonkérésével olyan objektív követelményrendszerbe illeszti be a tanulót, mely az egyénnek, mint a közösség tagjának az állandó fejlesztését szolgálja az ismeretek befogadásával.

Harmonikus kapcsolat kialakítása a társadalmi környezettel, népünk kulturális hagyományainak ismerete, ápolása

tanulmányi kirándulások
nyári táborok
színház-, hangverseny-látogatások
mozilátogatások
különböző szabadidős tevékenységek

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban országunk kiemelkedő íróinak, költőinek legjelentősebb műveivel, népünk történelmi múltjának ismertetésével, hagyományainak bemutatásával ki kell alakítani nemzeti múltunk, hagyományaink megbecsülését, megőrzését,

az összetartozás erősítését.

Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz

Tanulóink életkori és értelmi szintjének megfelelően a világtörténelmi események bemutatásával, a világirodalom kiemelkedő alkotóinak, nagy gondolkodóinak, tudományos vívmányainak ismertetésével a tájékozottsági szintet emelve meg kell találni országunk kötődését Európához és a nagyvilághoz. A beszédjavító tagozaton idegen nyelv(ek) tanulása más népek szokásaival, életmódjával, kultúrájával is megismerteti a tanulókat. A gyakorlati életben más országokban történő eligazodás, kommunikáció lehetőségét is szolgálja.

Az iskola törekszik nemzetközi kapcsolatok felvételére, mely csereprogramokkal segítené a tanulók nyelvi fejlődését, más országok, népek szokásainak, életmódjának megismerését.

A közösségfejlesztés szervezeti formái

Osztályközösség

Az azonos évfolyamra járó és a közös tanulócsoportot alkotó tanulók egy osztályközösséget alkotnak. A tanulók - a csoportbontásos tanítási órák kivételével - a tanórák többségét az órarend szerint közösen töltik. Az osztályközösség az iskolai közösség legkisebb egysége. Az osztályközösség vezetője az osztályfőnök.

Az osztályközösség - mint elsődleges közösség - folyamatos fejlesztésének biztosítása alsó tagozatban kis felmenő rendszerrel, felső tagozatban a 5-8. évfolyamig az osztályfőnökök személyének megtartásával történik.

A tanulók közösségben elfoglalt helyének megismerése szociometriai mérésekkel.
A nevelési módszerek változatos alkalmazása annak érdekében, hogy a „peremhelyzetű” tanulók osztályközösségben elfoglalt helye pozitív irányba változzék.

Délutáni tanulócsoportok

A délutáni munka tanulócsoportok keretei között működik. Arra törekszünk, hogy egy osztályhoz egy délutáni tanulócsoport kapcsolódjon. Fő feladatuk a házi feladatok elkészítése, a másnapi tanítási órákra való felkészülés. A tanulókkal való foglalkozás differenciáltan történik, az egyéni fejlesztés fontos szempont. A tanulás, a munka mellett a szabadidő változatos tevékenységi rendszerével nagymértékben hozzájárul a gyermekek egyéni adottságainak, képességeinek kibontakoztatásához, érdeklődésének alakításához. Mozgósítja az alkotás vágyát, az alkotó kedvet, gondolkodást fejleszt, önként vállalt, kedvvel végzett, változatos elfoglaltságot nyújt.

Diákotthoni csoport

A diákotthoni közösség legkisebb, általában évfolyam szinten szerveződő formája.

Iskolai sportkör (ISK)

A diákok önkéntes tagságán alapuló közösség, melynek fontos szerepe van a mindennapi testedzés, a délutáni ~~tömegsport~~ sportfoglalkozások szervezésében. Hatáskörébe tartoznak a házi sportversenyek szervezése, fizikai állóképességet követelő erőpróbák, foci,úszás,tollaslabda, asztlitenisz, röplabda ~~kosárlabda~~, stb. lebonyolítása. Segítője a testnevelőtanár.

Szakkörök

A szakköröket a pedagógusok szervezik. Önkéntes jelentkezés alapján szerveződnek.

III.1.4. Kiemelt figyelmet érdemlő tanulókkal kapcsolatos feladatok

III.1.4. a. Beilleszkedési, magatartási nehézségek prevenciója, kezelése

Hallássérült tanulók

A beilleszkedési, magatartási nehézségek esetén fontos szerepet tulajdonítunk a zavarok megelőzésének, melyek többnyire tanulási kudarcok, nevelési hibák, családi problémák következtében alakulhatnak ki. Tevékenységünk több szálon fut, felelős személyek együttműködésével: a korai gondozást végző gyógypedagógusainkkal, és az óvodával, rajtuk keresztül a szülőkkel, szükség esetén külső szakemberekkel, a zavarok megelőzésére, és kezelése érdekében.

Főbb tevékenységi formák

Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknek megfelelő tartalmak, követelmények kialakítása és teljesítése

A műveltségi területek erőteljesebb integrációjával
A kiemelt fejlesztési feladatok átgondolt megjelenítésével

Felzárkóztató órák foglalkozások

a tanulók ismeretszintjének egységesítése
megfelelő szintre emelése
egyedi programokkal, személyre szabott módszereket, egyéni haladási utakat kidolgozni.

Nevelők és tanulók személyes kapcsolata
Ezeknek a tanulóknak a kapcsolatteremtő képességük, családi hátterük, érzelmi biztonságuk sérült, ezért elemi módon igénylik a tanár-diák közötti közvetlen kontaktust, és azt, hogy mint teljes személyiségre figyeljenek.

Szülők és a családok nevelési gondjainak segítése
A szülők felkészítése, segítése a gyermekkel való bánásmódra.

Mentálhigiénés megsegítés tanárok, tanulók, szülők számára
Mentálhigiénés tanfolyamon, és drog prevenciós programon való részvétel.

Továbbképzések
módszertani továbbképzések gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos konferenciák

szakirányú továbbképzés

Tanulásban és értelmileg akadályozott tanulók

Az iskola a személyiségfejlesztés műhelye, s ennek érdekében a társadalmilag érvényes elvárások rendszerét közvetíti a gyermekek felé. A pedagógiai tevékenységben megvalósuló közvetítés hatékonysága a szocializáció eredményességén, a társadalmi beilleszkedés sikerén mérhető le.

Napi tapasztalatból ismert tény, hogy a beilleszkedési, magatartási zavarok konfliktushelyzetet idéznek elő a nevelés-oktatás folyamatában. A beilleszkedés szempontjából inadaptációs megnyilvánulásokat mutató gyermekek a pedagógussal való kapcsolat terén, ha rejtetten is, de interakciós hátrányban vannak a nem veszélyeztetett, jól beilleszkedő társaikkal szemben. Rejtett diszkriminatív, szelekciós mechanizmusok indulhatnak el, amelyek természetesen nincsenek összhangban az iskola deklarált céljaival. Így a veszélyeztetett és a beilleszkedési nehézségekkel küszködő gyermek önmagáról kialakított értékelése (én-képe) a kezdeti "még minden lehet" beállítódásból az iskola értékelése alapján eljuthat a negatív önértékelésig. A gyerek önértékelése és a pedagógus értékelése között tehát hasonló tendenciák húzódnak meg.

Ezek alapján iskolás kortól a pedagógus értékelése révén jelentősen befolyásolva van a gyermek én-képe. Itt érhető tetten az iskola, az egyes pedagógus felelőssége.

A beilleszkedési, magatartási zavarok egy részénél nincs jól körülhatárolható neurotikus tünet. A diákoknál problémák merülhetnek fel, mert nem tudnak barátot szerezni, nem találják helyüket az osztályközösségben, túl érzékenyen, esetleg indulatkitöréssel reagálnak az eseményekre. A tünetek igen különböző mértékben és formában jelentkezhetnek. Gyakran már belépéskor félszegen viselkednek, nehezen beszélnek, de akad aki jó fellépéssel rendelkezik, mégis súlyos gátlásokkal küzd. Ezek a diákok a társaság peremére szorulhatnak vagy szerepjátszásra kényszerülhetnek. A problematikus helyzet kialakulása nem egy okra, hanem okok láncolatára vezethető vissza. A devianciára hajló „másság” kezelése, a gyermekek „furcsa” viselkedése, az okok felismerése nehéz feladat elé állít minden pedagógust.

Pedagógiai **eszközök, módszerek, tevékenységek** a beilleszkedés segítésére:

Meg kell ismernünk a diákok pszichoszociális és biológiai környezetét.

Igen fontos feladat az érzelmi egyensúly helyreállítása a diák és környezete között, hogy pozitív érzelmi kapcsolatot teremtsünk. A szociális sikerek mellett biztosítani kell a teljesítménybeli sikereket is a tanulók egyéni motivációs bázisának megismerésére építve.

Nélkülözhetetlen az egyéni bánásmód. Jól felhasználhatók a drámapedagógia eszközei, a szerepjátékok és élménybeszámolók.

Igyekezni kell olyan pedagógiai légkört kialakítani, amely biztosítja a diákok személyiségének egészséges fejlődését, eleve megelőzi a magatartási rendellenességek kialakulását.

Felzárkóztató, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokon segítséget nyújtunk az elmaradások, hiányok pótlására.

Speciális osztályfőnöki órákon fejleszteni kell a tanulók önértékelési, önismereti képességeit. A tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarokkal küzdő tanulóink számára igénybe vesszük iskola-pszichiáterünk segítségét.

Szülői tájékoztatást tartunk a nevelési problémákról, a devianciák veszélyeiről.

III.1.4.b. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő feladatok

Az iskola felelőssége

Az iskola a személyiségfejlesztés műhelye, s ennek érdekében a társadalmilag érvényes elvárások rendszerét közvetíti a gyermekek felé. A pedagógiai tevékenységben megvalósuló közvetítés hatékonysága a szocializáció eredményességén, a társadalmi beilleszkedés sikerén mérhető le. Miként tehető az iskola még hatékonyabbá, kompetensebbé nevelési céljainak elérésében? Miként vállalhat részt a maga eszközeivel a hiányos, vagy negatív irányú családi szocializáció következményeinek kiegyenlítésében?

Napi tapasztalatból ismert tény, hogy a beilleszkedési, magatartási zavarok konfliktushelyzetet idéznek elő a nevelés-oktatás folyamatában. A beilleszkedés szempontjából inadaptációs megnyilvánulásokat mutató gyermekek, a pedagógussal való kapcsolat terén, ha rejtetten is de interakciós hátrányban vannak a nem veszélyeztetett, jól beilleszkedő társaikkal szemben. Rejtett diszkriminatív, szelekciós mechanizmusok indulhatnak el, amelyek természetesen nincsenek összhangban az iskola deklarált céljaival. Így a veszélyeztetett, s a beilleszkedési nehézségekkel küszködő gyermek önmagáról kialakított értékelése (én-képe) a kezdeti "még minden lehet" beállítódásból az iskola értékelése alapján eljuthat a negatív önértékelésig. A gyerek önértékelése és a pedagógus értékelése között tehát hasonló tendenciák húzódnak meg.

Ezek alapján nagyon sok múlik azon a tényen, hogy az iskola miként fogadja a hátrányos helyzetű, beilleszkedési- és magatartási problémákkal küszködő gyermekeket. Rejtett diszkriminatív mechanizmusok indulnak-e el, vagy már előre kidolgozott stratégiai terv mentén próbálja az iskola a felmerülő problémákat kezelni. Nevelőtestületünk a második utat választotta.

Mérei szerint (1976): "Minél kisebb a gyerek, annál jelentősebb szerepet kapnak az önértékelés alakulásában a felnőttek, mivel a gyermek önismerete nem igazán tapasztalatokon nyugvó ismeret, inkább indulati jellegű, a felnőttek őrá vonatkozó képének verbális tükröződése." Ezek alapján iskolás kortól a pedagógus értékelése révén jelentősen befolyásolva van a gyermek én-képe. Itt érhető tetten az iskola, s az egyes pedagógus felelőssége.

A beilleszkedési és magatartási problémák kezelésének stratégiai terve

1. A gyermekekkel kapcsolatos információszerzés

2. A feltételezett oki háttér feltárása

3. A tanuló aktuális viselkedésének pontos megfogalmazása

↓

4. Az elérendő cél érdekében alkalmazásra kerülő nevelési módszerek, eszközök, eljárások megtervezése

(jelen állapotban mi fontos, mi hagyható el
ideiglenesen, kikkel lehet együttműködni)

5. Milyen szempontok alapján történhet a megtervezett nevelési helyzetek, alkalmazott eljárások hatékonyságának értékelése

A fenti stratégia mentén elindulva az alábbi törekvések érvényesítése segítséget nyújthat:

1. Okkeresés. (A közvetlen, vagy távolabbi ok(ok) megkeresése.)
2. A konstruktív kivezető út megtalálása. (A gyerek eredeti szükségleteivel összhangban.)
3. A pedagógus és a gyerekek közös tevékenységére épülő eljárás. (A pedagógus a gyerek mellé állva, esetenként partneri kapcsolatban alakítja ki a nevelési szituációt.)
4. A társak, az osztály bevonása a megoldásba. (Nem csupán közös megvitatás, hanem a társakkal végzett közös tevékenység.)
5. A gyerek saját aktivitásának ösztönzése cselekvéses, vagy verbális formában. (A gondot jelentő viselkedéshez való viszony megértése, a gyermek szándékainak, felébresztése - nem formális úton - a helyzet megoldására az életkor és a mentális szint függvényében.)
6. A gyermek szükségleteinek kielégítése, indítékainak figyelembevétele. A viselkedést kifejező "üzenet" vétele a pedagógus részéről.)
7. Elmarasztalás segítő, barátságos formában, szükség esetén következményes büntetés. (A viselkedés elmarasztalása, s ne az egész személyiség minősítése!)
8. Önkritikus magatartás, a pedagógiai tevékenység megváltoztatása. (Iskolai, pedagógiai ártalmak végiggondolása.)
9. A pedagógus és más szakemberek bevonása a megoldásba.
10. A szülők bevonása a megoldásba.

III.1.4. c. Tehetséggondozás

A tehetség kibontakoztatásának környezeti feltételei között - a család mellett- az iskola a legfontosabb.

A tehetséggondozásban a pedagógusok szerepe nagy hatású, jól kell ismernie azokat a tulajdonságokat, melyek alapján a tehetséget felismerik. Azután pedig:

„Táplálni kell őt könyvekkel, külön feladatokkal, gyakorlatoztatni kell az agyát, hogy tudjon futni, de nem szabad belőle extra valakit csinálni, mert az elrontja”

(Szentgyörgyi Albert)

Tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben célirányos tanulásszervezési eljárások alkalmazása

Differenciált tanulásszervezés
Kooperatív technikák
Projekt módszer
Tevékenységközpontú pedagógiák

Iskolánk tevékenységrendszerét három fő terület kimunkálására összpontosítjuk:

Egyéni képességekhez igazodó tanítási tanulási tevékenység
Egészséges életmódra irányuló tevékenység
Tanórán és iskolán kívüli nevelési - oktatási tevékenység

Speciális tanulási tevékenységek köre:

Kommunikációs képesség fejlesztése (szövegértési és szövegalkotási képesség fejlesztése szóban írásban egyaránt)
Informatikai képesség fejlesztése (könyvtár, lexikonok, kézikönyvek, számítógép, oktatóprogramok)
Pályaválasztás segítése
Önismeret fejlesztése

Kollégium, mint a tanulási- tanítási tevékenység speciális területe

Szorosabb együttműködésre van szükség a kollégiumi nevelők és az osztályokban tanító kollégák között

Tartalmas, a tanulók számára élményt nyújtó programok biztosítására van szükség a délutáni foglalkozásokon.
Fokozott ellenőrzés a tanulási foglalkozásokon
Több segítség nyújtása a hátrányos helyzetű, illetve a lassabban haladó tanulók számára

Színterei:

Differenciált tanórák
Tehetséggondozó, fejlesztő foglalkozások

Iskolai sportkörök
Szakkörök
Fakultatív tanórák
Stúdiumok
Kommunikációs tréningek

Tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

Ars poeticánk a következő:

„Az iskola dolga, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni, hogy megtanítson bennünket a jól végzett munka örömére és az alkotás izgalmára, hogy megtanítson szeretni, amit csinálunk, és, hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretnénk csinálni.”

A tehetséggondozás valamennyi pedagógus kiemelt feladata. Mindenki felelős a rábízott tehetségek gondozásáért.

Ennek érdekében a kötelező tanórai, a tanórán kívüli, valamint a nem kötelező tanórai foglalkozások során az alábbi területeket érintve a következő **tevékenységek**et végezzük:

Tanórán kívüli foglalkozások keretében, illetve a nem kötelező tanórai foglalkozásokon a gyerekek egyénre szabott, differenciált keretek között megvalósuló fejlesztésben részesülnek.
- Rendszeres időközönként helyi tanulmányi versenyeken mérhetik le tudásukat.
A kulturális hagyományok megőrzésére, más kultúrák értékeinek megbecsülésére szolgálnak a közös színház- és múzeumélmények.
A magyar- és az egyetemes filmművészet kiválasztott alkotásait videón vagy filmszínházi vetítéssel tekinthetik meg tanulóink.
Iskolánk korszerű ismerethordozókkal (CD, CD-ROM, videó) a közvetlen ismeretszerzés segítésén túl a „kitekintéshez” is elvezet.
Földrajzi adottságaink, hazánk különböző tájainak megismerését szolgálják az évente

megszervezett osztálykirándulások.
A rajz, a zene, a tánc területén kiugró teljesítményt mutató tanulóink részére szakkörökön való részvétel lehetőségével biztosítjuk az adott területen megnyilvánuló tehetség kibontakozását. Képzőművészeti munkáik rendszeres pályázatokon vesznek részt, a zene és tánc területén megnyilvánuló képességek, tehetségek felkészítés után városi rendezvényeken mutathatják be tudásukat. A kézimunkában, szövésben, rajzban és festésben kiemelkedő teljesítményt nyújtók munkáit kiállítás keretében mutatjuk meg az érdeklődőknek.
A testi ügyesség (sport), kézügyesség területén jelentkező tehetségek folyamatos fejlesztésére a tanórán kívüli, valamint a nem kötelező tanórai foglalkozások adnak lehetőséget. A tanulók érdeklődése és igénye alapján évente iskolai sportkör, szakkör indul. A sport területén a házi bajnokságok, megyei, országos, európai és világversenyek révén a megmérettetésre is lehetőség nyílik.

Hallássérült tanulók tehetséggondozása Sportversenyek- Tanulmányi Versenyek

Házi versenyek:

- Vác - Kapkodd a lábad!
- Vác - Atlétika
- Hanyvári Pál Kommunikációs Verseny
- Borbély Sándor Országos Tanulmányi Verseny
- Visegrád: 1 napos téli foglalkozás- síoktatás

Országos versenyek:

- Kaposvár -Borbély Sándor Országos Tanulmányi Verseny
- Eger- Tájékozódási- és mezei futóverseny
- Szeged - November: Országos Asztalitenisz és Sakkverseny Tollaslabda
- Vác - December: Cházár András Emlék Úszóverseny
- Debrecen: Fogyatékkal élők Országos Diákolimpiája és Tehetségkutató verseny
- Budapest - Február 27.: Integrációs Sportnap
- Budapest - Március: Országos Röplabdaverseny
- Eger - Március: Kapkodd a lábad! - játékos sportverseny. Országos Mezei és Tájékozódási futóverseny
- Budapest: október Országos Labdarúgó verseny
- Budapest - Május: Országos Atlétika Verseny
- Hallássérült Tanulók Országos Szabóky Adolf Informatika és Sportversenye
- Eger - Március: Színpadi találkozó (kétévente)
- Sopron: Hanyvári Pál Kommunikációs Verseny - február

Tanulásban akadályozott és az értelmileg akadályozott tanulók számára a tanév során rendszeresen megrendezésre kerülő versenyek:

Megyei versenyek

- Atlétikai verseny ősszel és tavasszal
- Úszóverseny ősszel

- Kapkodd a lábad ősszel és tavasszal
- Labdarúgás verseny ősszel és tavasszal
- Adventi sportnap (középsúlyos tanulóknak)
- Komplex Tanulmányi verseny (enyhe ért. f. tanulóknak)
- Koncz Dezső Tanulmányi verseny (középsúlyos ért. f. tanulóknak)
- Sárkányhajó medencés bajnokság a Váci Kajak-Kenu Baráti Kör szervezésében
- Pest megyei Diáksport szövetség rendezvényein való részvétel.

Országos versenyek

- Atlétikai verseny tavasszal
- Úszóverseny
- Kapkodd a lábad tavasszal
- Labdarúgás verseny tavasszal
- „Felfénylő Szavak" szavalóverseny
- Kinder+Sport versenykiírás - tanévenként, döntők tavasszal.

Meghívásos versenyek

- Integrált sportversenyek és sportnapok
- Szépíró verseny

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Nevelő-oktató munkánk során fontosnak tartjuk az iskolás kor kezdetétől való tehetség, képesség minél szélesebb körű kibontakoztatását. Ennek érdekében a kötelező tanórai, a tanórán kívüli, valamint a nem kötelező tanórai foglalkozások során az alábbi területeket érintve a következő tevékenységeket végezzük:

A tehetség legfontosabb területei, fejlesztési lehetőségei

Kognitív képesség területén

intellektuális képesség (logikus gondolkodás, következtetés, figyelem, emlékezet, absztrahálás, memória területekkel)

A kötelező és nem kötelező tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon a beszédjavító tagozat kisdiákjai közül azok a gyermekek, akik a fenti területeken pozitív eltérést mutatnak egyénre szabott, differenciált keretek között megvalósuló fejlesztésben részesülnek. Rendszeres időközönként helyi tanulmányi versenyeken mérhetik le tudásukat. Ezek a tanulók a városban megrendezésre kerülő tanulmányi versenyeken vesznek részt.

Művészi képességek területén

A kötelező és nem kötelező tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon a művészi képességek területén kiugró teljesítményt mutató tanulóink részére differenciált foglalkozásokkal biztosítjuk az adott területen megnyilvánuló tehetség kibontakozását. Képzőművészeti munkáik rendszeres pályázatokon vesznek részt, a zene, a tánc területén megnyilvánuló képességek, tehetségek felkészítés után városi rendezvényeken mutathatják be tudásukat.

Pszichomotoros képességek területén

A testi ügyesség (sport), kézügyesség (kézimunka, faragás, szövés) területén jelentkező tehetségek folyamatos fejlesztésére a tanórai, a tanórán kívüli, valamint a nem kötelező tanórai

foglalkozások adnak lehetőséget. A tanulók érdeklődése és igénye alapján évente iskolai sportkör indul. A sport területén a házi bajnokságok, iskolák közötti vetélkedések révén a megmérettetésre is lehetőség nyílik.

III.1.4. d. Gyermek- és Ifjúságvédelmi tevékenység

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermekvédelem és a pedagógia elválaszthatatlan egységet alkot, az iskola alapvető **célja**, hogy pedagógiai munkájának minden területén a prevenció gyakorlata érvényesüljön, s vallja, hogy a megelőzés szempontjából fontos az olyan pszichés körülmények biztosítása, amelyekben a tanulók jól érzik magukat.

Intézményünk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:

az indulási hátrányok csökkentése
a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek), egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése, a családi életre történő nevelés,

az egészségügyi szűrővizsgálatok
a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás)
a szülőkkel való együttműködés,
tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról, pályázati lehetőségek igénybevétele.
HH, HHH és SNI tanulók integrációjának megsegítése, ahol ez lehetséges, elfogadás, érzékenyítés

Mivel a gyermekvédelem és a pedagógia elválaszthatatlan egységet alkot, az iskola alapvető **célja**, hogy pedagógiai munkájának minden területén a prevenció gyakorlata érvényesüljön, s vallja, hogy a megelőzés szempontjából fontos az olyan pszichés körülmények biztosítása, amelyekben a tanulók jól érzik magukat.

Gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladatai:

Előzze meg, hárítsa el vagy enyhítse a gyermekre ható károsodásokat, amelyek személyiségfejlődését megzavarják vagy gátolják.
Segítse azoknak a pozitív hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulnak a gyermek egyénileg és társadalmilag is értékes képességeinek kibontakoztatásához és fejlesztéséhez.
Hassa át az iskola teljes nevelési rendszerét.
A gyermek- és ifjúságvédelem alapvető feladata a családi nevelésből, a környezetből fakadó intenzív ártalmak, zavarok kiküszöbölése, enyhítése.
Az iskola gyermekvédelmi munkájának egyik legjellemzőbb feladata az egyéni problémáját nehezen kezelő, érzékeny, elsősorban lelki gondokkal küzdő diákok segítése (szorongások, félelmek, családi problémák, kortárskapcsolati konfliktusok, a serdülőkorral járó mentális gondok, lelki traumák...).
Információk nyújtása az iskola ifjúságvédelmi tevékenységéről, a lehetőségekről, az iskolán kívüli szervezetekről, az ifjúságvédelmi szakellátó intézményekről a gyerekeknek, szülőknek és pedagógusoknak.
Folyamatos kapcsolattartás az osztályfőnökkel, az iskolai orvossal, a külső szervezetekkel (nevelési tanácsadó, önkormányzatok, állami gondoskodást végző otthonok, illetve

kollégiumok, gyermekvédelmi szakellátó intézmények).
Kapcsolattartás a családdal (személyes beszélgetések, fogadóórák, szülőknek szóló tanácsadások...).
A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanulók problémáinak felismerése, feltárása, a problémák okainak megkeresése, a segítségnyújtás (egyéni beszélgetések, családgondozás, tanórán kívüli foglakozások, külső segítők bevonása), krízishelyzetek kezelése (mentálhigiénés tanácsadás, iskolaorvos, szakellátó intézmények, gyermekjóléti szolgálatok). Prevenció: személyiségfejlesztés, értékközvetítés, közösségfejlesztés, beilleszkedéssel, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók segítése, a szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek. Pedagógiai eljárások: folyamatos mentálhigiénés tanácsadások, egyéni, segítő beszélgetések, megfelelő szakemberek bevonása, családlátogatás, speciális közösségi foglalkozások. Egészségnevelő tevékenységek: felvilágosító, megelőző munka, családi életre nevelés, egészségvédő programok, egészségügyi szűrővizsgálatok.

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tájékoztatási kötelezettségei:

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tájékoztatja a tanulókat
• az ifjúságvédelmi felelős személyéről

- az ifjúságvédelmi tevékenységről, annak lehetőségeiről
- az ifjúságvédelmi segítő szervezetekről
- az iskolán kívül igénybe vehető ifjúságvédelmi szakellátó intézményekről (Gyermekjóléti Szolgálat, segély telefon)

Tájékoztatja a szülőket

- az ifjúságvédelmi felelős személyéről (mikor, hol érhető el)
- az iskolai és az iskolán kívüli segítő, szakellátó szervezetekről

Tájékoztatja a pedagógusokat

- a szakirodalomról
- a pályázati lehetőségekről
- a továbbképzési lehetőségekről
- az ifjúságvédelmi segítő és szakellátó intézményekről

Tevékenységformák, módszerek, eljárások, eszközök, szolgáltatások

- Általános prevenciós programok beépítése a tanórán kívüli szervezeti formákba
- Tanulói szabadidős, tanórán kívüli tevékenységi formák, programok szervezése
- Évente kérdőíves felmérés az iskolai ártalmak kiszűrésére, enyhítésére, megszüntetésére
- Szülők tájékoztatása, tanácsadás, segítségadás
- Szülői kezdeményezések támogatása
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség okait mutató szempontok rögzítése

Hátrányos helyzet:

Hátrányos helyzetűek

Ebbe a csoportba azok a tanulók tartoznak, akiknek alapvető szükséglet-kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családjuk, szűkebb társadalmi környezetük elsősorban szociális, kulturális téren az átlaghoz képest negatív eltérést mutat. A hátrányos helyzet kialakulásához vezető tényezők:

alacsony jövedelem, fogyasztási szint, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje. Ezek a hátrányok esélyegyenlőtlenséghez vezetnek. A csonka családban nevelődő tanulóknál a hátrányok halmozottan jelentkezhetnek. Segítséget jelenthetnek a hosszabb-rövidebb ideig tartó támogatások, az anyagi segélyezés, az ingyenes étkezés biztosítása, a tankönyvtámogatás stb. A közbelépés halogatása esetén a hátrányos helyzetből kialakulhat a veszélyeztetettség.

Veszélyeztetettség:

A törvény szerint a veszélyeztetettség olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. Az ilyen családban gyakori a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény). Következmény lehet a gyermekeknél is megjelenő deviáns magatartási formák kialakulása, a negatív társadalmi csoportokhoz való csatlakozás, az alkoholizálás, a kábítószer-élvezet. Ilyen esetekben segíteni csak tartós, szakember által nyújtott támogatással lehet.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Figyelembe véve az ide vonatkozó törvényeket, iskolánk tanulóira a gyermekvédelmi feladatok ellátását a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős koordinálásával az alábbiakban végezzük:

Kiemelt feladatok

szűrés
preventív intézkedések megtétele
gyermeki jogok érvényesítése
egészségnevelési program (egészséges életmód, betegség-megelőzés, higiénés feladatok, kábítószer-ellenes program, felvilágosítás, tájékoztatás)
a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók élethelyzetének javítása
szociális segélyek (átmeneti-, rendkívüli segély kezdeményezése az önkormányzatoknál, étkezési támogatások javaslata) jogvédelem, jelzőrendszer működtetése

Alapfeladat:

a fentiek megismerése, az eltérő helyzetek javítását célzó intézkedések megtétele

Módja:

minden tanév elején a veszélyeztetett gyermekek nyilvántartásba vétele megfigyelés, beszélgetés, folyamatos nyomon követés
osztályfőnökök, gyógypedagógusok, nevelőtanárok, gyermekfelügyelők, ápolónők, gyermekvédelmi feladatot ellátó gyógypedagógus folyamatos munkája

Részletes feladatok

Rendszeres kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, CSSK-val, hatóságokkal.
A tanulók testi, érzelmi épségének óvása otthon és az iskolában.
Egészségi állapotának óvása, rendszeres orvosi vizsgálatokkal, szűrésekkel.
Tanulóinknak intézeti szolgáltatások biztosítása (ügyelet, étkezés, kikapcsolódást segítő lehetőségek biztosítása, pihenés, tanórán kívüli foglalkozásokba való bekapcsolódás.)

Segítségadás, felvilágosítás az igényelhető támogatások kéréséhez a szociálisan rászoruló családoknak.
Rendszeres iskolába járás nyomon követése. Ellenkező esetben hivatalos intézkedések megtétele.
A cigány etnikumú gyermekek hátrányainak csökkentése.
Felvilágosító előadások a káros szenvedélyekről, ezek ártalmairól.
Az érzelmi kötődés nyomon követése a családban, kortárscsoportban.
Őszinte légkörű pozitív irányú fejlődést célzó hatást gyakorolni - a tanulóra, szülőre - értelmi, érzelmi erkölcsi vonatkozásban.
Szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, beszélgetés a problémákról, megoldási formák együttes keresésével.
Egészségnevelés (egészséges életmód, betegség-megelőzés, higiénés feladatok, kábítószer-ellenes program, felvilágosítás, tájékoztatás, szenvedélybetegségek megelőzése)

Az etnikai kisebbséget segítő szolgáltatások

Pályázati úton nyert forrásokból, illetve alapítványaink támogatásával segítjük a cigány családok gyermekeit. (Színház, mozi, kirándulás, táboroztatás költségek.)
Eljárunk a lakóhely szerinti önkormányzatoknál a szociális segítségnyújtás érdekében. Segítjük a szülőket a gyermekével kapcsolatos hivatali ügyek intézésében. (Családi pótlék igénylése, hivatalos beadványok, kérelmek, kedvezmények stb. igénylésénél.) Megismerjük, és tiszteletben tartjuk a cigány közösség hagyományait, kultúráját.

Az állami gondoskodásban élőket segítő külön szolgáltatások a törvényi előírásokon túlmenően

a.) alapítványok felajánlásaiból
b.) egyházak adományaiból
c.) magánszemélyek támogatásiból kiemelten támogatjuk.

Jelenleg az állami gondoskodásban élő tanulóink integrált keretek között vannak elhelyezve diákotthonunkban.

III.1.4. e. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése

A lemaradó vagy gyengébb képességű tanulók állandó és rendszerszerű felzárkóztatásának biztosítása. Ennek érdekében:

A nem szakrendszerű oktatás keretében egyéni teljesítményszintekhez igazodva differenciált oktatás keretében a felzárkóztatás megsegítése
IPR rendszer működtetése
Képesség kibontakoztató program alkalmazása
Motiválást segítő differenciált tanulásszervezése, kooperatív technikák, tevékenységközpontú pedagógiák

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a sérülést kiváltó okok gyakran érintik a beszéd, írás, olvasás, matematika és más tantárgyak tanulásához szükséges készségek fejlődését is. Az ilyen zavarokkal is küzdő gyermekek fejlődése eltérő ütemű, ezért felzárkóztatásuk speciális módszerek alkalmazásával, egyéni fejlesztési terv szerint történik.

A felzárkóztatás módjai:

a mozgáskoordináció fejlesztése
az egyéni képességekhez igazodó tanítás, tanulás folyamatának biztosítása diákotthoni foglalkozások, egyéni fejlesztés
egyéni foglalkozások
felzárkóztató foglalkozások
1-4. évfolyamon egyéni továbbhaladás biztosítása
az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

a továbbtanulás irányítása, segítése, lehetőségek ismertetése a szülőkkel 5. osztálytól kezdődően.

A tanulási kudarcok enyhítése érdekében a fent felsorolt módszerek és eljárások az egyéni fejlesztési tervekben jelennek meg a tanulók heterogén összetétele miatt.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A tanulási kudarc jelentkezése iskolánkban

Iskolánk tanulóinak egy része, az ép értelmű beszélt és/vagy az olvasott/írott nyelv zavarával küszködő tanulók tanulási veszélyeztetettségük miatt szorulnak időlegesen szegregált keretek között megvalósuló iskolai nevelésre-oktatásra. Tanulóink közül már többen a lakóhelyük szerinti általános iskolában számos kudarcélményt megélve, osztályismétlés(ek) után kerültek intézményünkbe. Az iskolánk által nyújtott védett környezetben, a speciális pedagógiai és orvosi rehabilitációs, habilitációs munka ellenére is előfordulnak jelentős tanulási kudarcnak kitett gyermekek.

A halmozottan sérült tanulóink, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóink, valamint az autista tanulóink között is találunk olyanokat, akik az alapsérülésükön túl, tanulási kudarc szempontjából jobban veszélyeztetettebbek. Ennek leküzdése érdekében feladatainkban megfogalmazottakon túlmenően szükséges, hogy a többiektől jelentős mértékben elmaradó, tanulási kudarcnak kitett tanulóinkat, egy korrekt diagnosztizálás után az alábbi felzárkóztatást segítő programmal próbáljuk megsegíteni.

a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése,
az érintett tanulók folyamatos, fokozott ellenőrzése, egyéni motiválás differenciált segítségnyújtás tanulási technikák megismertetése a tanulóval,
ezek minél szélesebb körű alkalmazása sikerélmény biztosítása a súlyos problémákkal küzdő tanulók szakemberhez irányítása

Felzárkóztatást segítő program

A korrekciós egyéni fejlesztés

A tanulási kudarcnak kitett tanulóink egyéni szükségleteik alapján korrekciós fejlesztést kapnak. Ez történhet az osztálytanító egyéni korrekciós óráinak keretén belül, illetve az osztálytanító, osztályfőnök és a logopédus, gyógypedagógus útmutatásai alapján a délutáni foglalkozások keretén belül. Az egyéni korrekció keretében végzett fejlesztő munka az alábbi elvekhez

igazodik:

- az egyéni korrekció szükségességének az elve
- a tartalmi meghatározottság elve
- az egyidejűleg alkalmazott ráhatások elve
- a tudatosan szervezett munka elve

- az egyénre szabott deficitorientált munka elve
- az egyéni felzárkóztatás megteremtése

Szakértői bizottságok segítségül hívása
A jelentős tanulási kudarcnak kitett tanulóinknál a szakértői bizottságok által elvégzett kontrollvizsgálatokkal próbáljuk még pontosabban behatárolni azokat a területeket, amelyek a fenti problémákat előidézik. A vizsgálatokra épülve egy esetleges új fejlesztési irányt, terápiás módszert építünk be munkánkba.

Kapcsolat a szülőkkel

Az osztályfőnök, gyógypedagógus feladata nemcsak az iskolai korrekciós módszerek kiválasztása, hanem a szülői ház bekapcsolása is a fejlesztő munkába. Ez a munka főleg a "bejáró" tanulóinknál értendő. A pedagógusnak tudatosítani kell a szülőkben a legapróbb elért eredményeknek a jelentőségét. Az otthon is könnyen elvégezhető feladatmegoldásokban várhatunk el segítséget a szülőktől. Egy korrekt pedagógus-szülő kapcsolat esetén bizton számíthatunk egy partneri kapcsolatra. Ebben az esetben az iskolai eredményeket fel tudja erősíteni a családi háttér támogató együttműködése.

Szakértői segítség

Lehetőség van pedagógiai szakmai szolgáltatások keretén belül külső független szakértő segítségül hívása egy-egy problémás eset kapcsán. Ekkor az érintett pedagógusok a szakértő segítségével próbálják az adott problémát kezelni, s a lehető legjobb megoldást megtalálni.

Iskolai szintű esetmegbeszélések

A munkaközösségek adott témakörökben esetmegbeszélés formájában adják át egymásnak tapasztalataikat. Ezen megbeszélések kapcsán számos új nézőpont, problémadefiníció kerülhet napvilágra, ami a későbbi hasonló tanulási nehézségekkel küzdő tanulók fejlesztését segíthetik.

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek
Tanulóinknak több mint a fele szociálisan hátrányos helyzetű, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben. Célunk a szociális körülményeiket tekintve hátrányos helyzetű, valamint átmenetileg hátrányos helyzetű tanulók segítése az iskolai környezetbe való beilleszkedésüknél, valamint az ismeretelsajátítás folyamatában segíteni egyéni ütemű fejlődésüket.

H***atáskörünkbe tartozó központilag biztosított lehetőségek*** a következők:

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységi formák:

a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók intenzív felzárkóztatása, egyénhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,

a mindennapi élethez szükséges szokások kialakítása,
a helyes értékrend kialakítása,
helyes szokások kialakítása, önkiszolgálásra nevelés,
a délutáni szabadidő tartalmas eltöltéséhez ötletek, programok, más etnikumba tartozó tanulóink kultúrájának, attitűdjének tiszteletben tartása, megismerésükre, megértésükre való törekvés,

a szülők felé a segítő szándék hangsúlyozása,
nyílt napok,
a szülőkkel való személyes találkozások: fogadó óra, családlátogatások, szülői értekezletek,
„Szülők klubja" támogatása,
a továbbtanulás irányítása,
a tanszerek, tankönyvek intézményi szinten való megvásárlása,
nyári táboroztatások,
kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálatokkal, védőnőkkel, esetenként jegyzőkkel, preventív előadások szervezése (drog, dohányzás, alkohol, AIDS, bűnmegelőzés, szexuális felvilágosítás, áldozattá válás elkerülése, erőszakmentes konfliktuskezelés, közlekedési kultúra)

III.1.5. A szülő - tanuló - pedagógus együttműködésének formái, színterei

A tanulót az iskola életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat működését segítő pedagógus és az osztályfőnök tájékoztatják:
az iskola igazgatója évente legalább egyszer a diákközgyűlésen, a diákönkormányzat ülésén; a diákönkormányzatot segítő nevelő havonta egyszer a diákönkormányzat ülésén és a faliújságon keresztül;
az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.
A pedagógusok a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról szóban és írásban folyamatosan tájékoztatják.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola vezetőségével, a pedagógusokkal.

A szülők megnyerése, szemlétet formálása az együttműködés növelése érdekében. Kooperatív technikák alkalmazása (szülői értekezlet). Nagy hangsúlyt fektetünk a szülőkkel történő folyamatos kapcsolattarásra, valamint a nyilvánosság biztosítására a kompetencia alapú oktatásról.

A szülőket az iskola egész életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról

az iskola igazgatója félévente legalább egyszer az SZMK ülésén;
az osztályfőnökök az osztályok szülői értekezletein folyamatosan tájékoztatják.

A szülők és pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

- családlátogatás (feladata a gyermek családi hátterének, körülményeinek megismerése, tanácsadás a tanuló fejlesztésével kapcsolatban)
- szülői értekezlet (feladata a szülők tájékoztatása, a folyamatos együttműködés kialakítása, a szülők kérdéseinek és javaslatainak összegyűjtése, továbbítása)
- fogadóóra (feladata a szülők és pedagógusok személyes találkozása, ezen keresztül a tanuló egyéni fejlesztésének megbeszélése konkrét tanácsokkal)
- nyílt tanítási nap (feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai élet mindennapjaiba,

közvetlenül tájékozódjon gyermeke iskolai életéről)

- írásbeli tájékoztató (feladata a szülők tájékoztatása gyermekük tanulmányaival, magatartásával, szorgalmával összefüggő eseményekről, a különféle iskolai vagy osztályszintű programokról)
- a szülőknek szülőklub keretében lehetőségük van a gyermekük nevelésével kapcsolatos problémákat szülőtársakkal és szakemberekkel megbeszélni
- szülő vagy pedagógus kérésére egyéni esetmegbeszélés

A szülők kérdéseiket, véleményeiket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola vezetőségével, nevelőtestületével vagy az SZMK-val.

A szülő törvény által biztosított joga, hogy megismerje intézményünk pedagógiai programját, házirendjét és tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról. E tájékoztatást megkaphatja tanévzárón, tanévnyitón, szülői értekezleteken, fogadóórákon.

A pedagógust, továbbá azt, aki közreműködik a gyermek felügyeletének ellátásában titoktartási kötelezettség terheli, ami a foglalkoztatási jogviszony megszűnése után is fennmarad.

A pedagógus a tanuló által rábízott titkot megoszthatja a szülővel, ha úgy véli, hogy ebből a tanulónak nem származhat kára. Ha úgy ítéli meg, hogy a tudomására jutott információ kiadása sértheti a tanuló testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését, továbbra is köteles azt megőrizni, a szülővel szemben. Ebben az esetben az intézmény vezetője útján köteles a gyermekjóléti szolgálatot haladéktalanul értesíteni.

III.1.6.Az ép intellektusú autizmus

III.1.7.Nevelési és Pedagógiai program az ép intellektusú autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók részére

A Cházár András EGYMI Székhelyintézményében 2018. szeptember 1.-től két osztály indításával kezdődik meg az ép intellektusú autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók iskola nevelés-oktatása.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló

Az autizmus spektrumába tartozó állapotok lényege a szociális, kommunikációs és speciális kognitív képességek minőségi károsodása, mely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmussal élő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek, illetve a rugalmas gondolkodás és kreativitás területén tapasztalható kognitív deficit, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, az egyenetlen intelligencia, illetve képességprofil és a következményes sztereotip viselkedés, érdeklődés, aktivitás. A deficitek okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek az igen súlyostól a jól kompenzált állapotban csaknem tünetmentesig változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formában jelentkezhetnek. Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. Az autizmus spektrum zavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, () PL:

- beszéd-, érzékszervi-, mozgás-, egyéb fogyatékosság, fejlődési zavar
- viselkedésproblémák, pl. agresszió, autoagresszió
- szenzoros tünetek

Az autizmus fejlődésneurológiai zavar, amely a központi idegrendszer stabil, stacioner sérült állapotának az eredménye, illetve a következményes, a viselkedés és fejlődés sajátosságai

alapján meghatározható komplex viselkedéses szindróma. Az alapsérülés jelen tudásunk szerint végleges, kezeléssel nem gyógyítható.

A spektrumba tartozó összes állapotot, a (1) *szociális kommunikációt*, (2) *kölcsönösséget igénylő szociális interakciókat*, valamint (3) *rugalmas gondolkodást és viselkedés-szervezést* megalapozó kognitív készségek fejlődési devianciája és késése jellemzi (autisztikus triász).

A klinikai kép rendkívül változatos az érintett populáción belül, az autizmus súlyossága, a triászon kívüli tünetek, az értelmi színvonal (bármilyen szintű lehet), egyéb képességek, erősségek, illetve fogyatékosságok, járulékos állapotok, (pl. beszédfejlődés zavara, epilepszia) és a gyermek személyisége függvényében, és az egyénen belül az életkortól függően is változik.

Az erős és következetes azonosságok ellenére nincs egyetlen viselkedés, egyetlen tünet sem, amely mindig jelen van, sem olyan, amely kizárná az autizmus diagnózisát. Az autizmus az egyén és a szűkebb környezet életminőségét extrém módon károsíthatja.

Családtagjaikkal való kapcsolatuk éppúgy diszharmonikus lehet, mint a szociális környezet más személyeivel. A gondolkodás koherenciájában töredékes tapasztalataik részlegesen szerveződnek értelmes egésszé. A családi, és más szociális helyzetekben részleges és globális rendjében nehezen igazodnak el. Mindez gyakran súlyos szorongást eredményez és sztereotípiák kialakulásához vezet.

Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képességek hiánya jellemzően egész életen át megmarad, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el.

A deficitek okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek az igen súlyostól a jól kompenzált állapotban akár tünetmentességig változhatnak, az élet különböző szakaszaiban más és más formában jelentkezhetnek. Új, főként ismeretlen és bejósolhatatlan környezetben, váratlan események hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. Énképük, önmagukról való tudásuk, önismeretük sok esetben bizonytalan, részleges, néhány esetben kifejezetten negatív, nagy valószínűséggel ebből is következhet, hogy gyakran az új ismeretek elsajátítása tekintetében kevéssé, vagy nem motiváltak.

Az autizmussal élő tanulók valamilyen formában egész életükön át segítségre szorulnak.

A pervazív zavarban szenvedő gyermekek és tanulók ellátásának rendszere érinti az egészségügy (diagnózis, korai fejlesztés), az oktatásügy (óvodai, iskolai fejlesztés, munkára felkészítés), a szociális ellátás (felnőtt szociális ellátás, támogatás) intézményeit.

Az autizmus spektrumzavarral (állapottal) élő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók - a tanítás, illetve a tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából - kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:

a) A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya.

b) A szociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, csak direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengesége vagy hiánya. Sokszor nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömöt.

c) A beszéd korlátozott megértése, még az életkornak megfelelő beszédprodukció mellett is, amit nehezítenek a beszéd érzelmi, társas aspektusaival kapcsolatos megértési nehézségek, mint pl. a hanghordozás.

d) A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának eltérései, elmaradása.

e) Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek (pl. kiváló mechanikus emlékezet, matematikai vagy zenei képesség), jelentős elmaradás az

önellátásban, szakadékszerű különbség a mechanikus és a személyes memória között.

f) Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. a gyermek saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.

g) A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.

h) A társas környezetben, felnőttekhez és gyermekekhez való szokatlan kapcsolódás, mely megnyilvánulhat a teljes visszahúzódástól, passzivitástól az erőteljes, túlzó ragaszkodásig, aktív, de bizarr kezdeményezésekig, vagy megnyilvánulhat az egysíkú, formális kapcsolatteremtésben.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során

a) Az egyénre szabott vizuális információ általában jól értelmezhető.

b) Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.

c) Jó mechanikus memória.

d) Megfelelő környezetben, a gyermek érdeklődésének megfelelő témákban kiemelkedő koncentráció, kitartás, precizitás.

e) Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken - pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene - jó vagy akár kiemelkedő teljesítmény.

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során

a) Túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, szaglás, tapintás, ízlelés terén, vagy bármely érzékszervi modalitásban).

b) A figyelem felkeltésével, irányíthatóságával, fenntarthatóságával és váltásával kapcsolatos gyakori nehézségek.

c) Az utánzási képesség hiányosságai.

d) Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.

e) Tér-idő értelmezés gyengesége, esetleg hiánya.

f) Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.

g) Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.

h) A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.

i) Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.

j) Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).

k) Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.

l) A feladat céljának nem értése, a reális jövőre irányultság hiánya.

m) A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékossága.

n) Humor, irónia, metafora, képes beszéd félreértése, nem értése.

o) A valóság téves értelmezése, felfogása.

p) Realitás és fantázia összetévesztése.

q) A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.

r) Szó szerinti értelmezés.

s) Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége.

t) Gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, egyes esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.

u) Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.

v) Félelmek, fóbiák, szorongás.

Alapelvek, célok, értékek, feladatok, kompetenciák, eszközök, eljárások
Alapelvek

- Nevelőmunkánk középpontjában a szeretet, a feltétel nélküli elfogadás áll.
- Pozitív, érzelmekben gazdag iskolai légkört teremtünk, amelyben gyermek és felnőtt egyaránt jól érzi magát, ahol az emberi értékek mind teljesebb kibontakozása valósulhat meg.
- Az iskolában a legfőbb érték és lehetőség a gyermekek formálódó és formálásra váró személyisége. A kulcskompetenciák közül kiemelt hangsúlyt kap az önállóság, a rugalmasság, a szociális- és kommunikációs képességek fejlesztése.
- Gazdag tevékenységrendszert kínálunk, amelyben minden gyermek valamilyen téren sikerhez jut. Önbizalmat építünk, hogy az ismeret elsajátítása, a tanulás élményforrást jelentsen a gyermekek számára. Minden gyermekben az erősségeket keressük, arra építünk. Az egyéni képességekhez igazodó differenciált készségfejlesztést - a korrekciós és terápiás eszközök, eljárások alkalmazását az oktatás egész folyamatában - az iskoláztatás tartama alatt mindvégig érvényesítjük.
- Differenciáltan alkalmazott, egyénre szabott tananyag és pedagógiai eljárásrendszerrel fejlesztjük a gyermekeket. A gyermekeket fejlesztésénél komprehenzív, fejlődési-viselkedéses-oktatási és kognitív-viselkedéses megközelítést alkalmazó módszertanokat egyénre szabottan alkalmazunk.
- Fontosnak tartjuk, hogy sok pozitív élmény érje a gyermekeket, hogy az iskola kellemes, biztonságérzetet nyújtó, barátságos, esztétikus legyen. Élménydús iskolai életről, a szabadidő hasznos és tartalmas megszervezéséről gondoskodunk.
- Munkánkban nagy hangsúlyt helyezünk a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés esélyének növelésére.
- A tanuló sérülésspecifikus támogatása a habilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul, mivel a szociális interakciók, a kommunikáció értését és használatát kívánó helyzetek átszövik az iskolai életet.
- Megváltozott társadalmi-gazdasági-pedagógiai környezet kívánalmaival összhangban szükségesnek tartjuk együttnevelés megvalósítását a felső tagozattól

Célok

Cél a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása.

Ennek érdekében:

- a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése;
- az autizmusból és a társuló fogyatékosságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése;
- a fogyatékosságspecifikus vizuális információhordozókkal segített környezet kialakítása, valamint az eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.
- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.
- Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és az (adaptált) tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása.
- (A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához.)
- A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illesztenünk ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése más, elfogadható viselkedések kialakításával a célok hierarchikus rendjében így alakul:
- az ön- (esetleg köz-)veszélyes viselkedések kezelése,
- a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
- a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
- az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.
- A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése.
- Általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése.
- Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát.
- Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a felső tagozaton integrált keretek között befejezni általános iskolai tanulmányait.

Értékek

Pedagógiai Programunkban a NAT valamennyi közös értéke megjelenik az autizmussal élő tanulók speciális szükségletei szerint adaptálva. A Nat szakaszaihoz rendelt tanulási célok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot biztosítunk, egyes tartalmak hangsúlyosabban jelennek meg: önismeret, társas viselkedés, a spontán, funkcionális kommunikáció,

egészségnevelés

Egyenlő bánásmód: Intézményünk autizmussal élő gyermekek és családjaik számára nyújt sérülés-specifikus szolgáltatásokat. Alapvető célunk, hogy tanulóinkat és hozzátartozóikat segítsük jogaiknak érvényesítésében, melyek nemzetközi dekrétumokban, Magyarország Alaptörvényében és a vonatkozó hazai jogszabályokban egyaránt megjelennek. Ennek érdekében munkánk alapjának az autizmussal élő gyermekek teljes elfogadását, egyéni és közös szükségleteik megértését tartjuk.

Alapvető feladatunknak tartjuk továbbá, hogy az autizmus spektrum zavarokkal kapcsolatos ismereteket a szélesebb társadalom felé is közvetítsük, annak érdekében, hogy növekedjen a megértés és teljes befogadás.

Intézményünkben a tanulási-tanítási folyamatok célja, hogy segítse az autizmussal élő tanulók társadalmi beilleszkedését, a lehető legjobb felnőttkori életminőség elérését. Mindehhez hozzátartozik a *közös nemzeti értékek, az EU-s állampolgársághoz kapcsolódó értékek és a kultúrák iránti nyitottság* közvetítése az egyes tanulók megértéséhez adaptálva.

Használható tudás és kompetencia: Az autizmus spektrum zavarok olyan sajátos tanulási stílussal járnak együtt (merev, rugalmatlan gondolkodás, az általánosítás zavara), mely elengedhetetlenné teszi a funkcionális, minden életszakaszban alkalmazható tudás átadását.

Egész életen át tartó tanulás, tapasztalati tanulás: Mivel az autizmus a személy egész életében fennmarad, a sérülés-specifikus fejlesztési célok megvalósítása is az egész életen keresztül folytatódik. Tudományos kutatások bizonyítják, hogy az autizmussal élő felnőttek is képesek újabb ismereteket és készségeket megtanulni, sőt a gyakori kamaszkori krízis után lehetséges, hogy felnőtt korban új lehetőségek nyílnak meg a tudás megszerzésére.

Az autizmussal élő gyermekek, tanulók tanulási stílusa alapvetően megköveteli a közvetlen tapasztalaton és cselekvésen keresztül történő tanulást

Feladatok

A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása a következő területeken:

Fejlesztési területek:

a) *Kommunikáció/szociális viselkedés*

- Beszéd előtti, csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.
- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy - beszéd kialakulásának hiányában - augmentatív és alternatív eszközzel történő kommunikáció alkalmazásának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén.

b) Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

- Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

c) Kognitív fejlesztés

- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.

- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.

d) Viselkedésproblémák kezelése

- Viselkedésproblémák megelőzése.
- Alternatív viselkedések kialakítása.
- (Elemi pszichoszomatikus funkciók
- Szenzomotoros készségek
- Szociális-kommunikációs képességek

Kognitív készségek fejlesztése:

- A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése.
- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként.
- Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek figyelembevételével.
- A deviáns fejlődésmenetből következő zavaró vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.
- Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- A nemzeti műveltség és az egyetemes kultúra közvetítése. A tanuláshoz, a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök fejlesztése.)

Kompetenciák, tudástartalmak:

- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A digitális kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- A tanulás kompetenciái

Eszközök, eljárások

Az autizmussal élő embereknek sérül az a képességük, hogy a mások viselkedését meghatározó érzéseket, vágyakat, szándékokat felismerjék.

Másrészt az autizmusban zavart az információfeldolgozás azon része, amely lehetővé teszi, hogy a beérkező információs tömeget egységes egészként észleljék.
Az autizmussal élő gyermekek fejlesztése során olyan speciális eszközöket kell használnunk, amelyek a felsorolt problémák megoldásában nyújthatnak segítséget.
Az autizmussal élő gyermekek tanítása során viszonylag kevés olyan speciális eszközt tudunk használni, amelyeket készen megvásárolhatunk. Az autizmus megjelenésének és a járulékos nehézségek nagy változatossága miatt az individualizált megközelítés elengedhetetlen, ezért a speciális eszközök egy részét a pedagógusoknak, fejlesztő tanároknak kell előállítani a gyermek szükségleteihez és képességeihez igazodva.
A nevelő-oktató munka feladatait kognitív- és viselkedésterápiás eljárások egyénre szabott kivitelezésével valósítjuk meg. A gyermekeket egyéni és kiscsoportos formában neveljük-oktatjuk. Eszközrendszerünk alapvetően a strukturált oktatás és a vizuális környezeti támpontok egyénre szabott alkalmazását jelenti.

A fejlődési szemlélet érvényesítése

Az autizmus következménye olyan deviáns fejlődésmenet, melyben az egyes fejlődési fokok nem feltétlenül épülnek egymásra (pl. a nyelvet használó tanulónál a beszéd kialakulását nem előzi meg a preverbális kommunikáció értése és használata). Az egyes fejlődési területek között lehetnek szakadékszerű különbségek, de a fejlődési szintek között, és azokon belül is egyenetlen a fejlődés. A deviáns fejlődés kompenzálására inadaptív kognitív stratégiák, viselkedésproblémák alakulnak ki, melyek szakszerű terápiás és oktatási módszerekkel megelőzhetőek illetve korrigálhatóak.
Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével. A tanulás tanítása során alapvető fontosságú arra alapozni, hogy a tanuló mely ismeretek, tudások, képességek birtokában van, illetve milyen kialakulóban lévő készségekre építhetünk. Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása ugyancsak elősegíti a fejlődést.

Speciális megközelítés a tanításban

Az új készségek és ismeretek elsajátítása egyéni tanítási helyzetben történik a szociális és kommunikációs nehézségek miatt, napi rendszerességgel szervezve. A tanítás kudarca esetén nem feltételezhető, hogy a gyermek szándékosan nem teljesít, el kell hinni, hogy nem képes elvégezni a feladatot. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert gyakran az a látszat, hogy a tanuló „dacból" nem végez el bizonyos feladatokat, melyeket máskor, mással már tudott. Ennek leggyakoribb oka, hogy az autizmussal élő gyermek számára a körülmények legkisebb változása is új helyzetnek minősül, melyben nem képes készségeit, tudását mozgósítani. A tanításban mindig a meglévő tudást bővítjük egyetlen új mozzanattal. (egy új szín, forma, mozdulat, stb.) Az optimális terhelés érdekében a feladatokat a gyermek képességeinek megfelelő lehető legnagyobb nagyságú lépésekre kell bontani. A feladatoknak a tanuló szempontjából értelmesnek kell lenniük, ezért az ismereteket lehetőleg abban a kontextusban tanítjuk, melyben a gyermeknek alkalmaznia kell azokat. Az elsajátított ismereteket, az új készségeket a lehető legtöbb olyan helyzetben gyakoroltatni kell, melyben funkcionálisak. A fejlesztésben való továbblépéskor csak azokra az ismeretekre, készségekre alapozhatunk, melyeket a tanuló folyamatosan gyakorol. A tanultak folyamatos szinten-tartása szükséges. Egyénre szabott

motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekinthetjük, ami a gyermek számára örömforrás (ez lehet nagyon egyedi, szokatlan, a tárgyaktól a szociális megerősítésig). Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat. Az oktatás nevelés során támaszkodni kell a meglévő ép, esetleg kiemelkedő képességekre, speciális érdeklődésre, melyek különösen fontosak lehetnek a pályaorientáció szempontjából. A fejlődési egyenetlenség csökkentése azonban elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben. A követelményeket az objektív körülményekből fakadó szükséges dologként kell megjeleníteni, és nem a pedagógus személyes kívánságaként.

Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek
A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés. A tananyag feldolgozásánál figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. Fontos az egyéni haladási ütem biztosítása, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazása.

Az eredményes tanulás segítésének elvei

Tanulási környezet

Protetikus környezet kialakítása

A környezet térben és időben strukturált, így informálja a tanulót arról, hogy mit, hol, hogyan, miért, mennyi ideig tegyen, tehet. Iskolánkban a mindennapi életben megszokott színtereknek megfelelően alakítjuk ki a rendelkezésre álló teret. Így minden csoportnak szüksége van a következő terekre: az önálló munkához szükséges terület, a közös tanuláshoz szükséges terület, egyéni foglalkozásra szolgáló helyiség, a szabadidős tevékenységek helye- mely szükség esetén a mozgásfoglalkozásokhoz átalakítható, önkiszolgálás színterei (öltöző, étkező). A strukturált térben az egyénre szabott vizuális környezeti támpontok segítik megszervezni a tanulók változatos tevékenységeit.

A protetikus környezet elemei:

- a tér-idő szervezése (napirend, folyamatábrák, munkaszervezés, munkarend).
- egyéb vizuális információhordozó (írott és képi segédeszközök)

Célok:

a)) A tér- idő szervezése nyújtson minden tanuló számára látható és érthető információt arról, hogy:

- mit kell, illetve lehet csinálni (pl. osztályteremben, udvaron, óra alatt, szünetben)
- hol történnek az egyes tevékenységek
- mennyi ideig tartanak (időhatárok felismerése, bejóslása pl karóra, homokóra, „főzőóra” segítségével, vagy a jelzőcsengő értelmezésével)
- mi lesz a következő tevékenység
- mire kell emlékezni (pl. házi feladat, másnapi felszerelés, várható programok, információ

átadás)

b)) A gyermek biztonságérzetének megalapozása oly módon is, hogy számára jól érthetően előre jelezzük az aktivitásokat.

c)) A zökkenőmentes, önálló tevékenységváltás tanítása.

d)) Az azonossághoz való ragaszkodás csökkentése, a változások elfogadtatása, speciális eszközökkel.

e)) A viselkedésproblémák megelőzése.

A kifejező kommunikáció területén jelenlévő nehézségeket egyénre szabott alternatív-augmentatív kommunikációs eszközökkel kompenzáljuk.

A tanulási környezet társas feltételei

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma, ezért osztályaink pedagógusait komoly körültekintéssel választjuk ki:

- Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért pedagógusaink törekszenek mondanivalójuk pontosan és konkrét megfogalmazására.
- Kerüljük a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
- A szokásosnál több időt hagyunk a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
- Autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóink előzetes tájékoztatást kapnak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

A hátránykompenzáció biztosítása érdekében a tanuló szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárások (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazása szükséges a különböző pedagógiai színtereken.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés célja

Az autizmus, mint pervazív (átható) fejlődési zavar az érintett gyermekek egész személyiségfejlődését befolyásolja, a lehetséges egyéni kombinációk száma végtelen.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok konkrét felsorolása helyett ezért inkább azokat a tényezőket soroljuk fel, melyek általában befolyásolják azokat.

Az autizmussal élő tanulók közös szükségletei

A tanulók személyiségfejlesztéssel kapcsolatos szükségleteit típusos erősségeik és nehézségeik határozzák meg.

A fejlesztés, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok:

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának (pl. az információ átadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya, legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint számára a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat a tárgyaktól megkülönböztesse,
- a szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak gyakran teljes hiánya, és hogy a tanulóknak nagyon kevés, vagy szokatlan dolog okoz örömöt,
- a beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukció mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd emocionális, szociális sajátosságai, mint pl. a hanghordozás,
- az egyenetlen képesség-profil: pl. ismeretek és önellátás, vagy mechanikus és személyes memória közötti szakadékszerű különbségek,
- belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban.

Típusos erősségek, amelyekre egyes autizmussal élő tanulóknál építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információ általában informatív,
- tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás,
- jó mechanikus memória
- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás,
- egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, nem szöveges számtan, zene).

Típusos nehézségek, és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a fejlesztés során:

- szenzoros információfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.),
- figyelemzavar,
- utánzási képesség zavara,
- percepciós, vizuomotoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveleteinek problémája,
- lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás sérülése,
- általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése,
- emlékezet-felidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél),
- nehézség ismert tananyagban szociális elem bevezetésével, vagy új körülmények közötti alkalmazással,
- a feladat céljának nem-értése, reális jövőre irányultság hiánya,
- szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékossága,
- énkép, én-tudat fejlődésének zavara,
- a valóság téves értelmezése, felfogása,

- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén,
- képességek, ismeretek kreatív (nem mechanikus, vagy sztereotip) alkalmazásának hiánya,
- gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetben szociálisan inadekvát viszonyulás a kortársakhoz,
- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák,
- félelmek, fóbiák, szorongás.

A fenti problémák következménye, hogy a szociális-kommunikációs kontextusban zajló tanulás akadályozott, ezért az autizmussal élő gyermekek számára a világról való megértés keretéül elsősorban nem a személyek közötti kapcsolatok szolgálnak.

Fejlesztési területek

A szociális készségek fejlesztése

Az autizmusban sérült három terület közül (szociális viselkedés, kommunikáció, és rugalmas gondolkodás) a legmarkánsabb problémákat a szociális interakciókban fedezhetjük fel - az autizmus mint "szociális fogyatékosság" a legszembetűnőbb. Természetesen egymástól elválaszthatatlan az első két terület, hiszen a valódi kommunikáció mindig valamilyen szociális interakciót is jelent. Elsődleges fontosságú speciális pedagógiai cél tehát a gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése, tanítása.

A szociális fejlesztési feladatok között a beilleszkedést közvetlenül elősegítő készségek tanítása (taníthatóságot megalapozó szociális készségek, önmagáról való tudás, kapcsolatteremtés és fenntartás) mellett rendkívül fontos feladat, hogy a gyermek minél tartalmasabban legyen képes eltölteni szabadidejét önálló és társas formában egyaránt.

A tanítási, fejlesztési módszerek kiválasztásakor feltétlenül figyelembe kell venni, hogy az autizmusból fakadó nehézségek megakadályozzák a gyermekeket abban, hogy a szociális készségeket spontán, intuitív úton sajátítsák el, szociális megértésükre alapozva. Ezért a fejlesztés metodológiájában elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyek a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vegyíthetőek más fejlesztési módszerekkel is (pl. zenei interakció).

A fejlesztés fő területei

A szociális beilleszkedést közvetlenül befolyásoló készségek

A taníthatóságot megalapozó szociális készségek:

- A pedagógus segítségének elfogadása.
- Más személyek jelenlétének elviselése.
- Az elemi viselkedési szabályok elsajátítása.
- Az utánzás tanítása.

Önmagáról való tudás:

- Személyi adatok megtanítása.
- Saját külső tulajdonságok ismerete.
- A gyermek által gyakran végzett, megszokott és rendkívüli saját tevékenységek körének tanítása.
- Annak tudatosítása, hogy a gyermek mit tud és mi az, amelyet segítséggel képes csinálni, mi az, amit egyáltalán nem tud.
- A kedvelt és elutasított dolgok meghatározása.
- Kellemes és kellemetlen dolgok meghatározása, tanítása.
- Saját élmények felidézése.
- Saját teljesítmény értékelése megadott szempontok alapján, önellenőrzés.
- Saját viselkedésére vonatkozó szabályok betartásának tanítása.
- A sztereotip viselkedésformák kontroll alá vonása.

Kapcsolatteremtés, fenntartás:

- A metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése.
- Ismerős és ismeretlen személyek külső és nem látható tulajdonságainak tanítása.
- Egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés).
- Az információcsere szabályainak tanítása: témaválasztás, kezdeményezés, a beszélgetés fenntartása, befejezése stb.
- Iskolán belüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályai.
- Iskolán kívüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályainak tanítása különböző színtereken.(pl. uszodában, üzletekben, járműveken, könyvtárban)
- A legnyilvánvalóbb érzelmi reakciók felismerése és az azokhoz illő, megfelelő viselkedés szabályai.
- Elemi kooperáció tanítása felnőttel, gyermekkel.

Szabadidős készségek

A szabadidős készségek tanításának közös feladatai:

- • A gyermek számára örömöt nyújtó, az életkornak és a mentális kornak egyaránt megfelelő szabadidős aktivitások kiválasztása.
- A lehetséges aktivitások közötti választás tanítása.
- A teljes önállósághoz szükséges vizuális segítség megtervezése, használatának tanítása.
- A tárgyakon való megosztozás tanítása.
- A megfelelő viselkedési szabályok elsajátíttatása.

A szabadidő önálló eltöltésének tanítási szempontjai:

- A szabadidős aktivitások lehetséges helye, ideje.
- Önállóan végezhető szabadidős aktivitások.
- Eszközök, anyagok kiválasztása.

A szabadidő társas eltöltésének tanítási szempontjai:

- A sorra kerülés szabályának és jelzésének tanítása.
- Egyszerű társasjátékok szabályainak tanítása.
- A vesztés elviselésének, a nyerés jelentésének megtanítása

A kommunikációs készségek fejlesztése

A fejlesztés egyik fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autizmussal élő gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges fontosságú cél tehát az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. E cél megvalósításához egyénre szabott kommunikációs eszközök (pl. alternatív kommunikációs rendszerek; metakommunikáció) használatának tanítása szükséges.

Hasonlóan a szociális fejlesztéshez a kommunikációs készségek tanításának metodológiájában is elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyeket a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vegyíthetőek más fejlesztési módszerekkel is (pl. zenei interakció).

A fejlesztés fő területei:

Fel kell mérni a kommunikációs készségeket az alábbi területeken, a megértés és a használat szempontjából.

A kommunikáció módja, eszköze, vagyis mindaz, amit a gyermek mond vagy csinál. Tágan értelmezve ide tartoznak azok a viselkedésbeli megnyilvánulások is, amelyekkel a gyermek válaszol az őt ért ingerekre anélkül, hogy azokat tudatosan használná a környezet befolyásolására. (pl. dührohamok). A kommunikáció eszközei lehetnek tárgyak, képek, természetes gesztusok, jelek, beszéd.

Szókincs, jelentés (tárgyak, személyek, cselekvések, helyszínek, minőségek, belső állapotok stb. megnevezése). A felmérésnél számítanunk kell a szó szerinti értelmezésre és arra, hogy az értés és használat kontextustól függő.

Funkció (utalás, üdvözlés, kérés, kérdezés, utasítás, állítás, felajánlás, tréfa, vita, tiltakozás, figyelemfelhívás, visszautasítás, kommentálás, információadás, kommunikáció az érzelmekről). A funkciók felmérésekor képet kapunk arról, hogy a gyermek mire használja kommunikációs készségeit, illetve arról, hogy milyen funkciókat ért meg.

Kontextus (a különböző helyzetek, amelyekben kommunikálunk). Hol? Kivel? Milyen körülmények között?

- A felmérés a spontán meglévő készségekre irányul.
- A felmérés alapján egyénre szabott fejlesztési terv készül.
- A fejlesztés legfontosabb feladatai a felmérés eredményétől függően a következők:
    - o A gyermek az általa megértett szinten tanulja meg valamely kommunikációs eszköz használatát, hogy minél hamarabb sikeres lehessen a kapcsolatteremtésben.
    - o Alternatív kommunikációs rendszer használatának tanítása, mely lehet tárgyas, képes stb.
    - o A beszédértés és beszédhasználat fejlesztése.
    - o A metakommunikáció értésének és használatának fejlesztése.
    - o A kommunikációs eszköz funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a környezetet tudatosan úgy kell szervezni, hogy aktív kommunikációra serkentse a gyermeket.
    - o A fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán alkalmazzák.

Kognitív készségek fejlesztése

Az autizmussal élő gyermekek egy része valamilyen szintű értelmi sérülésben is szenved. Az autizmus-specifikus fejlesztési célok mellett tehát az értelmi szintnek, illetve az egyenetlen képesség-struktúrának megfelelő kognitív fejlesztési célok is szerepet kapnak az oktatás és nevelés során. A következőkben azon sérült kognitív készségekkel foglalkozunk, amelyek autizmus specifikusak, illetve gyakran jelennek meg járulékos problémaként.

Az autizmussal élő gyermekek kognitív stílusát a rugalmas gondolkodás, valamint az információk jelentés-teli egészként való észlelésének, értelmezésének sérülése jellemzi. Jellegzetes nehézségek tapasztalhatóak az általánosításban, a szimbólumok kezelésében és a belső forgatókönyvek kialakításának és alkalmazásának területén. Részben e problémák következménye a sérülések triásza az autizmusban, azaz a jellegzetes viselkedéses kép. Így természetesen a kognitív fejlesztési célok erőteljesen befolyásolják a szociális és kommunikációs terület fejlesztését is.

A fejlesztés legfontosabb feladatai:

Jelentéssel teli információk kiemelésének elősegítése:

- a figyelem irányuljon a környezet lényeges ingereire,
- lényegkiemelés képességének elősegítése.
- a figyelem terjedelmének bővítése, időtartamának növelése.
- cselekvések tervezésének, kivitelezésének tanítása.
- alternatív problémamegoldó stratégiák tanítása lehetőleg abban a kontextusban, ahol azt alkalmazni kell.
- a megtanult készségek általánosítása, alkalmaztatása a lehető legtöbb természetes élethelyzetben.

• elvont fogalmak, összefüggések (pl. idői, ok-okozati relációk) megértésének elősegítése

A szenzomotoros készségek fejlesztése

A szenzomotoros készségek sérülése gyakran megjelenik az autizmusban: a problémák részben a társult fogyatékosságok következményeként jelennek meg, részben az autizmus részjelenségeként. A szenzomotoros készségek fejlesztése minden tantárgyban megjelenik, és különösen nagy szerepet kap a mozgásnevelés/testnevelés tantárgyban, valamint a "Tér- idő szervezése" fejlesztő programban. Az alábbiakban az autizmussal élő gyermekeknél leggyakrabban megjelenő fejlesztési feladatokat emeljük ki.

A legfontosabb fejlesztési feladatok a következők:

• A testséma ismeretének kialakítása, tudatosítása, a testélmény fejlesztése.

• A testmozgások célszerű összehangolásának tanítása különféle terekben és aktivitásokban.

• A szociális kontextusokban való megfelelő mozgásformák kialakítása.

• Módszerek tanítása, amelyekkel a gyermek kontroll alatt tudja tartani mozgásos és egyéb, pl. verbális sztereotípiáit.

Elemi pszichoszomatikus funkciók

Az autizmusban gyakoriak az evéssel, ivással, alvással, szobatisztasággal kapcsolatos problémák. Ezek részben az általános fejlődési elmaradással magyarázhatók, részben az autizmusból erednek. Ilyen jelenség az azonossághoz való ragaszkodás, mely az élet bármely területén jelen lehet.

Az alvással kapcsolatos gyakori problémák:

- • A nappal és éjszaka felcserélése.
- Csökkent alvásigény.
- A gyermek csak bizonyos körülmények, feltételek megléte esetén képes aludni.

A szobatisztasággal kapcsolatos problémák:

- Jelentősen késik kialakulása.
- Stresszel járó helyzetekben a gyermek vizeletét, székletét nem tartja.
- A gyermek csak meghatározott körülmények között szobatiszta stb.

Az evéssel, ivással kapcsolatos leggyakrabban megfigyelhető nehézségek:

- Túl sok vagy túl kevés táplálék, folyadék bevitele.
- Rágással, nyeléssel kapcsolatos nehézségek.
- Azonossághoz való ragaszkodás (pl. hely, idő, evőeszköz, személyek, bizonyos ételek, italok típusa, állaga, színe, hőfoka).

- Étkezési helyzetekben jelentkező viselkedésproblémák.
- Az étkezés tempójával kapcsolatos problémák.

A fejlesztés legfontosabb feladatai:

- A probléma pontos meghatározása, súlyosságának mérlegelése.
- A probléma vizsgálata: Az orvosi okok kizárása, más lehetséges okok felkutatása, meghatározása.
- Megoldási stratégiák kidolgozása, kivitelezése.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés feladatait az alábbi területekre fókuszálva határozzuk meg, összhangban a pedagógiai program alapelveivel, cél- és feladatrendszerével, valamint a NAT- ban képviselt értékekkel és a helyi sajátosságokkal:

- Értelmi nevelés
- Erkölcsi nevelés
- Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés
- A tanulás tanítása
- Médiatudatosságra nevelés
- Gazdasági és pénzügyi nevelés
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- A családi életre nevelés
- Testi és lelki egészségre nevelés
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Pályaorientáció

Az értelmi nevelés területén elvégzendő feladatok

Az önálló ismeretszerzéshez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése.

A megismerés képességének fejlesztése. Tapasztalati és értelmező tanulás elsajátítása. Az önismeret kialakítása.

A világ megismerésére való igény megalapozása.

A tanulás tanítása.

A tanulói önértékelés rendszeressé válása a nevelő munka során is.

A tanulók erkölcsi nevelése területén elvégzendő feladatok

Az autizmussal élő tanulók számára a szociális megértés veleszületett sérülése miatt az helyes viselkedés és gondolkodás, az alapvető erkölcsi értékek megismerése kognitív úton történik. Alapvető az egyén szociális kompetenciáinak figyelembe vételével a pozitív szokások kialakulásának, gyarapításának segítése.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén elvégzendő feladatok

Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk. Feladat, hogy az egyéni sajátosságokat figyelembe segítsük a tanulókat abban, hogy megismerjék a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Irányítással sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés területén elvégzendő feladatok

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területén elvégzendő feladatok

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedéskontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában. Ezen a területen rendkívül sok megsegítést, speciális feladatot kell beépítenünk mind a tanórákon, mind az egyéni fejlesztések alkalmából,melyek során az alapvető emberi reakciók értelmezésétől, és a megfelelő válaszból indulunk ki, és célunk, hogy megfelelő rásegítéssel minél inkább értelmezhetővé váljanak tanulóink számára a társas kapcsolatok, illetve a megfelelő társadalmi normák. Integrálható tanulóinknak kell, hogy életkoruknak megfelelő szinten ismerjék a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés kultúráját.

Testi és lelki egészségre nevelés területén elvégzendő feladatok

Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A megfelelő szexuális viselkedés kialakításában a családok számára hatékony segítséget kell nyújtania az iskolának, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehézzé teszi.

A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése hozzájárul a testi-lelki egészség megőrzéséhez és kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést. Cél a sztereotip és repetitív mozgások csökkentése, leépítése.

A családi életre nevelés területén elvégzendő feladatok

A család szerepe az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében is kiemelkedő jelentőségű. Az iskola alapvető feladata, hogy segítse az érintett családokat az autizmus-specifikus célok kitűzésében és megfelelő nevelési stratégiák alkalmazásában, mivel a hagyományos módszerek többsége nem válik be az érintett gyermekek esetében.

A nevelési-oktatási intézmény és a család szoros együttműködésével érhetők el és terjeszthetők ki az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott célok, különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségek általánosítására, valamint a rugalmasabb viselkedés és gondolkodás fejlesztésére. A tanulóknak segíteni kell abban, hogy megismerje és elsajátítsa az alapvető együttélési, együttműködési normákat a családban, az iskolában, a társadalmi életben. Törekedni kell arra, hogy megismerje és betartsa az illemszabályokat. Meg kell ismertetni a családi ünnepekkel és az ezekhez kötődő szokásokkal. Faladat, hogy autista specifikus módszerekkel megtanulja a családi szerepekhez (anya, apa, gyermek) kapcsolódó feladatokat, és törekedni kell arra , hogy saját feladatait napi rendszerességgel elvégezze.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén elvégzendő feladatok

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében is cél lehet az önkéntes feladatvállalás egyéni mérlegelést követően, ha annak értékét, saját szerepüket és kompetenciájukat az önkéntes tevékenység során megértik. Az önkéntes feladatokban való részvétel segítheti együttműködési és problémamegoldó képességeik fejlődését, elősegítheti pozitív énképük alakulását, önbecsülésük növekedését. Fontos azonban figyelembe venni szociális sebezhetőségüket, ezért a család és a pedagógusok egyénre szabott támogatásával, kísérésével vonhatók be önkéntes feladatokba. A tanulóval meg kell ismertetni a kapcsolatteremtés elfogadott formáit. Autista specifikus módszerekkel kell kialakítani az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat, majd be kell gyakoroltatni a társas élet különféle színterein. Egyéni sajátosságokat figyelembe véve lehet kialakítani és eljutni oda, hogy megtanulja és megtapasztalja, hogy a vállalt feladatok felelősséggel járnak. Meg kell tapasztalnia, hogy nemcsak kötelező feladatai vannak, hanem szabad választása alapján is segíthet környezetében (iskola, otthon).

Fenntarthatóság, környezettudatosság területén elvégzendő feladatok

A környezet célzott megfigyelése, felfedezése a pedagógus aktív közreműködése nélkül elképzelhetetlen. A fejlesztés e területen is a közvetlen, mindennapi élettel kapcsolatos tapasztalatokon alapul. Elsődleges a helyes szokásrend kialakítása

Pályaorientáció területén elvégzendő feladatok

Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság támogatása kiemelkedően fontos. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében az önállóság megalapozása már a fejlesztés kezdetétől jelen van, mivel számos alapfeltétele hiányozhat, többek között a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság tolerálásának és kezelésének képessége. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályaorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos, hogy a pályaorientáció során építsünk a tanuló speciális érdeklődési körére, erősségeire.

Pályaorientáció

Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság támogatása kiemelkedően fontos. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében az önállóság megalapozása már a fejlesztés kezdetétől jelen van, mivel számos alapfeltétele hiányozhat, többek között a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság tolerálásának és kezelésének képessége. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályaorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos, hogy a pályaorientáció során építsünk a tanuló speciális érdeklődési körére, erősségeire.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területén elvégzendő feladatok

E területen az érintett tanulók esetében a pénz értékével és a takarékossággal kapcsolatos alapvető ismeretek megszerzése kulcsfontosságú. Előnyös, ha ezek az ismeretek valódi élethelyzetekben, cselekvésbe ágyazottan jelennek meg. Az alapvető gazdasági összefüggések megértése, illetve azok kamatoztatásának lehetősége a mindennapi életében nagy egyéni eltéréseket mutat. A tanuló ismeri az általa mindennap fogyasztott alapvető élelmiszerek árát. A matematikai műveletekről, illetve a mértékegységekről szóló ismereteit alkalmazni tudja pénzre vonatkoztatva is. Képes mindennapi fogyasztási cikkeket önállóan vásárolni, tud vigyázni a pénzére. Beépül az energiatakarékosság cselekvéseibe és gondolkodásába.

Médiatudatosságra nevelés területén elvégzendő feladatok

A médiatudatosságra nevelés kiemelt jelentőségű az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésében. Az érintett tanulók különösen veszélyeztetettek lehetnek a különböző médiumok által közvetített tartalmak meg nem értése, félreértése tekintetében és fokozott a függőségek kialakulásának veszélye is. Ugyanakkor a különböző médiumok lehetővé teszik az élő nyelvtől és szociális közvetítéstől független tanulást és kapcsolatteremtést, valamint olyan multimédiás tananyagok kialakítását, mely lelassítja és hozzáférhetővé teszi a szociális interakciókat, nagyban hozzájárulva a fejlődési zavar következményeinek enyhítéséhez.

A tanulás tanítása területén elvégzendő feladatok

Az autizmus számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális

információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete és kiaknázása kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.

A tanulás tanítása területén elvégzendő feladatok

Az autizmus számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete és kiaknázása kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.

A személyiségfejlesztés megvalósulásának tevékenységei, színterei:

- alapvető viselkedési szabályok megtanulása, alkalmazása
- csoportszokások, hagyományok, ünnepek
- egyéni és csoportos tanulmányi munka
- habilitációs, rehabilitációs foglalkozások
- egyéni értékelési rend
- egyéni- és csoportos beszélgetések, játékok
- kézműves tevékenységek
- túrák, táborok, kirándulások, erdei iskola
- iskolán kívüli programok (pl. mozi, színház, kiállítás, bábszínház, játszóház stb.)
- művészeti tevékenységek (képzőművészeti, zenei)
- sportfoglalkozások

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az iskolai egészségfejlesztés az intézmény életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, amely egyaránt irányul:

- a tanulók egészség ismereteinek bővítésére, korszerűsítésére
- egészségfejlesztő közösségi tevékenységre
- egészségfejlesztő környezet megteremtésére, megerősítésére

Az egészségfejlesztés magában foglalja:

- a korszerű egészségnevelés
- a prevenció
- a mentálhigiéné

- az önsegítés feladatait, módszereit

Céljai

- egészséges életmód iránti igény kialakítása
- a tanulók kommunikációs, cselekvési képességeinek javítása
- az egészségvédelem, a mentálhigiéné kérdéseivel kapcsolatos ismeretek átadása, pontosítása
- a szükséges környezeti változtatások (fizikai, szociális) végrehajtása.

Területei

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területek, melyek az iskola pedagógiai rendszerébe, az összes tevékenységébe beépülnek, és megjelennek az oktatás-nevelés valamennyi területén:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete, személyi higiéné
- az egészséges testtartás, a mindennapos testmozgás fontossága
- az egészség szempontjából fontos értékek ismerete
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamata
- a családi és más társas kapcsolatok szerepe az egészségmegőrzésben
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- a szenvedélybetegségek elkerülése, megelőzése
- a bántalmazás és az iskolai erőszak megelőzése
- balesetek elkerülése, megelőzése, elsősegélynyújtás
- a tanulási környezet pozitív irányú alakítása
- a természethez való viszony
- az egészséges, biztonságos környezet jelentősége

Várt eredményei

Az egészségfejlesztési program megvalósításától azt várjuk, hogy tanulóink képesek legyenek:

- viselkedésük, életvezetésük helyes alakítására egyéni képességeiknek megfelelően
- az egészségkárosító magatartásformák elkerülésére
- megfelelően kiegyensúlyozott étrendet, mozgásformát követni egészségük megőrzése érdekében
- társas-kommunikációs készségeik fejlesztésére és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztésére

Az egészségfejlesztési program megvalósulásának színterei

• Az iskola működésében rejlő lehetőségek

• A hagyományos tanítási formák

Az iskola működésében rejlő lehetőségek

- Fontosnak tartjuk az együttműködést a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a tanulók között, annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen

Állandó és hatékony kapcsolatban állunk az iskolaorvossal, melynek feladata:

- Rendszeres orvosi ellátás, szűrés és prevenció.
- A tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, amely a szűrővizsgálatokon a krónikus betegségek és kóros elváltozások korai felismerésére irányul
- A szakrendelésre küldött tanulók leleteinek begyűjtése
- A védőnő rendszeres tanácsadással, felvilágosító tevékenységgel segíti munkánkat.
- Az autizmushoz gyakran kapcsolódó betegségek (pl. epilepszia), egészségügyi problémák és kockázatok figyelembe vétele, felismerése, a családok támogatása a megfelelő szakellátás igénybe vételében.

Tanítási formák

A tantervünk valamennyi tantárgya alkalmas az egészségfejlesztési program céljainak megvalósítására.

A tantárgyak témakörei átfogják az egészséges élet szempontjából legkritikusabbnak tekinthető területeket: a táplálkozást, a biztonságot, az alkohol- és kábítószer-fogyasztást, a dohányzást, a családi és kortárs kapcsolatokat, a környezetvédelmet, az aktív életmódot, a személyes higiénét és a nemi fejlődést. Ezeket nem egymástól elszigetelten, hanem kölcsönös kapcsolataikba ágyazottan tárgyalják. A megszerzett tudás alapja a tanulók egészséges életvezetésére és az egészséges környezet kialakítására való igényének.

A különböző tanítási órákon megvalósítható feladatok

- az egészséges életvitel kialakítása
- a környezet leggyakoribb, egészséget veszélyeztető tényezőinek felismerése, tudatosítása
- a gyalogos közlekedés, és tömegközlekedési eszközök használata szabályainak elsajátítása, gyakorlása
- veszélyes anyagok, készítmények helyes használatának megismerése, kezelése,
- káros, függőségekhez vezető szokások, életmódok kialakulásának megelőzése
- a helyes táplálkozási szokások kialakítása
- mindennapos testedzés iránti igény felkeltése
- személyi higiéné elsajátítása

A tanítási órákon kívüli programok

Az egészségfejlesztési program céljainak, feladatainak megvalósításában hangsúlyozott szerepet szánunk a testmozgás, a szabadidő hasznos eltöltése iránti igény kialakításának, amelyre a következő lehetőséget biztosítjuk iskolánkban:

• kirándulások

• lovaglás

• úszás

• projektnap, témahét

Mindennapos testedzés

Célok

• az egészségfejlesztés

• a gyermekek egészséges testi - lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel

• a testmozgás jelentsen sikerélményt és örömöt a tanulóknak

Feladatok a mindennapos testedzés keretében

• a keringési és légző-rendszer megfelelő terhelése

• • a helyes testtartás kialakítása és fenntartása a gerinc- és izületvédelem szabályainak betartásával olyan életmód-sportok megszerettetése, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében (pl. úszás,túrázás, kerékpározás, korcsolyázás).

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Pedagógiai programunk szerves része az elsősegély nyújtási alapismeretek oktatása.

Az elsősegély-nyújtási ismeretek oktatásának célja:

• a szabálykövető magatartás kialakulása,

• a segítségkérés és a segítség elfogadásának tanítása,

• a testi-lelki egészség megbecsülésére, megőrzésére való nevelés,

• az egészséges életvezetésre való felkészítés,

• kiemelt cél felkészíteni a tanulókat a mindennapi élethelyzetekben adódó helyzetekben való megfelelő, együttműködő viselkedésre.

Fontos, hogy a tanulók egyéni fejlődési szintjüknek és megértésüknek megfelelő formában és mélységben találkozzanak a vonatkozó ismeretekkel, ezért az egyéni fejlesztési tervben szükséges meghatározni az elsősegély-nyújtási alapismeretekre vonatkozó tartalmakat, módszereket. A tevékenykedtetés, a szemléltetés, a hétköznapi helyzetek gyűjtése, feldolgozása segítheti az elmélyítést.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az intézményi élet szereplői

tanulók pedagógusok szülők

Az intézmény feladatai:

- meghatározni az éves munkatervben ütemezettek szerint a közösségfejlesztés
- tanórai és tanórán kívüli programjait annak érdekében, hogy a pedagógusok képesek legyenek kollégáikkal a team munkára, a szülőkkel a mindennapos kapcsolattartásra, vegyék észre gondjaikat, hallgassák meg véleményüket, javaslataikat, rendelkezzenek kommunikációs-, döntési-, szervezési- és elemzőkészséggel
- kialakítani a kapcsolattartás kommunikációs csatornáit, és azok hatékony
- működtetésének feltételeiről gondoskodni
- megteremteni a szakmai teameken keresztül a nevelési-szakmai együttműködés
- lehetőségét
- megteremteni a pedagógusok és a szülők között a nevelési tartalmak alakítása vonatkozásában a folyamatos partneri együttműködés lehetőségeit
- kialakítani a hatékony kapcsolattartás, továbbá a közösségformálás és fejlesztés céljait szolgáló pedagógusképzési formákat, az anyagi lehetőségeknek megfelelően kezelni a továbbképzési és beiskolázási terveket.

Az intézmény feladata:

- a partnerközpontú együttműködés kiépítése a szülőkkel, a neveléssel kapcsolatos kérdések megvitatásának folyamatába való minél szélesebb körű bevonásával
- igazgatói tájékoztatás a szülői összejövetelek, értekezletek alkalmával
- a szülőkkel való találkozás alkalmával a családi nevelés és a gyermek pozitívumait erősíteni, őszinte légkört kialakítani, hogy a szülő elmondhassa a véleményét és igényeit
- a szülők bevonása az intézmény különféle programjaiba.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

- A tanulók életkori sajátosságainak, fejlettségének és autizmusból fakadó együttműködési nehézségeinek figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében
- Ennek keretében: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral és a fejlődéssel változó közösségi magatartáshoz
- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése
- Az iskolai közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása

Kiemelt figyelmet igénylő tanuló

Különleges bánásmódot igénylő tanulók:

- kiemelten tehetséges tanuló
- ~~beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló~~
- sajátos nevelési igényű tanuló

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és

halmozottan hátrányos helyzetű tanuló.

Beilleszkedési és tanulási nehézségek kezelése autizmussal élő tanulók tehetséggondozása

Az autizmus területén a tehetséggondozás kiemelten fontos feladat, mint a fogyatékosságból fakadó nehézségek kompenzálása.

Az autizmussal élő tanulók egyes esetekben mutathatnak olyan képességeket, melyek valóban kiemelkedők. Gyakrabban azonban csak az általános fejlődési elmaradáshoz képest jobbak a képességek. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel nem segítenénk a felnőttkori adaptációt, de támogatjuk a tehetség kibontakozását.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű: meg kell próbálniuk a jó/kiemelkedő képességeket a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, a speciális érdeklődést a gyermek motiválására használni. Segíteniük kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmenet sajátosságait. Így érhető el, hogy a családok reális célokat tűzzenek ki a gyermek jövőjével kapcsolatban.

Emellett azonban fontos feladatunk a kiemelkedő képességek felismerése és gondozása is. A tehetséggondozás folyamatában nagyon fontos meglátni a különlegest, a speciális adottságot a tehetséges gyermekben, bármilyen területen nyilvánul is az meg.

Az egyénileg szervezett, céltudatos munkával, speciális gondozással és feltételekkel a kiemelkedő képességek fejleszthetők és a felnőttkori munka vagy örömteli szabadidős tevékenységek alapjául szolgálnak.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók megsegítése

Az autizmussal élő tanulók számos olyan viselkedést, magatartásformát mutathatnak, melyeket a környezet nem kívánatosnak minősít, tilt, esetleg csupán szociálisan furcsának tart. Ezek között a viselkedések között előfordulnak veszélyes, destruktív, agresszív vagy önkárosító megnyilvánulások, de ide sorolhatjuk a beilleszkedést nehezítő sztereotip viselkedéseket vagy a szélsőséges passzivitást is. A beilleszkedési nehézségeket eredményező viselkedések hátterében sokféle ok állhat. Ezek közül a leggyakoribbak: kommunikációs nehézségek, fokozott érzékenység bizonyos környezeti ingerekkel szemben, a szociális megértés hiánya, stb. A pedagógusok feladata, hogy a családdal egyetértésben rangsorolják a nem kívánatos viselkedéseket súlyosság és fontosság szempontjából, majd megoldási stratégiát dolgozzanak ki. Szükség esetén a folyamatba bevonandó pszichológus és pszichiáter is.

Az autizmusban, ezért egyéni felmérés és egyénre szabott stratégiák alkalmazása szükséges.

A leggyakrabban alkalmazott stratégiák:

- Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák tanítása.
- A problémás viselkedés megelőzése.
- A kívánatos viselkedések pozitív megerősítése.
- Inger kontroll.
- Új készség tanítása.
- Jutalmazási rendszer kidolgozása, alkalmazása
- Hatékony kommunikációs stratégiák kialakítása.

• Megfelelő alternatív viselkedés tanítása.

• Jelentéstulajdonítás a viselkedésnek.

• Kognitív stratégiák (pl. képes ill. írott forgatókönyvek a megfelelő viselkedés szervezéséhez).

Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók

Ebbe a csoportba azok a tanulók tartoznak, akiknek alapvető szükséglet - kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családjuk, szűkebb társadalmi környezetük elsősorban szociális, kulturális téren az átlagoshoz képest negatív eltérést mutat (alacsony jövedelem, szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje). Ezek a hátrányok esélyegyenlőtlenséghez vezetnek.

Iskolánk, amennyiben szükséges felkészül halmozottan hátrányos helyzetű gyermek jelenlétére, ellátására.

Folyamatos feladatunknak valljuk a hátrányokból fakadó veszélyeztetettség megelőzését. Ha az előforduló veszélyeztetettség fennállását nem tudjuk pedagógiai módszerekkel megoldani, akkor jelezzük az arra illetékes szakembernek, intézménynek.

Feladatok, tevékenységformák, módszerek, szolgáltatások

• Intézményünkben a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzé tesszük a

• gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények nevét, címét, telefonszámát.

• Az osztályfőnökök folyamatosan tájékoztatást nyújtanak a családoknak a szervezett szabadidős programokról.

Gyermekvédelmi feladataink körébe tartozik

• a veszélyeztetett tanulók életkörülményeinek, előmenetelének figyelemmel kísérése

• és adott esetben javaslattétel a változtatásra

• tanácsadás a szülőknek

• esetmegbeszélések

• hiányzások követése és megfelelő intézkedések megtétele

• egyéni munkarend szerinti tanulók nyilvántartása, kapcsolattartás

• kapcsolattartás, együttműködés szükség esetén Rendőrséggel, a Gyámhivatallal, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Családsegítő Szolgálattal, támogató szolgálatokkal, a szakértői bizottságokkal, védőnői szolgálattal, iskolaorvossal.

Az intézmény anyagi támogatást nem tud nyújtani, de sokszor hatékony lehet a családok megfelelő informálása azzal kapcsolatban, hogy hová, melyik szervezethez fordulhatnak problémáikkal.

Feladatok

• Jó és állandó kapcsolat kialakítása a családokkal

• Állandó és folyamatos munkakapcsolat a szociális háló más intézményeivel (Családsegítő Szolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, pszichológusok, Nevelési Tanácsadó, rendőrség, gyámhatóság, önkormányzat).

• Pszichológushoz vagy más szakemberhez irányítás.

A tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatban

Tanulóink spontán interakciókat társaikkal és tanáraikkal rendkívül ritkán kezdeményeznek, ezért a gyermekek véleményét, igényét személyre szabott felmérések útján ismerjük meg és vesszük figyelembe. A sérülés jellege miatt a diákönkormányzatban tanulóink érdekeit szükség esetén a pedagógus képviseli.

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

A családdal és más partnerekkel való szoros partneri együttműködés az autizmusspecifikus ellátás alapja. Fontos, hogy a családtagok és az ellátásban részt vevő szakemberek kölcsönösen informálják egymást a tanuló fejlődésével kapcsolatban, és támogassák egymást a közös célok elérésében. A szülők és családtagok nélkülözhetetlen információkkal szolgálnak az autista tanuló egyedi fejlődéséről, motivációjáról, kommunikációs és tanulási stílusáról, ezért a sikeres szakmai munka elképzelhetetlen a család bevonása nélkül. A szakembereknek tudatában vannak, hogy a családtagok tartós stresszt élhetnek át, ezért különösen fontos irányukban az empatikus, támogató attitűd.

A team tagjai:

• a tanuló, a családtagok,

• a tanuló pedagógusai,

• gyógypedagógus,

• utazó konduktor,

• gyógypedagógiai asszisztens,

• az előző vagy következő ellátó intézmény szakemberei,

• gyermekpszichiáter,

• pszichológus,

• esetenként szociális szakember.

A szülők, családtagok számára kiemelkedően fontos, hogy folyamatosan információkat kapjanak a tanuló fejlődéséről, teljesítményéről. Kívánatos, hogy a szakemberek kiemeljék a pozitív eredményeket az esetleg eltérő viselkedések és teljesítmények mellett, és segítsenek a reális jövőkép kialakításában. Az összehangolt nevelési célok, a következetes elvárások, a tanuló viselkedésének és teljesítményének közös értékelése nagymértékben hozzájárul a felnőttkorra való sikeres felkészüléshez.

A nevelés és oktatás feladatát a tanulók szülei, törvényes képviselői megosztják az iskolával, az ott dolgozó pedagógusokkal. Ennek a közös tevékenységnek az alapja a bizalom, amelynek szakmai hitelünkkel igyekszünk megfelelni.

A szülői közösség nevében egy felkért szülőtárs véleményezi és hagyja jóvá az intézmény dokumentumait, melyek tartalmát előzetesen szülői értekezletek keretében a családok megismernek. A szülők a félévi és év végi bizonyítványok és pedagógiai vélemények kiadásakor egyéni megbeszélések során tájékozódnak gyermekük fejlődéséről, fejtik ki véleményüket, fogalmazzák meg kívánságaikat. Egyéni megbeszélésekre fogadóórán, szülői értekezleten kerülhet sor, igény szerint. A foglalkozások előre megbeszélt időben megtekinthetőek.

Fontosnak tartjuk, hogy a szülők és a pedagógusok folyamatosan egyeztessék az otthoni és az iskolai eredményeket, tapasztalatokat. Évente legalább két alkalommal intézményi szintű szülői értekezletet tartunk, szükség esetén pedig tanulócsoportonként is szervezhetőek megbeszélések. 3 hetente rendszeresen szülőklubot szervezünk.

Tapasztalataink szerint a szülők azt várják az iskolától, hogy

• Nyújtson konkrét segítséget a gyermekük otthoni fejlesztéséhez, neveléséhez.

• A lehetőségekhez mérten alakítsa ki a társadalmilag elfogadott viselkedési formákat.

• Segítse a gyermeket a minél önállóbb életvezetéshez.

• Bővítse érdeklődési körüket.

• Adjon a gyermek értelmi képességeihez mérten korszerű ismereteket.

• Tegye lehetővé, hogy az arra alkalmas gyermekek a későbbi életkorban integráltan tanulhassanak.

A szülők és szakemberek együttműködésének színterei

• Szülői értekezlet évente három alkalommal osztályszinten

• Fogadóórák a fejlesztésben részt vevő pedagógusokkal, rögzített, ill. előzetesen egyeztetett időpontokban,

A szülői értekezletek és fogadó órák rendje

Szülői értekezletek időpontjai:

• szeptemberben

• a félévi értesítő kiosztása utáni héten

• júniusban

A szülői értekezleten:

- a szülők tájékoztatást kapnak a tanév rendjéről, az aktuális feladatokról, programokról
- az intézményvezető/ osztályfőnök beszámolót tart a gyermekek, tanulók nevelésének-oktatásának közös aspektusairól

Rendkívüli szülői értekezlet hívható össze, ha a szülők vagy a pedagógusok kérik.

A fogadó órák rendje

Az intézmény működésének alapvető jellemzője, hogy a szülők akár napi rendszerességgel konzultálhatnak gyermekük egyéni fejlesztő gyógypedagógusával, tanítójával előre egyeztetett időpontban.

A tanulmányok alatti vizsgák szabályai, követelmények

A tanulmányok alatti vizsgákkal kapcsolatos intézményi eljárásrend

Az intézményben ellátott magántanulók esetében a fejlődés folyamatos követése az egyénre szabott pszichoedukációs felmérésekkel és az egyén számára kialakított tantárgyi feladatsorokkal történik. A gyermek/tanuló írásos/rajzos munkáit, strukturált feladatait a gyermek dokumentációjában megőrizzük, illetve szükség esetén teljesítményéről/viselkedéséről videó felvétel készül a szülők engedélyével. A helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervben meghatározott fejlesztési és tantárgyi célok teljesüléséről félévkor és a tanév végén részletes szöveges értékelés készül.

A tanulók felvételének és átvételének helyi szabályai

A felvétel szabályai első osztályba

Az intézmény felvételit nem tarthat.

Az intézmény Pest megyéből fogad gyermekeket.

Üres férőhelyekre jelentkezők esetében:

a)) szükséges az illetékes Szakértői Bizottság véleménye, autizmus spektrum zavar diagnózis

b)) leendő elsős esetében a szülő a beiratkozás évében írásban jelezte kérését.

Amennyiben a b., pont szerinti jelentkezések meghaladják a felvehetők számát, a fennmaradó helyek betöltéséről a jelentkezésben megfogalmazott indokok alapján a tantestület és az igazgató dönt.

A felvett tanulók osztályba/csoportba való beosztásáról - a tantestület véleményének kikérésével - az igazgató dönt autizmus-specifikus pedagógiai szempontok alapján.

A szülői igényeket a lehetőségek szerint figyelembe vesszük. Kérésüket a beiratkozáskor rögzítjük.

A tanuló felvételéről az iskola igazgatója dönt.

Az átvétel szabályai

A hozzánk átjelentkező tanulók felvételekor az alábbi szempontokat mérlegeljük: beilleszthető-e a tanuló meglévő osztályainkba, csoportjainkba, a gyermek egyéni szükségletei, a szakértői bizottság véleményének tartalma, a család kérése, szempontjai. Az átjelentkezni kívánó tanuló szüleivel folytatott interjú alapján, valamint egyéni felméréssel győződünk meg arról, hogy intézményünkben szükségleteinek megfelelően ellátható a gyermek. Az átvételről az igazgató autizmus-specifikus pedagógiai szempontok alapján a tantestület véleményének kikérésével dönt.

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka feladatai két pedagógiai szakaszra meghatározva

1-4. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az 1-4. évfolyam, mint nevelési-oktatási szakasz, az iskolába lépő gyermek természetes kíváncsiságára és tanulás iránti vágyára épít, mely az autizmus spektrumán jellemzően sérült, ezért a célok és feladatok eléréséhez egyéni motivációs rendszer kialakítása szükséges. Egyes tanulóknál az automatizált alapkészségek eléréséhez tágabb időkeret biztosítása szükséges, pl. a sikeresen befejezett 1. évfolyam ismétlése.

Korai diagnózis esetén az autizmusspecifikus fejlesztés első szakasza egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az alsó tagozat időszakába. Fő célja a habilitáció; a gyermek formális és informális felmérésének tapasztalataira alapozva egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül.

Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében:

- a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése;
- az autizmusból és a társuló fogyatékosságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése;
- a fogyatékosságspecifikus vizuális információhordozókkal segített környezet kialakítása, valamint az eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.

Fejlesztési területek:

a) Kommunikáció/szociális viselkedés

- Beszéd előtti, csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.
- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy - beszéd kialakulásának hiányában - augmentatív és alternatív eszközzel történő kommunikáció alkalmazásának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén.

b) Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

- Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

c) Kognitív fejlesztés

- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.

d) Viselkedésproblémák kezelése

- Viselkedésproblémák megelőzése.
- Alternatív viselkedések kialakítása.

Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5—8. évfolyam) feladatai

Átmenet az alsó és felső tagozat között

Az alsó tagozatból a felső tagozatba való átmenet típusos nehézségekkel jár az autizmussal élő

tanulók számára. Egyszerre több területen is megelőzni, kezelni szükséges a változások okozta stresszt: új tanárok kommunikációs stílusához és elvárásaihoz kell alkalmazkodni, új tantárgyak lépnek be, növekszik az önállósággal, szervezési készségekkel kapcsolatos követelmény.

Felső tagozaton a tantárgyi tartalom elvontabb, egyre több, nehezebb, kevésbé lehetséges a tevékenységbe ágyazott, közvetlen tapasztalaton alapuló tanulás.

Az autizmus spektrumán jellegzetesen gyengébb értő olvasás, a kommunikációs és nyelvi nehézségek és a grafomotoros gyengeség valamennyi belépő tantárgynál nehézséget okozhat.

A változások okozta stressz kezelésének nehézsége mellett megjelenhet a másság felismerése, megélése, a kortársakhoz való kapcsolódás nehézségének fokozódása.

Az átmenet támogatásának stratégiái:

a) Az új tanárok felkészítése a tanuló fogadására.
b) Kortárssegítő program működtetése.
c) A tanuló felkészítése a változásokra a család bevonásával.
d) Saját tanulási ütem és stílus jóváhagyása.
e) Számítógép használatának engedélyezése kézírás helyett.
f) Hosszabb időkeret biztosítása a feladatok megoldására.
g) A tanulási feladatok strukturálása, pl. egyszerre egy probléma prezentálása.
h) A képességeket meghaladó feladatok kerülése, sikerélmény biztosítása.

Az 5-8. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az adott nevelési-oktatási szakasz célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek:

Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

• képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével;

• egészségmegőrzés, szexuális nevelés;

• a szociális-kommunikációs kompetencia fejlesztése, különös tekintettel a kortársakkal való kapcsolatteremtésre;

• énkép, önismeret fejlesztése;

• érzelmek megértésével és kifejezésével kapcsolatos tudás fejlesztése;

• spontán, funkcionális kommunikáció kiterjesztése;

• kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra;

• a mindennapi élettel kapcsolatos ismeretek bővítése;

• önellátás körének bővítése;

• munkára nevelés megalapozása.

HELYI TANTERV

.A KERETTANTERV

Helyi tantervünk az „51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról szóló 23/2013. (III. 29.) EMMI rendelet, „Kerettanterv az általános iskolák számára 1 - 4. évfolyamára”, a 32/2012 EMMI rendelet „Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók iskolai nevelésének- oktatásának irányelvei SNI 8. fejezetének figyelembe vételével (az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei alapján.

5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosítása

A Nat-ban megjelölt célok elérésében az autizmus változatos spektrumának megfelelően igen nagy egyéni eltérések lehetnek. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulókra jellemző típusosan egyenetlen, ún. „csipkézett” képességprofil miatt egy tanulási területen belül is előfordulhatnak szélsőségesen eltérő teljesítmények. Az intuitív társas megértést és rugalmas gondolkodást kívánó célok elérése jóval hosszabb időt vehet igénybe a kortársakhoz képest, vagy módosítva érhetők el.

Óraterv az autista spektrumzavarral küzdő tanulók számára 1-4. Évfolyam *2018. Szeptember 1-től felmenő rendszerben*

Óraterv

Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	6
Szabadon tervezhető			**1**	**1**
Idegen nyelvek	-	-	-	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Szabadon tervezhető	**1**	**1**	**1**	**1**
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Szabadon tervezhető	**1**	**1**	**1**	**1**
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret (beépítve a tantárgyak rendszerébe, a + jel után látható)	**2**	**2**	**3**	**3**
Heti órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**
Fejlesztő, felzárkóztató	**2**	**2**	**2**	**2**
Szakkör			**2**	**2**
Csoportbontás	**7**	**7**	**7**	**7**
Napközi	**18**	**18**	**18**	**18**
Engedélyezett heti időkeret	**52**	**52**	**52**	**55**

Magántanuló	**10**	**10**	**10**	**10**
NKT 2011.CXC.törvény 6. melléklet Habilitációs, rehabilitációs óra	**10**	**10**	**10**	**11**
Egyéni ill. kiscsoportos fejlesztések	**4**	**4**	**5**	**6**
Logopédia	**5**	**5**	**4**	**3**
Lovaglás	**1**	**1**	**1**	**1**

Első és második évfolyamon a szabadon felhasználható órák a környezetismeret és a technika, életvitel és gyakorlat tantárgyaknál kerültek felhasználásra, harmadik és negyedik évfolyamon magyar nyelv és irodalom és környezetismeret, technika, életvitel és gyakorlat tantárgyaknál került felhasználásra.

Óraterv az autista spektrumzavarral küzdő tanulók számára 1-4. évfolyam

2020-2021- es tanévre az új NAT alapján 5/2020 (I.31.) Kormányrendelet alapján

Tantárgyak: műveltségi terület szerint	Évfolyamok			
	1	*2*	*3*	*4*
Magyar nyelv és irodalom				
magyar nyelv és irodalom	**7**	**7**	**5**	**5**
Szabadon tervezhető	**2**	**2**	**2**	**2**
Matematika				
matematika	**4**	**4**	**4**	**4**
Etika / hit- és erkölcstan	**1**	**1**	**1**	**1**
Természettudomány és földrajz				
környezeti smeret			**1**	**1**
Idegen nyelv				
első élő idegen nyelv				**2**
Művészetek				
ének-zene	**2**	**2**	**2**	**2**
vizuális kultúra	**2**	**2**	**2**	**1**
Technológia				
technika és tervezés	**1**	**1**	**1**	**1**
digitális kultúra			**1**	**1**

Testnevelés és egészségfejlesztés				
testnevelés	**5**	**5**	**5**	**5**
Kötelező alapóraszám	**22**	**22**	**22**	**23**
Maximális órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**

Pedagógiai és egészségügyi célú habilitáló

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak. A pedagógiai célú habilitációra való törekvés beépül valamennyi tantárgy tananyagába és átszövi az egész napos pedagógiai tevékenységet.

Módszertanilag az autizmus specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelése:

• elemi szociális-kommunikációs készségek;

• viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);

• figyelem, emlékezet, utánzás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;

• érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása;

• elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;

• önkiszolgálás, önellátás;

• saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;

• lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;

• szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;

• iskolában illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása;

Az autizmussal élő gyermekek típusos nehézségei, s az ezekből fakadó sajátos oktatásinevelési feladatok szükségessé teszik azonban, hogy a habilitáció önálló fejlesztő programokban is megjelenjen az alábbi elnevezéssel:

• tér- idő szervezése,

• társas viselkedés fejlesztése,

• babzsákos foglalkozás.

Habilitációs, rehabilitációs órák a tanulók igényei, és az osztályok összetétele alapján átcsoportosíthatók.

	rehab órák	Ayres th	logopédia	társas viselkedés	tér és idő	babzsák	lovaglás	össz
1.évf.	10		5	2	1	1	1	10
2. évf.	10		5	2	1	1	1	10
3. évf.	10	1	4	2	1	1	1	10
4.évf.	11	2	4	2	1	1	1	10

A TANKÖNYVEK, TANÍTÁSI SEGÉDLETEK, TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

A tanulók számára a speciális szükségleteknek megfelelően egyénre szabottan kell megválasztani a tankönyveket és a taneszközöket. A tankönyvlistán szereplő tankönyvek közül az ép tanulók számára készülteket használjuk.

A tankönyvek, munkafüzetek, egyéb segédletek legyenek konkrét tartalmúak, jól variálhatóak, áttekinthetőek, tartalmazzanak minél több valósághű képet. Szükségessé válhat, hogy a pedagógusok saját kezűleg készítsék el a taneszközöket. Az egyes tantárgyak tanítása során a mindennapi életben előforduló valóságos tárgyakat kell használni. Fontos szempont, hogy az alkalmazott eszközök biztonságosak legyenek.

A kiválasztás szempontjai

- a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága
- Feleljenek meg a gyermek/tanuló egyéni szükségleteinek, tanulási stílusának és szimbólumszintjének.
- A taneszközök minősége, megjelenése legyen alkalmas a tanulók esztétikai érzékének fejlesztésére.
- A tanulnivalót az eredményes elsajátításhoz szükséges részletességgel tárgyalják.
- Változatos, többféle munkaformát (egyéni, páros, kiscsoportos) alkalmazó feladataik tegyék lehetővé a képességfejlesztést és a differenciált oktatást.
- A tantárgyi integráció megvalósításával fektessenek hangsúlyt több kompetenciaterület fejlesztésére is.
- Kezeljék kiemelten a vizuális elemeket. Képeik, ábráik segítsék a nyelvi információk megértését, gazdagítsák azok tartalmát.
- A taneszközök lehetőleg legyenek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai, amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő feladatlapok

.A NAT-BAN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom

- A tanulási területen a kommunikációs kompetencia valamennyi évfolyamon támogatást kap.
- Egyes alsó tagozatos gyermekek nehezen tanulnak meg olvasni az autizmusban gyakori észlelési, érzékelési, figyelemmel és gondolkodási műveletekkel kapcsolatos problémák miatt. Az értő olvasás kialakulását nehezítheti az olvasottak szó szerinti értelmezése.
- Sok gyermek számára érthetetlen és értelmetlen az önálló jelentéssel nem bíró betűk és szótagok olvasása és hangoztatása, számukra előnyt jelent a globális előprogramot tartalmazó olvasástanítási módszer alkalmazása. Az olvasás tanulása-tanítása során fontos a mindennapi élettel összefüggő, a tanuló személyes élményeihez kapcsolódó szövegeket alkalmazni.
- Típusos nehézség a hallott és olvasott szövegek lassabb feldolgozása, a szövegértés gyengesége az adott életkori csoportban elvárthoz képest, különösen abban az esetben, ha a szöveg mások érzelmi és kognitív perspektívájának felvételét, gyors, rugalmas szempontváltást igényel, vagy elvont, szociális megértést tartalmazó fogalmakat tartalmaz.
- Az írás okozhat technikai értelemben vett nehézséget, e mellett a nyelvi-kommunikációs problémák is tükröződnek az írott nyelv alkalmazásakor.
- Sok autizmussal élő tanuló ír túlságosan lassan, jellemző lehet a grafomotoros ügyetlenség.
- A tantárgyak, tananyagok elsajátításával kapcsolatos erősségek és nehézségek egyénenként nagyon eltérők, ezért a módosításokat, illetve az elvárásokat minden esetben egyénre kell szabni. Szükség lehet egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre, illetve a kézírás helyett számítógép használatának engedélyezésére, folyóírás helyett a nyomtatott nagybetűvel való írás jóváhagyására.

Matematika

- A matematika területén az autizmus spektrum változatossága miatt igen nagy egyéni eltérésekre számíthatunk. Egyes autizmussal élő tanulók kiemelkedő tehetséget mutathatnak, míg mások súlyos nehézségekkel küzdenek.
- Típusos nehézségek a matematikatanulás területén: a tanultak mindennapi élethelyzetekben való rugalmas alkalmazása, a megszerzett ismeretek mozgósítása, kombinálása, kreatív alkalmazása új feladatoknál. A szöveges feladatok megoldása különösen nehéz lehet a jellegzetes szövegértési problémák miatt.
- Kiemelt jelentőségű a megismerési képességek fejlesztése, az önellenőrzés tanítása, az ismeretek önálló, gyakorlati alkalmazásának segítése, a problémamegoldás menetének tanítása. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.
- Egyéni mérlegelést követően szükség lehet az egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre. A geometria tananyagrészeknél a szerkesztési feladatok a grafomotoros gyengeség miatt extrém nehézséget jelenthetnek, ezért egyénenként megfontolandó e téren az értékelés, minősítés alóli felmentés.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra

- Egyes esetekben az autizmus spektrumán érintett tanulók kiemelkedő tehetséget mutatnak a művészetekben. A tehetség többek között megnyilvánulhat kiváló zenei hallásban, a zenei művek interpretálásában, a vizuális alkotás bármely formájában. Ezekben az esetekben nagyon fontos a tehetség kibontakozásának támogatása, illetve az adott területen meglévő érdeklődés és motiváció kiaknázása a társas kommunikáció fejlesztésében. Szintén nagy szerepe lehet a művészeti nevelésnek a szabadidő hasznos eltöltésében és a társas kapcsolódás lehetőségeinek bővítésében, az önkifejezésben.
- A művészeti nevelés területén ugyanakkor számolnunk kell az autizmussal gyakran együtt járó típusos nehézségekkel is: azon gyermekek, fiatalok számára, akik túlérzékenyek a hallási modalitásban, kifejezetten stresszes lehet az ének-zene órákon való részvétel.

- A grafomotoros ügyetlenség, a nyitott, kreativitást és önálló döntéseket igénylő feladatok megoldásának nehézsége, valamint az absztrakt szimbólumokkal kapcsolatos nehézségek akadályozhatják a részvételt a vizuális alkotásban. Szintén nehézséget okozhat egyeseknél az idegenkedés bizonyos anyagok, eszközök megérintésétől, az azokkal való manipuláció elutasítása.
- A művészeti nevelés során is igen fontos az egyéni képességeknek és szükségleteknek megfelelő differenciálás, a részvételre való biztatás, a sikerélmény biztosítása.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

- A digitális kultúra tantárgy tartalmának elsajátítása a tanulók erőssége lehet. Többletfigyelmet és az elvárások egyénre szabott csökkentését a társakkal való közös feladatmegoldásban, illetve a tanultak rugalmas, mindennapi alkalmazásában igényelnek a tanulók. A digitális kompetenciák elsajátítása és alkalmazása több szempontból is kiemelt szerepet kap az autizmus területén: a tantárgyi tartalmak elsajátítása digitális tananyagok beépítésével támogatandó, kiküszöbölve ezzel a társas helyzetekben rejlő nehézségeket. Az egyénre szabott autizmusspecifikus támogatások IKT-eszközökön lehetnek hozzáférhetők (pl. augmentatív-alternatív kommunikáció, a tevékenységszervezést és az adaptív viselkedést támogató vizuális algoritmusok). A társas és kommunikációs nehézségek leküzdésében szintén hasznosak a digitális technológia nyújtotta lehetőségek. A munkavállalás és az önálló életvitel megalapozása szempontjából szintén kiemelt szerepe van a tantárgy tanulásának. Ugyanakkor az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fokozottan veszélyeztetettek lehetnek: tevékenységrepertoárjuk és kapcsolataik beszűkülhetnek a túlzott eszközhasználat következtében. Társas naivitásuk megnehezíti az életkornak megfelelő felelős, biztonságos internethasználat kialakulását.
- A technika és tervezés a kreativitásra és problémamegoldó gondolkodásra épít, melyek az autizmusban a típusos gyengeségek területei. Ugyanakkor a tantárgy előnye, hogy a komplex gyakorlati problémák megoldását cselekvés általi tanulás útján tapasztalhatják meg a tanulók, ami igen előnyös az autizmus spektrumzavarral küzdők számára. A tantárgy tartalmának elsajátítása és alkalmazása a felnőttkori önállóság szempontjából kiemelten fontos. Valamennyi évfolyamon és kerettantervi típusnál fontos, hogy a tanulók vizuális segítséget kapjanak a feladatok önálló, sikeres kivitelezése érdekében.

A hit- és erkölcstan oktatása

Az erkölcstan tanulása az autizmusban a társas megértés minőségi sérülése miatt kifejezetten nehezített. Számolni kell a társas együttműködés szabályainak merev, rugalmatlan értelmezésével és a különböző nézőpontok megértésének nehézségével. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek, nézőpontjának felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek kifejezésének tanítása. Az érintett tanulók esetében a társadalmi együttélés szabályait explicit módon szükséges tanítani.

Az Nkt. rendelkezései szerint az 1-4. évfolyamon a hit-és erkölcstan oktatása tanórai keretben külső hitoktatóval oldjuk meg. Az etika tantárgyat az osztálytanító tartja. A tanuló tudását az alábbiak szerint szövegesen minősítjük:

- Kiválóan megfelelt
- Jól megfelelt
- Megfelelt
- Felzárkóztatásra szorul

Természettudományos nevelés

A ***természettudományos ismeretek*** elsajátítása a tanulók erősségei közé tartozhat, ugyanakkor

többlettámogatást igényelhet az ismeretek gyakorlati alkalmazása. Az autizmussal élő tanulók sajátos ismeretszerzési és gondolkodási nehézségei miatt általában nem számíthatunk a tanulók előzetes megfigyeléseire, élményeire, ezért a tanulás-tanítás folyamatában és módszertanában a közvetlen, konkrét példákon, élményanyagon keresztüli tapasztalásra kell helyezni a hangsúlyt, valamint törekedni kell arra, hogy a tanuló olyan kontextusokban szerezzen ismereteket és tapasztalatokat, ahol azokat később használni fogja.

Az egyén, a közösségek és a természet harmóniájának elősegítése a nevelés-oktatás kiemelt feladata.

A NAT -ban célként jelenik meg, hogy a természettudomány ismeretei és módszerei úgy épüljenek be a tanulók gondolkodásába és tevékenység-repertoárjába, hogy azok előhívhatók legyenek a mindennapi problémák értelmezése és megoldása során.

Ezt szolgálja a tanórákon a mindennapi élettel kapcsolatos feladatok adása, a tapasztalati úton történő tanulási helyzetek kínálása.

Öko-szemléletű programjainkkal, szemléletformáló magatartásminta nyújtásával, a tanulók minél szélesebb körű bevonásával a környezettudatos mindennapok megteremtéséért folyó munkával segítjük a cél elérését.

Nevelési cél:

Az egészséges életmódra nevelés. Annak segítése, hogy gyermekkorban kialakuljon a rendszeres testmozgás iránti igény, amely lehetővé teszi a testi-lelki egészség megőrzését.

A Nkt. rendelkezései szerint a mindennapos testnevelés keretében heti öt testnevelés órát biztosítunk a tanulók számára, melyből 2 órát úszásoktatásra, 1 órát állatasszisztált mozgásfejlesztésre fordítunk.

Az idegennyelv-oktatás

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóknál hiányozhat az idegen nyelv rugalmas, a kommunikatív partnerhez alkalmazkodó használata, a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények valódi megértése és kifejezése, annak ellenére, hogy a nyelv mechanikus elsajátítása megtörténhet. Így esetükben különösen nagy hangsúlyt kap az idegen nyelv funkcionális használatának fejlesztése. Egyénenként mérlegelni kell, hogy a nyelvtanuláshoz szükséges alapvető készségek adottak-e.

A kommunikatív nyelvi kompetencia feltételei közül a lexikális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket a jó nyelvi és intellektuális képességű autizmussal élő tanulók képesek lehetnek elsajátítani. Nehézségek a szociokulturális és interkulturális készségek területén mutatkozhatnak.

Az autizmussal élő tanulók esetében a szociális és kommunikációs készségek sérülése miatt gyakran felmentést szükséges adni az idegen nyelv tanulása alól.

A felmentés fő oka a kommunikációs eszköz funkcionális használatának sérülése. A nyelvtanulás csak akkor javasolt, ha a kommunikációs készségek lehetővé teszik az idegen nyelv tanulását.

A mindennapos testmozgás

A testnevelés és egészségfejlesztés kiemelt szerepet játszik az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló fejlődése szempontjából. A rendszeres mozgás segít a stressz csökkentésében, a nagy- és finommozgások, a mozgáskoordináció fejlődésében, a testi tudatosság fejlődésében, az egészségmegőrzésben. A sportban elért teljesítmények, eredmények pozitív hatással vannak a tanuló önértékelésére, önbecsülésére.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekeknél a teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokat egyénre szabjuk. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók a mozgás szempontjából is nagy különbségeket mutathatnak. A testnevelésórákon való részvételt nehezíthetik a szenzoros ingerekre adott szokatlan válaszok. A társas megértéssel kapcsolatos típusos nehézségek nehezíthetik a csapatsportokban való részvételt. A

testnevelésórákon való sikeres részvétel biztosításában nagy szerepe van az egyénre szabott vizuális segítségnek.
Viselkedésük leírásakor igen gyakran találunk olyan jellemzőket, melyek a mozgással kapcsolatosak (sztereotip, repetitív mozgások, pl. hintázás, céltalannak tűnő futkározás, ugrálás, dobálás, hiperaktivitás, stb.), ezek azonban nem a szűk értelemben vett mozgásfejlődés problémái, hanem sokkal inkább az autizmusra jellemző szociális, kommunikációs károsodásból, valamint a szerep-, és imitatív játékhoz szükséges képzelet, fantázia sérüléséből származnak.

Vannak olyan gyermekek, akik életkoruknak megfelelően mozognak, vagy akár ügyesebbek is bizonyos mozgásokban (pl. mászás), mint kortársaik, de gyakran előfordul, hogy mennyiségi és minőségi eltéréseket találunk a tanulók mozgásfejlődésében. Mennyiségi jellemzője lehet a lassabb fejlődési tempó, a fejlődés szab álytalansága, egyenetlensége, (pl. bizonyos fázisok kimaradnak, kevésbé gyakorlódnak be, másokra sokkal több időt fordít a gyerek), valamint a spontán utánzás hiánya, pontatlansága.

Célok:

- Az egészséges testi fejlődés elősegítése, a testtartási rendellenességek kialakulásának megelőzése, korrigálása
- A motorikus képességek fejlesztése
- A mozgásigény felkeltése és fenntartása
- Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás beépítése a mindennapi életbe

Feladatok:

- Biztosítsa a feltételeket a kondicionális és koordinációs képességek, a mozgásos cselekvésbiztonság fejlődéséhez.
- Végeztessen rendszeres mozgástevékenységet.
- Sajátíttassa el a különféle mozgások (futás, ugrások, dobások) alaptechnikáját
- Alakítson ki mozgásos játékkészséget.
- Járuljon hozzá a testtartási és mozgásos rendellenességek megelőzéséhez, illetve korrigálásához.
- Tudatosan és rendszeresen, egyéni gyakorlatvégzéssel szoktassa hozzá a könnyített testnevelésre szoruló tanulókat a megfelelő terheléshez.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:

- az egészséges testi fejlődés
- mozgásigény
- játékkészség
- motoros képességek
- mozgásos alaptechnikák elsajátításának képessége
- kondicionális és koordinációs képesség
- a harmonikus mozgás
- téri tájékozódási képesség, mozgásminták utánzása, együttműködési készség és tolerancia. Azokon az évfolyamokon, amelyeken nem a mindennapos testnevelés keretei között szervezzük meg az iskolai mindennapi mozgást, az alábbiak szerint alakul a mindennapos testmozgás:

A gyermekek mindennapi testmozgását szabad térben a sportudvaron, zárt térben a tornaszobában, esetenként a tantermekben egyénre szabott játékos testmozgás keretében biztosítjuk. Ezen kívül játszóterek, parkok látogatásával rövidebb kirándulásokkal gazdagítjuk a tanulók napirendjét.

A mindennapi testedzésre átlagosan naponta 60 percet fordítunk. Az egyes gyermekek mozgásigénye eltér.

Az intézményben sportkör nem működik.

Lehetőségek:

- Egyéni és kiscsoportos testnevelés órák
- Napi játékos, egészségfejlesztő testmozgás
- Szabadidő sportok

Minden testnevelés órán és minden egyéb testmozgási alkalmon szerepeljen:

- változatos mozgásformák tanítása
- a keringési- és légzőrendszer megfelelő terhelése
- a gimnasztikában a helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag
- érvényesüljön a gerinc- és izületvédelem szabályainak betartása
- A testmozgás nyújtson örömöt, sikerélményt

Választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Az autizmussal élő gyermekek, tanulók nevelése-oktatása egyéni felmérés és fejlesztési terv alapján történik, mely tartalmazza az erősségeknek, érdeklődésnek megfelelő területeket is. A kötelező és habilitációs, rehabilitációs órák, a napközi és tanulószoba a teljes iskolában töltendő időt kitöltik.

A pedagógusválasztás szabálya:

Intézményünkben a tanítók, gyógypedagógusok végzettségüknek, munkakörüknek, munkabeosztásuknak megfelelően látják el feladataikat. Különös figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók ne váljanak személyfüggővé, tehát ne csak az egyéni fejlesztést végző szakemberrel kommunikáljanak, működjenek együtt.

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái

A tanulók értékelése

A tanulási eredmény értékelésénél elsősorban a tanuló önmagához mért fejlődését kell figyelembe venni, valamint azt, hogy a megszerzett tudást képes-e önállóan, rugalmasan, élethelyzetekben alkalmazni.

Az érdemjegyekkel történő visszajelzés mellett javasolt egyénre szabott, szöveges fejlesztő értékelést alkalmazni.

A tanulók elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye. A teljesítmény sokszor a természetes

érésnek, a jól szervezett környezetnek, a tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Autizmusspecifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája a tanulók számára nem feltétlenül motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában.

Az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételei:

- Az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott és a tovább haladáshoz szükséges legfontosabb jelenségek, fogalmak, összefüggések ismerete, értelmezése - valamennyi tantárgyból és fejlesztési területen.
- Az ismeretek alkalmazásában elért gyakorlottság ellenőrizhetően elérje a tovább haladáshoz szükséges szintet.
- A kialakult képességek alkalmasak legyenek a magasabb évfolyamon való haladásra.
- A tanuló hiányzásai ne érjék el a törvényben meghatározott szintet.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A beszámoltatás, számonkérés célja

- Az egyéni fejlesztést végző gyógypedagógus és a szakmai team tájékozódjon arról, hogyan sikerült a tanulóknak elsajátítaniuk az egyéni fejlesztési tervben/helyi tantervben foglaltakat. Ennek tükrében kell kiegészítenie, korrigálnia további fejlesztő munkáját.
- A szülő kapjon visszajelzést arról, hogy a tananyag elsajátításában, illetve az egyes fejlődési területeken milyen szinten tart gyermeke.
- Segíti a tanulói önértékelés fejlődését.

Feladata:

- az egyéni fejlesztési tervben meghatározott tartalmak elsajátításának és gyakorlati alkalmazásának segítése

Követelményei:

- Folyamatosnak, rendszeresnek kell lennie.
- Legyen személyre szabott.
- Legyen lehetőleg változatos, többféle módszert alkalmazó.
- Módját, módszereit a tanulók egyéni fejlődését és életkori sajátosságait figyelembe véve kell megválasztani.
- A tanulási folyamatot hassa át a tanulók önellenőrzése, önértékelése.

A számonkérés alapvető formái

Szóbeli számonkérés

- kérdezés (verbálisan vagy AAK segítségével)

Írásbeli számonkérés

- írásbeli felelet, egyénre szabott feladatlap kitöltése

Strukturált feladat önálló megoldása

Rendje

- lehet folyamatos, ill. esetenkénti
- lehet 1-1 ismeretet, 1-1 témát számonkérő
- a csoportmunkában a tevékenység értéklelése

Követelményei

- a teljesítmény mérése minden esetben egyénre szabottan történik a tanuló által legjobban értett formában
- a gyógypedagógus a felmerülő hibákat, hiányosságokat azonnal segítsen javítani, kiegészíteni

A beszámoltatások rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe

Rendje

A szülőknek rendszeres tájékoztatást kell kapniuk gyermekük fejlődéséről, tanulmányi előmeneteléről az alábbiak szerint: az egyéni fejlesztő gyógypedagógus rendszeresen, de minimum tanévente háromszor megosztja a szülőkkel a gyermek egyéni felmérésének eredményeit, bemutatja a gyermek számára összeállított feladatokat.

A teljesítménymérés és értékelés/számonkérés fajtáinak szerepe az értékelésben

Diagnosztikus értékelés

Célja a helyzetfeltárás, eredményei alapján a gyógypedagógus megtervezi a további fejlesztést, a hiányosságok pótlását.

Lehetőségei:

- Év eleji tudásszint mérések.
- Egyes témakörök előtt előzetes tudás felmérésére szolgáló mérések.

Formatív értékelés

Célja a tanuló aktuális tudásának visszacsatolása, az arról való tájékoztatás.

Első évfolyamon szöveges értékeléssel, második osztály második félévétől érdemjeggyel, illetve, az egyes tanulók számára motiváló visszajelzés segítségével értékeljük.

Formái:

- önálló feladatmegoldás értékelése,
- csoportmunkák értékelése,
- órai beszélgetések értékelése (kérdések-feleletek)
- a tanuló által készített produktumok: rajz, vizuális munka értékelése

Szummatív értékelés

Célja egy hosszabb folyamatot lezáró minősítés.

Formái:

- félévi, év végi szöveges értékelés

A tanulók teljesítményének értékelése, a minősítés követelményei és formái

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál eltér attól, amely az oktatásban megszokott.

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az értékelés és minősítés a tananyagban való előrehaladásról szolgál tájékoztatásul, elsősorban a szülők számára. A tanulók énképük és önismeretük fejlesztése érdekében szembesíthetők elért konkrét eredményeikkel. Ez különösen akkor hasznos, ha nincsenek tudatában annak, hogy milyen készségeik és ismereteik vannak. Ugyanakkor a gyermekek elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye, megjelenésük sokszor a természetes érésnek, a jól szervezett környezetnek, tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Sérülésspecifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés viszont jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában. A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikeresebb.

Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek önállóbbá vált- e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni.

Ennek mérésére az informális pedagógiai felmérések különböző típusai szolgálnak (pl. Fejlődési Kérdőív, megfigyelés).

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)

A fokozatok a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik.

A szöveges értékelés értelmezéséhez kidolgoztuk az érdemjeggyel történő minősítés módját annak érdekében, hogy intézményváltáskor így is minősíteni tudjuk a tanulókat.

Jeles az, aki: sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített.

Jó az, aki: fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített.

Közepes az, aki: részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével.

Elégséges az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette.

Elégtelen az, aki: nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette. Önállónak tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el. A bizonyítványban az érdemjegy mellett minden esetben a gyermek adott félévi előmenetelét tartalmazó részletes pedagógiai jellemzésben kell összefoglalni a fejlesztés tartalmát és eredményeit.

Első osztályban félévkor és év végén, másodikban félévkor a tanuló tudását az alábbiak szerint szövegesen minősítjük:

- Kiválóan teljesített
- Jól teljesített

- Megfelelően teljesített
- Felzárkóztatásra szorul

A tanév közbeni feladatmegoldáshoz, szóbeli és írásbeli munkákhoz személyre szabott motivációs rendszert használunk.

Ha a tanuló minősítése az 1. évfolyamon, illetve a 2. évfolyam első félév végén „felzárkóztatásra szorul", az iskolának a szülő bevonásával kell értékelni a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását, akadályozó tényezőket, és javaslatot kell tenni az azok megszüntetéséhez szükséges intézkedésekre.

Az otthoni, az alsós napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A tantervi és fejlesztési célokat tanulóink számára egyéni fejlesztési tervben határozzuk meg. A célok kitűzésekor mindig figyelembe vesszük a családok lehető legnagyobb mértékű tehermentesítését, ugyanakkor a családi élet megsegítéséhez, könnyebbé tételéhez is keressük a megfelelő célokat, lehetőségeket. Ilyen értelemben a házi feladat gyakran nem tantárgyi jellegű, hanem a fejlesztő programok anyagából kerül kiválasztásra.

Az otthoni felkészülésről, a családok által vállalt feladatokról a tanév elején a szülőkkel beszélünk, tájékoztatást adunk.

Az autizmussal élő gyermekek számára nagy gondot jelent a megtanultak általánosítása. Éppen ezért a tanórán kívüli felkészülés legfontosabb célja az elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek generalizációja új helyszínekre, személyekre, helyzetekre. További célok az új ismeretek begyakorlása, jártasság- és készségszinten való alkalmazása, képességek megszerzése.

Írásbeli feladatokat általában az iskolában is használt feladatlapokból állítjuk össze, amelyeket vagy individualizált formában egy-egy tanuló számára készítünk el, vagy megfelelve a tananyag-kiválasztás elveinek egyéb tankönyvekből emelünk át.

Az otthoni felkészülés kiegészül az „én-könyvek" és naplók készítésével, naplóírással, mely a fejlesztési programokhoz elengedhetetlen.

Szóbeli feladatokat a verbális szintet elérő, a nyelvet magas szinten használó tanulóinknak adunk, -mivel az autizmus természetéből fakadóan ez számukra is rendkívül nehéz feladat mindig nagyon konkretizált, rövid, redukált formában. A szóbeli feladatokat szintén mindig egyénre szabottan, a fejlesztési tervben szereplő tananyag alapján választjuk ki.

A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A jutalmazás alapelvei és formái

- A tanuló a tanév során tanulmányi és viselkedésbeli teljesítményéért dicséretben részesülhet. A dicséret bejegyzésre kerül a személyes, tájékoztató füzetbe vagy a személyes naplóba.
- A tanuló, ha valamely tantárgyból a félév vagy a tanév során kiemelkedő eredményt ért el, egyéni fejlesztő gyógypedagógusától tantárgyi dicséretben részesül. E dicséret félévkor a tanuló szöveges értékelésében, tanév végén a bizonyítványban szövegesen:„kitűnő" értékeléssel kerül rögzítésre.

Az elismerés formái

- azonnali/késleltetett tárgyi jutalom szociális megerősítéssel
- osztályfőnöki dicséret

- igazgatói dicséret (írásban)
- esetenként lehetőség van más módon történő jutalmazásra is pl. könyv, emléklap, oklevél, stb.

Elismerés színterei

- bármely iskolai helyzet
- iskolai rendezvények, közösségi események.

A tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A visszajelzés legyen pozitív tartalmú, továbbá fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikeresebb! Az értékelésnél és minősítésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a tanuló önállóbbá vált-e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni a mindennapi életben.

Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, ezért javasoljuk, hogy autizmus diagnózis esetén a tanulók kapjanak felmentést a minősítés alól.

Magatartás alatt értjük a gyermek adaptív viselkedésének, környezetéhez való alkalmazkodó képességének szintjét, önkontrolljának mértékét.

Szorgalom fogalmával jellemezzük, minősítjük a gyermek motiválhatóságát, aktivitásának, aktivizálhatóságának mértékét.

A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei

Példás az, aki: a megadott, tanult viselkedési szabályokat betartja.

Jó az, aki: a megadott viselkedési szabályokat felnőtt segítségével képes betartani.

Változó az, aki: alkalmanként segítséggel sem tartja be a tanult viselkedési szabályokat, ilyenkor inadaptív viselkedést mutat (pl. hipermotilitás, passzivitás, sztereotip viselkedés, esetleg agresszió, autoagresszió).

Rossz az, aki: gyakran autoagresszív, agresszív, vagy egyéb súlyos viselkedésproblémát mutat (pl. szökés). Önmagát, környezetét súlyosan veszélyezteti.

A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei

Példás az, aki: bizonyos tanult aktivitásokat önként, külső motiváció nélkül is elvégez, teljesítménye egyenletes.

Jó az, aki: biztos motivációs bázissal rendelkezik, teljesítménye egyenletes.

Változó az, aki: csak bizonyos körülmények között aktivizálható.

Hanyag az, aki: nem aktív, nem motivált, csak teljes irányítással képes elvégezni aktivitásait.

Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A csoportbontások kialakításának szempontjai

Az osztályok/csoportok szervezésekor szükség esetén eltérünk az életkori elvtől, és a gyermekek fejlettségi szintje, valamint mentális kora dönti el, hogy kik lesznek egy-egy tanulócsoport tagjai. A heterogén összetétel miatt a csoportok szervezésekor kihasználjuk az összevonás lehetőségét. A csoportok szervezésekor figyelembe vesszük az egyes tanulók adaptív viselkedésre való képességének szintjét. Csoportbontás alkalmazunk magyar irodalom és nyelvtan, matematika és környezetismeret tanórákon, ahol a kéttanáros modell bevezetésével a tanító mellett gyógypedagógus segíti az egyénre szabott differenciálást.

Az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Tanórán kívüli tevékenységek

A tanulók számára csak a strukturált foglalkozások jelenthetnek szükségleteiknek megfelelő ellátást. A szervezési formák közül - a személyi feltételektől függően - az egyéni foglalkozások lehető legnagyobb arányára kell törekedni.

Az egyéni tervek összeállításakor a pedagógusok döntenek arról, hogy mely tanórán kívüli tevékenységekben vesznek a tanulók részt.

Valamennyi tanuló számára megszervezett foglalkozás:

- szervezett szabadidő,

Egyéb foglalkozások szervezésének elvei:

- kapcsolódik az iskola oktatási, nevelési folyamatához,
- lehetőséget ad új ismeretek megszerzésére,
- rendszerezi, szelektálja, elmélyíti a már meglévő ismereteket,
- segíti a tanulási képességek szerinti fejlesztést
- szolgálja a kiemelkedő képességű tanulók speciális értékeinek továbbfejlesztését,
- hasznos, kulturált, a tanulók igényeinek, egyéni érdeklődésének megfelelő programokat kínál, összehangolva az iskola és a családok törekvéseit,
- biztosítja tanulóink mozgás- és játékigényének kielégítését,
- fejleszti a társas-közösségi kapcsolatokat,
- új élményekkel gazdagít,
- figyelembe veszi a tanulók szociális körülményeit, a gazdasági lehetőségeket.

Tanórán kívüli foglalkozásaink

Az iskolán, tanórán kívüli foglalkozások anyagi terhet rónak a szülőkre, ezért csak abban az esetben szervezhetők meg, ha a szülők a költségeket vállalják, és erről írásban nyilatkoznak.

Tanulmányi kirándulás

Célja:

- tanulók élethelyzetekben gyakorolhassák, általánosíthassák a tanultakat, különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségekre
- felkeltsük és kialakítsuk érdeklődésüket a környezet természeti és kulturális értékei iránt
- példát kapjanak a szabadidő hasznos eltöltéséről
- élményszerű ismeretszerzésben vegyenek részt

Mozi, színház látogatás - önköltséges

Célja:

- a nyilvános helyeken való adaptív szociális viselkedés és kommunikáció tréningje
- érdeklődési körnek megfelelő élményekben való részvétel. A tanulók fizikai állapotának

Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészségnevelés alapelvei

Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést, tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, és konkrét tevékenységekben alapozódhassanak meg

Fejlesztési területek:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamata
- az emberi kapcsolatok szerepe az egészségmegőrzésben
- személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- idővel való gazdálkodás szerepe
- rizikóvállalás és határai
- szenvedélybetegségek elkerülése
- nyugodt tanulási környezet kialakítása
- természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége
- problémák erőszakmentes megoldása

Környezeti nevelés alapelvei

A környezeti nevelés hivatott biztosítani a környezet megvédéséhez szükséges tudást, készséget, értékrendszert és elkötelezettséget. Legfőbb célja, hogy kialakítson az emberekben és a társadalom egészében egy új környezettel kapcsolatos viselkedésmintát. A 60 nemzet által megfogalmazott definíció így hangzik: „A környezeti nevelés olyan folyamat, melynek célja, hogy a világ népessége környezettudatosan gondolkodjék, figyeljen oda a környezetre és minden azzal kapcsolatos problémára. Rendelkezzen az ehhez szükséges tudással, beállítódással, képességekkel, motivációval, valamint mind egyéni, mind közösségi téren eltökélten törekedjék a jelenlegi problémák megoldására és az újabbak megelőzésére.

Fejlesztési területek:

- ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- fenntarthatóságra nevelés
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló környezeti nevelés
- környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- az egészség és a környezet összefüggései
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések

- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normái

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatos alapelvek

- A tanulók bárminemű, különösen nemük, koruk, családi állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk miatti hátrányos megkülönböztetésétől való tartózkodás.
- A hátrányos megkülönböztetés minden eszközzel való megelőzése és megakadályozása, kivéve az oktatás jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő, szükséges megkülönböztetés eseteit.
- A tanév alatti értékelés során az egyéni fejlesztési tervben foglaltak elsajátításához szükséges készségek, képességek, jártasságok, tárgyi tudás minősítése az egyedüli szempont.
- Befogadó, diszkrimináció-mentes légkör biztosítása a tanulók számára.

  A tanulók emberi értékeinek, méltóságának, egyediségének tiszteletben tartása.

Céljaink

Célunk az, hogy iskolánkban érvényesüljön a

- diszkriminációmentesség
- a lehető legmagasabb szintű inklúzió biztosítása
- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása
- minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítása.

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatos intézkedések

Intézményünk alapvető feladata az autizmussal élő személyek társadalmi beilleszkedésének támogatása. Ennek érdekében folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik az autizmus területén működő szakmai és érdekvédelmi szervezetekkel, szükség esetén a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel.

Iskolánk az oktatás-nevelés során tiszteletben tartja a tanulók és alkalmazottak emberi értékeit, emberi méltóságát, egyediségét.

Fontos feladatnak tekintjük a megfelelő munkahelyi légkör kialakítását, az alapvető értékek megőrzéséhez és megerősítéséhez való hozzájárulást.

Sajátos pedagógiai módszerek

A tanulásszervezés alapelvei

- differenciálás

- egyéni felmérés, tervezés és fejlesztés
- tanítási tartalom, tanítási idő rugalmas, egyénre szabott kezelése
- a problémamegoldó képesség, kreativitás, kommunikációs készségek, énkép, önismeret fejlesztése
- motiváló módszerek alkalmazása egyénre szabottan

A tanulásszervezés módszerei

Egyéni fejlesztés

Az autizmussal élő gyermekek esetében az új ismeretek, készségek leghatékonyabb módja az 1:1 helyzetben történő tanulás, majd a tanultak kiterjesztése, általánosítása a lehető legtöbb élethelyzetre, melyben a tanultak alkalmazása releváns.

Strukturált önálló munkavégzés

A strukturált, egyénre szabott önálló feladatok rendszere lehetővé teszi az autizmussal élő tanulók számára a tanultak begyakorlását, elmélyítését változatos feladattípusokban, siker- és kompetenciaélményt biztosítanak. Fejlesztik a munkakészségeket és munkaviselkedést.

Kiscsoportos fejlesztés

A kiscsoportos formában szervezett tanórai és habilitációs, rehabilitációs foglalkozások lehetővé teszik a szociális-kommunikációs készségek előmozdítását, ezen belül a kortársakkal való együttműködés fejlődését és a tanultak általánosítását.

Terápiás eljárások,melyek elérhetők tanulóin számára:

- Snoezelen terápia, hangterápia
- Lovas mozgásfejlesztés
- Vízhez szoktatás, úszásoktatás
- Állatasszisztált mozgásfejlesztés
- Logopédiai ellátás
- Ayres terápia

Bármely terápiás helyzetben ahhoz, hogy a gyermek megközelíthetővé váljon, létre kell hozni egy olyan közeget, amely mind a gyermek,(vagy gyermekcsoport) mind a terapeuta számára érzelmileg biztonságot nyújt. Kiemelt jelentőségű a bejósolhatóság és az érthetőség megteremtése. A terápiás eljárások kiválasztásánál is jellemző iskolánkban a gyermek igényeihez igazodó egyéni mérlegelés, a családokkal való együttműködés, igényeik figyelembe vétele.

A tanulási környezet fizikai feltételei

Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükséges az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken:

- állandó, saját hely a tanteremben,

- pihenőhely,
- paraván,
- fülvédő elérhetősége)

A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontok biztosítása, szünetek és a szabadidő megszervezésének támogatása.

A tanulási környezet társas feltételei A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

a) Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
b) Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
c) A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
d) Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
e) Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.
f) Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitettek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.

III.2. A szakiskola nevelési programja

A szakiskolában sajátos nevelési igényű: tanulásban akadályozott, hallássérült (siket, nagyothalló), beszédfogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar és egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdő tanulók képzésével foglalkozunk.

III.2.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei:

A szakiskolában folyó nevelés, a képességek fejlesztése és a szakmai képzés szerves egységet alkot.

A szakiskola a képességek fejlesztését, akkor végezheti eredményesen, ha követelményeiben a tanulók adottságaihoz igazodik.

A szakiskolában tanulók nagyobb része a szakmai vizsga letételével befejezi iskolai rendszerű tanulmányait. Ezért a szakiskolának különösen nagy figyelmet kell fordítania a személyiségfejlesztésre, az anyanyelv igényes használatára, a tanulók érzelmi kultúrájának gazdagítására, erkölcsi tudatosságuk erősítésére.

A szakiskolai oktatás-nevelés alapvető célja tehát, hogy tanulói képesek legyenek sikeres szakmai vizsgát tenni, majd szakmájukban elhelyezkedni, tudásuk, képességeik és készségeik megfeleljenek a munkába állásuk idején támasztott elvárásoknak, követelményeknek.

A hatékony és motiváló tanulási módszerek elsajátítása révén növekszik képességük a folyamatos fejlődésre, a szakmán belül további tanulásra, továbbképzésre és szükség esetén szakmaváltásra.

Lehetőséget kell kapniuk a magasabb szintű szakképzettség megszerzésére az egész életen át tartó tanulás folyamán.

A szakiskolában a tanítási-tanulási folyamat során nő a tanulókban a szakmához kötődő ismeretek önálló megszerzésének igénye, valamint alkalmasságuk egyéb ismeretek befogadására, értelmezésére, hasznosítására, az összefüggések felismerésére.

Elsősorban konkrét feladatok segítik a problémamegoldó gondolkodás fejlődését, de megerősítik és fejlesztik az elvont fogalmi gondolkodást is.

A tanulók alapokat kapnak a munkahelyi-szakmai követelményeknek való megfeleléshez, valamint kommunikációs, és informatikai képességeik folyamatos fejlődéséhez.

A szakiskola alapelvei:

A ránk bízott sajátos nevelési igényű tanulók erkölcsi és szellemi fejlesztése, gyógypedagógiai módszerekkel.

A szülőkkel közösen ~~harcolunk~~ együttműködünk a fogyatékosságból adódó tanulási hátrányok csökkentéséért, a megfelelő szakma kiválasztásáért az elhelyezkedésért és az életbe való beilleszkedésért.

Előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók állandó aktivitását igénylik. Kiemelt, fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a tanár a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez.

Arra törekszünk, hogy az írott és íratlan szabályok betartására, az élet nehézségeihez való alkalmazkodásra tanítsuk őket.

Nagyon fontos az önismeret, önértékelés kialakítása. Fokozott figyelmet fordítunk a sérült társak megismerésére, elfogadására, egymás segítésére.

A mások tulajdonának tiszteleteben tartása, védelme kiemelt feladataink közé tartozik.

Felkészítjük tanulóinkat a felnőtt élet nehézségeinek kezelésére. Segítjük őket az elhelyezkedésben, amennyire lehetséges, figyelemmel kísérjük életútjukat.

Célja:

Képessé tenni tanulóinkat a sikeres szakmai vizsgák letételére (államilag elismert OKJ), a szakmában való elhelyezkedésre, tudásuk állandó fejlesztésére.
Hiánypótlás, felzárkóztatás, a meglévő ismeretek elmélyítése.
Korszerű pályaorientálás, szakmai előkészítés, szakmai alapozás.
A felelősségérzet növelése életviteli kérdésekben, emberi és természeti környezetben.
Alapvető cél, a differenciált segítségnyújtás, mely minden tanuló számára lehetővé teszi a szakmák elsajátítását.
A pályakezdő szakmunkásokat felkészíteni a munkaerő-piaci igények kielégítésére.
Ezeken kívül célunk felkészülni az EU munkaerő-piaci kihívásaira és lehetőségeire.

Feladatai:

A személyiség harmonikus fejlesztése, a nyelvi formák elsajátíttatása.
Ismeretek bővítése az adekvát eszközökkel pl: jelnyelv segítségével.
A megszerzett alapműveltség szinten tartása, elmélyítése.

Szükség szerint differenciált fejlesztéssel és egyéni korrekcióval segíteni a hátrányok leküzdését.

A helyes tanulási technikák elsajátíttatása.
Az erkölcsi és esztétikai nevelés.
Egészséges életmódra nevelés.
Pályaorientáció és gyakorlati ismeretek tantárgy keretében a számukra elérhető szakmák bemutatása.
A tanulók személyre szabott felkészítése a szakmai vizsgára, a szakképesítés megszerzésére. Képessé tenni a tanulókat a termelésbe való beilleszkedésre.

A célok elérésének eszközei, eljárásai:

Megfelelő speciális segédeszközök
Jelnyelv
Szájról olvasás
Szemléltető eszközök rendszeres használata
Differenciált, egyéni fejlesztő foglalkozások
Csoportbontás
Az oktatás technikai eszközeinek alkalmazása
Multimédiás eszközök alkalmazása
Az egyes nevelési helyzetek megoldásában különböző módszerek és eljárások alkalmazása

Fejlesztési területek - nevelési célok

Erkölcsi nevelés terén a tanulók erkölcsi érzékének továbbfejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése zajlik. A szabálykövető magatartás érvényesítése a mindennapi gyakorlatban, az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg. Segíti az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosítását a nemzedékek közötti és a kortársi kapcsolatok megerősítésével, az állampolgári ismeretek gyakorlati értelmezésével, a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás nyújtásával. A folyamat végén az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása - az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig - hatással lesz egész felnőtt

életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés segíti a magyar történelemre és hagyományokra, hazájára való büszkeség kialakulását, a más népek, azok kultúrája iránti érdeklődés és tisztelet megnyilvánulását azzal, hogy támogatja a tanuló aktív részvételét szűkebb környezetének megemlékezésein, a történelmi múlthoz kapcsolódó ünnepeken. A társadalom, a társadalmi jelenségek megítélése fókuszba kerül, a tanulót a pályaválasztási és önálló életkezdési ismeretei, motivációja segíti abban, hogy reális képet kapjon a társadalomban elfoglalt-elfoglalható helyéről.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Az *állampolgárságra, demokráciára nevelés* terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önérvényesítés intézményes lehetőségeit. Iskolai keretekben gyakorolja a demokratikus jogokat és megismeri a demokrácia szabályait. Az iskola az egyéni adottságokhoz és lehetőségekhez mérten biztosítja a tanuló részvételét a helyi civil társadalom életében, azért, hogy fogékony legyen a társadalom jelenségei, problémái iránt.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztése területén az enyhe értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énképe, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya. A serdülőkorban, mint a személyiség kialakulásának döntő szakaszában, az életkorból adódó problémák kezelése érdekében kiemelt szerepet kapnak a feszültségek, a szorongás, a stressz, a fáradtság oldásának technikái, annak felismerése és leírása, hogy a tanuló önmaga hogyan változik, alakul. Az elképzelések, vágyak, tervek a felnőtt szerepekről - a felnőttkori önmaga megvalósításáról - akkor lesznek reálisak, ha a tanuló képes a kudarcok tűrésére, tanulságaik feldolgozására, hasznosítására.
Az önismeret - mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség - a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják

alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelést segíti, hogy a tanuló a középfokú oktatás időszakában megismeri a harmonikus családi mintákat és a családi együttélés szabályait. A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját. A támogatást nyújtó társadalmi, egészségügyi rendszerek megismerése, a konfliktusok kezelési lehetőségeinek, az érzelmi bizonytalanságoknak, a magánéleti krízishelyzeteknek a felismerése a felnőttkorba lépő fiatalok számára támpontokat nyújt az érzelmi élet válságaiban.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megóvása és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulónak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozás, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgás, a megjelenés, a küllem, az ápoltság összefüggéseire.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A felelősségvállalás másokért és önkéntesség területén a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásrautaltságot. A szociális attitűd, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és a megoldás képességének kialakulása, az alkalmazás általánossá válása a mindennapi életben, a munka világában is támogatja a beilleszkedést.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulókban úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét.

A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

A fenntarthatóságot, környezettudatosságot segítik azok a helyzetek, amelyekben a tanuló felismerheti, hogy az emberiség összefogása szükséges a környezet épségének megóvása, a természet védelme érdekében. A pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékosságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló élettel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megóvásának igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

A pályaorientáció területén a tanuló reális önértékeléssel megismeri munkaerő-piaci lehetőségeit, a társadalmi munkamegosztás alapjait. Képességeinek, lehetőségeinek és érdeklődésének figyelembevételével pályát választ, megismeri és motiválttá válik a céljai elérése érdekében szükséges képességek fejlesztésében.

Az iskolának - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítania, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

A gazdasági és pénzügyi nevelés terén a tanuló felkészül a változó gazdasági környezet lehetőségeihez történő alkalmazkodásra, megismeri a családi munkamegosztást, gazdálkodást, felismeri, hogy milyen az ésszerű, beosztó felhasználás, takarékosság. A folyamatban kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén. A tanuló a pedagógiai folyamatban és a valóságban is kipróbálhatja az ügyintézés útjait, a segítségkérés lehetőségeit a lakhatás, a munkavállalás, a lakóhelyi, közösségi ügyintézés terén, tapasztalatokat szerezhet a döntései közvetlen és közvetett következményeinek és kockázatainak mérlegelésében.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

A médiatudatosságra nevelés különös jelentőséget kap a médiumok használatának előtérbe kerülése, a tanulás, az önművelés területein történő felhasználása miatt. A médiatudatos magatartás a mindennapokban, a munka világában való tájékozódás szolgálatában azt jelenti, hogy a tanulónak megfelelő gyakorlata alakul ki az információhordozók megválasztásában, használatában, megismeri a hétköznapi élet során szerepüket az ismeretek, a fontos információk megszerzésében, fejlődik képessége az óvatosság területén és az információk hitelességének ellenőrzésében, vigyáz személyes adatainak védelmére, mértéktartó az eszközök használatában.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása terület a tanuló számára lehetőséget ad az egyénre szabott, képességeknek megfelelő motivációra és a folyamatos fenntartásra az ismeretszerzésben. Segít elfogadni és megismerni a környezet folyamatos változását, fenntartani az igényt és képességet a tevékenységekkel és munkavégzéssel kapcsolatos ismeretek bővítésére a munkaerő-piaci és a társadalmi integráció elérése érdekében.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáférésével kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyakhoz kötötten, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompetenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi kompetenciák, a két évfolyamos oktatás, képzés idegen nyelvi oktatását nem tartalmazza.)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátíttatása során - a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett - alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevétele mellett) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet" funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően

fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmigazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint - az egyéni képességeket figyelembe véve - a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során - a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve - a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő, eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszert kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a *tanulói sajátosságok* - a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, az önálló munkavégzés és az együttműködés terén való fejlettsége, helyzete a társas kapcsolatrendszerben - és *a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák:* a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszközegyüttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani - mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén - a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt.

A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni lehetőségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált - egyéni és csoportos - eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak - egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző - módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többletszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az *egyik* a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A *másik* a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait. Erre lehet építeni az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások - a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve - a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalma sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési, nevelési, oktatási, képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; (b) az identitás és önismeret mint

szocializációs cél; (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, elemzés, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

A mindennapi pedagógiai gyakorlat kialakítása a bemeneti feltárás és kimeneti elvárás közötti fejlesztésre fókuszál.

A szakiskolában sajátos nevelési igényű: tanulásban akadályozott, hallássérült (siket, nagyothalló), beszédfogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar és egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdő tanulók képzésével foglalkozunk.

III.2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Személyiségfejlesztés célja, feladatai:

- A tanulók személyiségének minél teljesebb fejlesztése, kihasználva vizuális képességeiket.
- A szakképzésre, munkatevékenységre valamint az ezekhez szükséges tudás megszerzésére irányuló képzés.
- A tanulók képességeinek, készségeinek fejlesztése.
- A tanulói cselekvő részvétel feltételeinek megteremtése.
- A tanulók beilleszkedése a munkakörnyezetbe, termelésbe.
- A felelősségérzet kialakítása a munkával, a munkavégzéssel kapcsolatosan.
- A tanulók önismeretének, együttműködésének fejlesztése, akaratuk edzése.
- Életmódjuk, szokásaik, motívumaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakítása, meggyökereztetése.

- A személyiségfejlesztésnél figyelembe kell venni - ugyanakkor fontos szempont - hogy a nevelés - oktatás nem csak az iskolában történik, hanem a társadalmi élet számos más területén is.
- Értelmi nevelés: fejleszteni kell az önálló ismeretszerzés módjait, lehetőségeit (rádió, TV, könyvtár, Internet, írott sajtó), hatékony tanulási módszer kialakítását, az információ áradatban való tájékozódást. Nagy gondot kell fordítani a tanórákon a kreatív gondolkodásmód elsajátítására, a kifejezőkészség fejlesztésére.
- Erkölcsi nevelés: a tanulóknak fel kell tudniuk ismerni az alapvető magatartási és társadalmi normákat, és ezeket el kell fogadniuk. A helyes értelemben vett alkalmazkodási készséget, képességet el kell sajátítaniuk, és alkalmazni kell.
- Érzelmi, akarati nevelés: meg kell tanítani a tanulókat mások és saját értékeinek felismerésére, megbecsülésére, a „stressz-kezelésre”, a pozitív gondolkodásmódra.
- Esztétikai nevelés: fejleszteni és tudatosítani kell a tanulók ösztönös érzékenységét, igényességét a szűkebb és tágabb környezet iránt (iskola, otthon, természet).
- Egészséges életmódra nevelés: fejleszteni kell a tanulói igényt, a tiszta környezet, a testápolás, az egészséges életfeltételek iránt. Az aktuális járványügyi szabályok betartására - Covid, AIDS - ,
- A drog, a dohányzás, az alkoholizmus megelőzésére külön figyelmet kell fordítani.
- Környezetvédelemre nevelés: tanórákon, tanulmányi sétákon, az iskolaudvarban, tanulmányi kirándulásokon kell megvalósítani.
- Testi nevelés: a testi nevelés folyamata a családi és iskolai közös tevékenységben valósul meg. Tudatos személyiségformáló tevékenység.
- Minden nevelési területnek szolgálnia kell a haza, a hazafiság fogalmának tisztázását.
- Hagyományőrző tevékenységek
- Iskolai ünnepségek, megemlékezések

- Diákönkormányzat tevékenysége
- Kirándulások
- ~~Szellemi~~ Tanulmányi, szakmai és sportversenyek

III.2.3. Közösségfejlesztés

A közösségfejlesztés legfontosabb színtere a hosszabb tanítási, tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra. Fontosnak tartjuk a színes, sokoldalú közösségi élet megteremtését, melynek keretében alkalom nyílik az erkölcsi érzelmi-esztétikai tulajdonságok formálására.
Célunk az egymás iránt nyitott, toleráns, a világ változásaihoz alkalmazkodni tudó felnőttek kinevelése.
Tehát elvárásaink: Önismeret, önbecsülés, önbizalom, kitartás, szorgalom
Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, megértés, egymás elfogadása, önzetlenség.
Azon tanulói képességek, készségek továbbfejlesztése, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolatokhoz szükségesek.

A segítő életmódra nevelés

A szociális értékrendek megismerésének, a pozitív értékrend elfogadásának és az e szerinti viselkedés, magatartás elsajátításának, a szociális képességek kiépülésének, kreativitás növekedésének elősegítése.
Megfelelő szociális szokások, minták, attitűdök, meggyőződések, készségek és ismeretek elsajátításának elősegítése, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a szociális viselkedés szabályait, megértsék a szabálytudat, a döntési szabadság és felelősség szerepét.
Olyan iskolai, kollégiumi életrend, légkör kialakítása, amely lehetővé teszi, hogy a tanulók folyamatosan megtapasztalhassák az egyének és csoportok kölcsönös megértésének, együttérzésének, segítőkészségének előnyeit, hiányuk káros következményeit.
Közvetett hatások, élmények érvényesítése
Kulturált magatartás, törekvés a konfliktusok kezelésre, előítélet-mentességre.

III.2.4. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatok

III.2.4. a. Beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítésére szolgáló tevékenységek

Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése:

A szakórákon a szaktanárok odafigyelő, segítő munkája
Osztályfőnök pszichés ráhatása
Felzárkóztatás, szintre hozás (korrepetálás) foglalkozás igény és lehetőség szerint
A szakmai alapozó oktatásban részt nem vett (átjelentkezők, második szakmát tanulók) gyakorlati szakmai felzárkóztatása
A tanuló pályaorientációjának módosító javaslata
Osztályfőnök és szülő együttműködése a kudarc leküzdése érdekében
Osztályfőnökök egyéni elbeszélgetése a problémák feltárása céljából

Beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek

Szaktanári, illetve osztályfőnöki odafigyelés, a problémák jelentése a gyermek-és ifjúsági felelősnek
A gyermek-és ifjúsági felelőssel együttműködve kapcsolatfelvétel a szülői házzal Felzárkóztató foglalkozás
A szülők és családok nevelési gondjainak segítése
A tanulókkal való személyes kapcsolat

Viselkedéskultúra alakítása

A szaktárgyi tudás bővítése mellett figyelnünk kell tanulóink viselkedéskultúrájának alakulására, fontos

feladat hárul ebből az irányból az osztályfőnökökre és szaktanárokra.
A folyamatos odafigyelés és a következetes számonkérés, a személyes kapcsolatok és példamutatás segítik a munka sikerét
Egészséges és kulturált életmódra nevelés Az egészséges életmód olyan aktivitás, amely a szervezet, a pszichikum szükségleteinek optimális kielégítését szolgálja.
A kulturált életmód a személyes szükségletek, vágyak igényes, színvonalas kielégítése.
Az egészséges és kulturált életmódra nevelés a személyes kompetencia fejlesztését, eredményességének és igényességének növelését jelenti. Intézményünk alapvető feladata a személyes kompetencia fejlődésének segítése.

III.2.4. b. Tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

A tehetséggondozás valamennyi pedagógus kiemelt feladata. Mindenki felelős a rábízott tehetségek gondozásáért.

A tehetséggondozás a következő területeken folyik:

A tanulmány területén:

A tanulók érdeklődési körének megfelelő szakkörök indítása

Pályaorientációs tevékenységek:

A tehetséggondozáshoz szorosan kapcsolódó feladatunk a tanulókat tehetségüknek, személyiségüknek megfelelő pályák felé irányítani. E cél érdekében osztályfőnöki órák, továbbá a pályaorientációs órák keretében önismeretet szolgáló foglalkozásokat kell tartanunk.

Évfolyam szintű szülői értekezletet tartunk a továbbtanulni szándékozóknak és szüleiknek.

Szorgalmazzuk a differenciált óravezetést, diákjaink számára lehetőséget biztosítunk országos, megyei, illetve helyi szervezésű versenyeken való részvételre és az azokra való színvonalas felkészülésre.

Országos versenyek és rendezvények

- Szakiskolák Szakma Kiváló Tanulója Verseny
- Gyermek és Ifjúsági Művészeti Találkozó - iparművészeti pályázat
- Hallássérült Tanulók Országos Szabóky Adolf Informatika és Sportversenye
- Országos Úszó Diákolimpia

Egyéb rendezvények

- Ligno novum Wordtech - faipari szakmai kiállítás

111.2.4. c. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése

Tanulóink értelmi, érzékszervi és szociális fejlettsége igen eltérő, gyakori a részképességek kiesése, fejletlensége.
Felzárkóztatásuk egyéni fejlesztési terv szerint történik, speciális módszerek alkalmazásával. Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
Diákotthoni illetve napközis foglalkozások, egyéni fejlesztés, egyéni foglalkozások Felzárkóztató foglalkozások
Az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

A továbbtanulás irányítása, segítése, lehetőségek ismertetése a szülőkkel

111.2.4. d. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek

Tanulóink nagy része szociálisan hátrányos helyzetű, különösen cigány (roma) etnikumban élő.

Hatáskörünkbe tartozó központilag biztosított lehetőségek a következők:

- Tanulóink helyzetéből adódó hiányzó képességek és készségek intenzív felzárkóztatása, fejlesztése.
- Egyénekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- A mindennapi élethez szükséges szokások rögzítése, elmélyítése
- Értékrendek pótlása, illetve kiegészítése
- A délutáni szabadidő helyes eltöltéséhez ötletek, példák, programok nyújtása
- Az intézmény összes dolgozójára vonatkozóan az elfogadó magatartás tanúsítása növendékeinkkel szemben
- Más etnikumba tartozó tanulóink kultúrájának, attitűdjének tiszteletben tartása, megismerésükre, megértésükre való törekvés
- A szülők felé a segítő szándék hangsúlyozása
- Nyílt napok
- A szülőkkel való személyes találkozások fokozott kihasználása - fogadóórán, szülői értekezleteken, szülői klubban.
- „Szülők klubja” kezdeményezés maximális támogatása és segítése
- A munkába állás segítése
- A tanszerek, tankönyvek intézményi szinten biztosítása
- Az illetékes Gyermekjóléti Szolgálatokkal, védőnőkkel, esetenként jegyzőkkel kapcsolattartás, együtt működés
- Preventív előadások szervezésével (Covid, drog, alkohol, AIDS, bűnmegelőzés, szexuális felvilágosítás) segíteni azon tanulók beilleszkedését az iskolai, kollégiumi környezetbe akik az alábbi bármely okot tekintve:
    - o a családi mikrokörnyezet,
    - o a családi házon kívüli környezet,
    - o a csonka családban élő tanuló,
    - o a munkanélküli szülői háttér,
    - o az iskolai előélet miatt szociálisan hátrányos helyzetűek, továbbá átmenetileg:
    - o áttelepülés, lakhelyváltoztatás,
    - o tartós illetve hosszas betegség miatt hátrányos helyzetűek.

A szociális hátrányok enyhítését intézményünkben az alábbi tevékenységek segítik: differenciált képességfejlesztés, felzárkóztató foglalkozások,
a tanulószoba, támogatott, kedvezményes diákétkeztetés, a tankönyvvásárláshoz nyújtott segélyek, az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai;
a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
a továbbtanulás irányítása, segítése;
az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége;
szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

Pedagógusok intézményi feladatai

A foglalkozásokkal, a tanítási órákkal, az értékeléssel közvetlenül kapcsolatosan:

Felkészül a foglalkozások, a tanítási órák megtartására, elvégzi az elkészítésükkel kapcsolatos pedagógiai feladatokat.
Az érvényes intézményi pedagógiai programnak, a helyi tantervnek és a munkaközösségvezető iránymutatásának megfelelően, felelősséggel és önállóan, saját módszerei és a munkaközösség-vezető által ellenőrzött és az igazgató, illetve az intézményegység vezető által szeptember 30-ig jóváhagyott saját tanmenete szerint tanít.

A tantervben előírt kötelező törzsanyag megtanításán felül szabadon választja meg a további tananyagot. Törekszik a tanulók egyenletes terhelésére. A tanulók felkészülését úgy tervezi, hogy délutáni felkészülésük (írásbeli, tananyag-elsajátítás) ne haladja meg a tanóra időtartamát.
Minden tanév első óráján a tanulókkal ismerteti saját értékelési rendszerét, a pótlási és javítási lehetőségeket. A bejövő osztályok első szülői értekezletén ezeket a szülőkkel is közli. Felkészíti a tanulókat a szakmai vizsgára, részt vesz a szakmai vizsgák előkészítésében és lebonyolításában.

Az értékelés szabályozása:
Mind az évközi, mind a félévi, illetve év végi osztályzatnak tükröznie kell a tanuló teljesítményét. A félévi, illetve év végi osztályzatnak szinkronban kell lennie az ~~osztályozó~~ e- naplóba beírt évközi érdemjegyekkel. Legkésőbb minden hónap utolsó tanítási napjáig be kell vezetni az osztálynaplóba minden, az abban a hónapban adott érdemjegyet.
Félévenként legalább 3 érdemjegy adása szükséges a félévi, illetve az év végi osztályzat megállapításához azzal a megszorítással, hogy a félévi, illetve az év végi zárás előtt 1 hónappal legalább két érdemjegynek lennie kell abban a félévben.
Év végén az egész éves teljesítményt értékeli.
A témazáró dolgozatokat az osztálynak, illetve a csoportnak legalább egy héttel korábban bejelenti, és legkésőbb két héten belül kijavítva és értékelve visszaadja.
A kijavított témazáró dolgozatokat a szaktanár összegyűjti, és tanév végéig megőrzi!
Egy napon legfeljebb két témazáró dolgozat írható.
Ha egy tantárgyat két szaktanár tanít, az osztályzatot közösen adják. Vitás esetben a magasabb óraszámban tanító tanár dönt. Egyenlő óraszám esetén - vitás kérdésekben - az iskolavezetés jogosult dönteni a munkaközösséggel való konzultálás után.

Az osztályzat nem lehet fegyelmezési eszköz!
Ha egy tanulócsoport jelentős hányada a minimumszint teljesítésére sem képes, a tanárnak módot kell találnia a hiányok pótlására.
Jelzi az osztályfőnöknek, ha valamely tanuló teljesítményében hiányosságok mutatkoznak. Menedzseli a tehetséges tanulókat. Ha erre valamilyen oknál fogva nem képes, ezt megbeszéli az osztályfőnökkel.
Tanítványai versenyen való részvételét, elért eredményeit jelzi az osztályfőnöknek és az intézményegység vezetőnek.
Kivételes esetekben az osztályzaton túl néhány soros értékelést is készít a tanuló munkájáról, amennyiben az iskolavezetés vagy a nevelőtestület ilyen határozatot hoz.

Adminisztratív teendők ellátása:
minden foglalkozásról e-napló vezetése
osztályozás
összeolvasás
statisztikák készítése

Egyéb feladatok
A pedagógiai programban, az éves munkatervben előírt iskolai rendezvényeken és ünnepségeken való

részvétel az alkalomhoz illő ruhában.
Az intézmény működési rendjében felmerülő feladatok ellátása: pl. ügyeletek, felvételi elbeszélgetés, szakmai vizsga, osztályozó vizsga, versenyfelügyelet stb.

Az éves munkatervben meghatározott szülői értekezleteken, fogadóórákon való megjelenés, a szülőkkel való partneri kapcsolat kialakítása.
A vezetőség kezdeményezésére, illetve az osztályfőnökök felkérésére szükség esetén egy vagy két rendkívüli osztályértekezleten való részvétel.
Nevelőtestületi és munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken való részvétel. Tantermekben, szertárban, könyvtárban, tornateremben a rend biztosítása, a leltározásban való részvétel.
A tanuló- és gyermekbalesetek megelőzése.
Az intézmény igazgatója által elrendelt mindazon feladatok, amelyek az oktatással, neveléssel összefüggenek és pedagógus szakértelmet igénylő tevékenységnek minősülnek.

Osztályfőnök feladatai

A tanulmányi munka figyelemmel kísérése
Beszámolót készít az félévi és év végi osztályozó értekezletre a következő szempontok alapján:
Az osztály létszámának alakulása
a hiányzások mértéke
magatartás, szorgalom jegyek
az osztály közösségi munkája
tantárgyi és sportversenyeken elért eredmények kimagaslóan, illetve a gyengén teljesítő tanulók Év közben - szükség esetén - él a dicséretek, illetve az elmarasztalások lehetőségével. Legkésőbb félév, illetve év vége előtt 30 nappal az értesíti az elégtelen osztályzatra álló tanulók szüleit.

A diákönkormányzat segítése
Minden év elején tevékenyen segíti az osztály diákönkormányzat képviselőinek megválasztását, ismerteti a DÖK működési szabályzatát.
Az osztály előtt minden iskolai diákönkormányzati ülés után beszámoltatja a diákönkormányzati képviselőt.

Felmérések
Az iskolavezetés által jóváhagyott felmérések osztályszintű lebonyolítását, összesítését elvégzi, elvégezteti.

Az osztály magatartásának, szorgalmának, az osztály közösségi életének figyelemmel kísérése
Az osztállyal és az osztályban tanító tanárokkal történő megbeszélés után félévkor és év végén értékeli a tanulók magatartását és szorgalmát.
Év elején az első osztályfőnöki órán megismerteti a tanulókkal a házirendet, felhívja a figyelmet az esetleges változásokra.
Folyamatosan ügyel a házirendben foglaltak betartására, különösen a késésekre és a hiányzásokra.
Az első óra igazolatlan hiányzás esetén hivatalos levélben értesíti a tanuló szüleit és felhívja figyelmüket a további hiányzások következményeire.
Folyamatosan figyeli az osztályterem berendezésének állagát, azonnal jelzi az iskolavezetésnek a hiányosságokat, rongálásokat, illetve intézkedik azok megjavításáról, megjavíttatásáról.

Adminisztrációs, dokumentációs tevékenység

E-napló kitöltése, vezetésének ellenőrzése; az osztályozó naplóból még hónap végén is hiányzó érdemjegyekre felhívja a szaktanár és az intézményegység vezető figyelmét.
A hiányzások havonkénti, félév végi, illetve év végi összesítése.
Félévi értesítők, év végi bizonyítványok kitöltése, kiadása.
A javítóvizsgákkal, az osztályozó vizsgákkal kapcsolatos adminisztráció elvégzése. Anyakönyvek kitöltése

és vezetése.
Szakmai vizsgával, kapcsolatos adminisztráció elvégzése.
Tájékoztatja a tanulókat és szüleiket arról, hogy az intézmény legfontosabb dokumentumai (pedagógiai program, házirend, az éves munkaterv, a DÖK szabályzata) hol hozzáférhetőek számukra.
Az osztályfőnöki órák tervezésével, megtartásával kapcsolatos teendők
Az osztályfőnöki tanterv alapján összeállítja és elkészíti az osztályfőnöki órák tervezett tematikáját.
A tervezett témákról beszélgetést folytat, illetve vitát vezet az osztályfőnöki órákon.
Az első osztályfőnöki órán vázolja a tanulóknak az intézmény éves munkatervét, majd a továbbiakban rendszeresen tájékoztatja az osztályt az iskolavezetés, illetve a nevelőtestület őket érintő határozatairól.
Elvégzi a szükséges adminisztrációs tevékenységet.

Az iskola hagyományrendszeréhez, munkatervéhez kötődő tevékenységek
Minden év elején az első osztályfőnöki órán ismerteti az iskola hagyományrendszerét, éves munkatervét.
A hagyományos rendezvényeken (tanévnyitó, szalagavató, karácsonyi vacsora, ünnepségek, ballagás, tanévzáró) felügyeli saját osztályát.
Megtervezi és megszervezi, valamint felelősséggel vezeti az osztálykirándulásokat.

Szülőkkel való kapcsolattartás
Egy évben legalább két szülői értekezletet tart.
Szükség esetén családlátogatást végez.
Kapcsolatot tart az iskolaorvossal, illetve a gyermek és ifjúságvédelmi felelőssel.

III.2.5. A szülő-pedagógus együttműködésének formái, színterei

A hátrányos, nemegyszer veszélyeztetett helyzetű gyerekek oktatása, nevelése, az esélyegyenlőség biztosítása a szülők aktív közreműködése nélkül elképzelhetetlen.

Ezért fontos feladatunknak tekintjük a szülőkkel a bizalmi, partneri kapcsolat kiépítését, hiszen csak úgy lehet hatékony az együttműködés, ha a szülőkkel karöltve, közösen gondolkodva keresünk megoldást a problémákra.

A szülőkkel szervezett közös programok kiváló lehetőséget nyújtanak arra, hogy egymás szokásait, gondolatait jobban megismerjük.

A pedagógusoknak a szülőkkel történő kötetlen beszélgetései nagyobb lehetőséget kínálnak arra, hogy megtapasztalhassák az egymás iránti tolerancia szükségességét és megtalálják a konfliktusok közös megoldásának lehetőségét.

A pedagógust, továbbá azt, aki közreműködik a gyermek felügyeletének ellátásában titoktartási kötelezettség terheli, ami a foglalkoztatási jogviszony megszűnése után is fennmarad.

A pedagógus a tanuló által rábízott titkot megoszthatja a szülővel, ha úgy véli, hogy ebből a tanulónak nem származhat kára. Ha úgy ítéli meg, hogy a tudomására jutott információ kiadása sértheti a tanuló testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését, továbbra is köteles azt megőrizni, a szülővel szemben. Ebben az esetben az intézmény vezetője útján köteles a gyermekjóléti szolgálatot haladéktalanul értesíteni.

Szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk:

- aktív részvétel az iskolai rendezvényeken, ezek szervezésének tevőleges segítése,
- aktív szülők delegálása az intézményi székbe, intézményi szülői munkaközösségbe,
- szülői szervezetek aktív működése, őszinte véleménynyilvánítás, kapcsolatkeresés,
- együttműködő magatartás, pedagógusok munkájának tisztelete,
- nevelési problémák őszinte megbeszélése, közös megoldása,
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzése,
- érdeklődő-segítő viszonyulás az iskola belső életéhez,
- szponzorok, támogatók szervezése, szponzori segítségnyújtás.

Intézmény részéről a helyes neveléshez a következő tevékenységi formákat ajánljuk:

- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanulók előmeneteléről, személyiségük fejlődéséről, magatartásáról,
- az intézmény helyzetével, életével kapcsolatos rendszeres tájékoztatás adása,
- munkatervben előre tervezett szülői értekezletek, fogadóórák,
- szülő(k), pedagógus(ok) által kezdeményezett rendkívüli szülőértekezletek,
- igény esetén nyílt napok (órák) szervezése,
- szükség esetén családlátogatás,
- hátrányos helyzetű tanulók esetén a családtámogatás segítése, szervezése,
- felvilágosító, ismeretterjesztő előadások szervezése,
- szükség esetén nevelési, pályaválasztási tanácsadás szervezése,

Szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei:

- osztály - család közös kulturális, sport és szabadidős tevékenységének szervezése,
- közös rendezvények szervezése a szülők és pedagógusok részvételével,

III.3. A készségfejlesztő intézményegység nevelési programja

A készségfejlesztő intézményegységben sajátos nevelési igényű: értelmileg akadályozott, beszédfogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar és egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdő tanulók képzésével foglalkozunk.

III.3.1. Az intézményegységben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei:

A nevelés, a képességek fejlesztése és a modulrendszerű képzés szerves egységet alkot.

Az iskola a képességek fejlesztését akkor végezheti eredményesen, ha követelményeiben a tanulók adottságaihoz igazodik.

A készségfejlesztő iskolai oktatás-nevelés alapvető célja tehát, hogy tanulói képesek legyenek a minél magasabb szintű önálló életvitelre.

A készségfejlesztő intézményegység alapelvei:

A ránk bízott sajátos nevelési igényű tanulók erkölcsi és szellemi fejlesztése, gyógypedagógiai módszerekkel.

Előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók állandó aktivitását igénylik. Kiemelt, fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a tanár a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez.

Arra törekszünk, hogy az írott és íratlan szabályok betartására, az élet nehézségeihez való alkalmazkodásra tanítsuk őket.

Nagyon fontos az önismeret, önértékelés kialakítása. Fokozott figyelmet fordítunk a fogyatékos társak megismertetésére, elfogadására, egymás segítésére.

A mások tulajdonának megbecsülése, védelme kiemelt feladataink közé tartozik.

Felkészítjük tanulóinkat a felnőtt élet nehézségeinek kezelésére.

Célja:

Hiánypótlás, felzárkóztatás, a meglévő ismeretek elmélyítése.
A felelősségérzet növelése életviteli kérdésekben, emberi és természeti környezetben.

Feladatai:

A személyiség harmonikus fejlesztése.
A megszerzett alapműveltség szinten tartása, elmélyítése.
Szükség szerint differenciált fejlesztéssel és egyéni korrekcióval segíteni a hátrányok leküzdését.
Az erkölcsi és esztétikai nevelés.
Egészséges életmódra nevelés.

A célok elérésének eszközei, eljárásai:

Szemléltető eszközök rendszeres használata
Differenciált, egyéni fejlesztő foglalkozások
Csoportbontás

Az oktatás technikai eszközeinek alkalmazása
Multimédiás eszközök alkalmazása
Az egyes nevelési helyzetek megoldásában különböző módszerek és eljárások alkalmazása

III.3.2. Fejlesztési területek - nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

Az erkölcsi nevelés célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, cselekedetük és azok következményeiért viselt felelősségük tudatának kialakítása, elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése.
Az erkölcsi nevelés legyen életszerű készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira.
Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása, az életben olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását fejlesztését teszi lehetővé, mint az együttérzés, segítőkészség, tisztelet, kötelességtudat, mértéktartás, önfegyelem.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

Tanulóinkat az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértetésén keresztül próbáljuk képessé tenni a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanulóinkat arra neveljük, hogy értse az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Ismerje alapvető állampolgári jogait és kötelességeit. A demokratikus jogok gyakorlására az iskolai diákönkormányzat ad lehetőséget.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A habilitációs munkavégzés során van lehetőségünk a megfelelő önértékelés kialakítására, saját személyiségük megismerésére. A társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret kialakulása. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

Családi életre nevelés

Nagyon fontos harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítése s családi életre nevelésben, a felelős párkapcsolatok kialakításában, az esetleges családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat.

Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
A személyiségfejlesztő nevelés során különös jelentőséggel bír a másság elfogadása, a betegség, sérült és a fogyatékos emberek iránti együtt érző, segítő magatartás kialakítása. A szociális érzékenység, az együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének kialakítása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Tevékeny részvétellel, megfigyelés útján juttatjuk el a tanulókat a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez. (pl. interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött programok) Tudatos pedagógiai segítséggel kell lehetővé tenni minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeretek gyűjtését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás területén.

Médiatudatosságra nevelés

A tanulóinkat arra neveljük, hogy tudatosan válasszanak a tanulást, művelődést és szórakozást segítő médiumok között.
Képességeiknek megfelelően értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét. Ismerjék az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségeket. Tudatosuljon bennük az ezekben az alkalmazásokban lévő veszélyforrások, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmi érintkezés megkülönböztetése.

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze.
A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek, fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása.

A tanulás tanítása

Az értelmileg akadályozott tanulóknál fontos az egyénre szabott motiváció, az egyéni tanulási módok feltárása és biztosítása.

III.3.3. Céljaink eléréséhez szükséges kulcskompetenciák

Az anyanyelvi kommunikáció

Fejlesztése hozzájárul, hogy a tanuló különféle kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban ki tudja fejezni gondolatait, érzéseit, a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban,a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

A matematikai és a természettudományos kompetenciák

Egyéni adottságokhoz igazodó, differenciált fejlesztésével hozzájárul az élő és az élettelen környezet jelenségeinek és folyamatainak megismeréséhez, az ismeretek mindennapi élethelyzetekben való alkalmazásához szükséges kompetenciák fejlődéséhez.

A digitális kompetenciák fejlesztése

Hozzájárul az önálló információszerzés és -feldolgozás, a digitális kommunikáció képességének kialakulásához, a digitális eszközhasználat színvonalának fejlődéséhez.

Az esztétikai-művészeti élmények iránti fogékonyság

A készségfejlesztő iskola elsősorban nevelő-oktató tevékenységével segítheti elő, hogy sajátos nevelési igényű tanulóink is képesek legyenek a művészi élmények befogadására, ezzel is elősegítve tanulóink személyiségének fejlődését.

III.3.4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Személyiségfejlesztés célja, feladatai:

- A tanulók személyiségének minél teljesebb fejlesztése, kihasználva vizuális képességeiket.
- A munkatevékenységre valamint az ezekhez szükséges tudás megszerzésére irányuló képzés.
- A tanulók képességeinek, készségeinek fejlesztése.
- A tanulói cselekvő részvétel feltételeinek megteremtése.
- A tanulók beilleszkedése a munkakörnyezetbe, termelésbe.
- A felelősségérzet kialakítása a munkával, a munkavégzéssel kapcsolatosan.
- A tanulók önismeretének, együttműködésének fejlesztése, akaratuk edzése.
- Életmódjuk, szokásaik, motívumaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakítása, meggyökeresztetése.
- A személyiségfejlesztésnél figyelembe kell venni - ugyanakkor fontos szempont - hogy a nevelés - oktatás nem csak az iskolában történik, hanem a társadalmi élet számos más területén is.
- Értelmi nevelés: fejleszteni kell az önálló ismeretszerzés módjait, lehetőségeit (rádió, TV, könyvtár, Internet, írott sajtó), hatékony tanulási módszer kialakítását, az információ áradatban való tájékozódást. Nagy gondot kell fordítani a tanórákon a kreatív gondolkodásmód elsajátítására, a kifejezőkészség fejlesztésére.
- Erkölcsi nevelés: a tanulóknak fel kell tudniuk ismerni az alapvető magatartási és társadalmi normákat, és ezeket el kell fogadniuk. A helyes értelemben vett alkalmazkodási készséget, képességet el kell sajátítaniuk, és alkalmazni kell.
- Érzelmi, akarati nevelés: meg kell tanítani a tanulókat mások és saját értékeinek felismerésére, megbecsülésére, a „stressz-kezelésre”, a pozitív gondolkodásmódra.
- Esztétikai nevelés: fejleszteni és tudatosítani kell a tanulók ösztönös érzékenységét, igényességét a szűkebb és tágabb környezet iránt (iskola, otthon, természet).
- Egészséges életmódra nevelés: fejleszteni kell a tanulói igényt, a tiszta környezet, a testápolás, az egészséges életfeltételek iránt. Az AIDS, a drog, a dohányzás, az alkoholizmus megelőzésére külön figyelmet kell fordítani.
- Környezetvédelemre nevelés: tanórákon, tanulmányi sétákon, az iskolaudvarban, tanulmányi kirándulásokon kell megvalósítani.
- Testi nevelés: a testi nevelés folyamata a családi és iskolai közös tevékenységben valósul meg. Tudatos személyiségformáló tevékenység.
- Minden nevelési területnek szolgálnia kell a haza, a hazafiság fogalmának tisztázását.
- Hagyományőrző tevékenységek
- Iskolai ünnepségek, megemlékezések
- Diákönkormányzat tevékenysége
- Kirándulások
- Szellemi és sportversenyek

III.3.5. Közösségfejlesztés

A közösségfejlesztés legfontosabb színtere a hosszabb tanítási, tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra.
Fontosnak tartjuk a színes, sokoldalú közösségi élet megteremtését, melynek keretében alkalom nyílik az erkölcsi érzelmi-esztétikai tulajdonságok formálására.
Célunk az egymás iránt nyitott, toleráns, a világ változásaihoz alkalmazkodni tudó felnőttek kinevelése.
Tehát elvárásaink: Önismeret, önbecsülés, önbizalom, kitartás, szorgalom
Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, megértés, egymás elfogadása, önzetlenség.
Azon tanulói képességek, készségek továbbfejlesztése, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolatokhoz szükségesek.

A segítő életmódra nevelés

A szociális értékrendek megismerésének, a pozitív értékrend elfogadásának és az e szerinti viselkedés, magatartás elsajátításának, a szociális képességek kiépülésének, kreativitás növekedésének elősegítése.
Megfelelő szociális szokások, minták, attitűdök, meggyőződések, készségek és ismeretek elsajátításának elősegítése, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a szociális viselkedés szabályait, megértsék a szabálytudat, a döntési szabadság és felelősség szerepét.
Olyan iskolai, kollégiumi életrend, légkör kialakítása, amely lehetővé teszi, hogy a tanulók folyamatosan megtapasztalhassák az egyének és csoportok kölcsönös megértésének, együttérzésének, segítőkészségének előnyeit, hiányuk káros következményeit.
Közvetett hatások, élmények érvényesítése
Kulturált magatartás, törekvés a konfliktusok kezelésre, előítélet-mentességre.

III.4. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogának gyakorlásának rendje

„A tanulók, diákkörök a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető bíz meg.”

(2011. évi CXC. törvény a köznevelésről)

A DÖK az iskola azon tanulóinak az érdekképviseleti szervezete, akik a DÖK céljait, működését elfogadják, delegáltjaik képviselik őket.

A DÖK célja, feladatai:

diákok érdekképviselete, érdekvédelme,
programok szervezésével tartalmas diákélet biztosítása,
diákok képviselete, a tantestület és az iskolavezetés felé,
iskolagyűlés összehívása havonta, jó hírű iskolai közélet kialakítása,

A DÖK felépítése
osztályonként 1-2 delegált tag (6-22 tanuló)
segítő tanár.

DÖK vezetője (titkár)

Az osztályokban megválasztott képviselők közül a legtöbb szavazatot kapott diák. Leváltása a DÖK kezdeményezésére történik, ha feladatait nem végzi megfelelően.

Feladatai:

A DÖK vezetőségi illetve DÖK ülés megszervezése.
Diákok képviselete a tantestület felé.
Diákok panaszfelvételének megszervezése, megoldásának segítése.
Programok beindítása a DÖK-öt segítő pedagógussal és a DÖK-kel együttműködve.
Szükség esetén az iskola képviselete.

Jogai

Önálló javaslattevő jogköre, illetve a DÖK képviseletéből adódó javaslattevés jogköre. fórumok, tanári kar, iskola-vezetés felé
egyeztető tárgyalások indítványozása, lebonyolítása, (DÖK felöl, tanári kar felöl) fegyelmi tárgyalások indítványozása,
fegyelmi tárgyalásokon való részvétel, véleményezési jogkör,
tantestületi értekezleten való részvétel, ha az iskola vezetősége és a DÖK szükségesnek tartja.

DÖK titkár helyettes:

A képviselők közül a második legtöbb szavazatot kapott diák.

Leváltása a DÖK vezetősége illetve titkára kezdeményezésére történik, ha feladatait nem végzi megfelelően.

Feladatai

A titkárral együttműködve a diákélet szervezése, illetve a titkár által átruházott feladatok elvégzése.
A DÖK iskolai programjait hirdető plakátok készítésének szervezése, felügyelete. DÖK ülésekről szóló jegyzőkönyvek megírásának szervezése, illetve hitelesítése.
A titkár betegsége vagy más okból történő akadályoztatása esetén a titkári feladatok ellátás.

Jogai

Titkárhelyettesítés, illetve titkárképviselet, fórumokon szóbeli felkérés alapján. Véleményezési jogkör a titkár illetve a DÖK vezetősége felé.
Javaslattevő jogkör a titkár, ill. a DÖK vezetőség felé.
A titkár hosszabb távú helyettesítése esetén a titkár jogai átruházódnak.

DÖK-öt segítő tanár

Azok a tanárok, illetve felnőttek, akiket a DÖK felkér munkája segítésére. Tevékenységeikkel segítik a DÖK működését, részt vesznek programjaik, feladataik szervezésében. Jelen vannak a DÖK ülésen:

1. A segítő pedagógust az igazgató kéri fel a Diákönkormányzat munkájának segítésére.
2. A segítő pedagógus feladatai: kapcsolatot tart a Nevelőtestület és az Iskolai Diákbizottság

között, Diákönkormányzat önkormányzatiságát nem sértve segíti annak munkáját, aktívan részt vállal az információáramlás folyamatában.

DÖK tagjai:

DÖK tagok
Segítőtanár

Működése

Minden hónapban legalább egyszer összeül, a titkár illetve a DÖK - vezetőség szervezésében.

Feladatai:

Aktuális, illetve munkatervben tervezett feladatok megbeszélése.
Az osztályok, illetve az egyes tanulók kérdéseinek (lehetőségekhez mérten) eleget tenni.
Problémáik képviselete.
Kulturális, sport programok szervezése.
Szervezési feladatok elosztása az osztályképviselők, illetve az osztályok között. A tantestület kéréseinek megvitatása, figyelembe véve az esetleges megoldásokat.

Osztályképviselők

Az osztályközösségek maguk közül két képviselőt választanak. Az osztályképviselő lemondatása abban az esetben történik, ha munkájával nincsenek megelégedve, illetve a DÖK vezetőségi üléseken legalább 3-szor nem jelent meg (egymás után).

Feladatai:
Az adott osztály képviselete a DÖK vezetőségi üléseken.
Az adott osztály tájékoztatása a DÖK vezetőségi ülésekről.
Az osztály által jelzett problémák felvetése a DÖK vezetőségi üléseken.

Jogaik
Véleményezési és javaslattételi jogkör a DÖK vezetőség működésével, határozataival kapcsolatban.

Mandátum, szavazati jog, döntési jog

Minden osztály képviselője azonos mandátummal rendelkezik.
A DÖK ülésen résztvevő-, minden osztályképviselő szavazati joggal rendelkezik.
A DÖK döntéseit a jelenlevő képviselők egyszerű szavazati többséggel hozzák (50% +1). Titkos szavazást kell elrendelni személyi kérdéseknél továbbá minden olyan kérdésnél, ahol a jelen levő képviselők közül legalább 3 fő kéri. A DÖK 50%-os megjelenési aránynál határozatképes.

Alapegységei az osztályok.

Iskolagyűlés
A titkár szervezi, legalább egyet a tantestület javaslatára.
E fórumot a DÖK vezetőség nyitja meg, vezeti be.
A tanulóközösségek döntési jogkört gyakorolnak - a nevelőtestület véleménye meghallgatásával - saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.
Az iskolai, a kollégiumi diákönkormányzat egyetértési jogot gyakorol a tanulókat érintő következő

kérdésekben:
a) jogszabályban meghatározott ügyekben az iskolai szervezeti és működési szabályzat elfogadásakor és módosításakor;
b) a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározásakor;
c) az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor;

(3) Az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat egyetértési jogot gyakorol a házirend elfogadásakor, illetve módosításakor.

A DÖK-nek javaslattevő, véleményező jogköre van a Házirend módosításoknál, a Munkaterv véglegesítésénél, a Pedagógiai program módosításakor, vezetői pályázatok elbírálásánál és minden olyan esetben, amikor erre felkérik.

A Diákönkormányzat kapcsolati rendszere

1. A Diákönkormányzat kapcsolatot tart: az igazgatóval, az iskolavezetéssel, a nevelőtestülettel az Iskolaszékkel, a Szülői Munkaközösséggel, az osztályfőnöki munkaközösséggel, más diákönkormányzatokkal, ifjúsági fórumokkal, szervezetekkel, szerveződésekkel, a fenntartó képviselőivel.
2. A kapcsolattartásért a Diákönkormányzat elnöke felel, a feladatot továbbadhatja, átruházhatja egyéb felelősökre.
3. A Diákönkormányzat az információkat a kapcsolati hálón keresztül folyamatosan áramoltatja; az elnök illetve a felelősök a megszerzett információkkal rendszeresen ellátja a Diákönkormányzat tagjait, tisztségviselőit.
4. A kapcsolattartás módjai egyedi esetekben eltérő, megállapodás, megegyezés szerint.

III.5. Az egészségvédelemmel, környezeti neveléssel, fogyasztóvédelemmel és tanulók fizikai állapotának mérésével kapcsolatos feladatok

III.5.1.Iskolai egészségnevelési program

Az egészség dinamikus folyamat mely egyensúlyra törekszik a test, a lélek és a környezet között. A folyamatosan változó világhoz kell alkalmazkodnunk.

Iskolánk egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek felhasználásával tanulóinknál olyan pozitív beállítódásoknak és szokásoknak kialakítására törekszünk, melyek egészségi állapotukat javítják, és felnőttként hozzásegíti őket, hogy képessé váljanak életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani. Mivel a test nevelésének kultúrája visszahat az élet egyéb területén való sikerességre is és a testi -lelki fejlődés egymást erősítő, egymást nélkülözni nem tudó kölcsönösen ható komplex folyamat, ezért mindig szem előtt kell tartanunk, hogy feladataink kitűzésekor nemcsak az adott képesség, hanem az egész ember kiteljesítése a cél.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokásokat, viselkedési mintákat csak tanulóink cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatjuk ki.

III.5.1. a. Az egészségnevelés célja a tanulók megnyerése egészségük megtartására, fejlesztésére.

Ennek érdekében:

prevenciós előadások szervezése,
iskolai drogstratégia kidolgozása, drog-prevenciós nap szervezése, tanórai foglalkozások,
osztályfőnöki órák során az egészségmegőrzést érintő témák feldolgozása,
sportprogramok,
gyermeknapi játékos sport versenyek,
az egészséges táplálkozás népszerűsítése - „egészségnap" szervezése szakmai tanácskozások a pedagógusok körében (elsősorban a tanárok felkészültségét célozná meg)
kortárs-segítők képzése
iskolai kirándulások, túrák szervezése
diák önkormányzati programok
személyiségfejlesztő foglalkozások, esetleg tréningek szervezése
Egészségvédelemmel kapcsolatos információk keresése Internet segítségével.

III.5.1. b. A konkrét célok és feladatok:

1.)Egészségtudatos testnevelési és sportolási szokások kialakítása a sportmozgás megszerettetésének érdekében. A testmozgás szórakozást, örömkeltést nyújtson ezzel is inspirálva gyermekeinket, hogy a rendszeres testmozgás igényszintjükké váljon.

A mindennapos testmozgás biztosítása érdekében felmenő rendszerben az első, ötödik, és kilencedik évfolyamon heti 5 testnevelés órát biztosítunk a következő formában:
heti 2 óra úszás és/vagy sikeres pályázat esetén terápiás lovaglás
heti 3 óra testnevelés
A tehetséges tanulók országos versenyekre való felkészítése délutáni foglalkozások, szakkör keretében történik. (úszás, röplabda, labdarúgás, asztalitenisz, sakk, atlétika, váltóversenyek)

2.) A tanórákon tanulóink megismerkednek természetes mozgásformákkal, megismerhetik mozgásképességeik szintjét, fejlesztésének és fenntartásának módját (reális énkép alkotása önmagáról, fizikai képességeiről).

3.) Biztosítva legyen a versenyzési vágy kiélése (versenyhelyzetek megoldása)
4.) Tanulják meg megbecsülni társaik teljesítményét és az alapvető viselkedési sémák alkalmazását (szolidaritás, segítőkészség, tolerancia, fair-play szellem).
5.) A szabadban végzett testmozgás váljon életük részévé, s mindez segítse a természet szeretetének kialakulását (Duna parti foglalkozások, téli foglalkozások).
Téli foglalkozások keretében lehetőséget biztosítunk a tanulóknak a síelésre is.
Céljaink eléréséhez fontosnak tartjuk a személyes példamutatást, tisztán látjuk, hogy pedagógusainknak életvitele milyen jelentős szereppel bír.
Külső szakemberek bevonásával előadásokat szervezünk az egészséges életmód kialakítása érdekében.
Rendszeresen szervezünk tanár - diák mérkőzéseket, folyamatos információ ellátást biztosítunk a sport faliújságon. Háziversenyek szervezésével gazdagítjuk gyermekink délutáni elfoglaltságait.
Folyamatosan figyelemmel követjük orvosi vizsgálatokkal tanulóink testi fejlődését. Évente egyszer ortopédiai szakszűrésen vesznek részt. A rászoruló gyermekek részére pedig szakképzett gyógytestnevelő irányításával gyógytestnevelési órákat biztosítunk.

III.5.2. Elsősegélynyújtási alapismeretek

Tanórai keretek között: - biológia
- fizika,
- kémia
- testnevelés (ismeretek szerzése)

Tanórán kívül: - szakkör (havi l)
- verseny
- oktató videófilmek megtekintése, gyakorlati alkalmazások
- a védőnő által önállóan ellátandó feladatok, elsősegélynyújtás

(26/1997 (IX.9) NM rendelet)

Az órák célja:

- ismerjék fel az elsősegélynyújtás fontosságát és kiemelkedő szerepét.
- ismerjék fel a vészhelyzeteket
- tudják az egyes sérülések élettani hátterét
- sajátítsák el a legalapvetőbb segítségnyújtási módokat.
- ismerjék meg a balesetek típusait
- az alábbi területeken fejlődjenek készségük:
  o probléma felismerés o gyors és szakszerű cselekvés o embertársaink iránti érzékenység o bajba jutottakkal szembeni együttérzés

Fejlesztési célok és feladatok:

- ismeretek rendszerezése és bővítése
- baleset megelőzésre nevelés
- az elsősegélynyújtás, mint erkölcsi kötelezettség

III.5.3. Környezeti nevelési program

„Kit ezüstlő köréből
Kihajított az ég, Ember
vigyázz a Földön, Úgy élj,
hogy kárt ne tégy!”

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

Mindez úgy valósítható meg, ha a különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív egyénre gyakorolt hatásait a környezeti következmények tükrében.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Magatartásukban alakuljon ki és erősödjön meg a személyes biztonságra való törekvés. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

III.5.3. a. A speciális nevelési módszereket igénylő gyerekek környezeti nevelése

Az I - IV. évfolyamot felölelő szakaszban nagyobb hangsúlyt szükséges fordítani a tanuláshoz nélkülözhetetlen funkciók fejlesztésére. Differenciált eljárásokkal, tartalmakkal és oktatásszervezési megoldásokkal, terápiákkal kell alkalmazkodni a tanulók között meglévő nagyobb eltérésekhez. A képességfejlesztésben hangsúlyosan jelen kell lennie a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek.

A nevelés, oktatás második szakaszában, az V -VIII. évfolyamban, a megismerési módszerek további fejlesztése, a szemléletes, képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetek, ismeretek, elsajátított tanulási szokások fejlesztése a cél. Előtérbe kerül a verbális szint, de differenciált módon jelen van a manipulációs, és a képi szint is. Új elemként jelentkezik a belépő tevékenységformák megfogalmazása valamennyi tantárgyban. Ezek jelzések arra vonatkozólag, hogy milyen tanulási szituációkat kell létrehozni a kívánt fejlődés eléréséhez, a különböző képességcsoportok kialakulásához, korrigálásához.

Kapcsolódás más környezetvédelmi programokhoz

A lakókörnyezetünkért való aggodalom és tenni akarás indít bennünket arra, hogy felvegyük a kapcsolatot más olyan csoportokkal, szervezetekkel, melyek hasonló indíttatásból tevékenykednek a környezet megóvásáért. Bekapcsolódunk a Göncöl Ház szervezésében évről-évre megszervezett Liget-takarítási programba, a Gombás-patak és környékének tisztítási programjába.

Minden évben április 21-én, a Föld napján részt veszünk a város által szervezett rendezvényeken. Ezt a napot játékos tanulással töltik el a gyerekek. A kisebbek rajzolnak, színeznek, a nagyobbak elsétálnak a Váci Ártéri Tanösvényhez. Ez az árterek nehezen megközelíthető világába enged betekintést. A tanösvény végén, valamint középtájon egy-egy pihenőrész nyújt lehetőséget az ártér élővilága, különösen a madarak megfigyelésére. A növény- és állatfajok felismerésében a tanösvény mentén elhelyezett hat tájékoztató tábla kínál segítséget.

Bekapcsolódunk a környezet- és egészségvédelem jeles napjai közül néhányba**.** A természet-környezetvédelem és az egészségügy egyes jeles napjairól a tanórákba és tanórán kívüli foglalkozásokba beépítve, illetve külön programokat szervezve emlékezünk meg és tudatosítjuk jelentőségüket. A nap jellegének megfelelő vetélkedőt, akciót vagy kirándulást szervezünk, illetve rajzpályázatot írunk ki.

Március 22.	Víz Világnapja
Április 22.	Föld Napja
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Május 15.	Állat- és növényszeretet napja (Magyarországon)
Május 31.	Dohányzásmentes Világnap
Június 5.	Környezetvédelmi Világnap
Augusztus 9.	Állatkertek Napja
Szeptember 22.	Autómentes Nap
Október 4.	Állatok Világnapja
Október 8.	Madárfigyelő Világnap

Tanulmányi kirándulás: Szervezzünk egy- vagy többnapos tanulmányutat egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából. Ellátogathatunk kisebb-nagyobb gyerekcsoportokkal tanösvényekre, nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadasparkokba, botanikus kertekbe, múzeumokba.

Zöldesítés: A környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolva vagy önálló programként, a szülőket is megnyerve az iskola területét cserjék, fák ültetésével szépíthetjük.

Különválogató (szelektív) hulladékgyűjtés - Ha van lehetőség bevonni a helyi hatóságokat, megszervezzük az egész iskolára kiterjedő szelektív hulladékgyűjtést és elkülönített elszállítást legalább a papírhulladék, a szárazelem, fémdoboz, műanyag és a szerves hulladék vonatkozásában. Ezen tevékenység hatásfoka nagy, hiszen jelentős mértékben kihathat a tanuló tágabb környezetére

is. Gazdaságunk érdekében fontos a szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, újrahasznosítás és az energiatakarékosság. A környezeti nevelés ezeknek a céloknak a megvalósításában hatékony segítséget nyújthat.

Iskolánkban már jelenleg is szárazelem-gyűjtő konténer van rendszeresítve, ahová a felnőttek és a tanulók a környezetükben felhalmozódott elhasznált szárazelemeket helyezik el. Jó megoldásnak kínálkozik, s a jövő irányába mutat egy hulladékgyűjtő-udvar létrehozása, ahol a papír, fémdoboz, a műanyag és a színes, valamint a fehér üveg összegyűjtése is szelektíven történne.

Vetélkedők, tanulmányi versenyek - Az érdeklődő, ambiciózus tanulókat ösztönözzük arra, hogy vegyenek részt helyi, regionális és országos versenyeken.

Látogatások: Állatkertben, múzeumban, botanikus kertben, arborétumban, tanyán, nemzeti parkban, szeméttelepen, hulladékégetőnél, szennyvíztisztító telepen, papírgyárban. Ennek során előre megadott szempontsor vagy feladatlap segítségével buzdítsuk a gyerekeket az önálló felfedezésre, az ismeretek önálló feldolgozására.

Programjaink:

- Természettudományi Múzeum látogatása
- Állatkerti séta
- Az iskola környékének és a lakótelepnek a vizsgálata
- A Liget állapotának figyelemmel kísérése
- Látogatás egy közeli tanyára
- Kirándulás egy nemzeti parkba

III.5.3. b. A szakképzés szempontjainak beépítése

A hatékony környezeti nevelőmunkához elengedhetetlen a környezeti nevelés alapelveinek széleskörű beépítése a tantárgyi struktúrákba, illetve az iskolai élet egészébe.

A képzéssorán (IX - XIV, évfolyamig) tudatosítani kell, a *jövő szakembereivel,* hogy az ember termelő-fogyasztó tevékenysége során valamennyi földi szférában változásokat okoz.

Ezen változások csökkentéséhez, megelőzéséhez vezető céljaink, feladataink

- életkoruknak megfelelően bővíteni látókörüket a lokális ismereteken keresztül a globális felé;
- a közvetlen és tágabb környezetük élő és élettelen elemeinek azok kölcsönös kapcsolatának, szépségeinek és értékeinek megismertetése;
- a szokások kialakításával, az értékek tudatos formálásával, széleskörű ismeretekkel alátámasztva a környezetért felelősséget érző, cselekvőképes szakemberek nevelése;
- az esztétikus környezet és egészséges életmód iránti igény kialakítása tanulóinkban;
- megismertetni a helyi környezetvédelmi programokat, terveket, melyben korunknak megfelelően aktív részesek lehetnek;
- legyenek tisztában a történelmi, gazdasági változásokkal, tanulmányozzák a múltat, különös figyelemmel a szakmájukhoz kapcsolódóan;
- ismerjék meg, tiszteljék, illetve kapcsolódjanak be az iskola és a város hagyományőrző programjaiba;

- tudatosítani a természeti és társadalmi környezet változásait az urbanizáció, az ipari és mezőgazdasági termelés emberi egészséget veszélyeztető hatásait;
- a szakmai képzésben ismerjék meg a környezetbarát anyagok, technológiák fontosságát;
- kialakítani a környezetvédelmet, az ergonómiát, a munkavédelmet, a biztonságtechnikát és a munkaszervezést, összekapcsoló szemléletmódot;
- szakmacsoportnak megfelelően a korábban tanult általános ismeretekre építve megismertetni a szakma speciális környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésköreit;
- legyen számukra természetes a takarékos anyag-, víz és energia felhasználás (!)
- képesek legyenek szakmájuk káros környezeti hatásainak csökkentésére, elkerülésére;
- a szelektív hulladékgyűjtés legyen természetes számukra;
- ismerjék meg a szakmájuk veszélyes hulladékait és kezelésükre vonatkozó szabályokat;
- törekedjenek a munkájuk során keletkező maradékok, hulladékok felhasználására, újrahasznosítására;
- környezetbarát szemlélet, magatartás, viselkedés, életvitel kialakítása és megszilárdítása.

III.5.4. Pivár Ignác tagintézmény egészségnevelési és környezeti nevelési programja

Senki sem követhet el nagyobb hibát,
mint az, aki azért nem tesz semmit, mert csak keveset tudna tenni.

(Burke)

A környezeti nevelési és az iskolai egészségnevelési, egészségfejlesztési program elkészítésének alapjai

Számos, a világméretű környezeti válság felismerése óta megszületett, nemzetközi és hazai kezdeményezés, jogszabály alapozta meg azt a döntést, hogy a környezeti nevelés kiemelt módon jelenjen meg a közoktatás fejlesztendő területei között.

Az elmúlt évek népegészségügyi adatai, a WHO nemzetközi, illetve hazánkat érintő vizsgálatai, felmérései alapján szükségessé vált, hogy a közoktatási törvényben megjelenjenek az iskolai egészségnevelés, egészségfejlesztés jogszabályi feladatai.

I/1 A környezeti nevelés fogalma

„Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés:

- megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő ill. élettelen környezettel;
- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére;
- felkelti az igényt, képessé tesz:
  - o a környezete változásainak, jelzéseinek felfogására;
  - o összefüggő rendszerben történő értelmezésére; a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére;
- a problémák megkeresésére, okainak megértésére;
- kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresésére;
- az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben;
- a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.”(KöNKomP, 2004)

„A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására.”

(IUCN, 1970)

I/2 Az egészségnevelés, egészségfejlesztés fogalmai

• Napjainkban egyetértés van abban, hogy az *egészség* nem a betegség hiánya, hanem a testi, lelki, szociális jól-lét állapota. Az egészség nem passzív állapot, hanem folyamat, kiteljesedésére az alábbi feltételek teljesülése adja a legnagyobb esélyt:

a) ha az egyén társadalmilag integrálódik (családhoz, iskolai és más közösségekhez tartozik),
b) ha a változó terheléshez alkalmazkodni tud,

c) ha individuális önállóságát megőrzi,
d) ha megteremti az összhangot a bioenergetikai, a fizikai, a lelki és társadalmi lehetőségei közt.

• Az *egészségfejlesztés* az összes nem terápiás egészségjavító módszer gyűjtőfogalma, magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, az önsegítés feladatait, módszereit. A WHO meghatározása szerint az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és ezáltal egészségük javítására.

Az egészségfejlesztés fő feladata egy általánosan érvényes egészségfejlesztő politika kifejlesztése, egészségfejlesztő környezet megteremtése, az egészségfejlesztő közösségi tevékenység, az egyéni képességek fejlesztése, és szemléletváltoztatás az egészségügyi szolgáltatásokban.

• A WHO meghatározása szerint az *egészségnevelés* olyan, változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség és cselekvésorientált tevékenység.

Az egészségfejlesztés, és annak egyik megvalósulási formája a korszerű egészségnevelés az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. Ide tartozik például az egészséges táplálkozás, az aktív szabadidő eltöltés, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és élelmiszer biztonság megvalósítása.

Az iskola, a családi környezet mellett a szocializációnak azt a színterét jelenti, amelyben mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására.

„Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékként való tiszteletére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet - elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok - leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit. Készüljenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Az iskola feladata az is hogy felkészítsen a gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utasbalesetek elkerülési módjára. Figyelmet kell fordítani továbbá a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására). Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek - különösen a serdülőknek - a káros függőséghez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre.”

• A WHO meghatározása szerint az *elsődleges megelőzés* a betegség első megjelenésének megakadályozására, az egészség megőrzésére irányul. A primer prevenció a betegségeket előidéző tényezők korai felismerésére és elkerülésére irányuló tevékenység, ami a veszélyeztetett emberekre irányul.

I/4 Helyzetelemzés

Hagyományok

Iskolánknak előélete van a környezeti nevelés és egészségnevelés terén, rendelkezik már olyan hagyományokkal, melyek kifejezetten e célt szolgálják:

(NAT)

- Tantárgyaink közé beépült az egészségnevelés, melynek oktatására nagy hangsúlyt fektetünk. Témakörei között szerepel a környezetvédelem, illetve az egészséges életmód. (Egészségnevelési tanterv az enyhe fokban értelmi fogyatékos gyerekeket tanító általános iskolák számára - A Közoktatási és Modernizációs Közalapítvány megbízásából Kökényesyné Pintér Ágnes készítette, aki iskolánk dolgozója volt.)
- A tananyagban leírtak sikeres elsajátíttatása érdekében speciális szemléltető eszközökkel is rendelkezünk (pl. kórházi ágy...)
- Iskolánk tulajdonában van egy üvegház is, melyben a növények gondozását gyakorolhatják a gyerekek.
- Tankonyhánkon az egészséges táplálkozás alapanyagaival ismerkedhetnek tanulóink, illetve elkészíthetik az egészséges táplálkozást elősegítő ételeiket.
- Lehetőségük van tanulóinknak fürdésre, ruhamosásra.
- A testi egészség megvalósulása érdekében lehetőséget kaptak tanulóink a rendszeres testmozgásra, túrázásra szakkörök keretében.
- Az iskola színes programkínálata is a környezeti nevelési, valamint az egészségnevelési célokat szolgálja:
    - DADA-program
    - Egészségnevelési nap (vetélkedő, plakátkészítő verseny)
    - Göncöl Alapítvány által létrehozott tanösvény bejárása
    - Folyamatos használt elemgyűjtés
    - Sportrendezvényeink (Kapkodd a lábad!, Mikulás futás, úszóverseny, gyermeknapi erőpróbák.)
    - Környezet-természetvédelmi programok (Föld-napi túrák, vetélkedők; Ligettakarítás; temetőgondozás; parktakarítás.)
    - Erdei iskolák, nyári táborok, osztálykirándulások

Iskolaépület

- Az iskolánk egy más célú építmény átalakításával készült, jelenlegi funkciójának a tanulólétszám növekedése, a gyerekek mozgásterének szűkössége miatt nem alkalmas. A tantermek kis méretűek, alacsony légterűek, a folyosók szűkek.
- Mivel nincs saját ebédlőnk, így ebédelni egy más intézményhez járunk, ami kb. 500 m-re van iskolánktól. Megközelítése a forgalmas útvonal és az időjárás viszontagságai miatt rendkívül balesetveszélyes, körülményes, állandó veszélyforrást jelent.
- Az iskola udvara kicsi, pályázati támogatással egy 20X10 méteres kosárlabdapályát tudtunk építtetni.
- Tornatermünk 2002-ben került átadásra, mely nagy társadalmi összefogással épült meg. Általa lehetőséget kaptak gyermekeink rendszeres testmozgások végzésére, tisztálkodásra. Épülete modern, az építészeti szabványoknak megfelelő (pl. az egészségügyi szabványoknak megfelelő toalett-helységek, tisztálkodási lehetőségek .).
- Iskolánk épületét igyekszünk barátságossá tenni: a falakat a tanulók munkái díszítik; a folyosókon és tantermekben a szakiskolások cserepes növényei találhatók; a faliújságokra az aktuális eseményeknek, programoknak megfelelő dekorációt, információt helyezünk el.
- Technikai felszereltségünk sikeres pályázatainknak köszönhetően folyamatosan bővül (pl. 11 számítógépet nyertünk a 2003/2004-es tanévben).

Városunk helyzete

- Vác hegyvidék és síkság, szélesen hömpölygő folyam és hullámzó dombok, különböző karakterű tájak találkozásánál terül el.
- A város természeti adottsága kiválóan alkalmas a környezeti és egészségnevelési célkitűzések megvalósításához, a város gazdag tárháza természeti értékeinknek (a Duna árterületei és

szigetei, ártéri tanösvény, patakok, védett állatok és növények, Naszály, Liget, püspöki kert, botanikus kert, Kálvária-domb, ...)

- A szelektív hulladékgyűjtéshez pályázat útján nyert a város anyagi támogatást, melyből folyamatosan valósítja meg ezt a célt.
- A városon fut keresztül a Dunakeszitől Zebegényig kiépített kerékpárút is.

I/5 Erőforrások

Belső személyi erőforrások

- Az iskola minden pedagógusának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára;
    - tantárgyában segítse a környezeti nevelési, illetve az egészségnevelési célok megtalálását;
    - vegyen részt a környezeti nevelési, egészségnevelési programokon, segítsen azok szervezésében.
- Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kultúrált magatartásra; vegyen részt a programokon; magatartásával, aktív részvételével segítse elő a környezeti nevelési, egészségnevelési célok megvalósulását.
- Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói is tartsák be a hulladékkezelés, energia- és vízgazdálkodás gyerekek számára előírt szabályait; munkavégzésük, életük legyen példamutató;
    - vegyenek részt azokban a feladatokban, amelyekben szükség van a segítségükre (szelektív hulladékgyűjtők megfelelő ürítése, környezetkímélő, egészségre nem ártalmas tisztítószerek használata, terítés szépsége.)

Külső személyi erőforrások

- Önkormányzat környezetvédelmi referense (városi rendezvények szervezése.)
- ÁNTSZ (látogatás, előadás, versenyek.)
- Helyi szolgáltatók (víz, szennyvíz, hulladék - látogatások, bemutatók, pályázatok.)
- Iskolaorvos, védőnő (szűrés, ellátás, előadások.)
- Gyermekjóléti szolgálatok, családsegítők (gyermekvédelem, pályázatok, előadások.)
- Rendvédelmi szervek (előadások, pályázatok.)
- Más közoktatási intézményekkel (kiállítások látogatása.)

Anyagi erőforrások

- Az iskolai költségvetésben környezeti nevelési, egészségnevelési feladatok ellátására szereplő összeget belépőkre, utazási költségekre, versenyek lebonyolítására illetve jutalmazására lehet fordítani.
- Az iskolai alapítvány támogatja a tanulók erdei iskolákban és nyári táborokban való részvételét. Szociálisan rászoruló családok számára segélyeket is kiutal.
- Egyéb bevételek (pályázatok, szakképzési hozzájárulások, megtakarítások, ...)

Alapelvek, célok, feladatok

A környezet- és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet, környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére.

Iskolánk feladatának tekinti azt, hogy diákjaink a felnőtt életre megfelelő ismeretekkel, készséggel

és szemlélettel rendelkezzenek, hogy ne csak saját pillanatnyi érdekeik szerint, hanem a Föld egészének fennmaradása érdekében cselekedjenek. Ennek eléréséhez a következő **célok** megvalósítását tartjuk szem előtt az iskolai élet valamennyi színterén, valamennyi tevékenységünket áthatva:

- az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés
- a testi-lelki egészség megőrzése
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- globális szemléletmód kialakítása
- fenntarthatóságra nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia kialakítása
- környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- állampolgári -egyéb közösségi- felelősség felébresztése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- az orvostudomány eredményeiből levonható helyes magatartásra, tevékenységre történő aktivizálás
- családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

Feladataink:

- a környezeti nevelés, az egészségnevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg (tanmenetek, tartalmak, módszerek)
- erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket (projektek kidolgozása)
- természeti, épített és szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése
- helyi értékek és problémák feltérképezése és megismerése, célok megfogalmazása (pl. faültetés, energiatakarékosság, hulladék.)
- hagyományok védelme (család-iskola-település-nemzet szinteken)
- a pedagógusok, a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői (továbbképzések, szülői értekezletek.)
- a szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése
- iskolánk tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése, a szelektív hulladékgyűjtés legyen természetes mindenki számára
- gondoskodjunk az osztálytermek megfelelő, rendszeres szellőztetéséről
- az osztálytermek berendezése feleljen meg az egészségügyi szempontoknak (asztal és a szék mérete, testtartás, világítás, ülésrend...)
- legyen természetes a takarékos anyag-, víz- és energiafelhasználás
- törekedni kell a munkák során keletkező maradékok, hulladékok felhasználására, újrahasznosítására
- ismerjék meg a környezetbarát anyagok, technológiák fontosságát;
- szakképző évfolyamon a korábban tanult általános ismeretekre építve ismerjék meg a szakma speciális környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésköreit (parkgondozás, növénytermesztés és

gondozás.), munkavédelmet és biztonságtechnikát (eszközhasználat.)
- az esztétikus környezet és egészséges életmód iránti igény kialakítása a tanulókban
- a legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése
- az egészségre káros szokások biológiai-élettani-pszichés összetevőinek megismertetése
- a dohányzás visszaszorítása
- az alkohol- és a drogprevenció, az AIDS prevenció
- az egészséges táplálkozás
- a mentális betegségek megelőzése
- diákok évenkénti egészségügyi szűrővizsgálata (testi fejlődés követése: testsúly, testmagasság, vérnyomás; érzékszervi elváltozások vizsgálata: látás, hallás; mozgásszervi rendellenességek kiszűrése: lúdtalp, gerincferdülés; fogászati szűrővizsgálat: fogszakorvos, fogszabályozás; szükség esetén szakorvoshoz történő átirányítás: szemészet, ortopédia, kardiológia...
- mindennapi testedzéssel a mozgásigény kielégítése, az aktív testmozgás, a mozgásszervi betegségek csökkentése
- Tervezzük évente részletesen kidolgozni az iskola környezeti nevelési és egészségnevelési, egészségfejlesztési munkatervét. Felelősei a mindenkori munkaközösség vezetők.

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Tanórai keretek

A speciális nevelési módszereket igénylő gyerekek környezeti nevelése és egészségnevelése terén az alsó szakaszban nagyobb hangsúlyt szükséges fordítani a tanuláshoz nélkülözhetetlen funkciók fejlesztésére. Differenciált eljárásokkal, tartalmakkal és oktatásszervezési megoldásokkal, terápiákkal kell alkalmazkodni a tanulók között meglévő nagyobb eltérésekhez. A képességfejlesztésben hangsúlyosan jelen kell lennie a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A nevelés-oktatás fölső szakaszában a megismerési módszerek tovább fejlesztése, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetek, ismeretek, elsajátított tanulási szokások fejlesztése a cél. Előtérbe kerül a verbális szint, de differenciált módon jelen van a manipulációs, és a képi szint is. Új elemként jelentkezik a belépő tevékenységformák megfogalmazása valamennyi tantárgyban. Ezek jelzések arra vonatkozólag, hogy milyen tanulási szituációkat kell létrehozni a kívánt fejlődés eléréséhez, a különböző képességcsoportok kialakításához, korrigálásához.

Minden tantárgy tanításához a pedagógusok kidolgozzák a tanmenetek mélységében a környezeti nevelési, egészségnevelési tartalmakat és azok megvalósítására használt tevékenységi formákat, módszereket.

<u>Magyar nyelv és irodalom</u>

- diákjaink ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges ember alkotta környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, népdalokat és verseket)
- egy táj megismerésekor tanulóink képesek legyenek kifejezni érzelmeiket, alkalmazva érzékeljék az anyanyelv gazdagságát, szépségét a szóbeli és írásbeli kommunikáció során
- alakuljon igénnyé bennük a hatékony kommunikációra való törekvés, a jó problémafelvetés, véleményalkotási képesség
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével
- növeljük a környezethez és egészséghez való pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelmi témájú, valamint az egészséghez kapcsolódó könyvek, cikkek feldolgozásával

- sajátítsák el a médiumok elemzésének technikáit
- Történelem
- a tanulók értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelet
- ismerjék meg a természet közelben élő, a természetet tisztelő, azt felhasználó és nem kihasználó paraszti életmód értékeit
- ismerjék meg a népszokások egészségvédelmi vetületeit (pl. ünnepek előtti böjtök)

Matematika
- a tanulók tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére
- legyenek képesek reális becslésekre
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket

Környezeti smeret,
- tanulóink ismerjék meg a környezetet megfigyelésekkel, vizsgálatokkal
- ismerjék meg az élővilág sokszínűségét, az élőlények egyesi, megismételhetetlen voltát, az ember felelősségét az élővilág megőrzésében
- ismerjék meg saját testük alapvető felépítését és működését, az egészség megőrzéséhez szükséges életvitel jellemzőit

Természetismeret
- tanulóink váljanak képessé a természet jelenségeinek elemi szintű értelmezésére, a környezeti változások magyarázatára
- ismerjék a környezetüket legjobban szennyező anyagokat, törekedjenek ezek használatának csökkentésére
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés.) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit
- ismerjék az emberi szervezetre káros anyagokat és ezek szervezetre gyakorolt hatásait, tartózkodjanak ezek kipróbálásától
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat

Földrajz
- diákjaink szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről
- alakuljon ki bennük az igény a szülőföld cselekvő felfedezésére
- értsék meg, hogy a népek eltérő természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodásmódjukat, világszemléletüket

- értsék meg, hogy a társadalom-földrajzi változások, a felgyorsult fogyasztás a Föld erőforrásainak kimerüléséhez vezet
- ismerjék, szeressék és őrizzék a természeti és épített környezet szépségeit

Ének-zene

- fedezzék fel tanulóink a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait
- tudjanak improvizálni természeti jelenségeket a tánc és dráma eszközeivel
- sajátítsák el a néptánc elemeit, lássák benne a környezeti és egészségnevelési lehetőségeket
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét
- legyenek képesek adott szituáció megfogalmazására tartásképben és mozdulatsorok segítségével
- tudják, hogy az élő és élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapokban egyaránt akusztikus élményt jelentenek

Rajz és vizuális kultúra

- ismerjék meg a diákok a természet sokszínűségét, formagazdagságát
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére; ismerjenek példákat a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulásaira
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelés, egészségnevelés témaköröknek megfelelően

- Életvitel és gyakorlati ismeretek
- ismerjék meg tanulóink a technika okozta környezeti károsodásokat és azok megelőzésének módjait
- ismerjék meg a felhasznált természetes anyagok, az épített környezet jellemzőit
- ismerjék meg a környezetbarát technikákat és technológiákat
- ismerjék meg az egészséges táplálkozás alapelemeit
- sajátítsák el a gyógynövények alapvető ismeretét és felhasználási módjait
- sajátítsák el a kertészeti alapismeretek, komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés alapvető ismérveit
- alakuljon ki a kritikus fogyasztói magatartás

Tanulóink nagy része nemcsak csökkent értelmi képességei miatt van hátrányban a kortárs gyerekekkel szemben, hanem fejlődésüket veszélyeztető szociális környezetük miatt is. Gyerekeink szülei gyakran alacsony iskolázottságúak, rossz anyagi körülmények között élnek, szakmai képzetlenségük miatt magas köztük a munkanélküliek száma. Gyakran a szülők életmódja sem megfelelő. Sokan dohányoznak és italoznak. Ezekben a családokban nem ritka az agresszió illetve a deviáns magatartás sem.. A negatív szülői minta, a csekély otthonról hozott kulturális tőke és saját értelmi fogyatékosságuk miatt ezen gyerekek számára létszükséglet, hogy az egészséges élethez nélkülözhetetlen ismereteket megtanítsa és készségeket kifejlessze az iskola.

Ezek az okok indokolják, hogy kiemelten foglalkozzunk az egészségnevelési témákkal.

Évenként visszatérő témakörök, amelyek koncentrikus elrendezésben kerülnek feldolgozásra:

- Önismeret, döntéshozás, stressz kezelés
- társas kapcsolatok (érzelmek, kapcsolatok, család, szexuális magatartás.)

- környezetvédelem (környezetszennyezés, védett növények és állatok, „Fűben, fában orvosság”, életformák, hulladékok.)
- egészséges életmód (higiénia, mozgás, pihenés, táplálkozás, káros szenvedélyek.)

A tananyag másik fele lineáris jellegű, évfolyamonként más-más területek:

- mentálhigiénés ismeretek
- elsősegélynyújtás
- betegápolás (otthoni betegápolás, egészségügyi szolgáltatások, balesetvédelem.)
- családi éltre nevelés és csecsemőgondozás

Testnevelés

- tanulóink fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják egészséges testi fejlődésüket
- győződjenek meg a mozgás jótékony hatásairól a különböző szervrendszerek működését tekintve
- legyenek tisztában azzal, hogy a testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök és a tornaszerek
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat (pl. méta, karikahajtás, gólyalábazás, zsákban futás.)
- alakuljon ki bennük a higiénés normák betartása
- mindennapos testnevelés

2012. szeptemberétől bevezetésre került a heti 5 testnevelés óra az 1., 5. és 9. évfolyamokon. A későbbiek során felmenő rendszerben minden évfolyamon megjelenik 2016/2017-es tanévben.

A testnevelésórán kívül számos sportfoglalkozást kínálunk fel tanulóinknak, mint lehetőséget:

- uszodai programok, DSK, szakkörök (labdarúgás, kosárlabda, túra szakkör. - azzal a megkötéssel, hogy minden tanulónak részt kell vennie valamelyiken, a részvételt aláírással igazoltatni kell a saját személyes

Osztályfőnöki

Iskolánk célja, hogy sikeres és boldog embereket neveljünk. Célunk elérését nagymértékben elősegítik az osztályfőnöki órák megfelelő témaválasztásai, megfelelő témafeldolgozásai, valamint az osztályfőnök személyisége.

Sikeresnek azt az embert tartjuk, aki saját szocializációs programját eredményesen folytatja: jól és eredményesen kommunikál, eredményesen és jól old meg problémákat, sikerre tudja vinni programját, megszerzi hitelességét. Szocializációnak azt a mintakövetést tartjuk, amely szűkebb és tágabb környezetben eredményes életvezetést tesz lehetővé. Az eredményes életvezetés begyakoroltatása érdekében olyan mintákat kell közvetítenünk, amelyek a valóság, a környezet, a társak, a szülők és a szűkebb környezet elvárásait is magukba építik. Céljainknak, mintáinknak és elvárásainknak konkrétaknak és nyomon követhetőeknek kell lenniük.

Boldognak azt az embert tartjuk, aki örömmel éli egyedi életét, testi és lelki egészségben. Célunk tehát, hogy a gyerekek jól érezzék magukat az iskolában, ezért feladatunk a biztonság, nyugalom, az elismertség megteremtése. A személyes jó érzés feltétele a testi egészség is, így célunk az

egészséges, tiszta, barátságos és gyermekközpontú környezet megteremtése. A testi egészség megteremtése érdekében célul tűztük ki a rendszeres testmozgás lehetőségének megteremtését. Célunk még, hogy iskolánkban együttműködésen, célorientáltságon alapuló toleráns tanulói viszonyok legyenek.

Tanórán kívüli foglalkozások

- Terepi lehetőségeink: erdei iskola, tábor, tanulmányi kirándulás, városismereti játék, tanösvény, akadályverseny.
- Játékok: érzékelést fejlesztő, szituációs, stimulációs, drámajáték.
- Kézműves foglalkozások (főként természetes anyagokkal, építve a népi mesterségek hagyományaira).
- „Akciók": vetélkedők, pályázatok, kiállítás, tablók, kutatómunka, gyűjtések.
- „Látogatás": múzeum, állatkert, botanikus kert, szennyvíztisztító.
- Versenyek, vetélkedők
- Szakkörök
- Projektek (Föld, Víz, Gazdálkodás falun, Gazdálkodás városban, Testünk, Egészség és betegség)
- Délutáni szabadidős foglalkozások: sportprogramok, témával kapcsolatos filmvetítések, csoportfoglalkozások.
- Egészségnap
- Túrák
- Fórum, tájékoztató: külső előadó (orvos, pszichológus, rendőrség bűnmegelőzési osztályának szakembere.)
- Tanácskozások, tréningek
- Kapcsolódás más szervezetek, intézmények programjaihoz

Módszerek

Az iskolában alkalmazott pedagógiai módszerek tárháza ma már számos lehetőséget biztosít a környezeti nevelési és egészségnevelési program eredményes megvalósítására. Célunk a hatékonyabb élmény- és tevékenységalapú, érzékenyítő, interaktív módszerek minél sokoldalúbb alkalmazása.

- Játékok: szituációs, memóriafejlesztő, kombinációs, érzékelést fejlesztő, ráhangolást segítő, bizalomerősítő, kapcsolatteremtést segítő, drámapedagógia.
- Terepgyakorlati módszerek: túrák, kirándulások, táborok, egyszerű megfigyelések, célzott megfigyelések és mérések, térképkészítés, terepgyakorlatok.
- Aktív, kreatív munka: természetvédelmi és fenntartási munkák, szelektív hulladékgyűjtés, rend- és tisztasági verseny.
- Projekt módszer
- Közösségépítés (csoportszervezés a környezeti nevelés és egészségnevelés érdekében)
- Művészi kifejezés: irodalmi alkotások, zeneművészet, táncművészet, népművészet, vizuális művészet, esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése, a tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén.
- Az egészségfejlesztés szemléletének széleskörű elsajátítása az iskolában meghívott előadó segítségével (szakember szociális és egészségügyi területről, iskolaorvos, háziorvos, védőnő, ÁNTSZ,.)

Taneszközök

- Tankönyvek, nyomtatott és elektronikus anyagok, természetismereti könyvek, egészséggel kapcsolatos könyvek, mesekönyvek, játékgyűjtemények, folyóiratok, természetfilmek, dokumentumfilmek, diasorozatok, plakátok.
- Térképek, tájékozódási eszközök (iránytű, tájoló), modellek, tablók.
- Mérésekhez és vizsgálatokhoz megfelelő anyagok (nagyító, mikroszkóp, vegyszerek.)
- Játékokhoz szükséges felszerelések (labda, szivacs.)
- Anyagok és eszközök a kézműves foglakozásokhoz, gyakorlati természetvédelemhez (papír, ragasztó, olló, faanyag.)
- Eszközök és anyagok az életvitel és gyakorlati ismeretek célkitűzéseihez
- Sportszerek

Iskolai környezet

A helyzetből adódó jellemzők	Célok	Tevékenység, feladat
nagy forgalom	- közlekedési biztonság növelése - a kerékpáros és gyalogosközlekedés növelése	- közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása - kerékpárral közlekedők számára biciklitároló
légszennyezés	csökkentés	- zöldesítés az iskola környékén - a növények gondozása, pótlása
szemét	tiszta, egészséges környezet	- szeméttárolók sűrítése - felvilágosító előadások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről - utak sózása helyett ásványi őrlemény használata
kevés játszótér	a gyerekek mozgásigényének kielégítése	az iskolai játszótér felszerelésének megújítása, a homok cseréje
az iskolabelső	tiszta, meghitt környezet	- festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák, a mellékhelyiségekben szappan és WC papír - dohányzásra külön helyiség megléte - lábtörlők alkalmazása
energiafelhasználás	takarékosság	- kazán szabályozása - nyílászárók javítása és szigetelése - hagyományos fénycsövek cseréje energiatakarékos, kompakt izzókra - víztakarékos öblítés, csapok karbantartása

csatorna	a csatorna karbantartása	- biológiai lebontók alkalmazása - ecetsav, mosószóda, bórax, szódabikarbóna és egyéb környezetbarát takarítószerek alkalmazása
üvegház	tanítás	- (gyógy)növények gondozása - csepegtető öntözés
udvar	biztonságos aljzat	- a betonozott rész felújítása
az iskola eszközellátottsága	- a tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése - az esztétikai érzék fejlesztése - egészséges személyiség kifejlődése	- írásvetítő, TV, videó, magnó és számítógép számának növelése - esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltetőanyagok - tankonyhai gépek számának bővítése - ismeretterjesztő folyóiratok, könyvtár, médiatár bővítése - környezetvédelmi vizsgálatokhoz szükséges felszerelések beszerzése

Kapcsolatrendszer, kommunikáció

Az iskolán belüli kapcsolatrendszer, kommunikáció szerves része a szemléletformálásnak. A kitűzött célok elérésének záloga, hogy az iskola valamennyi tanára, nem pedagógus dolgozója, diákja tisztában legyen vele és hajlandó legyen aktívan közreműködni. A szülőket is csak megfelelő kommunikációval lehet bevonni, érdekeltté tenni az iskola céljainak elérésében.

- kiselőadások tartása megfelelő szemléltetőeszközökkel
- házi dolgozat készítése
- poszterek készítése és bemutatása
- faliújságon közölt információk készítése
- szórólapok készítése
- iskolaújság felhasználása
- levelezés, tájékoztató füzet
- munkaértekezletek, szülői értekezletek, szülők klubja
- iskolai évkönyv

Az iskolán kívüli kapcsolatrendszer és kommunikáció alapvető eszköze az iskolák nyitottá válásának.

- környezetvédelmi, egészségvédelmi cikkek feldolgozása különböző napilapokból, rádió- és televíziós hírek feldolgozása és értékelése
- közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése, együttműködés a helyi önkormányzattal
- helyi média (tájékoztatás az aktuális eseményekről, rendezvényekről)
- iskolaújság
- klubok

Minőségfejlesztés

A munkaközösség vezetők - az iskolai munkaterv részeként - minden tanév elején írásos formában elkészítik az iskola éves környezeti nevelési és egészségnevelési munkaprogramját. A félévi és az év végi értékelő nevelőtestületi értekezleten az iskolai munkaterv ezen része is megvitatásra, illetve elfogadásra kerül.

A környezeti nevelési és egészségnevelési, egészségfejlesztési program szakmai tartalmait a tantárgyak helyi tantervébe építettük be, ennek keretében kerülnek mérésre is.

Továbbképzések

- Belső: nevelési értekezletek, tanfolyamok, előadások
- Külső: konferenciákon, rendezvényeken való részvétel; akkreditált továbbképzéseken való részvétel

III.5.5. Fogyasztóvédelem

A fogyasztóvédelmi oktatás célja

"A fogyasztóvédelem célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulókban.

A cél elérését a fenntarthatóság, azon belül a fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése és a fenntarthatóságnak a mindennapi életünkben fogyasztóként való képviselete jelenti.

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges tanulók olyan irányú képzése, mely segítségével megismerik saját jogaikat, ezeket érvényesíteni is tudják.

Ennek kialakítása több szakaszban oldható csak meg:

Az alsóbb osztályokban csak a jellemző fogyasztói magatartás kialakítására kell törekedni. Meg kell tanulni a szolgáltatás lehetőségeit, a viselkedést a piaci viszonyok között, a saját érdekeik érvényesítését.

A felsőbb osztályokban a fogyasztó jogait, szolgáltatásismeretet és vállalkozásismeretet is meg kell tanulniuk.

A fogyasztás elemi meghatározója a család. A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélénkebbek, ezért is fontos a szülők, a családok bevonása a nevelési folyamatba.

Az iskolában a helyes értékrend kialakítására kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. Meg kell mutatni a kulturális értékrendeket, törekedni kell a sokoldalú fogyasztás lehetőségeinek megteremtésére.

Az értékek formálásában lényeges:

a kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése
az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása,
a természeti értékek védelme.
Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságot és a takarékosságot.

A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban

Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiba jól beépíthetők a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak.

Például:

Technika:- Áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései
Matematika: - banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási számítások
Fizika: - mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák);
Földrajz: - eltérő fogyasztási struktúrák és szokások;
Magyar: - reklámnyelv, feliratok;
Biológia - génmódosított élelmiszerek (GMO), egészséges táplálkozás
Kémia - élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalékok (E-számok), vegyszermaradványok, háztartási vegyszerek, kozmetikumok célszerű és tudatos használatuk
Informatika - elektronikus kereskedelem, internetes fogyasztói veszélyforrások
Történelem - EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története stb.
Tanórán kívüli tevékenységek (vetélkedők, versenyek, rendezvények)

Iskolán kívüli helyszínek (piaci séták, üzletek, bankok látogatása)

Az iskola fogyasztóvédelmi működése (az iskola, mint fogyasztó, és mint piac), az ezzel kapcsolatos foglalkozások

Módszerek:

Nem a hagyományos tanteremben, hanem közös sétákkal, vásárlással, személyes példamutatással mutatható be igazán a helyes fogyasztói magatartás.

A szülőkkel való kapcsolat ebben az esetben a leginkább kihasználható. A jó kapcsolattal házi feladatok adhatók ebben a témakörben, ahol hozzásegítjük a családot is egy közös vásárlási kultúra kialakításához.

III.6. Pedagógusok intézményi feladatai

A pedagógusok helyi intézményi feladatai

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy nevelő és oktató tevékenysége keretében gondoskodjon a gyermek, tanuló testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről, továbbá az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan közvetítse.

III.6.1. Általános feladatok:

Nevelő és oktató tevékenysége során figyelembe vegye a gyermek, tanuló egyéni képességét,

tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát, segítse a gyermek, tanuló képességének, tehetségének kibontakozását, illetve bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek, tanuló felzárkózását tanulótársaihoz.
- A gyermekek, tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjön; ha észleli, hogy a gyermek, illetve a tanuló balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megtegye.
- Közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. e) A gyermek, tanuló életkorának, fejlettségének figyelembevételével elsajátíttassa a közösségi együttműködés magatartási szabályait, és törekedjék azok betartatására.
- A szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassa, a szülőt figyelmeztesse, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek, objektívan értékeljen, továbbá, hogy:
- a szülő és a tanuló javaslataira, kérdéseire érdemi választ adjon,
- a gyermekek, tanulók és szülők emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa,
- a gyermekek, tanulók részére az etikus viselkedéshez szükséges ismereteket átadja.

A pedagógus az óraközi szünetben a tanulók felügyeletével, a következő tanóra előkészítésével összefüggő feladatokat látja el. A teljes munkaidő többi részében - munkaköri feladatként - a pedagógus ellátja a nevelő-, illetve a nevelő és oktató munkával vagy a gyermekekkel, tanulókkal, a szakfeladatának megfelelő foglalkozással összefüggő feladatokat, így különösen: felkészül a foglalkozásokra, tanítási órákra, előkészíti azokat, értékeli a gyermekek, tanulók teljesítményét, elvégzi a pedagógiai tevékenységéhez kapcsolódó ügyviteli tevékenységet, továbbá - munkáltató rendelkezései szerint - ellátja azokat a nevelési-oktatási intézmény működésével összefüggő feladatokat, amelyek igénylik a pedagógus szakértelmét, így különösen: részt vesz a nevelőtestület munkájában, az iskola kulturális és sportéletének megszervezésében, a gyermekek, tanulók felügyeletének ellátásában, a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével, a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtásában.

- A nevelőtestület tagja, aki munkáját a Pedagógiai Program alapján, de a célok megvalósítását eredményesen szolgáló, széleskörű módszertani szabadsággal végzi.
- Munkaköri kötelezettségeinek tartalmát és kereteit a köznevelési törvény, a NAT, a gyógypedagógiai irányelvek, a Pedagógiai Program, a helyi tanterv, az SZMSZ, valamint a pedagógiai szaktárgyi útmutatók, az iskolai munkaterv, a nevelőtestület határozatai, továbbá az igazgató a tagintézmény-vezető útján kapott útmutatások alkotják. Munkáját egységes elvek alapján végzi.
- Törekszik a tanulók fogyatékosságából és a kedvezőtlen szociokulturális háttérből eredő egyenlőtlenségek csökkentésére; személyiségük sokoldalú megismerésével, alapkészségeik fejlesztésével, ismeretbeli hiányosságok pótlásával, differenciált tanulásszervezés, korrekciós munka, felzárkóztatás útján.
- Egységes pedagógiai elvek alapján részt vállal az iskolai közösségek munkájából, a közös vállalások teljesítésében, az iskolai rendezvények szervezésében és lebonyolításában (ünnepélyek, megemlékezések, vetélkedők, házon belüli és házon kívüli versenyek) aktívan közreműködik.
- Aktívan közreműködik az intézményben folyó innovációs törekvésekben, az alkotás feltételeit biztosító nyugodt munkahelyi légkör kialakításában.
- Ismeri a pedagógia korszerű elméletét és gyakorlatát, ezeket nevelő-oktató munkájában alkotó módon alkalmazza.
- Munkáját egyénileg elkészített program, tanmenet, foglalkozási terv szerint végzi. Házi feladatot a Pedagógiai Programban rögzített elvek szerint ad.
- Az írásbeli dolgozatokat, felmérőket és témazáró feladatlapokat kijavítja. A kötelező házi feladatokat ellenőrzi, javítja.
- Megköveteli az esztétikus, egészséges környezetet, ezek kialakítására és megtartására nevel.

Személyes példamutatással és hatásos propagandával küzd az egészséget károsító szokásokkal szemben.

- Megjelenésével, öltözködésével, közlési formáival a tanulók és a szülők előtt magatartási mintául kell, hogy szolgáljon.

- A pedagógus az intézményben és azon kívül is valamennyi szülő előtt hivatalos személy, ezért ehhez illő magatartást kell tanúsítania.
- Az iskola belső életével kapcsolatos információkat, a tanulók teljesítményét tartalmazó értékeléseket szolgálati titokként kezeli.
- Munkahelyére időben érkezik. (foglalkozása előtt 15 perccel köteles megérkezni). Késés esetén közvetlen felettesét tájékoztatja a késés okáról.
- A gondjaira bízott gyermekeket nem hagyja felügyelet nélkül.
- Az iskolai értekezletek, megbeszélések aktív résztvevője.
- Megbízásait - akár írásban, akár szóban kapja - maradéktalanul köteles végrehajtani.
- Az iskolában az iskola nevelési elveivel összeegyeztethetetlen jelenségekre figyeljen fel, reagáljon és saját hatáskörön belül hozzon hathatós intézkedéseket.
- Az önképzés, szakmai továbbképzés hivatásából adódó elemi kötelessége, továbbá felkészültségének minél szélesebb körű kibontakoztatása a gyermekek és a felnőttek körében egyaránt.
- Ápolja az iskola hagyományait, hozzájárul az intézmény arculatának megőrzéséhez, kialakításához.
- Az iskolai munka folyamatosságának és zavartalanságának érdekében túlmunkára a hatályos törvények szerint osztható be.
- Adminisztrációs munkáját kifogástalanul, pontosan, határidőre készíti el. Minden iskolán belüli és iskolán kívüli programról forgatókönyvet készít.
- Amennyiben munkáját betegsége, vagy váratlanul felmerült alapos indok miatt a megszabott időben nem tudja megkezdeni, erről közvetlen felettesét értesíti. Ha újra munkába áll, erről előző nap értesítést ad.
- Leltári felelőssége értelmében a nevére írt leltári készletért anyagi felelősséget vállal.
- Köteles a vezetői utasításokat és az iskolai szabályzatokat betartani.

III.6.2.Osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnöki munka jellemzői

- Komplex, - a tanuló egész személyiségére irányul
- Differenciált - a személyiség és a közösség fejlesztése folyamán individualizált követelményeket támaszt.
- Rugalmas - az előírt, részleteiben megtervezhető tananyagon túl; munkájának ellátása spontaneitást, rugalmasságot, és reflektivitást igényel.
- Az osztályfőnöki munka feladatkörei az általános pedagógiai feladatok ellátásán túl:
- Osztályáért minden tekintetben felelős a pedagógus. Végrehajtja mindazokat a feladatokat, amelyet a köznevelési törvény és a Pedagógiai Program határoz meg.
- Céltudatosan törekszik a tanulók személyiségének minél teljesebb megismerésére, egyéni fejlesztésükre, közösségi életük irányítására, képességeik fejlesztésére.
- Látogatja osztályát más nevelők tanítási óráin és tanításon kívüli foglalkozásain. Tapasztalatait nevelőtársaival, a délutáni programot vezető nevelőkkel kicseréli, rendszeres és folyamatos konzultációt folytat.
- Minden egyes tanuló problémáival törődik, legyen az szociális, pszichés vagy magatartásbeli nehézség. Szükség esetén segítséget kér az iskolapszichológustól, iskolaorvostól,

gyermekpszichiátertől, egyéb szakemberektől.

- Ismétlődő és súlyos nevelési problémák felmerülésekor esetmegbeszélést kezdeményez minden érintett pedagógus részvételével.(érintettek lehetnek: igazgató, intézményegység - vezetők, gyermek - és ifjúságvédelmi felelős, szülő, iskolapszichológus, és az oktató - nevelő munkát segítő személyek).
- Szükség esetén pedagógiai véleményt készít. Pályaválasztáskor a gyermek pedagógiai jellemzését a gondviselőkkel egyezteti, a továbbtanulási lehetőségekről tájékoztatja őket, tanácsot és segítséget nyújt felvételi jelentkezésükhöz.
- A szülőket ellenőrző könyv, illetve üzenő füzet útján folyamatosan tájékoztatja úgy, hogy minden fontos információhoz hozzájussanak. Rendszeresen ellenőrzi, hogy a szülők a bejegyzéseket aláírásukkal, vagy egyéb úton tudomásul vették-e.
- A gyermek hiányzásainak megfelelő igazolást megköveteli, hiányában a központi elvek alapján intézkedik.
- Pontosan, naprakészen vezeti a megbízatásával járó adminisztrációs teendőket, értékeli a magatartást, szorgalmat, az iskola közösségi életében való részvételért jutalmaz és büntet a jogkörében elérhető eszközökkel.
- Alakítja, neveli, fejleszti a tanulók személyes higiénéjét, viselkedéskultúráját.
- Az iskolai munkaterv szerint előkészíti, szervezi a tanulói kirándulásokat, tanórán kívüli programokat illetve azon aktívan részt vesz.

III.7. A vizsgák szabályai

III.7.1. Az osztályozó vizsga feltételei, vizsgák

A tanulónak osztályozó vizsgát kell tenni, ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól (magántanuló), engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget, ha 250 óránál többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.

Az osztályozó vizsga meghatározott kivétellel - egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A követelményeket a helyi tanterv tartalmazza. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozóvizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

a) a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott,

b) az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során félévkor és évvégén szervezi. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatja.

Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására. A független vizsgabizottság elnökét és tagjait a területileg illetékes

kormányhivatal bízza meg.

Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig be kell fejezni.

A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő tantárgyanként hatvan perc.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó számára:

- az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni- biztosítani kell segédeszköz használatát,
- írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet,
- szóbeli vizsgát írásban teheti le.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli és három szóbeli vizsgát lehet megtartani.
A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani

A tanulmányok alatti vizsgákról tanulónként és vizsgánként jegyzőkönyvet kell kiállítani.
A jegyzőkönyvön fel kell tüntetni a vizsgát lebonyolító intézmény nevét, OM azonosítóját és címét.
A jegyzőkönyv tartalmazza:

- a tanuló nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát,
- anyja születéskori nevét, lakcímét,
- annak az iskolának a megnevezését, amellyel tanulói jogviszonyban áll,
- a vizsgatárgy megnevezése mellett
- az írásbeli vizsga időpontját, értékelését,
- a szóbeli vizsga időpontját, a feltett kérdéseket, a vizsga értékelését és
- a kérdező tanár aláírását,
- a végleges osztályzatot,
- a jegyzőkönyv kiállításának helyét és idejét,
- az elnök, a jegyző és a vizsgabizottság tagjainak nevét és aláírását.

III.7.2.Szakmai vizsga

A szakmai vizsga általános szabályait 20/2007. (V. 21.) SZMM rendelet határozza meg.

Sajátos nevelési igényű tanulóink a rendelet alapján kérhetik, hogy fogyatékosságuk miatt, a vizsgafeladatot eltérő vizsgatevékenységgel (szóbeli helyett írásbeli, illetve írásbeli helyett szóbeli), továbbá az írásbeli vizsgatevékenységet a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott időnél hosszabb időtartammal teljesítsék.

A kérelmet a sajátos nevelési igényt igazoló szakértői vélemény másolatával együtt, a jelentkezési laphoz csatolni kell.

A vizsgabizottság a döntéséről határozatot hoz, amelyet a törzslapba be kell jegyezni.

Ha a sajátos nevelési igényű vizsgázó a szóbeli vizsgatevékenység helyett írásbeli vizsgatevékenységet végez, a feladatlap kiválasztása után felügyelő jelenlétében kell a vizsgafeladatát elkészíteni.

Hallássérült tanulóink a szóbeli vizsgához orális tolmácsot, vagy jeltolmácsot vehetnek igénybe.

III.8. Az iskolai felvétel, átvétel eljárás rendje

Az iskola sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését és oktatását látja el.
A gyermekek felvétele a Hallásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság vagy a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői határozata alapján történik, az intézmény Alapító Okiratában foglaltak szerint.

Az iskola felvételi körzete

- Pest megye

Hallássérült tanulók esetében továbbá:

- Fejér megye
- Komárom-Esztergom megye
- Nógrád megye

Az iskolába történő beiratkozás ideje megegyezik a többségi iskolák beiratkozási idejével.
Férőhely megléte esetén tanév közben is történhet.

<u>hallássérült tanulók esetében</u>
A szakértői vélemény tartalmazza az egyéni haladási ütem szükségességét.

Életkor szerint indítjuk az évfolyamokat, és minden gyermeknek a fogyatékosságához megfelelő fejlesztést biztosítunk.
Szükséges és elengedhetetlen a differenciált foglalakozás.
Csoportbontásnál külön oktatjuk a dysphaziás és a normál programmal haladókat.
A csoportbontást főleg anyanyelvi órákon alkalmazzuk, amikor más módszerrel tanítjuk a dysphaziás tanulókat, és más módszerrel a normál haladásra képeseket.
A készségtárgyaknál egy csoportban hagyjuk a gyerekeket, hogy közösségben egymástól fejlődve is tanuljanak.

Szakiskolában

A felvétel rendjét a mindenkor hatályos a tanév rendjéről szóló rendelet határozza meg.
Speciális szakiskolánkba kizárólag a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján vesszük fel a tanulókat, melyet a jelentkezési laphoz csatolni kell.
Az iskola által küldött, a felvételt igazoló levél kézhez vétele után a szülőnek kell kérnie az iskola kijelölését az illetékes szakértői bizottságnál.
A beiratkozáshoz, az egyéb dokumentumok mellett, a Szakértői Bizottság iskolakijelölését igazoló dokumentumát is csatolni kell.
Azok a tanulók, akik az általános iskolát intézményünkben fejezték be, a felvételi rangsorolás során előnyt élveznek.

<u>Alkalmassági vizsga</u>

A felvételhez pályaalkalmassági vizsgálat nem, de egészségügyi vizsgálat szükséges, melyet a háziorvostól, vagy az iskolaorvostól kell beszerezni.

Készségfejlesztő iskolában

A felvétel rendjét a mindenkor hatályos a tanév rendjéről szóló rendelet határozza meg.
Készségfejlesztő iskolába kizárólag a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs

Bizottság szakvéleménye alapján vesszük fel a tanulókat, melyet a jelentkezési laphoz csatolni kell.

Alkalmassági feltétel

A tanuló rendelkezzen az önellátás és a szociális érettség azon fokával, amely lehetővé teszi a középfokú iskolai oktatásban való részvételt. (szobatisztaság, önálló étkezés, csoportszabályokhoz való alkalmazkodás)

IV. Helyi tanterv

IV. 1. Intézményünk által használt tantervek

IV. 1.1. Óvoda

Óvodai fejlesztési program súlyos fokban hallássérült gyermekek számára

OK197 GYPSIÓ 1-3

Kaposvár

Halmozottan sérült siket: Óvodai Fejlesztő Program Halmozottan sérültek számára

Kaposvár

Készítette: magyar Márta

Értelmileg sérültek nevelési programja: Add a kezed

Készítette: Kissné Haffner Éva, Szabó Borbála,

Wágner Borbála

Komplex prevenciós óvodai program: Készítette: Porkolábné Dr. Balogh Katalin Dr. Páli Judit, Pintér Éva,

OKI Intézet

Nagyothalló: „MONDOM-HALLOM" Óvodai Program gyermekeknek

OKI 197 GYPNHO 1-3

Hallássérültek

NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012(VI.4) Kormányrendelet módosításáról és a 32/2012.EMMI rendelet alapján kiadott kerettantervek alapján

Kerettanterv az általános iskolák 1-4.évfolyama részére (2020.)

Kerettanterv az általános iskolák 5-8.évfolyama részére (2020.)

Halmozottan sérültek

Kerettantervek az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam részére

Kerettantervek az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam részére

Kerettantervek a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók részére 1-8. évfolyam részére

IV. 1.2. Pivár Ignác tagintézmény

A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról

22/2016. (VIII.25.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII.21.) számú EMMI rendelet módosításáról - 11. melléklet

11 melléklet: Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára

11.1 - Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)

IV. 2. Óratervek

IV. 2.1. Általános iskola

IV. 2.1.a. Választható tantárgyak szabályai

1. Az iskola helyi tanterve a tanulók számára az alábbi választható (nem kötelező)

tantárgyak tanulását biztosítja:

2013. szeptember 1-től kezdődően felmenő rendszerben 1. és 5. évfolyamon a Nkt. 35 § 1. bek. szerint erkölcstan órát vagy az ehelyett választható az egyházi jogi személy által szervezett hit- és erkölcstan órát szervezünk.

2. Az iskolába újonnan beiratkozó tanuló, illetve a szülő a beiratkozáskor írásban adhatja le a tantárgyválasztással kapcsolatos döntését az intézményegység-vezetőnek.

3. A tanuló, illetve a szülő az adott tanév kezdetéig az intézményegység-vezetőnek engedélyével írásban módosíthatja a tantárgyválasztással kapcsolatos döntését.

Hallássérült Tanulók Óraterve

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a hallássérült (siket és nagyothalló) gyermekek nevelésében-oktatásában

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes tanulási területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Testi és lelki egészségre nevelés

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni - az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékosságuknak megfelelő szinten - azokkal a tényezőkkel, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. El kell sajátíttatni a tanulókkal a nélkülözhetetlen hallásjavító eszközök karbantartását, használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket, melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása és az esetleges további hallásromlás elkerülése. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, jelnyelvi ismeretek). Szükséges, hogy felismerjék a környezetükben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport hozzájárulhat a belső feszültségeik levezetéséhez, így segítve az indulatok kezelését.

A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezeléséhez is.

A hallássérült gyermekek nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkezhetnek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve különböző veszélyeztető hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internethasználat megismertetése.

Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy a tanulóknak legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezésének társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

Tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.), illetve legyenek ismereteik arról, hogy különböző felmerülő problémák során milyen szakemberhez, szervezethez fordulhatnak támogatásért, segítségért.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

Az érintett gyermekek tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításáért, tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyek különbözőségét, az emberek közötti kommunikáció kívánatos formáit, tudjanak udvariasan segítséget kérni, elfogadni, és ők is készek legyenek másoknak segítséget nyújtani.

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy önmagukat megismerjék, hogy önmagukról reális képet alakítsanak ki, hogy önértékelésük megfelelő legyen (alul- és felülértékelés, reális énkép). Támogatni kell őket abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva, a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából. Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításáért, és azon túl másokért, a közösségért is. Tudják felismerni mások érzéseit, szükségleteit, szándékait, tulajdonságait, és azokhoz empatikusan tudjanak viszonyulni. Tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyeket és azok különbözőségét. Tanulják meg, hogy a másik bántása, zaklatása megengedhetetlen, tudják, hogy mit tehetnek, ha elszenvedői vagy szemlélői annak, illetve ismerjék az elkövetőt érintő jogi következményeket.

Médiatudatosságra nevelés

A hallássérült tanulók ismeretszerzésében kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Ezen a téren a nyomtatott sajtón kívül egyre inkább szerepet kap az elektronikus média: a televízió és az internet.

A tanulóknak fontos tudniuk, hogy a média közvetíthet pozitív (információ, tanulás, szórakozás), illetve negatív (agresszív, pornográf stb.) tartalmakat, illetve a valóságnak nem megfelelő tartalmakat is. Ismerjék a függőség fogalmát és káros hatását. Tudják, hogy a média modelljeinek pozitív és negatív hatása is lehet az értékrendszerre, a gondolkodásra, a viselkedésre. Tudjanak a média befolyásoló szerepéről, a reklámok hatásáról.

Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérült tanulóknak. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek.

Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása.

Fontos a hallássérült személyek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

A tanulás tanítása, pályaorientáció

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképességzavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. Az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus és iskolai könyvtár) készségszintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereinek, a kooperatív tanulási technikák vagy a távoktatás megismerését.

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése és alkalmazása, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra (is), hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket. Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Ehhez a speciális intézményi keretek között tanuló hallássérült gyermekeknek is szükségük van rendszeres integrációs alkalmakra (pl. szabadidős tevékenységek), ahol megismerhetik a hallók világát (pl. kapcsolattartás halló közösséggel, kommunikáció gyakorlása „természetes” közegben, illemszabályok, írott és íratlan szabályok megismerése).

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, a tanulók életkorának megfelelő gyakorlatorientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történhet.

Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeik segítségével kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények biztosításával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez.

A fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulókat a lehető legfiatalabb korban tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell eljuttatni a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Tudatos pedagógiai segítséggel minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeret gyűjtését kell lehetővé tenni.

A kulcskompetenciák fejlesztése

A Nat és a választott kerettantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel egészülnek ki, így a kompetenciák fejlesztésénél ezeket is figyelembe kell venni.

Alapkompetenciák

A tanulás kompetenciái

A hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs- és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs akadályozottságuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata, jelnyelvi videók, jelnyelvi szótárak). Fontos az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása (könyvtár, internet), valamint a motiváció fenntartása a képességekhez, előzetes ismeretekhez igazodó tananyag biztosításával, teljesíthető követelmények támasztásával.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Anyanyelvi kommunikáció

A hallássérült gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezítheti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes lehet, kifejezésmódjuk hangzó magyar nyelven esetleg kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, a saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott nyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése, nyelvi kifejezése valósítható meg. Cél, hogy a tanulók a mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Fontos továbbá, hogy egyéni képességeiknek megfelelően tudjanak írásban kommunikálni. Ugyancsak fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok:

- a beszédértés (jelértés) fejlesztése;
- a szövegértő olvasás fejlesztése;
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés, jelkincsfejlesztés;
- a hangzó nyelv használata (egyéni képességeknek megfelelően);
- az írásbeli kifejezés fejlesztése.

Azon hallássérült (elsősorban siket) tanulók számára, akik esetében a kommunikáció elsődleges formája a magyar jelnyelv, lehetőséget kell nyújtani arra, hogy a legkönnyebben hozzáférhető nyelven (magyar hangzó nyelven és/vagy magyar jelnyelven) juthassanak hozzá az információkhoz, mind a tanórákon, mind

az iskolai szervezésű szabadidős programokon.

Fontos, hogy a tanulók ismerjék meg a jelnyelvi tolmácsok szerepét a kommunikációs akadálymentesítés területén, ismerjék a szolgáltatás igénybevételének lehetőségeit és formáit.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje, valamint az esetleges társuló tanulási zavarok. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekkel vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél. A nyelv oktatása mindig az egyes tanulók egyéni képességeihez, hallásállapotához, anyanyelvi szintjéhez igazodva történik. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítási módszerek alkalmazása, a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Lehetőség van az idegen nyelv tanulása, illetve az értékelés alóli felmentésre. Az értékelés alól felmentett tanulók számára külön szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulása.

A digitális kompetenciák

A hallássérült személyek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Használatukat nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőoldalakkal, szótárakkal, helyesírás-ellenőrző programokkal stb. való megismertetésük, ami segíti a lényegkiemelést és az írott szöveg megértését. Fontos megismertetni a tanulókkal a digitális eszközök hasznos, a mindennapokat segítő szolgáltatásait, az internet használatának etikai szabályait (többek között az adatvédelemre, a törvényes megosztás lehetőségeire és korlátaira vonatkozóan). Fontos, hogy ismerjék az internet veszélyeit, szerezzenek jártasságot azok elhárításában. Mivel nehézségeik lehetnek az ok-okozati összefüggések felismerésében, ezért szükséges az IKT használata során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.

Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépírás elsajátítása (gépírást tanító program segítségével).

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai gondolkodás fejlesztését a hallássérülés következtében kialakult szűkebb szókincs és az alacsonyabb nyelvi szint jelentősen befolyásol(hat)ja. A gondolkodás kevésbé flexibilis, esetenként gondot okozhat az egyes témakörök, feladattípusok, műveletek közötti váltás. A matematikai fogalmak értelmezését segíthetik a mindennapi élethelyzetek (pl. vásárlás, mérés, bankolás, térbeli tájékozódás, tapasztalatok) tanórai modellezése, valamint verbális megfogalmazása, illetve a matematikai szaknyelvi szókincs fejlesztése. Kiemelt jelentőségű a speciális szemléltetés és a segédeszközök használata. Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, ismétlésre van szükség.

A természettudományos és technikai kompetencia terén a hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük (pl. terepasztalok, tanulmányi séta, iskolakert, kirándulás, feliratozott természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes kompetenciák keretében fontos többek között a szorgalom, kitartás, pontosság, önállóság, önfegyelem, stressztűrő képesség, felelősségtudat, a társas kompetenciák keretében pedig a kapcsolatteremtő és -fenntartó készség, udvariasság, kezdeményezőkészség, határozottság, empátia, tolerancia, segítőkészség fejlesztése. Fontos továbbá a társas normák, illemszabályok elsajátíttatása.

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív, reális énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Fontos lehetőséget biztosítani - amennyiben erre a tanulónak igénye mutatkozik - a halló közösség tagjaival való kapcsolódásra, valamint a sorstársakkal való személyes kapcsolatok kialakítására.

A hallássérült gyermeket/fiatalt támogatni kell sérülésének és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik az udvarias viselkedés tekintetében és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. A tanulók individuális beállítódása, gondolkodása miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés. Képességeiknek megfelelően aktívan vállaljanak feladatokat a közösségért, tegyenek másokért. Gondolják át tetteik következményeit, vállaljanak felelősséget azokért. Ismerjék az iskolai szabályokat, jogaikat és kötelezettségeiket, a jogszabályok őket érintő fontosabb elemeit. Elengedhetetlen továbbá a tanulók érdekvédelmi ismereteinek alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer, valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nemcsak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze a társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgykészítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfűzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Minél korábbi életkorban (5. osztálytól) fontos az iskolák életpálya-építést megalapozó, pályaorientációs tevékenysége, hogy a hallássérült tanulók és szüleik megismerjék a választható szakmák körét, a továbbtanulási lehetőségeket. Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltság, innovációs készség kialakítására. A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló, másoktól függő életforma indokolttá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkornak megfelelő pénzügyi jártasság a hallássérült tanulók későbbi beilleszkedését szolgálja.

Az egyes tanulási területek hangsúlyos, speciális feladatai:

Magyar nyelv és irodalom

Kívánatos, hogy a nagyothalló és az intenzív nyelvi fejlesztésben részesülő, illetve korai életkorban cochleáris implantáció műtéten átesett tanulók szókincse, kommunikációja a szakszerű szurdopedagógiai segítséggel minél inkább megközelítse a halló gyermekek nyelvi szintjét. Előfordul azonban, hogy ez két-három éves, esetleg ennél nagyobb mértékű elmaradást mutat.

A hallássérült tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai a Magyar nyelv és irodalom tanulási területtel összefüggésben:

- spontán beszédhasználat fejlesztése (beszédértés, önálló nyelvi kifejezés, beszédérthetőség);
- a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása;
- az önálló szövegértő olvasás fejlesztése az alsó tagozaton, hangsúlyosabban köznapi témájú szövegekre támaszkodva, majd később fokozatosan irodalmi művek bevonásával. Ez jelenti az olvasásra alapozó tanulás alapjainak lerakását;
- a beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása;
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg);
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés (különösen az elvont fogalmak, az állandó

szókapcsolatok, a szólások és közmondások, az árnyaltabb megfogalmazási formák megismerése, alkalmazása);

- e tanulási terület keretében a hallássérült gyermekek számára létrehozott speciális intézményekben önálló tantárgyként a magyar jelnyelv is megjelenhet.

Az ismeretek elsajátításában a tanulók mindinkább támaszkodjanak a hallás útján megszerezhető információkra. A hallássérült tanulók komplex nyelvi fejlesztésére van szükség, speciális feladatokkal, módszerekkel, a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának céljából. A fejlesztés tartalmába - az alsóbb évfolyamokon hangsúlyosabban - integrálódhat a közvetlen környezet társadalmi és természetismereti anyaga. A Nat-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni és helyettesíteni az irodalmi műveket.

A tanulási terület speciális fejlesztési részterületei valamennyi évfolyamon:

a) Egyéni társalgás

Ezeknek az óráknak a keretében zajlik az elsősorban köznapi témájú verbális kommunikáció, a nyelvi szerepváltás, a beszédértés (beszédhallás és szájról olvasás), és a gondolatok önálló, minél érthetőbb megfogalmazásának folyamatos fejlesztése. A fejlesztés az egyéni anyanyelvi nevelés keretei között történik, speciális módszerek alkalmazásával.

b) Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Közvetlenül a hallássérülést és annak következményeit tantárgyi keretekben, egyénre tervezett fejlesztési programmal lehet kompenzálni, így válik lehetővé a hallásfigyelem fejlesztése. A speciális tevékenykedtetés a beszédhallás, a hangos beszéd további komponenseinek (beszédhang, beszédritmus, dallam, hangsúly) fejlesztését célozza meg. A dráma és tánc kiemelt szerepet kap a tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, ön- és társismeretük megteremtésében, problémamegoldó képességük, kommunikációjuk fejlesztésében. A fejlesztési program az egyéni adottságok figyelembevételével készül. Az elért teljesítmények az egyéni hallásveszteség és a személyes adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, ezért közös követelményrendszer meghatározása nem indokolt.

Idegen nyelv

A hallássérült tanulók oktatásában az élő idegen nyelv tanítása az intézmény pedagógiai programja, helyi tanterve alapján szervezett keretekben, a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

A csoportokat a nyelvi fejlettségi szint szerint célszerű szervezni. Az értékelés alól felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítás módszereinek alkalmazása, a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Indokolt esetben lehetőséget kell biztosítani a jelnyelv választására vagy a magyar anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére, az idegen nyelvi órák keretében, a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Matematika

A nyelvi kommunikációs szint, a fogalmi gondolkodás, a szövegértő olvasás, valamint a matematikai problémák felismeréséhez és megoldásához szükséges absztrakciós képesség szoros összefüggést mutat. Ebből következően a matematika eredményes oktatásának feltétele a fogalmi, gondolkodásbeli megalapozottság. Ehhez szükséges, hogy a nyelvi kommunikációs szint megfelelő alapokat biztosítson a gondolkodási műveletek elsajátításához. A hallássérülésből adódó szókincs- és beszédértésbeli, szövegértő olvasásbeli eltérések kihat(hat)nak a gondolkodási műveletek flexibilitására. A matematikai gondolkodás fejlesztése a tevékenykedtetés, a manipuláció, a speciális szemléltetés és a tananyagok - interaktív tábla és digitális tananyagok - lehetőség szerinti alkalmazásával valósul meg.

- A matematika és a valóság kapcsolatának erősítése hangsúlyos szerepet kap. Egy-egy matematikai ismeret, fogalom rögzítését és előhívását konkrét élmények, konkrét tapasztalatok biztosítják a tanulók számára. A valóságos élethelyzetekben előforduló matematikai tartalmak megragadása mellett egyidejűleg az ezt leíró nyelvi kifejezésformák begyakorlása is szükséges.
- A matematikai tartalmakat a tanulók szókincsének, szövegértésének, nyelvi fejlettségének megfelelő szintű szöveges feladatokban kell reprezentálni.
- Kiemelt jelentőségű a szemléltetés, a tevékenykedtetés, a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, a felfedeztető tanulás-tanítás, a megértésen alapuló fejlesztés, azaz a tanuló aktív részvétele a folyamatban. A tartalomba ágyazott képességfejlesztés célja a készségek, kompetenciák (gondolkodási, kommunikációs, tanulási, együttműködési készségek stb.) fejlesztése.
- A matematikai jelrendszer - matematikai jelek, formulák - készségszintű alkalmazása a gondolkodásfejlesztés mellett elősegíti a nyelvi kompetencia fejlődését is.
- Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához az ép hallású tanulókhoz képest több időre, rendszeres gyakorlásra, többszöri ismétlésre kell számítani. Ehhez a tananyag mennyiségének csökkentésére, módosítására, elhagyására és/vagy változatos segédeszközök biztosítására lehet szükség.
- A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát képezi a történelmi időben és térben való tájékozódóképesség formálása, a kritikus gondolkodás, problémamegoldás, kommunikáció, kreativitás, együttműködés, történelmi gondolkodás fejlesztése. A hallássérült tanuló így mélyebben képes megismerni a valóságot maga körül, segítséget kap a társadalomban való eligazodáshoz, beilleszkedéshez, továbbá a jövőről is felelősebben tud gondolkodni.

A tanulási terület sérülésspecifikus tartalma kiegészül a hallássérült személyek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek oktatásával.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Erkölcs és etika

A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát a különböző nézőpontok létezésének ismerete, a társas helyzetek szabályainak megértése és a hozzájuk való rugalmas alkalmazkodás jelenti. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek verbális kifejezésének tanítása. Támogatni kell a tanulóban a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, az asszertivitásra törekvő konfliktusmegoldást.

A szövegértési és figyelmi nehézségek miatt az összefüggések megértése, a tanulságok levonása külön figyelmet érdemel. A sajátos nevelési igény miatt a másság elfogadása, a pozitív diszkrimináció és a jogérvényesítés gyakorlati kérdései is megjelennek a tanulási terület témakörei között.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A beszédkommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott hallássérült tanulókat lehetőség szerint gyakorlati tevékenykedtetéssel, multiszenzoros tapasztalatszerzéssel olyan alkalmazható

ismeretek birtokába kell juttatni, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez. A természettudományos és más tantárgyak közötti kapcsolatokat projektmunkákkal, projektnapok/hetek rendezésével lehet erősíteni. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az önkifejezés, az információszerzés számtalan lehetősége teremthető meg e tanulási terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra fejlesztése, a különböző manuális technikák megismertetése és sokoldalú művelése. A személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása fontos az önkifejezés miatt. A tanulók teljesítménye e tanulási terület egyes részterületein eléri, sőt, meghaladhatja a halló társak produktumait. A vizuális kultúra a többi szaktárgy (pl. földrajz, fizika) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét. A művészet nyelvének értése és használata egy újabb kommunikációs csatornát nyit meg a hallássérült gyermekek számára. A képi, térbeli gondolkodás, a kreativitás, a problémák felvetése és a megoldási utak keresése, az empátia, az elfogadás, az ízlés kialakulása mind újabb és újabb lehetőséget teremt a nyelvi fejlesztésre, az érzelmi élet gazdagítására és egyben a személyiség formálására.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A hallássérült tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, - feldolgozás és -átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására. Megkülönböztetett jelentősége van a digitális technológiának az írásos kommunikációban. Ezért a gyermekeket a lehető legkorábbi életkortól tanítani kell a számítógép helyes használatára, illetve az internet által kínált kommunikációs lehetőségek tudatos, kulturált elsajátítására, az információszerzés módjaira, a szerzett információ kritikus kezelésére. Az internet a hallássérült tanulók számára is az ismeretek hatalmas tárházát nyújtja. Az internethasználatot nehezíti azonban szűkebb szókincsük és az ebből fakadó szövegértési nehézségük. Kiemelt feladat azon keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében (digitális szótárak, képkereső programok stb.). Fontos felismertetni a tanulókkal azt a folyamatot, hogy az információk gyűjtése, majd az azokkal való továbbdolgozás miként vezet új digitális tartalmak kialakulásához, kialakításához. A hallássérült személyek számára az internet használata lehetőséget biztosít arra, hogy kapcsolatot építsenek ki halló emberekkel, illetve kapcsolatot tartsanak sorstársaikkal. Fontos megismertetni velük ennek nyelvi kultúráját, valamint a kapcsolatkeresésben rejlő veszélyeket is. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. A tárgyi tudás megszerzését a hallássérült tanulók sajátos nevelési igényének megfelelően széles körű szemléltetés segíti (szöveg, hang, kép, animáció, videó és interaktivitás), ami színesebbé, élményszerűvé teszi a tanulási folyamatot. A multimédia bevonása a tanítás folyamatába lehetővé teszi, hogy a nagyothalló gyermekhez többféle csatornán, többféleképpen és többszöri ismétlést biztosítva jusson el ugyanaz az információ. Az így megszerzett tudás számos művelődési területhez, iskolai és iskolán kívüli tevékenységhez kapcsolódik. A vizuális kommunikáció is mind nagyobb teret nyer, azaz a multimédia közvetítésével a szavak és a szövegszerkesztés mellett a látványszerkesztés is előtérbe kerül. A hatékony informatikatanítás akkor valósulhat meg, ha megfelelően megszervezett. Ennek során lehetővé válik az egyes tanulókkal való differenciált foglalkozás vagy a nehezen tanuló gyerekek megsegítése, a hallássérült tanulók tanulási sikerélményhez juttatása. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási terület speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, a testi fejlődési rendellenességeket, a térbeli orientációs zavarokat. Ez a tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társakkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre

történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, a fizikai kondíció növelése, az egészséges életre nevelés, a mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A hallássérült tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai - módosításokkal - megegyeznek a Nat pedagógiai szakaszolásával. A hallássérült tanulók nyelvi szintje általában indokolja, hogy a bevezető szakasz hosszabb idősávban - teljesítésére egy, illetve két tanév javasolt - szerveződjön, de az iskola pedagógiai programja és helyi tanterve alapján a későbbiekben is sor kerülhet egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartamban történő feldolgozására. Indokolt, hogy az alsó tagozatos szakasz előtt egy év alapozó időszak szerveződjön. Az alapozó szakasz idősávjában - a korai gondozás és a (speciális) óvodai nevelés eredményeire támaszkodva - a nyelvi kommunikációs készségek kialakítása, fejlesztése dominál. Ekkor a szókincs fejlesztését, a köznapi nyelv elemeinek elsajátítását, a beszédérthetőség fejlesztését, a nyelvi különbségek kezelését, valamint a nyelvi-szociális érintkezési formák kialakítását végezzük. Emellett a gyakori társuló zavarok miatt kiemelt feladat a kultúrtechnikák elsajátításához szükséges részképességek fejlesztése, a tanulási zavar szűrése és prevenciója, a gyermek szükségleteinek megfelelő terápiák lehetőség szerinti alkalmazása.

A gyerekek kisiskolás korukra elsajátítják és megközelítően olyan szinten birtokolják az alapvető kultúrtechnikákat, hogy eszközként használhatják a további tanulmányaik során. Legkésőbb az alsó tagozatos szakasz végére a nagyothalló tanulók nyelvi kommunikációs fejlettsége optimális esetben megközelítheti vagy elérheti az azonos korú halló tanulók fejlettségének alsó szintjét. A felső tagozatos szakaszra már kialakultnak tekinthető az egyéni beszédállapot. Erre támaszkodva általában megvalósítható:

- a nyelvi rendszer további finomítása, a nyelvi-kommunikációs szint emelése, az olvasás-írás eszközszintű használata;
- a nyelvi érintkezés formáinak bővítése: szélesebb körű tájékozódás a köznapi nyelvhasználatban, árnyaltabb alkalmazás, a tanulási területek és témák tartalmának megfelelő fogalmak értő használata;
- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, a kommunikációs szándéknak megfelelő nyelvi formák megválasztása.

Valamennyi pedagógiai szakasz kiemelt feladata:

- a beszédhallás folyamatos fejlesztése;
- a pályairányítás, a reális pályaválasztás előkészítése, a továbbtanulásra való felkészítés;
- az épen maradt funkciók fejlesztése, a tehetség gondozása.

A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai - módosításokkal - megegyeznek a Nat-ban rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal.

A nyelvi kommunikációjában nagyfokú elmaradást mutató hallássérült gyermek iskolakészültsége indokol(hat)ja, hogy az alsó tagozatos szakasz bevezetése előtt 2 év alapozó időszak, előkészítő osztály szerveződjön. Az alapozó időszak speciális fejlesztési feladatát a nyelvi kommunikáció beindítása jelenti. A megnövelt időtartam funkciója (a korai fejlesztésre és az óvodai nevelésre építve) a nyelvi kommunikáció alapozásának folytatása, az életkornak megfelelő élmények, ismeretek tartalmainak nyelvi megfogalmazása, megértése, továbbá a szókincs bővítése, mondatok alkalmazása.

Célja:

- az olvasás technikájának kialakítása;
- az elemi szövegértési kompetencia kialakítása;

- az írás technikájának kialakítása;
- a beszédérthetőség fejlesztése, a beszédhangok minél pontosabb ejtése;
- a beszéddinamika fejlesztése, javítása;
- a hallási figyelem fejlesztése;
- az épen maradt funkciók fejlesztése;
- a jelnyelvi kompetencia fejlesztése (hallássérült gyermekek számára létrehozott speciális intézményekben).

A nyelvi kommunikáció biztonságos megalapozásával, folyamatos fejlesztésével lehetséges, hogy a kultúrtechnikák (olvasás, írás, nyelvi rendszer) mindinkább az ismeretszerzés eszközeivé váljanak.

Az alsó tagozatos (1-4. osztály) szakasz végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépítése. Megvalósítása elsődlegesen a Magyar nyelv és irodalom tanulási terület fejlesztési feladata. Általános cél, hogy ez a szakasz megalapozza egy olyan direkt kommunikációs szint elérését, amely alkalmas valamennyi tanulási terület ismeretanyagának teljesebb körű elsajátítására (szókincs, nyelvalaki struktúrák stb. vonatkozásában). Alkalmazása, gyakorlása minden területen megvalósítandó fejlesztési feladat, beépíthető a szabadon választott és a rehabilitációs célú tanórák programjaiba. Az 1. osztály végén szükséges a nyelvi kommunikációs fejlettségi szint mérése, mert ekkorra már megjelennek azok a nyelvi készségek, amelyek lehetővé teszik az értékelést. Jelentősen eltérő fejlődési ütemű tanulók esetében - a szakértői bizottság bevonásával - javaslatot kell tenni a fejlesztés további formájára, módjára, szükség esetén az iskolatípus változtatására. A nyelvi kommunikáció építésének feladatai az általános iskolai oktatás egész időtartama alatt döntően befolyásolják a tanulási területek tartalmainak feldolgozását. A felső tagozatos (5-8. osztály) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, ami alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, a szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi tanulási területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (a szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható.

A jelnyelv a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikáció fontos eszköze lehet. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképességzavarok stb.). Bilingvális oktatás esetén hangos beszéddel és jelnyelven is biztosítani kell az információkat, a tanulók és szüleik elhatározásának figyelembevételével, valamint a szükséges személyi és tárgyi feltételek alkalmazásával.

A fejlesztés kiemelt feladatai:

- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, nyelvi formáinak elsajátítása a személyiség harmonikus fejlesztése érdekében;
- az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek pontos kiépítése, a tudáselemek értő, értelmező összekapcsolása a kognitív funkciók (a felfogás, a feldolgozás, a lényegkiemelés, az összefüggések meglátása és alkalmazása) szintjeinek fejlesztésével;
- a vizuális percepció, az önkifejezés, a valóság képi feldolgozásának, megjelenítésének, értelmezésének folyamatos bekapcsolása a tanulás-tanítás folyamatába, a személyiség kibontakoztatása, gazdagítása céljából;
- a magyar nyelv szabályainak megfelelő beszéd komplex, folyamatos fejlesztése;
- a beszédhallás, a beszédérthetőség fejlesztése az oktatás valamennyi szakaszában;
- a jelnyelvi kompetencia fejlesztése;

- az információszerzés, az interperszonális kapcsolatok új technikai formáira való felkészítés (számítógép, internet stb.), az írásos kommunikáció, valamint az idegen nyelv ismerete, írásos formájának hangsúlyos megalapozása és fejlesztése;
- a tehetségre utaló személyiségjegyek feltárása és gondozása;
- a beszédértés és a mondanivaló kifejezésének fejlesztése;
- a szövegértő olvasás folyamatos fejlesztése;
- felzárkóztatás, differenciálás;
- tehetséggondozás;
- a mozgás és ritmus intenzív fejlesztése;
- a továbbtanulás, a szakmaszerzés ismereteinek, lehetőségének alapozása, kitekintés a munka világára.

IV.2.1.b. A hallássérült tanulók egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozásai

A feladat jellegéből adódóan az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció döntően individuális jellegű, ezért egyéni vagy kiscsoportos keretben valósul meg.

- A hallás korlátozottsága és annak súlyos következményei döntő befolyással bírnak nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet, a személyiség fejlődésének egészére is. Ezt megelőzendő, alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű hallásnevelés (a meglévő hallásmaradvány aktivizálására alapozva), a technikai lehetőségek felhasználásával. Ehhez elengedhetetlen a vizuális és a hangzó nyelv elérhetővé tétele.
- Az egyéni anyanyelvi nevelés az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs célú órakeretben kerül megvalósításra. Az iskolai fejlesztés alapozó és alsó tagozatos szakaszában a hallássérült gyermek egyéni adottságaihoz, érdeklődéséhez igazodó központi témájú társalgások szolgálják a nyelv, a beszéd különböző területeinek fejlesztését. Középpontban az alapvető hangzó nyelvi készségek (a szájról olvasásra és a hallásmaradványra támaszkodó beszédértés, a gondolatok önálló kifejezése) erősítése áll. A társalgások keretében kerül sor a beszédérthetőség (tempó, ritmus, hangsúly, artikuláció) folyamatos fejlesztésére is. A felső tagozaton folytatódik a magyar nyelvi kompetencia kibontakoztatása a Magyar nyelv és irodalom tanulási területhez is igazodva.
- A beszéd, nyelv elsajátítási (diszfáziás) és egyéb tanulási zavar tüneteit mutató tanulók komplex korrekciója az iskoláztatás végéig szükséges, elsősorban az egyéni fejlesztés keretében.
- A hallás-ritmus-mozgás nevelés összehangolt fejlesztő tartalma közvetlenül szolgálja a hallássérülés és következményeinek korrekcióját.
- A hangzó nyelvi készségek fejlesztése a rehabilitációs órakereten kívül része valamennyi (nyelvi fejlesztést is megvalósító) tantárgynak.
- Az egészségügyi célú habilitáció a hallássérült tanulók esetében elsősorban a folyamatos otológiai és audiológiai ellátásra irányul. Feltétel: az audiológiai vizsgálatokhoz szükséges tárgyi és személyi feltételek iskolai keretek közötti maradéktalan biztosítása.
- A hallássérült tanulók fokozottabban támaszkodnak a látásukra, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.
- Kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás, különösen a hallásukat a hangos beszéd kialakulása után elvesztett tanulók esetében - az eredményes iskolai oktatás szempontjából is.

A pszichológiai habilitáció, rehabilitáció elsődleges célja, hogy megelőzze, illetve csökkentse azokat a

kedvezőtlen folyamatokat, amelyeket a hallássérülés és az azzal összefüggő eltérő nyelvfejlődés a személyiség fejlődésében okozhat.

A pszichológiai habilitációval, rehabilitációval összefüggő főbb feladatok:

- a társuló problémák (pl. tanulási zavar, hiperaktivitás, autizmus) korai felismerésének segítése, szakemberekhez irányítás, a megfelelő - minél korábbi - terápiához való hozzájutás támogatása;
- tehetséggondozás: a tehetség felismerésének és kibontakozásának segítése;
- a tanulók ön- és társismeretének fejlesztése;
- belső állapotok, érzelmek felismerésének, azonosításának, helyes kezelésének fejlesztése, az empátiás készség fejlesztése;
- a társas helyzetek értelmezésének segítése, a helyzetnek megfelelő kommunikáció, viselkedés kialakítása, többek között a segítségkérés, az önvédelem, önérvényesítés, konfliktuskezelés, alkalmazkodás készségeinek gyakorlása;
- a gyermek, fiatal támogatása a másság megélésében, a sérültség elfogadásának, elfogadtatásának segítése;
- a család támogatása a hallássérüléshez kapcsolódó krízishelyzetekben, a hallássérült gyermek nevelésében;
- a pályaorientáció, a pályaválasztás segítése a hallássérült specifikumok figyelembevételével pályatanácsadás formájában;
- az integráció előkészítése, a gyermek, szülő, befogadó intézmény támogatása, sikertelen integráció esetén a gyermek negatív élményeinek feldolgozása, az önbizalom erősítése;
- az etikai normák ismeretének hiányossága, a fokozott befolyásolhatóság, az áldozattá válás és a bűnelkövetés esetleges veszélyeztetettsége miatt prevenciós foglalkozások szervezése;
- mindezeken túl szükség esetén pszichológiai ellátás - akut krízis, személyiségzavar, magatartászavar, beilleszkedési nehézségek, iskolai vagy családi konfliktusok, egyéb pszichés problémák (szorongás, pszichoszomatikus problémák stb.) előfordulása esetén;
- a tanulók intézményen kívüli pszichológiai ellátása - különösen súlyosabb kommunikációs akadályozottság és kollégiumi bentlakás esetén - lehetetlen, ezért indokolt az intézményen belüli pszichés megsegítésük;
- a nyelvi kommunikáció döntő befolyással bír nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet egészére, a személyiség alakulására is. Ezért alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű szurdologopédiai ellátás és igény szerint mindkét nyelvhez (vizuális és auditív) való hozzáférés biztosítása.

Az egyéni anyanyelvi nevelés keretében történik:

- a nyelvi kommunikáció megindításának támogatása;
- a beszédfejlődés természetes vonulatának bejárása, az érthető, megközelítően természetes ritmusú beszéd kimunkálása;
- a még hiányzó beszédhangok kialakítása, automatizálása, illetve a meglévő hibás hangok korrekciója;
- a szupraszegmentális elemek megfelelő használatának tudatosítása, a helyes beszédprozódia állandó gyakorlása;
- a grammatikai, pragmatikai hiányosságok korrekciója;
- a szókincs folyamatos bővítése, a szavak, kifejezések értelmezése, melyek hiányában a jó

beszédprodukció elérése lehetetlen;

- a cochleáris implantáció-hallásjavító műtéten átesett gyermekek rehabilitációja, habilitációja, amelynek célja a speciális hallás- és beszédfejlesztés annak érdekében, hogy a környezet hangjainak felismerésétől a beszédhangok differenciálásán keresztül a beszédértés és az érthető beszéd birtokába jussanak. Mindezzel a minél korábbi integráció a cél;
- speciális intézményi oktatás esetén az integrált iskolai és iskolán kívüli életre történő felkészítés biztosítása;
- a képességprofilnak megfelelően kell kidolgozni és megvalósítani az egyéni fejlesztési tervet, melybe lényeges beépíteni a diszfáziás tünetek kezelésére specifikusan kidolgozott eljárásként bevált Affolter-Heldstab-féle módszert;
- fontos, hogy a halló társakkal végzett közös tevékenységek, közösen szerzett élmények során a hallássérült gyermekek felismerjék azokat a kapcsolódási pontokat, melyek segítségével egyenértékűnek tekinthetik magukat a halló tanulókkal. Ennek érdekében szükséges, hogy a speciális intézményi keretek között tanuló hallássérült gyermekek a kezdő évfolyamokban érintkezzenek a halló gyermekekkel, megkezdődjön a kapcsolattartás, és beépüljön a hallássérült gyermekek életébe. A későbbiekben, a középső évfolyamokon szükségessé válik a többségi iskolában nevelkedő gyermekekkel, gyermekcsoportokkal való növekvő gyakoriságú együttlét, együtt-tanulás, együtt-sportolás stb., az utolsó két évfolyamon pedig az életpálya tervezése, a pályaorientáció, a pályaválasztás és az ezzel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek, tevékenységek végzése.

Kiemelt feladat a tehetséggondozás, melynek keretében megvalósul az átlagnál jobb nyelvi képességekkel rendelkező tanulók anyanyelvi kompetenciáinak kiemelt fejlesztése a következő területeken:

- a szövegértési és szövegalkotási automatizmusok kialakítása az egyes szövegtípusok szerkezeti és jelentéstani jellemzőinek felfedeztetésével;
- a kommunikáció tudatos stratégiáinak felépítése különféle közlési helyzetekben és szövegtípusokban;
- az egyéni közlési stratégiák kialakítása és használata;
- a kommunikációs magatartásmódok és tevékenységek egyszerre kreatív és normatív használata;
- a nyelvi problémaészlelés képességének folyamatos fejlesztése;
- a nem verbális önkifejezés képességének fejlesztése, illetve a partner nem verbális jelzéseinek értelmezése.
- a kiemelkedő matematikai-logikai gondolkodással bíró tanulók matematikai kompetenciáinak fejlesztése és szövegértési kompetenciájának olyan szintre emelése, amely képessé teszi őket a matematikai szöveges feladatok megértésére.
- az anyanyelvi és a kiemelkedő egyéb kompetenciák mind magasabb szintű és szélesebb körű birtoklásának elősegítése minden tanulási területen, amely képessé teszi tehetséges tanulóinkat a verbális, hangzó és képi kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információhordozók üzeneteinek megértésére és feldolgozására, ezzel az önálló tanulás képességének gyakorlására.

A 2011. CXC köznevelési törvény heti óraszámai , az iskola órakeretei 2013. szeptember 1-jétől (tv.6. sz. melléklete alapján) kifutó rendszerben

C B				C E				
évfolyam	tanulók heti óraszáma			„ . sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásainak száma				
	testne-velés nélkül	testne-velés	**órák testne-veléssel**	**engedé-lyezett**	értelmi fogya-tékos	, nagyot-halló,- és beszéd-fogyatékos	siket és autista	egyéb
1.	20	5	**25**	**52**	3	8	10	3
2.	20	5	**25**	**52**	3	8	10	3
3.	20	5	**25**	**52**	3	8	10	3
4.	22	5	**27**	**55**	3	8	11	3

5.	23	5	**28**	**51**	3	9	11	3
6.	23	5	**28**	**51**	3	9	11	3
7.	26	5	**31**	**56**	4	10	12	4
8.	26	5	**31**	**56**	4	10	12	4

A tanulók napi és heti terhelése (110/2012. Korm. rendelet 8. § (1)

A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak száma egy tanítási napon nem lehet több:

1-3. évfolyamon: hat tanítási órától

4.-8. évfolyamom: hét tanítási órától

Súlyos fokban hallássérültek tantárgyi rendszere és óraszáma

2013. szept.01-
Kifutó rendszerben

1.-4.
évfolyam

Óraterv

Tantárgy/ évfolyam	1. évf.			2.	3.	4.		
	1./1	1./2	1					
magyar nyelv és irodalom	7	7	7	7	6	6		
szabadon tervezhető	2	2	2	2	2	2		
Idegen nyelv						2		
Matematika	4	4	4	4	4	4		
Történelem és társ. Ism.								
Erkölcstan v. hittan	1	1	1	1	1	1		
Környezetismeret	1	1	1	1	1	1		
természetismeret								
Biológia-egészségtan								
Fizika								
Kémia								
Földrajz								
Hallás-ritmus-mozgásnevelés	2	2	2	2	2	2		
Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	2		
Dráma/tánc-hon és népism								

Életvitel, Technika	1	1	1	1	1	1		
szabadon tervezhető					1	1		
Informatika								
Testnevelés- sport	5	5	5	5	5	5		
Osztályfőnöki								
Köt. óra a törvény alapján	**25**	**25**	**25**	**25**	**25**	**27**	**152**	
Korrepetálás	2	2	2	2	2	2	12	
Szakkör					2	2	4	
Tehetséggondozás	1	1	1	1	1	1	6	
Gyógytestnevelés						3	3	
magántanuló			10				10	
csoportbontás/dysphasia	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	18	
Egyép ped. Fogl.							22	
Könyvtár					1	1	2	
Mindösszesen	31	31	41	31	24	39	197	
Engedélyezett heti időkeret	**52**	**52**	52	52	52	55	315	
Rehabilitációs órák	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**	**11**	**61**	
Alapozó terápia	1	1	1	1	1	1	6	
Egyéni anyanyelv	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	9	51,5	
Audiológiai ellátás	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	3,5	

Súlyos fokban hallássérültek tantárgyi rendszere és óraszáma

5.-8.

2013. szept.01.-től Kifutó rendszerben évfolyam

Tantárgy/ évfolyam	5	6	7	8	
magyar nyelv és irodalom	5	5	4	5	
szabadon tervezhető	2	2	2	2	
Idegen nyelv	2	2	2	2	
Matematika	4	3	3	3	
szabadon tervezhető		1	1	1	
Történelem és társ. Ism.	2	2	2	2	

Erkölcstan v. hittan	1	1	1	1	
természetismeret	2	2			
Biológia-egészségtan			2	1	
Fizika			2	1	
Kémia			1	2	
Földrajz			1	2	
Hallás-ritmus-mozgásn.	1	1	1	1	
Vizuális kultúra	1	1	1	1	
Hon- és népism	1				
Életvitel, Technika	1	1	1		
Informatika		1	1	1	
Testnevelés- sport	5	5	5	5	
Osztályfőnöki	1	1	1	1	
Köt. óra a törvény alapján	**28**	**28**	**31**	**31**	**118**
Korrepetálás-felzárkóztatás	2	2	2	2	8
Szakkör		2	2	2	6
Tehetséggondozás	1	1	1	1	4
Gyógytestnevelés			3		3
magántanuló		10			10
egyéb ped. Tevékenység					22
könyvtár	1	1	1	1	4
csoportbontás	3	3	3	3	12
Mindösszesen	35	47	43	40	165
Engedélyezett heti időkeret	51	51	56	56	214
Rehabilitációs órák	**11**	**11**	**12**	**12**	**46**
Alapozó terápia	1	1			2
Egyéni anyanyelv	8	8,5	9,5	9	35
audiológiai ellátás	0,5	0,5	0,5	0,5	2
gépírás	1				1
informatika		0,5	0,5	1	2
jelkommunikáció			1,5	1,5	3
vizuális n	0,5	0,5			1

Tanulásban akadályozott

Súlyos fokban hallássérültek

tantárgyi rendszere és óraszáma 1.-4. évf.

2013.szept. 01- kifutó rendszerben Óraterv

Tantárgy	1. évf.			2.	3	4		
	1./1	1./2	1					
magyar nyelv és irodalom	7	7	7	7	6	7		
szabadon tervezhető	1	1	1	1	2	1		
Idegen nyelv								
Matematika	4	4	4	4	3	4		
Történelem és társ. Ism.								
Erkölcstan v. hittan	1	1	1	1	1	1		
Környezetismeret	1	1	1	2	2	2		
Hallás-ritmus-mozgásn.	2	2	2	1	2	2		
Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	2		
Dráma/tánc-hon és népism								
Életvitel, Technika	1	1	1	1	1	1		
szabadon tervezhető	1	1	1	1		1		
Informatika					1	1		
Testnevelés- sport	5	5	5	5	5	5		
Osztályfőnöki								
Köt. óra a törvény alapján	**25**	**25**	**25**	**25**	**25**	**27**	**152**	
Korrepetálás	2	2	2	2	1	1	6	
Szakkör					2	2	4	
Tehetséggondozás					1	1	6	
Gyógytestnevelés			3				3	
magántanuló			10				10	
csoportbontás/dysphasia	**3**	**3**	3	3	3	3	18	
Mindösszesen	30	30	43	30	32	34	199	
Engedélyezett heti időkeret	**52**	**52**	52	52	52	55	315	
Rehabilitációs órák	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**	**11**	**61**	
Alapozó terápia	1	1	1	1	1		5	
Egyéni anyanyelv	7,5	7,5	7,5	8,5	6,5	8	44,5	

Audiológiai ellátás	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	3,5	
Gépírás					1	1	2	
Technika, életvitel					1	1	2	
Környezetism.	1	1	1				3	

Tanulásban akadályozott

Súlyos fokban hallássérültek

tantárgyi rendszere és óraszáma 5.-8. évf.

Óraterv

2013. szept. 01-től

Kifutó rendszerben

Tantárgy	5	6	7	8	
magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4	
szabadon tervezhető	2	2	2	2	
Idegen nyelv			2	2	
Matematika	4	4	3	4	
Történelem és társ. Ism.	2	2	2	2	
Erkölcstan v. hittan	1	1	1	1	
Környezetismeret					
természetismeret	2	2	4	4	
Földrajz		1	2	2	
Hallás-ritmus-mozgásn.	2	2	1	1	
Vizuális kultúra	2	2	1	1	
Hon és népism	1				
Életvitel, Technika	1	1	2	1	
Informatika	1	1	1	1	
Testnevelés- sport	5	5	5	5	
Osztályfőnöki	1	1	1	1	
Köt. óra a törvény alapján	**28**	**28**	**31**	**31**	**118**
Korrepetálás-felzárkóztatás	2	2	2	2	8

Szakkör		2	2	2	6
Tehetséggondozás	1	1	1	1	4
Gyógytestnevelés				3	3
magántanuló			10		10
csoportbontás	3	3	3	3	12
Mindösszesen	34	36	49	42	161
Engedélyezett heti időkeret	51	51	56	56	214
Rehabilitációs órák	**11**	**11**	**12**	**12**	**46**
Alapozó terápia	1	1			2
Egyéni anyanyelv	7,5	7,5	9	8	32
Audiológiai ellátás	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Életvitel, tech.	2	2	1	2	7
Jelkommunikáció			1,5	1,5	3

Nagyothalló tanulók tantárgyi rendszere és óraszáma

1.-4. évf.

2013. szept.01-től

Kifutó rendszerben Óraterv

Tantárgy/ évfolyam	1. évf.			2.	3.	4.		
	1./1		1					
magyar nyelv és irodalom	7		7	7	6	6		
szabadon tervezhető	2		2	2	2	2		
Idegen nyelv						2		
Matematika	4		4	4	4	4		
Történelem és társ. Ism.								
Erkölcstan v. hittan	1		1	1	1	1		
Környezetismeret	1		1	1	1	1		
természetismeret								
Biológia-egészségtan								
Fizika								

Kémia								
Földrajz								
Hallás-ritmus-mozgásnevelés	2		2	2	2	2		
Vizuális kultúra	2		2	2	2	2		
Dráma/tánc-hon és népism								
Életvitel, Technika	1		1	1	1	1		
szabadon tervezhető					1	1		
Informatika								
Testnevelés- sport	5		5	5	5	5		
Osztályfőnöki								
Köt. óra a törvény alapján	**25**		**25**	**25**	**25**	**27**	**152**	
Korrepetálás	2		2	2	2	2	12	
Szakkör					2	2	4	
Tehetséggondozás	1		1	1	1	1	6	
Gyógytestnevelés						3	3	
magántanuló			10				10	
csoportbontás/dysphasia	**3**		**3**	**3**	**3**	**3**	18	
Egyép ped. Fogl.							22	
Könyvtár					1	1	2	
Mindösszesen	31		41	31	24	39	197	
Engedélyezett heti időkeret	**52**		52	52	52	55	315	
Rehabilitációs órák	**8**		**8**	**8**	**8**	**8**	**40**	
Alapozó terápia	1		1	1	1	1	6	
Egyéni anyanyelv	6,5		6,5	6,5	6,5	6	32	
Audiológiai ellátás	0,5		0,5	0,5	0,5	1	3,5	

Nagyothalló tanulók

tantárgyi rendszere és óraszáma

5. -8. évfolyam

2013. szept.01.-től

Kifutó rendszerben

Tantárgy/ évfolyam	5	6	7	8	

magyar nyelv és irodalom	5	5	4	5	
szabadon tervezhető	2	2	2	2	
Idegen nyelv	2	2	2	2	
Matematika	4	3	3	3	
szabadon tervezhető		1	1	1	
Történelem és társ. Ism.	2	2	2	2	
Erkölcstan v. hittan	1	1	1	1	
természetismeret	2	2			
Biológia-egészségtan			2	1	
Fizika			2	1	
Kémia			1	2	
Földrajz			1	2	
Hallás-ritmus-mozgásn.	1	1	1	1	
Vizuális kultúra	1	1	1	1	
Hon- és népism	1				
Életvitel, Technika	1	1	1		
Informatika		1	1	1	
Testnevelés- sport	5	5	5	5	
Osztályfőnöki	1	1	1	1	
Köt. óra a törvény alapján	**28**	**28**	**31**	**31**	**118**
Korrepetálás-felzárkóztatás	2	2	2	2	8
Szakkör		2	2	2	6
Tehetséggondozás	1	1	1	1	4
Gyógytestnevelés			3		3
magántanuló		10			10
egyéb ped. Tevékenység					22
könyvtár	1	1	1	1	4
csoportbontás	3	3	3	3	12
Mindösszesen	35	47	43	40	165
Engedélyezett heti időkeret	51	51	56	56	214
Rehabilitációs órák	**9**	**9**	**10**	**10**	**38**
Alapozó terápia	1	1			2
Egyéni anyanyelv	5	6,5	7,5	7	35
audiológiai ellátás	0,5	0,5	0,5	0,5	2

gépírás	1				1
informatika		0,5	0,5	1	2
jelkommunikáció			1,5	1,5	3
vizuális n	0,5	0,5			1

Tanulásban akadályozott nagyothalló tanulók tantárgyi rendszere és óraszáma 1.-4. évf.

2013. szept.01.-től

Kifutó rendszerben Óraterv

Tantárgy	1. évf.			2.	3	4		
	1./1		1					
magyar nyelv és irodalom	7		7	7	6	7		
szabadon tervezhető	1		1	1	2	1		
Idegen nyelv								
Matematika	4		4	4	3	4		
Történelem és társ. Ism.								
Erkölcstan v. hittan	1		1	1	1	1		
Környezetism eret	1		1	2	2	2		
Hallás-ritmus-mozgásn.	2		2	1	2	2		
Vizuális kultúra	2		2	2	2	2		
Dráma/tánc-hon és népism								
Életvitel, Technika	1		1	1	1	1		
szabadon tervezhető	1		1	1		1		
Informatika					1	1		
Testnevelés- sport	5		5	5	5	5		
Osztályfőnöki								
Köt. óra a törvény alapján	**25**		**25**	**25**	**25**	**27**	**152**	
Korrepetálás	2		2	2	1	1	6	
Szakkör					2	2	4	

Tehetséggondozás					1	1	6	
Gyógytestnevelés			3				3	
magántanuló			10				10	
csoportbontás/dysphasia	**3**		3	3	3	3	18	
Mindösszesen	30		43	30	32	34	199	
Engedélyezett heti időkeret	**52**		52	52	52	55	315	
Rehabilitációs órák	**8**		**8**	**8**	**8**	**8**	**40**	
Alapozó terápia	1		1	1	1		5	
Egyéni anyanyelv	4,5		4,5	6,5	4,5	5	25	
Audiológiai ellátás	0,5		0,5	0,5	0,5	1	3,5	
Gépírás					1	1	2	
Technika, életvitel					1	1	2	
Környezetism.	1		1				3	

Tanulásban akadályozott nagyothalló tanulók tantárgyi rendszere és óraszáma

5. -8. évfolyam

2013. szept.01.-től

Kifutó rendszerben

Tantárgy	5	6	7	8	
magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4	
szabadon tervezhető	2	2	2	2	
Idegen nyelv			2	2	
Matematika	4	4	3	4	
Történelem és társ. Ism.	2	2	2	2	
Erkölcstan v. hittan	1	1	1	1	
Környezetismeret					
természetismeret	2	2	4	4	
Földrajz		1	2	2	
Hallás-ritmus-mozgásn.	2	2	1	1	
Vizuális kultúra	2	2	1	1	
Hon és népism	1				
Életvitel, Technika	1	1	2	1	

Informatika	1	1	1	1	
Testnevelés- sport	5	5	5	5	
Osztályfőnöki	1	1	1	1	
Köt. óra a törvény alapján	**28**	**28**	**31**	**31**	**118**
Korrepetálás-felzárkóztatás	2	2	2	2	8
Szakkör		2	2	2	6
Tehetséggondozás	1	1	1	1	4
Gyógytestnevelés				3	3
magántanuló			10		10
csoportbontás	3	3	3	3	12
Mindösszesen	34	36	49	42	161
Engedélyezett heti időkeret	51	51	56	56	214
Rehabilitációs órák	**9**	**9**	**10**	**10**	**38**
Alapozó terápia	1	1			2
Egyéni anyanyelv	5,5	5,5	7	6	24
Audiológiai ellátás	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Életvitel, tech.	2	2	1	2	7
Jelkommunikáció			1,5	1,5	3

2013-2014-es tanévtől kezdődően felmenő rendszerben bevezetésre kerülő óraszámok

Pivár Ignác tagintézmény

Tanulásban akadályozott tanulók tantárgyi rendszere és óraszámok kifutó rendszerben

Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Idegen nyelv				
Matematika	4	4	3	4
Erkölcstan	1	1	1	1

Történelem és társadalmi és állampolgári ismeretek					
Környezetismeret		2	2	2	2
Természetismeret					
Földrajz					
Ének-zene		2	1	2	2
Rajz és vizuális kultúra		1	2	2	2
Informatika				1	1
Életvitel és gyakorlati ismeretek		1	1	1	1
Testnevelés		5	5	5	5
Osztályfőnöki óra					
Választható	Magyar nyelv	1	1	1	1
	Matematika	1	1	1	1
Összesen:		23/25	23/25	23/25	25/27

Tanulásban akadályozott tanulók tantárgyi rendszere és óraszámok kifutó rendszerben

Tantárgy		5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom		4	4	4	4
Idegen nyelv				2	2
Matematika		4	4	3	4
Erkölcstan		1	1	1	1
Történelem és társadalmi és állampolgári ismeretek		2	2	2	2
Hon- és népismeret		1			
Természetismeret		2	2	4	4
Földrajz			1	2	2
Ének-zene		2	2	1	1
Rajz és vizuális kultúra		2	2	1	1
Informatika		1	1	1	1
Életvitel és gyakorlati ismeretek		1	1	2	1
Testnevelés		5	5	5	5
Osztályőnöki óra		1	1	1	1
Szabadon tervezhető	Magyar nyelv	1	1	1	1
	Életvitel és gyakorlatok	1	1		1
Összesen:		26/28	26/28	29/31	29/31

Pivár Ignác tagintézmény óraterve 2020 szeptember 1-től

Alsó tagozat

	RÉGI		KERETTANTERV		HELYI JAVASLAT	
1. osztály	Magyar nyelv és irodalom	8	Magyar nyelv és irodalom	7	**Magyar nyelv és irodalom**	**8**
	Matematika	5	Matematika	4	**Matematika**	**5**
	Etika	1	Etika	1	Etika	1
	Környezetismeret	2	Környezetismeret	-	Környezetismeret	-
	Ének-zene	2	Ének-zene	2	Ének-zene	2
	Rajz és vizuális kultúra	1	Vizuális kultúra	2	Vizuális kultúra	2
			Digitális kultúra	-	Digitális kultúra	-
	Életvitel és gyakorlati ismeretek	2	Technika és tervezés	1	Technika és tervezés	1
	Testnevelés	5	Testnevelés	5	Testnevelés	5
			Szabadon tervezhető	**2**		
		25		**24**		
2. osztály	Magyar nyelv és irodalom	8	Magyar nyelv és irodalom	7	**Magyar nyelv és irodalom**	**8**
	Matematika	5	Matematika	4	**Matematika**	**5**
	Etika	1	Etika	1	Etika	1
	Környezetismeret	2	Környezetismeret	-	Környezetismeret	-
	Ének-zene	1	Ének-zene	2	Ének-zene	2
	Rajz és vizuális kultúra	2	Vizuális kultúra	2	Vizuális kultúra	2
			Digitális kultúra	-	Digitális kultúra	-
	Életvitel és gyakorlati ismeretek	1	Technika és tervezés	1	Technika és tervezés	1
	Testnevelés	5	Testnevelés	5	Testnevelés	5
			Szabadon tervezhető	**2**		
		25		**24**		

Felső tagozat

	RÉGI		KERETTANTERV		HELYI JAVASLAT	
5. osztály	Magyar nyelv és irodalom	5	Magyar nyelv és irodalom	4	**Magyar nyelv és irodalom**	**5**
	Angol	-	Idegen nyelv/Angol	-	Idegen nyelv/Angol	-
	Matematika	4	Matematika	4	Matematika	**4**
	Etika	1	Etika	1	Etika	1
	Történelem és társadalmi és állampolgári ismeretek	2	Történelem	2	Történelem	2
	Hon- és népismeret	1	Hon- és népismeret	1	Hon- és népismeret	1
	Földrajz	-				
	Természetismeret	2	Természettudomány	2	**Természettudomány**	**3**
			Állampolgári ismeretek	-	Állampolgári ismeretek	-
	Ének-zene	2	Ének-zene	2	Ének-zene	2
	Rajz és vizuális kultúra	2	Vizuális kultúra	2	Vizuális kultúra	2
	Informatika	1	Digitális kultúra	1	Digitális kultúra	1
	Életvitel és gyakorlati ismeretek	2	Technika és tervezés	1	Technika és tervezés	1
	Testnevelés	5	Testnevelés	5	Testnevelés	5
	Osztályfőnöki	1	Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1
			Szabadon tervezhető órakeret	**2**		
		28		**28**		

Óraszámok az új NAT alapján 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben

Hallássérült tanulók részére

Bevezetve 2020.szeptember 1.

Tantárgyak :műveltségi terület szerint	Évfolyamok							
	1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
Magyar nyelv és irodalom								
magyar nyelv és irodalom	**7**	**7**	**5**	**5**	**4**	**4**	**3**	**3**
szabadon tervezhető	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**2**
Matematika								
matematika	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**3**	**3**
Történelem és állampolgári ismeretek								
történelem					**2**	**2**	**2**	**2**
állampolgári ismeretek								**1**
hon- és népismeret*						**1**		
Etika / hit- és erkölcstan	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Természettudomány és földrajz								
környezeti smeret			**1**	**1**				
természettudomány**					**2**	**2**		
kémia							**1**	**2**
fizika							**1**	**2**
biológia							**2**	**1**
földrajz							**2**	**1**
Idegen nyelv								
első élő idegen nyelv				**2**	**3**	**3**	**3**	**3**

Művészetek***								
ének-zene(hallás-ritmus -mozgás nevelés)	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**
vizuális kultúra	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
dráma és színház*							**1**	
Technológia								
technika és tervezés	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	
digitális kultúra			**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Testnevelés és egészségfejlesztés								
testnevelés	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
közösségi nevelés (osztályfőnöki)					**1**	**1**	**1**	**1**
Kötelező alapóraszám	**22**	**22**	**22**	**23**	**27**	**26**	**28**	**28**
Szabadon tervezhető órakeret****	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**2**	**2**	**2**
Maximális órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

Tanulásban akadályozott hallássérült tanulók óraterve

2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben

Tantárgyak :műveltségi terület szerint	Évfolyamok							
	1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
Magyar nyelv és irodalom								

magyar nyelv és irodalom	**7**	**7**	**5**	**5**	**4**	**4**	**3**	**3**
szabadon tervezhető	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Matematika								
matematika	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**3**	**3**
Történelem és állampolgári ismeretek								
történelem					**2**	**2**	**2**	**2**
állampolgári ismeretek								**1**
hon- és népismeret*						**1**		
Etika / hit- és erkölcstan	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Természettudomány és földrajz								
környezeti smeret			**1**	**1**				
természettudomány**					**2**	**2**	**4**	**5**
kémia							**1**	**2**
fizika							**1**	**2**
biológia							**2**	**1**
földrajz							**2**	**1**
Idegen nyelv								
első élő idegen nyelv				**2**	**3**	**3**	**3**	**3**
Művészetek***								
ének-zene	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**
vizuális kultúra	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
dráma és színház*							**1**	
Technológia								
technika és tervezés	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	
Szabadon tervezhető órakeret****	**1**	**1**	**1**	**1**		**1**	**1**	**1**
digitális kultúra			**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**

Testnevelés és egészségfejlesztés								
testnevelés	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
közösségi nevelés (osztályfőnöki)					**1**	**1**	**1**	**1**
	-	-	-	-	-	-	-	-
Kötelező alapóraszám	**22**	**22**	**22**	**23**	**27**	**26**	**28**	**28**
Szabadon tervezhető órakeret****	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**2**	**2**	**2**
Maximális órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

Középsúlyos értelmi fogyatékos hallássérült tanulók óraterve 2020. szeptember 1-től

Műveltségi terület	**Tantárgy**	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	**Kommunikáció** (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	**Számolás-mérés** (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	**Állampolgári ismeretek**	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	**Környezetismeret**	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	**Ének-zene**	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolásalakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2

Technológia	**Digitális kultúra**	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	**Mozgásnevelés** (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)					1	1	1	1
Egyéb	**Önkiszolgálás**	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		**2**	**2**	**2**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**
Összesen		**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak. A szabadon tervezhető órakeretet a Kommunikáció és az Olvasás-írás tantárgy óraszámának bővítéséhez használjuk fel.

A halmozottan sérült hallássérült tanulók fejlesztése

A hallássérült tanulók populációjának napjainkra jellemző változása komoly kihívás a szakterületi intézmények gyógypedagógusainak, mivel a társuló fogyatékosságok, a diszfáziás tanulók nagyszámú megjelenése a speciális iskolákban korábban nem alkalmazott módszertani eljárásokat és óraszervezési technikákat igényel, ráadásul a specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelennek meg a hallási fogyatékosság enyhébb vagy súlyosabb mértéke mellett. A halmozottan sérült hallássérült tanulók nevelési, oktatási lehetőségeit alapvetően befolyásolja a társult fogyatékosság jellege és súlyossága.

A fejlesztés egyaránt épít a nagyothalló tanulók, valamint az enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének irányelveire. Ezeket úgy alkalmazza, hogy figyelembe veszi a tanuló egyéni adottságait, fejlesztési szükségleteit, aktuális pszichés állapotát, az egyes területeken tapasztalt lemaradását, fejleszthetőségének határait. Az iskolai fejlesztés elveit és szakaszait - valamennyi érintett fogyatékossági terület pedagógiai és rehabilitációs feltételeinek biztosításával - a helyi tantervben kell meghatározni. A helyi tantervben a tartalmaknak, a továbblépés feltételeinek meghatározásánál kell figyelembe venni az érzékszervi fogyatékosság tényét, valamint a pszichés állapotot. A közvetlen és tágabb környezet megismertetésére, az ismeretek közvetítésére és megerősítésére, a cselekedtetésre, az önálló életvezetéshez szükséges készségek megalapozására, a pozitív értékelésre épülő fejlesztés differenciált formában történik.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a hangos beszéd elsajátításának nagyfokú nehézsége vagy akadályozottsága tapasztalható, egyéb alternatív kommunikációs lehetőségek is használhatók (gesztus-, jelnyelv, képi kommunikáció).

Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott

kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integráció, az önkifejezés, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

Az egyéni felzárkóztató programok alapján történő fejlesztés során a domináns fogyatékossághoz igazodva, de a társult fogyatékosságból eredő korlátokra is tekintettel kell megvalósítani a képességek fejlesztését. Az egyéni fejlődést nyomon követő pedagógiai diagnosztizálásra alapozva fogalmazhatók meg a fejlesztés rövid távú céljai, feladatai, követelményei.

a) A hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált tanulók iskolai fejlesztése

A tanulók e csoportja esetében a sajátos nevelési igény a hallássérülés bekövetkezésének idejétől jelenik meg. Állapotuktól függően folytatják tanulmányaikat előző iskoláikban vagy a hallássérültek megfelelő iskolatípusában.

Oktatásuk Nat-hoz való viszonyát alapvetően a befogadó iskola helyi tanterve, hallássérülésükből következő sajátos egészségügyi és speciális pedagógiai igényük szabályozza. Pedagógiai, valamint egészségügyi célú rehabilitációjukat az alábbiak figyelembevételével szükséges tervezni:

- a hallókészülék használatára szoktatás;
- a hallásmaradvány kondicionálása;
- a meglévő beszédállapot fenntartása (megőrzése) és fejlesztése;
- a szájról olvasás készségének kiépítése, fejlesztése;
- a módosult életvitel elfogadtatása, a harmonikus személyiség erősítése.

Értelmileg akadályozott tanulók tagozatának tantárgyi rendszere, a tanórai foglalkozások óraszámai kifutó rendszerben

tantárgy	*évfolyamok*							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Olvasás-írás előkészítése	**2**	**2**						
Olvasás-írás elemei			**3**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**
Beszédfejlesztés és környezetismeret	**4**	**4**	**4**	**4**	**3**	**3**		
Társadalmi ismeretek és gyakorlatok							**2**	**2**
Számolás-mérés előkészítése	**2**	**2**						
Számolás-mérés elemi			**2**	**4**	**3,5**	**3,5**	**3**	**3**
Önkiszolgálás	**2**	**2**	**2**					
Életvitel és gondozási ismeretek				**3,5**	**3**	**3**	**6**	**6**
Ábrázolás-alakítás	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**3**
Ének-zene	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
Játékra nevelés	**3**	**3**	**2**					
Mozgásnevelés	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**		
Testnevelés							**3**	**3**
Környezet és egészségvédelem					**2**	**2**	**2**	**2**
Összesen	**20**	**20**	**20**	**22,5**	**22,5**	**22,5**	**25**	**25**

tantárgy		*évfolyamok*															
		1.		2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.	
Szabadon választott tanítási óra	Játék informatikai eszközökkel	**2**		**2**		**2**		**2**	**1**	**3**	**2**	**3**	**2**	**4**	**2**	**4**	**2**
	Olvasás-írás előkészítése/elemei		**1**		**1**		**1**										
	Számolás-mérés előkészítése/elemei		**1**		**1**		**1**										
	Játékra nevelés /Mozgásnevelés/Testnevelés								**1**		**1**		**1**		**1**		**1**
	Ábrázolás-alakítás														**1**		**1**
Összesen																	
Habilitáció		Az elosztás tanévenként történik.															
Egyéni foglalkozás		Az elosztás tanévenként történik.															
Összesen																	

Értelmileg akadályozott tanulók tagozatának tantárgyi rendszere, tanórai foglalkozások óraszámai kifutó rendszerben

Tantárgy	**Évfolyam**							
	1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
Kommunikáció	4	4	4	4	5	5	5	5
Olvasás-írás	3	3	4	4	4	4	4	4
Számolás-mérés	2	2	3	3	3	3	3	3
Játékra nevelés	2	2	2	4				
Társadalmi ismeretek					2	2	2	2
Önkiszolgálás	4	4						
Életvitel és gyakorlatok			3	3	3	3	3	3
Környezetismeret					2	2	3	3
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Információs eszközök használata							2	2
Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
Testnevelés							5	5
Összesen:	25	25	25	27	28	28	31	31

Tantárgy	Évfolyam								
	1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	
Kötelező óra	25	25	25	27	28	28	31	31	220
Egyéni fejlesztés	3	3	3	3	1	1	2	2	18
Felzárkóztatás	2	2	2	2	1	1	1	1	12
Logopédia	2	2	1	1	1	1	1	1	10
Csoportbontás	2	2	2	2					8
Tehetséggondozás	1	1	1	1	1	1	2	2	10
Egyéb pedagógiai t.	15	15	15	15	15	15	12	12	114
Szakkör	0	0	0	0	1	1	2	2	6
Gyógytestnevelés	1	1	1	1	1	1	1	1	8
Differenciálás	1	1	1	1	1	1	2	2	10
Fejlesztő	0	0	1	1	1	1	2	2	8
Könyvtár	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Mindösszesen:	52	52	52	55	51	51	56	56	425
Engedélyezett heti időkeret	52	52	52	55	51	51	56	56	425
Habilitációs, rehabilitációs órák	3	3	3	3	3	3	4	4	26

Szakiskola

Helyi tantervét a Szakmai Program tartalmazza

Habilitációs és rehabilitációs órák:

Célja:
A gyógyító nevelés-oktatás útján elősegíteni, hogy a gyermek a fizikai és szellemi energiák, lehetőségek kibontakozása révén, alkotó tevékenységre képes, harmonikus személyiségű emberré váljon, aki a közösségbe beilleszkedve, önmaga és a közösség javára cselekedni képes. A sérült személyiség fejlesztése egységes, komplex folyamatként értelmezhető, melyben az ismeretek nyújtása, a különböző képesség*ek* fejlesztése, a jártasságok és készségek kialakítása közben, az egész személyiség kiegyensúlyozottá válik.

A fogyatékosságból adódó hátrányok csökkentésére éppen ezért egyéni és csoportos foglalkozások, szakkörök szervezésére van szükség.

Osztály-%				Habilitáció, rehabilitáció	Választható fogl.	Egyéni foglalkozás
Tan. Ak.9.o	15	45		4,125	12,375	
Tan. Ak 10.o	15	45		4,125	12,375	
Éert. Ak.9.	15	45		4,125	12,375	
Ért. Ak.10.o	15	45		4,125	12,375	
Épért. Siket 9.o	50	45		13,75	12,375	
Ép ért siket 10.	50	45		13,75	12,375	

Az egyéni foglalkozásnál 2004. szeptember 1-től évenként 1-1-%-al növelni kell az eddig engedélyezett 5%-os időkeretet 12 %-ig.

osztály	Köt. óra	6 %	7 %	8 %	9 %	10 %	11 %	12 %
9.	27,5	1,65	1,925	2,2	2,475	2,75	3,025	3,3
10.	27,5	1,65	1,925	2,2	2,475	2,75	3,025	3,3

Az óraszámok átcsoportosíthatók a különböző évfolyamok között, elosztásukról a minden tanév elején a munkaközösségek döntenek.

Készségfejlesztő iskola óraterve 2020

	MŰVELTSÉGI TERÜLET RÉGI	TANTÁRGY RÉGI		MŰVELTSÉGI TERÜLET KERETTANTERV	TANTÁRGY KERETTANTERV		TANTÁRGY HELYI JAVASLAT	
9. o.	ANYANYELV ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	Kommunikáció	5	MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	Komunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5	Komunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5
	TÁRSADALMI KÖRNYEZET	Számolás-mérés	5	MATEMATIKA	Számolás-mérés (Matematika)	5	Számolás-mérés (Matematika)	5
		Társadalmi ismeretek	1	TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK	Állampolgári ismeretek	1	Állampolgári ismeretek	2
		Etika	1					
		Osztályfőnöki óra	1					
	ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK	Életvitel és gyakorlat	4	EGYÉB	Életvitel és gyakorlat	4	Életvitel és gyakorlat	4
		Gyakorlati képzés elősegítése	4		Gyakorlati képzés elősegítése	2	Gyakorlati képzés elősegítése	3
	TERMÉSZETI KÖRNYEZET	Környezet- és egészségvédelem	3	TERMÉSZET TUDOMÁNY ÉS FÖLDRAJZ	Környezet és egészségvédelem (Természettudomány)	2	Környezet és egészségvédelem (Természettudomány)	3
	MŰVÉSZETEK	Ének-zene	2	MŰVÉSZETEK	Ének-zene	2	Ének-zene	2
		Ábrázolás-alakítás	2		Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	2	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	2

	INFORMATIKA	**Információs eszközök használata**	**2**	**TECHNOLÓGIA**	**Digitális kultúra**	**2**	**Digitális kultúra**	**2**
	TESTNEVELÉS	**Testnevelés**	**5**	**TESTNEVELÉS ÉS EGÉSZSÉG FEJLESZTÉS**	**Testnevelés**	**5**	**Testnevelés**	**5**
					Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	**1**	**Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)**	**1**
					Szabad időkeret	**3**		
			35			**34**		
	MŰVELTSÉGI TERÜLET RÉGI	**TANTÁRGY RÉGI**		**MŰVELTSÉGI TERÜLET KERETTANTERV**	**TANTÁRGY KERETTANTERV**		**TANTÁRGY HELYI JAVASLAT**	
10. oszt.	ANYANYELV ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	Kommunikáció	5	MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	Komunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5	Komunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5
	TÁRSADALMI KÖRNYEZET	Számolás-mérés	5	MATEMATIKA	Számolás-mérés (Matematika)	5	Számolás-mérés (Matematika)	5
		Társadalmi ismeretek	1	TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK	Állampolgári ismeretek	1	**Állampolgári ismeretek**	**2**
		Etika	1					
		Osztályfőnöki óra	1					

	ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK	Életvitel és gyakorlat	4	EGYÉB	Életvitel és gyakorlat	4	Életvitel és gyakorlat	4
		Gyakorlati képzés elősegítése	4		Gyakorlati képzés elősegítése	2	**Gyakorlati képzés elősegítése**	**3**
	TERMÉSZETI KÖRNYEZET	Környezet- és egészségvédelem	3	TERMÉSZET TUDOMÁNY ÉS FÖLDRAJZ	Környezet és egészségvédelem (Természettudomány)	2	**Környezet és egészségvédelem (Természettudomány)**	**3**
	MŰVÉSZETEK	Ének-zene	2	MŰVÉSZETEK	Ének-zene	2	Ének-zene	2
		Ábrázolás-alakítás	2		Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	2	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	2
	INFORMATIKA	Információs eszközök használata	2	TECHNOLÓGIA	Digitális kultúra	2	Digitális kultúra	2
	TESTNEVELÉS	Testnevelés	5	TESTNEVELÉS ÉS EGÉSZSÉG FEJLESZTÉS	Testnevelés	5	Testnevelés	5
					Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1
					Szabad időkeret	**3**		
			35			**34**		

	MŰVELTSÉGI TERÜLET RÉGI	**TANTÁRGY RÉGI**		**MŰVELTSÉGI TERÜLET KERETTANTERV**	**TANTÁRGY KERETTANTERV**		**TANTÁRGY HELYI JAVASLAT**	

11. oszt.	ANYANYELV ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	Kommunikáció	2	MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	Komunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	2	**Komunikáció (Magyar nyelv és irodalom)**	**3**
	TÁRSADALMI KÖRNYEZET	Számolás-mérés	2	MATEMATIKA	Számolás-mérés (Matematika)	1	Számolás-mérés (Matematika)	1
		Etika	1					
		Osztályfőnöki óra	1					
	TERMÉSZETI KÖRNYEZET	Környezet- és egészségvédelem	2	TERMÉSZET TUDOMÁNY ÉS FÖLDRAJZ	Környezet és egészségvédelem (Természettudomány)	1	**Környezet és egészségvédelem (Természettudomány)**	**2**
	TESTNEVELÉS	Testnevelés	5	TESTNEVELÉS ÉS EGÉSZSÉG FEJLESZTÉS	Testnevelés	5	Testnevelés	5
					Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1
					Szabad időkeret	**2**		
		KÖZISMERET ÖSSZESEN	**13**		**KÖZISMERET ÖSSZESEN**	**12**		
	GYAKORLATI TEVÉKENYSÉG	Háztartástan	8	GYAKORLATI TEVÉKENYSÉG	Háztartástan	8	Háztartástan	8
		Irodatechnikai eszközök használata	4		Irodatechnikai eszközök használata	4	Irodatechnikai eszközök használata	4
		Udvaros	4		Udvaros	4	Udvaros	4

		Habilitációs célú munkavégzés	6		Habilitációs célú munkavégzés	4	**Habilitációs célú munkavégzés**	**6**
					Szabad időkeret	**2**		
		GYAKORLAT ÖSSZESEN	**22**		**GYAKORLAT ÖSSZESEN**	**22**		
			35			**34**		

	MŰVELTSÉGI TERÜLET RÉGI	TANTÁRGY RÉGI		MŰVELTSÉGI TERÜLET KERETTANTERV	TANTÁRGY KERETTANTERV		TANTÁRGY HELYI JAVASLAT	
12. oszt.	ANYANYELV ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	Kommunikáció	2	MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	Komunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	2	**Komunikáció (Magyar nyelv és irodalom)**	**3**
	TÁRSADALMI KÖRNYEZET	Számolás-mérés	2	MATEMATIKA	Számolás-mérés (Matematika)	1	Számolás-mérés (Matematika)	1
		Etika	1					
		Osztályfőnöki óra	1					
	TERMÉSZETI KÖRNYEZET	Környezet- és egészségvédelem	2	TERMÉSZET-TUDOMÁNY ÉS FÖLDRAJZ	Környezet és egészségvédelem (Természettudomány)	1	**Környezet és egészségvédelem (Természettudomány)**	**2**
	TESTNEVELÉS	Testnevelés	5	TESTNEVELÉS ÉS EGÉSZSÉG FEJLESZTÉS	Testnevelés	5	Testnevelés	5
					Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1
					Szabad időkeret	**2**		
		KÖZISMERET ÖSSZESEN	**13**		**KÖZISMERET ÖSSZESEN**	**12**		
	GYAKORLATI	Háztartástan	8	GYAKORLATI	Háztartástan	8	Háztartástan	8

	TEVÉKENYSÉG			TEVÉKENYSÉG				
		Irodatechnikai eszközök használata	4		Irodatechnikai eszközök használata	4	Irodatechnikai eszközök használata	4
		Udvaros	4		Udvaros	4	Udvaros	4
		Habilitációs célú munkavégzés	6		Habilitációs célú munkavégzés	4	**Habilitációs célú munkavégzés**	**6**
					Szabad időkeret	**2**		
		GYAKORLAT ÖSSZESEN	**22**		**GYAKORLAT ÖSSZESEN**	**22**		
			35			**34**		

IV. 3. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Általános Iskola és szakiskola

Tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elve:

A pedagógus a helyi tantervnek megfelelően szabadon választ tankönyveket, tanulmányi segédleteket egyeztetve a szakmai munkaközösségekkel.

Az iskola biztosítja a pedagógus részére, hogy az oktatást segítő tankönyvek és tanulmányi segédletek hozzáférhetők legyenek a pedagógus számára.

A tanítási év közben a meglévő tankönyvek, tanulmányi segédletek taneszközök beszerzésére vonatkozó döntés nem változtatható meg, ha abból a szülőre nézve fizetési kötelezettség hárul.

A kiválasztásnál figyelembe kell venni a sajátos nevelési igényű gyermekek képességeit és ennek megfelelően kell biztosítani a tanulók számára a tankönyveket és taneszközöket.

Az éves költségvetésről szóló törvény meghatározza az egy tanulóra eső tankönyvtámogatás összegét és ennek alapján a fenntartó normatív támogatást biztosít - az ingyenes ellátásra jogosult tanulók után a fenntartók kiegészítő támogatást kapnak.

Az ingyenes ellátásra jogosultak körét a mindenkor hatályos jogszabályok határozzák meg.

A szülőket minden tanév végén tájékoztatjuk azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről amelyekre a következő tanévben a nevelő-oktató munkához szükség lesz.

A tankönyvválasztás elvei az iskolában

- A tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló
- A tankönyv tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez
- Az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez munkafüzeti is tartozzon
- A tankönyvek ne túl zsúfoltak, hanem jól áttekinthetőek és jól olvashatóak legyenek
- Pedagógiai koncepciónknak leginkább az alaptankönyv, mert a tananyag magját tartalmazza, több évfolyamon is használható
- Az alaptankönyvekhez tartozzon feladatlap vagy munkalap a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése végett
- Az alaptankönyvhöz a sajátos igényeknek megfelelő szatellitkönyvek kapcsolódjanak
- Azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveihez illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak.

A helyi tankönyvcsomagok részét képezik azok a könyvek, amelyek egy-egy helyi sajátosságot tükröző egységhez készülnek.

IV. 4. A tanulók teljesítményének, magatartásának és szorgalmának minősítése, értékelése

Általános iskola

A magasabb évfolyamba lépés feltételei

A tanulói teljesítmény megállapításánál a tantervben előírt továbbtanulási feltételeket kell alapul venni.

A tanuló az igazgató engedélyével a tanulmányi követelményeket rövidebb és hosszabb idő alatt is teljesítheti. A 4. évfolyam végéig a tanuló részére egyéni adottságai és képességei alapján egyéni továbbhaladás engedélyezhető valamennyi, vagy egyes tantárgyakból.

2010. szeptember 1-től az első évfolyamon csak a tanórai foglalkozásokról történő mulasztás esetén (igazolt, igazolatlan 250 óra) utasítható a tanuló évfolyamismétlésre. Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen meghaladja a 250 tanítási órát és emiatt a teljesítménye tanítási év közben nem volt értékelhető, a nevelőtestület engedélyezheti, hogy osztályozó vizsgát tegyen. Az osztályozó vizsga letétele akkor tagadható meg, ha az igazolatlan mulasztások száma meghaladja az igazolt mulasztások számát, illetve a 20 igazolatlan tanítási órát. Az iskolának azonban ahhoz, hogy az évfolyamismétlésre utasítás döntést meghozza, előzetesen a tanköteles tanuló szülőjét értesíteni kell, amennyiben gyermeke igazolatlanul mulasztott az órákról. Tájékoztatni kell a szülőt a hiányzás következményeiről is

A szülő kérésére csak az első évfolyamon engedélyezhető az évfolyamismétlés abban az esetben is, ha egyébként a tanuló felsőbb évfolyamba léphetne.

Három tantárgy elégtelen teljesítése esetén a nevelőtestület osztályismétlésre utasítja a tanulót.

A tanulók teljesítménye, magatartása, szorgalma minősítésének követelményei, értékelésének formái

a) A tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél *jeles(5), jó(4), közepes(3), elégséges(2), elégtelen(1)*

b) A tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél *példás(5), jó(4), változó(3), rossz(2)*

c) A tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél *példás(5), jó(4), változó(3), hanyag(2)*

Az értékelés funkciója

A meglévő készségek, képességek, a pszichikus funkciók alakulásának folyamatos, diagnosztikai célú felmérése, ennek alapján a legmegfelelőbb fejlesztési eljárások kiválasztása.

Az értékelés alapelvei

legyen diagnosztikus, segítő és fejlesztő célú

a tanuló önmagához mért fejlődését értékelje az ismeretek elsajátítása, a képességek gyarapodása terén

segítse a pozitív személyiségjegyek megerősítését

legyen ösztönző hatású

legyen rendszeres, az időben való segítségnyújtás, az aktuális terápia biztosítása érdekében

Az értékelés szempontjai:

a pszichikus funkciók alakulásának megfigyelése cselekvőképesség, pszichomotoros funkciók

fejlődése az ismeretek elsajátításának és alkalmazásának képessége a tantárgyi követelmények

teljesítése szociális képességek fejlődése

a tanuláshoz, munkához való viszony fejlődése

magatartási, - viselkedési szokások alakulása

a személyiség jellemzőinek fejlődése

munkafolyamatok végzésének sorrendje, pontossága, tempója

teljesítőképesség, kitartás a munkavégzésben

A szöveges értékeléssel kapcsolatos követelmények:

az értékelés a gyerekért, s elsősorban a gyereknek szóljon

alakítsa a helyes önértékelést, segítse a reális önismeretet

nyitott legyen, amely nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart

a gyerek lehessen aktív részese saját fejlődésének

a szülő és a pedagógus közösen gondolkodhasson a gyermek fejlődéséről

minősítés - központúság helyett fejlesztőközpontúság jellemezze

vegye figyelembe az életkori sajátosságokat

legyen összhang a NAT, a pedagógiai program, a helyi tantervi rendszer és az értékelési koncepció között

jellemezze a gyakorlatot a rendszeres és folyamatos értékelés

személyre szóló és ösztönző jellegű legyen

a tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként tudjon megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet betölteni

konkrét egyénre szabott javaslatokkal jelölje meg a továbblépés útját és módját, nyelvi megformáltságában legyen közérthető mind a tanuló, mind a szülő számára

Értékelési formák:

az elismerés gesztusai (megerősítés, dicséret, elmarasztalás) jelben, mimikával szóban

szimbólumok, tárgyi jutalmak

év eleji felmérések egyéni fejlesztési tervek készítéséhez

fejlesztő, segítő ellenőrzés - értékelés, a tanulási követelményekkel való összehasonlítás, mely jelzi, hogy a tanuló a célul megfogalmazott követelmények elérése közben hol áll, milyen segítségre szorul

szöveges értékelés

osztályzattal történő értékelés

A nevelőtestület félévkor és év végén osztályozó értekezletet tart, ahol dönt a tanulók magatartásáról és szorgalmáról, valamint a tantárgyi érdemjegyekről és a tanuló magasabb évfolyamba lépésének lehetőségéről.

Hallássérült tanulók

Hallássérült tanulók értékelése az 1-2. évfolyamon

Az első (1/1; 1/2. évfolyamon félévkor és tanév végén, valamint a 2. évfolyamon félévkor, szöveges minősítést alkalmazunk.

A szöveges értékelésnek a következőket kell kifejezni:

- **kiválóan teljesített,**
- **jól teljesített,**
- **megfelelően teljesített**
- **felzárkóztatásra szorul**

A szöveges értékelés az alábbi kritériumoknak kell, hogy megfeleljen:

Szakszerű és személyre szóló legyen

Segítse az iskola oktatási és nevelési céljainak elérését

A gyermek reális, a fejlődésben megtett utat regisztráló értékelés kifejezései tájékoztassák a pedagógusokat

Érthető, előre mutató legyen a szülő számára is

Hozzákapcsolható legyen a szülő értékelése és a gyermek önértékelése a haladásról, a követendő útról

Fejlesztő és ösztönző jellegű legyen

A szöveges értékelés szempontjai / részletesen a mellékletben/:

szociális viselkedés, együttműködés a felnőttekkel, gyermekekkel

Szorgalom, feladattudat, feladatvégzés

Kommunikáció, magyar nyelv és irodalom

Beszédmegértés

Beszédérthetőség

Szókincs

Olvasás

Írás, íráshasználat

Nyelvtan, fogalmazás

Matematika

Természetismeret

Készségfejlesztő foglalkozások

Az ellenőrzőbe és a bizonyítványba a szöveges értékelésnek az alábbiakat kell kifejezni:

Kiválóan megfelelt

Jól megfelelt

Megfelelt az elvárásoknak

Felzárkóztatásra szorul

A részletes szöveges értékelést a szülőknek az Értékelő lapon kell átadni félévkor és év végén.

Hallássérült tanulók értékelése 2-8. évfolyamon

A második évfolyamon év végétől felmenő rendszerben a tanulók teljesítményét év közben érdemjegyekkel, félévkor és év végén osztályzatokkal minősítjük.

A tanulók minden tantárgyból havonta egy érdemjegyet kapnak, ez az alapja a féléves (értesítés a szülők felé ellenőrző könyvben) és a tanév végi (értesítés a szülők felé bizonyítványban) értékelésnek.

Felmérések, dolgozatok esetben az osztályzatokat mutató %-os arány:

elégtelen 0 -19 %-ig;

elégséges 0 - 35 %-ig,

közepes 6 - 65 %-ig,

jó 66 -86 %-ig,

jeles 87 - 100 %-ig.

A tanuló tudásának értékelése, minősítése:

A naplóba, törzslapokba, és a bizonyítványba is bejegyezzük:

Jeles (5)

Jó (4)

Közepes (3)

Elégséges (2)

Elégtelen (1)

Szövegesen értékeljük:

Hallás-ritmus- mozgásnevelés

Egyéni anyanyelvi nevelés tantárgyakat

Az értelmileg akadályozott tanulók értékelése 1-8. csoportig megegyezik az értelmileg akadályozott tanulók szöveges értékelési rendszerével.

Etika /hit és-erkölcstan szöveges értékelése:

- kiválóan megfelelt
- jól megfelelt
- megfelelt meg

A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelése

A magatartás és szorgalom értékelésének rendszere segíti az iskola nevelési és oktatási céljainak megvalósítását, a tanulók önismeretének fejlődését, a szocializáltság elérését.

Az egyes tanuló magatartási és szorgalmi érdemjegye megállapítása céljából az osztályfőnök összegzi az osztály és az osztályban tanító pedagógusok észrevételeit. Az osztályzatról az osztályfőnök, napközi vezető, nevelőtanár dönt a tanulók bevonásával. Ellentétek esetén az osztályozó konferencia hoz döntést az érdemjegyről.

A magatartás értékelésének szempontjai:

a házirend és az iskolai elvárások, normák elfogadása, betartása

a közösséghez és annak tagjaihoz való viszony

az együttélés, a társas kapcsolatok, a közösségi normák elfogadás az iskolán belül és kívül

a tanuláshoz való viszony

az iskola képviselete

A magatartás minősítése:

Példás az a tanuló, aki minden szempontnak következetesen megfelel, nincs osztályfőnöki figyelmeztetése.

Jó az a tanuló, aki kisebb hiányosságokkal felel meg a szempontsornak, nincs osztályfőnöki intője.

Változó az a tanuló, aki a szempontsornak nem felel meg folyamatosan, osztályfőnöki intője van.

Rossz az a tanuló, aki a követelményeknek sorozatosan nem tesz eleget, osztályfőnöki és igazgatói intője van.

A magatartás, a szorgalom értékelésénél maximálisan figyelembe vesszük az önmagához képest elért pozitív változást, fejlődést, amelynek szóban és írásban történő dokumentálással adhatunk nagyobb hangsúlyt.

A szorgalom értékelési szempontjai:

motiváltság

az egyes tantárgyak követelményeinek eléréséhez tett erőfeszítés, akarat

többletfeladatok vállalása, ellátása

a közösségért végzett munka, a társak megsegítése, a kisebbek gondozása

A szorgalom minősítése:

Példás az a tanuló, aki maximálisan megfelel az elvárásoknak, a szabályozókat betartja.

Jó az a tanuló, aki a követelményeket általában teljesíti.

Változó az a tanuló, aki hozzáállásából, motívumaiból eredően a követelményeknek nem felel meg folyamatosan.

Hanyag az a tanuló, aki nem is igyekszik megfelelni az elvárásoknak, vagy szándékosan szembe helyezkedik, elutasítja azt.

A tanulók jutalmazása

1. Azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy az iskolai, illetve az iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken,

vetélkedőkön, vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,

- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez

az iskola elismerésben részesíti.

2. Az iskolában - a tanév közben - elismerésként a következő dicséretek adhatók:

- szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- intézményegység-vezetői dicséret,
- igazgatói dicséret,
- tantestületi dicséret.

3. Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő tanulmányi és közösségi munkát végzett tanulók a tanév végén:

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért,

dicséretben részesíthetők. A dicséretet a tanuló bizonyítványába be kell jegyezni.

1. Az a tanuló, aki egész éven át kitűnő tanulmányi eredményt ért el oklevelet és könyvjutalmat kap, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehet át.
2. Az iskolai szintű versenyek helyezettjei jutalmat kapnak, melyet az iskola közössége előtt vehetnek át.
3. Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.
4. A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.
5. A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.
6. Jutalmazási hagyományaink, alapítványi díjak:
   - Borbély Sándor Alapítvány díja (1979) végzős tanulónak adható
   - Haraszti Ida Alapítványi díja (1981) siket tanulónak adható
   - Georgina Alapítványi díja (1997) siket tanulónak adható
   - Angyal József Alapítványi díja (1998) hallássérült tanulónak és gyógypedagógusnak
   - „Jó tanuló, jó sportoló” díj (2009, Jólész)
   - Erzsébet díj

(Az adományozás módjának részletes leírása a Nevelési és Pedagógiai Programban, az SZMSZ-ben, valamint a hagyományozók alapítólevelében foglaltak szellemében történik.)

Tanulásban akadályozott tanulók értékelési rendszere

A tanulók teljesítményének értékeléséhez rendelkezésünkre állnak a tanulás-tanítás folyamatában alkalmazott ellenőrzések, a mérések eredményei.

Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanuláshoz való pozitív viszony, a motiváltság, a közösségben elfoglalt státusz megerősítését, pozitív irányú elmozdulását segíti. Hozzájárul az önismeret képességének alakításához, az önelfogadáshoz, a szülői elfogadáshoz.

Mit értékelünk?	Ki értékel?	az értékelés típusai	az értékelés eredményeinek ismertetése
tanulmányi munka	a tantárgyat tanító tanár	formatív és szummatív	szóbeli szöveges minősítő
magatartás és szorgalom	osztályfőnök és az osztályban tanító tanárok	megfigyelés, tapasztalatok rögzítése	

A formatív értékelés célja a nevelési-oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségek feltárása. Így lehetőség nyílik azonnali korrekcióra. Megerősítő szerepe is van. Folyamatos visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a tanuló taníthatóságáról, tanulási képességeinek fejlődéséről.

Szummatív értékelést alkalmazunk egy-egy nagyobb témakör lezárásakor, félévkor, év végén, egy tantárgy tanulásának befejezésekor. Funkciója az eredmények megállapítása, összesítése a kitűzött célokkal.

Az értékelés formái és rendszeressége

A tanítási órákon rendszeres és folyamatos szóbeli ellenőrzés történik. Így a tanulók állandó visszajelzést kapnak tanulmányi munkájukról.

Az második évfolyam félévéig az értékelés nem érdemjeggyel, hanem szöveges értékeléssel történik.
Második évfolyam félévétől a tanulók teljesítményét év közben rendszeresen - legalább havonta egyszer - érdemjeggyel értékeljük.

Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban

Az első évfolyamon - félévkor és tanév végén, továbbá a második évfolyamon félévkor szövegesen értékelünk a tantárgyakhoz kidolgozott egyéni értékelőlapokon. (melléklet)

A minősítés formái a következők:

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul/nem felelt meg

A második évfolyamon év végén a további felmenő évfolyamokon az értékelés, minősítés numerikus értékelés szerint történik érdemjegyekkel, melyeket a naplóba, törzslapokba és a bizonyítványba is bejegyzünk:

- jeles (5)
- jó (4)
- közepes (3)
- elégséges (2)
- elégtelen (1)

Az osztályfőnöki és a közös óra értékelése „részt vett”.

Erkölcstan/hittan-erkölcstan szöveges értékelése:

- kiválóan megfelelt
- jól megfelelt
- megfelelt

Értelmileg akadályozott tanulók értékelési rendszere

Az értékelés időpontjának, körülményeinek meghatározása az osztályvezető pedagógusok kompetenciája, de az általános elvek mindenkire, minden tantárgyra kötelezőek.

Tanév végén és félévkor az osztályozó értekezleten a tanulók minősítéséről, értékeléséről a nevelőtestület dönt.

Értékeljük:

A tanuló önmagához mért fejlődését az ismeretek elsajátításában az egyéni képességek szerint.

A tanult ismeretek elsajátításának képességét.

A cselekvő és pszichomotoros képességeket.

A munkafolyamatok végrehajtását, sorrendjét, teljesítőképességét, a munkavégzés pontosságát, tempóját, kitartását.

A szocializációs képességeket (közösséghez, társakhoz, önmagukhoz, tevékenységekhez való viszonyukat).

A pszichikus funkciók fejlődését (figyelem, észlelés, emlékezet)

Az értékelés célja:

Az ellenőrzést, értékelést követő megerősítésekkel és segítő szándékú korrekcióval magabiztosabb, sikeresebb teljesítményre serkenteni a tanulóinkat.

Diagnosztikus visszajelzést biztosítani a pedagógus, a szülő és a gyermek számára.

Az értékelés alapelvei:

Legyen ösztönző, segítő szándékú

Személyre szóló egyéni vonatkozású

Legyen rendszeres, következetes

Feleljen meg a tanulók értelmi képességeinek

Segítse a reális önértékelés kialakítását

Az értékelés formái, időpontjai:

Év közben: szóbeli (helyeslés, dicséret, elmarasztalás stb.)

tárgyjutalmak, szimbólumok

Félévkor: szöveges értékelés az erre rendszeresített tájékoztató füzetben

Tanév végén: -szöveges értékelés a tantervi követelményekhez viszonyítva a megfelelő tartalmakat hozzárendelve

A szöveges értékelés formái:

1-6. évfolyamon:

A tantárgyakat az iskola munkaközössége által kidolgozott értékelőlap (melléklet) alapján szövegesen értékeljük.

A bizonyítvány, osztálynapló és törzslap értékelő részébe a következő minősítések kerülnek:

kiválóan megfelelt

jól megfelelt

megfelelt

részt vett *7-10. évfolyamon:*

Az összes tantárgyból szöveges értékelés a következő tartalommal:

- kiválóan megfelelt
- jól megfelelt
- megfelelt
- részt vett

Iskolaváltás esetén az érdemjegyre való átváltás szabálya a következő:

kiválóan teljesített jeles(5)

jól teljesített jó(4)

megfelelt közepes(3)

részt vett elégséges(2)

A magatartás és a szorgalom értékelése:

Minden osztályfokon szövegesen történik.

magatartás: példás, jó, változó, rossz

szorgalom: példás, jó, változó, hanyag.

Az évismétlés szempontjai:

Munkánk során az automatikus továbbhaladás elvét érvényesítjük, ezért a tantervi követelményektől való elmaradás esetén is a tanuló a magasabb évfolyamon folytatja tanulmányait.

A tanuló csak abban az esetben köteles évismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudja teljesíteni.

Szülői kérésre a tanuló számára engedélyezhető az iskola évfolyamának megismétlése.

Az engedély megadásáról az iskola igazgatója dönt.

A tanulók mérése:

A tanulók mérését évente egyszer (április-május hónapban) végezzük.

A méréshez Szocializációs diagramot (melléklet) használunk.

Az eredmények kiértékelése a munkaközösség feladata.

Szakiskola

A tanulók tudásának értékelése, minősítésének módjai, a beszámoltatás formái és követelményei.

Beszámoltatások formái:

A beszámoltatás formája minden esetben igazodik a gyermek egyéni képességeihez, nyelvi szintjéhez.

A beszámoltatás lehet.

Írásban

Szóban

Jelben

Az előbb említettek kombinációjában

Szem előtt tartva a gyermek hallási, beszéd és értelmi képességeit.

Az értékelés, minősítés formái:

A tanulók osztályzatait folyamatosan, teljesítményeik - szóbeli, írásbeli gyakorlati munkájuk - alapján kell megállapítani.

Érdemjegy megállapításai:

A különböző - szóbeli, írásbeli, gyakorlati - tevékenységek alapján megállapított érdemjegyek arányaikban tükrözzék a tananyag sajátosságait, a tanulók önmagukhoz mért fejlődését, és szakmai vizsga követelményeit.

Osztályzatok:

A tanuló félévkor és a tanév végén osztályzatot kap az ellenőrzőben, ill. a bizonyítványban.

Kiemelkedő évközi teljesítmény és jeles osztályzat esetén a tanuló szaktárgyi dicséretben részesülhet.

Különleges teljesítmény nyújtás esetén a nevelőtestület általános dicséretben részesítheti a tanulót.

A fenti dicséreteket az osztályfőnök a naplóba, a törzslapra és a bizonyítványba is bejegyzi.

Osztályzatokat az évközi érdemjegyek alapján, vagy osztályozó vizsgán,

javítóvizsgán nyújtott teljesítmény alapján kell megállapítani.

Az iskolai írásbeli beszámoltatás formái, rendje és korlátai

Az iskolai beszámoltatások témáját, formáit a szaktanár állapítja meg a helyi tanterv alapján, az értékelést is ő végzi. A beszámoltatás célja, hogy a tanítási-tanulási folyamat közben minősítő információkat adjon a tanár a tanulónak felkészülése eredményéről.

Az írásbeli számonkérés a tanulók tudásának mérésére szolgáló mérési eljárás, mellyel a tanár ellenőrzi a tanulók elméleti és gyakorlati felkészültségét, feladatmegoldásban való jártasságát, problémamegoldó képességét.

Írásbeli számonkérés formái:

- szódolgozat, tudáspróba,
- házi dolgozat,
- év eleji tudásszintmérő dolgozat
- teszt, feladatlap nyílt- és zártvégű válaszokkal
- írásbeli feleletek a napi elméleti tananyagból
- kisebb tananyagrészekből feladatmegoldás (pl. matematika)
- témazáró dolgozatok, amelyek komplex módon ötvözhetik a teszt, az esszé, a feladatmegoldás jelleget
- évfolyamfelmérések, évfolyam ellenőrző dolgozatok

Az írásbeli számonkérések célja:

- diagnosztikus felmérések (előzetes tudásának megállapítására egyes tantárgyakból)
- formatív felmérések (röpdolgozatok egy-egy óra anyagából részletekre kiterjedően, óra végi ellenőrző felmérés, témazáró dolgozatok átfogó, az anyag súlyponti részét tartalmazó feladatokkal, esetlegesen házi dolgozatok)
- szummatív felmérés (tanulást lezáró, a végállapot eredményeit tükröző lezáró - minősítő felmérés)

Az írásbeli beszámoltatás módja:

- az írásbeli beszámoltatás gondos előkészületeket követel
- az írásbeli beszámoltatás előtt a tanár időben ismerteti a tanulókkal a konkrét követelményeket
- ismertetni kell a tanulókkal az írásbeli munka formai követelményeit
- az írásbeli számonkéréshez optimális körülményeket kell teremteni (hely, idő, zavaró tényező kiiktatása)
- a feladatkijelölés történhet papírlapon, táblán, írásvetítőn, elektronikus adathordozón egyértelmű utasítással
- biztosítani kell az egyenlő feltételeket, esélyeket a tanulóknak
- a kidolgozás előtt pontosan ismertetni kell, hogy milyen segédeszközöket vehetnek igénybe a tanulók

A számonkérés gyakorisága:

A számonkérés gyakorisága legyen összhangban a heti óraszámmal:

- heti egy vagy annál kevesebb óraszám esetén félévente legalább három,
- minden más esetben havonta legalább egy alkalommal kerüljön rá sor.

Az iskolai írásbeli beszámoltatások korlátai:

Az írásbeli beszámoltatás megszervezése során figyelembe kell venni az alábbiakat:

- a témazáró dolgozatok rendjét, követelményeit, az értékelés módját, formáját, elfogadhatósági kritériumát a helyi tantervek rögzítik
- a témazáró dolgozatok időpontját előre be kell jelenteni
- nem lehet olyan feladatot adni a tanulóknak, amit még nem tanultak, illetve a felkészüléshez nem állt rendelkezésükre a megfelelő taneszköz
- a tanár az év elején (tanítási-tanulási folyamat elején) közölje, hogy bármikor ellenőrizheti röpdolgozattal a tanórára való felkészülést
- dolgozat, írásbeli számonkérés büntető céllal nem íratható

- egy tanítási napon legfeljebb 2 témazáró dolgozatot írhat egy tanuló
- A dysphasias tanulóknál/ súlyos kommunikációs zavar miatt/ a szóbeli számonkérés helyett az írásbeli feleltetést kell alkalmazni.

Az írásbeli munkák értékelése:

A pedagógus az értékelést tárgyilagosan, a követelményeket figyelembe vételével végzi.

A kiegészítő anyagrészek ismeretét, pluszteljesítményt jutalmazhatja - de nem a törzsanyaggal összevontan. A jutalmazás szempontjait, módját maga tervezheti meg, döntheti el.

Az értékelés történhet: írásban vagy szóban, szövegesen vagy érdemjeggyel (1-5 fokú skálán). Az írásbeli munkák kijavításának értékelésének határideje a mindenkori érvényes házirendben megtalálható.

Az értékelés szerepe a tanulók fejlesztésében:

- tudatos visszacsatolást jelent a tanulónak, szülőnek a tanulás eredményességéről a követelmények tükrében
- önellenőrzés, megerősítés
- teljesítményorientáció
- motiválás az eredményes továbbhaladásra és/vagy a hiányosságok pótlására
- az önértékelés képességének kialakítása
- visszacsatolás a tanárnak a tanítási folyamat minőségéről
- az ismeretek elsajátításának, megértésének ellenőrzése
- helyzetfeltárás osztály és egyéni szinten (mennyire sikerült elsajátítani a tanulóknak a tananyagot, mennyire alkalmas a jelenlegi tudás a továbblépéshez)
- tanítási és tanulási hibák differenciált feltárása, amely lehetővé teszi a javítást, pótlást
- minden dolgozatot egy héten belül értékelünk
- az év eleji felmérő dolgozatokat is értékeljük, de nem osztályozzuk
- az írásbeli számonkérés érdemjegyei egyenértékűek, de a témazáró dolgozatok osztályzatait megkülönböztetjük (bekarikázás), nagyobb súllyal vesszük figyelembe
- a tartalom mellett a külalakot is értékeljük, külön jeggyel osztályozzuk
- minden tárgyból havonta minimum egy írásbeli felelet értékeléseként keletkezett osztályzat kerüljön be a napló értékelő részébe
- az 5 fokú osztályozás ajánlott követelményei írásbeli feladatoknál

Az írásbeli dolgozatok pótlásának módja:

Amennyiben a tanuló egészségügyi okok, pszichés problémák és egyéb szociokulturális nehézségek miatt nem adott számot tudásáról, lehetőséget kell adni a pótlásra, esetleges javításra.

Az írásbeli beszámoltatás szerepe:

A félévi és az év végi osztályzatot a témazáró, összefoglaló írásbeli dolgozatok eredményei nagyobb mértékben befolyásolják.

A modulok értékelése és minősítése a kapcsolódó tantárgyban történik.

Az értékelés szempontjai

- A tanuló önmagához mért fejlődése az ismeretek elsajátítása, a képesség minőségi, mennyiségi gyarapodása terén.
- A tanuló szociális képességeinek magatartásának, viselkedésének fejlődése.
- A tanuló iskolán kívülről hozott, az iskolai követelményeken túli tudását, más területen megmutatkozó képességeit, arculatát.

Az érdemjegyek kialakításának módja:

Az érdemjegyek, az osztályzatok nem egyenértékűek. A témazárók, az összefoglaló jellegű teljesítmények érdemjegyei a félévi, tanév végi végső jegyek alakításában nagyobb szerepet játszanak.

Érdemjegyet kaphat a tanuló:

- Szóbeli feleletre .A szóbeli számonkérés tanulásra szoktatja a diákokat, javítja beszédkészségüket és a tantárgyi szaknyelv elsajátítását is szolgálja.
- Írásbeli munkára (írásos felelet, teszt, házi dolgozat, iskolai dolgozat).
- Tanórai munkára.
- Tárgyi tanulmányi versenyeken való eredményes szereplésre.
- A gyűjtőmunkára, album- tablókészítésre.
- A házi dolgozatokra.

IV. 5. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Fontosnak tartjuk, hogy a délutáni és az otthoni felkészülés mellett a gyerekeknek maradjon idejük életkori sajátosságuknak, gyermeki személyiségüknek megfelelő tevékenységekre; pihenésre, regenerálódásra, mozgásra, játékra. Ennek tükrében az otthoni és délutáni felkészüléshez az alábbi elveket és korlátokat alkalmazzuk.

Az otthoni felkészülés célja:

- az ismeretek elsajátítása, rögzítése
- gyakorlás, ismétlés
- feladatmegoldó készség kialakítása, fejlesztése
- az órán el nem végezhető, a tananyaghoz szorosan kapcsolódó ismeretek megszerzése

Alapelvek:

- a tanulók képességeinek figyelembevétele (differenciált feladatok)
- a tanulásra fordítható idő figyelembevétele
- rendszeresség, következetesség, ellenőrzés
- hosszabb időt igénybe vevő feladatok időbeni kijelölése
- az otthoni felkészülés fontosságának, szerepének tudatosítása
- a tanórán és az otthon tanultak ellenőrizhetők
- a tanuló szorgalmának értékelését jelentősen befolyásolja, hogy az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatait milyen rendszerességgel végzi el

Korlátok:

- nem lehet túlságosan megterhelő az otthoni felkészülés a tanulók számára.
- nem adható olyan házi feladat, ami anyagi ráfordítást igényel (a szükséges taneszközökön kívül)
- hét végére ne kapjanak a tanulók a szokásostól eltérő mennyiségű tanulnivalót
- a szünidők, ünnep miatti szabadnapok idején a legközelebbi órákra való felkészüléshez szükséges tananyagot kell elsajátítaniuk minden tantárgyból

IV. 6. A pedagógiai program megvalósításához szükséges nevelő - oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. melléklete_meghatározza a kötelező (minimális) eszközöket és felszereléseket, amelyekkel az iskolának rendelkeznie kell az alapító okiratban meghatározott tevékenységhez.

Az eszközök jegyzékét lásd a mellékletben

V. Szakmai program

AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK KÉT ÉVFOLYAMOS SZAKISKOLAI SZAKMAI OKTATÁSÁHOZ, KÉPZÉSÉHEZ

ALKALMAZANDÓ 9-10. ÉVFOLYAMOS KÖZISMERETI KERETTANTERV

2020/2021

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára, a két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatáshoz, képzéshez készült közismereti kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat.

A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek. A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven és a Sajátos nevelési igényű tanulók oktatására vonatkozó irányelveken alapul.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási

folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossággal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

A szakiskolai iskolai oktatás felkészíti a tanulókat az egész életen át tartó tanulásra, a munkaerőpiacon való eredményes részvételre, a sikeres munkaerő-piaci és társadalmi integrációra.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók közismereti oktatásának a szakiskolai képzésben kiemelt célja *támogatni* a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítását és a sikeres szakmai vizsgára való felkészülést, *gyakorlási-kipróbálási lehetőséget adni* a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra megszilárdítására.

A szakiskolai képzés gyakorlási-kipróbálási lehetőséget teremt a társadalmi normáknak megfelelő életmód, életvitel szervezéséhez, vezetéséhez. Támogatja a személyiség komplex, harmonikus fejlődését, az önismeret, az önbizalom és a megfelelő önértékelés megerősödését,

segíti a kognitív funkciók, az érzékelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás további fejlődését, teret enged a helyes és kívánatos társas kapcsolatok, viselkedési normák, szociális interakciók gyakorlásának.

Fejlesztési területek - nevelési célok

Erkölcsi nevelés terén a tanulók erkölcsi érzékének továbbfejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése zajlik. A szabálykövető magatartás érvényesítése a mindennapi gyakorlatban, az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg. Segíti az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosítását a nemzedékek közötti és a kortársi kapcsolatok megerősítésével, az állampolgári ismeretek gyakorlati értelmezésével, a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás nyújtásával. A folyamat végén az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő attitűdök kialakítása - az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig - hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés segíti a magyar történelemre és hagyományokra, hazájára való büszkeség kialakulását, a más népek, azok kultúrája iránti érdeklődés és tisztelet megnyilvánulását azzal, hogy támogatja a tanuló aktív részvételét szűkebb környezetének megemlékezésein, a történelmi múlthoz kapcsolódó ünnepeken. A társadalom, a társadalmi jelenségek megítélése fókuszba kerül, a tanulót a pályaválasztási és önálló életkezdési ismeretei, motivációja segíti abban, hogy reális képet kapjon a társadalomban elfoglalt- elfoglalható helyéről.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék

meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Az *állampolgárságra, demokráciára nevelés* terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önérvényesítés intézményes lehetőségeit. Iskolai keretekben gyakorolja a demokratikus jogokat és megismeri a demokrácia szabályait. Az iskola az egyéni adottságokhoz és lehetőségekhez mérten biztosítja a tanuló részvételét a helyi civil társadalom életében, azért, hogy fogékony legyen a társadalom jelenségei, problémái iránt.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztése területén az enyhe értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énképe, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján tovább fejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya. A serdülőkorban, mint a személyiség kialakulásának döntő szakaszában, az életkorból adódó problémák kezelése érdekében kiemelt szerepet kapnak a feszültségek, a szorongás, a stressz, a fáradtság oldásának technikái, annak felismerése és leírása, hogy a tanuló önmaga hogyan változik, alakul. Az elképzelések, vágyak, tervek a felnőtt szerepekről - a felnőttkori önmaga megvalósításáról - akkor lesznek reálisak, ha a tanuló képes a kudarcok tűrésére, tanulságaik feldolgozására, hasznosítására.
Az önismeret - mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség - a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelést segíti, hogy a tanuló a középfokú oktatás időszakában megismeri a harmonikus családi mintákat és a családi együttélés szabályait. A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját. A támogatást nyújtó társadalmi, egészségügyi rendszerek megismerése, a konfliktusok kezelési lehetőségeinek, az érzelmi bizonytalanságoknak, a magánéleti krízishelyzeteknek a felismerése a felnőttkorba lépő fiatalok számára támpontokat nyújt az érzelmi élet válságaiban.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megóvása és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulónak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és egészséges táplálkozás, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgás, a megjelenés, a küllem, az ápoltság összefüggéseire.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A felelősségvállalás másokért és önkéntesség területén a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásrautaltságot. A szociális attitűd, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és a megoldás képességének kialakulása, az alkalmazás általánossá válása a mindennapi életben, a munka világában is támogatja a beilleszkedést.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulókban úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

A fenntarthatóságot, környezettudatosságot segítik azok a helyzetek, amelyekben a tanuló felismerheti, hogy az emberiség összefogása szükséges a környezet épségének megóvása, a

természet védelme érdekében. A pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékosságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló élettel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megóvásának igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

A pályaorientáció területén a tanuló reális önértékeléssel megismeri munkaerő-piaci lehetőségeit, a társadalmi munkamegosztás alapjait. Képességeinek, lehetőségeinek és érdeklődésének figyelembevételével pályát választ, megismeri és motiválttá válik a céljai elérése érdekében szükséges képességek fejlesztésében.

Az iskolának - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítania, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

A gazdasági és pénzügyi nevelés terén a tanuló felkészül a változó gazdasági környezet lehetőségeihez történő alkalmazkodásra, megismeri a családi munkamegosztást, gazdálkodást, felismeri, hogy milyen az ésszerű, beosztó felhasználás, takarékosság. A folyamatban kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén. A tanuló a pedagógiai folyamatban és a valóságban is kipróbálhatja az ügyintézés útjait, a segítségkérés lehetőségeit a lakhatás, a munkavállalás, a lakóhelyi, közösségi ügyintézés terén, tapasztalatokat szerezhet a döntései közvetlen és közvetett következményeinek és kockázatainak mérlegelésében.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

A médiatudatosságra nevelés különös jelentőséget kap a médiumok használatának előtérbe

kerülése, a tanulás, az önművelés területein történő felhasználása miatt. A médiatudatos magatartás a mindennapokban, a munka világában való tájékozódás szolgálatában azt jelenti, hogy a tanulónak megfelelő gyakorlata alakul ki az információhordozók megválasztásában, használatában, megismeri a hétköznapi élet során szerepüket az ismeretek, a fontos információk megszerzésében, fejlődik képessége az óvatosság területén és az információk hitelességének ellenőrzésében, vigyáz személyes adatainak védelmére, mértéktartó az eszközök használatában.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása terület a tanuló számára lehetőséget ad az egyénre szabott, képességeknek megfelelő motivációra és a folyamatos fenntartásra az ismeretszerzésben. Segít elfogadni és megismerni a környezet folyamatos változását, fenntartani az igényt és képességet a tevékenységekkel és munkavégzéssel kapcsolatos ismeretek bővítésére a munkaerő-piaci és a társadalmi integráció elérése érdekében.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáférésével kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A NAT kulcskompetenciái nem tantárgyakhoz kötötten, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A NAT kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompetenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége

legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi kompetenciák, a két évfolyamos oktatás, képzés idegen nyelvi oktatását nem tartalmazza.)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátíttatása során - a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett - alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevétele mellett) a beszédnek, mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet" funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott

döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmigazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint - az egyéni képességeket figyelembe véve - a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során - a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve - a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő, eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszert kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a *tanulói sajátosságok* - a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, az önálló munkavégzés és az együttműködés terén való fejlettsége, helyzete a társas kapcsolatrendszerben - és *a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák:* a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköz-együttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani - mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén - a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt.

A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni lehetőségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált - egyéni és csoportos - eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak - egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző - módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többletszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az *egyik* a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A *másik* a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a

gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek), a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait. Erre lehet építeni az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások - a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve - a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalma sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési, nevelési, oktatási, képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés, mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél; (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, elemzés, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

A mindennapi pedagógiai gyakorlat kialakítása a bemeneti feltárás és kimeneti elvárás közötti fejlesztésre fókuszál.

Tantárgyak és óraszámok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskola szakmai oktatásnak, képzésnek tantárgyi rendszere. (A 9. évfolyamot megelőzi a szakiskola kötelező előkészítő évfolyama, melyhez külön kerettanterv készült.)

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9-10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	**Magyar nyelv és irodalom**	1	71
Matematika	**Matematika**	2	142
Technológia	**Digitális kultúra**	1	71
Testnevelés és egészségfejlesztés	**Testnevelés**	5	355
	Osztályfőnöki (közösségi nevelés)	1	71
Közismeret összesen		**10**	**710**
További szabad közismereti időkeret		**1**	**71**
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2	142
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ SZAKISKOLA KÖTELEZŐ 9/E ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAMÁNAK KERETTANTERVE
2020/2021 TANÉVTŐL

Tantárgyak és óraszámok

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1+1	36
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	3+1	108
Művészetek	Vizuális kultúra	2	72
Technológia	Digitális kultúra	2	72
Egyéb	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4+1	144
Testnevelés	Testnevelés	5	180
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	36
Összesen		**31**	**1116**
Szabadon tervezhető		**3**	**108**
Mindösszesen		**34**	**1224**

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

V. 1. Célok és feladatok a szakiskolai képzésben

A speciális szakiskola, illetve a készségfejlesztő speciális szakiskola a sajátos nevelési igényű tanulókat készíti fel a szakmai vizsgára, vagy nyújt részükre munkába álláshoz és életkezdéshez szükséges ismereteket;

A szakiskola kötelező előkészítő 9. évfolyamán - az előzetes tudások megerősítése és tovább építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása kerül a középpontba. Megvalósul a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása, a szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése.

A szakiskola 9-10. évfolyamán a közismereti tárgyak oktatásának kiemelt célja *támogatni* a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítását és a sikeres szakmai vizsgára való felkészülést, *gyakorlási-kipróbálási lehetőséget adni* a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra megszilárdítására. Felkészíteni a tanulókat egy OKJ szerinti **rész szakképesítés** elsajátítására.

A szakiskola 9-12. évfolyama OKJ szerinti szakképesítés megszerzését teszi lehetővé tanulásban akadályozott illetve a többi tanulóval sajátos nevelési igénye miatt együtt haladásra kevésbé alkalmas sajátos nevelési igényű tanulók számára. Az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott - szakképzési követelmények alapján szakmai vizsgára való felkészítés történik.

A szakiskolában folyó nevelés, a képességek fejlesztése, a közismereti oktatás és a szakmai képzés szerves egységet alkot.

Arra törekszünk, hogy a tanulók életpályájuk során ne a társadalom leszakadó, gyakran gondoskodásra is szoruló rétegéhez tartozzanak, hanem további tanulmányokra is képes fiatalokká, a társadalom elfogadott tagjaivá váljanak. Lehetővé tesszük a szakiskolai tanulók számára a korábban kialakult tudásbeli és szociális hátrányok felszámolását, a munkaerőpiacon piacképes szakképesítés megszerzését.

Célunk tehát, hogy tanulóink képesek legyenek sikeres szakmai vizsgát tenni, majd szakmájukban elhelyezkedni, tudásuk, képességeik és készségeik megfeleljenek a munkába állásuk idején támasztott elvárásoknak, követelményeknek. A hatékony és motiváló tanulási módszerek alkalmassá teszik Őket szakmai és más munkatevékenységek értő és alkotó megtanulására, a folyamatos fejlődésre, a szakmán belül további tanulásra, továbbképzésre és szükség esetén szakmaváltásra. Lehetőséget adunk a magasabb szintű szakképzettség megszerzésére a szakmai előmenetel, az egész életen át tartó tanulás folyamán.

A helyi tantervek alapján meghatározott tananyagok tartalma elsősorban a szakképzésre és a munkatevékenységekre, az ezekhez szükséges tudás megszerzésére, képességek és készségek fejlesztésére irányul, és a tanulók minél cselekvőbb részvételét feltételezi.

A tanulók munkatapasztalataik és munkakultúrájuk révén képesek lesznek beilleszkedni a termelési, illetve munkakörnyezetbe, fejlődik bennük az igényesség, munkájuk eredményessége, minősége iránt, és kialakul a munkájukkal kapcsolatos felelősségérzet.

Az oktatásunk az első, differenciált pedagógiai eljárásokat igénylő szakaszában az új ismeretek

átadása mellett, vállalja az általános iskolai ismeretek rendszerezését, a hiányok pótlását, a gyengébb képességű tanulók fejlesztését a továbbhaladáshoz szükséges szintre, valamint tudatos motiválásukat.

V. 2. A nevelő-oktató munka kiemelt feladatai:

A speciális szakiskolában folyó nevelést a képességek fejlesztése, a közismereti oktatás és a szakmai képzés alkotják. Gyermekeink felkészültsége különböző, ezért a fejlesztés csak akkor eredményes, ha differenciáltan, egyénekre szabva igyekszünk a követelményeket teljesíteni.

Szakmai alapozás, felzárkóztatás:
A képzés első évében a tankötelezettség teljesítése és az elméleti-gyakorlati hiányosságok pótlására irányítjuk a legnagyobb figyelmet. Tanulóink az általános iskola befejezése után eltérő tudással és pszichés állapotban érkeznek hozzánk. Az első évben nehezen tesznek eleget a tanulás és az iskolába járás napi követelményeinek. Feladatunk, hogy meggyőzzük őket a tanulás szükségességéről és felkészítsük őket valamilyen szakma elsajátítására. Ennek érdekében a meggyőzés és beláttatás minden módszerét latba vetjük.

A másik fontos feladatunk, azon általános készségek, ismeretek elsajátítása, amelyek feltétlenül szükségesek a szakképzésbe való bekapcsolódáshoz.

A pályaorientáció oktatása, segít abban, hogy a tanulók kiválasszák azt a szakmát, amely az ő egyéni igényüknek leginkább megfelel. Megalapozza ismereteiket, megismerik önmagukat és kellő ismeretet szereznek ahhoz, hogy megalapozzák pályaválasztási döntésüket. Hozzásegítjük ahhoz, hogy pozitív magatartással, kézügyességgel és kreativitással kezdjenek hozzá a szakma tanulásához. Mindezzel hozzásegítjük őket, hogy az iskola elvégzése után könnyen beilleszkedjenek a társadalomba.

A szakmai alapozó oktatás keretében egy szakmacsoport közös szakmai (elméleti és gyakorlati) ismereteinek nyújtása, a készségek, képességek fejlesztése folyik. A szakmai alapozás keretében a tanulók megismerkednek a választott szakma elméleti és gyakorlati sajátosságaival, s felkészülnek az OKJ-ben szereplő szakképesítések elsajátítására.

A feladatunk az, hogy megmutassuk a szakmák szépségeit, veszélyeit, hasznosságát.

Ki kell használni az egyéni képességeket, sikerélményhez kell juttatni a tanulókat, el kell érni, hogy szívesen dolgozzanak, és ennek érdekében fejlesztjük kreativitásukat.

Fel kell készíteni őket a kitartó munkára, a cselekedetekkel szembeni felelősségérzetre.

Szakképzés:
Célunk az elméleti és gyakorlati órák keretében a tanulók a munka világába való belépéshez szükséges ismereteket, készségeket sajátítsák el.

Célunk , hogy önállóan tudjanak dolgozni, megismerjék a munkafegyelmet, fokozatosan emeljük a követelményeket (képességektől függően), hogy az iskola befejezése után zökkenőmentesen tudjanak dolgozni, ezáltal a társadalom alkotó tagjává váljanak.

Meg kell ismertetni velük a munkakeresés lehetőségeit, fel kell készíteni őket a munkaerőpiaci harcra.

Ennek érdekében az elméleti órákon fokozottabban kell foglalkozni a munkába állás témakörével. A munkavégzés jobbá tétele érdekében - pályázatok segítségével - tovább kell növelni a korszerű gépparkot.

A többszörösen hátrányos helyzetű és halmozottan fogyatékos tanulóknál a tanulási hátrányokat, az eltérő képességeket differenciált felzárkóztató képzéssel kell segítenünk.

V. 3. Iskolánk képzési rendszere

V. 3.1. Kimenő rendszerben

9. előkészítő évfolyamon pályaorientációs és gyakorlati ismereteket, 9-10. évfolyamon szakmai alapozó oktatást folytatunk könnyűipar, faipar, egészségügy, vendéglátóipar, mezőgazdaság és szakmacsoportokban sajátos nevelési igényű (hallássérült és tanulásban akadályozott) tanulók számára.

A 9. előkészítő évfolyam végén a szakiskolai tanulók jelentkezési lap kitöltésével választanak szakmát.
A jelentkezés elbírálásának szempontjai

- a tanulónak a választott szakmához kapcsolódó személyi adottságai
- a tanuló tanulmányi előmenetele, munkafegyelme, magaviselete
- a szakmai tárgyakat tanító pedagógusok véleménye
- az iskolafenntartó által engedélyezett szakmai csoportok száma
- szakma-egészségügyi alkalmasság.

9-12. évfolyamon szakiskolai képzést folytatunk, sajátos nevelési igényű tanulók számára.

. 9-10. évfolyamokon szakiskolai képzést biztosítunk ép és hallássérült tanulók számára.

Szakiskolai képzések:

21 542 01 Lakástextil készítő (rész szakképesítés)	(elágazás)
21 543 01 Asztalosipari szerelő	(rész szakképesítés)
33 542 05 0100 21 04 Textiltermék-összeállító	(rész szakképesítés)
21 622 01 0100 21 04 Kerti munkás	(rész szakképesítés)
32 720 01 Egészség-fejlesztési segítő	(szakképesítés)
21 811 01 Konyhai kisegítő	(rész szakképesítés)
21 814 01 Családellátó	(rész szakképesítés)

V. 3.2. 2013-2014. tanévtől felmenő rendszerben Az előkészítő 9. évfolyamon pályaorientáció és szakmai alapozó oktatást folytatunk könnyűipar, faipar, és egészségügy, vendéglátóipar, mezőgazdaság szakmacsoportokban sajátos nevelési igényű (hallássérült és tanulásban akadályozott) tanulók számára.

A 9/E. évfolyam végén a tanulók jelentkezési lap kitöltésével választanak szakmát, illetve, hogy a 9-10. évfolyamon rész szakképesítés, vagy 9-12. évfolyamon teljes szakképesítés megszerzése céljából folytatják tanulmányaikat.

A jelentkezés elbírálásának szempontjai

- a tanulónak a választott szakmához kapcsolódó személyi adottságai
- a tanuló tanulmányi előmenetele, munkafegyelme, magaviselete
- a szakmai tárgyakat tanító pedagógusok véleménye
- az iskolafenntartó által engedélyezett szakmai csoportok száma
- szakma - egészségügyi alkalmasság

Megszerezhető rész-szakképesítések és szakképesítések

21 543 01	Asztalosipari szerelő	(rész szakképesítés)
21 542 02	Textiltermék összeállító	(rész szakképesítés)
21 542 01	Lakástextil-készítő	(rész szakképesítés)
21 811 01	Szakácssegéd	(rész szakképesítés)
21 622 01	Kerti munkás	(rész szakképesítés)
21 814 01	Családellátó	(rész szakképesítés)
32 720 01	Egészségfejlesztési segítő	(szakképesítés)

A szakmai programot és a helyi tanterveket a Nemzeti Munkaügyi Hivatal közleményében kiadott szakmai tantervi adaptációk (2013. május 25.) alapján dolgoztuk ki.

A 2019/2020-as tanévtől felmenő rendszerben háztartástan és udvaros képzés, a 2020/2021-es tanévtől az Irodatechnikai eszközök használata képzés kerül bevezetésre a készségfejlesztő tagozaton.

V. 4. A szakmai gyakorlati képzés helyei és formái

Az iskola, valamennyi tanulója számára biztosítja a szakmai gyakorlatot az iskola által fenntartott tanműhelyekben.

Az évközi és a nyári összefüggő szakmai gyakorlatot, - a fel nem dolgozható területeken a szakoktatók irányításával szervezett - szakmai tanulmányutak, üzemlátogatások egészítik ki.

V. 5. **Közismereti és szakmai tantárgyak és az azokra fordított heti óraszámok**
(2013-2014.tanévtől)

Kerti munkás részszakképesítés tanulásban akadályozottak számára

9-10. évfolyam

Műveltségi terület/Szakmai követelménymodul	**Tantárgy neve**	**9. évfolyam**	**10. évfolyam**
Közismereti	Magyar nyelv és irodalom	2	2
	Matematika	2	2
	Erkölcstan	1	1
	Informatika	1	2
	Testnevelés és sport	5	5
	Osztályfőnöki óra	1	1
10961-12 Kertészeti alapismeretek	Növénytan elmélet	3	3
	Termesztési ismeretek gyakorlat	5	5
	Műszaki alapismeretek	2,5	
	Műszaki alapismeretek gyakorlat	4	5
10962-12 Kertészeti munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	2	2
11024-12 Kerti munkák	Kerti munkák	2	2
	Kerti munkák gyakorlat	4	5
Összesen:		**35**	**36**

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra

21 543 01 Asztalosipari szerelő
részszakképesítés tanulásban akadályozottak számára

9-10. évfolyam

Műveltségi terület/Szakmai követelménymodul	**Tantárgy neve**	**9. évfolyam**		**10. évfolyam**	
		elm	gyak	elm	gyak
Közismereti	Magyar nyelv és irodalom	2		2	
	Matematika	2		2	
	Erkölcstan	1		1	
	Informatika	1		2	
	Testnevelés és sport	5		5	
	Osztályfőnöki óra	1		1	
11371-12 Biztonságos munkavégzés	Biztonságos munkavégzés alapjai	1		1	
	Biztonságos munkavégzés gyakorlata	-	1	-	1
10224-12 Alapvető tömörfa megmunkálás	Faipari szakmai és gépismeret	6	-	-	-
	Faipari szakmai gyakorlat	-	15	-	-
10225-12 Asztalosipari szerelés	Asztalosipari szerelési ismeretek	-	-	6	-
	Asztalosipari szerelési gyakorlat	-	-	-	15
Összes heti elmélet/gyakorlat óraszám		19	16	19	16
Összesen:		35		36	

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra

A szakmai helyi tanterv a „21 543 01 Asztalosipari szerelő ” részszakképesítés speciális szakiskolában történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára készült szakmai tantervi adaptáció alapján készült

A vizsgáztatás követelményei:

Az utolsó szakképző évfolyam eredményes elvégzése, egyenértékű a modulzáró vizsga eredményes letételével. A vizsgára bocsátás feltétele az utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.

A vizsgakövetelményeket a 21 543 01 Asztalosipari szerelő részszakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet tartalmazza.

21 543 01 Asztalosipari szerelő részszakképesítés
ép értelmű sajátos nevelési igényű tanulók számára
9-10. évfolyam

Műveltségi terület/Szakmai követelménymodul	**Tantárgy neve**	**9. évfolyam**		**10. évfolyam**	
		elm	gyak	elm	gyak
Közismereti	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	1		1	
	Angol nyelv	1		2	
	Matematika	1		1	
	Társadalomismeret	1		2	
	Természetismeret	2		1	
	Testnevelés	5		5	
	Osztályközösség építés	1		1	
11371-12 Biztonságos munkavégzés	Biztonságos munkavégzés alapjai	1		1	
	Biztonságos munkavégzés gyakorlata		1		1
10224-12 Alapvető tömörfa megmunkálás	Faipari szakmai és gépismeret	6	-	-	-
	Faipari szakmai gyakorlat	-	15	-	-
10225-12 Asztalosipari szerelés	Asztalosipari szerelési ismeretek	-	-	6	-
	Asztalosipari szerelési gyakorlat	-	-	-	15
Összes heti elmélet/gyakorlat óraszám		19	16	19	16
Összesen:		35		36	

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra

A szakmai helyi tanterv a „21 543 01 asztalosipari szerelő ” részszakképesítés speciális szakiskolában történő oktatásához hallássérültek (sh) számára készült szakmai tantervi adaptáció alapján készült

A vizsgáztatás követelményei:

Az utolsó szakképző évfolyam eredményes elvégzése, egyenértékű a modulzáró vizsga eredményes letételével. A vizsgára bocsátás feltétele az utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.

A vizsgakövetelményeket a 21 543 01 Asztalosipari szerelő részszakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet tartalmazza.

21 542 02 Textiltermék-összeállító

részszakképesítés tanulásban akadályozottak számára

9-10. évfolyam

Műveltségi terület/Szakmai követelménymodul	**Tantárgy neve**	**9. évfolyam**		**10. évfolyam**	
		elm	gyak	elm	gyak
Közismereti	Magyar nyelv és irodalom	2		2	
	Matematika	2		2	
	Erkölcstan	1		1	
	Informatika	1		2	
	Testnevelés és sport	5		5	
	Osztályfőnöki óra	1		1	
10113-12 Ruhaipari anyagvizsgálatok	Ruhaipari anyag- és áruismeret	2		1	
	Anyagvizsgálatok gyakorlat		2		
10114-12 Ruhaipari gyártmánytervezés	Ruhaipari gyártás-előkészítés	1		1	
	Szakrajz	2		2	
	Szakrajz gyakorlat		4		4
10115-12 Textiltermékek összeállítása	Textiltermékek készítése	2		3	
	Textiltermékek készítése gyakorlat		10		12
Összes heti elmélet/gyakorlat óraszám		19	16	20	16
Összesen:		35		36	

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra

A szakmai helyi tanterv a „21 542 02 Textiltermék-összeállító ” részszakképesítés szakiskolában történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára készült szakmai tantervi adaptáció alapján készült

A vizsgáztatás követelményei:

Az utolsó szakképző évfolyam eredményes elvégzése, egyenértékű a modulzáró vizsga eredményes letételével. A vizsgára bocsátás feltétele az utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.

A vizsgakövetelményeket a 21 542 02 Textiltermék-összeállító részszakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet tartalmazza.)

21 542 02 Textiltermék-összeállító részszakképesítés ép értelmű sajátos nevelési igényű tanulók számára

9-10. évfolyam

Műveltségi terület/Szakmai követelménymodul	**Tantárgy neve**	**9. évfolyam**		**10. évfolyam**	
		elm	gyak	elm	gyak
Közismereti	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	1		1	
	Angol nyelv	1		2	
	Matematika	1		1	
	Társadalomismeret	1		2	
	Természetismeret	2		1	
	Testnevelés	5		5	
	Osztályközösség építés	1		1	
10113-12 Ruhaipari anyagvizsgálatok	Ruhaipari anyag- és áruismeret	2		1	
	Anyagvizsgálatok gyakorlat		2		
10114-12 Ruhaipari gyártmánytervezés	Ruhaipari gyártás-előkészítés	1		1	
	Szakrajz	2		2	
	Szakrajz gyakorlat		4		4
10115-12 Textiltermékek összeállítása	Textiltermékek készítése	2		3	
	Textiltermékek készítése gyakorlat		10		12
Összes heti elmélet/gyakorlat óraszám		19	16	20	16
Összesen:		35		36	

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra

A szakmai helyi tanterv a „21 542 02 Textiltermék-összeállító” részszakképesítés speciális szakiskolában történő oktatásához hallássérültek (sh) számára készült szakmai tantervi adaptáció alapján készült

A vizsgáztatás követelményei: Az utolsó szakképző évfolyam eredményes elvégzése, egyenértékű a modulzáró vizsga eredményes letételével. A vizsgára bocsátás feltétele az utolsó

szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.
A vizsgakövetelményeket a 21 542 02 Textiltermék-összeállító részszakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet tartalmazza.

21 542 01 Lakástextil- készítő részszakképesítés tanulásban akadályozottak számára

9-10. évfolyam

Műveltségi terület/Szakmai követelménymodul	Tantárgy neve	9. évfolyam		10. évfolyam	
		elm	gyak	elm	gyak
Közismereti	Magyar nyelv és irodalom	2		2	
	Matematika	2		2	
	Erkölcstan	1		1	
	Informatika -	1		2	
	Testnevelés és sport	5		5	
	Osztályfőnöki óra	1		1	
10113-12 Ruhaipari anyagvizsgálatok	Ruhaipari anyag- és áruismeret	4		3	
	Anyagvizsgálatok gyakorlat		7		6
10118-12 Lakástextíliák készítése	Lakástextíliák gyártástechnológia	3		4	
	Lakástextíliák készítése gyakorlat		9		10
Összes heti elmélet/gyakorlat óraszám		19	16	20	16
Összesen:		35		36	

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra

A szakmai helyi tanterv a „21 542 01 Lakástextil-készítő” részszakképesítés speciális szakiskolában történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára készült szakmai tantervi adaptáció alapján készült

A vizsgáztatás követelményei:

Az utolsó szakképző évfolyam eredményes elvégzése, egyenértékű a modulzáró vizsga eredményes letételével. A vizsgára bocsátás feltétele az utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.

A vizsgakövetelményeket a 21 542 01 Lakástextil-készítő részszakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet tartalmazza.

21 542 01 Lakástextil- készítő részszakképesítés
r r - 1 " ·rt rrt 1 ' 1 ' '
ép értelmű sajátos nevelési igényű tanulók számára
9-10. évfolyam

Műveltségi terület/Szakmai követelménymodul	**Tantárgy neve**	**9. évfolyam**		**10. évfolyam**	
		elm	gyak	elm	gyak
Közismereti	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	1		1	
	Angol nyelv	1		2	
	Matematika	1		1	
	Társadalomism eret	1		2	
	Természetismeret	2		1	
	Testnevelés	5		5	
	Osztályközösség építés	1		1	
10113-12 Ruhaipari anyagvizsgálatok	Ruhaipari anyag- és áruismeret	4		3	
	Anyagvizsgálatok gyakorlat		7		6
10118-12 Lakástextíliák készítése	Lakástextíliák gyártástechnológia	3		4	
	Lakástextíliák készítése gyakorlat		9		10
Összes heti elmélet/gyakorlat óraszám		19	16	20	16
Összesen:		35		36	

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra

A szakmai helyi tanterv a „21 542 01 Lakástextil-készítő” részszakképesítés speciális szakiskolában történő oktatásához hallássérültek (sh) számára készült szakmai tantervi adaptáció alapján készült

A vizsgáztatás követelményei:

Az utolsó szakképző évfolyam eredményes elvégzése, egyenértékű a modulzáró vizsga eredményes letételével. A vizsgára bocsátás feltétele az utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.

A vizsgakövetelményeket a 21 542 01 Lakástextil-készítő részszakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet tartalmazza.

21 811 01 Szakácssegéd részszakképesítés tanulásban akadályozottak számára

9-10. évfolyam

Műveltségi terület/Szakmai követelménymodul	Tantárgy neve	9. évfolyam		10. évfolyam	
		elm	gyak	elm	gyak
Közismereti	Magyar nyelv és irodalom	2		2	
	Matematika	2		2	
	Erkölcstan	1		1	
	Informatika	1		2	
	Testnevelés és sport	5		5	
	Osztályfőnöki óra	1		1	
10044-12 Élelmiszer, fogyasztóvédelem	Általános élelmiszerismeretek, fogyasztóvédelem	4			
	Élelmiszerek csoportjai	2		3	
10049-12 Konyhai kisegítés	Előkészítési és ételkészítési alapismeretek	3		2	
	Előkészítési és ételkészítési alapozó gyakorlat		14		4
	Előkészítési és ételkészítési alapozó üzemi gyakorlat				14
Összes heti elmélet/gyakorlat óraszám		21	14	18	18
Összesen:		35		36	

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra

A szakmai helyi tanterv a „21 811 01 Konyhai kisegítő” részszakképesítés speciális szakiskolában történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára készült szakmai tantervi adaptáció alapján készült

A vizsgáztatás követelményei:

Az utolsó szakképző évfolyam eredményes elvégzése, egyenértékű a modulzáró vizsga eredményes letételével. A vizsgára bocsátás feltétele az utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.

A vizsgakövetelményeket a 21 811 01 Konyhai kisegítő részszakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet tartalmazza.

21 811 01 Szakácssegéd részszakképesítés
ép értelmű sajátos nevelési igényű tanulók számára
9-10. évfolyam

Műveltségi terület/Szakmai követelménymodul	Tantárgy neve	9. évfolyam		10. évfolyam	
		elm	gyak	elm	gyak
Közismereti	Kommunikáció- magyar nyelv és irodalom	1		1	
	Angol nyelv	1		2	
	Matematika	1		1	
	Társadalomism eret	1		2	
	Természetismeret	2		1	
	Testnevelés	5		5	
	Osztályközösség építés	1		1	
10044-12 Élelmiszer, fogyasztóvédelem	Általános élelmiszer-ismeretek, fogyasztóvédelem	4			
	Élelmiszerek csoportjai	2		3	
10049-12 Konyhai kisegítés	Előkészítési és ételkészítési alapismeretek	3		2	4
	Előkészítési és ételkészítési alapozó gyakorlat				
	Előkészítési és ételkészítési alapozó üzemi gyakorlat		14		14
Összes heti elmélet/gyakorlat óraszám		21	14	18	18
Összesen:		35		36	

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra

A szakmai helyi tanterv a „21 811 01 Konyhai kisegítő” részszakképesítés speciális szakiskolában történő oktatásához hallássérültek (sh) számára készült szakmai tantervi adaptáció alapján készült

A vizsgáztatás követelményei:
Az utolsó szakképző évfolyam eredményes elvégzése, egyenértékű a modulzáró vizsga eredményes letételével. A vizsgára bocsátás feltétele az utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.
A vizsgakövetelményeket a 21 811 01 Konyhai kisegítő részszakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet tartalmazza.

32 720 01 Egészségfejlesztési segítő szakképesítés
tanulásban akadályozottak számára

9-12 évfolyam

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszám							
		9. évfolyam		10. évfolyam		11. évfolyam		12. évfolyam	
		e	gy	e	gy	e	gy	e	gy
Közismereti tárgyak	Magyar nyelv és irodalom	2		2		1		1	
	Angol nyelv	1		1		1		1	
	Matematika	1,5		2		2		2	
	Erkölcstan	1		1		1		1	
	Informatika	1		1		1		1	
	Testnevelés és sport	5		5		5		5	
	Osztályfőnöki	1		1		1		1	
11500-12 Munkahelyi egészség és biztonság	Munkahelyi egészség és biztonság	0,5							
11499-12 Foglalkoztatás II.	Foglalkoztatás II.							0,5	
11497-12 Foglalkoztatás I.	Foglalkoztatás I.							2	
11493-12 Alapszintű elsősegélynyújtás, tűz és környezetvédelem	Háztartási balesetvédelem, munkavédelem	3							
	Háztartási ismeretek gyakorlat	4		2					
	Környezetvédelem, hulladékgazdálkodás	2							
	Elsősegélynyújtás		4						

11492-12 Egészséggondozás és egészségfejlesztés a segítő munkában	Közegészségtan-járványtan	1		3					
	Népegészségügyi és egészségfejlesztési alapismeretek			5					
	Klinikumi és gyógyszertani alapismeretek tantárgy			5		7			
	Egészséges ember gondozása		5						
	Beteg ember gondozása	1,5		3		3		4,5	
	Beteg ember gondozása gyakorlat				4		10		7
11491-12 Kommunikáció és interakció a segítő munkában	Szakmai etikai és jogi ismeretek							4	
	Pszichológiai alapismeretek							2	
	Egészségügyi és szociális ellátórendszer működése							1	
	Szakmai kommunikáció gyakorlat		1,5		1		3		2
Összes heti elmélet/gyakorlati szakmai óraszám		**12**	**10,5**	**16**	**7**	**10**	**13**	**14**	**9**
Heti óraszám		**35**		**36**		**35**		**35**	

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra, 10-11. évfolyam után 105-105 óra.

A szakmai helyi tanterv a „32 720 01 Egészségfejlesztési segítő” szakképesítés speciális szakiskolában történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára készült szakmai tantervi adaptáció alapján készült

A vizsgáztatás követelményei:

Az utolsó szakképző évfolyam eredményes elvégzése, egyenértékű a modulzáró vizsga eredményes letételével. A vizsgára bocsátás feltétele az utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.

A vizsgakövetelményeket a 32 720 01 Egészségfejlesztési segítő szakképesítés szakmai és

vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet tartalmazza.

32 720 01 Egészségfejlesztési segítő szakképesítés
Ép értelmű sajátos nevelési igényű tanulók számára

9-12 évfolyam

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszám							
		9. évfolyam		10. évfolyam		11. évfolyam		12. évfolyam	
		e	gy	e	gy	e	gy	e	gy
Közismereti tárgyak	Kommunikációmagyar nyelv és irodalom	1		1		1		1	
	Angol nyelv	1		2		1		1	
	Matematika	1,5		1		1		1	
	Társadalomismeret	1		1		2		2	
	Természetismeret	2		2		1		1	
	Testnevelés	5		5		5		5	
	Osztályközösség építés	1		1		1		1	
11500-12 Munkahelyi egészség és biztonság	Munkahelyi egészség és biztonság	1							
11499-12 Foglalkoztatás II.	Foglalkoztatás II.							1	
11497-12 Foglalkoztatás I.	Foglalkoztatás I.							2	
11493-12 Alapszintű elsősegélynyújtás, tűz és környezetvédelem	Háztartási balesetvédelem, munkavédelem	3							
	Háztartási ismeretek gyakorlat	4			2				
	Környezetvédelem, hulladékgazdálkodás	2							
	Elsősegélynyújtás		4						
11492-12 Egészséggondozás	Közegészségtan-járványtan	1		3					

és egészségfejlesztés a segítő munkában	Népegészségügyi és egészségfejlesztési alapismeretek			5					
	Klinikumi és gyógyszertani alapismeretek tantárgy			5		7			
	Egészséges ember gondozása		5						
	Beteg ember gondozása	1		3		3		4	
	Beteg ember gondozása gyakorlat				4		10		7
11491-12 Kommunikáció és interakció a segítő munkában	Szakmai etikai és jogi ismeretek							4	
	Pszichológiai alapismeretek							2	
	Egészségügyi és szociális ellátórendszer működése							1	
	Szakmai kommunikáció gyakorlat		1,5		1		3		2
Összes heti elmélet/gyakorlati szakmai óraszám		**12**	**10,5**	**16**	**7**	**10**	**13**	**14**	**9**
Heti óraszám		**35**		**36**		**35**		**35**	

Nyári gyakorlat 9. évfolyam után 70 óra, 10-11. évfolyam után 105-105 óra.

A szakmai helyi tanterv a „32 720 01 Egészségfejlesztési segítő” szakképesítés speciális szakiskolában történő oktatásához hallássérültek (sh) számára készült szakmai tantervi adaptáció alapján készült

A vizsgáztatás követelményei:

Az utolsó szakképző évfolyam eredményes elvégzése, egyenértékű a modulzáró vizsga eredményes letételével. A vizsgára bocsátás feltétele az utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.

A vizsgakövetelményeket a 32 720 01 Egészségfejlesztési segítő szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet tartalmazza.

V. 6. A szakmai gyakorlati képzés helyei és formái

Részszakképesítés:

Az iskola, valamennyi tanulója számára biztosítja a szakmai gyakorlat megszervezését, az iskola által fenntartott tanműhelyekben.

A kilencedik évfolyam után a nyári összefüggő szakmai gyakorlatot lehetőség szerint külső gazdálkodó szervezetnél együttműködési megállapodás alapján teljesítik a tanulók. Amennyiben erre nincs lehetőség, iskolai tanműhelyben.

Szakképesítés:

A 9-10. évfolyamon gyakorlati képzés az iskola által fenntartott tanműhelyekben folyik.

VI. A kollégiumi nevelés és pedagógiai programja

VI.1. Kollégiumi alapelvek

VI. 1.1. Bevezető

Az Alapprogram meghatározza és kijelöli a köznevelési kollégiumban (a továbbiakban kollégium) folyó szakmai pedagógiai tevékenység fő területeit, a kollégiumban folyó szakmai fejlesztés irányait.

Az alapprogram a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nat) kiemelt fejlesztési feladataihoz illeszkedve, azokat érvényesítve elősegíti a tanulók sokoldalú fejlesztését, nevelését, oktatását. Tartalmi iránymutatásként szolgál a kollégiumok pedagógiai programjának elkészítéséhez úgy, hogy egyidejűleg tág teret enged a szakmai önállóságuknak.

Az alapprogram a Nat kulcskompetenciáit, fejlesztési feladatait, az iskolai nevelésoktatás közös értékeit figyelembe véve, valamint alapvető céljaihoz igazodva meghatározza a kollégiumi nevelés céljait és feladatait, alapelveit, általános kereteit, a működéssel és a kollégiumi élet szervezésével kapcsolatos feltételeket, elvárásokat. Az alapprogram a kollégiumokat érintő, az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés egységes kritériumok szerinti megvalósításának kollégiumi alapdokumentuma is.

Az alapprogram azokra a magyar és európai pedagógiai értékekre, kollégiumi hagyományokra, tapasztalatokra épít, amelyek megalapozták a jelenlegi magyarországi kollégiumi nevelést, különös tekintettel a humanista, a nemzeti, a közösségi értékekre, a tudás- és kultúraközvetítésben, a tehetséges tanulók kiválasztásában és gondozásában, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességének elősegítésében, az esélykülönbségek csökkentésében elért eddigi eredményekre.

<u>Kulcskompetenciák</u>

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A kollégiumi nevelés pedagógiai programja összhangban van a Köznevelési Törvénnyel , valamint a **59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelettel.**

A kollégiumi nevelés pedagógiai programja figyelembe veszi azokat a hazai és európai neveléstörténeti értékeket, haladó hagyományokat, amelyek megalapozzák a jelenlegi magyarországi kollégiumi nevelést.

Felhasználja a pedagógiai, a kollégium pedagógiai, a pszichológiai, szociológiai és más tudományok kutatási eredményeit, a Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben, egyezményekben vállalt kötelezettségeket, a gyermekek nevelésével, oktatásával és védelmével összefüggő törvényeket, jogszabályokat.

Mivel intézményünkben fogyatékossággal élők vannak elhelyezve, speciális feladatokat is ellát.

VI. 1.2. A kollégium társadalmi szerepe

A kollégium a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye. Alapfeladata, hogy biztosítsa a megfelelő lakhatási és tanulási feltételeket azon tanulók számára, akiknek a lakóhelyén nincs lehetőség a tanuláshoz, a szabad iskolaválasztáshoz való jog érvényesítésére, a nemzetiségi oktatásra, illetve akiknek a családja nem tudja biztosítani a tanuláshoz szükséges körülményeket.

A kollégium kiemelt társadalompolitikai szerepe és feladata, hogy fenntartsa a társadalmi mobilitást: esélyeket teremtsen, biztosítsa a hozzáférést a jó minőségű tudáshoz, segítse a szociális, kulturális hátrányok leküzdését, a társadalmi integráció folyamatát Fontos szerepe van az egész életen át tartó tanulás megalapozásában, a tanuláshoz szükséges készségek és képességek, a Nat.-ban meghatározott kulcskompetenciák erősítésében, a tehetség felismerésében és fejlesztésében, a tanulók felzárkózásának segítésében.

A kollégium a tevékenysége során megteremti a feltételeket az iskolai tanulmányok sikeres folytatásához, kiegészíti a családi és iskolai nevelést és oktatást, egyúttal szociális ellátást, biztonságot, valamint érzelmi védettséget is nyújt.

A kollégium - megfelelő pedagógiai környezet biztosításával - elősegíti a társadalmi szerepek tanulását, a diákok önszerveződése során kialakuló közösségekben az együttélés, az együttműködés, az önkormányzó képesség, a döntés és felelősség, a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak megismerését, gyakorlását; ezzel a kollégium hatékony támogatást nyújt a sikeres társadalmi beilleszkedéshez.

A kollégium:

- a helyi társadalom elvárásait, a nevelési-oktatási környezet lehetőségeit is figyelembe véve végzi munkáját,

- részt vehet az Arany János programokban, speciális eszközeivel elősegíti azok céljainak megvalósítását;

- valamely szakma, tantárgy, művészet, sport területén a minőségi fejlesztés érdekében - a pedagógiai programjában kidolgozott szabályozás alapján, a fenntartó hozzájárulásával - szakkollégiumot hozhat létre.

A kollégium adottságainál fogva alkalmas lehet arra, hogy egy lakóközösség pedagógiai, kulturális központjává válhasson.

VI.1.3. A kollégiumi nevelés célja és alapelvei

- A kollégium a közoktatási rendszer szakmailag önálló intézménye, mely segíti és kiegészíti az iskolákban folyó nevelő-oktató tevékenységet.
- Szerepe megteremteni a tanulási feltételeket azon tanulók számára, akiknek lakóhelyén nincs lehetőség a tanulmányok folytatásához. Szolgálja a felzárkóztatást, a tehetséggondozást és a társadalmi beilleszkedést.

Összegzi az alapvető emberi szabadságjogok, a gyermeket megillető jogok, demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elveket.

Törekszik a növendékek iránti felelősség, bizalom és szeretet, az intellektuális igényesség, kultúrált stílus kialakítására.

Törekszik az alapvető erkölcsi és együttélési normák betartása.

Figyelembe veszi az egyéni és életkori sajátosságokat, fokozott odafigyelést követel a serdülőkori

fiatalok problémái iránt (prevenció a dohányzás, drog és alkohol kérdésében).

Fontos a nemzeti, etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletben tartása, fejlesztése.

A kollégium nevelő-oktató tevékenysége szervezésekor épít a diákok öntevékenységére, önszerveződő képességére, valamint, a szülőkkel és a kapcsolódó iskolákkal, a környezetében megtalálható civil szervezetekkel, művelődési intézményekkel való együttműködésre.

A kollégium pedagógiai tevékenysége kiegészíti a családi és iskolai nevelést, egyben szociális ellátást, biztonságot és érzelmi védettséget nyújt. Elősegíti - a diákok önszerveződése során kialakuló „mikro-társadalomban" - a társadalmi együttélés, az önkormányzó képesség, a konfliktuskezelés demokratikus technikájának elsajátítását, gyakorlását.

A kollégiumi nevelés célja legfőképp a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.

A kollégium - céljai elérése érdekében - diákközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszert alakít ki, melynek főbb alapelvei:

a) az alapvető erkölcsi normák érvényesítése
b) a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
c) a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség
d) az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
e) a nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
f) szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
g) az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
h) építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységére, önszerveződő képességére;
i) az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
j) a szülőkkel, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
k) a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

VI.1.4. A kollégiumi nevelés feladatai

A kollégium - a kollégiumi jogviszony fennállása alatt - biztosítja diákjai számára azok iskolai tanulmányai folytatásához szükséges kollégiumi feltételeket. Köznevelési feladatait kollégiumi ellátás, nemzetiségi kollégiumi ellátás, illetve sajátos nevelési igényű tanulók kollégiumi ellátásán keresztül valósítja meg.

A kollégiumi nevelés feladata különösen:

A tanulás tanítása

A kollégiumi nevelés feladata a diákok egyéni fejlődésének elősegítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása. Ennek érdekében a kollégium lehetőséget biztosít az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát. Fontos, hogy a tanulók elsajátítsák az információkeresés különböző formáit a kollégiumi könyvtárban az egyéni fejlesztés elmélyítése érdekében, az információk megtalálásának célravezető útjain keresztül. Törekszik a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges helyes énkép, a pozitív önértékelés kialakítására. Segíti a

mindennapi feladatokra történő felkészülést. A kollégiumnak gondot kell fordítania arra, hogy az ismeretek elsajátítása közben a tanulásra belső igény ébredjen a tanulókban, mindennapi életük részévé váljon a tanulás. A tanulás tanítása, az ismeretszerzést elősegítő beállítódások kialakítása hatással lesz a tanulók egész felnőtt életére, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Az erkölcsi nevelés

A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra valamint azok kezelésére, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési kérdéseire, problémáira. A kollégiumi közösség élete, a kollégiumi nevelőtanárok példamutatása segítse elő a tanulók életében az olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kollégium, az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segítse elő a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományaink megismerését. A kollégiumi foglalkozások keretében a diákok tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. A nevelés révén alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. A nemzetiséghez tartozó tanulók nevelését ellátó kollégium kiemelt feladata az anyanyelvű nevelés, az adott nemzetiséghez való tartozás tudatának erősítése, nemzetiségi kultúrájának, nyelvének, szokásainak ápolása és fejlesztése.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumi nevelés elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését, az abban való állampolgári részvétel jelentőségét. Ezzel is erősíti a diákokban a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremtve az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. A közügyekben való aktív részvétel megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának folyamatában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diák-önkormányzati rendszer.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Kiemelt feladat a tanuló helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása; elő kell segíteni a kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését; hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez

és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. Ezért a kollégium kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése. Ez segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről. A kollégiumnak foglalkoznia kell a Nat.-ban meghatározott szexuális nevelés kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A kollégium ösztönözze a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. A kollégiumi pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium sportélete járuljon hozzá az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához. Fontos, hogy a kollégium a diákok számára otthonos, egészséges, kulturált, esztétikus közeget biztosítson, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti ízlésüket, igényességüket.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulókban úgy, hogy önálló tapasztalati úton ismerjék meg a hátránnyal élők sajátos igényeit, élethelyzetét. Ez a segítő magatartás fejleszti a diákokban az együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulónak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A kollégiumi nevelés során fel kell készíteni a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, melyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

A kollégiumnak - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket (szakkörök, érdeklődési körök) kell biztosítania, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését. A kollégium - a kollégium pedagógiai munkájával kapcsolatban álló iskolákkal együttműködve - valamennyi tanulója számára lehetővé teszi egyes kiválasztott szakmák, hivatások megismerését, segíti a pályaválasztást, illetve a tanuló által választott életpályára való felkészülést.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A kollégiumnak - a bentlakásos köznevelési intézmény sajátos adottságaiból adódóan - segíteni

kell, hogy a tanulóik felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Fontos, hogy tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. A kollégium a diák-önkormányzati tevékenység működtetésén keresztül segíti az autonóm, felelős, a közösség érdekeit is figyelembe vevő magatartás és a körültekintő döntéshozás képességének kialakulását.

Médiatudatosságra nevelés

Fontos, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés során az értelmező, kritikai beállítódás kialakításának nagy jelentősége van. A diákokkal ismertetni kell a média működésének és hatásmechanizmusának főbb törvényszerűségeit, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokat, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módját.

VI.1.5. A kollégium speciális feladatai:

Óvodáskorú gyermekek kollégiumi ellátása, melynek kifejtése az óvoda pedagógiai programjában található.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása, egyénre szabottan.

A kollégium működése

Személyi feltételek, elvárások

A kollégiumban a nevelési feladatokat - az Nkt.-ben meghatározott végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező, pedagógus munkakörben foglalkoztatott - kollégiumi nevelőtanár látja el, aki

a) a nevelőtestület tagjaival és vezetőivel szoros szakmai együttműködésben végzi munkáját,

b) rendszeres önképzéssel, szervezett továbbképzéssel megújított, korszerű szakmai ismeretekkel rendelkezik,

c) képes a nevelési folyamat megtervezésére, megszervezésére, irányítására, ellenőrzésére, értékelésére; jártas a különböző pedagógiai eljárások, módszerek alkalmazásában,

d) egyéniségével, megjelenésével, felkészültségével, műveltségével, életmódjával követendő példaként szolgál a diákok számára,

e) megfelelő empátiával rendelkezik, nevelői eljárásaiban, pedagógiai kommunikációjában a tanulók iránti tiszteletet, szeretetet, elkötelezettséget és bizalmat helyezi előtérbe,

f) képes a diákok helyzetének, személyiségének megismerésére, megértésére,

g) képes a diákokkal őszinte, bizalmon alapuló viszonyt kialakítani,

h) képes a konfliktusok eredményes kezelésére,

i) munkája során folyamatosan együttműködik a tanulók közösségeivel, a nevelésükben részt vevő személyekkel, szervezetekkel.

A kollégiumi nevelőtanár munkáját a jogszabályokban foglaltak szerint végzi, tevékenységét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint az egészséges életmódra és a fenntartható fejlődésre nevelés határozzák meg.

A kollégiumban dolgozó, nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak munkáját is a gyermekközpontúság, a nevelés eredményességének támogatása kell, hogy jellemezze. Jelenlétük, megnyilvánulásaik, tevékenységük és annak színvonala is nevelési tényezőként hat a kollégisták mindennapjaiban.

Tárgyi, környezeti feltételek, elvárások a kollégiumban

A kollégium belső és külső környezete biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, a kollégisták biztonságát, kényelmét, megfelel az otthonosság általános kritériumainak. Megteremti - a jogszabályi előírásoknak megfelelően - a nyugodt tanulás, az önálló ismeretszerzés, a kulturális, a sport- és egyéb szabadidős tevékenységek, valamint a diákkörök, szakkörök működésének feltételeit.

A kollégium gondoskodik a tanulók nyugodt pihenéséről, az egyéni visszavonulás lehetőségéről.

A kollégiumi élet megszervezése

A kollégium - belső életének szabályozása során - biztosítja a diákok optimális testilelki fejlődésének feltételeit, beleértve a rendszeres és egészséges étkezést, a tisztálkodást, az előírásoknak megfelelő egészségügyi ellátást. Figyelembe veszi a speciális tanulói, szülői és iskolai igényeket, valamint az intézményi hagyományokat, szokásokat is. A tanulók napi életének kereteit úgy szervezi, hogy az egyes tevékenységek belső arányai - a jogszabályi keretek között - a tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodjanak.

A kollégiumi élet megszervezésében jelentős szerepet tölt be a kollégium diákönkormányzata. A kollégiumnak biztosítani kell, hogy a diákok választott tisztségviselőik révén részt vehessenek a tanulóközösségek mindennapi életével kapcsolatos célok kijelölésében, a feladatok végrehajtásában, valamint az elért eredmények értékelésében.

Lehetővé kell tenni, hogy a diákönkormányzat tagjai és vezetői megismerjék és a mindennapi gyakorlatban felelősen alkalmazzák a demokratikus érdekérvényesítés, a problémamegoldás és a konfliktuskezelés technikáit, módszereit.

A kollégium a maga sajátos eszközeivel kiépíti, folyamatosan ápolja és megújítja az önálló arculatához kapcsolódó hagyományait, erősíti a kollégiumi közösség együvé tartozását.

A kollégium kapcsolatrendszere

A kollégium nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében rendszeres kapcsolatot tart a szülőkkel, illetve a tanuló törvényes képviselőjével, szülői szervezetekkel (közösségekkel), a fenntartóval, a működtetővel, a kapcsolódó iskolákkal, társintézményekkel, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, valamint veszélyeztetett gyermek esetében a gyermekjóléti szolgálattal, a település - a tanulók nevelésében érintett - intézményeivel, nevelésbe vett gyermek esetén a gyámjával, nevelőszülőjével vagy gyermekotthonával, civil szervezeteivel, szakmai közösségeivel, érintettség esetén a helyi nemzetiségi önkormányzatokkal, továbbá minden olyan szervezettel, amely a kollégiumi nevelés céljainak megvalósítását elősegítheti.

A kapcsolatok kialakításában, gazdagításában és fenntartásában a kollégium nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás helyi szabályozása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

VI.1.6. A tanulók életrendje, tanulása, szabadidő szervezése

1. A kollégium nyitvatartási rendje:

„A” héten a kollégium hétvégén is nyitva tart.

„B” héten vasárnap12 órától péntek 18 óráig.

Székhelyintézményünk kollégiuma minden hétvégén zárva van. A Simon Antal tagintézményben lehetnek azok a gyerekek, akik nem tudnak hazautazni. A hétvégi felügyeletet „A” héten a Cházáros, „B” héten a Simonos kollégák biztosítják. A Cházár kollégium minden pénteken 18.00-kor zár be, és vasárnap 12.00 órától van nyitva.

2. A sajátos nevelési igényű tanulók napirendje:

6^{30} lépcsőzetes ébresztés

$7\text{-}7^{30}$ reggeli

^{45} tanítás

$11\ ^{45}\text{-}14^{30}$ ebéd - több turnusban

szabadidős tevékenység

$_{14}^{30}\text{-}_{16}^{30}$ alsó tagozatnak - stúdium

15 - 17 felső tagozatnak - stúdium

Stúdium előtt, után vagy alatt, - felzárkóztató, habilitációs, rehabilitációs foglalkozások - korcsoporttól függően

$_{18}^{00}\text{-}_{19}^{00}$ vacsora

19 - 21 korcsoportonként, lépcsőzetesen esti tisztálkodás, szabadidő, gondozási feladatok..

21 villanyoltás (kicsik)

22 villanyoltás (nagyok)

Kimenő: sajátos nevelési igényű tanulók esetén

7 - 8 évfolyamos tanulók esetén heti egy alkalommal

13^{30} - 15-ig és 17 - 18^{30}

18 év feletti tanulók esetén naponta

13^{30} - 15-ig és 17 - 18^{30}

19 - 20-ig egyéni elbírálás szerint csak igazgatói és kollégium vezetői engedéllyel.

Középiskolai tanulók kollégiumi napirendje:

6_{30}- ébresztő szükség szerint lépcsőzetes ébresztés

6^{30} - 8 reggeli

8-tól tanítás

13_{30} kedd és szerda tanítás a zeneiskolában tanulóknak

9-11-ig stúdium (kedd, szerda Pikéthy)

12 - 15-ig ebéd külső helyszínen

14-16-ig kimenő

16-18:30-ig stúdium (Selye, Madách, Bernáth)

Foglalkozások

17-19-ig vacsora

19-21-ig stúdium (Pikéthy)

19-21-ig kimenő

22^{30} villanyoltás

Hazautazások és visszautazások rendje

A tanulóink minden pénteken a tanítás után hazautazhatnak, kötelesek vasárnap délután illetve hétfőn a tanítás megkezdése előtt a kollégiumba visszaérkezni.

Szülői igények alapján hétvégére illetve a tanítási szünetre maradó diákoknak teljes ellátást és szabadidős programot biztosítunk.

VI.1.6.a. A kollégiumi tevékenység szerkezete

A kollégium - igazodva az Nkt. 28. §-ának rendelkezéseihez - a nevelési folyamat során a tanulói tevékenységeket - annak céljától, jellegétől függően - kollégiumi programok, csoportos és egyéni foglalkozások keretében szervezi, az intézményi szervezet működéséhez pedagógiai irányítást, illetve támogatást biztosít.

A kollégium által kötelezően biztosítandó foglalkozások

A kollégium a foglalkozások tervezése, szervezése során kiemelten ügyel a pozitív, aktív tanulási attitűd kialakítására és megerősítésére, egyénre szabott tanulási utak támogatására a kreativitás fejlesztésére, az egész életen át tartó ismeretbővítés fontosságára, gondoskodik a tanulókkal való személyes törődés tapintatos formáinak kialakítására. Külön figyelmet fordít a nemzetiségi sajátosságokra és a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni szükségleteire. A kollégium a foglalkozások formáját és tartalmát úgy határozza meg, hogy azok hozzájáruljanak a tanulók erkölcsi gyarapodásához, személyiségének gazdagodásához, kompetenciáik fejlesztéséhez, a közösség fejlődéséhez.

Felkészítő foglalkozások a kollégiumban:

Tanulást segítő foglalkozások:

a) rendszeres iskolai felkészülést biztosító egyéni és csoportos foglalkozás,

b) differenciált képességfejlesztő, tehetség-kibontakoztató foglalkozás,

c) a bármely okból lemaradó tanulók felzárkóztatása, hátránykompenzáció,

d) a tantárgyi ismeretek bővítése és a pályaválasztás segítése érdekében szervezett szakkörök, diákkörök,

e) tematikus csoportfoglalkozás.

Egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító foglalkozások:

- Csoportvezetői foglalkozások:

a) közösségi foglalkozás a kollégiumi csoportok számára: a csoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek, események, problémák megbeszélése, értékelése

b) tematikus csoportfoglalkozások: az e rendeletben előírt témakörök, időkeretek között szervezhető foglalkozások

- A kollégiumi közösségek szervezésével összefüggő foglalkozások:

a) a kollégiumi diákönkormányzatok működésének támogatása

b) kollégiumi diákfórumok (kollégiumi gyűlés, kisebb közösségek szerinti megbeszélések)

- A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások:

a) a foglalkozásokon (tanulói vagy pedagógusi kezdeményezésre) a diákok feltárhatják egyéni

problémáikat

b) ezek megoldásában számíthatnak a pedagógus tanácsaira, segítségére

Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások:

Érvényesüljön az egyéni érdeklődés, akarat elve. Váljon lehetővé a minél szélesebb ismeretszerzés, mely a rejtett tehetség felszínre kerülését segítse.

Állandó vagy adott eseményre szerveződő kollégiumi diákcsoportok számára szervezett

a) irodalmi, képzőművészeti, zenei, tánc, vizuális képességeket fejlesztő művészeti,
b) természettudományos, műszaki, vállalkozói, gazdasági ismereteket bővítő szakmai,
c) egészséges életmódra nevelést, a rendszeres testedzést szolgáló sportcélú,
d) a hasznos gyakorlati ismeretek megszerzését, az önellátás képességének fejlesztését célzó,
e) a pályaorientáció szempontjából is fontos tartalmakat hordozó,
f) szakkörök, szakmai, művészeti foglalkozások, kollégiumi sportkörök, rendezvények, versenyek, vetélkedők.

A szabadidő hasznos eltöltését szolgáló foglalkozásokon:

Meghatározó szerepet kap az egészséges és kultúrált életmódra nevelés.

A játékra nevelés területén is figyelemmel kell lenni az egyéni fejlettségre, ismeretekre, pozitív élmények biztosítására.

A természetben kulturáltan, tudjanak viselkedni, legyen nevelési cél a természeti környezet megóvása, ápolása. Vegye észre a tanuló a természet szépségeit.

Folyamatosan gyűjtsenek tapasztalatokat a természet változásairól.

Fordítsanak figyelmet a gyermekek vizuális képességének fejlesztésére, nemzeti, etnikai, kulturális örökségünk megismertetésére.

Az életkori sajátosságok figyelembevételével történjen a mozgásra, sportolásra való szoktatás. A diáksportköröknek, fejlesztő, élményt nyújtó foglalkozásoknak kell lenniük.

A mindennapos testedzéssel, a sportversenyekre való felkészüléssel kapjon hangsúlyt az egészséges életre nevelés.

Fontos a színjátszó körbe való bekapcsolódás, fellépésekre, versenyekre felkészülés.

Kiemelt szerepet kap intézményünk számítógépes oktató és játékprogramjainak használata.

Iskolai és városi könyvtár használata , színház és múzeumlátogatás ,időszakos kiállítások megtekintése alkalmával kerül sor a művészeti és kulturális igény kialakítására, fejlesztésére.

Célséták szervezése segít a tananyaghoz kapcsolódva a kommunikációs készség fejlesztésében.

Témanapok, témahetek, projektek.

a) A kollégiumok bekapcsolódhatnak az EMMI által kezdeményezett központi témahetek megvalósításába.
b) Az Alapprogramban rögzített témakörökben a kollégiumok szervezhetnek témanapokat, témaheteket, projekteket is, amelyekben a kollégiumi nevelés fő céljaihoz és alapelveihez kapcsolódó, ill. a csoportfoglalkozások keretterveiben előírt tartalmakat a kollégiumok sajátosságaihoz igazodva dolgozzák fel.
c) A témanapok, témahetek, projektek keretében el lehet térni a hagyományos csoportszerveződési keretektől. Az eltérések nem növelhetik a foglalkozások heti időkereteit és a tanulók terheit.

A kollégium vezetője tanévenként elkészíti az éves foglalkozási tervet.

Minden nevelőtanár a csoportját megismerve, az iskolai tantervre építve készíti el a nevelési tervét,

kitűzi tanév elején a nevelési célokat, feladatokat,

megtervezi a tanulást segítő egyéni foglalkozások rendjét, módját, valamint a szabadidős programokat,

félévenként a tanulók fejlődését, előmenetelét áttekinti, és kijelöli a fejlesztés további feladatait.

Az éves nevelő, oktató munkáról, fejlesztő munka eredményéről, valamint a felmerülő problémákról és megoldásáról a nevelőtanárok, gyermek és ifjúsági felügyelők beszámolnak.

A tanulói tevékenységek csoportos és egyéni foglalkozások keretében szerveződnek, attól függően, hogy mi az adott foglalkozás célja, jellege.

Egyéni foglalkozások keretében történik a sérült funkciók fejlesztése (mozgás-, vizuális kultúra-, manuális készségek fejlesztése).

Folyamatos a kommunikációs igény és tevékenység erősítése, szókincsbővítés, és beszédfejlesztés.

Tanulásszervezés

A napi felkészülés közvetlen tanári irányítással történik.

A tanulócsoportok lehetőség szerint az iskolai évfolyamok alapján alakulnak ki.

A nevelőtanárok munkaidejének kezdete az osztályuk tanítási óráinak végéhez igazodik.

A délutáni foglalkozások a sajátosságainak megfelelő termekben történnek (speciális oktatási eszközök teszik indokolttá).

A stúdiumi időben zajlik a tanulási módszerek elsajátítása, önálló tanulásra szoktatás, a délelőtt tanultak elmélyítése, gyakorlatban való alkalmazása.

Nagy hangsúlyt kap az önművelés igényének kialakítása.

Fontos szempont a tehetséges tanulók felismerése, fejlesztő programokkal a tanuló tudásának bővítése, képességeinek fejlesztése, illetve a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása.

A kollégistákkal való törődést biztosító foglalkozások

A csoportfoglalkozások keretében elsősorban a tanulócsoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek megbeszélése.

A kollégiumi tanulók életének, egészségének védelmében hangsúlyt kap a balesetek, káros szenvedélyek megelőzése.

A jól megválasztott napirend, szeretetteljes követelés segíti a helyes szokások kialakítását, az önkiszolgáló képességek fejlesztését (több éves feladat, a követelményeket fokozatosan növeljük a nevelés során).

A gyermekek gondozása, nevelése a higiénés elvárásoknak megfelelően.

A személyes törődést biztosító foglalkozások keretében lehetőség nyílik arra, hogy a kollégisták egyéni problémáikat feltárják, és ezek megoldására a pedagógus, gyermekpszichológus tanácsot adjon.

Egyéni törődést biztosító foglalkozások keretében valósul meg a:

viselkedés kultúra (tolerancia, empátia,) kialakítása,
szociális okokból adódó hátrányok leküzdése, beilleszkedési és pubertáskori problémák megbeszélése, megoldása, az életkornak megfelelő szexuális kultúra és magatartásformák kialakítása, hitélet, vallásgyakorlás lehetősége, segítése - hittanórák, misék, a hallássérülés tényének elfogadtatása, a hallókészülék szükségességének tudatosítása (hallássérült diákok esetén),
a fogyatékosságból adódó speciális életvitel elfogadtatása,

VI.1.7. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, meghatározó alaplevek

Tehetséggondozás - felzárkóztatás - egyénre szabott program alapján valósulnak meg a következő szempontok szerint:

szóbeli értés és közlés fejlesztése,

az olvasás és írás technikájának elsajátítása, begyakorlása,

az aktív és passzív szókincs bővítése,

fogalomelmélyítés,

szájról olvasási készség szintjének emelése,

párbeszédes beszédforma fejlesztése,

önálló szövegértés, szövegfeldolgozás,

megtartó emlékezet erősítése, a figyelem és gondolkodási műveletek fejlesztése,

probléma megoldó gondolkodás fejlesztése,

új ismeretek elmélyítése, bővítése,

a tanultak gyakorlatban való alkalmazása,

speciális ismereteket adó foglalkozások,

a kötelező tananyagot kiegészítve bővítik a tanulók ismereteit az adott témakörben, olyan módszerek alkalmazásával, melyek a beszédfejlesztés és a kognitív készségek fejlesztését is szolgálják.

VI.1.8. A tanulók pályaválasztását, önálló életkezdését elősegítő tevékenységek alapelvei

Az önismeret fejlesztése révén segítsük elő a reális továbbtanulási elképzeléseket, a speciális igényeket kielégítő intézmények segítségét maximálisan kihasználva (a helyi lehetőségekkel együtt) e cél érdekében.

Segítsük a tanulók lehetőségeinek és igényeinek harmonizálását.

Törekszünk az önálló életvitelhez szükséges készségek és képességek kialakítására, fejlesztésére. (Háztartási ismeretek nyújtása, felvilágosító előadások megszervezése, termelő és gazdálkodó tevékenységet folytató munkahelyek látogatása, stb.)

VI.1.9. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei

A nevelőknek, a gyermek- és ifjúsági felügyelőknek segíteniük és támogatniuk kell a diákok spontán kialakuló (mikro és makró) társas szerveződéseit.

Segíteni kell a nagy közösségekbe (kollégiumi csoport, évfolyam) való beilleszkedés, majd a csoport pozitív alakításának képességeit.

Fejleszteni kell a diákok az önirányításra való képességét.

Törekedni kell a művelődési és sport lehetőségek maximális kihasználására.

A fentiek érdekében biztosítani kell a fokozatosság, következetesség és egyenlő elbírálás elvét, az intimitáshoz, a magánélethez, a levelezéshez, kapcsolatteremtéshez való jogot. Versenyek, vetélkedők segítségével cél a csapatszellem fejlesztése, az egyéni és a közösségi érdekek harmonizálása.

VI.1.10. A kollégium hagyományai és kapcsolatai

A kollégium nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében rendszeres kapcsolatot tart a szülőkkel, illetve a tanuló törvényes képviselőjével, szülői szervezetekkel (közösségekkel), a fenntartóval, a működtetővel, a kapcsolódó iskolákkal, társintézményekkel, hátrányos helyzetű és

halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, valamint veszélyeztetett gyermek esetében a gyermekjóléti szolgál attal, a település - a tanulók nevelésében érintett - intézményeivel, nevelésbe vett gyermek esetén a gyámjával, nevelőszülőjével vagy gyermekotthonával, civil szervezeteivel, szakmai közösségeivel, érintettség esetén a helyi nemzetiségi önkormányzatokkal, továbbá minden olyan szervezettel, amely a kollégiumi nevelés céljainak megvalósítását elősegítheti.

A kapcsolatok kialakításában, gazdagításában és fenntartásában a kollégium nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás helyi szabályozása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

A kollégium folyamatosan ápolja a célkitűzéseihez, névadójához, önálló arculatához kapcsolódó hagyományait.

CHÁZÁR napok

Mikulás délután

Karácsony

Farsangi jelmezes bál

Anyák napja

Gyermeknap

Madarak és fák napja

Hagyományőrző délutánok

Intézeti kirándulások

A kollégium kapcsolatai

A kollégium együttműködik az óvodával és iskolákkal.

Belső kapcsolatok

tanár - nevelőtanár

tanár - gyermek és ifjúsági nevelő

nevelőtanár - gyermek és ifjúsági nevelő

tanár - nevelőtanár - gyermek és ifjúsági nevelő - szülő

Szülői szervezetek

DÖK

Külső kapcsolatok

Gyámhivatalok

Gyermekjóléti szolgálatok

Illetékes OEP

SINOSZ

Társintézetek

Városi iskolák, intézmények

Támogatók

Államilag elismert egyházak (szülői igényeknek megfelelően)

Sportegyesületek

Szükséges a kialakult hagyományok, kapcsolatok bővítése, újak bevezetése, a tanulók, szülők és munkatársak igényei, valamint a társadalmi elvárások alapján, melyek megfelelnek a kor kihívásainak.

VI.1.11. Gyermekvédelem

A gyermek- és ifjúságvédelmi teendőket az intézetben alkalmazott gyermekvédelmi felelős látja el minden intézményegységben.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A kollégium pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:

A szociális különbségek csökkentése, kiegyenlítése.

A tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás).

A személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek).

Egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése.

A családi életre történő nevelés.

A tanulók egészségi állapotának folyamatos figyelemmel kísérése.

A szülőkkel való együttműködés.

Tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról, pályázati lehetőségek igénybevétele.

Gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata:

a tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,

családlátogatásokon való részvétel a veszélyeztető okok feltárása érdekében,

veszélyeztető okok megléte esetén a lakóhely szerinti gyermekjóléti szolgálat értesítése,

a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapításának kezdeményezése.

VI.1.12. Az iskolával, szülővel való kapcsolattartás, együttműködés

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában a kollégium nyitott és kezdeményezi ezek létrehozását. A kollégium vezetője, nevelőtanárai, illetve gyermek és ifjúsági nevelői folyamatos heti kapcsolatban vannak a szülőkkel (gondviselőkkel), pedagógusokkal a személyes találkozások és az üzenőfüzetek segítségével. Szükség esetén telefonon napi kapcsolatot tartanak a szülővel, gondviselővel.

A kapcsolattartás formái:

Félévente egy alkalommal nyílt nap

Minden hónap harmadik péntekén 10^{00} - 14^{00} óra között, fogadóórát tartunk a nevelőtanárok beosztása szerint.

Kisgyermekek esetében a hétvégi haza- és visszautazás alkalmával.

Szükség esetén, egyeztetés alapján.

Üzenőfüzet alkalmazása.

Rendszeres levélben való tájékoztatás (tanévkezdés, szünetek, ünnepélyek, stb.).

Előre nem tervezett, rendkívüli események esetén.

Az iskolákkal való rendszeres kapcsolattartás a nevelőtanár feladata a csoportjába tartozó tanulók

iskoláival.

Egyéb kapcsolattartás:

Telefon

Fax

SMS

E-mail

Miután a kollégium lakóinak 95%-a egyazon intézményen belül tanul és nyer elszállásolást, így az iskolával való kapcsolattartás napi rendszerességű.

A fennmaradó 5% esetében a kapcsolattartás szükség és igény szerinti. A gyermek- és ifjúsági felügyelő rendszeres kapcsolatban áll az osztályfőnökökkel.

VI.1.13. A kollégistákkal kapcsolatos egészségügyi ellátások

A kollégium területén egy elkülönített, több oldalról megközelíthető egészségügyi blokk működik.

A tanulók egészségügyi alapellátását, ápolását, gondozását intézményünk a mindennapi ellátás részeként (napi 24 órában) biztosítja.

Az iskolaorvosi rendelőhöz egy komplex ápolási egység (betegszobák, elkülönítő, fürdőszoba) tartozik.

Az iskola-egészségügyi ellátásról gyermekorvos, szemész, és fül-orr-gégész szakorvos, valamint iskolai védőnő gondoskodik részfoglalkozásokban.

A fül-orr-gégész szakorvos munkáját külön feladattal egy gyógypedagógus segíti. Ő szervezi a fülillesztéket vételt, a hallókészülékek felíratását, javítását, a készülékek karbantartásáról gondoskodik.

Az orvosok munkáját 5 szakképzett ápolónő segíti. (Így megoldott a 24 órás ellátás az intézményben, és a betegkísérés a szakrendelőkbe).

A tanulók egészségügyi állapotát a gyermek és ifjúsági felügyelők is figyelemmel kísérik, és írásban rögzítik (súly, hosszmérés, előforduló rosszullétek, betegségek feljegyzése).

A gyermekek fogászati szűrővizsgálata és kezelése a város által kijelölt fogászati rendelőben történik.

Pedagógiai felügyelet

A kollégium - szervezeti egységenként egy pedagógus közreműködésével (a továbbiakban: ügyeletes nevelőtanár) - gondoskodik a foglalkozáson nem tartózkodó tanulók pedagógiai felügyeletéről, a kollégiumi élet szervezéséről

• ***A kollégium zavarmentes működésének biztosítása céljából az ügyeletes nevelőtanár:***

a) visszatérő rendszerű ellenőrzést folytat a külső és belső biztonsági rendszabályok, a balesetvédelmi előírások betartása, az egyéni és közösségi tulajdon védelme, a megelőzés érdekében,

b) folyamatos jelenlétével biztosítja a házirend betartatását, különös tekintettel az együttélési normák, a személyiségvédelem, a diákok önrendelkezési jogának érvényesülésére,

c) időszakos ellenőrzést folytat az egyéni és közösségi rend fenntartása, a tisztasági és az egészségvédelmi szabályok teljesítése céljából,

A pedagógiai felügyelet átadásakor az ügyeletes nevelőtanárok között - dokumentált - információcserére kell sort keríteni.

• ***A kollégiumi élet szervezése során a kollégium vezetőjének a feladata:***

a) a napirend szerinti tevékenységek, így az ébresztő, a takarodó, az étkeztetés megszervezése, felügyelete, ellenőrzése,

b) a tanulói nyilvántartások, különösen a betegség, távollét, kimenő, engedélyek folyamatos vezetése,

c) a közös helyiségek és közösségi eszközök használatának, az öntevékeny diákkörök tevékenységének a felügyelete,

d) a felmerülő egyéni problémák kezelése, ennek részeként az ügyeletes nevelőtanári intézkedés, továbbá információtovábbítás a csoportvezető nevelőtanárnak.

VI.1.14. A Pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő felszerelések jegyzéke

- A hatályos 20/2012. EMMI rendeletben leírt kötelező eszközökön túl szükséges felszerelések:
- Tornaszoba:

babzsákok,
karikák,
bady-labdák,
bordásfal,
szalagok,
1kg-os medicin labdák,
nagy szivacs,

- Egyéni fejlesztést biztosító speciális eszközök: oktató szoftverek,

videó kazetták,
logikai társasjátékok,
memória játékok,
mozgáskoordinációt fejlesztő játékok,
hang és zörej keltő eszközök.

- Művészet és információs kultúra (témakör): művészeti szoftverek,

Eszközök - alapanyagok,
tv, videó, DVD, audiómagnetofonok

Környezeti nevelés (témakör): kertészkedési eszközök.

- Életmód, életvitel, háztartási ismeretek (témakör): konyhai felszerelés.
- Magyarság, nemzetiségi lét, európaiság (témakör): szemléltető eszközök, albumok.
- Kézimunka:
- Kreatív: eszközök - alapanyagok.
- Hagyományőrzés:
- Sport: gumilabdák, focik, asztalitenisz szett, tollaslabda felszerelés, gyári szerelésű asztali futball, sakk, célbadobó játék, kerékpárok (hagyományos), szerelékek
- Egyéb: térképek,

földgömb,
atlaszok, demonstrációs táblák (megelőzés, felvilágosítás).

VI.2. A kollégiumi foglalkozások terve

VI.2.1. A kollégiumi foglalkozások óraterve (KT. 53. § (7))

	Kötelező foglalkozások			Szabadon választható foglalkozások				
	+-» <Z)	Felzárk. Tehetségg. Rehab.	Speciális ismeretek	Célséta, mogás, játék, sport	Szabad foglalkzás	Esti diákkör	Egyéni foglalkozás	Összesen
1./.1	9	5		3		2	5	24
1./2.	9	5		3		2	5	24
1./3.	9	5		3		2	5	24
2.	9	5	2	3		2	5	24
3.	9	3	2	4		2	4	24
4	9	3	2	4		2	4	24
.5.	9	3	2	3		3	4	24
6.	9	3	2	3		3	4	24
7.	9	2	3	3	1	3	3	24
8.	9	2	3	3	1	3	3	24
9.	9	2	3	3	2	2	3	24
10.	9	2	3	3	2	2	3	24
11.	9	2	3	3	2	2	3	24
12	9	2	3	3	2	2	3	24

A *felkészítő foglalkozáson* a délelőtti tanóra anyagának (melynek az éves tanmenet az alapja) elmélyítése, begyakorlása történik az egyéni képességek, szükségletek maximális figyelembe vételével.

Felzárkóztató, tehetséggondozó és rehabilitációs foglalkozások alkalmával lehetőség nyílik az átlagtól (pozitív illetve negatív irányban) eltérő képességű gyermekek fejlesztésére, a sajátos nevelési igényű tanulók hátrányainak csökkentésére.

A *speciális ismereteket* nyújtó foglalkozáson a speciális szükségletek miatt jelentkező jártasságok és készségek fejlesztésére kerül sor. (hallókészülék használata, beállítása, karbantartása; a speciális kommunikációt segítő módszerek és eszközök megismerése.)

A *célséta, játék, sport* alkalmával lehetőség nyílik a testi, lelki, szellemi területek egészséges egységgé fejlesztésében, mely új ismeretek megszerzésén keresztül fejleszti az egyént és a közösséget is.

A *szabadfoglalkozás* keretében zajlik az önállóságra, az önellátásra, környezeti igényességre

nevelés.

Az *esti diákkörök* keretében van lehetőség az egyén és közösségi igények alapján a művészetek, tudományok által nyújtott többlet információk megszerzéséhez.

Az *egyéni foglalkozás* alatt valósul meg a konkrét személyiségfejlesztés, önismeret-fejlesztés és egyéni törődés.

A mindenkori éves munka az aktuális év foglalkozási terve alapján történi, melyet az év elején a nevelőtanárok készítenek el a következő dokumentumok és források alapján:

- Pedagógiai program
- Az iskolák helyi tantervei, tanmenetek
- Munkatervek (DÖK-, intézményi-, munkaközösségi-)
- Szülői igények
- A társintézmények programjai
- Városi programterv
- Az adott tanév kulturális, sport és társadalmi aktualitásai

Kötelező témakörök bontása éves órakeretben (46/2001. (XII.22). OM. rendelet)

Tematikus csoportfoglalkozások keretterve éves óraszám

Témakörök

1. A tanulás tanítása
2. Az erkölcsi nevelés
3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés
5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
6. A családi életre nevelés
7. Testi és lelki egészségre nevelés
8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
9. Fenntarthatóság, környezettudatosság
10. Pályaorientáció
11. Gazdasági és pénzügyi nevelés
12. Médiatudatosságra nevelés

A kollégiumi csoportfoglalkozások éves óraszáma

TÉMAKÖR	1-8. évfolyam	9. évfolyam, 9./N évfolyam, 9./Kny. évfolyam, 9./Ny. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13-14. évfolyam
A tanulás tanítása	4	3	2	2	2	1
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	2	2	2	1	2
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2	2

Pályaorientáció	2	2	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1	1
	22 óra	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra	20 óra

A kollégiumokban évi 37 nevelési héttel (a 12-13-14. évfolyamon 33 nevelési héttel), ezen belül minden héten egy kötelező tanulócsoport-vezetői foglalkozással kell számolni. Az óraszámok minden évfolyamon lehetővé teszik, hogy a kollégiumok a tematikus csoportfoglalkozásokat - részben vagy egészben - a tanulócsoport-vezetői foglalkozások keretében, vagy a felkészítő foglalkozások terhére szervezzék meg.

A 13-14. évfolyamra vonatkozó követelmények a szakképzésben résztvevő diákok kollégiumi foglalkozásainak alapját jelentik, amelyek ezekben a képzésekben résztvevő és nem tanköteles tanulók számára kollégiumi ellátást biztosító kollégiumoknak szakmai ajánlást jelentenek.

1. Nevelési terület: A tanítás tanulása

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: Tanulási módszerek megismertetése, a megszerzett ismeretek rendszerezése, az ismeretek szóbeli és írásbeli megfogalmazásának elsajátítása.

Fejlesztési követelmények: A megismert tanulási technikák alkalmazása, a tanuló számára legmegfelelőbb módszer kiválasztása. Legyen képes szelektálni az ismeretek és információk között.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Tanulási módszerek, egyéni tanulás, tanulás közösségben.	Házi feladat feldolgozása egyénileg és csoportosan. Hogyan tudunk segíteni társainknak az anyag megértésében.
2	Tanulási szokások tudatos alakítása, korrekciója	Aktuális tananyag feldolgozása a lényeg kiemelésével.

b.) Évfolyam 11-13

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: A megszerzett ismeretek értelmezése, rendszerezése. A tanulást segítő eszközök használatának elsajátítása.

Fejlesztési követelmények: Feladatmegoldás során legyen képes alkalmazni a modern eszközöket (internet, okos telefon). Tudja a szükséges szakirodalmat megkeresni. Legyen képes értelmezni, elemezni és rendszerezni a megszerzett ismereteket.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Olvasás és szövegértés fejlesztése	Szakirodalom olvasása, értelmezése. Szótár és lexikon használata.
2	Könyvtár és internet használat	A könyvtár nyújtotta lehetőségek megismertetése. Az internet tudatos használata.

2. Nevelési terület: Erkölcsi nevelés

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: Kölcsönös tisztelet, helyes attitűd kialakítása. Udvarias viselkedési forma elsajátítása

Fejlesztési követelmények: Adott szituációban illendő viselkedés elsajátítása. Erkölcsi normák tudatos képviselete.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Tisztelet egymással és a pedagógusokkal szemben.	Szerepjáték, majd irányított beszélgetés. Kérdőívek kitöltése.
2	Önmagunk és mások megismerése, elfogadása	Irányított beszélgetés, egy aktuális témában. Esetmegbeszélés, mi történt, hogyan kellett volna viselkedni.

b.) Évfolyam 11 - 13

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: Ismerje meg az erkölcs fogalmát, lássa be az erkölcsi felelősség fontosságát. Legyen képes erkölcsi választásokra

Fejlesztési követelmények: Személyiségfejlesztés. Ismerjék meg önmagukat a tanulók. A környezetükhöz való viszony pozitív irányban változzon.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Erkölcsi érzék fejlesztése és szerepe, kötelesség- és felelősségtudat.	Szerepjáték, majd irányított beszélgetés. Kérdőívek kitöltése.
2	Mértéktartás, együttérzés, segítőkészség	A mindennapi élet tapasztalataiból a morális helytállás jelentőségének felismerése. Erkölcsi
		kérdéseket felvető élethelyzetek megbeszélése

3. Nevelési terület: Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: Nemzeti kultúránk, értékeink megismertetése, a magyarság nemzeti szimbólumai. Helyi hagyományok.

Fejlesztési követelmények: Ismerje fel a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeket. Tudatosuljon a közösséghez tartozás, a hazaszeretet fontossága. Váljon nyitottá más népek kultúrája iránt.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Magyarság nemzeti szimbólumai	Filmvetítés. Csoportos megbeszélés, a filmben látott szimbólumok felismerése. Játékos feladatok.
2	Híres magyar tudósok, művészek	Az internet segítségével híres emberek keresése tevékenységük szerint (pl. tudósok, festők, zenészek)

b.) Évfolyam 11 - 13

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: sajátítsák el azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.

Fejlesztési követelmények: Ismerje fel a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeket. Tudatosuljon a közösséghez tartozás, a hazaszeretet fontossága.

Óra	Téma	Tevékenység
1	A nemzeti és az európai identitás	Eligazodás Európa térképén, hol találhatók magyar nemzetiségek.
2	Hazai nemzetiségek megismerése	A hazai nemzetiségek kulturális és nyelvi sokfélesége. Közvetlen környezetünkben élő nemzetiségek megismerése.

4. Nevelési terület: Állampolgárságra, demokráciára nevelés

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértése

Fejlesztési követelmények: Legyen tisztában a demokrácia fogalmával, értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát

Óra	Téma	Tevékenység

1	Demokratikus jogállam felépítése	Az állampolgárság fogalma és az alapvető állampolgári jogok, kettős állampolgárság.
2	Felelős állampolgári magatartás	Szerepjátékokon keresztül értessük meg a cselekvő állampolgári magatartás és a törvénytisztelet jelentőségét

b.) Évfolyam 11 - 13

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: A nemzeti öntudat erősítése, összhang teremtése az egyéni és közösségi célok között.

Fejlesztési követelmények: Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit. A kollégiumi diák-önkormányzat jelentősége a kötelezettségek és a jogok gyakorlása során.

Óra	Téma	Tevékenység
1	A demokrácia elvei és gyakorlati megvalósulása	A diák-önkormányzati munka értékelése a kollégiumi csoportban.
2	Cselekvő állampolgári magatartás és törvénytisztelet	Vegyen részt a kollégiumi diákönkormányzat munkájában egy DÖK gyűlés eredményeinek megbeszélése

5. Nevelési terület: Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 1 óra/tanév

Cél: Reális énkép és az önértékelés kialakítása, mások elfogadása.

Fejlesztési követelmények: személyiségjegyek, képességek felismerése.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Empátia és mások elfogadása	Egyéni és közösségi élet szabályainak bemutatása szerepjátékon keresztül

b.) Évfolyam 11 - 13

Időkeret: 1 óra/tanév

Cél: Kulturált közösségi élet kialakítása a kollégiumban

Fejlesztési követelmények: Alakuljon ki a tanulóban a választási lehetőségek felismerésének képessége. A helyes önismeret kialakítása, önmaga felvállalása.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Társas kommunikáció	Csoportfoglalkozás a pozitív énkép kialakítása érdekében. Szociometriai felmérés.

6. Nevelési terület: A családi életre nevelés

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: Kiegyensúlyozott személyiségfejlődés, a családi mikrokörnyezeten keresztül a szocializáció segítése

Fejlesztési követelmények: Ismerje a család szerkezetét, működését, alapfunkcióit. Megfelelő módon tudja kezelni, értelmezni a családban előforduló különböző konfliktusokat

Óra	Téma	Tevékenység
1	A család szerepe, jelentősége	Példákon keresztül mutassuk be, hogy a családi élet színtere a családi otthon.
2	Konfliktusok a családban	Szerepjátékon keresztül mutassuk be a családban előforduló konfliktusokat és kezelésük módját.

b.) Évfolyam 11 - 13

Időkeret: 3 óra/tanév

Cél: A kamaszkorban kiépülő párkapcsolatok szerepe a későbbi családi közösség kialakításában. Egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra kialakítása.

Fejlesztési követelmények: Tudatosuljon a családalapítás, családtervezés, a helyes párkapcsolat és felelősségvállalás fontossága. Ismerje meg a helyes szexuális kultúra jellemzőit és kialakításának jelentőségét a párkapcsolatokban.

Óra	Téma	Tevékenység
1	együttműködés és felelősségvállalás a családban	Idős családtagokkal való kapcsolattartás, együttműködés és támogatásuk fontosságát. (Film vagy dokumentumfilm megtekintése)
2	szexuális kultúra	A helyes szexuális kultúra jellemzői meghívott előadó részvételével.
3	családtervezés	Modern fogamzásgátlók bemutatása,
		szemléltetés.

7. Nevelési terület: Testi és lelki egészségre nevelés

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, gyakorlati képességek, szokások elsajátítása

Fejlesztési követelmények: Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás. Ismerje a különféle egészségkárosító szereket és a szenvedélybetegségek hatásait.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Egészséges életmód és életvitel.	Egészséges táplálkozás, ételpiramis készítése.
2	Prevenció, egészségmegőrzés	A káros szenvedélyek, szokások, a teljesítménynövelő szerek használatának veszélyei.

b.) Évfolyam 11 - 13

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, gyakorlati képességek, szokások elsajátítása

Fejlesztési követelmények: Legyen tisztában az egészség, a sport és a lelki élet egymásra gyakorolt hatásával.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Testi egészség	A működő emberi test (film, előadás, bemutató)
2	A sport hatása a lelki egyensúly megteremtésében és megőrzésében	A rendszeres testmozgás és az egészségtudatosság kapcsolata. Élsportoló, mint példakép.

8.. Nevelési terület: Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: A hátránnyal élők iránt érzett felelősség tudatosítása, önkéntes feladatvállalás jelentőségének felismerése.

Fejlesztési követelmények: Jelenjen meg a tanuló személyiségében a szolidaritás érzése. Legyen érzékeny mások helyzete iránt. Alakuljon ki az összetartozás érzése.

Óra	Téma	Tevékenység

1	Társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás	Ismertessük, hogy mit jelent fogyatékkal élni. Egy fogyatékkal élő bemutatása.
2	Önkéntes feladatvállalás másokért	A segítő magatartás kifejlesztése gyakorlati tevékenységen keresztül.

b.) Évfolyam 11 - 13 **Időkeret**: 1 óra/tanév

Cél: Az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépülése a személyiségbe.

Fejlesztési követelmények: Alakuljon ki az összetartozás érzése.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Összetartás és együttérzés	Közösségért (kollégium, település) végzett önkéntes munka

9. Nevelési terület: Fenntarthatóság, környezettudatosság

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: A természeti környezetért érzett felelősség alakítása. Erőforrások tudatos használatának ismertetése

Fejlesztési követelmények: Környezet sajátosságainak megismerésére. A természeti és az ember alkotta környezet harmóniájának igénye.

Óra	Téma	Tevékenység
1	A környezetre káros anyagok és tevékenységek	A szűkebb környezet káros anyagainak és tevékenységeinek felismerése. Tanulói prezentáció.
2	Újrahasznosítható anyagok felhasználhatósága	Szelektív hulladékgyűjtés jelentősége.

b.) Évfolyam 11 - 13

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: A felelősségvállalás fejlesztése. Az erőforrások tudatos, takarékos felhasználásának elsajátítása.

Fejlesztési követelmények: Személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat részesítse előnyben.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Természeti kincseink védelme	Miként tudunk segíteni a környezetünk megóvásában? Gondolattérkép.

2	Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan	Tanulói kiselőadás, érvelés és vita.

10. Nevelési terület: Pályaorientáció

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: Megtalálják későbbi hivatásukat.

Fejlesztési követelmények: A pálya és a személyiség valamint a képességek és az adottságok összhangjának felismertetése

Óra	Téma	Tevékenység
1	Tevékenységek és szakmák jellemzői	Szakmák bemutatása, műhelylátogatás.
2	Különféle életpályák bemutatása.	Egy a pályáján sikeres személy meghívása.

b.) Évfolyam 11 - 13

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: Tudja összehasonlítani az egyes pályák szakmai, ergonómiai elvárásait, jellemzőit.

Fejlesztési követelmények: Legyen képes mérlegelni saját pályaválasztási lehetőségeit. Megértse a munkahelyi elvárásokat.

Óra	Téma	Tevékenység
1	A munka világa és jellemzői	Bemutatkozás, interjú, önéletrajz. Álláskeresési technikák.
2	Továbbtanulási lehetőségek	Mutassuk be, milyen pályaválasztási dokumentumok léteznek és azok hogyan használhatók.

11. Nevelési terület: Gazdasági és pénzügyi nevelés

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 2 óra/tanév

Cél: A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapvető szabályainak megismertetése. Ésszerű gazdálkodás képességének kialakítása.

Fejlesztési követelmények: Családi gazdálkodás, pénzügyi lehetőségek és korlátok.

Óra	Téma	Tevékenység
1	A gazdaság működésének alapjai	Költségvetés készítése a kollégium részére fiktív adatokkal.
2	A családi gazdálkodás	A családi gazdálkodás bemutatása

b.) Évfolyam 11 - 13

Időkeret: 3 óra/tanév

Cél: Döntés és a felelősség egymásra hatásának értelmezése

Fejlesztési követelmények: Társadalmi, gazdasági problémák megismerése. A kockázatvállalás fontossága és veszélyei.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Munka, fogyasztás és gazdálkodás	Munkával szerzett jövedelem és az ebből finanszírozható javak, szolgáltatások.
2	Pénzkezelés technikái	Banki műveleteket - hagyományos és internet alapú műveletek.
3	Vállalkozás és kockázat	Vállalkozás lényege, alapvető formái és működésük.

12. Nevelési terület: Médiatudatosságra nevelés

a.) Évfolyam 9-10

Időkeret: 1 óra/tanév

Cél: A társadalom és a média kölcsönös kapcsolatának felismerése.

Fejlesztési követelmények: Tudjon különbséget tenni a médiatartalmak között. Ismerje a reklám szerepét, jelentőségét, előnyeit és veszélyeit.

Óra	Téma	Tevékenység
1	A reklám és a fogyasztás összefüggése	Reklámok céljainak, hatásainak bemutatása különféle (pozitív és negatív) példákon keresztül.

b.) Évfolyam 11 - 13 **Időkeret**: 1 óra/tanév **Cél:** Médiatudatosság, kritikai beállítódás kialakítása.

Fejlesztési követelmények: Tanulja meg hatékony módon és megfelelő mértékben felhasználni a számítógép és egyéb online média nyújtotta lehetőségeket.

Óra	Téma	Tevékenység
1	Az internet használatának szabályai, a helyes etikai magatartás és felelősség	Az elektronikus médiák (internetes ismeretterjesztő oldalak, e-book stb.) használatának gyakorlása.

VII. Gyógypedagógiai Utazótanári Hálózat

CHÁZÁR ANDRÁS EGYMI UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUS HÁLÓZAT ÉS FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS

UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUS HÁLÓZAT

(1) „A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani”

Az utazó gyógypedagógusi hálózat az integráltan nevelt, oktatott SNI gyermekek/tanulók számára biztosítja a gyógypedagógiai szolgáltatást annak érdekében, hogy egyéni életük, társadalmi beilleszkedésük sikeres legyen.
Az intézményi céloknak megfelelve a hálózat feladata az integráltan nevelt sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékosságából eredő hátrányának megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülésspecifikus szempontú támogatása tanuló és szülősegítő szolgáltatásaival.
Ennek érdekében az együttműködik az integráló intézményekkel, az érintett gyermekek, tanulók szüleivel, a társadalmi rehabilitációban részt vevő szervezetekkel, szolgáltatást igénylő közoktatási intézményekkel, szakmai szolgáltatókkal.
Korszerű pedagógiai szemléletet közvetít, amely a tanulók egyéni sajátosságaihoz igazodó, az együttnevelést, a tehetséggondozást szolgáló tanulásszervezési módokat, tanítási módszereket és kereteket ismertet meg a befogadásra nyitott pedagógusokkal.

A Cházár András EGYMI Székhelyintézményében 1996-tól folyik az integrált sajátos nevelési igényű gyermekek szakértői vélemény alapján történő fejlesztése. Kezdetben utazó gyógypedagógus kollégáink elsősorban hallássérült gyermekek korai fejlesztését és integrált óvodás és iskolás hallássérültek gyógypedagógiai ellátását végezték. Majd a korai fejlesztés kikerült az EGYMI feladatköréből, és az ellátás óvodás és tanköteles korú sajátos nevelési igényű tanulókra irányult. Az ellátottak és az integrált

SNI ellátást igénylő tanulók létszáma egyre nőtt. A törvényi előírásoknak megfelelően, a 2019/2020-as tanévtől működik önálló intézményegységként az Utazó Gyógypedagógusi Hálózat és Fejlesztő Nevelés-oktatás Intézményegység.

Ellátási kötelezettségünk:

Utazó Gyógypedagógus Hálózatunk gyógypedagógusai és konduktora a Váci Tankerületi Központ illetékességi területéhez tartozó, a Duna bal partján lévő települések köznevelési intézményeiben integráltan nevelt-oktatott sajátos nevelési igényű tanulók szakvélemény szerinti gyógypedagógiai ellátását végzik.
Kollégáink, a Szobi és a Váci járás területén végeznek feladatellátást. Ezt főállású utazó gyógypedagógusok mellett további szakemberek megbízási szerződéssel történő alkalmazásával tudjuk biztosítani.

Az ellátás időkeretét a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 6. sz. melléklete és a 20/2012.**(VIII.**31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 138.§ szabályozza.

Az ellátás tervezése

Az ellátás tervezésének alapja a Pedagógiai Szakszolgálatok Szakértői Bizottságainak szakértői véleménye, a pedagógus és a gyógypedagógus megfigyelési, valamint az év eleji pedagógiai mérések eredményei. Az egyéni fejlesztési terv elkészítésében együttműködik a gyógypedagógus és az integráló pedagógus.

Szakmai munka:

A szakmai munkát a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei határozzák meg. Ennek értelmében az elvárások mindig igazodnak a gyermekek fejlődésének üteméhez, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósul meg
Utazó Gyógypedagógus Hálózat **éves munkaterve** részletesen tartalmazza az adott tanév feladatait. A szakmai munkát az intézményegység-vezető irányítja, szorosan együttműködve az intézményvezetővel, az intézményvezető-helyettessel, a Tankerületi Központtal, az integráló és szociális partnerintézmények vezetőivel, a többségi pedagógusokkal, a szakértői bizottságokkal, a szülőkkel és az intézményegységben dolgozó gyógypedagógusokkal,

konduktorokkal. Az intézményegység-vezető munkáját a munkaközösségvezető segíti.

VII. 1.ALAPELVEINK

1. A másság elfogadása és elfogadtatása
2. A különleges gondozás alapvető igény és feladat
3. Az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése
4. A fogyatékosok eredményes szocializációja, társadalmi integrációja
5. Együttműködés az integráció, inkluzív nevelés megvalósítása érdekében
6. A toleráns, szeretetteljes légkör kialakítása
7. Egymás kompetencia határainak tiszteletben tartása

Az utazó gyógypedagógusok a fenti alapelvek szellemében végzik minden pedagógiai tevékenységüket. Ez az attitűd jelenik meg tervezőmunkájuk során éppúgy, mint a napi gyakorlat folyamán.

Cél:

- Az integráltan nevelt, oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók számára speciális pedagógiai segítségnyújtás.
- Az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése, esélyteremtés
- Az előítéletek felszámolása

Feladat

- a tanulásban akadályozott, érzékszervi illetve pszichés fejlődés zavarai miatt tartósan és súlyosan károsodott gyermekek fejlesztésének támogatása
- a sajátos nevelési igényű gyermekek fogyatékosságából eredő hátrányának megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülés-specifikus szempontú támogatása.
- segítségnyújtás az integrációs folyamat során keletkező pedagógiai diagnosztikus, dokumentációs és egyéb kísérő anyagok elkészítésében
- a sérült gyermek, tanuló megfigyelése, fejlesztésének, lehetőségeinek, korlátainak értelmezése, a szakértői vélemény alapján
- igény esetén módszertani útmutatás az integráló pedagógusok számára
- az integrált tanuló nevelésével kapcsolatos szakmai megbeszélések, tapasztalatcsere
- segítségnyújtás a tehetséges tanulók felismerésében, gondozásában

VII. 1.1. AZ ELLÁTÁS CÉLCSOPORTJA, IDŐKERETE, TERVEZÉSE

Az ellátás célcsoportja

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig, akiknek ellátási jogosultságát a Pedagógiai Szakszolgálatok Megyei Szakértői Bizottságai határozzák meg. Az utazó gyógypedagógusi hálózat évente változó létszámú gyermeket, fiatalt lát el.

Az ellátás időkerete

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 6. sz. melléklete és a 20/2012.(VHI.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 138.§ alapján.

Az ellátás tervezése

Az ellátás tervezésének alapja a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának szakértői véleménye, a pedagógus és a gyógypedagógus megfigyelései, valamint az év eleji pedagógiai mérések eredményei. Az egyéni fejlesztési terv elkészítésében lehetőség szerint együttműködik a gyógypedagógus és az integráló pedagógus.

VII. 1.2. AZ UTAZÓ Gyógypedagógus Hálózat SZEMÉLYI FELTÉTELEI

Sokoldalúan, jól képzett szakemberek segítik a fejlesztő, rehabilitációs munkát, az együttnevelés előkészítését és a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló nevelését- oktatását.

A fogyatékosság típusának megfelelő szakos végzettségek:

- oligofrénpedagógia
- tanulásban akadályozottak pedagógiája
- látássérültek pedagógiája
- szurdopedagógia/hallássérültek pedagógiája
- szomatopedagógia
- pszichopedagógia
- logopédia
- autizmus spektrumzavarok pedagógiája

A feladat ellátását főállású utazó gyógypedagógusok mellett további szakemberek megbízási szerződéssel

történő alkalmazásával tudjuk biztosítani.

VII.1.3. SZAKMAI MUNKA

A szakmai munkát a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei határozzák meg. Ennek értelmében az elvárások mindig igazodnak a gyermekek fejlődésének üteméhez, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósul meg. A kollégák nagy figyelmet fordítanak arra, hogy gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl.

Az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A fejlesztések magába foglalják a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és a kognitív képességek fejlesztését. Az egyes fogyatékossági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt. Gyógypedagógusaink lehetőségeikhez mérten alkalmazzák a korszerű pedagógiai módszereket, a digitális taneszközöket a pedagógiai munka hatékonyabbá tételének érdekében. Munkájukba beépítik a különféle továbbképzések tanfolyamok ismereteit, tapasztalatait. Együttműködnek az integráló pedagógusokkal.

Szakmai munkaközösségünk tagjai aktívak, sokoldalúak, innovatívak, folyamatosan képzik magukat, lehetőségeikhez képest részt vesznek az EGYMI programjain.

VII.1.4. SZOLGÁLTATÁSOK

A gyermekek megfigyelése

- tanulási szokások, sajátosságok megfigyelése
- gyermek megismerési képességeinek, a továbbhaladást akadályozó egyéni eltéréseknek, sajátosságoknak pedagógiai, gyógypedagógiai feltárása, kiegészítve a szakértői véleményben foglaltakat.
- kommunikáció, gondolkodás, szocializációs képességek megfigyelése

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók komplex fejlesztése

- pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozások egyéni vagy mikrocsoportos formában
- komplex egyéni fejlesztés biztosítása tanórán kívül, gyógypedagógiai eljárások alkalmazásával
- a gyermek képességeinek megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazása
- a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása, az ép vagy kevésbé sérült funkciók bevonásával
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- a tanuló haladásának figyelemmel kísérése

Gyógypedagógiai tanácsadás, folyamatos konzultáció

- a pedagógusok megsegítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására
- segítségnyújtás, kudarcok és eredmények okainak feltárásában

- javaslattétel a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában
- tanulási technikák bemutatása
- oktatási segédanyagok, szakirodalom ajánlása
- az egyéni fejlesztést elősegítő tanulói és tanári eszközök igény szerinti bemutatása,
- segítségnyújtás a szakértői véleményben leírtak értelmezésében
- sajátos nevelési igény a családban, tanácsadás a szülőknek
- szakmai előadások, konzultációk igény szerinti megtartására az integráló intézményekben.

Szülősegítő szolgáltatások

- Szülői esetmegbeszélések, szülői konzultációs lehetőség biztosítása (fogadóóra, tanácsadás a szülőknek egyéni és csoportos formában)
-

VII.1.5. AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUS FELADATAI

A gyermekkel való közvetlen foglalkozás

- a gyermek megfigyelése
- a fogyatékosságából eredő hátrányának megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülés specifikus szempontú támogatása.
- speciális fejlesztő tevékenység a gyermekkel való közvetlen foglalkozásokon
- a gyermek képességeinek megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazása
- a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása
- az ép vagy kevésbé sérült funkciók fejlesztése
- speciális segédeszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- a tanuló haladásának figyelemmel kísérése

Kapcsolattartás a szülőkkel

- a gyermek megfigyelése a szülő kérésére
- javaslat további vizsgálatokra
- tanácsadás
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében
- tájékoztatás a fejlesztés lehetőségeiről
- rendszeres konzultáció a gyermek fejlődésével kapcsolatosan
- javaslattétel az együttműködési módokra
- javaslattétel a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- megbeszélés az otthon végzendő gyakorlatokkal kapcsolatosan
- segítségnyújtás a speciális eszközök kiválasztásában

- a szülők felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására
- nyílt órák biztosítása szülők számára
- kapcsolatfelvétel segítése a sérült embereket képviselő szervezetekkel

Kapcsolattartás a többségi intézmények pedagógusaival

- szakmai együttműködés az integrált nevelés-oktatásban részt vállaló intézmények pedagógusaival: tanácsadás, előadások, konferenciák
- a gyermek megfigyelése az intézmény kérésére
- javaslat további vizsgálatokra
- a pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű gyerek fogadására
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében
- javaslattétel a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában
- részvétel a tanuló eredményeinek értékelésében
- módszertani segítségnyújtás
- segítségnyújtás az egyéni fejlesztés tervezésében
- sajátos nevelési igényű tanulók tehetséggondozása
- konzultációk a többségi intézményekben
- igény esetén eszközbemutatók, könyvajánlások

A fejlesztési feladatok dokumentálása

- Az utazó gyógypedagógusok a szakértői véleményre és saját megfigyeléseire, pedagógiai diagnózisára építve, egyénre szabott fejlesztési tervet készítenek. A fejlesztési terv tartalmazza a fejlesztés fő területeit, a felkészítés idejét, ütemezését, az egyes területeken belüli fejlesztés célját, feladatát, módszerét és eszköztárát.
- A munka dokumentálása a jogszabályok által meghatározott nyomtatványban, az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, egyéni fejlődési lap külívében és folyamatosan az e-KRÉTA felületen.
- A fejlesztés eredményéről szöveges értékelést készítenek félévkor és a tanév végén.

VII.1.6. Az integrált SNI tanulók ellátása

A tanulásban akadályozott tanulók ellátása

A habilitációs, rehabilitációs nevelés célja az enyhén értelmi fogyatékos fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására,

kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul.

A komplex gyógypedagógiai terápia során ***fejlesztett területek***

- megismerő tevékenységek fejlesztése
- kognitív képességek fejlesztése
- motoros képesség fejlesztése:
- kommunikációs képességek fejlesztése
- szociális készségek fejlesztése
- gondolkodási képességek fejlesztése
- tanulási képességek fejlesztése
- kommunikációs készség
- harmonikus személyiség alakítása, tudatos magatartás, önfegyelem, tudatos feladat és munkavégzés.
- társadalmi beilleszkedés érdekében: társas kapcsolatok fejlesztése
- konfliktuskerülő és feloldó magatartás erősítése
- szabályok, normák elfogadása

A pervazív fejlődési zavarral élő tanulók ellátása

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésének célja

- az egyéni képességek szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése, melynek alapja a szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- A hiányzó készségek kompenzálása a fejlődési elmaradás, a másodlagos problémák leküzdése érdekében.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.
- az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, problémamegoldási módszerek tanítása
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága

Speciális módszerek az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- protetikus környezet és eszköztár kialakítása - strukturált környezet biztosítása az időbeli és téri tájékozódás segítéséhez, vizuális információhordozók és augmentatív kommunikációt segítő eszközrendszer kialakítása
- speciális, egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.

- vizuálisan segített kommunikációs rendszer
- a kognitív-viselkedésterápia módszereinek alkalmazása.

Fejlesztési területek:

- kommunikáció/szociális viselkedés
- önkiszolgálás
- kognitív fejlesztés
- viselkedésproblémák kezelése
- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével,
- önszervezés, önállóság, táguló szociális integráció,
- munkára nevelés, pályaorientáció.

Mozgássérült tanulók ellátása

A mozgáskorlátozott tanulók habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének célja, hogy nagyobb esélyt biztosítson az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

Ennek érdekében:

- a károsodott tartási és mozgási funkciók helyreállítása, korrekciója, kompenzációja
- új tartási és mozgási funkciók kialakítása és interiorizálása
- mozgás-szervrendszer optimális működőképességének elősegítése; állapotromlás, másodlagos károsodások, következmények megelőzése;
- motoros készségek és képességek fejlesztése,
- mindennapos tevékenykedtetés, a személyi függetlenség motoros feltételeinek és eszközhasználatának, a kommunikációs képességek motoros feltételeinek kialakítása, javítása
- a reális mozgásos éntudat kialakítása, önálló életvitelre való elő- és felkészítés
- beszédzavarok, kommunikációs képességek javítása
- speciális felkészítés az önkiszolgálásra, az önálló életvezetésre

A mozgásnevelés terápia során fejlesztett területek

- izomerő növelése,
- izületi mozgásterjedelem növelése
- egyensúly, mozgáskoordináció fejlesztése,
- járáskorrekció,
- preventív tartáskorrekció
- önellátás, önkiszolgálás fejlesztése
- ergoterápia
- szenzomotoros ismeretszerzés biztosítása- vesztibuláris rendszer fejlesztése
- finom- és grafomotorika fejlesztése
- vizuomotoros koordináció fejlesztése

A látássérült tanulók ellátása

A látás hiánya, az aliglátás és a gyengénlátás nemcsak a tanulás terén okoz eltéréseket, hanem nehezítettek a mindennapi élet tevékenységei (a tájékozódás, a közlekedés, az önkiszolgálás) is. Mindezt egyéni bánásmóddal és a közösség segítségével tudja korrigálni a pedagógus.
A fejlesztési feladatok megtervezésekor, a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni, hogy a látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a külvilág iránti látó beállítódás helyett a haptikus (bőr- és mozgásérzékelés együttese) és hallási beállítódás is jellemzi. Fontos az ép érzékszervek - hallás, tapintás, szaglás, ízérzékelés - fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tanítása. az önállóság iránti igény fejlesztése elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén.

A habilitáció, rehabilitáció célja:

- Az érdeklődés felkeltése a környezet, a látható, hallható, tapintható világ megismerése iránt a speciális segédeszközök használatával.
- A működő érzékszervek fokozott kihasználása.
- Az akarati tulajdonságok erősítése a látássérülés hátrányainak leküzdéséhez.
- Az önbizalom, a pozitív énkép alapozása.
- Felkészítés az ép látásúakkal való kapcsolatépítésre, a közösségbe való beilleszkedésre.

főbb területei:

- az ép érzékszervek működésének intenzív fejlesztése (pl. hallás);
- a meglévő látás megőrzése, fejlesztése - látásnevelés -, optikai segédeszközök használata;
- beszédhiba-javítás; a nyelvi, kommunikációs készségek fejlesztése;
- intenzív mozgásfejlesztés
- tapintás, finommozgás, a kézügyesség fejlesztése, a Braille-írás, -olvasás technikájának gyorsítása,
- a testkultúra kialakítása, a testtartási hibák javítása, indokolt esetben gyógytornász, szomatopedagógus bevonásával,
- életviteli technikák
- a közlekedést, tájékozódást segítő ismeretek konkrét élethelyzetekben történő elsajátítása, alkalmazása (tájékozódás-, és közlekedéstanár segítségével a fehér bot technikájának elsajátítása); környezetkialakítás,
- mindennapi tevékenységek (önkiszolgálás, háztartás stb.),
- a speciális tan- és segédeszközök használatának gyakoroltatása;

- a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása

Hallássérült tanulók ellátása

A hallássérült tanulónál a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat.

A fejlesztés kiemelt feladatai

- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák nyelvi formáinak elsajátítása
- az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek kiépítése, a kognitív funkciók szintjeinek fejlesztésével.
- a magyar nyelv szabályainak megfelelő beszéd komplex, folyamatos fejlesztése.
- a beszédhallás, a beszédérthetőség fejlesztése
- alapvető kommunikációs készségek, a szájról olvasásra és a hallásmaradványra támaszkodó beszédértés
- az információszerzés, az interperszonális kapcsolatok új technikai formáira való felkészítés (számítógép, Internet stb.), az írásos kommunikáció, idegen nyelv ismerete, írásos formájának hangsúlyos megalapozása és fejlesztése.
- az írásos kommunikáció és az informatikai eszközök használata
- a tehetségre utaló személyiségjegyek feltárása és gondozása.
- a beszédértés és mondanivaló kifejezésének fejlesztése.
- egyéni anyanyelvi nevelés
- a szövegértő olvasás folyamatos fejlesztése
- a hallókészülék használatára szoktatás
- a meglévő beszédállapot fenntartása (megőrzése) és fejlesztése,
- a szájról olvasás készségének kiépítése, fejlesztése,
- a módosult életvitel elfogadtatása, a harmonikus személyiség erősítése.

BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEK/TANULÓ HABILITÁCIÓS-REHABILITÁCIÓS ELLÁTÁSA

A beszédfogyatékos tanulók beszéd és nyelvi fejlesztése komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történik. Az egészségügyi rehabilitáció, a logopédiai ellátás, a beszédfogyatékosság jellegétől függ.
Logopédiai terápiák típusai:

- megkésett és akadályozott beszédfejlődés terápia
- pösze terápia
- orrhangzósság terápia

- hadarás terápia
- dadogás terápia
- nyelvlökéses nyelés terápia
- diszfónia terápia
- afázia terápia
- diszfázia terápia
- diszartria terápia
- diszlexia prevenció
- diszlexia reedukáció
- diszgráfia reedukáció
- diszortográfia reedukáció
- diszkalkulia reedukáció
- komplex logopédiai terápia

Nyelvi fejlődési zavar esetén a logopédiai terápia feladata:

- a mozgások (beszédmozgások és finommotorika) speciális fejlesztése
- grammatikai rendszer rendezése, fejlesztése, verbális munkamemória fejlesztése
- a beszédre irányuló figyelem és emlékezet fejlesztése
- az aktív és a passzív szókincs bővítése
- verbális és nonverbális kifejezőkészség fejlesztése
- a gondolkodási stratégiák fejlesztése
- a beszédészlelés és -megértés fejlesztése

az olvasás/írás/helyesírás zavar megelőzése

Dadogás esetén a logopédiai terápia célja:

- relaxációs gyakorlatok
- cselekvéshez kötött beszédindítás
- helyes légzéstechnika kialakítása
- mozgás és és ritmus- és beszéd koordináció fejlesztése
- a beszéd automatizált elemeinek technikai fejlesztése és javítása

- a beszédhez szükséges motiváció megteremtése, az önismeret és önértékelés fejlesztése

- a dadogó és környezete közötti pozitív kapcsolatok kialakításának elősegítése

Hadarás esetén a logopédiai terápia célja:

- a beszédfigyelem fejlesztése,
- a helyes légzéstechnika kialakítása,
- beszéddallam és beszédritmus fejlesztés
- az artikulációs bázis ügyesítése
- beszédhangsúly gyakorlatok
- a normális tempójú és ritmusú beszéd automatizálása
- a beszéd prozódiai elemeinek tudatosítása
- az állandó önkontroll kiépítése és fejlesztése

Diszfónia esetén a logopédiai terápia célja:

o a tiszta egyéni beszédhang kialakítása és a folyamatos spontán beszédbe való beépítése

o a hangminőség és az anatómiai-élettani viszonyok további romlásának megakadályozása

Orrhangzós beszéd esetén a logopédiai terápia célja:

- a beszédizomzat fejlesztése o a lágyszájpad izomzat működésének fokozása
- a kóros, nazális rezonancia megszüntetése, illetve csökkentése
- a beszédartikuláció javítása az anatómiai viszonyok figyelembe vételével

EGYÉB PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

- diszlexia
- diszortográfia
- diszkalkulia
- diszgráfia és diszpraxia
- kevert specifikus tanulási zavarok
- hiperaktivitás és figyelemzavar
- a szocio-adaptív folyamatok zavarai

Diszlexia terápia feladatai:

- a betűbiztonság és az összeolvasási készség, a fonológiai tudatosság fejlesztése
- a rövid távú emlékezet fejlesztése
- az auditív, vizuális és mozgáskoordináció fejlesztése
- a testséma biztonságának kialakítása
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő analizáló- szintetizáló módszerrel
- mozgáskoordinácó és ritmusérzék fejlesztés
- iránydifferenciálás, téri észlelés fejlesztése
- beszédészlelés fejlesztése
- az olvasási készség folyamatos gondozása
- a tévesztett betűk differenciálása, a folyamatos olvasás automatizálása

- a beszédemlékezet és figyelem fejlesztése
- szövegértés fejlesztése: beszéd- és nyelvi fejlesztés
- az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával
- speciális olvasástanítási program alkalmazása
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése

Diszortográfia terápia feladatai:

- a fonológiai tudatosság és beszédészlelési képesség
- a rövidtávú emlékezet fejlesztése
- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása
- a figyelem és az önértékelési képesség fejlesztése

Diszgráfia terápia feladatai

- a mozgáskoordináció fejlesztése különös tekintettel a manipulációs mozgásokra
- a testséma biztonságának kialakítása
- a vizuomotoros koordináció fejlesztése
- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés)
- a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése
- sikertudat kialakítása

Diszkalkulia terápia feladatai:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása
- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése
- a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés
- az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása

Hiperaktivitás és figyelemzavarok terápia feladata:

- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése,
- fokozott egyéni bánásmód,

- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése,
- feladatok idői struktúrájának megtervezése és kivitelezése,
- motiválás, sikerélmény biztosítása.

A szocio-adaptív folyamatok zavarainak következtében kialakuló viselkedésszervezési problémák terápiájának célja a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

A fejlesztés feladata

- a figyelem és egyéb kognitív képességek fejlesztése
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása
- önértékelési képesség fejlesztése
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel

a fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény

VII.2.Fejlesztő nevelés-oktatás

Súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés - oktatásának rehabilitációs pedagógiai programja

Intézményegységünk fejlesztő nevelés-oktatásban dolgozó gyógypedagógusai és konduktorai két szociális partnerintézményünkben ellátott, súlyosan és halmozottan fogyatékos, tanköteles korú gyermekek fejlesztő nevelését-oktatását végzik a szakértői véleményekben foglaltak szerint.

Két szociális partnerintézményünk a **Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza-Fogyatékos Emberek Otthona (**Göd Munkácsy M. utca 2.) és **Vác Város Önkormányzata Szociális Intézményei Fejlesztő Napközi** (Vác, Kölcsey u.).

Bevezetés

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a fejlesztő nevelés-oktatás *a Nkt. 15. § (2)-(5) - nek* megfelelően kerül megszervezésre, ami egyéni vagy csoportos formában valósul meg.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelése és oktatása az ellátó szociális intézmények működési rendjéhez igazodó, tanítási évfolyamokra nem tagolódó, de felépítésében az elért fejlődési szakaszokat követő egységes folyamat.

A súlyos halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelését és oktatását - *a fogyatékosság típusának és súlyosságának megfelelő szakos gyógypedagógusok és konduktorok végzik.*
Munkájukat egyéb egészségügyi és szociális területen végzett szakemberek együttműködésével végzik.

A tárgyi feltételeket a szociális partnerintézmények biztosítják

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének általános céljai és sajátosságai

A súlyosan és halmozott fogyatékosság az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki. Ennek következtében pszichofizikai teljesítményeik extrém mértékben eltérnek az átlagtól, erősen akadályozottá válnak, társadalmi részvételben jelentősen korlátozottak lehetnek.

E tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalomban való aktív részvétel érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos komplex segítségére, támogatására utaltak. Személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében fejlesztő iskolai nevelés-oktatásra van szükségük.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelése-oktatása egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs célú foglalkoztatásnak minősül.

A rehabilitációs program elkészítésénél figyelembe vesszük:

- a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapelveit, a gyógypedagógia tudományelméletét, filozófiáját, módszereit, eszközeit, gyakorlatát,
- a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelvét,

Egyéni fejlesztési terv:

A rehabilitációs pedagógiai program alapján készített *egyéni fejlesztési terv célja,* hogy a tanuló szükségleteit és fejlődéstörténetét figyelembe véve megalapozza a gyermek nevelésének, oktatásának személyre szabott tervezését, és meghatározza nevelésének, oktatásának és fejlesztésének súlypontjait. Az egyéni fejlesztési terv valamennyi fejlesztési terület feladataira kiterjed.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt céljai és sajátosságai

A súlyos halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő oktatásának irányelve alapján az ebben meghatározott kiemelt fejlesztési célok a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során az alábbiakat szükséges figyelembe venni:

Tanulás *(figyelembe véve tanulási sajátosságaikat)*

- a tárgyakhoz és a jelenhez kötődnek,
- cselekvésen keresztül tanulnak a komplex kommunikációs megerősítéssel kísérve,
- a tevékenységeken keresztül kis lépésekben tanulnak segítséggel, speciális irányítással,
- Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése
- pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és a legszűkebb környezetükről,
- tudják magukat elkülöníteni más személyektől,
- tanulják meg felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.
- Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőtt lét szerepeire
- az egyes életszakaszok jellemzőinek, a szükségletek és igények megjelenése alapján biztosítani kell a tanulók számára az önálló döntéshozatal és választás lehetőségét.Testi és lelki egészség
- a jó testi és lelki közérzet megteremtése az iskolai n evelés-oktatás alapvető, pedagógiai jelentőséggel bíró feladata.

Információs és kommunikációs kultúra

- a hiányzó kommunikációs készségek kompenzálása céljából szükséges az Augmentatív és Alternatív Kommunikációs eszközök megismerése és ezek használata.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének - oktatásának alapelvei:

A kommunikáció és interakció elve

A világ jelenségeit intenzív testi kontaktuson keresztül kell a tanulók felé közvetíteni. Fel kell fedezni a kommunikatív szándékot a tanulók legegyszerűbb életműködéseiben is.

A normalizáció és a participáció elve

Olyan életfeltételeket és életmodelleket kell biztosítani, amelyek lehető legjobban megközelítik az életkoruknak megfelelő és társadalmilag érvényes mintákat.

A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükséglet orientáltság és a rehabilitáció elve

A tanulóknak speciális, átfogó, egymást kiegészítő, fejlesztő, támogató és gondozó eljárásokra, komplex pedagógiai szolgáltatásra van szükségük.
A pedagógiai tevékenység központja mindig a tanuló személyisége.
Alapfeltétel a szakemberek magas szintű felkészültsége.

A kooperáció és a tudatosság elve

A pedagógus és a tanuló közösen vesznek részt a tanítási - tanulási folyamat eseményeiben. Egységes elvárások, következetesség szükséges, ehhez fontos a tanulókkal foglalkozó valamennyi személy folyamatos információ- és tapasztalatcseréje.

A differenciálás és individualizáció elve

A szakértői véleményekben megállapított egyéni diagnózis és a pedagógiai megfigyelésalapjánegyéni fejlesztési tervek szerint valósul meg.

VII.2.1. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésoktatásának legfontosabb területei és a fejlesztés feladatai

Kommunikáció

- bármely tanulói megnyilvánulás értelmes közlésként való értelmezése és annak testi kommunikációval történő megválaszolása,
- a tanulók és a nevelők közötti bizalmas, bensőséges kapcsolat kialakítása, a kommunikáció iránti igény felkeltése és megerősítése,
- a tanulók szükségleteinek kommunikációval kísért kielégítése, a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése,
- az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapi rutin helyzetekben való tájékozódás elősegítése, a választás lehetőségének felkínálása, az igen-nem elkülönítése és alkalmazása.
- a nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, ezzel a valóság nyelvi birtokbavételének, a beszélt és írott kommunikációs formák elsajátításának előkészítése,
- alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása, a kommunikációs eszköztár egyénre szabott kiválasztása,
- a tanulók egymás közötti kommunikációjának ösztönzése,
- a tágabb környezetben való kommunikáció megtanulása.

VII.2.1.a. Mozgásnevelés

- a testséma kialakítása, a mozgás örömének átélése, az önálló cselekvés ösztönzése,
- a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása,
- helytelen testtartás és testhelyzet megszűntetésére és az orthofunkciós testhelyzet kialakítására való törekvés, kóros mozgásminták, reflexek gátlása,
- a mozgásfejlődés elősegítése a fiziológiás mozgássor szem előtt tartásával,
- kézhasználat, manipuláció motoros feltételeinek fejlesztése,
- a kommunikáció motoros feltételeinek javítása, fejlesztése.

VII.2.1.b. A dologi, emberi és természeti világ jelenségek megértése. Az értékelés-észlelés, az értelem fejlesztése. A valóság kognitív birtokba vétele.

- a szenzomotoros funkciók fejlesztése.
- a valóság ábrázolásának segítése, utánzása késztetés, szimbolikus játékok alkalmazása, rajzolás, verbális (vagy AAK) önkifejezés
- elemi gondolkodási funkciók fejlesztése.
- cselekvések logikai struktúrájának kialakítása, tér, az idő és a tartam, halmazok,

  sorozatok elemi fogalmainak elsajátítása.

Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés

- az emberi lét esztétikai dimenziójának megnyitása, az elemi művészeti tapasztalatok hozzáférhetővé tétele, azok öröm forrásként való megtapasztalásának segítése,
- az aktív cselekvés ösztönzése, elemi művészi tevé kenységek végzése és a közös kreativitás élményeinek megtapasztalása.

VII.2.1.c. Érzelmi és szociális nevelés, az „én” pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kultúrált formáinak elsajátítása

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a szűkebb és tágabb közösségi életben való részvétel az egyik legnehezebben teljesíthető feladat.

- az „én” és a „nem én” elkülönülése, a másik személy valóságának és egyediségének megtapasztalása,
- az „én” pozitív megélésének segítése, a szociális kapcsolatok megnyílásának támogatása,
- kapcsolatfelvétel és közös tevékenység, a szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése, a kommunikáció közösségi formáinak ösztönzése,
- a közösségi kommunikációs formák megtanulása, alkalmazása,
- a közösségben való viselkedés formáinak tanítása, a szűkebb és tágabb világ kommunikációs normáinak megtanulása és gyakorlása.

VII.2.1.d. Önkiszolgálása, egészséges életmódra nevelés, az önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükséglet kielégítés kultúrájának megismerése,mindennapos tevékenységek tanulása és gyakoroltatása.

- a kiválasztási folyamatok (vizelet és székletürítés) érzékeltetése, együttműködés kialakítása az ehhez kapcsolódó tevékenységekben (pelenkázás), szobatisztaságra nevelés,
- a testápolás szerint örömet adó élmény, és a külső segítség elfogadása, együttműködés kialakítása, a tisztálkodás helyzeteiben a testi érzékelés, a dologi és emberi világról szerzett tapasztalatok biztosítása,
- az öltözés, vetkőzés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés,
- az étkezés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés,
- az egészséges életmódra való igény belsővé válása, az egészségtudatos tevékenységek előnyben részesítése, a szexualitással kapcsolatos problémák és feszültségek feloldásában segítségadás.

VII.2.2. Pedagógiai munka tervezése

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek sajátos nevelési és terápiás szükségleteiből adódóan nem lehet a nevelést és oktatást egységes szerkezetbe rendezni - sem a tananyag struktúrája, sem tér- és időbeli elrendezése szempontjából.

A pedagógiai munka sérülésspecifikusan, az életkori sajátosságokhoz alkalmazkodva, és az állapotváltozást figyelembe véve valósul meg, mindenkor szem előtt tartva az egyéni képességeket, szükségleteket. Kiindulás a tanulók alapos ismerete.

Egyéni nevelési - oktatási fejlesztési terv (éves terv)

Célja:

A rövid és hosszú távú célkitűzések megfogalmazása.

Napirend

Az ellátó intézmény házirendjéhez és napirendjéhez igazodva.

Fejlesztő eljárások

komplex gyógypedagógiai fejlesztés,

- AAK kommunikáció
- mozgásterápiák *(lehetőség* szerint):Bobath-módszer, AYRES terápia,Katona módszer stb.
- zenei foglalkozások
- beszédhabilitáció, megkésett terápia
- állatasszisztált terápia *(lehetőség szerint, lovasterápia, segítőkutyás terápia)*
- konduktív terápia,
- terápiás célú vízi foglalkozás *(lehetőség szerint).*

- *Snozelen terápia*

- *bazális stimuláció*

- *mese, báb*

A tanulók értékelése

A gyermek állapotának és fejlődésének félévi és év végi írásbeli, szöveges értékelése

egyénre szabottan, egyéni módon.

Bekapcsolódás az intézmény hagyományrendszerébe

Intézményegységünk munkatársai rendszeresen részt vesznek a jeles ünnepekhez kapcsolódó

rendezvényeken. *(Mikulás, Betlehemes műsor, Farsang,, Gyermeknap, Anyák napja, Családi nap.)*

Szülői kapcsolattartás

- félévi és év végi szülői értekezlet, fogadó óra,
- igény szerint napi személyes kapcsolattartás,
- nyílt nap, bemutató foglalkozások,
- az egyéni fejlesztési tervek közös kialakítása, konzultáció az egységes kommunikáció kialakítása érdekében,
- érdekképviseleti szervezetekről, segédeszközkölcsönzésről, beszerzésről való tájékoztatás.

- év végi kirándulás (igényekhez és lehetőségekhez mérten)

Pedagógiai dokumentációk

- egyéni fejlesztési napló + betétlap
- egyéni fejlesztési tervek,
- eKRÉTA (tervben)

VIII. A szülők és a tanulók számára az iskola által biztosított lehetőségek

• A tanulók reggeli és délutáni ügyeletének ellátása
- Mindennapos testedzés, a tornateremben, ~~vagy az uszodában~~, vagy a szabadban
- Napközi, tanulószobai foglalkozások
- Szakkörök, klubok a tehetséggondozásra, a képesség- fejlesztésre
- Iskolai könyvtár használata, könyvek kölcsönzése, könyvtári foglalkozások igénybevétele
- Felkészítés kulturális, tanulmányi és sportversenyekre, vetélkedőkre
- Eseti és igény szerinti egészségügyi ellátás házon belül
- Kollégiumi ellátás
- Audiológiai, logopédiai ellátás, gyógytestnevelés
- Korai fejlesztés, fejlesztő felkészítés, szakmai tanácsadás, pedagógiai szakszolgálat
- Szülőklub foglalkozások
- Első szakképesítés megszerzése
- Gyakorlati képzéshez biztosított munkaruha, és tisztálkodási eszköz
- Évfolyamismétlés: 1-10 évfolyamon
  11-12 szakképzés évfolyamon első alkalommal,

- Tanulói jogviszony fennállása alatt az első szakmai vizsga,
- megkezdett vizsga esetén a pótvizsga,
- első alkalommal a javítóvizsga

IX. Mellékletek

IX.1. Szöveges értékelés az 1 - 2. Évfolyamon

Hallássérült tanulók félévi szöveges értékelésének szempontjai

Magatartás:

- példás - jó - változó - rossz

Szorgalom:

- **p**éldás - jó - változó - hanyag

Társaihoz való viszonya:

- alkalmazkodó barátkozó - segítőkész - kissé zárkózott - zavarja társait - agresszív - betartja a szabályokat - önfegyelme még nem elég fejlett - a konfliktushelyzeteket nehezen, vagy egyáltalán nem tudja megoldani

Munkához és tanuláshoz való viszonya:

- fegyelmezett - önálló - kitartó - felületes - a munkavégzéshez több segítséget igényel - néha türelmetlen - türelmetlen - érdeklődő - érdeklődése felkelthető - érdeklődése változó - nem érdeklődő

Feladattudata, feladattartása:

- kialakult - változó - kialakulatlan

Figyelme:

- tartós - változó - szétszórt

Megfigyelőképessége:

- általában pontos - változó - általában pontatlan - a tárgyak és jelenségek lényegét megragadó - többnyire lényegtelen vonásokat észrevevő

Emlékezete:

- jó - közepes - gyenge

Gondolkodása:

- tapasztalatai, ismeretei gazdagok - átlagosak - szegényesek
- a dolgok, jelenségek közötti összefüggéseket könnyen felismeri - nehezen ismeri fel - csak segítséggel ismeri fel
- következtetései általában logikusak - hibásak - nem megfelelőek
- a kérdésekre többnyire helyesen válaszol - csak néha válaszol helyesen - néha hibásan válaszol - nem ad választ
- gyakran kérdez - néha kérdez - nem kérdez

Tanulékonysága:

- az új ismereteket gyorsan - közepes tempóban - megsegítéssel - lassan sajátítja el
- manuális gyakorlati képességei gyorsan - közepes tempóban - csak hosszas gyakorlás után alakulnak ki
- az elkövetett hibákat önállóan javítja - felnőtt irányításával javítja - felnőtt segítségével sem képes javítani

Magyar nyelv és irodalom:Kommunikáció, magyar nyelv és irodalom, anyanyelv

Tantárgyhoz való viszonya: - szívesen, aktívan vesz részt az órán - folyamatos biztatást, megerősítést igényel - folyamatos figyelmeztetésre hajlandó dolgozni - passzív

Önmagához mért fejlődése: - kimagasló - átlagos - minimális - hanyatló

Tantervi követelményeknek: - dicséretesen felelt meg - jól megfelelt - megfelelt - gyengén felelt meg - nem felelt meg (tanulmányait egyéni haladási terv alapján folytatja)

Munkatempó: -Jó - átlagos - lassú - nagyon lassú

Kommunikációs motiváció: Mások mondanivalójához való viszonyulás**:**- nincs - gyenge - megfelelő

Kommunikációban való részvétel minősége: - nem vesz részt - részben vesz részt - jól kommunikál

Beszédmegértés

Beszédértés: - *nem érti* - *nehezen érti* - *érti*

Hallási figyelem: - nincs - gyenge - megfelelő

Reakció mások beszédére: - nem reagál - részben reagál - megfelelően reagál

Beszédérthetőség

Hangszín

- bántó - erőtlen - megfelelő - kellemes

Beszédritmus, beszédtempó:

- gyors - lassú - megfelelő

Szókincs és nyelvi szerkezeti szint

Szókincs:

passzív: - kevés-, megfelelő - gazdag

aktív: -kevés- megfelelő- gazdag

Gondolatok kifejezése*:* -verbálisan jól kommunikál -agrammatikus mondatokat használ - szavakban, szótöredékekben - hangadással kísért jellel - csak jellel

- biztos, stabil - néha téveszt - hívókép segítségével ismeri fel - nem ismeri fel

Összeolvasás (analóg szótagok): - kiváló - folyamatos - megfelelő - lassú - nem tud összeolvasni

Olvasás (szavak, rövid mondatok) - kiváló - folyamatos - szótagoló - betűző - nem tud összeolvasni - jó tempójú -átlagos tempójú - lassú
Néma, értő olvasás (rajz, összehúzás, színezés, válaszadás...): - önálló - kis segítségre van szüksége - nem érti

Grafomotoros készség

Finommotorika- jó - megfelelő - gyenge

Ceruzafogás:- szabályos - görcsös - erőtlen

Vonalvezetés:- lendületes - biztos - akadozó - bizonytalan - pontatlan - mély nyomatékú - megfelelő erősségű

Íráskép:

Betűforma követés és alakítás: -szabályos, tetszetős - elnagyolt, szabálytalan - olvashatatlan

Vonalközbe helyezés:-jó - segítségre szorul - nem megfelelő

Betűkötés, kapcsolás: - szabályos, szabálytalan

Külalak: - tiszta, rendes, tetszetős- elfogadható - rendetlen, maszatos

Írás tempó: -jó - átlagos - lassú

Másolás: - írott és nyomtatott forma egyeztetése biztos - hívókép segítségével egyeztet - nem tudja

Másolás nyomtatott formáról írottra: -kiváló - jó - megfelelő - gyenge

Másolás írott formáról írottra:- kiváló - jó - megfelelő - gyenge

Tollbamondás:- látó-halló tollbamondás kiváló - hibátlan - kevés hibát vét - gyenge - nem megfelelő

Eszközszintű íráshasználat:- kiváló - jó - megfelelő - gyenge - nem megfelelő

Környezetben való tájékozódás- megfelelő - bizonytalan - gyenge

Idői tájékozódás:- biztos - néha téveszt - bizonytalan

Főfogalmak, ellentétek használata:- megfelelő - bizonytalan - gyenge

Önmagára és környezetére vonatkozó általános tájékozottság:- jó - megfelelő, bizonytalan, gyenge

Élőlények sajátosságainak ismerete:- biztos, tájékozott - megfelelő - gyenge

Környezetünk változásainak ismerete:- biztos, tájékozott - megfelelő, gyenge

Környezet- és természetvédő magatartása:- tudatos és felelősségteljes, óvó és védő - közömbös és nemtörődöm - rongáló és szennyező

Biztonságos közlekedés alapszabályainak betartása:- jól ismeri és alkalmazza - jól ismeri, de nem alkalmazza - nem ismeri - veszélyezteti önmagát és társait

Gyűjtő- és kutatómunka:-gyakran hoz érdekes híreket - esetenként aktív - passzív

Matematika

Tantárgyhoz való viszony:- szívesen, aktívan vesz részt az órán - kellő motiváció hatására dolgozik - csak folyamatos figyelmeztetésre hajlandó dolgozni - passzív

Önmagához mért fejlődése:- kimagasló - átlagos - minimális - hanyatló

Tantervi követelményeknek való megfelelés:- dicséretesen felelt meg - jól megfelelt - megfelelt - gyengén felelt meg - nem felelt meg (tanulmányait egyéni haladási terv alapján folytatja)

Munkatempó- jó - átlagos - lassú - nagyon lassú

Mennyiség és számfogalom:-biztos, kialakult - bizonytalan - gyenge - kialakulatlan

Csoportosítás, összehasonlítás, sorba rendezés:-tulajdonságokat önállóan felismeri - rávezetéssel ismeri fel - nem látja meg

Számköri ismeretei

Számlálás:biztos, folyamatos - akadozó, bizonytalan - csak számegyenesről dolgozik - számlálás ritmusa kialakulatlan

Tájékozódás az osztályfoknak megfelelő számkörben:-biztos, eszköz nélküli - biztos, de eszközzel - megfelelő - gyenge - eszközzel sem képes

Műveletek:-tartalmát érti, jól használja - hibátlan, de eszközhasználattal tájékozódik - bizonytalan, gyakran téveszt - felnőtt segítsége nélkül képtelen dolgozni

Szabály- és összefüggések felismerés:-önállóan meglátja és alkalmazza - rávezetéssel folytatja - felismerés nélkül hibásan oldja meg a feladatokat

Vizuális nevelés

Tantárgyhoz való viszony:-szívesen, aktívan vesz részt az órán - folyamatos biztatást, megerősítést igényel - folyamatos figyelmeztetésre hajlandó dolgozni - passzív

Önmagához mért fejlődés:-kimagasló, átlagos - minimális - hanyatló

Tantervi követelményeknek való megfelelés:-dicséretesen felelt meg - jól megfelelt - megfelelt - gyengén felelt meg

Technika és életvitel

Tájékozottság: Kiemelkedő - korának megfelelő - hiányos - gyér - kevés

Eszközhasználat: Biztonságos, helyes - megfelelő - bizonytalan, állandó segítségre szorul

Munkavégzés:pontos, gondos - megfelelő - pontatlan - nem képes egyedül elvégezni a feladatot

A tanult fogalmak ismerete:biztos - kevés hiba - felszínes - nagyon hiányos

Felszerelés:mindig hiánytalan - néha hiányos - gyakran hiányos

Környezethez való viszony:munka közben is tisztán tartja - rendet rak maga körül - rendetlenül hagyja

Kreativitás, alkotókészség:Sok önálló ötlete van - kevés ötlete van - nincs önálló ötlete

Rajz és vizuális nevelés

Szín ismeret:- biztos - kissé bizonytalan - hiányos- nem ismeri fel a színeket

Ábrázolás:- életkoránál jobb szintű - életkorának megfelelő szintű- életkorának gyengén, hiányosan felel meg- nem felel meg az életkori elvárásoknak

Alapszín ismeret, felhasználás:- biztos - hiányos - nem ismeri, nem alkalmazza

Eszközhasználat:- biztos - megfelelő - nem megfelelő

A munkadarab esztétikája:- tetszetős, tiszta - kisebb hibák - elfogadható - rendetlen, nem tiszta

Hallás- ritmusnevelés:

Ritmusgyakorlatok:- jó -megfelelő - elfogadható - gyenge

Mondókák, dalok ismerete:- tudja - nem tudja

A kézjelek ismerete:- ismeri, használja - ismeri, de nehezen használja - nem ismeri, használja

Zenehallgatás:- érdekli, örömmel hallgatja - időnként érdeklődést mutat - nem érdeklődik

Testnevelés:

Rendgyakorlatok végzése:- helyesen, biztosan hajtja végre - kissé bizonytalan - ismeretei hiányosan - nem tudja végrehajtani

Gimnasztikai feladatok végzése:- helyesen, ütemre végzi - ütem betartása nélkül végzi - biztatást igényel - rendezetlen a mozgáskoordinációja

Állóképesség:- *kiváló, átlagon felüli - jó, életkorának megfelelő - gyenge*

Társaihoz való viszony:- együttműködő, segítőkész, megértő - kívülálló, közömbös - elutasító

Mozgás:- ügyes, rendezett - lassú

Viselkedés - sportszerű - változó - rendbontó

Testnevelési játékokban:

A) a szabályok betartása:- a szabályokat betartja - figyelmeztetéssel tartja be - nem tartja be

B) hozzáállás:- aktív, jó csapatjátékos - közömbös, passzív - nem jó csapatjátékos

Atlétika:

Futómozgása:- helyes, rendezett - fejlesztésre szorul

Futóképessége.- kiváló - jó - gyenge - nagyon gyenge

Gyorsasága:- kiváló, gyors - jó - lassú - nagyon lassú

Ugrás:- mozgáskoordinációja jó - mozgáskoordinációja fejlesztésre szorul

Kislabdahajítás:- végrehajtása szabályos - fejlesztésre szorul

Torna:

Tornaelemek végrehajtása:- szabályos, pontos - kevés hiba - nem tudja végrehajtani

Labdagyakorlatok:

Labdakezelés- dicséretes - jó - gyenge

Labda dobás:- pontos - pontatlan - erőtlen

Labda elkapás. - biztos - bizonytalan - fél a labdától

Labdavezetés:- biztos, folyamatos - kevés megszakítás - gyenge

A szöveges értékelés szempontja hallássérült tanulóknál évvégén

Szociális viselkedés, együttműködés a felnőttekkel, gyermekekkel.

- a közösségben elfoglalt hely
- kapcsolat a társakkal
- kapcsolata tanárokkal, az iskola dolgozóival
- a konfliktus kezelés módjai
- személyiségének jellemző vonásai

Szorgalom, feladattudat, feladatvégzés

- viszonyulása a tanuláshoz
- az egyéni képességek viszonya a teljesítményhez.
- idő- és munkaszervezés
- tanórai aktivitás
- többletek (szorgalmi feladatok, önként vállalt feladatok stb.)
- a feladatvégzés minősége.
- figyelme terjedelme

Kommunikáció, magyar nyelv és irodalom

Kommunikációs motiváció

- mások mondanivalójához való viszonyulás
- a kommunikációban való részvétel minősége

Beszédmegértés

- beszédértés
- hallási figyelem
- reakció mások beszédére

Beszédérthetőség

- hangszín
- alapzönge
- beszédritmus
- beszédtempó
- hangerő

A szókincs és a nyelvi szerkezeti szint komplex jellemzése

- szókincs
- a gondolatok kifejezésének jellemzői (toldalékolás, világosság)
- beszédalaki szint (tanult és spontán használt nyelvi formák)
- hibák korrigálásának módja

Olvasás

- olvasástechnika
- hangsúly
- kiejtés
- hangerő az olvasás során
- szöveghűség
- olvasási hibák
- az olvasás folyamatossága

Szövegértés

- némán olvasott szöveg esetén
- hangosan olvasott szöveg esetén
- lényegkiemelés szintje
- szövegértést bizonyító feladatok megoldásának szintje
- események sorrendjének megállapítása
- a szövegben való tájékozódás szintje
- a szövegtől való elvonatkoztatás szintje

Írás, íráshasználat

- írásképp
- írásbeli munkák minősége
- írástempó

- írástevékenység gondolkodó vagy mechanikus
- füzetvezetés jellemzője

Nyelvtan

- helyesírás
- szabályalkalmazási szint
- feladat megoldás
- nyelvhelyesség
- tollbamondás
- önálló írás

Fogalmazás

- mondatalkotási szint
- címadás
- egyéni ötletek alkalmazásának szintje
- egyszerű történetek önálló elkészítésének szintje
- a kreativitás szintje

Matematika

- számkörben való tájékozottság
- műveletek elvégzésének szintje
- szöveges feladatok megoldásának szintje
- mérések, átváltások
- feladatmegoldás szintje
- viszonyulás a matematikához

Természetismeret

- megfigyelések, kísérletek végzésének szintje
- a tanult fogalmak, kifejezések alkalmazásának szintje
- az összefüggések felismerésének szintje
- térben és síkban való tájékozottság
- gyűjtőmunkában való részvétel
- órai aktivitás
- a tanultakról való beszámolás szintje

Készségfejlesztő foglalkozások

Hallás - ritmus nevelés, rajz - vizuális nevelés, technika, testnevelés

- tantárgyi ismeretek
- eszközhasználat
- anyaghasználat
- ritmusérzéke
- tantárgyhoz való viszonyulás
- munkadarabjainak, rajzainak minősége
- képi, plasztikai kifejező készség
- színhasználat
- kreativitás

- erőnlét, állóképesség
- labdaérzék
- kitartás
- kudarctűrő képesség
- mozgás rendezettség

Ezen szempontok figyelembevételével készül el a félévi és év végi értékelés. Félévkor az „Ellenőrzőbe” évvégén pedig „Értékelő lap” - on történik a szülők tájékoztatása. Az „Értékelő lap” a bizonyítvány melléklete, mely tartalmazza az általános tanulmányi eredményt és a nevelőtestület határozatát is.

IX.2. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

Hallássérült tanulók

Hallássérült Tanulásban-- és értelmileg akadályozott tanulók

A tanulók fizikai és motoros képességeit felső tagozatban a NETFIT méréssel végezzük.

5-8.. osztályban alkalmazott NETFIT mérés:

A NETFIT TESZTJEINEK LEÍRÁSAI

- **Testösszetétel és tápláltsági állapot**

A testösszetétel jellemzése a testtömeg-index (body mass index - BMI), a testzsír-százalék (percent body fat - PBF) és a derék-csípő arány (waist-hip ratio - WHR) mérése során kapott adatokra épül. A vizsgálatot a testtömeg és a testmagasság mérésével célszerű kezdeni, ami szükséges a testtömeg-index kiszámításához. Ezt követheti a derék és a csípő kerületének mérése és a derék-csípő arány számítása. Végül a MDSZ által biztosított bioimpedancia-analizátor segítségével a testzsír-százalék mérését végezzük el.

Ütemezett hasizom teszt

Cél: A hasizmok erő-állóképességének mérése.

Eszköz: a teszt hanganyaga és a hanganyagot lejátszó eszköz, szőnyeg, mérőcsík.

Ismétlések száma: maximum 75 db.

Kiinduló helyzet: A tanuló hanyattfekszik egy szőnyegen, térdeit kb. 140°-os szögben behajlítja, talpait a talajon tartja kissé nyitott helyzetben, karjai a törzse mellett vannak, tenyere a talaj felé néz, az ujjai nyújtva, feje a talajon. A kiinduló helyzetet felvétele után a társa egy mérőcsíkot helyez el a tanuló behajlított lábai alatt úgy, hogy ujja éppen érintse a mérőcsík hozzá közelebbi szélét.

Feladat: A tanulónak a lehető legtöbb szabályos hasprést kell végeznie a hanganyag által diktált ütemben (1 db hasprés / 3 mp) hajlított térdekkel úgy, hogy lapockáit a talajról elemelve, ujjait a talajon előre csúsztatva érinti meg a mérőcsík távolabbi szélét, miközben sarkai folyamatosan érintik a talajt. A teszt addig tart, amíg a tanuló el nem éri a maximális ismétlésszámot (75 db), vagy már nem képes több hasprést teljesíteni a helyes technikával, illetve másodjára téveszti el az ütemet. A helyes végrehajtások számát a társa számolja, és figyelmezteti a hibákra.

Értékelés: A teszt eredményét a teljes ismétlések száma adja.

- **Törzsemelés teszt**

Cél: A hátizmok erejének mérése.

Eszköz: centiméteres beosztású mérőrúd, szőnyeg, jelölőpont.

Kísérletek száma: kettő.

Kiinduló helyzet: A tanuló hason fekvésben helyezkedik el egy szőnyegen úgy, hogy a lábujjai a talajon vannak, kezeit pedig a combjai alá teszi.

Feladat: A tanuló lassú ütemben megemeli a törzsét, és miközben folyamatosan a szemével egy vonalban elhelyezett jelölőtárgyat nézi, tehát fejét egyenes vonalban tartja a törzs meghosszabbításaként. A törzs emelt helyzetét egészen addig megtartja, amíg társa le nem méri egy vonalzó vagy mérőrúd segítségével talaj és a tanuló álla közti távolságot. Ügyelni kell arra, hogy a hátrahajlítás ne legyen túlzott mértékű!

Értékelés: A tesztet kétszer kell végrehajtani és a jobbik eredményt kell feljegyezni centiméteres pontossággal. (A 30 cm-nél jobb eredményt is 30 cm-ként kell rögzíteni!)

- **Üte mezett fekvőtámasz teszt**

Cél: A vállövi és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérése.

Eszköz: a teszt hanganyaga és a hanganyagot lejátszó eszköz.

Ismétlések száma: maximum 86 db.

Kiinduló helyzet: A tanuló vállszélességű fekvőtámaszban helyezkedik el, kezei előre néznek, ujjai nyújtottak, lábai egyenesek és kissé nyitottak, lábujjain támaszkodik. (A teszt hanganyagának indításáig térdelőtámaszba ereszkedhet!)

Feladat: A tanuló maximális számú karhajlítás-nyújtást igyekszik végrehajtani a hanganyag által diktált ütemben (1 db karhajlítás-nyújtás / 3 mp), törekedve arra, hogy teste folyamatosan egyenes vonalban maradjon, és a karhajlítás mélysége minden ismétlésnél kb. 90°-os legyen. A teszt addig tart, amíg a tanuló el nem éri a maximális ismétlésszámot (86 db), vagy már nem képes több karhajlítás-nyújtást helyes technikával végrehajtani, magáll, illetve másodjára téveszti el az ütemet. A helyes végrehajtások számát a társa számolja, és figyelmezteti a hibákra.

Értékelés: A teszt eredményét a teljes ismétlések száma adja.

Kézi szorítóerő mérése

Cél: Az alkar izmainak maximális erejének mérése.

Eszköz: állítható markolatú kézi dinamométer.

Kísérletek száma: kettő + kettő.

Kiinduló helyzet: A tanuló az ügyesebbik kezébe veszi a kézi dinamométert, karját mélytartásba engedi úgy, hogy a kézfej és az alkar egyenes vonalban legyen.

Feladat: A tanuló az ügyesebbik kezével megpróbálja összeszorítani a kézi dinamóméter markolatát maximális erőkifejtéssel és megtartani két másodpercig.

A tesztet egyenes csuklóval és egyenletes, határozott mozdulattal kell végrehajtani, gyors rángató mozdulatok nélkül, illetve nem szabad a teszt végrehajtása közben a kart felemelni a és/vagy a mérőeszközt a testéhez szorítani. A tesztet kétszer kell végrehajtani az ügyesebbik kézzel, a két kísérlet között egy rövid szünettel, majd ugyanilyen módon az ügyetlenebbik kézzel is.

Értékelés: A két kísérlet közül a jobbik eredményt kell feljegyezni 1 kg-os pontossággal.

- **Helyből távol ugrás teszt**

Cél: A láb dinamikus erejének mérése.

Eszköz: mérőszalag.

Kísérletek száma: kettő.

Kiinduló helyzet: A tanuló a kijelölt vonal mögött áll, térdei hajlítottak, a karjai a test előtt, párhuzamosan a talajjal, a lábujjak éppen érintik az elugró vonalat.

Feladat: A tanuló a kar hátra majd előrelendítésével vegyen lendületet és rugaszkodjon el arra törekedve, hogy a lehető legmesszebb érjen talajt.

Értékelés: A tanuló két kísérletet tehet és a jobbik eredményt kell rögzíteni az elért távolságot centiméterben megadva. Az ugrás távolságát az elugró helyhez közelebb eső sarok talajra érkezési pontjáig mért legrövidebb távolság adja.

- **Hajlékonysági teszt**

Cél: Az ízületi mozgásterjedelem és a térdhajlító izmok nyújthatóságának vizsgálata.

Eszköz: mérőskálával ellátott stabil mérőeszköz.

Kísérletek száma: kettő + kettő.

Kiinduló helyzet: A tanuló nyújtott ülésben helyezkedik el a mérőskálával ellátott stabil mérőeszközzel szemben úgy, hogy egyik térdét behajlítja és a talpát a talajon tartja, másik lábának talpát pedig a mérőeszköz oldalához illeszti.

Feladat: A tanuló három előrehajlítást követően, kezét a mérőeszköz tetején lévő mérőskálán előrecsúsztatva maximális mértékű előrenyúlást végez az előírt testhelyzet megtartásával. A tesztet lábtartáscserével az ellenkező oldalra is meg kell ismételni.

Értékelés: Mindkét oldali végrehajtás eredményét 0,5 cm pontossággal kell rögzíteni.

A teszt abban különbözik a hagyományos „sit and reach" teszttől, hogy a tanulót egy időben csak az egyik oldalt méri, így könnyebben kiszűrhető a két oldal közötti eltérés.

- **Állóképességi ingafutás teszt (20méter vagy 15méter**

Cél: Az aerob kapacitás mérése.

Eszköz: a teszt hanganyaga és a hanganyagot lejátszó eszköz, jelzőbóják.

Ismétlések száma: maximum 147 hossz (21 szint).

Kiinduló helyzet: a tanulók felsorakoznak a számukra kijelölt pályák rajthelyeinél, párjaik pedig mögöttük helyezkednek el törökülésben, és figyelik társaik teljesítményét.

Feladat: A tanulóknak maximális számú 20 méteres szakasz megtételére kell törekedniük a futás sebességét a hanganyag által diktált iramhoz igazítva. A tesztet a progresszív intenzitás jellemzi, azaz a teszt eleje könnyű és fokozatosan nehezedik. A teszthez kapcsolódó hanganyagban percenként emelkedően 21 szint különül el: az első szinten 9 másodperc áll rendelkezésre a 20 méteres táv teljesítésére, ami szintenként 1,5 másodperccel csökken. Az egyes szintek közötti váltásra háromszori hangjelzés figyelmezteti a tanulókat, jelezve hogy gyorsabb tempóra kell váltaniuk.

Az adott szakasz akkor tekinthető teljesítettnek, ha a tanuló legkésőbb a hangjelzéssel egy időben legalább egy lábbal érint a 20 méteres szakaszt jelző vonalat vagy áthalad rajta. Ha a tanuló a hangjelzés előtt éri el a vonalat, meg kell várnia a jelzést, és csak a jelzés elhangzása után indulhat el visszafelé. A teszt akkor ér véget, ha a tanuló a második hibáját véti, azaz nem éri el a vonalat a hangjelzésre vagy nem tudja folytatni a futást.

Értékelés: A tesztet a teljesített szakaszok alapján értékeljük, egy táblázat segítségével megállapítva, hogy a tanuló hányadik szintet érte el, és méterben is megadhatjuk a tanuló által megtett távolságot.

IX.3. Tantermen kívüli digitális munkarenddel kapcsolatos szabályozások, ajánlások

Az oktatásban a pedagógus szerepe összetett. Egyfelől a pedagógus, mint információforrás, a tudás átadója és a különféle kompetenciák fejlesztője áll a tanulók rendelkezésére, másfelől a tanuló önálló tanulását támogató motiváló, irányító, tutor szerepe is van. Egy olyan helyzetben, amikor a pedagógusnak nincs lehetősége közvetlen személyes kapcsolatot fenntartani a tanulókkal, az utóbbi szerepköre válik hangsúlyosabbá: támogatnia kell a tanulók önálló tanulását, információ-felkutatását és -feldolgozását.

A tanuláshoz való jog érvényesítése érdekében a pedagógusok a lehetőségeikhez mérten az infokommunikációs eszközök használatával, távolról, online adnak tájékoztatást a tanulóknak, támogatják őket a tanulásban, megjelölik a feldolgozandó tananyagrészeket és meghatározzák a számonkérés vagy a beszámolás módját.

IX.3.1. Kapcsolattartás tanár és diák között, a feladatok kiadása

A pedagógus átgondolja, összeállítja az adott hetek tantárgyi tematikáját, megjelöli a feldolgozandó tananyagokat, az adott tantárgy tankönyvi fejezeteit, mely feladatokat kell a munkafüzetből, a feladatgyűjteményből megoldani, milyen kutatást, beszámolót kell elkészíteni, stb. Az intézmény felkészül arra, hogy ezeket az információkat a szülők számára is hozzáférhetővé tegye elektronikusan (pl. az iskola honlapján, az e-Kréta felületen, e- mailben kiküldve) vagy akár papíron.A tanulók számára fontos információforrás a tankönyv, ha ez bármely tanulónak hiányzik, biztosítjuk ezeket az érintettek számára az iskolai könyvtárból.

Tájékoztatjuk a tanulókat illetve gondviselőiket arról, hogyan kommunikálhatnak az egyes pedagógusokkal (pl. a pedagógusok e-mail címének, más online elérhetőségeik megadásával, az oktatásban használt online felületek megjelölésével).

Ha nincs otthon számítógép vagy internetkapcsolat

A pedagógusok papír alapon postai úton juttatják el a tanulóknak a tananyagot, feladatokat.

A feladatok visszaküldése történhet telefonos fénykép formájában vagy postai úton egyéni megbeszélés alapján. A feladatok visszaküldésének határidejét a pedagógus jelöli ki.

IX.3.2. Távoktatást támogató eszköz a KRÉTA-rendszer

A pedagógusok a A Köznevelési Regisztrációs és Tanulmányi Alaprendszer (a továbbiakban: KRÉTA) rendszerbe minden esetben feltöltik az elektronikus naplóba a tanóra témáját és a házi feladatot. Ez történhet a tankönyv és munkafüzet oldalszámainak megjelölésével, illetve online feladatok elérési útjának megjelölésével (link csatolása)

A KRÉTA rendszerben a házi feladatok funkcióval az otthoni tanulás támogatásához feladatok, tananyagok juttathatók el a tanulókhoz és szüleikhez. A felületen lehetőség van a foglalkozásokról/tanórákról jegyzet készítésére, valamint weboldalak linkjeinek csatolására, melyekre rákattintva, a tanuló és/vagy a szülő - a mobil applikáció vagy internetes felület segítségével - meg tudja nézni az ismeret- és tananyagot.

A tanulási folyamat nyomon követése és az értékelés

A pedagógusok rendszeresen motiválják a tanulókat beszámoltatással - és főleg az önértékelés,

önellenőrzés érdekében - online feladatokkal.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy maradjon reális az a feladatmennyiség, amely a tanulók számára kiadásra kerül. Ezzel párhuzamosan, az értékelést is úgy kell megtervezni, hogy teljesíthető terhet rójon annak résztvevőire, ugyanakkor érthető, világos és reális és fejlődésre is inspiráló visszajelzést biztosítson.

Az értékelés módszerei szerint lehet élő (valós idejű) vagy időben késleltetett beszámoltatás - amelyek támogathatják a gyakorlást és a számonkérést is -, illetve lehet folyamatba ágyazott értékelés.

Az élő (valós idejű) beszámoltatás megvalósítható videókonferencia, telefon, csevegőprogramok, telefonos alkalmazások (például videócsevegések), illetve az Office365 csomag szoftvereinek használatával is.

Az időben késleltetett távoli beszámoltatást segíthetik a fórumok, a megosztott dokumentumok, táblázatok, az online kérdőívek, a különféle tesztek. A pedagógus kérhet a tanulótól házi dolgozatot, prezentációt, multimédiás (fotó, videó, montázs, kollázs, moodboard vagy hangulattábla, gondolattérkép, problémafa) beadandó feladatokat, vagy blogbejegyzést, wiki készítését. Az online tesztek időzíthetők, személyre szabhatók, kiadhatók egyénnek, kisebb vagy teljes csoportoknak, megvalósítható velük a differenciálás. Lehetőség van arra, hogy teszteket valós időben oldjon meg a csoport, de arra is, hogy egyes kérdéseknek utánanézzenek, hozzákeressenek információkat. Készíthetnek a pedagógusok maguk is teszteket, de alkalmasak lehetnek a munkára kész tesztek vagy akár egy-egy kvízjáték is. Az online tesztek kiválthatók e-mailben kiküldött kérdőívvel is, ebben az esetben a tanulók is e-mailben küldhetik be a válaszaikat, az ellenőrzés a pedagógus feladata. Internetes elérés hiányában a papír alapú számonkérés is megvalósulhat.

Lehetőség kínálkozik arra, hogy a tanuló offline oldjon meg feladatot, például készítsen kézzel egy poszter, táblázatot, kreatív, illetve művészi alkotást, és annak digitális változatát (fényképét, hang- vagy videófelvételét) küldje el postán vagy töltse fel egy előre megadott tárhelyre vagy felületre esetleg telefonon mms képpel.

A folyamatba ágyazott értékelést segítik a különféle szavazó- és tesztkészítő rendszerek, amelyekhez sokféle ingyenes program érhető el. A digitális pedagógiában jártas pedagógusok használhatnak digitális projekt-laborokat, projektszobákat, webquesteket, vagy játékosított oktatási keretrendszereket. Ezekben megadhatók egyéni vagy csoportos feladatok, és követhető akár a folyamat során, akár pedig annak végén a tanulók aktivitása, munkája. A játékosított rendszerekben a tanulók maguk választanak elérendő célértéket, majd annak függvényében választanak és oldanak meg a pedagógus által megadott kínálatból feladatokat: ezek követésére és értékelésére is több ingyenes felület alkalmas. A legtöbb ilyen felület alkalmas a tanulói tevékenységek naplózására, és a közvetlen értékelésre is.

A pedagógiai értékelés kiegészülhet a tanulói önértékelési lehetőségekkel. Ilyenek lehetnek a pedagógus által összeállított szempontsorok tanulói önértékeléshez. Ezeket a tanulók kitölthetik táblázatokban, tesztekben is. A pedagógusok bátoríthatják a tanulókat arra is, hogy önreflektív eszközöket használjanak. Ezek lehetnek akár egyszerű ellenőrző listák, akár a tanulás affektív elemeit (motiváció, attitűd, érdeklődés) vagy egyéb készségek fejlődését (például: időmenedzsment, énhatékonyság, önmotiváció) mérő saját készítésű (vagy az interneten elérhető) gyors tesztek, kérdőívek, felmérések, de a tanulók által készített naplók, rövid szöveges beszámolók, fórumbejegyzések, moodboardok (hangulattáblák), vagy hangulatjelekkel (emotikonokkal) készített visszajelzések a tanulási folyamat egyes lépéseiről, a feladatvégzésről vagy teljesítményükről. Ezeknek az eszközöknek lényeges hozadéka a tanulók önismeretének fejlesztése, és a reflektív szemlélet elsajátítása, amelyek az úgynevezett 21. századi készségek között alapvető fontosságúak.

A pedagógiai értékelést célja vagy funkciója szerint három fő csoportba sorolják.

1. Tantermen kívüli helyzetben háttérbe szorul a tanulók tudásszintjét, témához (vagy tanuláshoz) való viszonyulását vagy motiváltsági szintjét megállapító diagnosztikus (helyzetfeltáró) értékelés szerepe. Vannak erre is lkalmas módszerek. A folyamatba ágyazott diagnosztikus értékelés módszerei például a mini-tesztek, kvízek, tudáspróbák.
2. A szummatív értékelésre a távoktatásban is szükség van. A szummatív (összegző) értékelés egyik lehetséges módszere az online munka során összeállított elektronikus portfólió, amely a tanulók munkáit, feljegyzéseit, rögzített tapasztalatait és a pedagógus visszajelzéseit gyűjti össze. Ez lehet egy-egy, a tanuló által készített és a pedagógussal megosztott mappa, de akár egybeszerkesztett szöveges fájl is. A portfólió tartalmát és értékelésének a szempontrendszerét a pedagógus és a tanulók közös megbeszéléssel is kialakíthatják. A portfólió kiválóan segíti a tanulói önértékelés fejlődését. Ugyanakkor szummatív értékelésre alkalmasak a fentiekben ismertetett módszerek közül a valós idejű tesztek (amennyiben meg lehet győződni arról, hogy a tanuló egyéni munkáját értékeli), vagy az időben késleltetett módszerek közül a beszámoltatás eszközei is.
3. A távoktatás során a formatív (fejlesztő, formáló, támogató, alakító-segítő) értékelés szerepe előtérbe kerül. A formatív értékelés a fejlődés folyamatát állítja a középpontba, lehetőséget adva az egyéni fejlődési utak bejárására, és a tanulás folyamatos igazítására, korrigálására, alakítására. A formatív értékelés során a pedagógus két fő módon segítheti a tanulók előrelépését: a tanulók haladását, tudásszerzését, ismeret-elsajátítását, önálló kérdésfeltevését, vizsgálódását, tapasztalatszerzését és problémamegoldását megerősítő, támogató visszajelzésekkel, illetve a tanulókat „helyzetbe hozó”, a feladat megoldására, alkotó gondolkodásra képessé tevő visszajelzésekkel. A formatív értékelés szerepe azért is fontos a távoktatás során, mert a tanulás-tanítás folyamatában megszokott, a pedagógusok által jól dekódolt metakommunikatív jelzéseket az online munka során jellemzően nem lehet pontosan érzékelni. Ezért érdemes a pedagógiai folyamatokat eleve úgy tervezni, hogy abban a folyamatba ágyazott, formatív értékelésnek helye legyen. A formatív értékelésben a pedagógus munkáját segítik az önellenőrzést biztosító feladatok és tesztek, amelyek adaptív módon támogatják a tanuló előrehaladását, önálló tananyagfeldolgozását.

Az értékelési forma kiválasztásánál figyelembe kell venni:

- az értékelés célját: Milyen fajta visszajelzést kíván adni a pedagógus? Kinek szánja az értékelést?A tanulási folyamatot, az egyéni fejlődést, a csoport együttműködését kívánja-e segíteni, vagy a tanulás eredményéről, esetleg az előzetes tudásról adna-e visszajelzést?
- a tanulók életkori sajátosságait: Mi az, amit megértenek? Mi az, amit használni tudnak? Mi az, amit használhatnak?(Vannak-e a felületnek életkori megkötései?a tanulók egyéni sajátosságait: Akadálymentes-e a felület mindenki számára? Lehet-e egyénre szabott megoldásokat (is) választani?
- az elérhető (infrastrukturális) lehetőségeket: Van-e minden érintettnek elérhető internetkapcsolata, eszköze? Milyen csatornát tud minden érintett használni? Hogyan férhet hozzá az értékelést adó felülethez?
- a tanulócsoport (az osztály) és a tantárgy, illetve a pedagógus értékelési szokásait, hagyományait: Mi az, ami ismert? Mi az, ami megszokott? Mi az, amit könnyen el tud sajátítani? Mi az, ami a tanulók és a szülők számára is érthető visszajelzést biztosít?
- az adatvédelmi szempontokat (különösen tanulói társértékelés esetén): Keletkeznek-e

érzékeny adatok? Ki férhet hozzá az értékeléshez? Ki használhatja a felületet? Kell-e a felületen a tanulóknak (vagy a szülőknek) profilt készíteniük, és ha igen, akkor az milyen adatokat tartalmaz? Vannak-e olyan adatvédelmi beállítások, amivel biztosítani lehet az adatvédelmet?

Adatkezelés

- Belépéshez, regisztrációhoz csak a mindenképp szükséges adatok megadása javasolt.
- Az online rendszerek igénybevételéhez, a felhasználók személyes adatainak a kezeléséhez a felhasználók belegyezésüket adják, jognyilatkozatot tesznek. Azonban a 14. életévét be nem töltött kiskorúak nem tehetnek jognyilatkozatot, tehát nem regisztrálhatnak weboldalakon, nem járulhatnak hozzá az adatkezeléshez. Helyettük a szülő regisztrálhat, amennyiben ezt az adott szolgáltató adatkezelési elvei is lehetővé teszik.

IX.3.3. Tájékoztató a tantermen kívüli, digitális munkarendben való részvétel során megvalósuló adatkezelésről

A tantermen kívüli, digitális munkarendben végzett oktatás a már megszokott, tantermi órától eltérő adatkezeléseket is maga után vonhat. Az iskolában érvényesülő általános adatkezelési szabályokon túl az online térben megtartott órák során is kiemelt figyelmet fordítunk az adatvédelem és adatbiztonság érvényesülésére. Ennek egyik eleme ez a tájékoztatás is.

Az adatkezelő a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (Nkt.), valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény értelmében a köznevelési intézmény.

Az adatkezelő megnevezése, elérhetőségei:

Cházár András EGYMI

2600 Vác, Március 15 tér 6.

Telefonszám: **0627502185**

E-mail: titkarsag@chazar.hu

Az adatkezelés jogi háttere

Az adatkezelésre vonatkozóan számos jogszabály tartalmaz kötelező előírásokat. Ezek közül az egyik, amivel gyakran lehet találkozni a GDPR, de számos esetben az Infotörvényre is hivatkozik az adatkezelő.

Az adatkezelés jogalapja, a kezelt adatok köre

A tantermen kívüli, digitális munkarendben megvalósuló oktatás során a személyes adatok kezelését az előbb említett Általános Adatvédelmi Rendelet, a GDPR teszi jogszerűen lehetővé az iskola, mint köznevelési intézmény (adatkezelő) számára.

Az ún. jogalap a GDPR 6. cikk (1) bekezdésének e) pontja, vagyis ez az adatkezelés az oktatás keretében végzett feladatok végrehajtásához szükséges. A tanárok az oktatási-nevelési feladatuk elvégzése érdekében kezelhetik a tanulók személyes adatait.

Az oktatási-nevelési feladat során kezelt személyes adatok, így különösen a fénykép, videofelvétel, vagy hangfelvétel kezelésének célja

- az ingyenes és kötelező alapfokú, valamint az
- ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása,
- a köznevelési intézmény jogszabályban meghatározott feladatainak ellátása, és
- a digitális munkarendben végzett oktatási tevékenység ellátásával kapcsolatos feladatok végzése, kapcsolattartás, az ismeretek átadása és az ismeret (számonkérés) vagy jelenlét ellenőrzése.

Csak a fent meghatározott célok elérése érdekében és azzal arányosan lehet kezelni az oktatás során keletkezett személyes adatokat, betartva az adatkezelésre vonatkozó alapelveket, biztonsági előírásokat.

Az adatkezelés időtartama

Az adatkezelés alapvetően az adatkezelési cél megvalósulásáig tart. Ezért a tantermen kívüli, digitális munkarendben végzett oktatás során keletkezett, a tanulóról készült, vagy a tanuló saját magáról készített és elküldött fénykép, videofelvétel vagy hangfelvétel adatokat a pedagógus az értékelés megtörténte után, de legkésőbb a tanév végén haladéktalanul, vissza nem állítható módon törölni köteles.

Adatbiztonság

Tekintettel arra, hogy a személyes adatok kezelése nem csak az iskola falain belül történik, a biztonságos környezet megteremtése közös feladat, így mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy megakadályozzuk az adatkezeléshez használt eszközök, adattárak, belépési jelszavak stb. illetéktelenek (a családtagok is ennek minősülhetnek) általi hozzáférését. Mindezekre tekintettel el kell kerülni a tanulók (szülői felügyeletet gyakorló személy) által megküldött/feltöltött videók adathordozóra történő kimásolását.

A pedagógust a tanulóval kapcsolatosan tudomására jutott adatok vonatkozásában az Nkt. alapján titoktartási kötelezettség terheli.

Az adatkezeléssel kapcsolatos jogok érvényesítése és a jogorvoslati lehetőségek

Az adatbiztonsági követelmények teljesülése és a tanuló jogainak védelme érdekében a tájékoztatás megadása, az adatokba történő betekintés biztosítása, illetve azokról másolat kiadása is az érintett tanuló (szülői felügyeletet gyakorló személy) személyének azonosításához kötött.

Kiskorú tanuló esetén, a szülői felügyeletet gyakorló személy gyakorolhatja ezeket a jogokat.

Az adatkezelő, az érintett tanuló (szülői felügyeletet gyakorló személy) által benyújtott, az őt megillető jogosultságok érvényesítésére irányuló kérelmet annak benyújtásától számított legrövidebb idő alatt, de legfeljebb huszonöt napon belül elbírálja és döntéséről a kérelmet benyújtót írásban vagy elektronikusan benyújtott kérelem esetén elektronikus úton értesíti.

Tájékoztatás és hozzáférés joga:

Az adatkezeléssel érintett tanuló (szülői felügyeletet gyakorló személy) a köznevelési intézményhez, mint adatkezelőhöz eljutatott kérelmében tájékoztatást kérhet arról, hogy a tantermen kívüli, digitális munkarendben végzett feladatellátás során készült-e a tanulóról felvétel, és ha igen, milyen felvételek készültek.

Az adatkezeléssel érintett tanuló (szülői felügyeletet gyakorló személy) a köznevelési intézményhez, mint adatkezelőhöz eljutatott kérelmében tájékoztatást kérhet arról, hogy ki, milyen jogalapon, milyen adatkezelési célból, mennyi ideig és milyen személyes adatokat kezel a tanulóról, továbbá arról, hogy kinek, mikor, milyen jogszabály alapján, a tanuló mely személyes adataihoz biztosított hozzáférést vagy kinek továbbította a tanuló személyes adatait.

Helyesbítéshez való jog:

Az adatkezelés jellegére tekintettel az érintett helyesbítéshez való jogának gyakorlása logikailag kizárt.

Tiltakozás joga:

A tanuló (szülői felügyeletet gyakorló személy), a tanuló saját helyzetével kapcsolatos okokból bármikor tiltakozhat az adatkezelés ellen, ha álláspontja szerint az adatkezelő a személyes adatokat a jelen adatkezelési tájékoztatóban megjelölt céllal összefüggésben nem megfelelően kezelné.

Törléshez való jog:

A tájékoztatóban ismertetett adatkezelés kapcsán a tanuló (szülői felügyeletet gyakorló személy) csak akkor élhet a törléshez való jogával, ha az adatkezelő köznevelési intézmény közfeladat ellátása keretében végzett feladata végrehajtásához az adat nem szükséges.

A zároláshoz (adatkezelés korlátozásához) való jog:

A tanuló (szülői felügyeletet gyakorló személy) kérheti, hogy a tanuló személyes adatai kezelését az adatkezelő korlátozza, amennyiben az adatkezelőnek már nincs szüksége a személyes adatokra adatkezelés céljából, de az érintett igényli azokat jogi igények előterjesztéséhez, érvényesítéséhez vagy védelméhez, vagy az érintett tiltakozott az adatkezelés ellen. Ez utóbbi esetben a korlátozás arra az időtartamra vonatkozik, amíg megállapításra nem kerül, hogy az adatkezelő jogos indokai elsőbbséget élveznek-e az érintett jogos indokaival szemben.

Jogorvoslathoz való jog:

Ha az feltételezhető, hogy sérültek a tanuló adatkezeléssel kapcsolatos jogai, az adatkezelő a tanuló személyes adatainak kezelése során megsértette a hatályos adatvédelmi követelményeket, akkor

- az iskolához, mint adatkezelőhöz lehet fordulni, vagy
- lehet kérni a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (Székhely: 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 22/C., www.naih.hu, ugyfelszolgalat@naih.hu) vizsgálatát, továbbá lehetőség van a személyes adatok védelme érdekében bírósághoz fordulni.

IX.4. PROJEKT hetek

1. Témahét: Farsang

TARTALOM SZERINT	BEÉPÜLÉS
Technika	Tanítási kísérő projekt
Művészeti	Órai projekt
Kutatási	
Néprajzi	

TÉMAHÉT TERVEZÉS

TÉMAVÁLASZTÁS	CÉLKITŰZÉS	MEGVALÓSULÁS FELTÉTELEI
Tanévzáró értekezlet	**Anyanyelvi kompetencia:** - szókincsbővítés - nyelvi szerkezetalkotás - helyesírási készség fejlesztése - önállóság az ismeretszerzésben és feldolgozásban **Esztétikai - művészeti attitűdök ismeretek**	Iskola, iskola alapítványa, szponzorok, szülők, szülői munkaközösség A témahétbe bevontak köre: 1/1 - 8 **Tantárgyak:** - magyar - hall ás-ritmusnevelés - vizuális nevelés - szabadidős tevékenység

	fejlesztése: - kreativitás fejlesztése - a múlt értékeinek megismerése-hagyományok ápolása, tisztelete - a szűkebb és tágabb környezetünk kultúrájának megismerése **Szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése:** - tiszteljék a különböző társadalmi és etnikai csoportok sokszínűségét	**Érintett pedagógusok:** - osztályfőnökök - az adott tantárgyat tanító pedagógusok - nevelőtanár **Feladatok kiosztása:** - lásd érintett pedagógusok **Értékelés:** - A gyermekmunkák bemutatása és közös értékelése. - Tanulói tetszésindex a témahétről - külső értékelés (zsűri)

Farsang: 1. évfolyamtól (1/1-1/2-1/3)- 4. évfolyam

		Fejlesztendő területek	Munkaformák	Eszközök
Téma feldolgozása	A farsangi ünnepkör jellemzői - vízkereszttől hamvazó szerdáig.	Anyanyelvi kompetencia	Frontális differenciál foglalkozás munka.	- - karton, - - rajzlap, - - könyvek, - - folyóiratok, - - újságok, - - útikönyvek, - - ismeretterjesztő könyvek, - digitális képanyag
Gyűjtőmunka	Képek gyűjtése városnézés farsangi hangulat	Megfigyelőképesség manuális készség (finommotorika)	Egyéni és csoport munka	- újságok - olló - ragasztó - karton - digitális képanyag
Időjárás természeti változások megfigyelése		Természettudományos kompetencia, anyanyelvi szerkezetalkotási készség, - szókincsbővítés	Egyéni és csoport munka	- rajzlap - színes ceruza - tempera - foto papír
Mese, vers, báb, zenehallgatás		Szövegértési készség fejlesztése esztétikai érzék fejlesztése, kreativitás fejlesztése	Frontális és pármunka differenciált foglalkozás.	- tankönyvek szépirodalmi kiadványok
Pantomimjáték, szerepjáték		Anyanyelvi kompetencia empátiás készség, mozgáskészség szociáliskompetenciák	Frontális és differenciált munka.	- filctoll - szócsík - felíratok - különböző használati tárgyak

Maszk-, álarc- és jelmezkészítés		Manuális készség fejlesztése esztétikai érzék fejlesztése, szókincsbővítés	Egyéni és csoport munka	- jelmezekhez szükséges kellékek, tárgyak - krepp-papír - hurkapálcika - festékek - gipsz - gyöngyök - ruhaanyag - lampionok - színes kivágó lapok - sablonok - olló

Farsang 5 -8 évfolyam

		Fejlesztendő területek	Munkaformák	Eszközök
Téma feldolgozása	A farsangi ünnepkör jellemzői - vízkereszttől hamvazó szerdáig.	Anyanyelvi kompetencia	Frontális, kooperatív munka.	- folyóiratok, - újságok, - útikönyvek, - ismeretterjesztő könyvek, - digitális képanyag
Gyűjtőmunka	A manuálisan megfogható képek gyűjtéséről, a hangsúly helyeződjön az informatikai eszközökre.	Számítástechnikai készségek fejlesztése	- egyéni munka - pármunka - csoport munka	- számítástechnikai eszközök
	Hagyományőrzés.	Esztétikai érzék kreativitás fejlesztése.	Csapatmunka	- kartonok - faanyag

Kiállítási anyag összeállítása a gyűjtött anyagból	Hazaszeretetre nevelés.			- dekorációs anyagok - krepp-papír - szög - gombostű - rajzszeg - színes papír, - filctoll - szócsík - tájékoztató táblák - falfelület
Népszokások farsang idején	Filmvetítés. Tollfosztás Farsangi mulatság, néptánc elemei, busójárás. Drámapedagógia.	Szociális kompetencia, hagyományőrzés, esztétikai érzék fejlesztése,	Frontális és csoportmunka	- filmek - DVD lejátszó - Számítógép
Maszk-, álarc- és jelmezkészítés	Manuális készség fejlesztése esztétikai érzék fejlesztése, szókincsbővítés		Egyéni és csoport munka	- jelmezekhez szükséges kellékek, tárgyak - krepp-papír - hurkapálcika - festékek - gipsz - gyöngyök - ruhaanyag - lampionok - színes kivágó lapok - sablonok - olló
Farsangi fánk készítése	Önállóság, higiénia fejlesztése, szókincsbővítés, hagyományok tisztelete, a	Környezettudatos magatartás.	Differenciált-, páros és csoport munka.	A fánk készítés alapanyagai, szalvéta, konyhai eszközök, terítő, tankonyha

	kulturált étkezési szokások megerősítése			
Önálló szövegalkotás	Fogalmazás, hiányos mondatok pótlása a farsang témakörben szerzett ismeretek alapján.	Anyanyelvi kompetenciafejlesztés Differenciált feladat végzés a nyelvi szintnek megfelelően.	Egyéni feladat végzés	- Feladatlap - füzet - toll - színes kréta - digitálistábla

A „farsang” témahét vázlatát készítette Iliniczky Jánosné.

Hon- és népismeret

Projekt tervezése

Téma	***Célkitűzés***	***Tervezés***	***Feladatok kiosztása***	***Időterv***	***Értékelés***
A magyarság története a kezdetektől az Árpád- ház kihalásáig. A Magyar Pálos Szerzetesrend jelentősége, története, a megalakulásától napjainkig. A magyar Szent Korona.	A témán és a tevékenységeken keresztül fejlesztendő: - térészlelés - időészlelés - emlékezet - figyelem - megfigyelő képesség - fantázia - gondolkodás - garfomotoros készég - szem-kéz koordináció - szókincs - verbalitás - kommunikációs készség - esztétikai érzék - szerialitás - nagymozgások - finom motorika	A projektben 4-8 osztályosok vesznek részt. ***Érintett tantárgyak:*** - történelem - anyanyelv - természet ismeret - földrajz - gazdálkodás - művészetek - testnevelés - informatika ***Szabadidős tevékenységek:*** - művészeti szakkör - túraszakkör - sportkör - osztálykirándulás - múzeumlátogatás - könyvtárlátogatás - templom, kolostor, kolostorrom megtekintése - lovaglás - íjászat - táncszakkör ***Bevont pedagógusok:*** - osztálytanítók			

		- művészet tanár - testnevelő tanár - túraszakkör vezető ***Külső szakemberek:*** - múzeum pedagógus - könyvtárosok - szerzetesek - történészek - előadók			

Hon- és népismeret projekt lebontása

Téma: A magyarság őstörténete

<u>Évfolyam: 4. osztály</u>

<u>Célkitűzés:</u>

A gyerekek ismerkedjenek meg a magyarság történetének kezdeteivel, őseink neveivel (Nimród, Eném, Hunor, Magyar). Tudják időben és térben elhelyezni az eseményeket, történéseket. Ismerkedjenek meg alap szinten az akkor élő emberek hétköznapjaival, hiedelemvilágával. Tekintsék meg a korszakról szóló művészeti alkotásokat, olvassanak korabeli mondákat, történeteket, verseket.

<u>Időkeret</u>: 1 hét

<u>Résztvevő pedagógusok, szakemberek</u>:

- osztályfőnök (magyar, történelem, természetismeret tanár)
- testnevelő és művészet tanár
- informatikus
- történész
- könyvtáros
- múzeumpedagógus
- szakkörvezető
- előadók

<u>A megvalósítás feltételei</u>:

Személyi: a résztvevő pedagógusok, külső partnerek és egyéb kapcsolatok segítségével.

Tárgyi/anyagi: fenntartói keretekből, alapítványi finanszírozásból (pl.: múzeumbelépők, közlekedés költségei, a készítendő kézműves alkotások anyagszükséglete)

A megvalósítás során érintett tantárgyak, tevékenységek, műveltségi területek, létrehozott produktumok:

Anyanyelv tantárgy felelőse: osztályfőnök

- mondák, versek, mítoszok, történetek feldolgozása (Rege a csodaszarvasról, Bíborban született Konstantin feljegyzései a magyarok vándorlásáról)
- szókincsfejlesztés (pl.: totemállat, dalia, levente9
- ősi magyar nevek gyűjtése (Nimród, Csenge, Kurszán, Etele)
- ősi földrajzi nevek gyűjtése, magyarázata, helyes artikulációja (Szkítia, Szittyaország, Kazár Birodalom)
- tulajdonnevek helyesírása
- drámajátékok
- múlttal foglalkozó szakmák(nyelvész, régész, történész, antropológus)
- totemállatok jellemzői, szimbolikájuk (szarvas, turul- kerecsensólyom)
- könyvtárlátogatás

Művészetek, gazdálkodás: felelőse: művészet tanár

- tarsolylemez motívumainak színezése
- a „Nagy Puszta" ábrázolása az „Égig Érő Fával" síkban, téri ábrázolásban
- totemállataink megmintázása különböző technikákkal
- múzeumlátogatás, szobrok, festmények megtekintése (pl.: Budai Várnegyed)
- magyar (szkíta) motívumokkal megismerkedés
- korabeli öltözködés, ruhatervezés

Testnevelés, sport, túrázás felelőse: testnevelők, túravezetők:

- lovarda meglátogatása, lovaglás
- Vácdukán lévő jurta megtekintése
- lovas íjászokkal kapcsolat felvétele, bemutató megtekintése
- íjászat
- egy-két órás „Nimród túra" a Naszályban

Informatika felelőse: informatikus

- gyűjtőmunka az interneten

Ajánlott irodalom:

Komjáthy: Mondák könyve

Sólyomfi Nagy Zoltán: Csillagsólyom

Emlékezzünk régiekről

A honfoglalás és államalapítás olvasókönyve

Montay Beáta: Az idő vén fája

Értékelés:

Tanulói véleményezések a különböző programokról, tevékenységekről, kérdőív segítségével

Pedagógusok részéről értékelés szempontjai:

- tanulók internetes gyűjtőmunkája
- ábrázolások, rajzok, kézműves alkotások, kiállítással egybekötve
- vers, memoriter, versmondó verseny
- „Nimród ügyességi túra”

Hon és népismeret projekt lebontása

Téma: a magyarok vándorlása a pusztán a Honfoglalás.

Évfolyam:5

Célkitűzés:

A tanulók ismerjék meg a vándorló, nomád magyarok életét. Legyenek tisztában a vérszerződés körülményeivel, jelentőségével, és azzal, hogy hogyan változott meg a nép sorsa és életmódja a Honfoglalás után. Tudják a hét magyar törzsnek és a törzsfőnököknek a neveit, kövessék térbe és időben a vándorló magyarok útját, Belső-Ázsiától, a Kárpát-medencéig. Ismerkedjenek meg irodalmi és művészeti alkotásokkal.

Időkeret: 1 hét

Résztvevő pedagógusok, szakemberek:

- osztályfőnök (magyar, történelem, természetismeret tanár)
- testnevelő és művészet tanár
- informatikus
- történész
- könyvtáros
- múzeumpedagógus

Megvalósulás feltételei:

Személyi: a résztvevő pedagógusok, külső partnerek és egyéb kapcsolatok segítségével.

Tárgyi/anyagi: fenntartói keretekből, alapítványi finanszírozásból (pl.: múzeumbelépők, közlekedés költségei, a készítendő kézműves alkotások anyagszükséglete)

A megvalósítás során érintett tantárgyak, tevékenységek, műveltségi területek, létrehozott produktumok:

Anyanyelv tantárgy felelőse: osztályfőnök

- mondák, versek, történetek, mítoszok feldolgozása (Vérszerződés, Árpád a honalapító, A fehér ló mondája)
- szókincsfejlesztés (magyar törzsek, törzsfőnökök nevei)
- ősi magyar mesterségek megnevezése (kovács, ötvös, fazekas, takács...)
- a magyar törzsek nevét tartalmazó települések fölsorolása (Dunakeszi, Káposztásmegyer, Diósjenő, Balassagyarmat, Kápolnásnyék.)

- földrajzi nevek helyesírása
- drámajáték: Vérszerződés
- magyar rovásírás megtanulása (saját név leírása)
- könyvtárlátogatás

Történelem: felelőse: osztályfőnök

- térképismeret, vaktérkép kiegészítés
- Vérszerződés helye, ideje, az eskü szövege, jelentősége, értelmezése
- Honfoglalás ideje, szerepe
- a magyarság társadalmi berendezkedése (család-nemzetség- törzs-törzsszövetség)
- az első országgyűlés Ópusztaszeren, Árpád fejedelem honfoglaló munkája.
- kirándulás ópusztaszeri nemzeti emlékhelyre

Természetismeret: felelőse: osztályfőnök

- őshonos magyar állatfajok és növények
- lótartás, lóápolás
- növénytermesztés, állattenyésztés
- együtt a természettel (erdők, mezők, talaj és víz védelme)
- a Kárpát-medence természeti kincsei
- a Kárpát-medence domborzati térképe (alkotó munka)
- kirándulás a Vácrátóti botanikus kertben

Művészetek, gazdálkodás: felelőse: művészettanár

- jurta kicsinyített másának elkészítése
- ősi magyar kézműves mesterségek alapjai (fonás, szövés, gyöngyfűzés, gyöngyszövés, agyagozás, fafaragás, bőr tárgyak készítése kézzel)
- múzeumlátogatás (festmények, művészeti alkotások a kor eseményeiről)
- árpád-zászló készítése
- „Honfoglalás” című zenei darab meghallgatása

Testnevelés, sport, túrák: felelőse: testnevelő túravezető

- lovarda meglátogatása, lovaglás
- Vácdukán lévő jurta megtekintése
- lovas íjászokkal kapcsolat felvétele, bemutató megtekintése
- íjászat
- egy-két órás „Nimród túra” a Pilisben
- tavasz köszöntése tánccal

Informatika: felelőse: informatikus

- gyűjtőmunka (Árpád fejedelemről, Ópusztaszerről)

Ajánlott irodalom:

Komjáthy: Mondák könyve

Sólyomfi Nagy Zoltán: Csillagsólyom

Emlékezzünk régiekről

A honfoglalás és államalapítás olvasókönyve

Montay Beáta: Az idő vén fája

Árpád jöve magyar néppel

Benedek Elek: A honfoglalás kora

A magyar történelem nagy alakjai

Magyarország csodaország

Dr. Varga Zoltán: Állatismeret

Simon Tibor: Növényismeret

Csicsay Alajos: királyok, fejedelmek, kormányzók

Értékelés:

Tanulói véleményezések a különböző programokról, tevékenységekről, kérdőív segítségével

Pedagógusok részéről értékelés szempontjai:

- tanulók internetes gyűjtőmunkája
- ábrázolások, rajzok, kézműves alkotások, kiállítással egybekötve
- vers, memoriter, versmondó verseny, mondaismereti verseny
- „Nimród" ügyességi túra"
- domborzati térképek értékelése

Hon és népismeret projekt lebontása

Téma: az államalapítás és István király munkássága

Évfolyam: 6. osztály

Célkitűzések:

A tanulók legyenek tisztában a Magyar állam megalapításának jelentőségével. Ismerkedjenek meg István király személyével. Tudják időben és térben elhelyezni az eseményeket. Ismerjék meg a középkori magyar nép életét, mindennapjait, a korabeli népi mesterségeket, valamint a magyarországi keresztény egyház történetét.

Időkeret: 1 hét

Résztvevő pedagógusok, szakemberek:

- osztályfőnök (magyar, történelem, természetismeret tanár)
- testnevelő és művészet tanár
- informatikus
- történész
- könyvtáros
- múzeumpedagógus

A megvalósítás feltételei:

Személyi: a résztvevő pedagógusok, külső partnerek és egyéb kapcsolatok segítségével.

Tárgyi/anyagi: fenntartói keretekből, alapítványi finanszírozásból (pl.: múzeumbelépők, közlekedés költségei, a készítendő kézműves alkotások anyagszükséglete)

A megvalósítás során érintett tantárgyak, tevékenységek, műveltségi területek, létrehozott produktumok:

Anyanyelv tantárgy felelőse: osztályfőnök

- államalapítás történetei, mondái (István király ítélete, a veszprémi Gizella-kápolna)
- szókincsbővítés (állam, koronázás, kereszténység, egyház, ispán alispán, vármegye)
- családfa állítása Álmostól, Istvánig
- magyar rovássírással egy-egy rövid versszak leírása
- drámajáték (István király megkoronázása)
- István király nevéhez fűződő ünnep. augusztus 20.
- Földrajzi nevek, megalapított városok nevei

Történelem: felelőse: osztályfőnök

- a keresztén Magyar Állam megalapítása (keresztény szimbólumok és ünnepek)
- István király megkoronázása (az eskü szövege), egyházszervező munkája, törvényei
- a földesurak és parasztág élete, várak falvak létrejötte
- a király konfliktusa egyes törzsfőnökökkel
- kapcsolatunk a környező országokkal, a korabeli Európa térképe (térképismeret, a vaktérkép kiegészítése)

Földrajz és természetismeret: felelőse: osztályfőnök

- hazánk közigazgatási térképének elkészítése, a megalapított városok, egyházmegyék, püspökségek bejelölésével
- Esztergom és Székesfehérvár jelentősége
- természeti kincseink
- hazánk növény és állatvilága
- növénytermesztés állattartás (lótenyésztés)

Művészet és gazdálkodás: felelőse: művészettanár

- múzeumlátogatás (festmények, szobrok elemzése)
- Szent István Bazilika megtekintése
- tanulmányi séta a Parlamentben (Magyar Szent Korona, koronázási ékszerek)
- korona és a palást ábrázolása, modelljének megalkotása
- koronán lévő képek grafikus ábrázolása, szimbolikájuk
- István a király rockopera meghallgatása
- korabeli nemesi és paraszti viselet, ruhatervezés
- ősi magyar kézműves mesterségek alapjai (fonás, szövés, gyöngyfűzés, gyöngyszövés, agyagozás, fafaragás, bőr tárgyak készítése kézzel)

Testnevelés, sport, túrák: felelőse: testnevelő túravezető

- lovarda meglátogatása, lovaglás
- lovas íjászokkal kapcsolat felvétele, bemutató megtekintése
- íjászat
- egy-két órás „Nimród túra” a Pilisben
- tavasz köszöntése tánccal
- kirándulás Székesfehérvárra, Esztergomba

Informatika: felelőse: informatikus

- gyűjtőmunka (István királyról, államalapításról a Magyar Korona útjáról)

Ajánlott irodalom:

Komjáthy: Mondák könyve

Sólyomfi Nagy Zoltán: Csillagsólyom

Emlékezzünk régiekről

A honfoglalás és államalapítás olvasókönyve

Benedek Elek: Az első magyar király

A magyar történelem nagy alakjai

Magyarország csodaország

Dr. Varga Zoltán: Állatismeret

Simon Tibor: Növényismeret

A Magyar Korona évszázadai

Csicsay Alajos: királyok, fejedelmek, kormányzók

Értékelés:

Tanulói véleményezések a különböző programokról, tevékenységekről, kérdőív segítségével

Pedagógusok részéről értékelés szempontjai:

- tanulók internetes gyűjtőmunkája
- ábrázolások, rajzok, kézműves alkotások, kiállítással egybekötve
- vers, memoriter, versmondó verseny, mondaismereti verseny
- „Nimród” ügyességi túra”
- közigazgatási térképek értékelése
- Székesfehérvár vagy Esztergom látnivalói (híres épületek, romkert.)

Hon és népismeret projekt lebontása

Téma. Árpád-házi királyaink, IV Béla munkássága

Évfolyam: 7. osztály

Célkitűzés

A tanulók ismerkedjenek meg a középkori Magyarország életével, királyaink munkásságával, rendeleteivel. Legyenek tisztában az állam berendezkedésével, a földbirtokos rendszer jellemzőivel (földesurak, jobbágyok, jobbágyok terhei). IV Béla uralkodása alatti tatárjárás körülményeit ismerjék meg (muhi csata, állam újjászervezése).

Időkeret: 1hét

Résztvevő pedagógusok, szakemberek:

- osztályfőnök (magyar, történelem, természetismeret tanár, földrajz)
- testnevelő ésművészet tanár
- informatikus
- történész
- könyvtáros
- múzeumpedagógus, tárlatvezető

Megvalósulás feltételei:

Személyi: a résztvevő pedagógusok, külső partnerek és egyéb kapcsolatok segítségével.

Tárgyi/anyagi: fenntartói keretekből, alapítványi finanszírozásból (pl.: múzeumbelépők, közlekedés költségei, a készítendő kézműves alkotások anyagszükséglete)

A megvalósítás során érintett tantárgyak, tevékenységek, műveltségi területek, létrehozott produktumok:

Anyanyelv: felelőse: osztályfőnök

- mondák feldolgozása (Búvár Kund, A tordai hasadék, Tatárjárás, Árpád-házi Szent Margit legendája).
- Szókincsbővítés (Árpád-ház, jobbágy, kilenced, tized, tatár, bán, kán, aranybulla, kolostor, betelepítés).
- Földrajzi nevek helyesírása (Sajó, Margit- sziget, Muhi, Adriai- tenger).
- Drámajátékok
- Boldoggá, szentté avatás menete
- Anonymus: A magyarok cselekedetei című mű egyes részletei
- Magyar rovásírásverseny
- Isten rabjai című regény, filmfeldolgozása
- Ómagyar Mária siralom, Tihanyi apátság alapítólevele

Történelem: felelőse: osztályfőnök

- László király, Könyves Kálmán, II: András, munkálkodása
- Julianus- barát útja
- IV Béla-mint 2. honalapító, ország építő munkássága

- Margit hercegnő élete
- Hazánk társadalmi berendezkedése (földesúriosztály, jobbágyság)
- A magyar falu, gazdálkodás a földön, jobbágyterhek
- Hazánk Európa szívében, térképolvasás, vaktérkép
- Árpád-házi szentjeink (Szent István, Szent László, Margit)

Földrajz, természetismeret: felelőse: osztályfőnök

- Julianus barát a Távol-Keleten
- A XI-XIII. századi Európa országai, közigazgatási térkép készítése
- A Margitsziget ábrázolása képzelet alapján (növényzet, Duna vonala stb.)
- VI. Béla útjának megtervezése a Muhi csata után (Muhitól az Adriai-tenger partján fekvő Trau szigetére)
- Ország újjáépítése, gazdálkodás megtervezése képzelet alapján rajzban (pl.: növények vetése, ültetése, behozatala, állattartás)

Művészet: felelőse: művészettanár

- múzeumlátogatás (festmények, szobrok elemzése)
- Szent Margit ábrázolása képzelet alapján
- Árpád-házi pénzérme tervezése
- Királyi vár modell magalkotása
- Királyi bál- képzeletben
- Magyar falu
- Paraszti porta, belső szoba (Hollókő)
- Vesszőfonás, csuhébábok készítése, kukoricamorzsolás, fafaragás

Testnevelés, sport, túrák: felelőse: testnevelő túravezető

- Bátorság próba Rám-szakadékba
- Lovaglás, íjászat
- kirándulás a Margitszigetre
- kirándulás Székesfehérvárra (Romkert)

Informatika: felelőse: informatikus

- gyűjtőmunka (Margit hercegnő, IV. Béla...)

Ajánlott irodalom:

Komjáthy: Mondák könyve

Sólyomfi Nagy Zoltán: Csillagsólyom

Emlékezzünk régiekről

A magyar történelem nagy alakjai

Magyarország csodaország

Dr. Varga Zoltán: Állatismeret

Simon Tibor: Növényismeret

A Magyar Korona 9 évszázada

Baksa Brigitta: Élet a faluban

Zöld burokban születtem (találós kérdések)

Csicsay Alajos: királyok, fejedelmek, kormányzók

Értékelés:

Tanulói véleményezések a különböző programokról, tevékenységekről, a tanulók bevonásával

Pedagógusok részéről értékelés szempontjai:

- tanulók internetes gyűjtőmunkája
- ábrázolások, rajzok, kézműves alkotások, kiállítással egybekötve
- vers, memoriter, versmondó verseny, mondaismereti verseny
- bátorságpróba a Rám-szakadékban
- földrajzi térképek értékelése
- Királyi vár modellje
- Magyar falu, paraszti porta tervezése

Hon és népismeret projekt lebontása

Téma: A Magyar Pálos Szerzetesrend története

Évfolyam: 8. osztály

Célkitűzés

A tanulók ismerkedjenek meg a Magyar Pálos Szerzetesrend megalapításának körülményeivel, névadójuk életével, a Rend rövid történetével. A szerzetesek életmódja régen és ma. A Kárpát-medence monostorai. A Rend mai központja, hazánk 4 működő rendháza.

Mottó: „Magyarország, édes hazám, a pálosokkal fogsz növekedni és ugyanazokkal hanyatlani.” Pázmány Péter szerint, ha valaki kíváncsi Magyarország állapotára, nézze meg a pálos kolostorokat. „Ha azok virágoznak, az országnak jól van dolga. De ha hanyatlanak, az ország végveszélyben van.”

Résztvevő pedagógusok, szakemberek:

- osztályfőnök (magyar, történelem, természetismeret tanár)
- testnevelő és művészet tanár
- informatikus
- történész
- Pálos szerzetes
- múzeumpedagógus

A megvalósítás feltételei:

Személyi: a résztvevő pedagógusok, szerzetesek, külső partnerek és egyéb kapcsolatok segítségével.

Tárgyi/anyagi: fenntartói keretekből, alapítványi finanszírozásból (pl.: múzeumbelépők, közlekedés költségei, a készítendő kézműves alkotások anyagszükséglete)

A megvalósítás során érintett tantárgyak, tevékenységek, műveltségi területek, létrehozott produktumok:

Anyanyelv: felelőse: osztályfőnök

- A Rend rövid története, felépítése.
- Névadójuk élete (szövegfeldolgozás).
- Tulajdonnevek gyűjtése: személynevek: a Pálosok nevei a kezdetektől máig
- Földrajzi nevek (Pálos monostorok hazánkban és a Kárpát-medencében)
- Szókincsfejlesztés (szerzetes, monostor, kolostor, apát, perjel, habitus, kegyhely, zarándoklat)
- Drámajáték (Özséb és IV. Béla találkozása, Özséb látomása)
- A szerzetesek regulája (napirend, imák, szabályok, tevékenységek)
- Gyűjtőmunka (papi teendők, a nemzetért, az emberekért végzett szolgálatok).
- Újságcikkek a Pálosokról, ünnepeikről.
- A prófécia szimbolikája, értelmezése (rövid fogalmazás)

Történelem: felelőse: osztályfőnök

- A Magyar Pálos Rend megalakulása
- IV. Béla és Özséb közös munkája, élettörténetük
- Árpád-házi Szent Margit szerepe
- Az- Árpád-házi királyok és a Pálosok kapcsolata.
- A Rend rövid története a török és a Habsburg elnyomás alatt.
- A Rend feloszlatása (II. József), külföldi emigráció.
- Hazatelepülés, felvirágzás.

Jelenkori rendtörténet.

Földrajz, természetismeret: felelőse: osztályfőnök

- Pálos monostorok a Kárpát-medencében (térkép készítése)
- mai működő, magyar kolostoroknak otthont adó települések (Pécs, Budapest, Márianosztra, Petőfiszállás)
- A Pilis természetes növény és állatvilága
- Természetvédelmi munkák a Pilisben, természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek (Növény- és vadvédelem)
- Pálos kolostorok külföldön (Lengyelországi központ)

Művészet és gazdálkodás: felelőse: művészettanár

- Özséb látomása különböző technikákkal képzelet alapján
- Kenyeret tartó holló megformázása, ábrázolása, szimbolikája
- Pálos templomok és kolostorok megtekintése (pl.: Márianosztra, Budapesti Sziklakolostor)
- Mai kolostorromokalapján az eredeti állapotuk fantáziarajz alapján
- Címer tervezése
- Pálos szerzetesek által kiadott zeneialkotások meghallgatása

- Habitus tervezése

Testnevelés, túra, mozgás: felelőse. Testnevelő, túravezető

- Túra a Pálos kolostorromokhoz (Pilisszentlélek, Budaszentlőrinc)
- A Pilis barlangrendszereinek felfedezése, túra a Rám-szakadékban
- Kereppártúra a Duna mentén
- Segítségnyújtás a szerzeteseknek (egyszerű kétkezi munkák elvégzése a kolostorokban lehetőség szerint: virágültetés, templom és környezetének rendbe tétele

Informatika: felelőse: informatikus

- gyűjtőmunka (A Petőfiszállási Pálos kolostor építésének megvalósulása)
- a Pécsi Pálos kolostor könyvtára

Ajánlott irodalom:

Csicsay Alajos: királyok, fejedelmek, kormányzók

Szentek élete

Szerzetesrendek a Kárpát-medencében- Pálosok

Jasna Gora (Czestochowa)

Petőfiszállás- Pálos Szentkút

Értékelés:

Tanulói véleményezések a különböző programokról, tevékenységekről, a tanulók bevonásával
Pedagógusok részéről értékelés szempontjai:

- tanulók internetes gyűjtőmunkája
- ábrázolások, rajzok, kézműves alkotások, kiállítással egybekötve
- bátorságpróba a Rám-szakadékban
- fogalmazások értékelése
- segítségnyújtás a szerzeteseknek
- tanulók viselkedése, magatartási szabályok betartása a kolostor és templom megtekintése során

A 8. osztály témájának feldolgozása a Magyar Pálos Szerzetesrend magyarországi tartományfőnökének, Bátor Botond atyának segítségével és tudtával valósult meg.

A hon- és népismereti modul készítője: Hollósi Márta

ZÖLD HÉT

1-8. OSZTÁLY

témaválasztás	célkitűzés	tervezés	feladatok	időterv	értékelés
egészséges életmód egészség - betegség tisztálkodás,öltözködés testünk évszakok kedvenc ételeim ami az asztalra kerül színek, alakok az élővilágban a természet a mi világunk élet a Földön talaj, víz, levegő környezetvédelem az élővilág túlélési technikái	Kompetenciák fejlesztése: - tantárgyi ismeretek bővítése - szocializáció - másokkal való együttműködés - konfliktuskezelés - gondolkodás fejlesztése - tervezés - munkaformák - időbeosztás - esztétikai érzék - szereplésre való ösztönzés - nyitottság - különböző ismeretforrások megkeresése adott információk segítségével - előzetes tudáselemek felszínre hozása - ismeretek különböző helyzetekben való alkalmazása - problémaérzékenység, - problémamegoldás - kreativitás, alkotókedv - kommunikációs képesség fejlődése - vitakultúra elsajátítása - mások véleményének meghallgatása - reális énkép kialakítása - felelősségvállalás saját maga és társai iránt	A témahét minden évfolyamot érint 1 - 8. osztályig. tantárgyi koncentráció: - anyanyelv - matematika - gazdálkodás - természetismeret - művészetek - testnevelés - informatika - földrajz - biológia szabadidős tevékenység: - túraszakkör - barkácsolás szakkör - napközis foglalkozás bevont pedagógusok: - osztályfőnökök - szaktanárok - napközis nevelők - gyermekfelügyelők megvalósulás feltételei: - fenntartó támogatása - Jobb Sors Alapítvány - támogató vállalkozók, üzemek - könyvtár - múzeumok - szülők	helyszínek: - iskola - erdő, mező, liget - folyó, tópart - vízmű - hulladékgyűjtő - kertészet - piac - gyümölcsöskert - Duna múzeum - Tropicarium - egészségügyi intézmények - mentőállomás - hajózás Anyagszükséglet kielégítéséért, feladatlapok, rejtvények elkészítéséért és egyéb eszközök beszerzéséért a bevont pedagógusok felelnek. munkaformák: - csoportos - egyéni - frontális	középtávú projekt: 1 hét Megvalósítás ideje és a konkrét téma évfolyamonként a munkaközösségi munkatervben kerül rögzítésre.	Egyéni és csoport értékelés. -kompetencialista 2 - 5 fokú skálán - kérdőívek - produktumok kiállítása, értékelése

A témahét lebontása évfolyamokra
1 - 2. osztály

témaválasztás	anyanyelv	matematika	gazdálkodás	művészetek	testnevelés
A természet a mi világunk: - *emberek* - *növények* - *állatok*	versek, mesék, találós kérdések, közmondások Játék: a versek mozgásos, hangutánzós eljátszása.	Mennyiségek összehasonlítása különböző szempontok szerint. becslés, mérés halmazképzés	háziállatok látogatása konyhakerti növények szobai növények az ember szerepe	népdalok mondókák gyermekdalok rajzolás, gyurmázás festés, tépés, ragasztás	séta a közeli kertekbe látogatás egy- tanyára
évszakok	Versek, mesék az évszakokról. Bábjáték, dramatizálás.		időjárás megfigyelése öltözködés természet változása	zenehallgatás Különböző technikákkal az évszakok megjelenítése. színek harmóniája	A természet adta lehetőségek kihasználása a szabadban.
táplálkozás	Találós kérdések, közmondások, mesék gyűjtése.	Gyümölcs vásárlása, mérés. relációk: több-kevesebb	kedvenc ételeim egészségesnem egészséges napirend gyümölcssaláta készítése	színek, arányok látvány	testmozgás
tisztálkodás	Makk Marci kalandjai		alapvető tisztálkodási szokások kialakítása		

A témahét lebontása évfolyamokra
3 - 4. osztály

témaválasztás	anyanyelv	matematika	gazdálkodás	művészetek	testnevelés
egészséges életmód	A kiskondás c. mese találós kérdések	becslés, mérés pénz használata	táplálkozzunk egészségesen: - rendszeresség - változatosság - minőség - mennyiség Séta piacra. Gyermekbalesetek. Ok-okozati összefüggés.	tablókészítés egészséges élelmiszerekből	fogó, futó, versenyjátékok
életműködéseim	ellentétes szavak gyűjtése	testsúly és magasság mérése	Milyen vagyok? testfelépítés érzékszervek	divat, öltözködés	
A természet a mi világunk: *- erdő élete* *- mező élete* *- vízpart élete*	állatokról szóló mesék, filmek: - Vízipók - Bambi		Kirándulás egy tanösvényre. Mit viszek magammal? Mire kell figyelnem? Hogyan viselkedem	állatok megjelenése a zenében élményrajz	kirándulás
Környezetvédelem: *- iskola és környéke* *- osztály tisztasága* *- természeti környezet megóvása*			takarítás hulladékgyűjtés Milyen károkat okoz az ember?	plakát készítése	
A víz és az ember kapcsolata.	mondóka, ismeretterjesztő szöveg olvasása	folyadék mérése	Az élet feltétele a víz. - növények - állatok - emberek A víz felhasználása. Takarékos vízfogyasztás. Óvjuk vizeink tisztaságát!		

A témahét lebontása évfolyamokra
5 - 6. osztály

témaválasztás	anyanyelv	természetismeret	gazdálkodás	művészetek
lakóhelyem természeti szépségei	Kiadványokból ismeretterjesztő szöveg olvasása.	lakóhelyem meghatározása (felszíni formák, vizek)	Tanulmányi séta. Érzékszervek bevonása: Mit látok, hallok, tapintok?	Lakóhelyem egyik nevezetességének lerajzolása. Arányok, színek, árnyalatok.
lakóhelyem tisztasága, szennyezettsége	Környezetszennyezés - ismeretterjesztő szöveg keresése, olvasása. információk tévéből, rádióból	Tisztasági kommandó szervezése. Hulladékgyűjtés. Látogatás hulladékgyűjtő helyre. Szelektív hulladékgyűjtés.	hulladék újrahasznosítása környezetünk tisztán tartása	Hulladék anyagból kollázs készítése.
éltető elemeink	Szókincsbővítés. Új fogalmak magyarázata, megismerése.	Éghajlat Időjárás Időjárás okozta katasztrófák. (könyvek, video)	terepasztal készítés	Érzelmi benyomások: - filmek - fotók
egészséges életmód	Újságcikkek, könyvek az egészség megőrzésről.	biogazdálkodás	tápanyagok napirend, ételkészítés ételpiramis káros szenvedélyek	Plakátok készítése a káros szenvedélyekről.

A témahét lebontása évfolyamokra
7 - 8. osztály

témaválasztás	földrajz	gazdálkodás	informatika	biológia
kerékpárral iskolába	kerékpártérkép olvasása lakóhely kerékpárútja tájékozódás	útravaló megbeszélése: felszerelés	útvonaltervezés egy kerékpár túrára	Szervezetünkre milyen hatással van a mozgás? Miért egészséges?
élet a Földön	tájékozódás a Földön Állatok, növények élőhelyének meghatározása. éghajlati övek	növényápolás, gondozás	Távoli földrészeken élő állatok, növények keresése. Ritkaságok, kevésbé ismert élőlények.	élőlények táplálkozása
talaj, víz, levegő	barátunk és ellenségünk a természet		Természeti jelenségek hatása az emberre és környezetére: - árvíz - földrengés - vulkánkitörés	talaj és víz vizsgálat ok - okozati összefüggések felfedezése
az emberi test működése		egészséges életmód	videó filmek megtekintése	szervrendszerek működése káros hatások serdülőkor

A „zöld hét” témahét vázlatát készítette Magashegyi Ferencné.

Iskolánk városa VÁC

Mottó:"Azért vagyunk a világon, hogy otthon legyünk benne" Tamási Áron

TARTALOM SZERINT
Történelmi, helytörténeti Művészeti
Kutatási
Néprajzi
Környezeti

BEÉPÜLÉS
Tanítási kísérő projekt
Órai projekt
külső projekt (Tragor Ignác múzeum)

TÉMAHÉT TERVEZÉS

TÉMAVÁLASZTÁS	CÉLKITŰZÉS	MEGVALÓSULÁS FELTÉTELEI
Tanévzáró értekezlet	- Anyanyelvikommunikáció fejlesztése - digitális kompetencia fejlesztése - szociális és állampolgári kompetencia - hatékony önálló tanulás - esztétikai-művészeti kompetencia fejlesztése - megfigyelés - értelmezés - tájékozódás - problémamegoldó gondolkodás - együttműködési képesség - beszédértés fejlesztése	Iskola, múzeum, városi könyvtár, turinform iroda, szponzorok, A témahétbe bevontak köre: 1/1 - 8 **Tantárgyak:** - történelem - magyar - földrajz - vizuális-nevelés - technika - szabadidős tevékenység **Érintett pedagógusok:** - osztályfőnökök - az adott tantárgyat tanító pedagógusok - nevelőtanár - múzeumpedagógus - könyvtáros **Feladatok kiosztása:** - lásd érintett pedagógusok **Értékelés:** - A gyermekmunkák bemutatása és közös értékelése. - Írásbeli munkák bemutatása és közös értékelése - Tanulói tetszésindex a témahétről - külső értékelés (könyvtáros, múzeumpedagógus)

Városunk története 1. évfolyamtól (1/1-1/2-1/3) -4. évfolyamig

		Fejlesztendő területek	Munkaformák	Eszközök
Téma feldolgozása	Vác története - mesélő séta térképvázlat segítségével. Javasolt útvonal: Iskola épülete - Kőkapu - Református templom - Duna-part (Hegyes - torony) sétány természeti környezet megfigyelése - Barátok temploma, Székesegyház, Piarista templom, Fehérek temploma, Városháza - Iskola	Szociális és társadalmi kompetencia. Idő és térbeli tájékozódás fejlesztése esztétikai és művészeti kompetencia Megfigyelési készség fejlesztése együttműködési készség fejlesztése Viselkedéskultúra Beszédértés fejlesztése	Pármunka Csoport munka Frontális munka	- filctoll - rajzlap - térképvázlat - szócsík - útikönyv - prospektusok

Városunk története 1. évfolyamtól (1/1-1/2-1/3) -4. évfolyamig

Gyűjtőmunka	Képek gyűjtése városunkról	Megfigyelőképesség fejlesztése Manuális készség fejlesztése Összehasonlító készség fejlesztése	Pármunka Csoport munka Frontális munka	- újságok - prospektusok - képeslapok - útikönyvek - olló - karton - színes filctoll - ragasztó

Szövegalkotás - szövegfeldolgozás		Nyelvi szerkezetalkotási készség fejlesztése Helyesírási készség fejlesztése Szövegértelmezési készség fejlesztése Szókincsbővítés	Egyéni munka	- Interaktív tábla - fényképek - útikönyv - feladatlap - színes toll
Városunkban élt és, munkálkodott híres emberek	Szobrok Emléktáblák Emlékhelyek felkutatása	Megfigyelőképesség fejlesztése szövegértés fejlesztése tájékozódási képesség fejlesztése esztétikai érzék fejlesztése	Csoportos munka	- papír - toll - ceruza
Gyurmázás, rajzolás, festés, rajzok, fényképek készítése		Manuális készségek fejlesztése igényes munkára nevelés higiénia fejlesztése kreativitás fejlesztése	Egyéni és csoport munka	- Képzőművészeti anyagok és eszközök: - grafit, - színes ceruza, - - rajzlap, - karton, - tempera, - vízfesték, - olló, - ragasztó - gyurma

Vác története: 5 -8 évfolyam

		Fejlesztendő területek	Munkaformák	Eszközök
Téma feldolgozása	Vác története - mesés séta térképvázlat segítségével Javasolt útvonal: Iskola épülete - Kőkapu - Református templom - Duna-part (Hegyes - torony) sétány természeti környezet megfigyelése - Barátok temploma, Székesegyház, Piarista templom, Fehérek temploma, Városháza - Iskola	Szociális és társadalmi kompetencia Idő és térbeli tájékozódás fejlesztése Esztétikai és művészeti kompetencia fejlesztése Tapasztalati és értelmező tanulás fejlesztése Megfigyelőkészség fejlesztése Önállóságra nevelés Viselkedéskultúra Kombinatív készség fejlesztése Anyanyelvi kompetencia fejlesztése	Pármunka Csoportmunka Frontális munka	- filctoll - rajzlap - térképvázlat - szócsík - útikönyv - prospektusok
Gyűjtőmunka	Képek, prospektusok gyűjtése. A városi honlap megtekintése. Könyvtár turinform iroda	digitális kompetencia Kezdeményezőképesség fejlesztése önállóságra nevelés Beszédértés és beszédprodukció fejlesztése	Egyéni munka Pármunka Csoportos munka	- Interaktív tábla - Digitális képanyag - Képeslapok - Prospektusok - Útikönyvek
Speciális múzeumi foglalkozás	a.) Vác múltja történeti áttekintés - filmvetítés, régészeti emlékek nyomán b.) Mária Terézia látogatása Vácott szerepjáték c.) Vác címere különböző technikákkal - agyag,	Történelmi időszemlélet fejlesztése Anyanyelvi kompetencia fejlesztése Önkifejezés, előadói képesség fejlesztése Manualitás fejlesztése Esztétikai érzék fejlesztése	Pármunka Csoportmunka Frontális munka	- Film - Régészeti leletek - Korhű ruhák - Képzőművészeti anyagok és eszközök (agyag, grafit, tempera stb.)

	grafika, festés	Hazaszeretetre nevelés		
A múzeumi élmények	Szöveges megjelenítése (szövegalkotás, szöveg kiegészítés)	Anyanyelvi kompetencia fejlesztése Szókincsbővítés Lényeg kiemelés Grammatikai készség fejlesztése Önálló munkára nevelés	Egyéni munka differenciálással	- Interaktív tábla, - Feladatlap - Toll
Cházár András iskolaalapító tevékenysége	- Kvízjáték - Szellemi vetélkedő - Rejtvény	Emlékezet fejlesztése Hagyományok tisztelete Tanulási technikák alkalmazása Tapasztalati és értelmező tanulás fejlesztése Önismeret fejlesztése	Egyéni munka	- Rajzlap - Csomagolópapír - Táblagyurma - Vonalzó - Filctoll - Feladatlap

Témahét zárása: prezentáció a gyermekek alkotásaiból: tablók, rajzok, lenyomatok, kiegészített és önállóan alkotott szövegek.

Vác témahét vázlatát készítette Sógor Zsuzsanna.

3. Témahét: Zöld napok

TARTALOM SZERINT
Környezeti Biológiai
Gazdasági Kulturális
Társadalmi

BEÉPÜLÉS
Tanítási kísérő projekt
Órai projekt

TÉMAHÉT TERVEZÉS

TÉMAVÁLASZTÁS	CÉLKITŰZÉS	MEGVALÓSULÁS FELTÉTELEI
Tanévzáró értekezlet	- Természettudományos kompetencia fejlesztése - Szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése - Kezdeményező és vállalkozói kompetencia fejlesztése - Környezettudatod magatartás kialakítása - Természet szeretetére és megóvására való nevelés - Felelősségérzet kialakítása - Esztétikai nevelés - Anyanyelvi kompetenciák fejlesztése - Egészséges életmódra való nevelés	Iskola, önkormányzat környezetvédelmi felelős szponzorok, szülők, A témahétbe bevontak köre: 1/1 - 8 **Tantárgyak:** - magyar - életvitel - természetismeret - biológia - kémia - földrajz - fizika - testnevelés - vizuális nevelés - szabadidős tevékenység **Érintett pedagógusok:** - osztályfőnökök - az adott tantárgyat tanító pedagógusok - nevelőtanár - környezetvédelmi szakreferens - szülők **Feladatok kiosztása:** - lásd érintett pedagógusok **Értékelés:** - Plakátok, gyermekrajzok bemutatása - Tanulói tetszésindex a témahétről

Zöld napok: 1. évfolyamtól (1/1-1/2-1/3)- 4. évfolyam

		Fejlesztendő területek	Munkaformák	Eszközök
Tanulmányi séta egytanösvényre	A vadon élő növények és állatok megfigyelése, a szűkebb környezetünk megfigyelése, szemétgyűjtés.	Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése. Természettudományos kompetencia fejlesztése. Szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése. Esztétikai érzék, igényesség fejlesztése. Személyiség fejlesztés.	Csoportmunka, frontális munka.	- Növény és állathatározók - Írólap, - filctoll - kukazsák - gumikesztyű
Környezet fontossága	Környezetvédelem, környezetszennyezés Filmvetítés Séta, a látottak megbeszélése	Esztétikai érzék fejlesztése Egészséges életmódra nevelés. Nyelvi kompetencia fejlesztése. Összefüggések felismerésének fejlesztése. Digitális kompetencia fejlesztése	Csoportmunka, frontális munka.	- DVD-ék, videók - szócsík - Interaktív tábla - Feladatlap
Hogyan védem én a természetet? (rajz)	A tanulmányi séta és a filmen látottak megelevenítése.	Esztétikai - művészeti kompetencia fejlesztése Önkifejezés fejlesztése	Egyéni munka	- rajzlap - zsírkréta - vízfesték - színes ceruza - tempera - filctollak
Növények ültetése	virágládába és az iskola előtti két fa környékére. A Szent Erzsébet szobor	Felelősségérzés kialakítása. Az emberi	Csoportos munka	- virágpalánták - virágföld

	környékének rendbetétele	tevékenységek természetre gyakorolt hatásának tudatosítása. Esztétikai érzék fejlesztése. Szókincsbővítés		- virágláda - kapa - gereblye - ültetőfa - tápoldat - seprű
Mit tudok a természetről, a természetvédelemről	Igaz, hamis állítások. - Kvízjáték - Puzzle	Anyanyelvi kompetencia fejlesztése Természettudományos kompetencia fejlesztése Ismeretanyag önálló alkalmazása. Emlékezet fejlesztése Összefüggések felismerésének fejlesztése.	Páros munka Csoportmunka Differenciált foglalkozás	- Digitális képanyag - Interaktív tábla - Növény és állathatározó - Csomagolópapír - Táblagyurma - Feladatlap

Zöld napok: 5 — 8 évfolyam

		Fejlesztendő területek	Munkaformák	Eszközök
Tanulmányi séta (kirándulás)	Tanösvény megfigyelése, hulladékgyűjtés	Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése. Természettudományos kompetencia fejlesztése. Szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése. Esztétikai érzék, igényesség fejlesztése. Személyiség fejlesztés.	Csoportos munka	- Állat és növényhatározók - szemeteszsák - védőkesztyű - toll - szócsík
„Zöld mozi" Ismeretterjesztő filmek, környezetvédelmi és természetvédelmi témában	A szerzett ismeretek feldolgozása: - feladatlap - kvízjáték - környezetvédelmi totó	Környezettudatos magatartás megerősítése Tapasztalati és értelmező tanulás fejlesztése Beszéd és beszédértés fejlesztése probléma megoldó gondolkodás fejlesztése	Csoportos munka Egyéni munka Differenciált foglalkozás	- DVD - Ismeretterjesztő filmek - Csomagolópapír - Feladatlap - Interaktív tábla - Tablók - Állat és növényhatározók - Környezet és természetvédelmi kiadványok
Egészségvédelem, egészséges életmód	Helyes táplálkozás Mozgás A helytelen életmód következményei. (Drog, nikotin, alkohol.) Helyes táplálkozás: egészséges ételek	Anyanyelvi kompetencia fejlesztése. Egészségtudatos magatartás kialakítása, megerősítése Szókincsbővítés	Csoport munka Egyéni munka	- zöldségfélék - tejtermékek - teljes kiőrlésű pékáru - gyümölcsök - sportszerek - kísérleti eszközök, anyagok

	kiválasztása és elkészítése, heti étrend összeállítása (tankonyha) Mozgás: a szabadidő megfelelő eltöltése, sportcsarnok, udvar Beszélgetés a káros szokások romboló hatásáról - védőnő kísérletek.	Egészséges versenyszellem kialakítása		- tankonyha
Az iskola udvarának, hátsókertjének gondozása	Virágültetés. Járdatakarítás az iskolát körülvevő utcákon.	Esztétikai érzék fejlesztése A kulturált környezetiránti igény felkeltése A környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre nevelés, öntözés. együttműködési készség fejlesztése	Csoportos munka	- virágpalánták - virágföld - virágláda - kapa - gereblye - ültetőfa - seprű - lapát - védőkesztyű
Takarékoskodjunk a környezetünk erőforrásaival	Víztakarékosság Energiatakarékosság Ésszerű gépkocsi használat A vegyszerek mértéktartó használata. Gyűjtőmunka: Internet, médiák, újságcikkek - tabló készítés.	Önálló munkára nevelés Felelősségtudat fejlesztése Anyanyelvi kompetencia fejlesztése Természettudományos kompetencia fejlesztése A természet védelmét szolgáló normarendszer kiépítése Nyitottság a helyi és	Egyéni munka Csoport munka Differenciált munka	- IKT eszközök - Újságok - Folyóiratok - szaklapok - Kiadványok - karton - ragasztó - olló

		tágabb közösségek környezet problémái iránt. Ismerje fel az emberi tevékenység természetre gyakorolt hatását.		
Mire jó a ..?	Játékos feladatok, játékok, ajándékok. Használati tárgyak és tréfás eszközök készítése az összegyűjtött hulladékból. Kiállítás pl.: szélkerék, madáretető, váza, ajtódísz, lábtörlő, tűpárna, farsangi jelmez, képeslap stb.	Kreativitás fejlesztése Manualitás fejlesztése Vállalkozói és gazdálkodási kompetencia fejlesztése Kezdeményező készség fejlesztése Önálló munkavégzésre nevelés Önmegvalósítás Természettudományos kompetencia fejlesztése	Egyéni munka Csoportos munka	- hulladékok - tű - cérna - olló - szög - hurkapálca - ragasztó

Témahét zárása. A produktumok bemutatása, értékelése. Tanulói tetszés index.

Egyéni vállalások a környezet védelme és az energiatakarékosság érdekében.

A „zöld napok” témahét vázlatát készítette Tóth Jolán.

IX.5. A településen élő nemzetiségek megismerését szolgáló tananyag

Cigányság

A **magyarországi cigányok** a cigány nép Magyarországon élő népessége. Ők alkotják az ország legnagyobb hivatalosan elismert kisebbségét. A magyarországi nemzetiségek közül ők az egyedüliek, akik nem rendelkeznek anyaországgal, ezért **nem nemzeti** kisebbségként, hanem **etnikai** kisebbségként határozzák meg őket. Magyarországon hivatalosan az az ember cigány, aki magát a népszámláláson, a szavazásnál, az iskolában, az önkormányzatnál cigánynak vallja, mivel az 1992-es adatvédelmi törvény alapján az etnikai hovatartozást az érintett írásos beleegyezése nélkül nem lehet nyilvántartani.

A 2001. évi népszámlálás szerint Magyarországon 190 046 fő volt a cigány lakosság lélekszáma. A népszámlálási adatok ugyanakkor jelentősen eltérnek a szociológusok felmérési eredményeitől. Egy 1994-es felmérésnél azt vették alapul, hogy a nem cigány környezet kiket tekint cigánynak (ez nem feltétlenül jelent valós cigány származást). Eszerint több mint 500 000 fő a magyarországi cigányok lélekszáma (kb. az összlakosság 5%-a). Mások 6-700 000 között becsülik a magyarországi cigányság számát, míg egyes roma értelmiségiek szerint ez a szám az egymilliót is eléri.

A népszámlálás szerint Magyarország 3200 települése közül 2000-ben élnek cigányok. Vidéken a három északi megyében legnagyobb a népességük. A fővárosi cigányság lélekszámát 80-100 ezer körülire becsülik.

Egyes felmérések szerint a magyarországi cigányság népessége jócskán meghaladja a hivatalosan közzétett adatokat. A hivatalos források 205 984 főt jelölnek, de ismertek a 394000 és 2 000 000 fő közötti népességről szóló kutatási eredmények is.

Nyelv

A mai magyar nyelvben - más nyelvekhez hasonlóan - a *roma* és a *cigány* azonos értelmű szavak, köztük jelentésbéli különbség nincs, csak stilisztikai. Természetesen eme kifejezéseket ugyanilyen értelemben használják önmagukra nézve a különböző, csak magyarul, illetve magyarul is beszélő cigány népcsoportok Magyarországon és az egész Kárpát-medencében.

A *roma* kifejezés a *rom* szó többes számú alakja, amely „embert”, „cigány embert”, „férfit”, illetve „férjet” jelent romani (azaz cigány) nyelven.

A magyarországi romáknak nyelvi és történeti szempontból, valamint önmaguk meghatározása szerint hat nagy csoportja különböztethető meg. A hat csoport közül három, a **magyarcigányok**, az **oláhcigányok** és a **beások** nagyobb létszámban élnek Magyarországon, míg három kisebb csoport, a **kárpáti cigányok**, a **szintók** és a **román cigányok** csupán néhány száz, illetve egy-két ezer tagot számlálnak. A magyarcigányok és a kárpáti cigányok összefoglaló neve *romungrók*.

Letelepedés

A cigányok a 15. század végéig Magyarországon és Kelet-Európában a megtűrt népek közé tartoztak, Nyugat-Európában - elsősorban életmódjuk miatt - hamarosan szembekerültek az ottani törvénykezéssel. Kezdetben megpróbálták őket visszaszorítani a közép- és keleteurópai

területekre. Majd miután ez részben sikertelennek bizonyult, egyre szigorúbb és kegyetlenebb intézkedéseket hoztak ellenük. Skóciában és Angliában a 16. század elejéig ötezer cigányt végeztek ki. Franciaországban 1595-ben parlamenti határozatot hoztak kiirtásukra. Svédországban és Dániában 1662-ben rendelték el halálbüntetésüket, amennyiben nem hagyták el az országot. A Német-Római Birodalomban is megkísérelték kiszorítani őket, de ez a 18. század elejéig nem sikerült. Magyarországon a cigány-magyar ellentét komolyabb formában nem vetődött fel a 16. század elejéig. Részben azért, mert az itt élő cigányokat **mezőgazdasági, ipari munkánál** tudták alkalmazni, s így hellyel-közzel rövid ideig le tudtak telepedni. Főleg a **fémművességben** szereztek jártasságot, a puskapor, puskagolyó, ágyúgolyó készítésében, **tűzmesterként, fegyverkovácsként** dolgoztak. A magyar uralkodók kémekként is felhasználták őket, értékes információkkal szolgáltak a török csapatok mozgásáról. Persze nemcsak a magyaroknak, hanem a törököknek is dolgoztak. Ebben az időszakban főleg a török források nyújtanak róluk bővebb információt: fegyverkovácsként, **borbélyként, cigányzenészként és hóhérként** dolgoztak a török seregben is. Magyarországon **először Beatrix királyné környezetében találkozunk zenész cigányokkal,** 1489-ben. Gömör megyében a 17. század végén jelentek meg. Az egyes uradalmak és falvak keretei között éltek. A vajda parancsolt nekik, akit bár a cigányok választottak, a földesúr erősített meg hivatalában. Viselkedésükért, erkölcseikért, tetteikért a vajda tartozott felelősséggel. Egyben ő volt a bíró is, de mivel alattvalói ellenőrizhették ítéleteit, gyakran egyet nem értés, háborúskodás alakult ki közöttük. Emiatt meglehetősen sokszor volt vajdaválasztás.

A 18. században Mária Terézia és II. József több rendeletet hoztak a romák letelepítésére, amit a hatóságok erőszakkal, elrettentő büntetések alkalmazásával hajtottak végre. A romáknak a falvak határában telepeket jelöltek ki, ahol kunyhókban laktak (cigányputrik). Az addig vándormesterségből élő roma kézműveseknek megtiltották új lakóhelyük elhagyását. Így az addigi megélhetésüktől megfosztották őket, mivel az edényjavítás, a fémmunkák, a késélezés vagy a teknővájás folyamatos helyváltoztatást igényelt. A szigorúan felügyelt intézkedések részleges sikerrel jártak. Végleg megmaradt a cigánytelepeken a romák egy része, azok, akik a helyi falusi lakosság szükségleteit kielégítve letelepültként is tovább tudták gyakorolni iparukat. Más részük viszont az erőszakos asszimiláció elől a nyugatabbi országokba vándorolt.

Az itt maradottak a **18. századtól fokozatosan áttértek a magyar nyelv használatára.** A 19. században a falusi kovácsműhelyek többségében magyarcigányok dolgoztak. A reformkorban művészetükkel nagy hatást gyakoroltak a magyar nemzeti zene fejlődésére, **Liszt Ferencre** és másokra, de közülük is többen világhírre tettek szert, például Dankó Pista a 19. század végén. A szabadságharc idején a magyarcigányok a magyar ügy mellé álltak, és fegyverjavítóként, ágyúöntőként, valamint tábori muzsikusokként szolgáltak, többek között az országos verbuválást segítve. A legmagasabb rangig a **Kossuth Lajos cigány hadnagyaként ismert Sárközi Ferenc** cigánymuzsikus vitte.

Balogh János, iskolát járt muzsikus cigány volt az első, aki roma nyelvű nyomtatványt jelentetett meg, ezzel a címmel: *Legelső czigány imádságok, mind a két magyar hazában lévő czigány nemzet számára.* Esztergom, 1850. Ő készítette az első *Magyar-cigány szótárt* is.

A 2001. évi népszámlálás 190 046 roma, illetve cigány lakost mutatott ki az országban, ami a korábbi népszámlálások adataihoz képest nagyfokú csökkenést jelez. Az 1980-as népszámláláson például még 380 000 fő volt a romák lélekszáma.2009 márciusából[1]"""""""[1] A magukat románnak, cigánynak vallók száma tehát 20 év alatt a felére csökkent.

A szociológiai felmérésekben szereplő mintegy félmillió magyarországi cigány lakos közül valójában sokan magyarnak tartják magukat. A felgyorsult asszimiláció következtében a magyarországi cigányok többsége elhagyja a hagyományos roma életformát. Az oláhcigány és beás származású cigányok nagyobb része - különösen Budapesten és a nagyobb városokban - elődei nyelvét az utóbbi évtizedekben a magyarral cserélte fel. A legújabb felmérések szerint ma már a magyarországi cigányok 90%-a magyar anyanyelvű, és csak 5%- uknak a roma nyelv és szintén 5%-uknak a román (beás) az anyanyelve. (1971-ben még 21% roma anyanyelvű, illetve 8% beás anyanyelvű volt!) Az oláhcigány származásúak egy része kétnyelvűnek nevezhető, a magyar mellett beszéli a roma nyelvet is.

Zenészek

- Czinka Panna (1711-1772)
- Banyák Kálmán hegedű művész
- Bihari János (1764-1827)
- Balogh János (1803-?)
- Boldizsár József (1823-1878)
- Sárközi Ferenc, „Kossuth cigány hadnagya"
- Dankó Pista (1858-1903) a magyar zeneművészet világhírű prímása
- Rácz Aladár (1886-1958)
- Cziffra György (1921-1994)
- Kathy-Horváth Lajos hegedű művész
- Fátyol Misi (1909-1980)
- Babos Gyula
- Pege Aladár
- Snétberger Ferenc gitárművész
- Szakcsi Lakatos Béla

Varga Gusztáv (Kalyi Jag)
Orgován Ádám (Tiszabezdéd) gitárművész
Mága Zoltán

Zenekarok [szerkesztés]

- Járóka Sándor és népi zenekara
- 100 Tagú Cigányzenekar
- Rajkó zenekar
- Kalyi Jag
- Ando Drom
- Amaro Trajo (Kovács Máté, Seres Krisztián)
- Fekete vonat
- Ektomorf
- Váradi Roma Café
- Besh o droM
- Bódi Guszti és a Feketeszemek
- Romantic

- Roma Jilo
- Fláre Beás
- Ternipe
- Váradi Roma Café

Énekesek [szerkesztés]

- Oláh Ibolya
- L.L. Junior
- Nótár Mary
- Molnár Ferenc "Caramel"
- Gáspár László
- Gáspár Győző
- Kunovics Katinka
- Stefano
- Lakatos Krisztián
- Juhász 'Miczura' Mónika
- Kozák László "Grófo"
- Palya Bea
- Kicsi Tyson (Váradi József)

Magyarnóta-énekesek [szerkesztés]

- Kovács Apollónia
- Bangó Margit
- Horvát Pista

Képzőművészek [szerkesztés]

- Balázs János
- Balogh Tibor
- Bari Janó
- Káli-Horváth Kálmán
- Kökény Róbert
- id. Kun Pál
- Szentandrássy István
- Péli Tamás
- Vári Zsolt[varizsolt.hu][1]
- [romagaleria.hu][2]

Írók, költők [szerkesztés]

- Lakatos Menyhért
- Varga Ilona
- Csík Ferenc
- Choli Daróczi József
- Rostás-Farkas György

- Osztojkán Béla
- Holdosi József
- Jónás Tamás

- Kovács József Hontalan

Forradalmárok [szerkesztés]

- Dilinkó Gábor
- Szabó Ilonka
- Csík Ferenc író,költő

Politikusok [szerkesztés]

- Farkas Flórián
- Hága Antónia
- Horváth Aladár
- Járóka Lívia (EU parlamenti képviselő)
- Kolompár Orbán
- Mohácsi Viktória (2004-2009-ig EU parlamenti képviselő)
- Katonáné Kállai Katalin NKÖM, roma ügyekért felelős miniszteri biztos
- Kánya László Vasvár és Térsége Cigány Érdekvédelmi Egyesület Elnöke

Sportolók [szerkesztés]

- Farkas János labdarúgó
- Pisont István labdarúgó

Németek]

A legnagyobb létszámban élő nemzeti kisebbség a németeké.

A **magyarországi németek** (németül *Ungarndeutsche)* a mai Magyarország második legnagyobb nemzetisége. A statisztikai összesítések és becslések alapján számuk mintegy 200 000-220 000 főre tehető, ami az ország összlakosságának 2,5%-a.

A Magyarországra települő német szerzeteseknek és lovagoknak hatalmas szerepe volt a kereszténység elterjesztésében és a feudális rend kialakításában. I. István 996-ban vette feleségül Henrik bajor herceg leányát, a későbbi II. Szent Henrik német császár testvérét, Gizellát.

A magyar királyok jelentős szerepet szántak a német kézműveseknek és kereskedőknek a középkori iparosodás és városi fejlődés kibontakozásában. A német polgár a 13. század folyamán sok magyar városban talált új hazát „vendég”-ként. A tatárjárás után ez a folyamat átmenetileg még jobban megerősödött

A második világháború után a németségre a kollektív bűnbak szerepét osztották ki. A Szovjetunióban is szükség volt a munkaképes emberekre, táboraikba mintegy 35-60 ezer magyarországi németet hurcoltak el. A magyarországi németek mintegy fele már nem került kitelepítésre, jogaikat 1949-50-ben visszakapták, ám elkobzott birtokaikat többnyire már nem. A kitelepítések nyomán a magyarországi németek száma mintegy 230 ezerre csökkent.

A mai Magyarország területének hagyományos német népcsoportjait összefoglaló néven

„sváboknak” is nevezik. Ez azonban nem mindig van összefüggésben az egyes közösségek valódi származásával, amelyek nemcsak sváb, hanem jelentős részben bajor, osztrák, valamint pfalzi, hesseni, németalföldi és elzászi eredetűek. A különböző származású németajkú csoportok, különösen a városlakók többnyire keveredtek egymással és a történelmi Magyarország nem sváb németségével is (erdélyi szászok és cipszerek /Szepesség/), illetve a 19. századtól a többségük asszimilálódott, magyarrá vált.

A németek ma legnagyobb számban Baranya megyében (a megye szinte valamennyi körzetében, de főként a keleti felén) élnek. Itt találhatók szinte teljesen németek által lakott falvak is (Óbánya, Ófalu). Ezt követi Tolna megye német ajkú lakossága, amely a Mecsek északi lejtőin és a Sió-parti falvakban található meg nagy számban. A harmadik legtöbb német Bács-Kiskun megyében koncentrálódva, a Kalocsától délre eső vidék településein él (Hajós, Érsekhalma).

Még jelentős Budapest környékének német lakossága. Itt említendő meg Budaörs, Solymár, Pilisvörösvár és Csolnok jelentősebb számú német nemzetiségű lakosa is. Budapesten Soroksáron (XXIII. ker.) élnek nagy számban svábok, a szomszédos Pesterzsébeten (XX.) működik a Német Nemzetiségi Gimnázium (Deutsches Nationalitatengymnasium), de a Tamási Áron Gimnáziumban Budán is van nemzetiségi oktatás.

Szlovákok

A németeket számban követő nemzetiség, a szlovákság, alapvetően három nagyobb területen él. A békési területek szlováksága mellett megemlítendő a Pilis hegység néhány szlovák falva (Pilisszántó, Piliscsév, Kesztölc), illetve a Nógrád megyében elszórtan élő szlovákság.

A **magyarországi szlovákok** egyrészt a történelmi Magyar Királyság területén, elsősorban a Felvidéken élő szlovákok, másrészt a mai Magyarország területén lakó szlovák nemzetiség megnevezése.

A 2001-es népszámlálás szerint Magyarországon 17 693 fő vallotta magát szlovák nemzetiségűnek, ezzel a szlovákság a kisebbségi törvényben nevesített 13 nemzeti és etnikai kisebbség lélekszám szerinti sorrendjében a harmadik helyet foglalja el, a romák és németek után. A szlovák nyelvet 11 816 fő tartja anyanyelvének, és 18 056 fő használja családi körben. A nemzetiségi és kulturális hagyományokhoz 26 631 fő kötődik. A magyarországi szlovák szervezetek a hazai szlovákság lélekszámát 100-110 ezer főre becsülik.

Az első bevándorlási hullám 1690 és 1711 között zajlott, ekkor érkeztek szlovákok Piliscsévre, Kesztölcre, Pilisszántóra. Ennek a letelepülésnek a magvát főképp szökött jobbágyok alkották, akik a töröktől visszafoglalt területekkel határos várgyegyékből (Bars, Nyitra, Nógrád, Hont, Abaúj) érkeztek.

1711-1740 között szervezetten folyt a szlovákok betelepítése, gyakran a földesurak hozattak be szlovákokat az elhagyott birtokaikra. Olyan földesurak is telepítettek le szlovákokat, akiknek északon is, délen is voltak birtokaik. A földesurak állami engedéllyel telepítették le, telepítési szervezők segítségével a szlovák lakosokat.

Híres szlovák származású magyarok

- Haan Lajos (Eudovít Augustín Haan) - evangélikus lelkész
- Jankó János - festő, grafikus
- Kubala László (Ladislav Kubala) - futballista

- Tessedik Sámuel (Samuel Tesedík) - evangélikus lelkész
- Závada Pál (Pál Závada) - író[5]
- Petőfi Sándor (édesanyja Hrúz Mária szlovák volt)
- Melis György - operaénekes (mindkét szülő szlovák, 5 éves koráig csak szlovákul tudott)

Görögök

A magyarországi görög kisebbség a görög diaszpóra egyik részeként több hullámban érkezett a Kárpát-medencébe. A független Görögország létrejöttét megelőzően a Bizánci Birodalom az, amely a magyar-görög kapcsolatokat jelenti.

A magyarság ősei - görög hittérítők jóvoltából - már jóval a honfoglalás előtt állandó kapcsolatban voltak a kereszténységgel, helyesebben annak bizánci formájával. A szlávok két nagy apostola Szent Cirill és Szent Metód, találkoztak az etelközi magyarokkal.

A magyar-bizánci görög nyelvi kapcsolat néhány évtizeddel a honfoglalás előtt kezdődött. Ebből a kapcsolatból származik néhány bizánci **görög kifejezés** mint a **hártya, paripa, szamár** stb. A bizánci rítusú kereszténység szabadon működhetett az Árpád-korban, érkeztek hittérítők Bizáncból is. Erre utal Pl. Pentele neve. Egy görög szent, Panteleimon nevéből alakult ki. Szent Panteleimon tiszteletére görög rítusú, azaz ortodox monostort alapítottak itt a Duna szigetén az Árpád-kor elején az Andornak-nemzetség tagjai. Ennél a névnél is egyértelmű, a görög Andronikosz áll a háttérben.

Görögök a karlócai béke (1699) után nagyobb számban kerültek Magyarországra, eredetileg mint török alattvalók, mert nálunk kedvező adófizetési feltételek mellett kereskedhettek. Foglalkoztak a **dohány-, bor-, szarvasmarha- és gabonakereskedelemmel**, de érdekeltek voltak a **só szállításban és a faúsztatásban** is. Telepeiket a főbb kereskedelmi útvonalak mentén hozták létre, legnagyobb számban Pesten, Miskolcon és Kecskeméten és Szegeden, Szentesen, Karcagon, Miskolcon, Győrben, Vácon, Balassagyarmaton éltek. Ezeken az útvonalakon állandó pihenőhelyek várták a kereskedőket, ezek emlékét őrzik többek közt a „Görögszállás", „Görögtanya" helységnevek. Egy-egy sikeres út után a karavánok „arannyal teli zsákokkal" tértek haza. **Görög kereskedő nyitotta meg az első szegedi kávéfőzdét 1739-ben,** 1839-ben Szeged díszpolgárává fogadta a görög származású báró Sina Györgyöt a pesti árvízkárosultaknak nyújtott segítségéért.

Híres magyarországi görögök

- Fokasz Nikosz szociológus
- Galbenisz Tomasz színész
- Kollonay Zoltán zongoraművész. Zeneszerzői stílusa híd a klasszikus, görög és a könnyűzene között, koncertjei a megszokottól különlegesebbek, varázslatos új zenei élményt adnak ínyenceknek.
- Makrisz Agamemnon szobrász
- Papadimitriu Athina színésznő

- Rigasz Hondomatidisz szobrász
- Sarantis Mantzourakis Előadóművész,zenész
- Stefanidu Janula énekes
- Szamara Eleni újságíró
- Zavirasz György (Zabiras, Georgios) kereskedő a pesti görög egyház könyvtárának alapítója
- Szabó Margaréta színművésznő
- Sztefanu Sztefanosz szobrász
- Galanisz Nikandrosz válogatott jégkorongozó
- Trokán Anna színművésznő
- Trokán Nóra színművésznő
- Petridisz Hrisztosz színművész
- Partics Katalin öttusázó olimpikon
- Szideropulu Niki vívó olimpikon
- Babanaszisz Ziszisz vívó olimpikon
- Manno Miltiades sportoló, festő, szobrász
- Margó Tivadar akadémikus
- Sina György
- Sina Simon
- Lyka Károly művészettörténész
- Teleki Pál miniszterelnök (anyai ágon görög származású volt, édesanyja Muráti Irén volt)
- Dimitriosz Hadzisz (1913-1981) író, kiváló újságíró, novellista, egyetemi tanár

Ukránok

A **magyarországi ukránok** Magyarország egyik szláv nyelvű nemzetisége. Az ukránoktól Magyarországon megkülönböztetik a magyarországi ruszinokat vagy ruténeket. Ukrajnában viszont a hivatalos nézet szerint az ukrán és a ruszin (rutén) ugyanazt a népet jelölő megnevezések, és a ruszin nyelv sem önálló, hanem csupán az ukrán nyelv egyik dialektusa. Ezt a magukat ma is ruszinoknak vallók azonban tagadják, és mindmáig megkülönböztetik magukat az ukránoktól. A történelmi Magyarország egykori ruszinjai leszármazottainak többsége viszont ma már ukránnak vallja magát.

A magyarországi Ukránok története

Az Ukránok a 12. századtól kezdve kerültek be Galícián át, Máramaros, Bereg, Ung, Zemplén megye lakhatatlan hegyes vidékeire. Egy 1326-ban kelt oklevélben olvashatjuk a Nógrád megyei Nagyorosziról, hogy első lakóit Kálmán király hívta be Galíciából. A 17. században már nagyobb számban érkeztek telepesek, főleg a Kárpátok túlsó oldaláról, olyan ukrán (rutén) parasztok, akik a lengyel pánok (földesurak) elől menekültek.

A magyar földesurak - közülük is elsősorban a Rákóczi család -, kenézeik révén szervezetten telepítették őket birtokaikra. Természetesen a spontán beszivárgás (bevándorlás) is tapasztalható ebben az időszakban, amely folytatódott még a 18. században is. Bél Mátyás leírás Szabolcs megyében 12 helységben említ ruténokat, a 18. század első évtizedében. 1740 körül nagy számban telepítettek le görög katolikus lakosságot Makón is, amire az utcák elnevezései is utalnak.

A galíciai ukránok a mai Szlovákia területén keresztül érkeztek Magyarországra, főleg a Vajdaságba, a mai Horvátország területeire, a 19. század végén pedig a mai Bosznia területére. Egyes családok Pest-Budán találták meg megélhetésüket. Mivel ez utóbbiak betelepülése nem volt nagy mértékű, az ukrán családok nagy része rövid időn belül asszimilálódott. Ennek okai: a betelepülés területi szétszórtsága, az anyanyelvi iskolák hiánya, az értelmiség rendkívül csekély aránya.

Ruszinok

A **magyarországi ruszinok** vagy **magyarországi rutének** a Magyar Királyság 13 nemzetiségének egyik keleti szláv nemzetisége volt. A mai Magyarországon ruszinok főleg Borsod-Abaúj-Zemplén megyében élnek, leginkább Komlóskán és Múcsonyban, de megtalálhatjuk őket Budapesten, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is. Létszámuk a magukat ukránoknak vallókkal együtt kb. 6000 fő.

Történetük

A ruszinok az évszázadok folyamán mindig is a *rusz* népnévvel jelölték magukat, de saját nemzeti tudatuk csak a 19. század második felében alakult ki. Alekszander Dukhnovics eperjesi ruszin görög katolikus lelkész megírta a ruszin himnuszt, és arra buzdította a Kárpátok vidékén élő görög katolikus ruszinokat, hogy legyenek önálló nép. Ez a ruszin nemzeti ébredés a történelmi Magyarországon történt, a felvidéki szláv lakosság szlovák nemzetté formálódásával és a Habsburg uralom alatt álló Galícia kisorosz és a kozák lakosságának ukrán néppé válásával egyidőben. Ekkor a magyarországi ruszinoknál még nem terjedt el az ukranizmus. Tehát a mai ruszinok, a mai oroszok és a mai ukránok nemzeti öntudata nem azonos, mert a hajdani keleti szláv Ruszból más-más területen és úton alakultak ki. A ruszin népnek soha nem volt vezetői rétege, hanem többségük alacsony osztályba tartozó jobbágy, zsellér és pásztor voltak. Emiatt nehéz volt azonnal összefogni az egész kárpáti ruszin népet. A 19-20. század közötti orosz és ukrán nacionalisták ezért a ruszinokra is igyekeztek kiterjesztették a befolyásukat. Teljes mértékben azonban máig sem sikerült beolvasztani őket. A görög katolikus vallás hagyományait és sajátos népi kultúrájukat sokan erősen őrizték, és így mindmáig sikeresen megmaradt a ruszin nemzeti öntudat is.

<5=>

Ruszin néprajzi csoportok

A ruszinok eredetüket tekintve mind a Kárpátokhoz kötődtek: a történelmi Magyar Királyságban élő csoportjaik a mai Kárpátalja és Kelet-Szlovákia területén éltek. Egyes csoportjaik onnan vándoroltak el a 18. században a mai Magyarország északkeleti vidékeire.

Cigány himnusz

Zöld az erdő, zöld a hegy is

A szerencse jön is, megy is
Gondok kése húsunkba vág
Képmutató lett a világ

Egész világ ellenségünk
Űzött tolvajokként élünk
Nem loptunk mi csak egy szöget
Jézus vérző tenyeréből

Isten, könyörülj meg nékünk
Ne szenvedjen tovább népünk
Megátkoztál, meg is vertél
Örök csavargóvá tettél

Isten, könyörülj meg nékünk
Ne szenvedjen tovább népünk
Megátkoztál, meg is vertél
Örök csavargóvá tettél

Cigány nyelven:

Zeleno vesh, zeleno plaj,
amari bax, avel thaj zhal, gindongo buss ando mas del andej luma buzhanglipej.

Intrego luma dushmanoj,
sako rom sar chor nashadoj,
chi chordam jekh karfin numa,
andaj Jezusheski palma.

Devla zhutin pe amende, na de mila pe romende,

amaja dan thaj vi mardan, nashadeske amen shutan

Devla zhutin pe amende, na de mila pe romende, amaja dan thaj vi mardan, nashadeske amen shutan

A cigányok arcszínének eredetmondája (Cigány népmese)

Egy cigány, aki muzsikálni járt, egy éjszaka kicsit pityókásan jött hazafelé a lakodalomból. A zsebei tele voltak kalácsmaradványokkal, amit az asztalokról szedett le, hogy majd hazaviszi a gyerekeinek és a feleségének, de volt nála egy üveg borocska is. Ahogy ment keresztül az erdőn, beleesett egy mély verembe. Megütötte magát nagyon, óbégatott, jajveszékelt, ahogy csak a torkán kifért: jaj, jaj, jaj, jaj! Amikor a jajgatást meghallotta a farkas, elindult rögtön a verem felé, hogy fölfalja a csapdába esett áldozatot, mert éhes volt rettenetesen.

- Hé, ki van ott lenn a veremben?
- Én vagyok az, a muzsikus cigány!
- Azt mondod, tudsz muzsikálni?
- Tudok.
- No, húzd el akkor a nótámat!

Fogta a cigány a hegedűjét, elkezdett rajta játszani, a farkas meg táncra perdült, de úgy, hogy nem tudta abbahagyni.
- Jaj, elég volt már! Ne muzsikálj tovább! - rimánkodott a cigánynak. - Engedd, hogy megszusszanjak egy kicsit!
- Ha leugrasz ide mellém és fölemelsz hogy kijuthassak ebből a veremből, akkor nem húzom tovább!
Nem volt mit tennie a farkasnak, beugrott a verembe, de ott tovább kellett táncolnia, mert a cigány mégsem hagyta abba a muzsikálást, félt, hogy
nekitámad a farkas, ha megáll. Abban az erdőben lakott az ördög is. Az ördög is meghallotta a nagy lármát, s elindult arrafelé, hogy megnézze, mi van ott. Amikor odaért, látja, hogy egy mély gödörben muzsikál egy cigány, egy farkas meg olyan gyorsan táncol, hogy majd az eszét veszti. Elkezdett hangosan kacagni.
- Hát mit csináltok? - kérdezte tőlük.
- Én muzsikálok! - mondta a cigány.
- Én meg táncolok! - lihegte a farkas.
- Miért abban a szűk veremben táncoltok? Miért nem jöttök ki?
- Azért, mert nem tudunk! - felelte a cigány. - De a te nótádat is el tudom húzni, ha akarod.
- Húzzad, ha tudod!
Elkezdte a cigány az ördög nótáját muzsikálni, az ördögnek meg - akár akart, akár nem - táncolnia kellett. Nem álltak meg a lábai egy pillanatra sem.
- Elég volt már barátom! Elég volt már barátom!
- Csak akkor hagyom abba, ha kiveszel minket ebből a veremből!
- Mondjad, mit kell csinálnom!
- Ereszd le a farkadat, mi meg belekapaszkodunk és kihúzod!
Nem tehetett mást az ördög, mert a cigány muzsikált, nem tudott megállni. Leengedte a farkát, a cigány meg kimászott rajta. Ezután ugyanúgy kimászott a farkas is.
- A szolgám lesztek mindketten! - mondta a cigány az ördögnek és a farkasnak. - Ezentúl engem szolgáltok! De ha nem akartok engedelmeskedni, előveszem a hegedűt, és megint megtáncoltatlak benneteket!
- Jaj csak azt ne! Mindent megteszünk, csak ne muzsikálj!
- No a kunyhómig azért még kísérjetek el táncolva!
Így is volt. A cigány muzsikaszóval vezette a kalyibája felé a táncoló ördögöt és farkast. Ahogy az erdőből kiértek, a cigány megpillantott az erdő szélén egy kiszáradt fát.
- No te ördög, vedd ezt a fát a hátadra és hozzad, mert úgy sincs otthon rőzsénk, nem tudunk tüzet gyújtani!
Az ördög engedelmesen vállára vette a fát és vitte. Ahogy közeledtek a kunyhócskához és a cigány gyerekei meghallották a lármát, nagyon megijedtek. Hát, még amikor meglátták az ördögöt meg a farkast! Rémületükben reszketve bújtak be az ágy alá mindannyian.
- Ne féljetek gyerekeim! Ne félj feleségem! Ezek az állatok az én szolgáim, nem bántanak titeket!
Odaszólt az ördögnek:
- No hasogasd ezt a fát darabokra, hadd gyújtsak tüzet, mert hideg van! Te meg farkas, hord majd be a hasábokat ide a kunyhóba, és rakd szépen sorba. Ahogy mondom, mostantól fogva ti az én szolgáim!
Amikor készen voltak a munkával, így szólt hozzájuk:
- Most elmehettek, de azonnal itt legyetek nálam, ha hívlak benneteket!
Azt mondja az ördög:
- Húzzál ki a farkamból egy szőrszálat!
Azt mondja a farkas:
- Húzzál ki az én farkamból is egy szőrszálat! Gyújtsd meg, ha hívni akarsz bennünket, s mire a láng ellobban, itt termünk.

- No így legyen!
Kihúzta a farkukból a szőrszálakat, beletette a zsebébe, azok meg elmentek. De alighogy eltűntek, a cigánynak eszébe jutott valami. Elővette a szőrszálat, amit az ördög farkából húzott ki és meggyújtotta, visszarendelte az ördögöt.
- Eredj, te ördög, hozzál nekem két tehenet! Hozzál még három zsák lisztet, egy disznót és két birkát is!
Az ördög egykettőre meghozott mindent, amit parancsoltak neki. Így lett egy kis vagyonkája a cigánynak, így lett egy kis gazdagsága. Egyszer, ahogy morfondírozott magában, azt mondja a felesége: - Nagy bolond vagy te cigány! Miért nem kértél az ördögtől aranyat, pénzt, ezüstöt?
- Milyen igazat beszélsz feleségem! Éppen ezen gondolkoztam én is!
Azzal fogta és meggyújtotta az ördög farkából kihúzott szőrszálat. Az ördög abban a pillanatban ott termett.
- Mit parancsolsz, gazdám?
- Azt parancsolom, hogy vigyél el minket a pokolba, és amennyi aranyatok és ezüstötök van, azt mind adjátok nekem! A gyerekeimmel és a
feleségemmel megyek majd, s vinni fogunk jó nagy tarisznyákat, hogy minden kincset el tudjunk hozni tőletek.
- Ha akarod, elvihetlek! - mondta az ördög.
Közben azt gondolta magában:
- No, jöjjenek csak! Ha majd meglátják majd ott lent azt a rengeteg ördögöt, a félelemtől meghasad a szívük!
Mielőtt elindultak volna, a cigány azt mondta a gyerekeinek:
- Gyerekeim, ne féljetek semmitől, amíg itt van az apátok! Ha én elkezdek muzsikálni, az ördögök táncolni fognak mindnyájan!
Amikor leértek a pokolba, látták, hogy mindenütt hatalmas lángok égnek, és az ördögök állandóan rakják a tüzet a nagy üstök alá, amelyekben forró szurokban főzik a bűnös lelkeket. Kibírhatatlan bűz volt és füst! Olyan nagy füst volt, hogy a cigányok nem láttak semmit, s nem vették észre azt sem, hogy a füsttől valamennyien barnák lettek. A füst elkezdte őket fojtogatni. Ettől úgy megrémültek, hogy eldobálták a tarisznyákat és kimenekültek a pokolból. Azóta olyan "füstös képűek" a cigányok.
Maradjatok Istennel.

Sváb népmese

A nyelves királykisasszony

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy király, annak volt egy gyönyörű szép leánya, de az a leány olyan nyelves volt, hogy senki nemcsak meghaladni, hanem megközelíteni se tudta a szájasságban. Akárkivel akármiről beszélt, mindig csak az övé lett az utolsó szó. Búsult ezen a nagy nyelvességen a király, kivált ha látta, hogy a többi király- és hercegkisasszonyok soha egy rossz szót, egy káromkodást ki nem eresztenek a szájukon, az ő leányától meg mást se lehet hallani soha. Ezenkívül az is bántotta, ha elgondolta, hogy hogy tegyen ezzel valami becsületes embert szerencsétlenné, hisz aki elveszi, csak keserűség lesz az élete. Utoljára gondolt egyet.

- No, leányom - mondta a leányának -, kihirdettetem az országban, hogy aki téged le tud nyelvelni, annak adlak feleségül.

A leány még megörült neki, ahelyett, hogy megszontyorodott volna rajta.

- Jó lesz biz a, felséges atyám, legalább nem lesz olyan alamuszi tedd ide, tedd oda uram.

A király látta, hogy csakugyan nincs más mit tenni, hát kihirdettette, hogy aki rá tud arra menni - mikor az ő leányával beszél -, hogy nem a leányé, hanem az övé legyen az utolsó szó, annak adja feleségül fele királyságával együtt.

Mentek aztán szerencsét próbálni mindenféle emberek: hercegek, grófok, nagy süvegű tótok, de egyik se tudott kettőt se szólani a kisasszonyhoz.

Meghallotta azt három sváb fiú is, ők is elindultak, hogy megpróbálják, mire mennek. Ha nyernek, jó lesz; ha nem nyernek, se káruk, se hasznuk benne. A legkisebb fiú eszelős volt, a bátyjai el se akarták vinni.

- Ne is gyere te, Jankó, úgyse lesz az a kisasszony a tied.

- Csak azért is elmegyek, majd ott megválik, hány zsákkal telik, kié lesz a királykisasszony!

Mentek, aztán mendegéltek, a két bátyja már nagyon elhagyta Jankót, mert az akármit látott úton-útfélen, mindent felszedett. Egyszer talált egy tojást; elkezd kiabálni a bátyjai után:

- Gyertek csak, hé! Mit találtam!

A két bátyja azt gondolta, hogy legalábbis egy véka aranyat-ezüstöt talált, visszaszaladtak nagy lóhalálába, hát látják a tojást. No iszen nekiestek Jankónak, úgy elverték, mint a kétfenekű dobot, azután otthagyták. Jankó is feltápászkodott, eltette a tojást, ment utánok. Kevés idő múlva megint talált egy rossz szeget, megint elkezdett kiabálni:

- Hát most mit találtam, gyertek csak!

Azok megint visszaszaladtak, hogy isten tudja, mit talált, mit nem Jankó!

Hát látják a rossz szeget, no ezért megint jól helybehagyták. Jankó eltette a szeget is. Harmadszor meg talált egy rakás ganéjt, akkor is kiabált, de rá se hederítettek. Jankó eltette azt is a sipkájába. Ment aztán a bátyjai után, de azok már úgy elhagyták, hogy mire a palotához ért, azok már visszafelé jöttek nagy szomorúan.

- Ne is menj te oda be, úgyse lesz az a tied - mondták Jankónak.

- Már mért ne lehetne az az enyim?
- Csak. Nincs hozzávaló eszed.
- Hm! Csaknak zsák kell, papnak ágy kell. Azért is megmutatom, hogy az enyim lesz!
- Nem éred meg hajasan, kopaszon is bajosan.

De Jankó csak bement. Mindjárt beszédbe eredt a kisasszonnyal:

- De piros a kisasszony!
- Tűz ég ám bennem!
- Itt egy tojás, süssük meg nála.
- Lyukas ám a serpenyő!
- Itt egy szeg, foltozzuk be vele.
- Igen biz a ganéjt!
- Az is van itt egy sipkával!

No, erre a kisasszony egy szót se tudott szólani, hozzá kellett neki menni a bolondhoz. Másnap megesküdtek, nagy lakodalmat tartottak, máig is élnek, ha meg nem haltak.

Ukrán népmese

SZURKOS HÁTÚ SZALMABOCI

Magányosan, elhagyottan élt öregapó és öreganyó. Öregapó fenyőszurkot főzött az erdőben, öreganyó otthon küszködött. Üres volt az udvaruk, nem volt se ökrük, se tehenük, de még tyúkocskájuk sem. Nagyon I regények voltak.

öreganyó nem hagyta nyugodni öregapót.

- Csinált legalább egy szalmabocit!
- Mi jut eszedbe! Mire jó az a szalmaboci?
- Magammal viszem a mezőre, és legeltetem.

Mit tehetett öregapó, elővette a szurkosvödröt, és szalmából összeragasztott egy kis bocit. A hátát és oldalát jól bekente szurokkal.

Reggel az öregasszony fogta a guzsalyt meg az orsót, és kivitte a szal

mabocit a legelőre. Leült a domboldalon, pergetni kezdte az orsót, és így dúdolt magában:

Legelj, legelj, kis boci, legelj, szurkos hátú, Legelj, legelj, kis boci, legelj, szurkos hátú.

Pergett az orsó, csavarodott a fonál, közben öreganyó elaludt. A sötét erdőből, a nagy fenyőfák közül, egyszer csak ott termett a medve. Rámordult a szalmabocira:

- Hát te kicsoda vagy?
- Én vagyok a szurkos hátú szalmaboci!
- Adj egy kis szurkot, bekenem az oldalamat, felkarmolták a kutyák! A szurkos hátú szalmaboci hallgatott.

Megharagudott a medve, fölemelte mancsát, belemarkolt a boci szurkos oldalába és - odaragadt a mancsa.
Öreganyó felébredt, és éktelenül kiabálni kezdett.
- Apó, apó, gyere gyorsan! A kis boci medvét fogott! Öregapó elcsípte a medvét, és belökte a pincébe.

Másnap reggel az anyó megint kivitte a szalmabocit a legelőre. Leült a domboldalon, pergetni kezdte az orsót, s így dalolt magában:
Legelj, legelj, kis boci, legelj, szurkos hátú, Legelj, legelj, kis boci, legelj, szurkos hátú.
Pergett az orsó, csavarodott a fonál, közben öreganyó elaludt. A sötét erdőből, a nagy fenyőfák közül ott termett a farkas. Rámordult a szalmabocira:
- Hát te kicsoda vagy?
- En vagyok a szurkos hátú szalmaboci!
- Adj egy kis szurkot, bekenem az oldalamat, felkarmolták a kutyák.
- Vegyél magadnak, ha akarsz!

A farkas mancsa is odaragadt a szalmaboci oldalához, öreganyó felébredt, és nagyot kiáltott:
- Apó, apó, a kis boci farkast fogott! öregapó elcsípte a farkast, és belökte a pincébe.

Legelteti a kis bocit az öreganyó a harmadik napon is. Addig pergette orsóját és font, font, míg el nem aludt.

Odaszaladt a róka. Kérdezi a kis bocit:
- Hát te ki vagy?
- Én vagyok a szurkos hátú szalmaboci!
- Adj egy kis szurkot, galambocskám, a kutyák felkarmolták az oldalamat.
- Vegyél magadnak, ha akarsz!

Odaragadt a róka is.
öreganyó felébredt, elkiáltja magát:
- Apó, apó!

öregapó a rókát is bedobta a pincébe. No, ezek szépen összegyűltek. Ráült öregapó a pinceajtóra, és így szólt:
- Lehúzom a medve bőrét, pompás bunda lesz belőle! Hallotta ezt a medve, és megijedt.
- Engedj inkább szabadon, hozok neked mézet.
- Nem csapsz be?
- Nem, nem!
- Na, menj! - és kiengedte a medvét. Aztán elkezdte a kését élesíteni.

A farkas megszólalt a pincében:
- Miért élesíted a kést, nagyapó?
- Lehúzom a bundádat, és meleg sapkát varrok belőle télire!
- Engedj el engem is! Birkákat hajtok az udvarodba!
- No, nem bánom. De be ne csapjál! - s elengedte a farkast. Újra élesítette a kését.
- Mondd meg nekem, apóka, miért élesíted a késed? - kérdezte a róka.

- Mert szép a bundád! - válaszolta a nagyapó. - Meleg gallér lesz belőle anyónak.
- Jaj, ne nyúzd le a bundám! Tyúkocskát, kacsát, libát hajtok az udvarodba.
- No, nem bánom, de be ne csapj! És kiengedte a rókát is.

Hajnal felé, még meg se virradt, kip-kop, kopogás hallatszik az ajtón.
- Apó, apó, zörgetnek az ajtón, nézd meg, ki van kint!

Apó kimegy, és ott látja a medvét. Egy nagy, odvas fatörzset hozott, tele mézzel. Elvette apó a mézet, és elrakta.
Kip-kop, újra kopognak az ajtón. A farkas idehajtotta a birkákat.
Nemsokára a róka is megjött, s tyúkokat, kacsákat, libákat hajtott be az udvarra, örült öregapó, örült öreganyó.
Boldogan éltek, nem voltak már szegények.

Szlovák népmese

Jankó

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer két testvér. Az egyiket Jankónak, a másikat Jóskának hívták. Úgy különbözött egymástól ez a két fiú, mint az éccaka a nappaltól. Jankó ügyes, jólelkű, derék fiú volt, aki mindig szívesen segített másokon, Jóska irigy, önző, senkivel nem törődött a világon saját magán kívül. Egyszer csak azt mondja az édesapja Jóskának:
- No, fiam, én eleget tartottalak már, maholnap nekem s anyádnak sem lesz betévő falatunk, menj, próbálj szerencsét, láss valami dolog után.

Bezzeg hogy Jóska örömmel készülődött az útnak, gondolta magában, most legalább nem kell annyit dolgoznia, mint máskor, hideg télben fagyoskodnia, meleg nyárban izzadnia. Az anyja sütött neki egy csomó pogácsát, a apja megáldotta, s Jóska nagy vidáman útnak indult.

Ment mendegélt, s egyszer csak egy hatalmas fa alá ért. El is fáradott, meg is éhezett, leült hát, elévette az elemózsiát, s nagy jókedvvel falni kezdett. Hát amint eddegélne, két kis hangya settenkedik közelébe, s megszólítják nagy félénken:
- Ugyan bizony, te legény, nem adnál egy kis morzsát nekünk? Olyan régen éhezünk.
- Egy szemet se adok én, bár nekem legyen elég! - felelte mérgesen Jóska, s még hozzá is rúgott a hangyákhoz haragjában.
- Megállj csak, te rosszlelkű legény, nem tudtál adni egy kis morzsát nekünk, de hadd el, mi sem segítünk rajtad, ha valami baj ér - mondották a hangyák.
- Csak arra várjatok, amíg nekem szükségem lesz rátok! - mondotta Jóska nagy nevetve, s ette-falta a pogácsát, mintha semmi sem történt volna.
Na, ahogy jóllakott, megy tovább, s nemsokára egy folyó partjára ér. Hát ott a fövényen egy kis halacska vergelődik, kínlódik nagy keservesen, hogy sehogy se tud odajutni a patakhoz. Megszólítja a kis hal Jóskát:
- Tégy be engem a vízbe, te legény, mert elpusztulok a homokban!
Jóska még csak nem is válaszolt a kérésre, jól oldalba rúgta a szegény halat, azzal továbbment.
- Megállj, te gonosz lélek, sohasem lesz szerencséd az életben, mert ilyen gonoszul bántál velem! - kiáltott utána a szegény halacska. De Jóska nem is hederintett a halacska beszédére, ment tovább, mintha semmi sem történt volna. Nemsokára keresztúthoz ért, ahol négyfelé szakadott az út, s hát az útjelző aljában egy csomó kis manót vett észre, akik szidták, püfölték egymást. Persze, ott termett Jóska rögtön, s anélkül hogy megkérdezte volna, min pörlekednek, ő is közéjük állt, megfogta őket, jól összevissza verte mind, ahányan voltak, s avval nagy büszkén továbbállt. De bezzeg azok is kiabáltak utána torkuk szakadtából:
- No, megállj, te gonosz fajzat, legyen csak szükséged miránk, tudom, egy sem segít rajtad! Mehetsz akármerre, nem jársz szerencsével.
S úgy is történt, ahogy a kis manók nagy mérgükben mondták. Akármerre járt-kelt Jóska, férfival, asszonnyal, gyerekkel volt dolga, mindenki csak meggyűlölte, soha semmi dolgában szerencsével nem járt, végre is egy árva krajcár nélkül kellett szégyenszemre hazatérnie. Szegény anyja még csak nem is szidta, csak kesergett, búslakodott magában, de bizony az apja nagy haragjában el akarta kergetni, hogy hiába ne töltse otthon az időt. De Jóskának most már nem volt kedve a világjárásra, otthon maradt a kuckó mellett. Most már Jankón volt a sor, hogy ő menjen országot-világot látni, fel is tarisznyálta az édesanyja egy kis száraz kenyérrel, mert egyebük bizony már nem volt szegényeknek.
- Ne búslakodjanak, édes szüleim - vigasztalta Jankó, mikor búcsúzkodott -, ha magamnak nem is szerzek semmit, de anélkül nem jövök haza, hogy annyit ne hozzak, amiből maguk holtuk napjáig urasan megélnek.
Örvendett a szegény ember, hogy ilyen jószívű legalább az egyik fia, s mikor elindult Jankó, egy kis üveg életvizet tett a tarisznyájába, hátha valamikor még hasznát veheti annak is. Aztán elindult Jankó, ment, mendegélt jó darabon, s mikor megéhezett, leült egy nagy fa alá, elészedte ez elemózsiát, s falatozni kezdett a száraz kenyérből. Alig evett néhány falatot, egy csomó hangya fogta körül, s szörnyen rimánkodtak:
- Te jó legény, éhesek vagyunk, nem adnál-e egy keveset a kenyeredből?
- Hogyne adnék - felelte Jankó jószívűen, és leszórta mind a morzsát az öléből.
- Köszönjük a jóságodat - kiáltották boldogan a hangyák -, ha bármire lesz szükséged, csak fordulj hozzánk, ahányan vagyunk, mind segítségedre leszünk, s örökké barátaid maradunk.
Jankó majd elmosolyodott erre a beszédre, mert eszébe jutott, hogy neki ugyan mi szüksége is lehetne ilyen apró állatkákra. De sokkal jobb szívű volt, semhogy kikacagja őket, szives szóval megköszönte a felajánlott segítséget, elbúcsúzott tőlük, s szaporán ment tovább. Alkonyodott már, mikor egy szép, csendes, kék tóhoz ért. Hát annak a tónak a partján az aranyos fövényben egy kis halacska vergelődik, fuldoklik. Nem is várta, hogy az megszólítsa, megfogta s beledobta a vízbe. Hej, hogy ficánkolt, ugrándozott örömében a kis hal!
- Köszönöm, te jó fiú - kiáltott Jankónak -, hogy segítettél rajtam. Jótét helyébe jót várj.

Bárhol érjen veszedelem, ahány hal tengerben, tóban, folyóban, patakban, mind segítségedre leszünk.
Jankó mosolygott magában a kis hal beszédén, s ment hamar tovább, hogy estére a városba érjen. Éppen esteledett, alkonyodott, mikor Jankó ahhoz a keresztúthoz ért, ahol négyfelé szakadt az út. Nagy lárma, verekedés zaját hallotta már messziről, s hát, amint az útjelző közelébe ér, látja, hogy egy csomó kis manó tép egymás haját, ütik-verik egymást. Jankó rögtön ott termett, s nyájasan szólította meg őket:
- Hát ti ugyan min vesztetek így össze? Csak nem váltok el haraggal egymástól ezen a gyönyörű szép napon? Hamar, amíg itt vagyok, fogjatok kezet, egy hangos szót se halljak többet!
Erre a nyájas beszédre a mérges, durcás arcok egyszerre mosolyra derültek, megrázták egymás kezét a kis emberek, s hálásan így kiáltottak Jankó után:
- No, te jó legény, ha valaha szükséged lesz ránk, ne félj, mind ott leszünk.
Mikor Jankó estére a városba ért, nagy-nagy szomorúságban találta az egész várost, mert a jóságos öreg király egyetlen leánya halálos betegen feküdt. Az udvari orvos nagy búbánattal jelentette ki a királynak, hogy ő már semmiképpen sem tud segíteni rajta. No, alig hallotta meg ezt Jankó, besietett egy házba, s a gazdával elvezettette magát a királyi palotába. Ott a hopmester fogadta, megkérdezte, mi járatban van.
- Én vagyok a világ legelső orvosa, s meggyógyítanám a királykisasszonyt - felelte Jankó nagy bátran.
A hopmester csodálkozva nézegette jobbról-balról Jankót, de végre mégis bevezette a királyhoz, ahol Jankó újra előadta mondókáját.
A király bezzeg nem nézte, úr-e, paraszt-e, micsoda, aki a leányát meg akarja gyógyítani, nagy örömmel fogadta Jankót, s azt mondta neki:
- No, fiam, ha meggyógyítod a leányomat, tiéd lesz ő is, meg amit a szemed-szád csak kíván.
Avval bevezették Jankót a beteg királyleány szobájába. Mikor meglátta, bezzeg nem bánta, hogy neki ígérte a király, olyan gyönyörű volt a királykisasszony. Aranyszőke haja, mint egy óriás palást, úgy omlott a hófehér párnákra, szeme oly kék volt, min az ibolya, ajka oly szelíd, mint egy angyalé. Ott feküdt szép fehér karján nyugtatva a fejét, s mikor Jankó egy cseppet az ajkára cseppentett az élet vizéből, rögtön megmozdult, a másik pillanatban elmosolyodott, aztán kinyitotta ragyogó szép szemét. Amint meglátta, hogy idegen legény áll a szobájában, rögtön megkérdezte, hogy hát az mit akar.
Mondták neki, hogy ez a legény gyógyította meg őt, s hogy ennek ígérte feleségül az édesapja. Hej, de megmérgelődött erre a királyleány! Hogy ő egy jött-ment, sehonnai felesége legyen! Szaladt az apjához, hogy igaz-e, amit a szolálólányai mondottak.
- Igaz biz az, édes leányom! - felelte a király.
- No pedig én nem megyek hozzá!
- Márpedig, édes leányom, én megígértem, s én a szavamat meg nem szeghetem, még a te kedvedért sem, mert ugyan mit gondolna rólam az én népem. Menj csak hozzá, úgy látom, hogy jóravaló, derék legény, s jól bánik majd veled.
Addig-addig beszélt a király a leányának, hogy az nagy nehezen belenyugodott. De annyit kikötött, hogy csak akkor lesz a Jankó felesége, ha három kívánságát teljesíti.
Mindjárt oda is hívatta Jankót, s mondta neki:
- Egy zsák búzát s árpát öntök ki az udvarra, s ha alkonyat elött különválasztod őket, a feleséged leszek! - s avval faképnél hagyta Jankót.
Amint meglátta Jankó a rengeteg búzát meg árpát az udvaron, rögtön látta, hogy ő ugyan soha azt ki nem tudja szemelni, elment hát nagy bújában az erdőbe, ott járt-kelt fel s alá, azt sem tudta, merre. Mikor aztán elfáradott, leült egy nagy tölgyfa alá. Hát amint ott üldögélt, egyszerre egy csomó hangya veszi körül, s mondják neki:
- Miért búsúlsz, Jankó? Mikor éhesek voltunk, segítettél rajtunk, azt hiszed, hogy most, mikor bajba jutottál, nem segítunk néked? - Avval szépen mind elmentek a palota elé, egy óra alatt

kiválogatták a búzát is a maga zsákjába, az árpát is a magáéba, s mentek vissza az erdőbe. Mire Jankó nagy búsan hazaballagott, ott állott a két zsák, egyikben a búza, másikban az árpa. Ment persze, s jelentette nagy örömmel a királyleánynak, hogy az első kívánságát teljesítette már.
Úgy tett a leány, mintha szomorkodna, de valójában örült, hogy ilyen ügyes legény Jankó, s azt mondja neki:
- Hát látom, az első kívánságomat teljesítetted, te legény, de ne hidd, hogy a második meg a harmadik is ilyen könnyű lesz, mint ez!
- Mi a második kívánságod? - kérdezte Jankó.
- Hozd el nekem a világ legnagyobb gyöngyét!
Hej, a világ legnagyobb gyöngyét! Hát azt ő hogy hozza el? Nagy búsan kifordult a palotából, s ment, mendegélt, maga sem tuda, merre, s hát egyszer csak ott van a kék tónál. Ahogy odaért, kidugja a vízből egy halacska a fejét, s megszólítja:
- Miért búsulsz, te jó legény? Mondja neki Jankó, hogy mi a baja.
- Egyet se búsulj emiatt - mondotta a halacska. - Te is segítettél rajtam, most majd én segítek a bajodon.
Avval lebukkant a víz alá, s alig egy perc múlva felbukkant: egy óriási, ragyogó gyöngyszemet tartott a szájában.
Na, volt öröm. Nem győzte köszönni Jankó, hogy ilyen nagy hirtelen segített rajta a halacska, s boldogan sietett vissza a királyi palotába. Mikor odaadta a gyöngyöt a királyleánynak, az elmosolyodott nagy örömében, rögtön a hajába tűzte.
- Igazán gyönyörű ez a gyöngy, amit hoztál nekem, s ha még a harmadik kívánságomat is teljesíted, a feleséged leszek - mondotta neki kedvesen.
- Hát mi a harmadik kívánságod?
- Hozz nekem egy rózsát a pokolból! - mondotta a királyleány. Jankó rögtön útnak indult, hogy akárhogy is megkerítse azt a rózsát, olyan erősen megszerette a gyönyörű királykisasszonyt. Estére kelve elért ahhoz az útjelzőhöz, ahol a kis manókat szétválasztotta, most is ott ültek a kis emberkék, de csendesen, barátságosan beszélgettek. Amint Jankó odaérkezett, nem is várták, hogy megszólaljon, azt mondták neki:
- Tudjuk, hogy mi a te bajod, Jankó! De egyet se búsulj, éjfél után lemegyünk a pokolba, s olyan rózsát hozunk onnan, hogy a szemed-szájad eláll a csodálkozástól.
Úgy is volt, ahogy a manók mondták: mire hajnalodott, a legöregebb manó megjelent egy gyönyörű rózsával, s azt mondta Jankónak:
- Ez a pokol legszebb rózsája. Egy öreg-öreg ember adta nekem. Úgy hívják, hogy a Reménység rózsája.
Jankó megköszönte szíves szóval a manónak, s futott egyenest a királylányhoz. Bezzeg szívesen a felesége lett most már Jankónak, mikor látta, hogy mi mindent megszerzett az ő kedvéért. Nagy lakodalmat csaptak, a Jankó szüleit is, Jóskát is meghívták a vendégségbe, s ott is tartották életük fogytáig őket.

HAPP
ROMART

Magyarország nemzetiségi térképe.
Szinek magyarázata.
Magyar.
Szl.
Szerb.
Német.
Ruthén.
Bolgár.
Román.
Horvát.
Grányi Imre

Legnagyobb nemzetiség településen
a kisebbségi választói jegyzékben szereplők száma alapján
2010. évi kisebbségi önkormányzati képviselők választása
Jelmagyarázat
Bulgár (7)
Cigány (1516)
Görög (3)
Horvát (67)
Lengyel (6)
Német (360)
Nincs (1238)
Örmény (1)
Román (26)
Ruszin (22)
Szerb (5)
Szlovák (89)
Szlovén (10)
Több (10)
Ukrán (3)
Geo
© GeoX, 2010
www.geoindex.hu
Forrás: www.valasztas.hu
Megjegyzés: Nincs - településen senki sem szerepel a kisebbségi választói névjegyzékben
Több - két nemzetiség legar egyenlő számban szerepelnek a névjegyzékben

IX.6. Elsősegélynyújtási alapismeretek tananyaga

TEMATIKA:

I. Általános ismeretek

- Elsősegélynyújtás célja
  Elsősegélynyújtás alapvető szabályai
  Amit minden elsősegélynyújtónak tudnia kell.

II. Teendők a baleset helyszínén:

- baleseti helyszín biztosítása tájékozódás
  sérültek ellátása mentőhívás

III. Egyszerű betegvizsgálatok:

- reagál az ingerre
  eszméleténél van-e?
  nem reagál az ingerre pulzusa van-e? lélegzik-e?

IV. Újraélesztés (alapszintű, eszköz nélküli)

V. Sérülések

VI. Belgyógyászati balesetek

VII. Mérgezések

IX.7. Értelmileg akadályozott tanulók mérése

Tájékoztató

Ez az invertár segít a tapasztalat szerinti kompetenciák és tanulási lépések könnyebb feltárásában.

Jelölje meg, hogy a gyerek milyen mindenkori magatartást tanúsít.

A minősítéskor a következő kulcsot használja: 0 1 2 3 9.
Ez azt jelenti:

0 = nem, a gyerek ezt a magatartást egyáltalán nem vagy sohasem használja
1 = a gyerek a magatartást kezdetlegesen vagy szűkebb mértékben mutatja.
2 = a gyerek a magatartást nagyrészt mutatja.
3 = a gyerek teljesen és a maga egészében mutatja a magatartást.
9 = ismeretlen, nem tudom.

Kérjük, jelölje meg a megfelelőt.

A jelölések - amennyiben lehetséges - saját megfigyelésen alapuljanak.

Egy példa:

	egyáltalán nem, soha	kezdetleges módon	nagyrészt	teljes mértékben
Kanállal eszik.	0	1	2	3

0	1	2	3	9

A gyerek nem eszik kanállal, meg sem kísérli.

0	1	2	3	9

A gyerek megkísérli, hogy kanállal egyen, a kezét még vezetni kell.

0	1	2	3	9

A gyerek nagyrészt önállóan eszik kanállal, használja, és még segíteni kell neki.

0	1	2	3	9

A gyerek segítség nélkül kanalaz.

0	1	2	3	9

Nem tudom, vajon tud-e kanállal enni. Étkezés közben nem tudtam megfigyelni, és másoktól sem kaptam erre vonatkozó információkat.

HKI Heidelbergi Kompetencia Inventár Értelmileg akadályozottak számára K. L. Holtz - G. Eberle - A. Hillig - K. R. Marker

A tanuló száma

Név: _____

Iskola: _____

Osztály: _____

év hónap nap

Vizsgálat ideje			
Születési adatok			
Életkor			

Vizsgáló neve _____

Megjegyzések _____

Teljes kompetencia

95	
90	
75	
50	
25	
10	
5	

	Praktikus komp.	Kognitív komp.	Szociális komp.
95			
90			
75			
50			
25			
10			
5			

	1.1	1.2	1.3	1.4
95				
90				
75				
50				
25				
10				
5				

	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9
95									
90									
75									
50									
25									
10									
5									

	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
95						
90						
75						
50						
25						
10						
5						

1.0 Praktikus kompetencia

1.1 Táplálkozás, öltözködés

1.2 Tisztálkodás

1.3 Elővigyázatosság

1.4 Praktikus készségek

2.0 Kognitív kompetencia

2.1 Közlekedés, mozgástér

2.2 Pénz, bevásárlás

2.3 Szolgáltatások és közintézmények igénybevétele

2.4 Időbeli tájékozódás

2.5 Geometriai alapfogalmak

3.0 Szociális kompetencia

3.0 Tanulás és munka

3.1 Identitásának megtalálása/énfelfogása

3.2 Önkontroll

3.3 Önfenntartás

3.4 A perspektívák átvétele

(szociális kapcsolatok)

2.6 Számolás

3.5 Együttműködés/társadalmi előírások

2.7 Olvasás/írás

2.8 Beszéd megértése

2.9 Beszédhasználat

1.0 Praktikus kompetencia

1.1 Táplálkozás, öltözködés

1. Csészéből vagy pohárból önállóan iszik.	0	1	2	3	9
2. Trikóját, pulóverét, alsónadrágját egyedül leveszi.	0	1	2	3	9
3. Trikóját, pulóverét, alsónadrágját egyedül felveszi.	0	1	2	3	9
4. Önállóan tölt magának innivalót, ritkán önti mellé.	0	1	2	3	9
5. A húst felvágja	0	1	2	3	9
6. A cipzárt önállóan összeilleszti és nehézség nélkül.	0	1	2	3	9
7. Késsel-villával eszik, és úgyszólván sohasem ejt foltot.	0	1	2	3	9
8. A cipőfűzőt masnira köti.	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

1.2 Tisztálkodás

1. Magától észreveszi, ha vécére kell mennie.	0	1	2	3	9
2. Kezét vízzel és szappannal megmossa, majd megtörli.	0	1	2	3	9
3. Vécéhasználat után felszólítás után nyúl a lehúzóhoz.	0	1	2	3	9
4. Használja a vécépapírt.	0	1	2	3	9
5. Orrot fúj, ha szükséges.	0	1	2	3	9
6. Segítség nélkül fésüli és keféli a haját.	0	1	2	3	9
7. Nyilvános intézményekben, vendéglőben stb. önállóan	0	1	2	3	9

használja a vécét.					
8. Körmét levágja, ha szükséges.	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

egyáltalán nem, soha	0
kezdetleges módon	1
nagyrészt	2
teljes mértékben	3
nem ismert	9

1.3 Elővigyázatosság

1. Tömör, nyomatékos felszólításokra azonnal reagál (pl. „Állj!”, „Vissza!”, „Figyelj!”, „Vigyázat!”).	0	1	2	3	9
2. Hegyes tárgyakat (olló, kés rajzszög, tű) úgy használ, hogy sem másokat, sem magát nem sérti meg.	0	1	2	3	9
3. Számára új, esetleg veszélyes helyzetekben óvatosan viselkedik	0	1	2	3	9
4. Éles tárgyakkal (üvegcserép, konzervtető) úgy bánik, hogy nem sérti meg magát vagy másokat.	0	1	2	3	9
5. Elkerüli az elektromosságból fakadó veszélyeket (lámpa, merülőforraló, dugaszoló aljzat)	0	1	2	3	9
6. Ha fáj valamije, megsérül, vagy beteg, megfelelően gondoskodik magáról; szükséges esetén felnőttektől kér segítséget	0	1	2	3	9
7. Nyílt láng használatakor ügyel arra, hogy ne történjen égés vagy egyéb sérülés (pl. gyufa, gyertya, sütőrostély).	0	1	2	3	
8. A következő három veszélyt jelző szimbólumot ismeri és a helyzetnek megfelelően viselkedik: méreg, elektromosság, tűzveszély.	0	1	2	3	9 9
Nyerspont:					
Százalék:					

1.4 Praktikus készségek

1. Az edényeket és evőeszközöket eltörli.	0	1	2	3	9
2. Seprűvel és lapáttal felszedi a piszkot a padlóról.	0	1	2	3	9
3. Papírra előrajzolt figurákat (kör, négyzet, csillag) ollóval kivág.	0	1	2	3	9
4. Önállóan elmosogat (beleértve az előkészületet, a mosogatást, a törölgetést és a rendrakást).	0	1	2	3	9
5. Üvegnyitóval kinyitja az üveget.	0	1	2	3	9
6. Konzervnyitóval kinyitja a konzervdobozt.	0	1	2	3	9
7. Figurákat (kör, négyszög, csillag) vág ki furnérlemezből lombfűrésszel.	0	1	2	3	9
8. Egyszerű főtt ételt önállóan készít.	0	1	2	3	9

Nyerspont:		
Százalék:		

Praktikus kompetencia	Nyerspont:	
	Százalék:	

egyáltalán nem, soha	0
kezdetleges módon	1
nagyrészt	2
teljes mértékben	3
nem ismert	9

2.0 Kognitív kompetencia

2.1 Közlekedés, mozgástér

1. Három fontos helyiséget megtalál az otthon vagy az iskola területén (osztályterem, vécé, tornaterem)	0	1	2	3	9
2. Az otthonával közvetlenül határos utcákból hazatalál.	0	1	2	3	9
3. Saját elő- és utónevét megmondja.	0	1	2	3	9
4. Kísérővel közlekedik a járdán és a veszélyes helyeken felszólítás nélkül megáll.	0	1	2	3	9
5. Figyel a közlekedési lámpára és megvárja a zöld jelzést, mielőbb átmenne a túloldalra.	0	1	2	3	9
6. Helyesen megnevezi lakóhelyét, az utcát és a házszámot.	0	1	2	3	9
7. Forgalmas utcákon egyedül is megfelelően közlekedik	0	1	2	3	
8. Egyedül lemegy a megállóba, és önállóan utazik busszal vagy villamossal, ismeretlen útszakaszokon.	0	1	2	3	9 9
Nyerspont:					
Százalék:					

2.2 Pénz/bevásárlás

1. Tudja, hogy pénzért vásárolni lehet.	0	1	2	3	9
2. Ügyel arra, nehogy elveszítse a pénzét.	0	1	2	3	9
3. Kísérővel bevásárol, önállóan elkéri, vagy kiválasztja a kívánt árut.	0	1	2	3	9
4. A trafikban automatákból vagy boltban egyedül vásárol kisebb dolgokat (fagylalt, ital, füzet).	0	1	2	3	9
5. Tudja, hogy a papírpénz rendszerint többet ér, mint a fémpénz.	0	1	2	3	9
6. A következő pénzérméket értékük alapján rangsorba állítja: 5, 10 50	0	1	2	3	9
7. Minden pénzérme értékét helyesen adja meg.	0	1	2	3	9
8. Legalább három dolog körülbelüli pénzértékét megnevezi (pl. zsömle, ceruza, édességek)	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

egyáltalán nem, soha	0
kezdetleges módon	1
nagyrészt	2
teljes mértékben	3
nem ismert	9

2.3 Szolgáltatások és közintézmények igénybevétele

1. Egyenruhájukról felismeri a rendőröket.	0	1	2	3	9
2. Tudja, mi az orvos feladata.	0	1	2	3	9
3. Tudja, mi a rendőrség feladata (pl. forgalomirányítás, bűnüldözés, segítségnyújtás)	0	1	2	3	9
4. Felismeri a következő intézmények jelképét: posta, rendőrség, tűzoltóság, gyógyszertár, kórház.	0	1	2	3	9
5. Bérmentesített levelet önállóan elvisz a levelesládához.	0	1	2	3	9
6. Telefonon bejelentkezik, és egyszerű híreket továbbít.	0	1	2	3	9
7. Tudja, mi a tűzjelző és a „segélykérő oszlop” szerepe.	0	1	2	3	9
8. Nyilvános telefonfülkéből telefonál.	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

2.4 Időbeli tájékozódás

1. Egyszerű sorrendiséget megért, pl. tedd „először ezt..., azután...”	0	1	2	3	9
2. Megkülönbözteti a napszakokat (reggel, dél, este)	0	1	2	3	9
3. A munkanapokat megkülönbözteti a vasár- és ünnepnapoktól	0	1	2	3	9
4. Helyesen megmondja saját életkorát.	0	1	2	3	9
5. Helyes sorrendben felsorolja a hét valamennyi napját.	0	1	2	3	9
6. Születésnapját tudja.	0	1	2	3	9
7. Órára pontosan leolvassa az időt.	0	1	2	3	9
8. Naptár segítségével megállapítja, hogy a hét melyik napjára esik egy adott dátum (pl. születésnap)	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

egyáltalán nem, soha	0

kezdetleges módon	1
nagyrészt	2
teljes mértékben	3
nem ismert	9

2.5 Geometriai alapfogalmak

1. A „kerek” geometriai alakzatokat megkülönbözteti a „szögletesektől”.	0	1	2	3	9
2. Kérdezés alapján rámutat a körre, téglalapra, háromszögre.	0	1	2	3	9
3. Egyformának mond 2 azonos hosszúságú pálcát (kb. 10 cm), ha azok egymás mellett fekszenek.	0	1	2	3	9
4. Különbséget tesz „egyenes” és „görbe” között (pl. fonalak, drótok)	0	1	2	3	9
5. Kört, téglalapot és háromszöget átrajzolással vagy rá- rakással ábrázol.	0	1	2	3	9
6. Adott téglalapot két háromszögletű téglalapféléből kirak.	0	1	2	3	
7. Két egyforma hosszúságú pálcát akkor is egyformának mond, ha azokat párhuzamos helyzetükből elmozdítjuk.	0	1	2	3	9 9
8. 1 méterig - 5 cm-es pontossággal - ki tud mérni egy szakaszt.	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

2.6 Számolás

1. Adott szempont szerint csoportba rendez konkrét tárgyakat (pl. színek, nagyság).	0	1	2	3	9
2. Egyidejűleg két szempont szerint csoportosít tárgyakat (pl. szín és forma).	0	1	2	3	9
3. Egyjegyű számokat kiolvas.	0	1	2	3	9
4. 5-ig megadja egy halmaz elemszámát.	0	1	2	3	9
5. Ötös számkörben nagyságrendbe állítja a számokat.	0	1	2	3	9
6. Ötös számkörben kivon és összead.	0	1	2	3	9
7. Kétjegyű számokat kiolvas.	0	1	2	3	9
8. 20-as számkörben kivon és összead (10-es átlépéssel).	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

egyáltalán nem, soha	0

kezdetleges módon	1
nagyrészt	2
teljes mértékben	3
nem ismert	9

2.7 Olvasás/írás

1. Megérti a szituációk közötti összefüggéseket (pl.. ha terítik az asztalt, hamarosan sor kerül az ebédre).	0	1	2	3	9
2. Képeskönyvek képeiről mesél (kommentálja azokat).	0	1	2	3	9
3. Néhány képletes szimbólumot felismer (toalett, telefon).	0	1	2	3	9
4. Négybetűs szót minta után leír (adott esetben géppel vagy pecsétnyomóval).	0	1	2	3	9
5. Minta nélkül leírja saját nevét (elő- és utónév), (adott esetben géppel vagy pecsétnyomóval).	0	1	2	3	9
6. Öt szót elolvas.	0	1	2	3	9
7. Érthetően olvas egyszerű mondatokat.	0	1	2	3	
8. Minta nélkül leír 10 szót (adott esetben géppel vagy pecsétnyomóval).	0	1	2	3	9 9
Nyerspont:					
Százalék:					

2.8 Beszédértés

1. Egyszerű felszólításokat megért (pl. „Csukd be kérlek az ajtót!”, „Hozd ide a kabátod!”).	0	1	2	3	9
2. A „Hol az orrod?” (kezed, karod, hüvelykujjad) kérdésre a megnevezett testrészre mutat.	0	1	2	3	9
3. Értelemszerűen reagál, a következő viszonyszavakra/határozó-szavakra: rajta, rá, bele, benne, alá, fölé, mögé, (pl. „Tedd a tuskót a dobozra!”).	0	1	2	3	9
4. Olvasott vagy elmesélt gyermektörténetet megért.	0	1	2	3	
5. Három egymásra következő útmutatást helyes időrendben végrehajt (pl. „Tedd először ezt..., aztán azt..., aztan...)	0	1	2	3	9 9
6. A főmondat-mellékmondat szerkezetet jól értelmezi (pl. de, mert, ámbár kötőszavas mondatokat).	0	1	2	3	9
7. Megérti azokat a kérdéseket, amelyekben ellent-mondás rejlik (pl. „Hát nem kérsz csokoládét?”).	0	1	2	3	
8. Indirekt felszólításokat megért (pl. „Huzat van.” Ahelyett, hogy „Csukd be az ajtót!”).	0	1	2	3	9 9

Nyerspont:		
Százalék:		

egyáltalán nem, soha	0
kezdetleges módon	1
nagyrészt	2
teljes mértékben	3
nem ismert	9

2.9 Beszédprodukció

1. Legalább egyszavas mondatokat mond.	0	1	2	3	9
2. Legalább kétszavas mondatokat mond.	0	1	2	3	9
3. Szavakkal kifejezi szükségleteit.	0	1	2	3	9
4. Értelmes kérdéseket tesz fel hol, mikor, hogyan kérdőszavakkal.	0	1	2	3	9
5. „Miért” kérdéseket tesz fel.	0	1	2	3	9
6. Főmondat-mellékmondat szerkezeteket helyesen használja (pl. mondatok mert, de kötőszavakkal).	0	1	2	3	9
7. Felolvasott gyermekmesét visszamond úgy, hogy a lényeges elemeket (hely, cselekmény, megoldás) tartalmazza az elmondás.	0	1	2	3	9
8. Az igék jelen, múlt, és jövő idejét használja.	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

Kognitív kompetencia	Nyerspont:		
	Százalék:		

egyáltalán nem, soha	0
kezdetleges módon	1
nagyrészt	2
teljes mértékben	3
nem ismert	9

3.0 Szociális kompetencia

3.1 Tanulás és munka

1. 5 percig egyedül foglalkozik a kijelölt feladattal.	0	1	2	3	9
2. Örül ill. büszke ha, egy tevékenységben sikert ér el, akkor is, hanem kap érte dicséretet vagy elismerést.	0	1	2	3	9
3. 15 percig koncentrál a neki adott feladatra.	0	1	2	3	9
4. Magatartásának megváltozását már alkalmanként adott, rövid utasításokkal vagy figyelmeztetéssel is elérhetjük.	0	1	2	3	9
5. A tanítás keretében végzett feladatokat már 2-3-szori megmutatás után végrehajtja.	0	1	2	3	9
6. A tanóra (munkaóra) alatt nagyobb koncentrációs nehézségek nélkül kitartó a figyelme.	0	1	2	3	9
7. A kezdeti kudarcok után is követi a kitűzött célt.	0	1	2	3	
8. Használható javaslatokat tesz önállóan a tanítási helyzetek, játékok és egyéb alakítására és folytatására.	0	1	2	3	9 9
Nyerspont:					
Százalék:					

3.2 Identitásának megtalálása/énfelfogása

1. Megismeri saját ruháit.	0	1	2	3	9
2. Megismeri saját magát olyan fényképen, amelyen mások is vannak.	0	1	2	3	9
3. Vigyáz arra, hogy személyes tulajdonában lévő tárgyait ne veszítse el.	0	1	2	3	9
4. Felismeri, hogy saját viselkedése milyen hatással van (pl. sérelem, harag) mások érzéseire és hangulatára.	0	1	2	3	9
5. Meg tudja különböztetni azokat az élményeket, amelyek ő maga élt át, azoktól, amelyeket másvalaki élt át.	0	1	2	3	9
6. Különböző viselkedési helyzetekben megpróbál a szerepelvárásoknak megfelelően viselkedni (pl. mint vendég-vendéglátó, iskolatárs-tanuló).	0	1	2	3	9
7. Saját képességeit többnyire reálisan értékeli.	0	1	2	3	
8. Meg tud nevezni 3 olyan ismertetőjegyet, amely nála az év során megváltozott, és 3 olyat, amely nem (pl. név, magasság, érdeklődés)	0	1	2	3	9 9

Nyerspont:		
Százalék:		

egyáltalán nem, soha	0
kezdetleges módon	1
nagyrészt	2
teljes mértékben	3
nem ismert	9

3.3 Önkontroll

1. A napirenden vagy a megszokott környezetben történt változásokat a helyzetnek megfelelően észleli (pl. anélkül, hogy a játékot vagy a munkát abbahagyná).	0	1	2	3	9
2. Elfogadja a sértést, bántást követő bocsánatkérést, ha érzi, hogy a másik őszintén sajnálja a dolgot.	0	1	2	3	9
3. Vár, amíg sorra kerül.	0	1	2	3	
4. Örül, ha a játékban nyer és jó vesztes.	0	1	2	3	9
5. Elfogadja a kritikát, az ösztönzést és a jobbító szándékú javaslatokat anélkül, hogy dühös lenne.	0	1	2	3	9 9
6. A hibákat és kudarcokat alkalminak tekinti, és megújulva újra képes a feladatokat és követelményeket (magától is) megvitatni.	0	1	2	3	9
7. Képes késleltetni a rövid távú jutalmat és a szükségletei kielégítését, ha így nagyobb, bár későbbi pozitív következményekre számíthat.	0	1	2	3	9
8. Ellenáll a kísértésnek, ha így a hosszú távú, ill. a későbbi nagyobb negatív következményeket elkerülheti	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

3.4 Önfenntartás

1. Felismeri saját érzelmeit, és érthetően közli őket (pl. örömét, félelmeit, bánatát).	0	1	2	3	9
2. Visszautasítja a segítséget, ha valamit önállóan is meg tud csinálni.	0	1	2	3	9
3. Határozottan, de a helyzethez illően tiltakozik, ha igazságtalanul bánnak vele.	0	1	2	3	9
4. Nyíltan és anélkül, hogy félelmet mutatna, elutasítja az olyan kérést, amelyet nem akar teljesíteni.	0	1	2	3	9
5. spontánul közli kívánságait, és megpróbál jogos követeléseinek érvényt szerezni anélkül, hogy félne vagy erőszakos lenne.	0	1	2	3	9
6. Figyelembe veszi mások érzelmeit, kívánságait és jogait, és tekintettel van azokra saját érdekei érvényesítésekor.	0	1	2	3	
7. Elfogadja saját hiányosságait, és elviseli a kritikát anélkül, hogy megsértődne vagy agresszívnak mutatkozna.	0	1	2	3	9
8. A jogos célok mellett nehéz helyzetekben is kiáll (pl. a tanárral	0	1	2	3	

vagy erősebb társaival szemben).					9 9
Nyerspont:					
Százalék:					

egyáltalán nem, soha	0
kezdetleges módon	1
nagyrészt	2
teljes mértékben	3
nem ismert	9

3.5 A perspektíva átvétele/szociális kapcsolatok

1. Csoportos játékban részt vesz.	0	1	2	3	9
2. Más személyekkel megfelelő módon vesz fel kapcsolatot (pl. anélkül, hogy nyöszörögne, kiabálna vagy másokat magához húzna).	0	1	2	3	9
3. Más személyeket játszani hív.	0	1	2	3	
4. Figyelembe veszi valamely személy látószögét, ha mutatni akar valamit (pl. a képeskönyvben nincs a kép takarva vagy fejre állítva).	0	1	2	3	9 9
5. Önként felajánlja segítségét, ha szükséges.	0	1	2	3	
6. Észreveszi és elfogadja mások hangulatait és érzéseit.	0	1	2	3	9
7. A cselekedetek megítélésénél különbséget tesz szándék és tényleges eredmény között.	0	1	2	3	9 9
8. A megtévesztő hadműveletek az elrejtős vagy a kártyajátékokban (pl. a „Fekete Péter”-ben) és amikor tanácsadásról van szó, azt mutatják, hogy mások szándékait és gondolatait is figyelembe veszi	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

3.6 Együttműködés/társadalmi előírások

1. Segít másoknak, ha a nevelő (ill. a szülei) megkéri rá.	0	1	2	3	9
2. Betartja a szabályokat a társas- és a kártyajátékokban (pl. „Memory”, Képes Lottó).	0	1	2	3	9
3. Akkor is részt vesz a csoportos tevékenységben	0	1	2	3	9
4. A kölcsönkért tárgyakat magától visszaadja.	0	1	2	3	9
5. Igyekszik a közösen megállapított megbízásokat saját vágyai háttérbe szorítása árán is elvégezni.	0	1	2	3	9
6. Elfogadja, hogy minden csoporttársának ugyanolyan jogai és	0	1	2	3	

kötelességei vannak, és ennek megfelelően fog viselkedni.					9
7. A csoportos tevékenység során (pl. a játék megtervezésénél) tekintettel van a többi résztvevő igényeire és érdekeire.	0	1	2	3	9
8. A csoportos tevékenység során konfliktushelyzetekben olyan szabályokat javasol (pl. a sorrend betartása), amelyek hozzájárulhatnak a megoldáshoz.	0	1	2	3	9
Nyerspont:					
Százalék:					

Szociális kompetencia	Nyerspont:		
	Százalék:		

Normák, (százalékos értékek) a HKI kiértékeléséhez

Kompetencia alcsoportok

1.0 Praktikus kompetencia

ás, öltözködés

Százalék		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	24	24	24	24	24
	95	21	24	24	24	24
	90	20	23	24	24	24
	75	17	21	23	24	24
	50	13	17	21	21	23
	25	9	11	16	17	18
	10	5	5	8	7	9
	5	2	2	4	3	4

1.

Százalék		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	21	23	24	24	24
	95	17	20	21	22	24
	90	15	18	20	21	23
	75	11	14	17	19	21
	50	7	10	13	14	17

1.2 Tisztálkodás

Százalék		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	22	23	24	24	24
	95	19	21	23	24	24
	90	18	21	22	23	24
	75	15	18	21	21	23
	50	13	16	18	19	23
	25	9	11	16	17	20
	10	3	4	6	6	9
	5	1	0	1	2	4
	25	3	5	8	8	11
	10	1	2	3	4	5
	5	1	2	1	2	2

1.6 Pra

Százalék		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	16	21	23	23	24
	95	12	17	21	22	23

	90	10	16	19	21	22
	75	8	12	15	17	20
	50	5	8	11	13	15

	2	2	4	7	7	9
	5					
	10	0	0	2	1	3
	5	0	0	0	0	0

2.0 Kognitív kompetencia

2.1 Közlekedés, mozgástér

Százalék		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	21	21	24	24	24
	95	18	19	22	23	24
	90	16	18	21	21	23
	75	13	15	18	20	21
	50	10	12	15	16	18
	25	5	8	10	11	14
	10	2	2	4	4	6
	5	1	0	1	1	3

	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16

2.2 Pénz, bevásárlás

Százalék					
99	18	21	24	24	24
95	11	16	23	24	24
90	9	14	21	22	24
75	6	11	15	18	21
50	4	6	10	11	24
25	1	2	5	4	7
10	0	0	0	0	1
5	0	0	0	0	0

2.3 Szolgáltatások és közintézmények igénybevétele

Százalék	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
99	18	23	24	24	24
95	12	18	22	23	24
90	9	16	19	21	24
75	7	11	15	18	21
50	5	6	10	12	15
25	1	3	6	6	9
10	0	0	0	0	2
5	0	0	0	0	0

2.4 Időbeli tájékozódás

Százalék	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
99	19	23	24	24	24
95	13	19	23	24	24
90	12	17	22	23	24
75	9	13	18	20	23
50	5	9	13	14	18
25	2	4	6	7	9
10	1	1	1	2	3
5	0	0	0	0	1

2.5 Geometriai alapfogalmak

Százalék	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
99	21	21	24	24	24
95	18	19	22	22	24
90	17	19	21	21	23
75	12	15	18	19	21
50	7	11	15	14	17
25	2	5	9	7	10
10	0	0	1	2	2
5	0	0	0	0	0

2.6 Számolás

Százalék	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
99	20	22	24	24	24
95	16	19	24	24	24
90	12	17	23	23	24
75	7	13	19	20	23
50	4	7	12	13	17
25	2	3	5	5	7
10	0	1	1	1	2

	5	0	0	0	0	1

2.10Olvasás/írás

Százalék		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	16	24	24	24	24
	95	14	19	23	23	24
	90	14	16	21	22	24
	75	8	12	17	19	21
	50	6	7	12	12	15
	25	4	5	6	7	8
	10	2	2	3	3	4
	5	1	1	1	1	2

2.11Beszéd megértése

Százalék		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	23	24	24	24	24
	95	20	22	24	24	24
	90	18	21	22	23	24
	75	15	18	20	20	22
	50	11	14	17	17	18
	25	8	10	12	11	13
	10	4	4	5	6	7
	5	1	1	2	2	4

2.12Beszédhasználat

Százalék		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	24	24	24	24	24
	95	20	22	24	23	24
	90	19	21	23	23	23
	75	15	19	21	21	22
	50	9	14	17	16	18
	25	5	7	9	8	10
	10	1	0	2	1	1
	5	0	0	0	0	0

3 Szociális kompetencia

3.1Tanulás és munka

Százalék	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
99	23	24	24	24	24
95	20	21	22	23	24
90	19	20	21	21	22
75	15	17	19	18	20
50	9	13	14	14	16
25	5	7	9	9	11
10	2	3	3	3	5
5	0	1	1	0	1

megtalálása/énfelfogása

Százalék	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
99	20	22	23	24	24
95	18	20	22	22	23
90	17	19	20	21	22
75	13	16	17	18	20
50	9	12	14	15	16
25	6	8	10	10	11
10	3	3	4	4	6
5	1	0	1	1	3

3.2 Identitásának

3.3 Önkontroll

Százalék	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
99	21	21	24	23	24
95	16	20	21	21	23
90	14	18	18	19	21
75	11	13	16	16	18
50	7	10	12	12	14
25	3	6	7	8	9
10	1	1	2	2	4
5	0	1	1	0	1

Százalék	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
99	20	23	24	23	24
95	18	20	20	21	22
90	17	19	19	19	21
75	13	15	16	16	18
50	8	11	12	12	14
25	4	6	7	7	8
10	2	2	2	2	3

3.4 Önfenntartás

	5	1	1	1	1	1

3.5 A perspektívák átvétele (szociális kapcsolatok) ...

		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	21	22	23	24	24
	95	17	19	21	21	22
	90	15	18	18	20	21
	75	13	15	16	17	18
	50	9	11	12	12	14
	25	5	7	8	7	8
	10	2	3	2	3	3
N “Cí N <Z)	5	1	2	1	1	2

3.6 e őírások

		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	21	23	24	24	24
	95	17	21	21	22	23
	90	16	18	20	20	22
	75	11	15	17	18	19
	50	6	11	13	13	15
	25	3	6	8	8	9
	10	0	0	1	1	2
Százalék	5	0	0	0	0	0

Kompetencia területek

Praktikus kompetencia

Százalék		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	77	78	92	93	96
	95	64	76	86	89	93
	90	59	73	82	87	92
	75	50	63	74	24	24
	50	40	51	63	67	74
	25	25	36	48	49	58
	10	12	12	22	18	26
	5	5	5	6	6	14

Kognitív kompetencia

Százalék		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	158	178	201	210	215
	95	126	159	189	197	210
	90	115	147	179	187	202
	75	92	122	157	169	187
	50	67	87	125	128	151
	25	31	54	75	72	94
	10	13	16	22	30	33
	5	5	5	6	7	16

Szociális kompetencia

“NCíNI<Z)		7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
	99	111	126	136	133	141
	95	98	110	122	121	131
	90	91	103	110	114	125
	75	73	91	95	102	110
	50	50	66	78	79	90
	25	28	45	54	52	60

	10	12	18	17	22	28
	5	8	10	7	9	11

A teljes kompetencia

	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16
99	336	389	415	432	446
95	278	330	385	395	424
90	258	311	362	380	410
75	209	278	322	343	374
50	153	214	268	273	318
25	86	138	185	181	215
10	43	47	68	85	101
5	14	22	21	27	43

IX.8. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Felmérések, szűrőeljárásokhoz használt eszközök

Balázs Boglárka: D T E. Logo-Press, Bp.
Dann, L. M. (1965): Peabody Picture Vokabulary Test. American Guidence Service Inc. Minnesota (Átdolgozta: Csányi Yvonne), MPSZ. 1976/3. Datorg, Bp.
Frostig, Marianne - Maslow, Phyllis (1964): A Marianne Frostig - féle vizuális percepciós teszt 1963. évi standardizálása. South Universitas Press.
Gósy Mária: G M P. Logo-Press, Bp.
Gósy Mária - Olaszy Gábor - Hirschberg Jenő (1982): G O H. Nikol Gmk, Bp.
Herpai Anna - Nagy Istvánné (1970): A Bender próba, B-sorozat. OIEI Klinikai próbák, Vademecum 41., Bp.
Juhász Ágnes (1989): Színes Építőjáték. Logopédiai Gmk, Bp.
Juhász Ágnes - Bittera Tiborné: A beszéd és nyelvi fejlődés vizsgálata. Magyar Fonetikai, Foniátriai és Logopédiai Társaság, Bp.
Marosits Istvánné: D P T. Logo-Press, Bp.
Nagy József (1986): PREFER. Akadémiai Kiadó, Bp.
Mérei Ferenc (1970): A Bender próba, A-sorozat. OIEI Klinikai próbák. Vademecum 41., Bp.
Pléh Csaba - Palotás Gábor - Lőrik József (1991): P P L. Logopédiai Gmk, Bp.
Sarkady Kamilla - Zsoldos Márta (1991): Szűrőeljárás óvodáskorban a (specifikus) tanulási zavar lehetőségének vizsgálatára: MSSST - Meeting Street School Screening Test. BGGYTF Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet, Bp.
Torda Ágnes - Darvas Ágnes (1991): Példatár az emberalak-ábrázolás és a vizuomotoros koordináció diagnosztikus értékeléséhez. BGGYTF Gyp-i Pszichológiai Intézet, Bp. Inizan-teszt, Pszicho-Teszt Szervíz, Bp.
Frostig-teszt, Pszicho-Teszt Szervíz, Bp.
Peabody-teszt, Pszicho-Teszt Szervíz, Bp.
Bender A, Bender B-teszt, Pszicho-Teszt Szervíz, Bp.
Meixner Ildikó: Szókincsvizsgálat I.-II.
Láng Iringó: Afázia-teszt, OIE. Bp.
Kertesz A. and Poole: WAB, 1983.
B. Sindelar: De jó már én is tudom!
Patakvölgyi Jánosné: Óvodáskorú gyermekek fejlettségi szintjének szűrővizsgálata, Szolnok, 1991.

Felmérésekhez, szűrőeljárásokhoz felhasználható módszertani leírások

Juhász Ágnes (szerk.): A logopédiai vizsgálatok kézikönyve. Új Múzsa, Bp. 1999.
Gerebenné Várbíró Katalin - Vidákovich Tibor (szerk. 1989): A differenciált beiskolázás néhány mérőeszköze. Akadémiai, Bp.
Gósy Mária (1992): A beszédészlelés és a beszédmegértés folyamata. BGGYTF, Bp.
Horváth György (1991): Az értelem mérése. Tankönyvkiadó, Bp.
Illyés Gyuláné-Illyés Sándor-Jankovich Lajosné-Lányi Miklósné (1968): Gyógypedagógiai pszichológia. Akadémiai, Bp.
Kun Miklós - Szegedi Márton (szerk. 1972): Az intelligencia mérése. Akadémiai, Bp.
Lányiné Engelmayer Ágnes (szerk. 1978): Az áthelyezési vizsgálat 1. Tankönyvkiadó, Bp.

Patakvölgyi Jánosné - Raskóné Déri Erzsébet (1991): Óvodáskorú gyermekek fejlettségi szintjének szűrővizsgálata, a felzárkóztatás lehetőségei és gyakorlata. Szolnok.
Torda Ágnes (1992): Pszichodiagnosztika 1. Tankönyvkiadó, Bp.
Tanulmányok a gyógypedagógiai lélektan pszichodiagnosztikai eljárásainak köréből.
Vassné Kovács Emőke (1992): Diszlexia veszélyeztetettek kiszűrésének lehetősége az Inizan teszttel. Fejlesztő Pedagógia, 92/1-2.

A mozgás fejlesztését szolgáló terápiák, eszközök

Az Ayres terápia eszközei
Billenő talp, gólyaláb-pár, függőhinta háló, gumihenger, térhágcsó, forgókorong, egylábú szék, billenő rácshinta, függő billenő hinta, függő tányérhinta, rugósdeszka, csúszda, egyensúlyozó deszka.
Esco műanyag eszközök.
Fizio- és gimnasztikai labdák. Medito Kft, Bp.
Fiziolabda, gimnasztiklabda, tojáslabda, crystal átlátszó labda, ritmikalabda, tüskelabda, súlyzólabda.
Javel-Inn Body Roll. Németh és Társa Sportruházati és Sportszer-kereskedelmi Kft, Bp.
Kelle Antal: Maugli Ügyességfejlesztő Játékcsalád. 1234...Toys, Bp.
Tinikondi. Örökzöld Bt., Budaörs.
Öt sportszert (gyűrűt, mászókötelet, trapézt, bordásfalat és kötéllétrát) tartalmazó állvány.
Vinczéné Bíró Etelka (1991/a): Én is tudok beszélni 2. Tankönyvkiadó, Bp.
Munkatankönyv a beszédjavító általános iskola számára.
Wesco műanyag eszközök. Quatro Gmk, Kecskemét.

A mozgás és a kommunikáció fejlesztését szolgáló terápiákhoz felhasználható módszertani leírások

Balás Eszter (1990): A dadogás komplex művészeti terápiás programja. Terápiás programok a beszédjavító intézmények nevelési és oktatási tervéhez. OPI, Bp.
Becsy Bertalan-Esküdtné S. I. (1986): Mozgásos játékminták. Ifjúsági Lapkiadó, Bp.
Benczúr Miklósné (szerk. 1988-89): Mozgásnevelés 1-2. Művelődési Minisztérium, Bp.
Benczúr Miklósné - Bernolák Béláné (1991): Felelős vagyok érte. BGGYTF Kiadó, Bp. Caren von Hippel és mtsai. (1994): A mozgásfejlődés zavarai. Faminfo Szülőkönyvtár sorozat Demeter Rózsa (1976): Kisgyermekek játékos tornája. Sport, Bp.
Dévény Anna: DSGM Dévény Speciális Manuális Technika és Gimnasztikai Módszer.
Falvay Károly (1990): Ritmikus mozgás, énekes játék óvodásoknak, kisiskolásoknak. OPI, Bp.
Feketéné Gacsó Mária - Lajos Péter - Rudas Zsuzsanna (1991): RIT a logopédiában. in: Bíró Sándor - Juhász Sándor (szerk.): Nonverbális pszichoterápiák. Animula könyvek, Magyar Pszichiátriai Társaság, Bp.
Hamza István (szerk. 1995): Játék, egyensúlyozás, vízhez szoktatás. Szerzői kiadás, Bp.
3-10 éves korosztály részére.
Klaniczay Sára (1992): Esetek a gyermekpszichoterápia köréből. BGGYTF Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet, Bp.
Karácsony István (szerk. 1996): Tornáról színesen. Magánkiadás.
A torna oktatása az óvodától az egyetemig.
Karlóczay Marianne (1987): Komámasszony hol az olló? A szerző kiadása, Bp.

Karlóczayné Kelemen Mariann (1976): Kisgyermekek játékoskönyve. Medicina, Bp.
Katz-Bernstein, Nitza (1991): A beszéd- és kommunikációs készség felépítése a beszéd folyamatosságában gátolt gyermekeknél. Beszédterápiai koncepció. Tankönyvkiadó, Bp. Kis Jenő (1974): De jó játék ez gyerekek! Tankönyvkiadó, Bp.
Kovács Jolán (1994): Csináld velem! Cégér Könyvkiadó, Bp.
Lábtorna, gerinctorna.
Kriston Andrea - Ruzsonyi Péter (1993): Mozgásos játékok könyve. Új Esély, Bp.
Krizsaneczné Németh Edit**Hiba! A könyvjelző nem létezik.** (szerk.): "...önmagában véve senki sem..." Tanulmányok a gyógypedagógiai pszichológia és a határtudományainak köréből. BGGYTF, Bp.

X. BÁRCZI GUSZTÁV TAGINTÉZMÉNYPEDAGÓGIAI PROGRAMJA

1. Bevezető

Egymás kölcsönös tisztelete nélkül nincs ép társadalom, se kicsi, se nagy. A gyermekek abban küldetésben születnek, hogy a közös szépség egy-egy darabját közénk elhozva a maguk hozzájárulásával újjáteremtsék az emberiséget. Ezzel a teremtő erővel mindegyikük rendelkezik, akkor is, ha fél keze van, vagy egy se, ha vak, ha béna, ha mongoloid, vagy ha süketnéma. Nincs felemelőbb, nemesebb feladat, mint az ő újjászülető munkájukban segédkezni és igen nagy megtiszteltetés, ha engedik..."

Kokas Klára

A fogyatékos ember nagyon sokszor vált ki sajnálkozást, félelmet, ellenérzéseket a körülötte élőkből. Nekünk gyógypedagógusoknak kell megadni minden segítséget tanítványainknak ahhoz, hogy ezek a reakciók pozitív értelmet nyerjenek, a hiányosságok ne sajnálkozást váltsanak ki, hanem elfogadást. A fogyatékos emberek maradéktalan társadalmi befogadásában az elsődleges és leghatékonyabb eszköz az

a *szemléletváltás,* amely hozzájárul a fogyatékosság körüli előítéletek, tartózkodás, nemtörődömség, sajnálkozással telített odafordulás felszámolásához. Hiszem, hogy a sérült gyermek jogainak tiszteletben tartásával, optimális körülmények megteremtésével, nyitott szemlélettel elérhető, hogy tanítványainkat hozzá tudjuk segíteni a teljes emberi léthez.

Az intézmény valamennyi területére érvényes programot az elmúlt évtizedek pedagógiai tapasztalataira, hagyományainkra, elért sikereinkre építve alakítottuk ki.

Az iskola működését a sérült gyermekek különleges gondozási igényére épülő fejlesztési program vezérli. Szellemiségét meghatározza ennek a jognak a kiszolgálása, továbbá az a szükség specifikus szakellátás, amely másságukhoz keresi meg a fejlesztési lehetőségeket.
A személyesített fejlesztéssel, a pozitív nevelői attitűddel tanítványaink esélyegyenlőségét kívánjuk megteremteni.

A helyi tantervet is magába foglaló pedagógiai programunk összeállításánál elsődleges szempont volt a tanulók képességeihez, fejlődéséhez szükséges olyan követelmények meghatározása, melyek ösztönzik a fejlesztő nevelést-oktatást.

Pedagógiai programunkat, helyi tantervünket meghatározza az a tény, hogy tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott, valamint autizmus spektrum zavarral küzdő tanulókat nevelünk.

Programunk az elmúlt évtizedek pedagógiai tapasztalataira épül, tekintettel van a szabályozó dokumentumokra, a kerettanterv cél- és feladatrendszerére, a NAT célirányosan meghatározott egységes fejlesztési feladataira, követelményeire.

A fentiek szellemében, egy olyan intézményt kívánunk működtetni, mely a gyermeket szolgálja oly módon, hogy kielégíti a biztonság iránti elemi igényét, értelmet adó világképet nyújt, megteremti a boldog, sikeres élet lehetőségét.

1.2 Iskolánk története, jellemzői, helyi adottságok Az épület

A szentendrei Központi Iskolából elsőként kiválva 1988-tól önálló igazgatású intézményként kezdte meg működését. Ekkor sikerült a városnak a Kovács László úti épületben kisebb átalakítás után négy új tanteremmel bővíteni az iskolát. Ez évtől az intézmény - a többi általános iskolához hasonlóan az utcáról elnevezve - Kovács László úti Általános Iskola néven önálló intézményként működött tovább. Az épület azonban 1996-ban újra katasztrofális helyzetbe került. A még használható termekben két osztályt kellett elhelyezni, hogy az oktatást folytathassák, majd az életveszélyessé vált épületből ki kellett költöztetni az osztályokat a GESZ Pannónia úti épületének iroda helyiségeibe. Itt két évig, minden korábbinál mostohább körülmények között működött az iskola. Majd a város és az akkori képviselőtestület segítségével megindult az iskola átépítése, bővítése. 1998-ban újabb hat tantermes szárnnyal bővült az épület. Így ma tíz tágas, világos, igényesen kialakított tanterem várja a diákokat. Tornateremmel ugyan nem rendelkezik, de sportpályát és tornaszobát kialakítottak az iskolának.

2000. május 17-én az itt folyó oktatómunka elismeréseként az iskola felvehette a nagy nevelő, Bárczi Gusztáv nevét.

2008 óta a váci székhelyű Cházár András EGYMI tagintézménye.

2017-től az intézmény új telephellyel bővült, mely az autista gyerekek fogadására létesült, 14. évfolyamon. A Cházár András EGYMI Bárczi Gusztáv Tagintézménye Szentendre város és a vonzáskörzet egyetlen gyógypedagógiai intézménye. A 11-es közlekedési főútvonal közelsége miatt könnyen megközelíthető a környező településekről önállóan bejáró tanulók számára is. Központi elhelyezkedése lehetőséget nyújt a város kulturális intézményeinek gyakori látogatására - múzeumok, könyvtár, művelődési ház -, segítve ezzel a tanulók ismereteinek gazdagítását, látókörének bővítését.

A diákok 40%-a a vonzáskörzetből, a környék településeiből jár be az iskolába.

Az épület tárgyi adottságai

Az épület nem akadálymentesített, de a korszerű iskola egészségtani feltételeinek megfelel. Az iskola osztálytermei tágasak, világosak, zajmentesek. Tíz tanterem biztosítja a tanulók színvonalas nevelését-oktatását. Az informatika, ének-zene, és életvitel tárgyak tanításához a szaktantermi lehetőségek adottak. Az egyéni fejlesztés színteréül logopédiai- és fejlesztő szobák állnak rendelkezésre a korszerű tanítási-tanulási folyamatok biztosításához. A mindennapi testnevelési és sportlehetőségeket az iskolai lehetőségeken túl a V8 uszoda és a

II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola és Gimnázium uszodája is biztosítja az iskola diákjai számára. Az iskolai rendezvények megtartására az aula helyszíne és a díszudvar szolgál.

Az iskola telephelyén három kisméretű tanterem, közös helyiség és konyha, fürdőszoba (4 mosdó helyiség) áll a tanulók rendelkezésére. A testnevelés órákat a Móricz Zsigmond Gimnázium konditermében, az ebédeltetést szintén a gimnázium ebédlőjében oldjuk meg. A tanulók és pedagógusok számára a Bárczi épülete és minden egyéb szolgáltatása rendelkezésre áll.

A diákok egészségügyi ellátását az iskolaorvos és a védőnő az orvosi szobában végzi. Az iskola a napközi otthon és tanulószoba keretén belül teremt lehetőséget tanulóinak a háromszori étkezésre, amelyet a közeli Központi Konyha biztosít. Az iskola tárgyi környezete folyamatosan újul. Napjaink korszerű pedagógiai munkájához elengedhetetlen audiovizuális és IKT eszközök egy része már rendelkezésre áll.

1.3 A nevelőtestület jellemzői

A tantestület szakmai felkészültsége biztosítja nevelésünk, oktatásunk magas színvonalát. Pedagógusaink gyógypedagógiai tanári, tanítói, konduktori képesítéssel, más tanári, egyetemi végzettséggel rendelkeznek. A továbbképzéseken való részvétel mind a szakmai, mind a módszertani megújulás érdekében folyamatos. (A tanárok rendelkeznek az alapfokú, felhasználói szintű számítógépes ismeretekkel).

Munkájukat képzett gyógypedagógiai asszisztensek segítik.

1.4 Az iskola küldetésnyilatkozata

Iskolánk alapfeladata a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteiből adódó iskolai nevelés, oktatás, és fejlesztés biztosítása.

Fontosnak tartjuk:

- a szeretetteljes, bizalmon és kölcsönös elfogadáson alapuló légkört,
- a gyermekközpontú szemléletet,
- a személyiségközpontú pedagógiai eljárásokat,
- a nemzeti értékek és hagyományok ápolását,
- a környezettudatos, egészséges életmódra való nevelést,
- a személyiségfejlesztést, tehetséggondozást,
- a felzárkóztatást, fejlesztést,
- az önálló, felelősségvállaló emberré nevelést,
- a kölcsönös megbecsülésre és tiszteletre nevelést,
- az európai és a transzcendentális értékek iránti fogékonyságot.

Céljaink között szerepel, hogy:

testileg és lelkileg egészséges, harmonikus, kiegyensúlyozott, a felnőttek világában is boldogulni tudó,

- korszerű ismeretekkel és megfelelő készségekkel, képességekkel, kulcskompetenciákkal (szóbeli és írásbeli kommunikációval), elvárható alapműveltséggel rendelkező és tanulmányaikat sikeresen folytató tanulókat neveljünk, oktassunk.

Céljaink megvalósítása érdekében törekszünk

• a tanulókban az egymás iránt érzett felelősség, tolerancia és a közösségi érzés erősítésére
• a kulturált magatartás elsajátítására iskolán belül és kívül
• a pedagógusok és diákok közötti harmonikus kapcsolat kiépítésére,
• a partnerekkel való harmonikus viszony kialakítására.

1.5 Az iskola jövőképe

Intézményünk célja és feladata, hogy: a gyógypedagógiai ellátás keretében biztosítsuk a sajátos nevelési igényű (enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos, autista) tanulók szükségletéből adódó iskolai nevelést, oktatást, fejlesztést, a terápiák alkalmazását. A célok rendszerében kiemelt fontosságú, hogy minden tanulót - az állapotához igazított - gyógypedagógiai megsegítéssel juttatunk el az alapfokú nevelés - oktatás szakaszának eredményes befejezéséhez.

Olyan feltételeket kívánunk teremteni, melyek biztosítják tanulóink egészséges, harmonikus, testi-lelki - szellemi fejlődését, a helyes magatartási szokások és pozitív jellemvonások kialakítását, a sikeres társadalmi beilleszkedés megvalósítását.

Nevelő munkánk elsődleges célja, hogy tanulóinkat segítsük a pozitív értékrend kialakításában, hogy a közösségi együttélés szabályait elsajátítva cselekedeteiket a másik ember iránti tisztelet és tolerancia vezérelje. Fontosnak tartjuk azt is, hogy - a sokszor kedvezőtlen szociokulturális háttér hatását ellensúlyozva - kialakítsuk tanulóinkban a szabad idő kulturált eltöltésének igényét, ezért a kínálatot szélesítve, változatos kulturális és sportprogramokat szervezünk a diákok számára.

Tanulóink társadalmi beilleszkedését jól segíthetik a közös rendezvények, sportversenyek, a táborok, kulturális és városi rendezvények.

Tudatosan vállalt küldetésünk az esélyteremtés: célunk, hogy a kedvezőtlen szociokulturális háttér vagy az egyéni adottságok miatti hátrányokat enyhítsük és a felzárkóztatás - tehetséggondozás kettős feladatának megfelelve, tanítványainkat hozzásegítsük ahhoz, hogy képességeiket minél jobban kibontakoztathassák.

Iskolánk szellemiségét a jövőben is a nyitottság és a partnereinkkel való együttműködés határozza meg. Arra törekszünk, hogy még közvetlenebb kapcsolatot alakítsunk ki a szülőkkel, hogy a személyes „megszólítás” révén elkötelezettebbé, együttműködőbbé váljanak közös céljaink megvalósításában.

Intézményünk jövőjének építéséhez biztos alapot jelent iskolánk hagyománya, eddigi eredményeink, a

szakmailag jól képzett, elkötelezett pedagógusokból álló nevelőtestület, amely nyitott a folyamatos megújulásra, ugyanakkor értékeink, hagyományaink megőrzését is feladatának tekinti.

Hosszú távú célunk az intézmény működését meghatározó törvényi, jogszabályi elvárásoknak való állandó megfelelés, a helyi programban szereplő célok és feladatok magas szintű megvalósítása, a nevelőtestület és az alkalmazotti közösség folyamatos szakmai fejlesztése, a hatékony gazdálkodás és a tárgyi feltételek folyamatos javítása.

Az iskolarendszer fejlesztésére vonatkozó stratégiai elképzeléseinket a Nemzeti Köznevelési Törvény és a Nemzeti Alaptanterv alapján, a tantestület és a fenntartó egyetértésével kívánjuk megvalósítani.

2. Nevelési program

2.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Iskolánk nevelő-oktató munkája során mindazon értékeket, magatartás-, és viselkedésnormákat közvetíti, melyek tradicionálisan örök humán értékek, kiemelten gondozva azokat, amelyeknek elsajátítása és gyakorlása csökkentheti a tanulók sérülésből adódó hátrányait, eljuttatva őket fejlődési lehetőségeik maximumára.

Alapelveink

- Az intézmény elsődleges célja a tanulók társadalmi beilleszkedésének, életre való felkészítésének segítése, ennek érdekében a konvertálható tudás megszerzésének biztosítása.
- Iskolánk az empátia, a szeretet és az emberiesség értékeinek mentén működik.
- Minden tanuló személyisége egyszeri és megismételhetetlen érték; lehetőség arra, hogy az egyéni bánásmód és a differenciált, specifikus fejlesztés segítségével kiteljesedjék egyénisége.
- A pedagógusok magas szakmai kompetenciával, precízen és a pedagógus etika elvárásai szerint dolgoznak.
- Az iskola minden dolgozójának munkáját áthatja a humanitás.
- Fontosnak tartjuk minden területen a folyamatos fejlődést, nyitottságot, a korszerűség és innováció szükségességét.

Értékrendünk

- Az iskolánkban a legfőbb érték és lehetőség a gyerekek formálódó és formálásra váró személyisége. Fontosnak tartjuk, hogy az értelmi képességek fejlesztése mellett hangsúlyt kapjon a sokszínű,

személyiséget gazdagító érzelmi, erkölcsi nevelés.

- Nevelőmunkánk középpontjában a feltétel nélküli elfogadás áll, erre neveljük tanulóinkat is.
- Pozitív, érzelmekben gazdag iskolai légkör biztosítására törekszünk.
- Gazdag tevékenységrendszert kínálunk, amelyben minden gyerek valamilyen téren sikerhez jut. Önbizalmat építünk, hogy az ismeretek elsajátítása, a tanulás élményforrást, a felfedezés örömet jelentsen a gyerekek számára.

Minden gyerekben a jót keressük, arra építünk. Az egyéni képességekhez igazodó differenciált készségfejlesztést - a korrekciós és terápiás eszközök, eljárások alkalmazását az oktatás egész folyamatában - az iskoláztatás tartama alatt mindvégig érvényesítjük.

Differenciáltan alkalmazott tananyag- és pedagógiai eljárásrendszerrel felzárkóztatjuk a lemaradókat, fejlesztjük a jobbakat.

Fontosnak tartjuk, hogy sok pozitív élmény érje a gyerekeket, hogy életterük, az iskola kellemes, barátságos, esztétikus legyen.

Változatos, élmény dús iskolai életről, a szabadidő hasznos és tartalmas megszervezéséről gondoskodunk.

2.1.1Kiemelt céljaink

Cél: A gyógypedagógiai ellátás keretében biztosítsuk a sérü It gyermekek különleges gondozási szükségletéből adódó iskolai nevelését-oktatását, fejlesztő felkészítését, felzárkóztatását, tehetséggondozását.

Sikerkritérium: Továbbfejleszthető, továbbépíthető, konvertálható tudás biztosítása.

Cél: A tanulók életkorának, állapotának figyelembe vételével juttassuk el őket egyéni képességeik maximumára.

Sikerkritérium: A 8. illetve a 4. (autista tanulók) osztály végére minden tanuló eljut képességei csúcsára.

Cél: Az oktatás keretében felkészítsük diákjainkat az eredményes szocializációra, pályaválasztásra, az önálló

életvitelre.

Sikerkritérium: Törekvés a továbbtanulásra reális tervek és elképzelések alapján.

Cél: Különös hangsúlyt fektetünk a felzárkóztatásra, a személyre szóló fejlesztésre, a tehetséggondozásra.

Sikerkritérium: Specifikus fejlesztés segítségével minden gyermek egyénisége kiteljesedik.

2.1.2Intézményünk távlati céljai

A térség gyógypedagógiai, szakmai központjává kívánunk válni. Ennek érdekében bemutató foglalkozásokat, módszertani továbbképzéseket, ambuláns tanácsadást biztosítunk. Utazó gyógypedagógus-hálózatot működtetünk.

Ezt a célt szolgálta a TÁMOP 3.4.2 A-11-1/2012-0009 Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése Szentendrén konzorciumi pályázat, mely jelenleg a negyedik fenntartási évében van. A pályázat célja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket az óvodától az általános iskolán át a középiskoláig, egészen a munkába állásig nyomon kövessük. Számukra olyan egyéni, átvezetési és fejlesztési terveket, portfoliót dolgozzunk ki, melyek segítik őket azegyik intézményből a másikba való átkerülésben. Feladatunk, hogy a gyermekek szülők számára érdemitámogatást legyünk képesek adni gyermekeik tanulási útjának tervezésekor.

2.1.3 Az életkori szakaszokhoz rendelt oktatási, nevelési, képzési célok

Kisiskolás kor

- adaptációs időszak megteremtése az intézménybe kerüléskor;
- a szokásrendszer megalapozása, kiépítése az iskolai élet és a társas kapcsolatok terén;
- a feladat és szabálytudat erősítése;
- az érdeklődés felkeltése, ébrentartása, aktivitás fokozása a tevékenység iránt;
- az ismeretszerzés, a felfedezés örömének megtapasztalása a tanulásban;
- az önismeret alapozása, a saját fejlődési ütem és fejlesztési korlát elfogadása;

- a közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása;
- a játék megszerettetése, a szabályjátékok, a didaktikai játékok örömének megélése, a kortárs csoport felfedezése; a kisiskolás lét szerep-elvárásainak megfelelő viselkedés kialakítása,
- pozitív tulajdonságok megerősítése, negatív tulajdonságok gyengítése;
- tervszerű készség- és képességfejlesztéssel a kulturális, szociális hátrányok csökkentése, az integráció elősegítése;
- iskolán kívüli társas kapcsolatok erősítése.

Serdülőkor

az önismeret erősítése, reális énkép, egészséges önbizalom kialakítása;

saját lehetőségek, korlátok felismerése és elfogadása;

a kommunikáció, az önálló véleményalkotás, -nyilvánítás elsajátítása;

reális ismeretszerzés a továbbtanulás, a pályaválasztás területén;

általános műveltség elemeinek megerősítése, az ismeretek szélesítése, bővítése;

az önálló tanulás, ismeretszerzés elsajátítása, a megszerzett tudás alkotóképes felhasználása a gyakorlatban;

egészségmegőrző, környezetvédő, tudatos fogyasztói magatartás kialakítása;

a személyiség érzelmi, akarati oldalának megszilárdítása;

2.1.4 Az iskola általános célkitűzései

- **Az általános műveltség megalapozása az életkor, a tanulási akadályozottság, a fejlettség figyelembevételével.**
- **A tanulók szociális képességének, viselkedésének, magatartásának formálása a konfliktusmentes társadalmi beilleszkedés érdekében.**
- **Az ön- és környezetellátó és védőtechnikák birtoklása a környezettel való harmonikus együttélés, a komfortérzet megteremtése céljából.**
- **Alapvető tanulási képességek fejlesztése az ismeretek megszerzése, a továbbtanulás érdekében.**
- **Az állóképesség, az erőnlét fokozása, a kitartás, az akarat fejlesztése.**
- **Az önmaga és társai másságának elfogadása, felismerése, törekvés a fejlődésre, a kompenzáló, a karbantartó technikák, megoldások, korrigáló gyakorlatok elsajátítása és annak kitartó végzése.**
- **Az általános emberi értékek megismertetése, elfogadtatása, azonosulás a fejlettségnek megfelelően.**
- **Technikák kiépítése hosszabb időkeretek biztosításával.**
- **A testi és lelki egészség megóvása, a maradandó testi és lelki állapotváltozás megismertetése, elfogadtatása,**

a kompenzáló korrigáló technikák gyakorlott birtoklása.

- **Értékeink kultúránk, a szülőföldünk és népünk, gyökereink megismertetése, kötődések, azonosulások kiépítése.**
- **Oldott, humánus légkör megteremtése az intézményben, ahol az értelem, az érzelem, szabadon kibontakozik, és az emberi kapcsolatok kiteljesednek.**
- **A jól működő képességek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismerése, önbecsülésük erősítése.**
- **Az európai értékek megismertetése (szupranacionalitás)**
- **Az ideológiai, világnézeti kiteljesedés biztosítása**

Az általános célkitűzések siker-kritériumai

- **Eredményes, sikeres ismeretelsajátítás önmaga képességeihez mérten.**
- **Kulturált érintkezési formák birtoklása, azonosulás a szerepeivel, írott és íratlan szabályok betartása, társas kapcsolatok fenntartása, illemszabályok elsajátítása, önuralom, konfliktuskezelő technikák birtoklása.**
- **Reális önismeret, önelfogadás, biztos tájékozódás a környezetben, az élő és az épített környezetünk értékeinek felismerése, a környezetvédő - óvó cselekedet,**
- viselkedés és megnyilvánulás különféle helyzetekben - a felnőtt jelenléte nélkül is.
- Erőfeszítések, a kitartó munka vállalása nehezebb helyzetekben, monotónia-tűrés.
- Önmaga és a társak másságának pontos ismerete, megértése, türelem, a mások hátrányos helyzetével való visszaélés elkerülése.
- A szokások, a hagyományok elfogadása, más értékek tisztelete, az erkölcsös viselkedés és megnyilvánulás a társakkal szemben, az önzetlenség, a szeretet, a segítőkészség, a szorgalom és a rend cselekedetekben történő megmutatkozása.
- A rongálás megfékezése, elitélése saját helyzettől, képességtől függően.
- Részvétel az iskola közösségeinek életében, kötődés társakhoz, felnőttekhez, büszkeség az iskolai hovatartozásban, oldott viselkedés az iskolai környezetben.

2.2 Célok és feladatok

2.2.1 Helyi célok

- Az iskola helyi célja a Szentendre és környéke földrajzának, történelmének, gazdasági életének, hagyományainak és a népi mesterségek egy-egy ágának mélyrehatóbb megismertetése, a közművelődési intézményeiben való tájékozottság fejlesztése.
- Fontosnak tartjuk a cigány kultúra megismertetését, mivel tanulóink 30 %-a cigány etnikum tagja. Az iskola figyelembe veszi a tanulók közötti szubkulturális különbségeket és az ebből adódó réteg specifikusan adaptálható módszer- és eszközkombinációkat beépíti a taneszközökbe.
- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanköteles korú gyermekek integrációja erre a csoportra vonatkozó célok kitűzését kívánja meg. A részcélunk az, hogy csökkenjenek a középsúlyos értelmi

fogyatékosságból eredő szomatikus és pszichés hátrányok, valamint segítsük elő a szociális érést, az életvezetési technikák elsajátítását, az alapvető kulturtechnikai ismeretek alkalmazását, a munkaképesség kialakítását.

- az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek kommunikációs, szociális és viselkedés zavarainak csökkentése.

Sikerkritérium. A népcsoport, a gyökerek elfogadása az értékek felismerése, óvása.

Ismerik a tanulók lakóhelyük földrajzát, történelmét, hagyományait.

2.2.2Célok a nevelés-oktatás bevezető és kezdő szakaszára (1-2, 3-4. évfolyam)

A pedagógiai munka középpontjában a differenciált, személyre szóló fejlesztés törekvése álljon.

- A tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített, és ezáltal motivált munkában fejlessze a kisgyermekben a kitartás képességét.
- Adjon mintákat az ismeretszerzéshez, a feladat és problémamegoldáshoz.
- Alapozza meg a tanulási szokásokat.
- Támogassa az egyéni képességek kibontakozását.
- Működjön közre a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában.
- Törődjön azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekek mentális, szociális-kulturális környezetéből eltérő ütemű éréséből fakadnak.
- Tudatosítsa a gyermekekben a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető értékeket.
- Erősítse meg a humánus magatartásmintákat, szokásokat.
- A gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését.
- Alakítsa ki, óvja és fejlessze tovább az iskolába lépő kisgyermekben a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést.
- Vezesse át a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
- Az iskola adjon teret a gyermek játék- és mozgás iránti vágyának.
- Az iskola segítse a gyermek természetes fejlődését, érését.
- Az iskola a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetítsen,

alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen.

Sikerkritérium, megalapozott tanulási szokások. A feladat és problémamegoldáshoz jól alkalmazott minták.

2.2.3 Célok a nevelés-oktatás alapozó és fejlesztő szakaszára (5-6, 7-8. évfolyam)

- Folytassa az előző szakaszok nevelő-oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését.
- Vegye figyelembe, hogy a tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz.
- Vegye figyelembe, hogy eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekeket együtt neveljük.
- A tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a továbbtanulásra.
- Alapozza meg a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására.
- Fejlessze a tanulókban azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolatokhoz szükségesek.
- A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét.
- Igyekezzen olyan helyzeteket teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének értékét.
- Tisztázza az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát.
- A nemzeti, a nemzetiségi és az etnikai hagyományok tudatosítása, és ápolásukra való nevelés.
- Fejlessze a tanulókban a nemzeti azonosságtudatot, képviselje az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt.
- Fordítson figyelmet az emberiség közös problémáinak bemutatására
- Ismertesse az EU értékeit, az uniós tagság előnyeit.

Sikerkritérium: A 8. illetve 4. (autista tanulók) évfolyam sikeres befejezése.

Harmonikus, egészséges, kulturált életvitel.

2.2.4 Eszköz- és eljárásrendszer, módszerek

A nevelési módszereink a ***kitűzött nevelési cél elérése érdekében alkalmazott eljárások.*** Az eljárás a módszer konkretizációját jelenti, vagyis a nevelési módszereinket hozzá igazítjuk a céljainkhoz.

Valamennyi nevelési feladatra alkalmazható módszerünk: **követelés, meggyőzés, gyakorlás, ellenőrzés, értékelés, elismerés és az elmarasztalás.**

A lehetséges módszerek széles skáláját alkalmazzuk, de céljaink elérése érdekében a kooperatív tanulásszervezési elsajátítást preferáljuk.

A nevelési módszerek különböző változatait is eszközöknek tekintjük Ezek a következők lehetnek:

Nyelvi (verbális) eszközök Nem nyelvi (non verbális) eszközök Szociális technikák

A tanulói képességprofil megváltozása a meglévő pedagógiai eszköztár kibővítését vonta magával. Így a frontális irányítás aránya csökkent, a tanulói aktivitást és önállóságot támogató Komplex Instrukciós Program (KIP) elemek is beépülnek a munkánkba.

2.2.5Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai feladatai

- Biztosítjuk azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a sajátos nevelési igényű (enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos, autista) tanulók iskolai neveléséhez- oktatásához szükségesek.
- Az alapfokú iskolázás teljes ideje alatt - szükségleteiknek megfelelően - egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátásban, terápiában részesülnek tanulóink.
- Feladat a kulcskompetenciák bevezetése és fejlesztése.
- Kooperatív tanulásszervezési formákkal és korszerű módszerekkel biztosítjuk, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységekben érvényesüljön a differenciált, egyéni fejlesztés. Ezt egészíti ki a tantestület nagy része által elsajátított Komplex Instrukciós Program (KIP), mely az egy csoporton belüli eltérő képességű és hátterű tanulók eredményes együttműködését, eredményesebb ismeretelsajátítását biztosítja. A Program többéves felépítésének elengedhetetlen

része a megfelelő eszköztár kialakítása és a tárolására alkalmas zárható tárolórendszer.

- Témahét szervezésével, projektmódszer alkalmazásával segítjük a gyakorlatközpontú és alkalmazható tudás megszerzését, biztosítjuk a tevékenységközpontú tanulást.
- Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében, azon tanulók számára, akik az évfolyamra, vagy egyes tantárgyakra meghatározott követelményeket hosszabb intervallum alatt teljesítik, a fejlődési ütemüknek megfelelő képzési időt biztosítunk, törvényi keretek között.
- Olyan tanulási környezetet, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk, amelyben a cselekvésből kiindulva a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szerezhet és a közvetlen vizsgálódásokból juthat el a tanuló az ismeretek képi, majd absztrakciós szintjéhez.
- Sokoldalú szemléltetéssel, cselekvéssel, gazdag feladattárral biztosítjuk a tevékenységközpontú tanítási- tanulási folyamatot (egyes tantárgyakhoz kötődő készség- és képességfejlesztést, a tevékenységek bővülő körét).
- Kiemelt figyelmet fordítunk az alapozást szolgáló évfolyamokat felölelő pedagógiai egységre, ahol a tanuláshoz szükséges pszichés funkciók fejlesztése, a tanulási szokások alapozása, gyakorlása történik a foglalkozásokon.
- Olyan lehetőségeket teremtünk, ahol a tanulók gyakorolhatják az önellátásukhoz és szűkebb környezetük ellátásához, a társadalmi együttéléshez, az önálló és eredményes életvezetéshez nélkülözhetetlen tevékenységeket.
- Törekszünk a szülőkkel megfelelő partneri viszony kiépítésére.
- A tanulók és a szülők igényének megfelelően teljes ellátást biztosítunk: ügyelet, oktatás, étkeztetés, fejlesztő terápiák, napközi, tanulószobai ellátás, szakkörök, klubok, tehetséggondozás.

- A mindennapi élethez kapcsolódóan felismertetjük az egészség megóvásának fontosságát.
- Bevonjuk tanulóinkat az iskolai élet szervezésébe.
- Kialakítjuk a tanulók kötelességtudatát.
- Biztosítjuk számukra a megfelelő kommunikációs csatornák elsajátítását. (autisták)

A TÁMOP-3.4.2. A-11/1-2012-0009 konzorciumi pályázathoz kapcsolódó feladatok:

- Az inkluzív nevelést, befogadó pedagógiai gyakorlatot támogató programok segítése,
  a pedagógusok horizontális együttműködési, tanulási lehetőségeinek megteremtése.
- Az együttnevelés pedagógiai gyakorlatának támogatása.
- Attitűdformáló, érzékenyítő programok szervezése, a befogadó gyermekközösségek körében a diákok inkluzív szemléletének alakítása.

- Intézmények közötti szakmai együttműködések formáinak kidolgozása.
- Egyéni átvezetési és fejlesztési tervek megvalósítása.
- Az egyéni fejlesztést segítő fejlesztő eszközök valamint eszköztár kifejlesztése.
- Az érintett intézmények évente két alkalommal számolnak be az eredményekről.

2.2.6 Kulcskompetenciák

A kulcskompetenciák a tudás megszerzéséhez és megújításához, valamint a személyes önmegvalósításhoz szükségesek. Hozzájárulnak a sikeres élethez egy tudásalapú társadalomban. Ennek megfelelően intézményünk fő céljai között szerepel.

Pedagógiai feladataink a kulcskompetenciák fejlesztésére épülve segítik a tanulók személyiségfejlesztését a tanítási órán, illetve a tanórán kívüli foglalkozásokon.

Az iskolai nevelés-oktatás a sokoldalú készség és képességfejlesztés kiváló terepe. A NAT- ban előírt kulcskompetenciák és az erre épülő kiemelt fejlesztési feladatok mindegyik műveltségterületen megjelennek. Az egyes műveltségterületek, tantárgyak kiemelt fejlesztési területei és az ezekhez kapcsolódó tartalmi és fejlesztési feladatok részletesen megjelennek a helyi tantervben.

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a gondolatok, érzések és érzelmek kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt, valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot az élet minden területén: családon belül, iskolában, társadalmi érintkezések, szabadidős tevékenységek, stb. során.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül - oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek -, az egyén szükségleteinek megfelelően.

Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédkészség, olvasott szövet értése és íráskészség), az egyes nyelvek és az egyén társ- és kulturális háttere, környezete és igényei, érdeklődése szerint.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, ezzel felkészítve az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is.

A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek olyan fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia magában foglalja a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, grafikonok, táblázato k), valamint a törekvést ezek alkalmazására.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- megfelelő matematikai eszközök használata
- az igazság tisztelete
- a dolgok logikus okának (kauzalitás) és érvényességének megkeresése
- mindennapokban használható tudás
- problémamegoldó készség
- lényeglátás
- kíváncsiság
- egyénileg, társsal és csoportban való munkálkodás
- matematikai fogalmak ismerete
- alapvető törvényszerűségek nyomon követése: az egyes elméleti modellek igazolása a mindennapi életből merített empirikus tapasztalatok útján
- összefüggések felismerése
- tudjon érvelni, követni és értékelni tudja az érvelése folyamatát
- tudja megindokolni matematikai úton az eredményeket
- bizonyítások megértése
- matematikai eszköztudás szerepe a természettudományi és műszaki életpályára való szocializálás terén
- matematikai kommunikációs készség

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek

felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben. Az ember és a rajta kívüli természeti világ között lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk és irányítsuk cselekvéseinket. Ez a kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

A természettudományos nevelés és oktatás terén a témaanyagok gyakorlatközpontú, a tanulók életkori sajátosságaihoz adekvát módon illeszkedő megközelítése hozzájárul a motiváció hatásosabb felkeltéséhez, valamint a természettudományi és műszaki életpályára történő szocializációhoz.
Mind a tehetséggondozás, mind a felzárkóztatás és a fejlesztés terrénumában kiemelt fontosságú a komplex eszközök használata, a módszertan és az oktatásszervezési formák változatossága, így a természettudományos gondolkodás tanórán kívüli környezetben történő fejlesztése.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- összefüggések felismerése és kifejezése
- lényeglátás
- fogalomalkotás
- esztétikai érzék
- kreativitás
- rendszerszemléletű gondolkodás az alkalmazhatóság praktikumának vonatkozásában
- logikai képességek
- rajzolási készség
- tervezés és kivitelezés
- kulturális sokszínűség megismerése, ismerete, a nemzetiségek és a nyelvi-vallási etnikumok szerepének értékelése, a másság elfogadása
- kíváncsiság

- környezettudatosság
- környezet- és természetvédelem
- egészséges életvitel
- az egyén legyen képes mozgósítani természettudományos és műszaki műveltségét, a munkájában és a hétköznapi életben felmerülő problémák megoldása során
- bepillantás a jelen főbb kutatási tevékenységeibe
- gyakorlatias módon tudja a tudását felhasználni új technológiák, berendezések megismerésében és működtetésében, a tudományos eredmények alkalmazása során, problémamegoldásaiban, egyéni és közösségi célok elérésében
- legyen kritikus az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes megnyilvánulásokkal szemben

Digitális kompetencia

Ez a kulcskompetencia magában foglalja az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát, az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetését.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- eszközök megismerése, használata
- szövegszerkesztési ismeretek
- információkeresés és kezelés
- kreativitás
- munka világában való eligazodás
- élethosszig tartó tanulás

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel, a közösségi élet feltételei. Az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, melyet áthat a közjó iránti elkötelezettség. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy aktívan vegyen részt a közügyekben, és a társadalmi folyamatokról, demokráciáról kialakult tudása, véleménye legyen.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- egészséges életvitel
- mentális egészség
- magatartási szabályok alkalmazása
- kommunikációs képesség
- empátia
- problémamegoldó képesség
- a nemzeti öntudat helyes értelmezése, mely a más népekkel, elsősorban a vallásinyelvi etnikumokkal, nemzetiségekkel is toleráns és tárgyilagos megítélésen alapuló magatartást magába foglalja
- stressz és frusztráció kezelése
- változások iránti fogékonyság
- együttműködés
- magabiztosság
- érdeklődés
- személyes előítéletek leküzdése
- az egyén cselekvési lehetőségei a diktatúra, az elnyomás kényszerpályáján: az etikailag vállalhatatlan, megalkuvó magatartás soha el nem évülő bűn nemzetünk és emberségünk ellen
- kompromisszumra való törekvés

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben megismerni tágabb környezetét - a munkahelyén is - és képessé teszi a kínálkozó lehetőségek megragadására. Célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást is jelenti.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- kihívások felismerése, értelmezése
- a pénz világában való tájékozódás
- tervezés, szervezés, irányítás
- a kommunikálás
- a tapasztalatok értékelése
- kockázatfelmérés és vállalás
- egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság minden műveltségterületen megjelenik. Magában foglalja az esztétikai megismerést, az elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését.

Művészeti önkifejezés, műalkotások és előadások elemzése, saját nézőpont összevetés e mások véleményével - képességek tartoznak ide.

Különösen fontos a magyar nyelv és irodalom területen az irodalom, a dráma, a bábjáték, a művészetek területén a zene, a vizuális művészetek kultúrája és a modern művészeti kifejezőeszközök a fotó, a mozgókép fontossága.

A művészi-alkotói szabadság korlátjaként jelenik meg mások jogai, a nemzet és az emberiesség elleni, azzal megalkuvó vagy tevőlegesen közösséget vállaló magatartás elítélése és etikai alapú megítélése, különösképpen a XX. századi totális diktatúrákkal kapcsolatban.

A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, minden műveltségi területen, az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is ide értve. Ez jelenti egyrészt az új ismeretek megszerzését, feldolgozását, beépülését, másrészt útmutatások keresését, alkalmazását jelenti.

A hatékony és önálló tanulás arra készteti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit használja otthon, munkában, tanulásban, képzésben egyaránt.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- motiváció
- saját tanulási stratégia megismerése és alkalmazása
- önismeret
- önértékelés, illetve mások objektív értékelése

- figyelem
- segédeszközök használata

2.2.7.1 További kompetenciaterületek

A fent felsorolt kulcskompetenciákon felül a *következőnevelési területekfejlesztéseáll* pedagógiai munkánk középpontjában.

1. Egészséges életmódra nevelés, testi, lelki egészség, mely a tanórai és az egyéb foglalkozások során az egészségnevelési és környezeti nevelési programmal (benne a komplex intézményi mozgásprogrammal) koherensen jelenik meg a gyakorlatban a fizikailag aktív, egészségtudatos életvezetésre, a motoros műveltség eszközeivel való személyiségfejlesztésre és a tehetséggondozásra épül, továbbá szervesen magába foglalja az egészségmegőrzést is
2. Környezettudatos magatartásra nevelés, mely a fenntarthatóság szempontjaira koncentrál
3. Társkapcsolatokkal kapcsolatos ismeretek elsajátíttatása
4. Tanulásirányítás - önálló tanulásra való nevelés
5. Szabadidő szervezése a környezeti nevelés követelmények figyelembe vételével
6. Aktív állampolgárságra nevelés (konfliktuskezelés, együttműködés képessége), melynek szerves része az egészséges nemzeti öntudatra szocializálás
7. Értékorientációk, beállítódások kialakítása (felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedésformák) elsősorban az etikai alapú megközelítésmód paradigmája
8. Nemzeti összetartozás ápolására irányuló hazafias elköteleződésre nevelés, mely

   nem irányulhat még látens módon sem a szegregáció, a kirekesztés, a nemzetiségek és más nyelvi-vallási etnikumok (pl. zsidóság) diszkriminációjára.

2.3 Iskolánk hagyományrendszere

Cél: A valahova tartozás tudatának, a közösségi eszmék és értékek megbecsülésének a hagyományok által történő közvetítése.

Sikerkritérium: Kialakul közösségteremtő és megőrző erő, amely folytonosságot, állandóságot teremt az iskola mindennapi életében. A rendszeresen ismétlődő események, a tudatosan kialakított szokások, rítusok, jelképek erősítik az iskolához való tartozást, az egyéni arculat formálását.

Az iskola hagyományrendszere tükrözi a tanulók egymást váltó nemzedékeinek állandósult szokásait, magatartási és érintkezési formáit, életünk visszatérő eseményeit.

A hagyományok közös ápolása, a közös ünneplések pozitívan befolyásolják a tanulók emocionális életét, megszilárdítják az iskola rendjét. Tradicionális formáival hozzájárulnak a közösség légkörét meghatározó nevelési stílus kialakításához. Hagyományápoló és hagyományteremtő munkánk során támaszkodunk a nevelőtestület, a szülők és a tanulóközösségek véleményére, javaslataira.

2.3.1 Oktató - nevelőmunka hagyományai

Oktató-nevelő munkánk során a Lépésről-lépésre program tanulás szervezési módszerek egy részét alkalmazzuk, melyek beépültek intézményünk pedagógiai gyakorlatába. Ez a személyközpontú oktatás az egyes gyerekek igényeihez való tudatos igazodás, mely figyelembe veszi azt, hogy a gyerekek eltérő ütemben fejlődnek, így természetesen eltérő területeken kell fejleszteni a jártasságokat és készségeket. A programból a következő elemeket használjuk oktató-nevelő munkánk során:

- A reggeli beszélgető kör a fenti célkitűzések, alapelvek megvalósításának fontos eszköze. A pedagógus minden reggel, miután az összes gyermek megérkezett, a szőnyegre hívja a gyermekeket. A napi munkát minden reggel a különböző játékokkal, szokásokkal, feladatokkal változatossá varázsolt köszöntés nyitja meg. Számba veszik a jelenlévőket, megállapítják, hogy ki hiányzik, és a távolmaradókról is megemlékeznek (ki tud róluk, mikorra várható az érkezésük). Megbeszélik az aznapi feladatokat, közösen elolvassák a napi munkatervet. A reggeli beszélgetőkörben szóba kerülhetnek a közösségi együttélésre vonatkozó szabályok, családi és közösségi, nemzeti ünnepek, aktuális népszokások, morális problémák, az iskola, a helyi közösség életének eseményei, szokásai. Ezek a témák erősítik a közösségi érzést, az élmények megosztásának igényét és képességét, fejlesztik a kommunikációs készséget, a másokra és a magukra figyelés képességét, az empátiás viselkedés kialakulását. A reggeli beszélgetések ismétlődő rítusa, ritmusa jelentősen támogatja a közösséggé kovácsolódást. A hagyomány, a hangulat, az egyéni és csoportos jó közérzet megélése a

gyermekek biztonságérzetét, derűjét, optimizmusát erősíti.

A program változatos iskolai munkaformákat alkalmaz, vagyis a frontális, tanári magyarázatra építő oktatás mellett nagy szerepet juttat a páros és csoportos kooperatív, együttműködő munkaformáknak, s természetesen az egyéni munkavégzés is jelen van a mindennapokban. Az oktatás alapja a műveltségi területek (tantárgyak) közötti összefüggések kiaknázása. Ez a közös csoporttémák, projektek készítésében valósul meg. Egy-egy fogalom (például Víz, Karácsony, Falu, környezetvédelem, Divat, stb.) köré gyűjtik, rendezik a különböző műveltségi területek elsajátítandó anyagát, így megvalósítva azok integrációját. Egy tanítási év alatt egy nagy, átfogó témát dolgoznak fel, mely felső tagozaton egy hetes, alsó tagozaton egy napos. A témákhoz kapcsolódó matematikai, természeti ismeretek, mesék, versek, énekek, művészeti alkotások összegyűjtése, megismerése, alkalmazása rengeteg változatos lehetőséget kínál az ismeretszerzésre, a készségfejlesztésre, az egyéni és csoportos (kooperatív) tanulásra. A projekt valamilyen kollektív tevékenységgel fejeződik be. Ez lehet egy kiállítás rendezése, egy közös tárgy elkészítése, közös színdarab vagy más előadás szervezése, közös könyv írása, kirándulás stb., vagyis a projekt zárása.

- Az egyéni differenciált fejlesztésre a tanulók aktuális tudásának, képességeinek ismeretében a feladatok megválasztásánál nyílik lehetőség. Bár a nem-kötelező feladatok közül a gyermek választ, a pedagógus figyelemmel kíséri a feladatválasztást, és irányítja a gyermek munkáját, megfelelő feladatokat, játékokat ajánlva neki. A kiválasztott feladatok befejezéséért azután a gyermek a felelős, aki így nap mint nap megélheti a megismerés, a tudáskeresés örömét.
- Használjuk a bemutató mappákat, (a zárt és nyitott portfoliókat) és bizonyos térrendezési technikákkal (pl. szőnyeg, párnák...) tesszük még hatékonyabbá a módszert. A pedagógus irányítása mellett a gyermekek önállóan tartják rendben a mappákat, aktívan részt vesznek a rendrakásban.

A tanórák tartalmi szervezésének hagyományai1-4. évfolyam

Az iskolába kerülő tanulók szórt tanulási képességűek, eltérő biológiai akadályozottság, valamint eltérő pszichikai fejlettség jellemzi őket. Más - más szocio-kulturális háttérrel

érkeznek. A nevelhetőség érdekében a tanulás szervezése, a nevelési feltételek alakítása csak differenciált, egyéniesítő formában lehetséges.

- Kiemelt feladat a szilárd alapkészségek kialakítása, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználat, az anyanyelvi jártasságok, készségek, képességek fejlesztése.
- Az olvasás - írás tanítása dyslexia prevenciós módszerrel (Meixner) történik.
- A gyengébb képességű tanulóknak szervezett felzárkóztató foglalkozásokat tartunk.
- A beszédhibás gyermekek logopédiai foglalkozáson vesznek részt.
- Kiemelt hangsúlyt fektetünk a kézügyesség fejlesztésére, amely a életvitel és rajz órán valósul meg.
- Tartásjavító gyógytestneveléssel segítjük a mozgásfejlődést.
- A jó zenei adottságú tanulók lehetőséget kapnak tehetségük kibontakozására, a komplex zenei programban megvalósuló hangszeres foglalkozásokon.
- A testi - lelki és szociális fejlődést szolgálják az úszásoktatás, tanulmányi séták, kirándulások és táborok.

A tanórák tartalmi szervezésének hagyományai 5-8. évfolyam

- Fontos feladat a tanulók alapvető készségeinek, képességeinek és gondolkodásának folyamatos fejlesztése, az ismeretek megszilárdítása.
- A kooperatív tanulásszervezési formát preferáljuk.
- A hátrányos szociokulturális helyzetű, az eltérő értelmi képességű tanulók felzárkóztatását egyénre szabott, differenciált feladatokkal segítjük.
- A környezetre vonatkozó ismeretek gyarapítását segíti a Zöld szakkör munkájában történő rendszeres részvétel.
- Az informatikai ismeretek megkönnyítik tanulóink számára a tájékozódást szűkebb és tágabb környezetünkben.
- A továbbtanulás és helyes iskolaválasztás megkönnyítése érdekében a választott iskola és pálya bemutatásával, illetve megismertetésével segítjük tanulóinkat.
- A harmonikus testi - lelki fejlődés kialakítását szolgálják a különböző egészségmegőrző szokások kialakítására, és az egészségkárosító veszélyek felismertetésére irányuló felvilágosító foglalkozások, amelyek az osztályfőnöki és életvitel órák keretében valósulnak meg.
- A rendszeres mozgás iránti igény kialakítását szolgálják a testnevelés órák és az úszásoktatás.
- A csoportos tanulásszervezési eljárást preferáljuk.

A KIP elemeit az alsó ta

2.3.2 A kommunikációs nevelés

Az iskola valamennyi színterén kiemelt feladat a kommunikációs kultúra fejlesztése.

A kisiskoláskorban kiemelt tevékenységek

A beszéd formai, tartalmi részének javítása, korrigálása, fejlesztése. Az értelmes, szép, magyar beszéd megköveteli a helyzetnek megfelelő beszédpéldát, a kellő motivációt, a következetes gyakorlást, a mindenkori korrigálást, kiigazítást. Olyan szituációk, helyzetek teremtése, amelyben a társadalom által elvárt beszédnormáknak megfelelően gyakorolhatnak a tanulók, tapasztalatokat szerezhetnek a kommunikációs feladatok megoldásában. Külön figyelmet érdemel az alsó tagozaton: a köszönés, a kérés, a tudakozódásnak megfelelő kommunikáció, a segítségkérés, a probléma, a szükséglet megfogalmazása, az önkifejezés technikáinak elsajátíttatása. Mondatokban történő megnyilatkozás különféle kommunikációs helyzetekben. Autista tanulóinknál az egyéni igényekhez igazodó kommunikáció kialakítása, megszilárdítása, hatékony alkalmazása (metakommunikáció, képi kommunikáció, verbális kommunikáció, digitális kommunikáció...)

A serdülőkori tevékenységek

A felső tagozatban előtérbe kerül a mondanivaló megfelelő interpretálása, a társas kapcsolatban a kapcsolatfelvétel-és fenntartás. A konfliktuskezelés kulturált technikáinak alkalmazása.

A tanulók jártasságot szereznek az írásbeli kifejezés különféle formáiban: az önéletrajz írásában, kérvények, nyomtatványok kitöltésében. Ezen tevékenységekhez megfelelő mintákat kapnak a tanulók. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy véleményükkel, írásaikkal a nyilvánosság előtt is megjelenhessenek.

Valamennyi korosztály gyakorolja a metakommunikáció különböző formáit. Ésszerűen, helyesen használják tevékenységükben az infokommunikációs eszközöket.

2.3.3 A tanórán kívüli foglalkozások szervezésének hagyományai

Iskolánk kiemelt célja, hogy tanulóit képességeik maximumára juttassa el, ennek érdekében a egyéni, vagy kis csoportos fejlesztés alapvető fontosságú. A tanév elején a szakmai munkaközösség által kidolgozott mérések során szerzett eredmények rögzítését követően minden tanulóra vonatkozóan fejlesztési tervet dolgozunk ki, melyet a gyerekek haladásának üteme szerint módosítunk. Mindezek a fejlesztések a habilitációs- rehabilitációs órákon célzottan, az egyéb tanórán kívüli foglakozásokon (szakkörök, délutáni foglakozások) az egyes speciális (zene, tánc, kézműveskedés, mentálhigiéné) területek előtérbe kerülésével történnek.

A kiemelt képességű tanulók tehetséggondozása szintén tanórán kívüli foglalkozások keretében nyilvánul meg, hangszeres zeneoktatáson, tehetséggondozó úszáson, és egyéb szakkörön gyarapíthatják tudásukat, bontakoztathatják ki képességeiket.

A rendszeres mozgás iránti igény kialakítását szolgálják a különböző sportversenyek és sportfoglalkozások.

Fontos és kiemelt terület a játék, annak tanulása, a szabályok megismertetése, a kommunikáció fejlesztése.

A tanórán kívüli iskolai élet szervezeti formái

Napközis és tanulószobai ellátás

Napközis ellátásban részesül az iskola valamennyi tanulója. Az intenzív fejlesztés érdekében csak indokolt esetben tekintünk el a délutáni foglalkozásoktól történő távolmaradástól. A napközis idő alatt a felső tagozatosok érdeklődési körüknek és a fejlesztést igénylő területeknek megfelelően délutáni programokban vesznek részt.

A sajátos nevelési igényű tanulók a kognitív funkciók sérülése miatt önállóan nem képesek a megfelelő tanulási technikák elsajátítására. Fontos feladat a tanulás megtanítása, a motiváltság megteremtése, az élethosszig tartó tanulás megalapozása.

A délutánra feladott *házi feladat* célja a feladattudat, kötelességtudat kialakítása, a gyakorlás. Különöse felső tagozaton a épüljön a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére. Ideje alsó tagozaton fél óra, felső tagozaton egy óra. Felső tagozaton törekedni kell az írásbeli feladatok helyett a szóbeli házi feladatokra, a gyűjtő és kutatómunkára.

Az *alsó tagozatban* előtérbe helyezzük a tankönyvek, taneszközök helyes használatát pl. munkatankönyvek piktogramjainak értelmezését, az ábrák, képanyagok elemzését, a feladatok külső algoritmusokkal vezérelt megoldását, feladat végrehajtás sorrendjét, az összehasonlítást, az önellenőrzés módjait, lehetőségét, az írásbeli feladatok végrehajtását. A technikai jellegű, manuális feladatokban a pontos mintakövetést, az algoritmizált lépések leolvasását. A mozgásban az utánzás, a mintakövetés tanulása, a szabályok elsajátítása. Megtanítjuk tanulóinkat az alsó tagozatban a rövid, egyszerű szövegelemzésre, értelmezésre, a bevésés technikájára - az egyéni tanulási sajátosság felismerésére, a tartalomjegyzék kezelésére, a gyermeklexikonok és gyermekeknek szóló segédanyagok irányítás melletti felhasználására. Kiemelt tevékenység a beszéd formai és tartalmi oldalának fejlesztése.

A tanulás tanításának fontos eleme, hogy a tantárgyak taneszközeit megtanulják adekvátan használni és a segédeszközöket önállóan alkalmazni.

A tanulás tanításának részét képezik az egyszerű memoriterek, versek tanulása.

A *felső tagozaton* előtérbe kerül az elsajátított tanulási módszerek alkalmazása, az önálló tanulás megvalósítása. A tanuló tudjon segítséget kérni, ismerje a segítségadás formáit is.

A felső tagozatos tanulók mutassanak nagyobb jártasságot a páros, a csoportos és a kooperatív munkaformákban. Gyakorolják és alkalmazzák a tankönyvekkel, feladatlapokkal, munkalapokkal való önálló tanulást, a szövegfeldolgozás, értelmezés formáit, fejlettségüknek megfelelő feldolgozási lehetőségeket. El kell jutni a tanulóknak az ésszerű, a takarékos, az esztétikus füzetvezetéshez, technikai, vizuális jellegű alkotások önálló elkészítéséhez. Képessé kell válniuk az ésszerű tervezésre, a belsővé vált algoritmusok pontos alkalmazására, a munkamenet összeállítására. El kell sajátítani a hatékony önellenőrzést, hibák javítását, értelmezését, a tanuláshoz szükséges speciális taneszközök használatát.

A tanulás tanításában feladat az épen maradt képességcsoportok erősítése.

Diákétkeztetés

A napközibe és tanulószobába járó tanulók részére naponta háromszor biztosítjuk az étkezést. Iskolánkban a térítési díj alanyi jogon minden tanulónak 50%, ehhez hozzájárul még az önkormányzatok által a családoknak megítélt különféle kedvezmény.

Szakkörök

Cél: képességfejlesztés, tehetséggondozás, a személyiség gazdagítása, a szociális kapcsolatok bővítése

céljából.

Érdeklődés szerint szerveződő, különböző korosztályú és évfolyamú tanulókat magába foglaló csoportok működnek.

Sportfoglalkozás, tehetséggondozás

Cél: a tehetséggondozás, az erőnlét, az ügyesség, az állóképesség fejlesztése, a harmonikus, összerendezett mozgás kialakítása. Egy-egy sportágban kiemelkedő tanulók versenyekre történő felkészítése.

Az iskolai sportélet a sportversenyekkel egészül ki. A tanórák magas óraszáma miatt sok esetben hétvégi versenyekben valósul meg.

Egyéb tevékenységi formák

Cél: Kiegészítő ismereteket nyújtása, a képességek fejlesztése, a tehetség gondozás céljából a tanulók érdeklődésének kielégítésére.

2.3.4Az iskola egészét átfogó hagyományok rendszere

2.3.4.1 A szülőkkel való kapcsolatteremtés hagyományai

Az iskola, illetve óvodaváltás a gyermekek és a szülők számára szorongást, bizonytalanságot okoz, ezért az iskolába lépés előtt elbeszélgetünk a szülőkkel és a gyerekekkel. Bemutatjuk iskolánkat, az itt tanuló

gyerekeket, a pedagógusokat, valamint a tanórákon folyó munkát.
Az első osztályosok szülei számára külön szülői értekezletet tartunk.

Az iskolába érkező új gyerekek és az első osztályos tanulók szüleinek összevont szülői értekezletet tart a tagintézmény-vezető, melynek célja az iskola sajátosságainak bemutatása, és a felmerülő kérdések megbeszélése.

Szülői értekezletet tartunk a felső tagozatos osztályokba járó gyerekek szülei számára is, a továbbtanulással kapcsolatos kérdések megvitatására, melyre a speciális szakiskola képviselőjét is meghívjuk.

Minden félévben két alkalommal nyílt napon a szülők megnézhetik gyermekeiket a tanításitanulási folyamatban.

Közös programokat szervezünk a szülőkkel a folyamatos kapcsolattartás érdekében. /kirándulás, mozi, versenyek, rendezvények/
A partnerek számára elérhető honlapot működtetünk (az intézmény életére, működésére vonatkozó dokumentumokkal, vizuális dokumentációval)

2.3.4.2 A naptári év hagyományai

A tanévnyitó ünnepély, ahol hagyományosan a 2. osztályosok köszöntik, és ajándékozzák meg az első osztályba lépőket.

Tanulmányi kirándulás az alsó és felső tagozat részére, a szűkebb és tágabb környezetünk megismerése céljából.

Október 6. Az Aradi Vértanúk Napja.

Október 23-át a hetedikes tanulók műsorával ünnepeljük.

Halottak Napja előtt Kovács László sírjának ápolása.
Decemberben a Mikulás ajándékcsomaggal lepi meg a gyerekeket.

Iskolai ünnepeink közül legbensőségesebb a karácsony. A gyerekek betlehemes játékot adnak elő, együtt énekelünk és zenélünk a karácsonyfa körül, amelyet a gyerekekkel közösen sütött mézeskaláccsal díszítünk.

A városi karácsonyi programokban való részvétel.

Februárban a farsangi fánksütés és a jelmezbál zárja a telet.

Március 15-ét a hatodik osztályos tanulók műsorával köszöntjük.

A Madarak és fák napján kirándulunk a környéken, és plakátot készítünk. A Föld napján a Bükkös - patak iskolánkhoz közel eső szakaszát tisztítjuk, amit „örökbe” is fogadtunk.

Anyák napi műsorral köszönti az alsó tagozat az édesanyákat.

A Bárczi-napok keretében kerül sor iskolánk névadójának köszöntésére, a Bárczi Gusztáv-díj átadására, melyet minden évben egy tanuló kaphat meg a Diákönkormányzat és a tantestület véleménye alapján.

A nyolcadik osztályosok búcsúztatása, a ballagás, melyen virággal, műsorral köszönnek el az egész iskola nevében a hetedik osztályosok a végzős növendékektől.

Tanévzáró ünnepélyünkön oklevéllel és jutalomkönyvvel ismerjük el a tanulók munkáját.

Kiosztjuk az „Év diákja” és az „Év osztálya” kitüntetést.
Megemlékezünk a Nemzeti Összetartozás Napjáról.

Kovács László (akiről iskolánk utcáját elnevezték) sírjának ápolása a mindenkori 8. osztály feladata.

Hagyománnyá vált, hogy tanév végén az ország különböző részein táboroztatjuk a gyerekeket.

2.3.4.3 Vetélkedők, versenyek hagyományai

A megyei komplex tanulmányi versenyen való részvételt a komplex házi vetélkedő előzi meg.

Vers - és prózamondó versennyel ünnepeljük meg a Költészet napját.

Az olvasási valamint a találós kérdések és közmondások versenyén mutathatják be diákjaink tudásukat.

Felfénylő szavak” szavalóverseny

Helyesírási versenyen mérhetik össze tudásukat a magyar nyelv ismeretéből.

Számolási alapkészségek fejlesztésére szolgál a matematika verseny.

A versenyek célja a versenyszellem kialakítása, és lehetőség biztosítása magasabb szintű versenyeken való részvételre.

A testnevelési órák tantervi követelményeinek megfelelően házi spotversenyeken adhatnak számot tudásukról tanulóink. Ezek:

futóverseny akadályverseny célbadobó-verseny

- magasugró-verseny
- birkózóverseny
- összetett ügyességi verseny
- asztalitenisz-verseny
- kosárlabda
- kerékpározás
- távolugrás
- úszóverseny
- zenés sportgimnasztika

Megyei és országos sportversenyeken való részvétel.

Az iskolában működő ügyeleti rendszert a felsős tanulók végzik, munkájukat az osztályfőnökök értékelik.

Helytörténeti vetélkedőt szervezünk Szentendrének és környékének nevezetességeiről, történelméről, népi hagyományairól más általános iskolával együttműködve

2.4Értelmileg akadályozott tanulók együttnevelése Okok

Az a szülői igény, hogy gyermekük speciális iskoláztatása a lakhelyükhöz közel történhessen, érthető és jogos. A diákotthoni bentlakás korai életkorban érzelmileg nehéz, és a közlekedés is nehézkes lehet. (HATOS 2001)

Intézményünkben a korszerűbb oktatásszervezési formák elterjedése (Lépésről-lépésre program elemei) új feltételeket teremtett.

A gyakorlati tapasztalat azonban azt mutatja, hogy rendkívül körültekintően, számos szubjektív elem figyelembevételével lehet csak sikeres a folyamat.

A program kidolgozásában folyamatosan segítséget adott az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Tanulásban Akadályozottak és Értelmileg Akadályozottak Pedagógiája Tanszék Értelmileg Akadályozottak Pedagógiája Tanszéki Csoportja.

A feltételrendszer, a gyakorlati megvalósítás tekintetében intézményünk saját gyakorlatot fejlesztett ki.

Célok

A tanköteles korú értelmileg akadályozott tanulóknál meghatározónak tekintjük mindazokat a sajátosságokat, melyek fejlődésük menetét, a képességek kibontakozását, valamint a behatárolt felnőttkori életlehetőségeket figyelembe véve - a speciális nevelési szükségleteket, és a különleges gondozási igényt érintik. Minden esetben az egyéni bánásmód elvét alkalmazzuk. Nagy hangsúlyt kívánunk helyezni a kommunikációs és szocializációs képességek fejlesztésére, a praktikus ismeretek közvetítésére, hogy tanulóink a képzési idő végére képesek legyenek egyszerű társas kapcsolatok létesítésére, fen ntartására, eredményesen végre tudjanak hajtani képességükhöz igazodó, egyszerű munkafolyamatokat, vagyis hogy minél teljesebb életet élhessenek.

Legfontosabb elindítani egyfajta a szemléletváltozást, mégpedig az enyhén sérült gyerekek körében, hogy nem jótékonykodás, gúny tárgyának kell tekinteni a súlyosabban sérült gyerekeket, hanem jogok birtokosainak, de nagyon sokat meg is lehet tanulni tőlük. A beleérző- képesség, tolerancia, a csapatmunka iránti elkötelezettség mai divatos szavaink, valójában e képességek kialakításában éppen a súlyosabb fogyatékos gyerekek segíthetnek enyhébben sérült társaiknak.

A gondolkodásmód, a megítélés, az érintkezés átalakulását segítik azok az iskolai programok, melyeket közösen szervezünk.

2.4.1 Az együtt fejlesztés

Értelmileg akadályozott tanulóknál a Heidelbergi Kompetencia Inventárral mérünk, mely egyik alapjául szolgál a tanév elején felállított fejlesztési terveknek.

Az értelmileg akadályozott tanulók a tanulásban akadályozott tanulókkal együtt az intézmény minden programján, minden felkínálható fejlesztési lehetőségében részt vesznek.

Ezek a következők: logopédiai foglalkozás; egyéni, felzárkóztató foglakozás; egyéni, illetve kiscsoportos

habilitációs és rehabilitációs foglalkozások, mozgásterápiák, alapozó terápia, sportkör, úszásoktatás, gyógytorna, színjátszás, tánc, hangszeres zeneo ktatás, angol nyelv fakultatív oktatása, kézműves foglalkozások, könyvtári foglalkozás, számítástechnika szakköri foglalkozás, hitoktatás, környezetvédelmi szakköri foglalkozások, szabadidős foglalkozások (kirándulások, táborok).

2.4.2Értelmileg akadályozott tanulók a tanítási órákon

A fejlesztési célok megvalósítása a mindennapi pedagógiai munkában, a tanórákon történik a legmagasabb óraszámban. Az olvasás-írás elemeinek tanítása, az olvasás-írás és beszédfejlesztés, a magyar nyelv és irodalom tantárgy keretein belül történik. Az intézményben a Meixner-módszerrel tanítjuk az olvasás-írást, mely módszerrel az értelmileg akadályozott tanulóknál is kiváló eredményeket lehet elérni.

A számolás-mérés elemei tantárgy tananyagának feldolgozása a matematikatantárgy keretein belül történik nyolc éven keresztül. A többi tantárgynál a tananyag feldolgozásában saját szintjükön az értelmileg akadályozott tanulók is részt vesznek, differenciált, gyakorlatorientált feladatokkal, pedagógiai asszisztens segítségével. A tanulók oktatása egyéni ütemterv (tanmenet) szerint történik, mely illeszkedik az értelmileg akadályozott tanulók tantervéhez, a tanulásban akadályozott tanulók tantervéhez és az egyéni képességekhez, szükségletekhez.

A kooperatív tanulási technika alkalmazása, illetve a differenciált munka nagyban hozzájárul az oktatás eredményességéhez.

2.5Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók

2.5.1 A tanulók szükségletei

A tanulók szükségleteit típusos erősségeik és nehézségeik határozzák meg. A tanítás, illetve a hagyományos

tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok:

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának megértetése,
- a szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak gyakran teljeshiánya, és hogy a tanulóknak nagyon kevés, vagy szokatlan dolog okoz örömöt,
- a társas kapcsolatok „vezérlése", a kölcsönösség, a társas kapcsolatokban megjelenő „másik fél" felismerése, és a megfelelő kapcsolat kialakítása mindig sérült, valamilyen szinten rugalmatlan
- a beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukció mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd emocionális, szociális sajátosságai, mint pl. a hanghordozás,- az egyenetlen képesség-profil: pl. ismeretek és önellátás, vagy mechanikus és személyes memória közötti szakadékszerű különbségek, illetve az átvitt értelmű kifejezések értelmezésére való képesség hiánya, minden kifejezés szószerinti értelmezése,
- a belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészta tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban,

-- furcsaságok a játékban és az érdeklődési területekben. Gyakori, hogy a játékokkal nem „rendeltetésszerűen" játszik, pl. csak tekeri az autó kerekeit.

- sztereotíp és repetitív mozgások, mintázatok pl. „repkedő kézmozdulatok"
- az érzékelés területén megjelenő sajátosságok, pl. csökkent fájdalomérzet.

Típusos erősségek, amelyekre egyes autisztikus tanulóknál építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információ általában informatív,
- jó mechanikus memória
- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás,
- egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, nem szöveges számtan, zene).

Típusos nehézségek, és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanítás- tanulássorán:

- szenzoros információfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.),
- figyelemzavar,
- utánzási képesség zavara,
- percepciós, vizuomotoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveleteinek problémája,
- lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás sérülése,
- általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése,
- emlékezet-felidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél),
- nehézség ismert tananyagban szociális elem bevezetésével, vagy új körülményekközötti alkalmazással,
- a feladat céljának nem-értése, reális jövőre irányultság hiánya,
- szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékossága,
- énkép, én-tudat fejlődésének zavara,
- a valóság téves értelmezése, felfogása,
- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, több részutasítások esetén,
- képességek, ismeretek kreatív (nem mechanikus, vagy sztereotip) alkalmazásánakhiánya,
- gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetben szociálisaninadekvát viszonyulás a kortársakhoz,
- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák,
- félelmek, fóbiák, szorongás.

A fenti problémák következménye, hogy a szociális-kommunikációs kontextusban zajlótanulás akadályozott, ezért a pervazív fejlődési zavarban szenvedő gyermekek számára a világról való megértés keretéül elsősorban nem a személyek közötti kapcsolatok szolgálnak. A fenti problémák és erősségek miatt nagyon fontos az autizmussal élő gyermek számára a pontosan ismertetett, előre meg határozott, a gyermek szintjének megfelelően kialakított napirend (tárgyas, képes, írott). Ez által kialakítható a számukra egy nyugodt környezet, ami fontos előfeltétele megfelelő fejlesztésüknek és oktatásuknak.

2.5.2 A családok igényei

A pedagógusoknak tekintetbe kell venni az autizmussal élő gyermeket nevelő családszempontjait, lehetőséget adva az együttműködésre. Az egyéni szükségletekhez szabott fejlesztési terv kidolgozásakor maximálisan vegyékfigyelembe a család rövid és hosszú-távú elképzeléseit. Minden szülő számára fontos, hogy konkrét segítséget kapjon olyan otthoni és családon kívüli nevelési helyzetek megoldására, mint az önálló tevékenykedésre való szoktatás, önkiszolgálással kapcsolatos készségek kialakítása, változások

elfogadtatása, a társas viselkedés szabályainak tanítása, súlyos viselkedésproblémák (agresszió, autóagresszió) kezelése. Az iskolai képzés során alakuljanak ki olyan készségek, képességek, melyeksegítik a felnőttkori társadalmi beilleszkedést. A szülők segítséget várhatnak abban is, hogy megfelelő terápiás illetve nevelési-oktatási módszert válasszanak gyermekük számára. Ennek feltétele, a pedagógusok szakmai felkészültsége.

2.5.3 Nevelési-oktatási célok

A nevelési-oktatási célokat a tanulók szükségletei és a helyi igények határozzák meg.

a.) A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhetőlegjobb szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.

b.) Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és az (adaptált) tananyag speciálismódszerek segítségével való tanítása.

c.) A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához. Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a család életébe való beilleszkedésre. A 4. osztály befejezése után a képességeinek megfelelő iskolatípusban hatékonyan tudja folytatni tanulmányait.

d.) A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabottfejlesztése.

e.) Általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociálisadaptáció segítése.

f.) Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát.

2.5.4 A nevelés és oktatás feladatai

a.) A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok,

elmaradásokkompenzálása a következő területeken:

- Elemi pszichoszomatikus funkciók
- Szenzomotoros készségek
- Szociális készségek

- Kommunikáció
- Kognitív készségek

b.) A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése.

c.) A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedésfeltételeként.

d.) Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően és acsalád igényeinek messzemenő figyelembevételével.

e.) A deviáns fejlődésmenetből következő zavaró vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.

f.) A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.

g.) Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.

h.) A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

2.5.5 Fejlesztési területek

2.5.5.1 A szociális készségek fejlesztése

Az autizmusban sérült három terület közül (szociális viselkedés, kommunikáció, és rugalmas gondolkodás) a legmarkánsabb problémákat a szociális interakciókban fedezhetjük fel - az autizmus mint "szociális fogyatékosság" a legszembetűnőbb.

Természetesen egymástól elválaszthatatlan az első két terület, hiszen a valódikommunikáció mindig valamilyen szociális interakciót is jelent. Elsődleges fontosságúspeciális pedagógiai cél tehát a gyermek képességszintjének megfelelő szociálisviselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése, tanítása.

A szociális fejlesztési feladatok között a beilleszkedést közvetlenül elősegítő készségek tanítása(taníthatóságot megalapozó szociális készségek, önmagáról való tudás, kapcsolatteremtés és fenntartás) mellett rendkívül fontos feladat, hogy a gyermek minéltartalmasabban legyen képes eltölteni

szabadidejét önálló és társas formában egyaránt. A tanítási, fejlesztési módszerek kiválasztásakor feltétlenül figyelembe kell venni, hogyaz autizmusból fakadó nehézségek megakadályozzák a gyermekeket abban, hogy aszociális készségeket spontán, intuitív úton sajátítsák el, szociális megértésükre alapozva. Ezért a fejlesztés metodológiájában elsődleges fontos ságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyek a gyermek egyéni szükségleteinek és

képességszintjének megfelelően vegyíthetőek más fejlesztési módszerekkel is (pl. zeneiinterakció).

2.5.6A fejlesztés fő területei

2.5.6.1 **A szociális beilleszkedést közvetlenül befolyásoló készségek** *A taníthatóságot megalapozó szociális készségek;*

a.) A pedagógus segítségének elfogadása.

b.) Más személyek jelenlétének elviselése.

c.) Az elemi viselkedési szabályok elsajátítása.

d.) Az utánzás tanítása.

e) kölcsönösség, és annak időbeli eltolódásának elfogadása.

Önmagáról való tudás;

a.) Személyi adatok megtanítása.

b.) Saját külső tulajdonságok ismerete.

c.) A gyermek által gyakran végzett, megszokott és rendkívüli saját tevékenységek körének tanítása.

d.) Annak tudatosítása, hogy a gyermek mit tud és mi az, amelyet segítséggel képescsinálni, mi az, amit egyáltalán nem tud.

e.) A kedvelt és elutasított dolgok meghatározása.

f.) Kellemes és kellemetlen dolgok meghatározása, tanítása.

g.) Saját élmények felidézése.

h.) Saját teljesítmény értékelése megadott szempontok alapján, önellenőrzés.

i.) Saját viselkedésére vonatkozó szabályok betartásának tanítása.

j.) A sztereotip viselkedésformák kontroll alá vonása.

Kapcsolatteremtés, fenntartás:

a.) A metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése.

b.) Ismerős és ismeretlen személyek külső és nem látható tulajdonságainak tanítása.

c.) Egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés).

d.) Az információcsere szabályainak tanítása: témaválasztás, kezdeményezés, a beszélgetés fenntartása, befejezése stb.

e.) Iskolán belüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályai.

f.) Iskolán kívüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályainak tanítása különböző színtereken.(pl. uszodában, üzletekben, járműveken, könyvtárban)

g.) A legnyilvánvalóbb érzelmi reakciók felismerése és az azokhoz illő, megfelelő Viselkedés szabályai.

h.) Elemi kooperáció tanítása felnőttel, gyermekkel.

2.5.6.2 Szabadidős készségek *A* szabadidős készségek tanításának közös feladatai:

a.) A gyermek számára örömöt nyújtó, az életkornak és a mentális kornak egyaránt megfelelő szabadidős aktivitások kiválasztása.

b.) A lehetséges aktivitások közötti választás tanítása.

c.) A teljes önállósághoz szükséges vizuális segítség megtervezése, használatának tanítása.

d.) A tárgyakon való megosztozás tanítása.

e.) A megfelelő viselkedési szabályok elsajátíttatása.

A szabadidő önálló eltöltésének tanítási szempontjai:

a.) A szabadidős aktivitások lehetséges helye, ideje.
b.) Önállóan végezhető szabadidős aktivitások.
c.) Eszközök, anyagok kiválasztása.

A szabadidő társas eltöltésének tanítási szempontjai:

a.)A sorra kerülés szabályának és jelzésének tanítása.
b.) Egyszerű társasjátékok szabályainak tanítása.
c.) A vesztés elviselésének, a nyerés jelentésének megtanítása **2.5.6.3A kommunikációs készségek fejlesztése**

A fejlesztés egyik fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszédhiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autizmussal élő gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges fontosságú cél tehát azegyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. E célmegvalósításához egyénre szabott kommunikációs eszközök (pl. alternatívkommunikációs rendszerek;

metakommunikáció) használatának tanítása szükséges.

Hasonlóan a szociális fejlesztéshez a kommunikációs készségek tanításának metodológiájában is elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyeket a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vegyíthetőek más fejlesztési módszerekkel is (pl. zeneiinterakció).

A fejlesztés területei:

Fel kell mérni a kommunikációs készségeket az alábbi területeken, a megértés és a használat szempontjából.

A kommunikáció *módja, eszköze,* vagyis mindaz, amit a gyermek mond vagy csinál. Tágan értelmezve ide tartoznak azok a viselkedésbeli megnyilvánulások is, amelyekkel a gyermek válaszol az őt ért ingerekre anélkül, hogy azokat tudatosan használná a környezet befolyásolására. (pl. dührohamok). A kommunikáció eszközei lehetnek tárgyak, képek, természetes gesztusok, jelek, beszéd.

Szókincs, jelentés (tárgyak, személyek, cselekvések, helyszínek, minőségek, belsőállapotok stb. megnevezése). A felmérésnél számítanunk kell a szó szerinti értelmezésre és arra, hogy az értés és használat kontextustól függő.

Funkció (utalás, üdvözlés, kérés, kérdezés, utasítás, állítás, felajánlás, tréfa, vita, tiltakozás, figyelemfelhívás, visszautasítás, kommentálás, információadás, kommunikáció az érzelmekről). A funkciók felmérésekor képet kapunk arról, hogy a gyermek mire használja kommunikációs készségeit, illetve arról, hogy milyen funkciókat ért meg.

Kontextus (a különböző helyzetek, amelyekben kommunikálunk). Hol? Kivel? Milyen körülmények között?

A felmérés a spontán meglévő készségekre irányul.
A felmérés alapján egyénre szabott fej lesztési terv készül.

A fejlesztés legfontosabb feladatai a felmérés eredményétől függően a következők:

- A gyermek az általa megértett szinten tanulja meg valamely kommunikációs eszközhasználatát, hogy minél hamarabb sikeres lehessen a kapcsolatteremtésben.
- Alternatív kommunikációs rendszer használatának tanítása, mely lehet tárgyas, képesstb.
- A beszédértés és beszédhasználat fejlesztése.
- A metakommunikáció értésének és használatának fejlesztése.
- A kommunikációs eszköz funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a környezetet tudatosan úgy kell szervezni, hogy aktív kommunikációra serkentse a gyermeket.
- A fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehetőlegtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán alkalmazzák.

2.5.6.4 Kognitív készségek fejlesztése

Az autizmussal élő gyermekek közel 75%-a valamilyen szintű értelmi sérülésben is szenved. Az autizmus-specifikus fejlesztési célok mellett tehát az értelmi szintnek, illetve az egyenetlen képesség-struktúrának megfelelő kognitív fejlesztési célok is szerepet kapnak az oktatás és nevelés során. A következőkben azon sérült kognitívkészségekkel foglalkozunk, amelyek autizmus specifikusak, illetve gyakran jelennek meg járulékos problémaként.

Az autizmussal élő gyermekek kognitív stílusát a rugalmas gondolkodás, valamint azinformációk jelentés-teli egészként való észlelésének, értelmezésének sérülése jellemzi. Jellegzetes nehézségek tapasztalhatóak az általánosításban, a szimbólumok kezelésében és a belső forgatókönyvek kialakításának és alkalmazásának területén. Részben e problémák következménye a sérülések triásza az autizmusban, azaz a jellegzetesviselkedéses kép. Így természetesen a kognitív fejlesztési célok erőteljesen befolyásolják a szociális és kommunikációs terület fejlesztését is.

A fejlesztés legfontosabb feladatai:

1.) Jelentés-teli információk kiemelésének elősegítése:

- a figyelem irányuljon a környezet lényeges ingereire - lényegkiemelés képességének elősegítése

2.) A figyelem terjedelmének bővítése, időtartamának növelése.
3.) Cselekvések tervezésének, kivitelezésének tanítása.
4.) Alternatív problémamegoldó stratégiák tanítása lehetőleg abban a kontextusban, ahol azt alkalmazni kell.
5.) A megtanult készségek általánosítása, alkalmaztatása a lehető legtöbb természetesélethelyzetben.
6.) Elvont fogalmak, összefüggések (pl. idői, ok-okozati relációk) megértésének elősegítése

2.5.6.5 A szenzomotoros készségek fejlesztése

A szenzomotoros készségek sérülése gyakran megjelenik az autizmusban: a problémák részben a társult fogyatékosságok következményeként jelennek meg, részben azautizmus részjelenségeként. A szenzomotoros készségek fejlesztése minden tantárgyban megjelenik, és különösen nagy szerepet kap az Életvitel, a rajz és a testnevelés tantárgyakban, valamint a "Tér- időszervezése" fejlesztő programban. Az alábbiakban az autizmussal élő gyermekeknél leggyakrabban megjelenő fejlesztési feladatokat emeljük ki. A legfontosabb fejlesztési feladatok a következők:

1.) A testséma ismeretének kialakítása, tudatosítása, a testélmény fejlesztése.
2.) A testmozgások célszerű összehangolásának tanítása különféle terekben és aktivitásokban.
3.) A szociális kontextusokban való megfelelő mozgásformák kialakítása.
4.) Módszerek tanítása, amelyekkel a gyermek kontroll alatt tudja tartani mozgásos és egyéb, pl. verbális sztereotípiáit.

2.5.6.6 Elemi pszichoszomatikus funkciók

Az autizmusban gyakoriak az evéssel, ivással, alvással, szobatisztasággal kapcsolatosproblémák. Ezek részben az általános fejlődési elmaradással magyarázhatók, részben azautizmusból erednek. Ilyen jelenség az azonossághoz való ragaszkodás, mely az életbármely területén jelen lehet.

Az alvással kapcsolatos gyakori problémák:

- A nappal és éjszaka felcserélése.
- Csökkent alvásigény.
  A gyermek csak bizonyos körülmények, feltételek megléte esetén képes aludni.

A szobatisztasággal kapcsolatos problémák:

- Jelentősen késik kialakulása.
- Stresszel járó helyzetekben a gyermek vizeletét, székletét nem tartja.
- A gyermek csak meghatározott körülmények között szobatiszta stb.

Az evéssel, ivással kapcsolatos leggyakrabban megfigyelhető nehézségek:

- Túl sok vagy túl kevés táplálék, folyadék bevitele.
- Rágással, nyeléssel kapcsolatos nehézségek.
- Azonossághoz való ragaszkodás (pl. hely, idő, evőeszköz, személyek, bizonyos ételek,italok típusa, állaga, színe, hőfoka).
- Étkezési helyzetekben jelentkező viselkedésproblémák.

- Az étkezés tempójával kapcsolatos problémák.

A fejlesztés legfontosabb feladatai:

a.) A probléma pontos meghatározása, súlyosságának mérlegelése.
b.) A probléma vizsgálata: Az orvosi okok kizárása, más lehetséges okok felkutatása, meghatározása.
c.) Megoldási stratégiák kidolgozása, kivitelezése.

2.5.6.7 A fejlesztés elvei A fejlődési szemlélet fontossága

Az autizmus következménye olyan deviáns fejlődésmenet, melyben az egyes fejlődésifokok nem feltétlenül épülnek egymásra (pl. a nyelvet használó tanulónál a beszédkialakulását nem előzi meg a preverbális kommunikáció értése és használata). Az egyesfejlődési területek között lehetnek szakadékszerű különbségek, de a fejlődési szintek között, és azokon belül is egyenetlen a fejlődés. A deviáns fejlődés kompenzálására inadaptív kognitív stratégiák, viselkedésproblémák alakulnak ki, melyek szakszerűterápiás és oktatási módszerekkel megelőzhetőek illetve korrigálhatóak.

A tanulók habilitációjának, oktatásának alapja fejlettségük, képességeik részletesismerete. Az egyes tanulók képességstruktúrája formális (pl. pszichológiai vizsgálatokaz intelligencia mérésére) és informális felmérésekkel (pl. fejlődési kérdőív és felmérőfeladatlapok) ismerhető meg.

Az egyénre szabott felmérések funkciói a következők: Az ép gyermekfejlődésmenetéhez hasonlítják az autizmussal élő gyermek fejlődését, melynek mentén kirajzolódnak a tanuló erősségei és gyengébb, illetve hiányzó képességei. Regisztrálja a tanuló önmagához mért fejlődését. A mérés eredménye irányadó az egyénre szabott tananyag összeállításában, a habilitációs területek kiválasztásában, az egyéni eszközök és stratégiák meghatározásában és abban, hogy a tanítási célok fontossági sorrendjét aszülőkkel egyeztetve

megállapíthassa a pedagógus. A mérés eredményétől függően korrigálható az egyéni fejlesztési terv, ellenőrizhető a fejlesztés eredményessége. A pedagógiai felméréseket tanévenként egyszer szükséges elvégezni, de a változásokat nyomon kell követni.

2.5.6.8 Speciális megközelítés a tanításban

Az új készségek és ismeretek elsajátítása egyéni tanítási helyzetben történik a szociálisés kommunikációs nehézségek miatt, napi rendszerességgel szervezve.A tanítás kudarca esetén nem feltételezhető, hogy a gyermek szándékosan nem teljesít,el kell hinni, hogy nem képes elvégezni a feladatot. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mertgyakran az a látszat, hogy a tanuló „dacból" nem végez el bizonyos feladatokat, melyeket máskor, mással már tudott. Ennek leggyakoribb oka, hogy az autizmussal élőgyermek számára a körülmények legkisebb változása is új helyzetnek minősül, melyben nem képes készségeit, tudását mozgósítani.

A tanításban mindig a meglévő tudást bővítjük egyetlen új mozzanattal (egy új szín, forma, mozdulat, stb.)Az optimális terhelés érdekében a feladatokat a gyermek képességeinek megfelelő lehető legnagyobb nagyságú lépésekre kell bontani. A feladatoknak a tanuló szempontjából értelmesnek kell lenniük, ezért az ismereteket lehetőleg abban a kontextusban tanítjuk, melyben a gyermeknek alkalmaznia kell azokat.

Az elsajátított ismereteket, az új készségeket a lehető legtöbb olyan helyzetben gyakoroltatni kell, melyben funkcionálisak. A fej lesztésben való továbblépéskor csak azokra az ismeretekre, készségekre alapozhatunk, melyeket a tanuló folyamatosan gyakorol. A tanultak folyamatos szinten tartása szükséges.

Egyénre szabott motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekinthetj ük, ami a gyermek számára örömforrás (ez lehet nagyon egyedi, szokatlan, a tárgyaktól aszociális megerősítésig). Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső

jutalmakat. Az oktatás nevelés során támaszkodni kell a meglévő ép, esetleg kiemelkedőképességekre, speciális érdeklődésre, melyek különösen fontosak lehetnek a későbbi pályaorientáció szempontjából.

A fejlődési egyenetlenség csökkentése azonban elsőbbséget kap a szigetszerűképességek fokozott fejlesztésével szemben.

A követelményeket az objektív körülményekből fakadó szükséges dologként kell megjeleníteni, és nem a pedagógus személyes kívánságaként.

2.5.6.9 Protetikus környezet kialakítása

A környezet térben és időben strukturált, így informálja a tanulót arról, hogy mit, hol, hogyan, miért, mennyi ideig tegyen, tehet.

Beszéd helyett, illetve mellett a gyermek szimbólumszintjének megfelelő vizuáliseszközök, információhordozók alkalmazása szükséges (valódi tárgyak, kicsinyített tárgyak, fotók, képek, piktogramok, szóképek, stb.).

A tárgyi, fizikai környezet csak a szükséges információkat tartalmazza, segítve ezzel a tanulók figyelmének fenntartását és a megértést. (Zavaróak lehetnek a fény-árnyékviszonyok, felületek, mintázatok, színek, szagok, zajok, felesleges dekoráció, kényelmetlen bútorok, váratlan változások, stb.)

A pedagógusok tudatosan tervezik kommunikációjuk minden dimenzióját és számolnak azzal, hogy ők is lehetnek olyan ingerforrás, amely a gyermeket zavarják (pl. sokhangos beszéd, szemüveg, ékszer, mintás, színes ruha, új frizura, illatok, váratlanváltozás a viselkedésükben).

2.6Csoportbontás

A csoportok szervezésében alapelvként fogadjuk el, hogy minden tanuló szükségleteinek, igényeinek

megfelelően kapjon ellátást a foglalkozásokon. A képességek, készségek egyenetlensége indokolttá teszi, hogy bizonyos tantárgyaknál csoportot bontsunk, lehetővé téve az egyenletes haladást. Különösen fontos az értelmileg akadályozott tanulók esetében. *Csoportbontások szervezésének elvei*
Iskolánkban igyekszünk alsó és felső tagozaton, a nagyobb létszámú osztályokban a fő tantárgyakat csoportbontásban oktatni.

A csoport szervezés fő szempontja a tanulók képességstruktúrája. Diákjaink számára a fő tantárgyak tekintetében lehetőség szerint egy gyorsabban és egy lassabban haladó csoportot szervezünk. A csoportok átjárhatók a szaktanárok véleménye alapján.

Csoport szerveződése több évfolyamból is történhet, melynek alapelve az azonos képességek mentén történő azonos oktatási célok kiszolgálása.

2.7Utazó szakember- hálózat

„A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.”(1993. évi LXXIX.
törvény a közoktatásról 30.§) A különleges gondozást a szakértői és rehabilitációs bizottságok szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Az ellátás helyszíne

- Az integrációban részt vevő városi és kistérségi többségi óvodák, általános iskolák, középiskolák
- Cházár András EGYMI Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium Bárczi Gusztáv Tagintézménye

Az ellátás célcsoportja

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig, kiknek ellátási jogosultságát a szakértői és rehabilitációs bizottságok határozzák meg.

Az ellátottak köre

- testi fogyatékos gyermek
- beszédfogyatékos gyermek
- érzékszervi fogyatékos (siket, nagyothalló, gyengénlátó)
- értelmi fogyatékos gyermek (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott autizmussal élő gyermek

halmozottan fogyatékos gyermek

a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók (diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás) diszlexia veszélyeztetett gyermek kóros aktivitás zavaros gyermek

beszédfogyatékos gyermek,

a befogadó intézménybe visszahelyezett SNI tanuló

Az utazótanári szolgálat személyi feltételei

A fogyatékosság típusának megfelelő végzettségű gyógypedagógus

- oligofrénpedagógia szakos (tanulásban akadályozottak pedagógiája, értelmileg akadályozottak pedagógiája)
- tiflopedagógia szakos
- szurdopedagógia szakos
- szomatopedagógia szakos
- pszichopedagógia szakos

Tárgyi feltételek

- személyautó
- fejlesztőszoba, melyet a többségi intézmények biztosítanak
- fejlesztő eszközök, melyek egy részét a többségi intézmények biztosítanak
- fejlesztő eszközök, „utazó csomagok” melyeket a m ódszertani központ eszköztárából állítanak össze

Az ellátás formája

- egyéni foglalkozás
- mikrocsoportos foglalkozás (2-3 fő)
- egyéni

Az ellátás időkerete

Heti rendszerességgel a sérülés specifikumától és az ellátás komplexitásató l függően 2-10 óra. Az utazó gyógypedagógus órarendjének összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek

- életkorát
- napirendjét
- órarendjét
- sérüléséből adódóan a terhelhetőségét
- a komplex fejlesztésben résztvevő más szakemberek időbeosztását
  a többségi intézmények helyi adottságait.

Minden tanév elején a gyermekkel foglalkozó szakemberek team megbeszélés keretében tájékoztatják a többségi intézmény vezetőjét a fejlesztésekről és egyeztetik órarendjüket.

Az ellátás tervezése

Egyéni fejlesztési terv alapján a jogosultságot meghatározó Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményére és a folyamatos gyógypedagógiai diagnosztizálásra építetten is.

Az utazó gyógypedagógus feladata *A szülőkkel való kapcsolattartás*

- a gyermek megfigyelése a szülő kérésére

- javaslat további vizsgálatokra
- tanácsadás
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében
- tájékoztatás a fejlesztés lehetőségeiről
- rendszeres konzultáció a gyermek fejlődésével kapcsolatosan
- javaslattétel az együttműködési módokra
- javaslattétel a gyermek/ tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- megbeszélés az otthon végzendő gyakorlatokkal kapcsolatosan
- segítségnyújtás a speciális eszközök kiválasztásában
- tájékoztatás a speciális eszközök beszerzési lehetőségeiről
- szülői értekezleteken, fogadóórákon való részvétel
- a szülők felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására

A gyermekkel való foglalkozás

- a gyermek megfigyelése
- speciális fejlesztő tevékenység a gyermekkel való közvetlen foglalkozásokon
- a gyermek képességeinek megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazása
- a gyermek terhelhetőségének figyelembevétele
- a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása
- az ép, vagy kevésbé sérült funkciók fejlesztése
- speciális segédeszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- a gyermek/tanuló haladásának figyelemmel kísérése
- többségi általános iskolába visszahelyezett, ill. többségi szakképző intézményekben továbbtanuló gyermekek utógondozása

Többségi intézmények pedagógusaival való kapcsolattartás

- a gyermek megfigyelése az intézmény kérésére
- javaslat további vizsgálatokra
- a pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű gyerek fogadására
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében
- javaslattétel a gyermek/ tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában

- tájékoztatás a speciális eszközök beszerzési lehetősége iről

- részvétel vesz a gyermek/tanuló részeredményeinek értékelésében
- módszertani segítségnyújtás
- sikertelenségek, kudarcok és eredmények okainak feltárása
- tanulási nehézségek kialakulását, tanulási zavarokat, magatartászavarokat megelőző pedagógiai eljárások megismertetése
- szakmai előadások megtartása a többségi intézmények által kiválasztott témában
- eszközbemutatók, könyvajánlások

Adminisztrációs feladatok

- egyéni fejlesztési terv készítése
- óvodai fejlesztés esetén munkanapló vezetése
- iskolai ellátás esetén munkanapló és a törvény által előírt Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, egyéni fejlődési lap betétlapjainak vezetése
- pedagógiai vélemény készítése a rehabilitációs bizottság vizsgálataihoz
- félévi beszámoló és statisztika készítése
- év végi beszámoló és statisztika készítése
- minden év végén az általa ellátott gyermekek fejlesztéséről, fejlődéséről részletes tájékoztatás írása, melyet az integráló intézmények vezetői is megkapnak

Szakmai felkészültség, kapcsolattartás

- folyamatos önképzés
- városi és kistérségi gyógypedagógusok munkaközösségének összejövetelein való részvétel
- tanfolyamokon való részvétel
- szakmai konferenciákon való részvétel
- partnerlista összeállítása, ismerete
- folyamatos kapcsolattartás, rendszeres team megbeszélések a gyermekkel foglalkozó más szakemberekkel (logopédus, pszichológus, terapeuta...)
- kapcsolattartás a pedagógiai szakszolgáltatásokkal (nevelési tanácsadó, szakértői bizottságok)
- kapcsolattartás egészségügyi intézményekkel

2.8 Fejlesztési területek - nevelési célok

A fejlesztő munka eltér a „hagyományos" pedagógiai tevékenységtől. A fejlesztés nem felzárkóztat, hanem olyan képességeket fejleszt, melyek a gyerekek iskolai teljesítményét javítják.

A komplexitás elvének érvényesítése szellemében a fejlesztés az alábbi területeket öleli fel:

- mozgás (nagy- és finommozgás),
- testséma,
- téri orientáció,
- percepció (vizuális, auditív, taktilis), melyekhez mindig kapcsolódik a verbális tudatosítás.
- egy másik felosztás szerint a fejlesztés megcélozhatja a következőket is: affektív terület, pszichomotoros terület, kognitív funkciók, általános tájékozottság

A fejlesztésbe bekerülők köre

- Azon tanulók, akik az intelligencia szintjük alapján elvárhatóan lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítményt mutatnak.

- A tanulási képességeket vizsgálószakértői és rehabilitációs bizottságok (továbbiakban: szakértői bizottságok) tanulási képességvizsgálata alapján részképesség zavarokkal, tanulási nehézséggel, illetve másodlagosan kialakuló magatartási zavarokkal küzdenek.

A fejlesztés alapelvei o Tanév elején minden tanulónál felmérést végzünk, mely alapvetően meghatározza fejlesztés irányát. *A felmérések és azok eredményeinek kidolgozása, majd összegzése a munkaközösség feladata.*

A képességfejlesztés a szülő beleegyezésével és aktív támogatásával végezhető. A fejlesztés tartalmilag kiterjed mindazon részterü letekre, amelyeket a szakértői bizottság megjelöl (mozgás, testséma, téri orientáció, percepciófejlesztés, stb.).

Szervezeti formái

- Egyéni fejlesztés (1-3 fő),
- Kiscsoportos fejlesztés (4- 6 fő), lehetőség szerint, a szakvéleményben illetve a szakértői véleményben rögzített óraszámok szerint.

A fejlesztés célja

Személyiségfejlődés, boldog, egészséges, erkölcsös

ember Pozitív énkép, jó kommunikációs képesség

Idegrendszer fejlődésének biztosítása

Mozgásfejlődés Érzelmi élet fejlődése Beszéd

fejlődése Érzékszervek fejlődése Prevenció, reedukáció

Részképesség zavarok megszüntetése

Figyelem-, viselkedési-, tanulási zavarok csökkentése Egészséges működéssel való ellensúlyozás (korrekció, kompenzálás)

Ismeretek bővítése

Iskolai szerepeknek, elvárásoknak való megfelelés.

A fejlesztés elmélete és módszertana

A tanulási alkalmasság megítéléséhez szükséges pszichikus funkciók:

- pontos és differenciált vizuális észlelés
- forma, méret, szín pontos felfogása
- összetartozó részek értelmes egészként való észlelése (Gestalt-látás).
- megadott formák-színek megtalálása, kiemelése egy képi környezetből (figura, háttér észlelése)
- adott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerése, megítélése
- vizuális információk téri elrendezése
- vizuális információk sorba rendezése, szekventálása
- a hallott (auditív) információk pontos észlelése, megkülönböztetése - adott hangok kiemelése
- adott hangok helyes egymásutániságának felismerése, hangcsoportok egységbe foglalása
- összerendezett, koordinált mozgás, szem-kéz összerendezett, célszerű együttes mozgása
- a látott-hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása(a keresztcsatornák együttműködése)
- rövid idejű vizuális-verbális memória
- szándékos figyelem - kb. 10 perces figyelemkoncentráció

2.8.1 Ütemterv az egyéni és kiscsoportos fejlesztéshez

Szeptember: szintfelmérések; csoportalakítások; egyéni fejlesztési tervek kidolgozása; a kijelölt fejlesztési területek negyedévenkénti felülvizsgálata, havonkénti nyomon követéssel az egész tanév folyamán.

Szeptembertől januárig: egyéni és csoportos fejlesztések
Február: értékelések, tájékoztatás a szülők felé **Februártól**
májusig: egyéni és csoportos fejlesztések **Június**:
értékelések, tájékoztatás a szülők felé

Módszerek

Életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó, lehetőség szerint játékos, az érzelmi motivációra építve kerülnek kialakításra.

Kidolgozott fejlesztő programok

Mozgás terápiák

Gyógyúszás

Diszlexia, diszgráfia terápia

Diszkakúlia terápia

Annak ellenére, hogy a szakirodalom értelmi sérülésnél nem tartja relevánsnak a diszlexiát, diszgráfiát és diszkalkúliát, terápiás fejlesztő terápiás, fejlesztő programunk sorába beemeltük ezeknek a tanulási zavaroknak a korrekcióját, mivel úgy tartjuk, hogy lassabban ugyan, de eredményesek az ilyen irányú foglalkozások.

Egyéb fejlesztő terápiák

Érzékszervek működésének fejlesztése Érzelmi intelligencia Beszédfejlesztés

Viselkedés korrekciós módszerek

Figyelem fejlesztő gyakorlatok

Kommunikációs készség fejlesztése

Családpedagógiai módszerek

Tanulást segítő programok
Informatika és audiovizuális technika alkalmazása

Relaxációs módszerek

2.8.2 A fejlesztés fő területei

Nagymozgások

- kúszás, mászás, járás, futás, ugrások, dobás, szökellések, önazonosság, testfogalom, testséma, testi egészség.

Szenzomotoros integráció (érző-érzékelő idegi szabályozás összhangja)

- egyensúly, ritmus, téri- és idői tájékozódás, reakcióidő növelése, taktilis érzékelés, téri orientáció, oldaliság.

Perceptuomotoros készség (érzékelő-észlelő mozgások)

a halláshoz és a látáshoz kapcsolódó érzékelő-észlelő mozgásfejlesztések, hallási diszkrimináció, hang-szó-szöveg összefüggése, szerialitás, vizuális diszkrimináció, szemmozgás koordináció, alak-háttér megkülönböztetése, vizuális emlékezet, finommozgások vizuomotoros koordinációja, térbeli formaészlelés, azonosságok- különbözőségek meglátása, vizuomotoros integráció.

Személyiségfejlesztés

A foglalkozások légköre, az életkori sajátosságok figyelembevétele, a játékosság mind hozzájárulnak a jótékony cserehatáshoz mely végső soron a pszichomotoros és a motorospszichés kiegyensúlyozott fejlődést eredményezi.

A személyiség fejlesztésekor fontos figyelembe venni a fejlesztőpedagógus személyiségét is.

Pszichomotoros fejlesztés részterületei

Téri-időbeli tájékozódás

A testséma és a téri tájékozódás két olyan terület, amelyek a fejlesztés folyamán szétválaszthatatlanok egymástól. Elméletben a pontos meghatározás és megértés érdekében szétbonthatók, de a gyakorlatban már csak a térben való elmozdulás, hely-helyzetváltoztatás miatt is összekapcsolódnak. Inkább hangsúlyeltolódásról beszélhetünk az egyik vagy másik terület javára. Ha rangsorolni szeretnénk, akkor azt mondhatjuk, hogy a testséma részképességeink egyik alappillére, amelyre a téri tájékozódás épül. Részképességeink mereven nem választhatók el egymástól, az egyik megléte szükséges a másik fejlődéséhez. Egy hierarchikus rendszerben épülnek egymásra, és egyénekre jellemző sajátos mintázatot alkotnak.

Testséma

Ezen terület alapja a testkép kialakulása, a test testrészeinek megismerése. A gyermekeknek meg kell ismerniük saját testük felépítését, meg kell tapasztalniuk testrészeik létét, kiterjedését, és természetesen meg is kell tudniuk nevezni azokat. Fel kell velük fedeztetni testüket, annak azonosságait és különbözőségeit, és mindezekkel együtt elfogadtatni velük. A testről alkotott kép kialakítása a mozgásban fejeződik ki, csakis mozgással együtt tapasztalható meg. Először a főbb testrészeket kell megismerni, megnevezni, majd ezt követik a testrészek részei. A folyamat része a szimmetria fokozatos tudatosítása is. A fejlesztés legfontosabb eszköze a tükör, melyben a gyermekek látják magukat, másokat, ténylegesen szembesülnek saját - és mások - testének tulajdonságaival. (méret, alkat, színek). A gyakorlati munka során nem csak a testrészeik helyét, nevét, kiterjedését tanulják meg, hanem azok funkcióját, mozgathatóságát is. Ez már a testfogalom tudatosítását segíti elő. Fontos a testrészek többféle módon történő érzékeltetése, ennek megfelelően a jobb-bal színnel, szalaggal történő jelölése, jobb-bal fogalmának fokozatos kialakítása. Kezdetben elég csak érzékeltetni a két oldal létét (jobb=bemutatkozós kezünk, bal=dobogó szívünk), a megnevezés később is ráér.

Téri tájékozódás

A saját test pontos ismerete, viszonyítása ad segítséget a térben való eligazodáshoz. A gyermekek

önmagukhoz viszonyítva lesznek képesek meghatározni a környezetükben lévő tárgyak elhelyezkedését, később pedig a dolgok helyét egymáshoz viszonyítva is meg kell tudniuk határozni. A testsémához tartozó ismereteket a mozgás rendszerén belül sajátítják el, hiszen e tevékenységi forma áll legközelebb fejlettségi szintjükhöz. Mozgás közben van lehetőségük arra, hogy megtapasztalják a térirányok elhelyezkedését, majd később a térben való elmozdulások neveit (előre, hátra, oldalra, mellette, mögötte, alatta, fölötte). Ezeket a tapasztalatokat nehéz megfogalmazni, nem mindig tudjuk számukra megfelelően szavakba önteni. Kezdetben el kell fogadnunk azt, hogy a térben el tudnak igazodni, értik a térirányokat jelölő szavak jelentését. Az önálló meghatározás, megnevezés elég lesz később is. Minden, ami állandóan változik nehezebben felfogható, de ha nap mint nap tapasztalják a folyamatos változásban rejlő állandóságokat, akkor hamarabb bevéződik. A mozgás az, melynek elemei megismételhetők, követhetők, és térben nemcsak láth atók, hanem tapasztalhatók, kivitelezhetők is. Ugyanakkor a mozgás már önmagában véve is egy örömforrás a gyermekek számára.

Idői tájékozódás

Az idői relációk, összefüggések megértése talán a legnehezebb a gyermekek számára. Míg a mozgás kivitelezhető, érezhető, látható, addig az időben való tájékozódás megfoghatatlan számukra. Segítő tényező, ha mindent valamilyen eseményhez, cselekvéshez, tevékenységhez kötünk.

Lateralitás (oldaliság)

Szem-kéz-láb dominancia (egyik vagy másik oldal hangsúlyozottsága)

A gyermekek születésüket követően már elkezdenek mozogni, és ehhez kapcsolódva kezd kirajzolódni a mozgásközpont helye az agyban. Az emberiség nagyobb százalékára az agy baloldali féltekéjének domináns szerepe a jellemző, ami eredményezi - ha semmilyen zavaró tényező nem befolyásolja - a jobb oldali szem-kéz-láb dominanciát. A lateralitás kialakulása egy igen hosszú folyamat, mely a kisgyermekkor, óvodáskor egészét felöleli. Fejlődésének alapja egy megfelelő mozgás- és érzékszervi fejlődés, mely folyamat végkifejletének tekinthető a dominancia kialakulása.

A testséma fejlesztésének nagy szerepe van az oldaliság alakulásában. A páros testrészek felfedeztetésével, érzékeltetésével, megérintésével alakul ki tudatukban a két oldal léte. A gyakorlati munka során fontos az állandó szóbeli megerősítés arra vonatkozólag, hogy ezekből kettő van. (Pl.: Érintsd meg az egyik térded! Most érintsd meg a másik térded is!) Az ilyen típusú gyakorlatok során szerzett tapasztalatok sokaságából alakul ki az oldalak elkülönülése, azok megnevezése, megkülönböztetése; a tér irányokra történő felosztása, ennek eredményeként pedig a lateralitás.

A kezesség megállapítása nem minden esetben egyszerű. Pontos megfigyeléseket kell végezni a gyermekek tevékenységeit vizsgálva. Azoknál a feladatoknál, ahol a két kéz közös munkájára van szükség (pl.: gyümölcsszeletelés), egyértelműen nem dönthető el. A nehezebb feladatok kivitelezését általában a domináns kéz végzi (pl.: tárgyak egyensúlyozása, guruló tárgyak megfogása). Tapasztalható a vegyes kezűség problémája is, amikor a gyermek egyik keze sem domináns, hol az egyiket, hol a másikat használja. Találkozhatunk, olyan esetekkel is, amikor a kezességhez nem azonos szem-láb dominancia párosul (pl.: jobb kezességhez bal láb használat társul).

A fejlesztő munkát a nagymozgások területénél érdemes kezdeni, összekapcsolva a testséma- és téri tájékozódás alakításával. Hiszen, ahogyan az előzőekben említésre került, az oldaliság kialakulásának talaja a testséma (páros testrészek), ami szorosan összekapcsolódik a téri tájékozódás fejlődésével a mozgás keretén belül.

Mozgásfejlesztés

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, mondhatnánk lételeme. A mozgásos tevékenység az alapja egészséges fejlődésüknek. Fejlesztő hatással bír egész énjükre, szellemi és fizikai állapotukra egyaránt. Kedvezően befolyásolja személyiségfejlődésüket, ugyanakkor a környezet által közvetített információk nagy részét mozgásos tevékenységek által szerzik meg. A mozgás fejleszti a gyermekek testsémáját, téri tájékozódását, egyensúlyérzékét, a test összerendezett (koordinált) mozgását, állóképességét, izomrendszerét, testi erejét és közvetve a kognitív képességeket.

Sok más fejlesztési területtel összekapcsolódik, jelen esetben mondhatjuk, hogy a fejlesztő munka alapja. A mozgásfejlesztés egyik fontos szabálya a fokozatosság elvének érvényesítése, a nagymozgásoktól haladva a finommozgások felé. Csak akkor szabad a következő, nehezebb gyakorlatot végeztetni, ha az előzőt teljes biztonsággal kivitelezni tudja a gyermek. A másik fontos követelmény a többszöri helyes bemutatás a fejlesztő személy részéről, ugyanakkor a pontos megfigyelés és lemásolás a gyermekek részéről.

Nagymozgások

Ide tartoznak az alapmozgások (járás, futás, ugrás, csúszás, kúszás, mászás, dobás). A mozgásformák nem veszíthetnek fontosságukból, hiszen az adott mozgássor egyszerre több funkciót is fejleszt. A fokozatosság elvét betartva, és a folyamatos ismétlések eredményeként a mozdulatok vagy mozgássorok egyre pontosabbá válnak, tovább finomodnak, részleteiben pedig specializálódnak (pl.: a szökdelésből ugrás lesz).

A gyakorlati munka során fejlesztési sorrend csak abból a nézőpontból alakítható ki, hogy mely terület, funkció fejlesztésével kapcsoljuk össze a tevékenységet, hiszen valamennyi mozgásforma nehézségi foka változtatható, még a legegyszerűbb is bonyolítható. A mozgásos gyakorlatokat mondókákkal, rövid versekkel érdekesebbé lehet tenni, ami jó hatással van a ritmusérzék fejlődésére.

A mászás-terület nehézségi sorrendben megtervezett fejlesztési terve:

talajon történő mászások térden és kézen támaszkodva
talajon történő mászások talpon és kézen támaszkodva
talajon megjelölt sávokban történő mozgássorok
a megjelölt sávok szűkítése
talajon történő mászások hátrafelé térden és kézen támaszkodva
talajon történő mászások hátrafelé talpon és kézen támaszkodva
talajon megjelölt sávokban történő mozgássorok hátrafelé
a megjelölt sávok szűkítése
az előző analógiát követve padon végeztetve a mozgássorozatot
az előző analógiát követve pad páron végeztetve a mozgássorozatot oda-vissza irányba

Finommozgások

A mozgások e csoportjába azon mozdulatok, tevékenységek tartoznak, melyek kivitelezéséhez a kézre van szükség. Úgy is szoktuk említeni, hogy „kézügyesség". A gyermekek iskolába kerülése előtti időszakban szintén nagyfokú figyelmet kell fordítani a finommotorika fejlesztésére. Fontos, hogy az írástanulás folyamata minél kevesebb nehézségekbe ütközzön, ugyanakkor a kézügyességre a többi tantárgy ismereteinek elsajátításánál is igen nagy szükség van.

Az aprólékos mozgások kivitelezése kisebb izomcsoportok, izomrészek elkülönített szabályozását, rugalmas izomműködését igényli. Minél jobban képesek erre az irányításra a gyermekek, annál inkább

összerendezettebbek, koordináltabbak lesznek mozdulataik, egyre nehezebb és bonyolultabb tevékenységek elvégzését teszi lehetővé számukra.
A finommozgások fejlesztésének alapja a kéz és az ujjak izomzatának erősítése és lazítása, az ujjmozgások tökéletesítése, a kéz mozgékonyságának fejlesztése. A gyakorlati munkához számos tevékenység tartozik.

Ezek a következők: ujjgyakorlatok játékos mozdulatokkal, rövid ritmusos mondókákkal, versekkel kísérve. Színezés, rajzolás, vonalvezetési gyakorlatok, ragasztás, nyírás, gyurmázás, festés, varrás, ujjbáb készítés. A kéz ügyességének fejlesztése során is ügyelni kell a fokozatosságra. Soha nem szabad a munkát a feltárt hiányosság gyakoroltatásával kezdeni. Mindig egy alacsonyabb szintű tevékenység begyakoroltatása alapozza meg a következő nehezebb funkció fejleszthetőségét, fejlődését. Fontos, hogy megtaláljuk azt a területet, ahol a feladatvégzés szinte tökéletes, ezáltal biztos alap a kiinduláshoz, ugyanakkor már a tréning kezdetén sikerélményhez jut a gyermek. Például: nagyméretű golyók fűzése merev pálcára, majd fonálra - fokozatosan csökkenő nagyságú lyukakkal fűzés vékony fonálra, zsinórra - apró gyöngyök fűzése damilra, cérnára.

Egyensúlyérzék

A helyzet-helyváltoztatás, mozdulat, mozdulatsor, egyszóval mindenféle mozgás esetében jelen van az egyensúlyozás. Ahhoz, hogy a motoros tevékenységeket kivitelezni tudjuk, nélkülözhetetlen az egyensúlyérzék bizonyos fejlettségi foka. Ezt a területet éppen olyan fontos fejleszteni, mint a többit. A szakirodalmak az egyensúlyozó képesség fejlődésének első jelentős kezdeti szakaszának a 4-8 éves kort jelölik meg. Ez nem azt jelenti, hogy korábban nincs jelen. Ez a képesség segít például abban, hogy a csecsemőkorú gyermek át tudjon fordulni egyik oldaláról a másikra, az egyéves korú gyermek meg tanuljon járni. Az egyensúlyozás lényege, hogy a gyermekek a test kibillent egyensúlyából minél hamarabb vissza tudjanak térni.

Természetesen minél rövidebb ez a visszatérési idő, annál fejlettebb az egyensúlyérzék képességük. Ehhez azonban sok gyakorlásra van szükség. Az egyensúlyérzékelésért felelős szervünk a fül, az érzékelő központ a belső fülben található. Ahhoz, hogy az ember egyensúlyozni tudjon, alátámasztási felületre van szüksége, így jelen esetben a talp fontos szerepet tölt be. A fejlesztő tréning folyamán - mint valamennyi képesség esetében - szintén figyelni kell a fokozatosság elvének betartására. Ennek megfelelően a nagyobb alátámasztási felületen végzendő feladatoktól kell haladni a kisebb felületeken végzendő gyakorlato k felé. Természetesen a nehézségi fokozatokat is figyelembe kell venni, például csúszások lejtőn (padon): egész testfelületen (hason, háton) - a test oldalán sarokülésben (előre, háttal) - térdelőtámaszban (előre, háttal); nehezíthető a feladat, ha párosan végzik a gyermekek a gyakorlatokat.

2.8.3 Beilleszkedési és magatartási zavarok

A beilleszkedési és magatartási zavar komplex jelenség, a személyiség problémája, amelyben értelmi, érzelmi és akarati tényezők ötvöződnek.

A zavar létrejötte egy folyamat eredménye, melynek kezdete többnyire az első óvodás-iskolás években és a családi háttérben keresendő.

Általános feladatunk súlyos magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő tanulóknál a szakértői bizottságokkal való kapcsolat felvétele, és szakvélemény kérése.

A szakértői bizottságok pszichológusainak javaslatai alapján, pedagógiai módszerekkel a tanuló támogatása, osztályközösségbe történő visszaillesztése, és kapcsolatainak javítása osztály- és iskolatársaival a pszichológus és a fejlesztő pedagógusok közreműködésével.

A kitűzött célok elérése érdekében folytatott tevékenység alatt mindvégig előttünk áll, hogy minden gyerek individuum.

A beilleszkedési zavarok okának ismeretében a problémákat három csoportba soroljuk:

- Pszichés zavarok állnak a probléma hátterében (önértékelési zavar, gyenge fékrendszer, konfliktuskezelési deficit, sérülékeny kudarctűrő képesség, tolerancia hiány, szabálytartás hiánya), illetve különböző kompenzációs mechanizmusok, mint projekció, elfojtás, agresszivitás, stb.

- Tanulási nehézségek váltják ki a problémát (percepció-dyslexia, dysgrafia, figyelem-hiperaktivitás, kommunikáció-autisztikus jelek, a szenzomotoros mozgás fejletlensége, csak szekunder jellegű memória).
- Rossz vagy hiányos szocializáció okozza a problémát (túlzott engedékenység, szeretet- és figyelemhiány, túlzott elvárások stb.)

A további célok csak az okok (részleges) elhárításával érhetők el, ennek megfelelően a fenti csoportok mindegyike számára más-más feladatok adódnak.

Fő célunk minden gyermek számára lehetővé tenni az optimális intellektuális és érzelmi fejlődést, a testi-lelki és szociális kibontakozást, hogy belső harmóniában, önmagával és környezetével egyensúlyban éljen.

CÉLKITŰZÉSEK	**Feladatok**	**Kritériumok**
I. Pszichés zavarok esetén: az adott diszfunkció csökkentése, esetleg megszüntetése a korábbi fejlődési szakaszban gyökerező hiányosságok és torzulások feltárása, rendezése, újratanulása. Érzelmi életük egyensúlyban tartása, sikereik és kudarcaik egészséges feldolgozásának segítése. A kompenzáló magatartásformák elhagyása.	Az okok (diszfunkció) felkutatása különböző diagnosztikai módszerekkel (pszichológus). A diszfunkció kezelése megfelelő terápiákkal: - személyiségfejlesztés egyéni és csoportos tanácsadás, relaxáció kognitív terápiák - kommunikáció szerepjátékok szerepáttétel szituációs játékok	Életkorának megfelelően a gyermek is értse meg a problémát. Érezze szükségét és fogadja el a segítségnyújtást. Kooperáljon (tanácsadókliens kapcsolatban). Csökkenjenek a szorongások. A megküzdő mechanizmusok erősödjenek. Érzelmi reakcióik a helyzethez adekvátak legyenek. Kompenzáló mechanizmusaik száma és intenzitása csökkenjen.
II. Tanulási zavar esetén: A tanulási nehézség csökkentése vagy	Beszédfejlesztés (logopédus): - arány- és hangsúlyeltolódás alkalmazása,	A fejlesztő és fejlesztett összmunkája eredményeként fejlődés, változás

CÉLKITŰZÉSEK	Feladatok	Kritériumok
megszüntetése	- a környezet pontos észlelésén és tapasztalásán alapuló fejlesztés.	(A fejlődés mértéke és ritmusa problémánként és tanulóként változó.)
(ez feltételezi az ezt kiváltó	A tanulási zavart kiváltó okok felderítése és kiküszöbölése a fejlesztő pedagógusok által. Képesség és készségszint felmérés. mutatkozzék.	Legyen látható eredménye a fejlesztésnek az adott tanuló korábbi szintjéhez képest.
	Fejlesztő, felzárkóztató programok kidolgozása személyre szabottan, részleges kiemeléssel, arány és hangsúlyeltolódással.	
ok megszüntetését).		
	A támasztott követelmények pontos, objektív meghatározása az egyén lehetőségeihez mérten.	
	A teljesítményorientáltság csökkentése.	
	Oldott, bensőséges, szeretetteljes légkör megteremtése.	
	Valamennyi apró, pozitív irányba történő változás megerősítése.	

CÉLKITŰZÉSEK	Feladatok	Kritériumok
	A negatív kompenzáló magatartás ignorálása, más kompenzálási lehetőségek feltárása, az okok megszüntetése.	
III. Szocializációs zavar esetén: mivel a problémák a gyermek rendszerint a korai szocializáció rendellenes tanulási folyamatából, illetve a családi diszfunkciókból, vagy a szűkebb környezetéből erednek, ezért a problémából adódó zavarokat csupán csökkenteni tudjuk, de megszüntetni nem. Célunk tehát a kompenzálás és a kooperáló szülők segítése a nevelési kérdésekben.	Fontos, az életkori sajátosságok ismeretében, az iskolás gyermektől elvárható viselkedésformák, és a még nem követölhető kontroll szétválasztása. Pontos meghatározása annak, amit elvárunk a gyermektől és ennek a gyermek számára jól érthető (életkorának megfelelő) közlése. Feladatunk a pozitív modellnyújtás, a pozitív megerősítés és a minősítés. A gyermekben rejlő pozitív értékeknek kiaknázása. Szeretetteljes, meghitt légkör megteremtése.	Tudja, hogy mit várnak el tőle. Döntéshelyzetben tudjon jó és rossz, helyes és helytelen között választani. Legyen képes elfogadni és követni a pozitív modellt. Érezze tanárai, nevelői jó szándékát.

2.8.4 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése Az iskolába járó gyermekek

jelentős része szociális, műveltségi hátránnyal küzd. Felzárkóztatásukhoz a tanórán kívüli korrepetálások, speciális, egyéni foglalkozások nyújtanak segítséget, és lehetővé teszik a hátrány minimalizálását vagy lehetőség szerinti megszüntetését. Ennek leghatékonyabb eszközei a rendszeres kapcsolattartás, beszélgetés, családlátogatások, szülői értekezletek, fogadónapok, nyílt tanítási napok. A felzárkóztatásra szoruló tanulókkal való foglalkozást differenciáltan, csoportbontással oldjuk meg.

Felzárkóztatásra szorul a gyermek, ha

- szórt figyelmű;
- nehezen tud koncentrálni;
- gyorsan felejti, és nehezen idézi fel a tanultakat, látottakat;
- túlmozgásos vagy túlzottan lassú;
- kézügyessége fejletlen;
- lassan vált át egyik feladatról a másikra;
- olvasási, helyesírási, matematikai problémái vannak;
- a szakértői bizottság javaslata alapján egyéni fejlesztést igényel
- valamely részképesség területén adódó lemaradás miatt.

A felzárkóztatás célja

- A környezeti hátrányok kompenzálása, az osztály illetve az iskolai közösségbe való bekapcsolódás és továbbhaladás lehetőségének biztosítása, az esélyegyenlőség megteremtése.
- Készségek, képességek fejlesztése.
- A napi tanulás feltételeinek biztosítása, a korrekciós tevékenység és a korrepetálás révén a napi lépéstartás megszervezése, *az eredményes tanulási folyamat megszervezése.*
- *Valamely részképesség területén megnyilvánuló hátrány kompenzálása.*
- *Viselkedési szokások kialakítása, változtatása, gyakorlati alkalmazása, az általános emberi normák, valamint az iskolai házirend szellemében.*

  Pályára irányítás, pályaválasztás, a beiskolázás segítése.

Tevékenység	***Módszer***	***Felelős***	***Határidő***

1. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felismerése	*- képességek felmérése iskolába lépéskor - prevenció Sindelar, ABC teszt*	*gyógypedagógus, szakértői bizottságban fejlesztő pedagógus, pszichológus*	*tanév eleje*
	megfigyelés	*tanító, szaktanár,*	*folyamatosan*
	dokumentumelemzés (a tanuló iskolai	*tanító, szaktanár, osztályfőnök, gyógypedagógus*	*tanév eleje, illetve közben*
	beszélgetés (gyerekkel, szülővel)	*tanító, szaktanár, osztályfőnök*	*folyamatos*
	a tanulók tanulási szokásainak felmérése (kérdőív)	*tanító, szaktanár, osztályfőnök*	*első félév*
2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése *(az iskolán belül)*	*egyéni fejlesztés fejlesztési terv alapján)*	*pedagógus, gyógypedagógus*	*folyamatos*
	differenciált tanóravezetés	*minden pedagógus*	*folyamatos*
	korrepetálás	*érintett pedagógus*	*folyamatos*
	napközi, tanulószoba	*napközis nevelő, tanulószoba vezető*	*folyamatos*
	előkészítő évfolyam (az első osztály sikertelen elvégzése esetén az első osztály megismétlése a szülő kérésére)	*érintett pedagógus*	*tanév vége*

	mentesítés bizonyos tárgyak értékelése alól	*igazgató, tanító, szaktanár, szakértői bizottság* *szakemberei, szakértői bizottságok szakemberei*	*tanév eleje, illetve* *folyamatos*
	kis létszámú osztályok	*iskolavezetés, tanító, gyógypedagógus*	*tanév eleje, ill.*
	tanulásmódszertan, tanulás tanítása	*osztályfőnök vagy a*	*tanév eleje,*
	tréning (tanulástechnika, koncentráció stb.), relaxáció	*gyógypedagógus, pedagógus*	***folyamatos***
3. A tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése *(iskolán kívül)*	*a tanulási zavarokkal küzdő tanulók speciális szakemberekhez történő irányítása (szakértői bizottságok, orvosi intézmények)*	*tanító, szaktanár, osztályfőnök, gyermekvédelmi felelős*	*folyamatos*
4. A fejlesztés	*a tanulók tanulási szokásainak felmérése (kérdőív)*	*tanító, szaktanár, osztályfőnök*	*tanév vége*
	dokumentumelemzés (a tanuló iskolai produktumainak célirányos áttekintése)	*tanító, szaktanár, osztályfőnökgyógypedagógus*	*tanév vége*
	fejlesztő szakemberek szöveges értékelése az egyéni haladásról	*fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus*	*negyedévente, illetve tanév végén*
	megfigyelés	*tanító, szaktanár,*	*folyamatos, illetve tanév vége*

	tanulmányi eredmények elemezése (dokumentumelemzés)	*tanító, szaktanár, osztályfőnök, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus*	*tanév vége*
	beszélgetés (gyerekkel, szülővel)	*tanító, szaktanár, osztályfőnök*	*tanév vége*

Az iskolai nevelő-oktató munkában a tanulási zavar vagy a tanulási nehézség magatartászavarral és a szociális hátránnyal gyakran együtt jelentkezik, egymással szoros kölcsönhatásban van. A mindehhez társuló egyéb fogyatékosság tovább súlyosbítja a helyzetet, a problémát még inkább összetetté teszi.

A tanulási nehézség vagy a tanulási zavar oka lehet születési, fejlődési rendellenesség illetve fogyatékosság vagy kisgyermekkori betegség.

Ez megmutatkozik a következőkben:

- az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjén (hibás ejtés, szegényes szókincs, a szövegemlékezet fejletlensége).
- olvasás-írás és a számolás zavara
- mozgáskoordináció zavara
- kialakulatlan testséma, tér- és irányérzékelési bizonytalanság
- ritmusérzék fejletlensége
- a vizuális elemző- és megfigyelőképesség gyengesége
- a tartós figyelem hiánya

Az iskolai tanulási kudarcok hatására a gyermekben olyan pszichés tünetek alakulnak ki, (érzelmi labilitás, szorongás, önbizalom hiánya, hiperaktivitás stb.) amelyek kedvezőtlen magatartási megnyilvánulásokat eredményeznek.

Ehhez társulnak olyan szociális kapcsolati zavarok, mint például a nem megfelelő anyagyermek kapcsolat, az ingerszegény környezet, az elhanyagolt családi háttér stb.
Tapasztalataink alapján ezek a gyermekek a normál iskolai körülmények között, nagyobb létszámú osztályban, a megszokott módszerekkel nem képesek a tanulásban előrehaladni, fejlődni.

Az egyes képességek terén jelentkező elmaradás, lassúbb fejlődés rendszerint más pszichikus

folyamatokkal is kapcsolatos. Például a felidézés nehézségei többnyire az észlelés és a megfigyelés folyamatainak elégtelenségeivel is összefüggenek, ezért elképzelhetetlen egy- egy képesség elszigetelt fejlesztése. Mindig a különböző intellektuális és érzelmi tényező együttes feltárására és fejlesztésére törekszünk.

Az érdeklődés a megismerő tevékenység belső motívuma. A képesség fejlődésének a belső aktivitás a legfontosabb indítéka, amely a tanulást, a valóság megismerését örömteli, szívesen vállalt tevékenységgé teszi. Lényeges, hogy a gyermeknek sikerélményt nyújtson a feladatok megoldása, hiszen ez növeli az érdeklődését, fokozza az erőfeszítést.

Az egyéni fejlődés szempontjából döntő fontosságú a szocializációs képességek, a társas kapcsolatok kialakítása. A tanulási zavar vagy nehézség társas beilleszkedési zavarral is párosulhat. Jobb intellektuális teljesítmény erősebb szociális kontaktussal járhat együtt.

Az értékelő-minősítő viszonyt fel kell váltani a megértő-okkereső beállítottságnak. A tünetek megváltoztatására, illetve kiküszöbölésére irányuló alkalmi, gyors beavatkozások nem oldják meg a személyiségzavart, nem eredményeznek hosszabb távon is ható belső pszichikus változást a gyermeknél. A zavar igazi korrekciójáról csak akkor beszélhetünk, ha az okok ismeretében a tanuló mindennapi életfeltételei, tevékenysége folyamatában törekszünk a pszichikus folyamatok befolyásolására. Fontos tényező tehát a tevékenységek feltérképezése, megfelelő környezet biztosítása, a megfelelő eszközök használata.

A tanulási kudarc komplex jelenség, ezért a leküzdésére irányuló tevékenységnek is sokoldalúnak kell lennie. A fejlesztő osztályok tanulóiban - még a felsőbb évfolyamokon is - nagyon erős az osztályfőnökükhöz és a többi tanárhoz való személyes kötődés. Igénylik a mindennapi együttlétet, a gondok rendszeres megbeszélését. Az így kialakított oldott légkör feltétele a sikeres munkavégzésnek. Gyakran az otthoni környezet nevelési hiányosságait is az iskolában kell pótolni. A szülők nagy része nem motivált arra, hogy gyermekét a tanulásban segítse, de még arra sem, hogy teljesítményét értékelje. Ezért kiemelt helyen kell foglalkozni a helyes tanulási szokások és képességek kialakításával, a helyes önértékeléssel.

2.8.5 Alkalmazott pedagógiai módszereink, elveink a fejlesztő tevékenységben

- A tananyagot főként az elsajátítás módjában, tempójában igyekszünk a tanulók egyéniségéhez

alkalmazni.

- A fejlesztéssel foglalkozó pedagógusok meghatározott órarend szerint emelik ki a tanulókat az órákról, szabadidős tevékenységekről, és a fejlesztő foglalkozások keretében változatos módszerekkel fejlesztik a tanulók személyiségét és tárgyi tudását.
- A nyelvi-kommunikációs készségek fejlesztését minden tanár feladatának tekinti. Fokozottan figyelünk arra, hogy a diák - a családi kommunikációs kapcsolat hiányából adódóan is - vagy egyáltalán nem érti a tankönyv szövegét, vagy egyszerre csak egy utasítás végrehajtására képes.
- Új tantárgy belépésekor megismertetjük tanulóinkkal a munkaeszközöket, szakkifejezéseket. A szaknyelv gyakorlása, tanulása beépül a mindennapi munkába. Az első félévben nem érdemjeggyel értékelünk.
- Az elméleti anyag súlypontozásával, gyakorlásával juttatjuk el a tanulókat az ismeretek alkalmazásszintű elsajátítására. Ehhez nélkülözhetetlen a vázlatkészítés, és annak megtanulása.
- Az átlagosnál több időt fordítunk a gyakorlásra, ismétlésre.
- Az olvasási nehézségek miatt a gyerekek nagy része auditív módon képes csak az ismeretek befogadására, ezért a szemléltető eszközök használatát a vizuális képességek szempontjából is fontosnak tartjuk.
- Az írási, olvasási és számolási nehézségekkel küzdő gyermekek tanításakor és teljesítményértékelésekor speciális pedagógiai módszereket alkalmazunk.
- A felvett tananyagok a csökkent olvasási igényt is pótolják, kiegészítik a tanári közlést. Munkánkat megkönnyítik az írásvetítőkhöz készült fóliák, az előre elkészített feladatsorok, megoldási kulcsok, az IKT eszközök alkalmazása.
- Jelentősen növelik munkánk hatékonyságát a játékok, amelyek egy része mozgásos tevékenység. Beépülnek az órai munkába, csökkentik a fáradság érzését, fejlesztik a tanulók mozgáskoordinációját, térérzékelését.

• Az egyes osztályok közötti átjárhatóságot az azonos értékelési rendszer biztosítja. A felmérő feladatait az osztály szintjéhez alkalmazkodva állítjuk össze. Az év eleji, félévi és év végi felmérések kidolgozása iskolai szintű, egységes, értékelése szintén. A tanulságok levonása, összegzése a *szakmai munkaközösség* feladata. Az értékelés azonban azonos norma szerint történik. Az értékelésbe beleszámítjuk a választható szorgalmi feladatokat, amelyek többnyire valamilyen alapkészség gyakorlását segítik. A tanulók aktivitása szintén beleszámít az értékelésbe. *Abban az esetben, ha a tanuló egyes tantárgyakból nagy lemaradást mutat, felzárkóztatás céljából az adott tantárgyat másik évfolyamon is tanulhatja, az intézményvezető engedélyével és a szülő beleegyezésével.*

2.8.6 Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő további programelemek

A gyerekek túlnyomó többségének továbbtanulási esélye, műveltségük várható szintje az általános iskolából kilépve attól függ, hogy a gyermek milyen fejlettségi szinten kezdi meg tanulmányait az első évfolyamon, és a továbbiakban milyen képességekkel, készségekkel, jártasságokkal rendelkezik a tanuláshoz és egyéb ismeretszerzéshez. Ezt legoptimálisabban a kisiskolás korban lehet kialakítani (képességfejlesztés).

Kiemelt területek:

1. anyanyelvi (dyslexia, dysgrafia)
2. matematikai (dyscalculia)

Mint ahogyan az előzőekben említést kapott értelmi sérülésnél ugyan nem releváns az ilyen irányú fejlesztés, ennek ellenére egyes esetekben kiváló eredményeket lehet elérni, így alkalmazzuk.

A tanulók képességeinek nehézségei összefüggethetnek a különböző értelmi és személyiségi folyamatok problémáival is.

Célkitűzések	Feladatok	Kritériumok
Dysgrafia, dyslexia esetén: Az írás, olvasás elsajátításának, tanulási zavarainak csökkentése, ha lehet megszüntetése.	Diagnosztizálás, okok feltárása (logopédus, pszichológus). Dysgrafia, dyslexia korrekciója:	A gyerekek legyenek tisztában problémáikkal. Fogadják el az erre irányuló javítást, segítséget Működjenek együtt

Célkitűzések	Feladatok	Kritériumok
Az elmaradások mielőbbi felismerése, korrigálása. Súlyosabb esetekben speciális szakemberhez kell juttatni a gyerekeket (pszichológus, logopédus, szakorvos, a szakértői bizottság szakemberei stb.)	A pedagógus terápiás foglalkozásai, mozgásfejlesztés - finommotoros, nagymozgások erősítése, írástechnikai gyakorlatok (betűelemek, rajzok stb.), betűkapcsolási gyakorlatok, térbeli tájékozódás, kommunikációs képesség fejlesztése, korrekciója. Logopédiai foglalkozások: artikulációs gyakorlatok, akusztikus gyakorlatok (utánzás, térbeli tájékozódás),	mindenkori segítőjükkel, tanáraikkal, szakemberrel. Legyen az osztályközösség és a család megértő, elfogadó, segítő.

Célkitűzések	Feladatok	Kritériumok
Dyscalculia esetén: A nehézségeket előidéző okok enyhítése, megszüntetése. A tünet intenzitásának csökkentése.	Diagnosztizálás, a legrövidebb időn belül a korrekció megkezdése. Fejlesztő pedagógus, pszichológus: korrigáló korrepetálás egyéni foglalkozással (méret, mennyiség, számfogalom kialakítása), logikus gondolkodás fejlesztése (következtetések, ok-okozat stb.), a sikertelenség, a kudarcélmény minimálisra csökkentése, az értéshez szükséges szókincs biztosítása, megértés gyakoroltatása (elemzés, finwalam	A tanuló legyen partnere segítőinek. Gyakorlásaival önállóan is próbálkozzon problémája megoldásával. Legyen tisztában lehetőségeivel és képességeivel.

2.8.7 Tehetséggondozása

A tehetség- és a képességek kibontakoztatása szempontjából elsődleges, hogy tanulóink versenyképes, hanllhatók, gyakorlatias tudásra tegyenek szert. Vállalja a „küzdést”. szükséges az megfelelő, egyéniség, személyiség erőteljesebb fejlesztése. A magasabb szintű gondolkodási képességek erősítése, a természeti és gazdasági jelenségek értelmezése, a probléma megoldási technikák megismertetése, igazi műveltségélményhez juttatás.

Tehetségen azt a velünk született, adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos, vagy több területén az átlagosat túlhaladó teljesítményt tud létrehozni.

Speciálisan iskolánkban a tehetség jellemzői: határeset jellegű intelligencia, magas fokú kreativitás, a

következtetés képessége, önálló útkeresés, szorgalom és kita rtás, előítéletektől való mentesség, bizonytalanság tolerálása, becsvágy, kockázatvállalás, divergens gondolkodás, folyamatos kommunikáció, koordinált mozgás, kiemelkedő képesség valamely területen.

A tehetség kibontakoztatását serkenti:

- a megfelelő légkör megteremtése,
- a motiváció, a pedagógus ösztönző attitűdje,
- a bizalom,
- a megfelelő szervezeti strukturáltság,
- a játékosság.
- probléma megoldási attitűd

A tehetség kibontakoztatását gátolja:

- a kreativitás lebecsülése,
- a túlzott fegyelem,
- a teljesítménykényszer.
- sémákhoz való ragaszkodás
- beszabályozottság

A tehetséget fel kell fedezni, alakítani, fejleszteni, ösztönözni kell. Ez a környezet, s ezen belül ez az iskola feladata. Ehhez azonban ismernünk kell a tehetség megnyilvánulási formáit. Iskolánkban főleg a művészetekben és a sportban megnyilvánuló tehetségeket találunk.

Az esélyegyenlőség csak abban az esetben valósulhat meg, ha a kedvezőtlen helyzetben élő, jó adottságokkal rendelkező gyermekek minél hamarabb hozzájuthatnak adottságaik, képességeik

kifejlesztésének a lehetőségeihez. A speciálisan szervezett, céltudatos munkával, speciális gondozással és feltételekkel a kiemelkedő képességek fejleszthetők. Ahányféle emberi adottság és képesség van, annyi fejleszthető tehetséggé, s szinte ahány ember, annyi tehetséges ember is van. A felismert tehetség neveléséhez világosan megfogalmazott célra, mindenre kiterjedő nevelési koncepcióra és következetes, szorgalmas munkára van szükség.

2.3.7.1A tehetséggondozás szervezeti formái

- A tanítási órán differenciált feladatok biztosítása. Csoportbontásnál fontos a viszonylagos homogenitás. Megvalósulhat a tantervdúsítás, tananyag gazdagítás. Egyes anyagrészekkel elmélyültebben foglalkozhatnak, gazdagíthatják a követelményrendszert, projektet készíthetnek, gyűjtő- és kutatómunkát végezhetnek.

Szakkörök

Képzőművészeti kiállítások

Versenyekre felkészítés (iskolai, kerületi, országos)

Vetélkedők

Táborok

2.9Környezeti nevelés

A környezeti nevelés célja, hogy tanulóink értelmi képességeiknek megfelelően tudjanak tájékozódni a természeti és társadalmi környezetben, tudják, hogy a világ megismerhető. Nevelésünk fő célja a világ iránti érdeklődés felkeltése, erősítése és fenntartása.

Sikerkritérium

A megismerésből olyan érzelmi kapcsolat alakul ki, mely jó alapul szolgál egyfajta cselekvési késztetésre, viselkedésük fejlesztésére. Nyitott szemmel járnak a világban, észreveszik annak szépségeit és problémáit, és tesznek azok megszűntetéséért.

2.9.1 Helyzetelemzés

Szentendre a Visegrádi-hegység vulkáni eredetű hegyei által formált katlan dombjai között fekszik, a Duna Ipoly Nemzeti Park határán.

A terület gazdag folyóvizekben, több patak torkollik a Dunába. Közülük az Asztal-kő oldalán a Sztelin patak Pismány fölött, az Óvíz-patak pedig a Pap-sziget alatt torkollik a Dunába. Legbővizűbb a Bükkös-patak, mely a Dobogókő keleti oldalának vizeit gyűjti össze. Ismertebb forrásai a Sztaravoda-forrás az Ókúti völgyben, az Öreg-, a Ferenc-, a Sándor-, a János és a Gyopár-forrás. Különösen a bővizű Lajos forrás és a Saskő népszerűek. Számos forrás ered a város területén is.

A déli fekvésű domboldal és a Duna nagy víztömege az egyébként mérsékelten meleg és száraz éghajlatot mediterrán jellegűvé módosítják.

A hegyeket összefüggő, dús lombos erdők, a magasabb tetőket bükkösök borítják. Az alacsonyabb, melegebb lejtőkön a tölgyesek találhatók, különösen a molyos és a kocsánytalan tölgy. Fagyal, galagonya, kökény, szeder, valamint erdei szamóca is megtalálható a környéken. Gazdag a vidék gombában is. A Bükkös-patak környékén számtalan védett növényt lehet találni, ezek például a bánsági mételykóró, a pirosló hunyor és az erdei varfű. A párás klímában értékes égeresek nőnek. A környék növényei között sok gyógynövény is található, mint például az ezerjófű, kakukkfű, vagy a zsálya és a kamilla, de az erdei kosbor, kankalin, harangvirág többféle fajtáit is látni lehet ezen a környéken. Botanikai érdekesség a szentendrei rózsa.

Állatvilága is gazdag, a külső területeken őzzel, szarvassal, rókával, erdei nyúllal és mókussal is találkozhatunk. Az utóbbi állat a Bükkös-patak partján is gyakorta látható. A gazdag vegetációba tartoznak a kövirák, szarvasbogár, lepkék és egyenesszárnyúak, valamint a foltos szalamandra, zöldgyík, mocsári teknős és a vízisikló.

A város Budapest agglomerációs részét képezi. Az utóbbi időben egyre többen telepednek le Szentendrén,

a város lakossága folyamatosan nő. A 2000-ben mért adatok szerint a város lakossága 22.630 fő volt. A lakosság sokszínűségét a magyarokkal a több nemzetiség, többféle népcsoport (szerbek, dalmátok, görögök és svábok, bolgárok, zsidók, cigányok) együttélése is mutatja.

A foglalkoztatottság az országos átlagnál jobb, mely Budapest közelségének köszönhető. Az úthálózatból kiemelkedő fontosságú a nagy forgalmú 11-es útvonal, mely sajnos kettészeli a várost.

Szentendre történelmi múltja, látványosságai, rendezvényei vonzzák a turistákat. Templomai, műemlékei, lakóházai múzeumai sok látogatót hoznak a városba. Ezek közül kiemelkedő a Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Skanzen).

Hagyományos rendezvények a nagy ünnepekhez kapcsolódó városi rendezvényeken kívül a Nyári Színházi Fesztivál, az Ister napok, a Tavaszköszöntő Néptánc gála, a szüreti mulatság és a szerb búcsú, Szentendre Éjjel, Nappal nyitva.

A város számtalan alapítványa és szervezete (Szalamandra Egyesület, Hód Egyesület, Biztonságos Városért Közalapítvány,stb.) közül iskolánk az Egészséges Városért Közalapítvánnyal és az Erdei Iskola Alapítvánnyal tart szorosabb kapcsolatot.

Az iskola külső és belső környezete

A közelmúltban megújult iskola épülete kívül és belül is egyaránt esztétikus. Elöl díszkert, hátul parkosított

játszóudvar és tornapálya található. Az épület központi fűtése gázkazánnal működik, infrastrukturális adottságai jók. Elkülönítve gyűjtjük a papírt, egyéb szelektív hulladékgyűjtésre a város különböző pontjain létesült hulladékgyűjtő udvaraiban van lehetőség, melyből egyre több létesül.
Az iskola komposztálóval is rendelkezik, mely jó példát mutat a szerves hulladék hasznosítására.

2.9.2 A helyzetelemzésből következő konkrét környezeti nevelési feladatok

- A helyi adottságok széles skálájának maximális kihasználása. A lehetőségek adottak, ezeket kell tudatosabban és jobban megismertetni tanulóinkkal.
- A város kulturális értékeinek folyamatos megismerése. Anyaggyűjtéssel, könyvtárlátogatással, az újdonságok figyelemmel kísérésével. Vetélkedők szervezése a témában.
- A közlekedési kultúra fejlesztése tömegközlekedési járművökön és gyalog, szituációs játékokkal.
- A tájékozódó képesség fejlesztése túrák szervezésével, melyen a térképismeretet is gyakorolhatnák tanulóink.
- Kirándulások, táborok szervezése a tágabb környezet megismerése, összehasonlítása a hazai környezettel.
- A Bükkös-patak rendkívül gazdag élővilágának megismerése, növény meghatározások végzése, gyógynövények gyűjtése.
- A város szelektív hulladékgyűjtő udvarainak közzététele, propagálása a gyerekek és a szülők körében.
- Rendszeres patak takarítás a város iskoláival közösen.
- Az iskola kertjének gondozása.
- Megemlékezés a környezetvédelmi jeles napokról.

2.9.3 A környezeti nevelés színterei

Érdekes és a nevelésnek is új színtereket adó környezetvédő, környezetismertető tevékenységünk átszövi az egész iskola oktatási-n evelési rendszerét. A környezeti nevelés tantárgyi vonatkozásainál fogva nemcsak a természettudományos tanórák feladata. Mivel elsősorban nevelésről, szemléletformálásról - nem csupán környezetvédelemről van szó-, így minden pedagógus kihasználhatja a témában rejlő lehetőségeket.

Mindezt iskolánkban több szinten valósítjuk meg.

2.9.4A környezeti nevelés tantervi tervezése *1-2. évfolyam*

Feladatok, tevékenységek

• Otthonunk, környezetünk tisztasága - Tapasztalatok gyűjtése - tiszta, szép - a rendetlen piszkos otthon, hogyan járulhatsz hozzá az otthonod, az iskolai környezeted

tisztántartásához; témanapok - tüntessük el a szemetet az iskola folyosójáról, az udvarról, a játszótérről.

- Természeti értékeink - Növények gondozása a tanteremben, az iskolaudvaron, az iskola előtt, - egy fa, egy bokor örökbefogadása az utcán, vagy a játszótéren, köztéren; a madarak, a rovarok megfigyelése, kedvenc házi állatok, hobbiállatok bemutatása az osztálytársaknak (az én cicám, kutyám, tengerimalacom, teknősöm, papagájom...).
- Környezeti ártalmak - Tapasztalatok gyűjtése az iskola településén a zsúfolt forgalmi útszakaszok levegőszennyezéséről, a kipufogógáz veszélyei - emberre, állatra, növényekre.
- Helyes és helytelen szokásaink - A csomagoló anyagok eldobása az iskolában, az utcán, a járműveken - megfigyelések az utcán, a járműveken, a játszótére n - a helyes viselkedés - a hulladékgyűjtők használata az iskola településén. Rongálások - bútorok, berendezési tárgyak rendellenes használata, rongálások a köztereken, játszótereken, a parkokban. Károkozás az élő természetben - bokrok, fák ágainak, a virágos növények részeinek letörése, állatok zavarása. Helyes viselkedés a tereken, a növények, az állatok óvása.

  Verseny a tiszta osztályért, a tiszta iskoláért.

3-4. évfolyam

Feladatok, tevékenységek

- Otthonunk, környezetünk tisztasága - váltócipő, a papucs használata, fertőtlenítés, a szelektív hulladéktárolás, az elhasznált elemek különválasztása, hasznosítható háztartási hulladék (papír, a konyhai zöld hulladék elkülönítése).
- Versenyek - tiszta iskoláért, iskolaudvarért, a díszített osztályért.

- Természeti értékeink - ismereteink forrásai - gyermekenciklopédiák, természetfilmek, képek - mi a jó és mi a rossz a környezetünkben található növények és állatok számra, mi történik az örökbefogadott fával, madárvédelem - madáretetés télen, növények ültetése magról, palántáról - gondozás, a változás megvitatása.
- Környezeti ártalmak, veszélyhelyzetek - tiszta és szennyezett területek észrevétele a lakóhelyen - ötletek - hogyan védekezhetünk a szennyeződés ellen? - természeti vizek a lakóhelyen - a víz minőségének vizsgálata többszöri visszatéréssel - vízminta; mit tesz és tehet az ember a vizek tisztaságáért? A környezeti zajok az iskola településén, a zajártalom, a közlekedés hatása az ember egészségére.
- Helyes és helytelen szokásaink - helyes viselkedés a túrákon, az erdei sétán, a vizek partján - tudatos alkalmazás pl. madár lesen - anyagok és tulajdonságaik - környezetszennyező anyagok pl. műanyag, műanyagok eldobálása a természetben - veszélyes, káros anyag. Veszélyes hulladékgyűjtők az iskola településén. Helyes és helytelen TV nézés - a reklámok hatása, célja.

5-6. évfolyam

Feladtok, tevékenységek:

- Változások a környezetünkben, az otthonunkban, az anyagokban - Az időjárás változásának folyamatos megfigyelése, feljegyzések, rajzok. Szélsőséges változások - okok keresése - videofilmek, természetfilmek elemzése - hazai veszélyhelyzetek (viharok, árvíz, hóvihar, jégeső, erdőtűz...) ötletek - mit tehetünk? Mesterséges és természetes anyagok felhasználása az otthonunkban, a ruházkodásban. Hulladékkezelés modern technológiái - hulladék hegyek a településeken.

  Levegőszennyezés és közlekedés a lakóhelyen, az iskola településén.

- Természeti és társadalmi környezet - Lakóházak megfigyelése, összehasonlítása - rajzok készítése - melyikben laknál szívesen? Miért? Környezettudatos építészet jellemzői. Az ember termelő tevékenységének hatása a természetes élővilágra - a környezet védett növényei, állatai.
- Fogyasztói, vásárlói szokások - Személyes élmények a vásárlásról, példák a reklámok világából - túlzott fogyasztás ismérvei, következményei-, a természetbarát termékek értelmezése, megtapasztalása - mit együnk meg - a vásárolt termék összetevői - példák, termékösszetevők értelmezése, szavatossági idő a terméken - vásárolt áru, étel tárolása.

7-8. évfolyam

Feladatok, tevékenységek

- Változások a környezetünkben, az otthonunkban - Tapasztalatok szerzése a használati tárgyaink, munkaeszközeink, szerszámaink változásáról - régi tárgyak elemzése, az otthonunk kellékei - modern tárgyak a kereskedelemben, a lakásban - előnyei, esetleges hátrányai. Összefüggés a környezetünk berendezése, a tárgyak funkciója, esztétikuma - valamint közérzetünk között - saját példák, tapasztalatok. Vágyak és lehetőségek egyensúlya. Jólét és a jól -lét fogalmak értelmezése - döntések saját életterünkre, életvitelünkre vonatkozóan.
- Természeti és társadalmi környezet - Tapasztalatok szerzése a lakóhely gazdálkodásáról - régi, hagyományos gazdálkodási módok, állattartások, növénytermesztési eljárások (makkoltató rideg sertéstartás, juhtartás, ártéri gazdálkodás, irtások). Ezek hátrányai. Környezeti hatások. A gazdálkodáshoz nélkülözhetetlen a közvetlen környezetismeret - modern termelés környezeti hatása: vegyszerek, tartósítószerek, nagyüzemi termelés. Ipari méretű áramtermelés hatása a környezetre. Az Alaptörvény környezet védelméről szóló cikkeinek értelmezése.
- Gazdálkodás az energiával - Tapasztalatok gyűjtése az erőművekről - képek, filmek, tanulmányi kirándulás - a természet kizsákmányolása az energiáért - alternatív energiaforrások - te mit tehetsz? Ötletek, lehetséges megoldások. A csatornahálózat állapota a településen - szennyvíztisztítási módok. Takarékosság a vízzel - a túlnépesedés, a globális felmelegedés és az ivóvíz-hiány összefüggései. Pragmatikus improvizációk a természeti, ökológiai katasztrófákról.
- Fogyasztói, vásárlói szokások - Értelmezzük közösen a TV reklámokat, szórólapokat - serkentés a fokozott fogyasztásra - a túlzott fogyasztás jövőbeni következményei, - a hulladék felhalmozása. Hulladéklerakó felkeresése - szembesülés a hulladékgondokkal. Életmódminták a saját környezetből - ezek elemzése, kritikai észrevételek, hogyan teszem, ha felnőtt leszek.

Az iskola környezet nevelési programjának megvalósítása érdekében környezetvédelmi tartalmak összhangja miatt integrálni szükséges az alábbi tantárgyi programokat:

- A Földrajz tantárgy programját
- A Természetismeret és Környezetismereti tantárgyak programját

- Az Életvitel és gyakorlati ismeretek programját
- Az Osztályfőnöki órák programját
- A Társadalomismeret vonatkozó témaköreit

2.9.5A megvalósítás szakmai és módszertani eszközei

A természethez való pozitív viszony, a későbbi környezettudatos magatartás kialakításához az alsó tagozatos nevelés meghatározó.

Ebben a korban a környezeti nevelés célja:

- a pozitív attitűdök megerősítése,
- az érzelmek mellett a tudati elemek, ismeretek felhasználása a tanulási folyamatban,
- az élményszerű megismerés,
- önálló tanulói tevékenységi formák gyakoroltatása,
- megfigyelő és összehasonlító, rendszerező képesség fejlesztése.

Különösen azok a módszerek kedveznek felső tagozaton a környezeti nevelésnek, melyek cselekvésre késztetik, aktivizálják a tanulókat. Ezek az együttműködő (kooperatív) tanulási formák, a páros, csoportos feladatok, észlelési, megfigyelési, mérési gyakorlatok. A kölcsönös segítségen alapuló kooperatív tanulási technikák fejlesztik az együttes ismeretszerzést, lehetőséget adnak a beszámolásra, az ismeretek megosztására, átadására. Az együttes siker lehetősége csoportélményt nyújt, a tanulásban való részvétel mind a tanuló, mind a közösség fejlődését segíti.

A kooperatív tanulási módszerek közül az alábbiakat építjük be módszertani kultúránkba

- Kérdésekre adandó válasz kiscsoportos megvitatása.
- Véleményformálás a probléma felvetésével kapcsolatban.
- A témához kapcsolódó tanult ismeretek csoportos visszakeresése, koncentrálása.
- Szövegértelmezés, lényegkiemelés és annak megvitatása.

- Kulcsszó, kulcsmondat, kulcsesemény, kulcsfolyamat keresése, értelmezése.
- Új ismeretekhez kapcsolódó kérdések csoportos megfogalmazása.
- Együttes információ-rögzítés.
- Adatgyűjtés, feldolgozás és azok felhasználásával szóbeli előadása.
- Könyvtári kutatás.
- Problémamegoldó gyakorlatok „ötletrohammal”

2.9.6A környezeti nevelés értékelési formái

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai, követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat melyeket értékelnünk kell. Mivel a gyermek egész személyiségét fejlesztjük, ezért szakítanunk kell a régi, uniformizált értékelési formákkal, hiszen mi értékmegőrzésre, értékteremtésre és értékátadásra vállalkoztunk.

Ellenőrző-értékelő tevékenységünk szempontjai:

- Az ellenőrzésnek bizalomra kell épülnie, az elért tudásszint megismerésére. Ennek alapján határozzuk meg a további célokat.
- Mindig biztosítjuk a javítás lehetőségét, melynek az igényességen kell alapulnia.
- Az értékeléskor kiemeljük a fejlődés fokát és irányát és a csoporthoz mért haladást.

A környezeti nevelés nem mérhető egzakt módon, mint tananyag, vagy mint tantárgyi tudás. Sokszor az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskolai és mi a családi nevelés eredményének. Alapvető nevelői kötelesség viszont a tanuló fejlődésének folyamatos követése és az iskolai célokkal való rendszeres összevetése.

2.9.7A hagyományos órakereten kívül szervezett tanítás

- Terepgyakorlat során kint a szabadban szerzik meg tanulóink azt a tudást, mely a tantervi követelmények teljesítéséhez szükséges. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek végzésével. Mindezt a közeli patakpart kínálja. Például vízminta vétele, vizsgálata, növény meghatározás,

tájékozódási gyakorlatok.

- Témanap: az iskola környezeti értékeit dolgozza fel, projektmódszer alkalmazásával.
- Tanulmányi séta a tananyag szemléletesebb elsajátítására, élményszerűbb megközelítésére használható.
- Tanulmányi kirándulás: Célja a távolabbi tájak, nevezetességek megismerése, hazánk felfedezése. Lehetőség nyílik híres, érdekes tárgyakkal, személyekkel való találkozás, az együttlét öröme pedig a tanulóközösséget kovácsolj a össze.
- Nyári táboroztatás során cél az egészségmegőrzés, nevelés, személyiségformálás, a mozgáskultúra fejlesztése, az identitástudat-, és a közösségi magatartásformák kialakítása, a társadalmi mobilitás segítése, a szabadidő kulturált eltöltése.

2.9.8Tanórán kívüli környezeti nevelés

A tanórán kívüli környezeti nevelésnek arra kell összpontosítania, ami a tanórákon nem történhet meg, így a globális ismeretekre, a globális szemlélet formálására. Kifejezettebben kerül előtérbe a sikerkritériumban megfogalmazott elvárás, hogy olyan tanulókat neveljünk, akik „nyitott szemmel” járnak a világban, észreveszik annak szépségeit és problémáit. Célja:

- fejlesszék a tanulók szociális képességeit,
- adjanak lehetőséget új ismeretek szerzésére,
- rendszerezzék, mélyítsék a már meglevő ismereteket,
- rendszerszemléletre tanítsanak,

- fejlesszék a környezeti harmónia megteremtése érdekében fontos képességeket,
- ösztönözzenek az egészséges, környezetbarát életmód elsajátítására,
- alakítsanak ki környezeti érzékenységet, helyes szokásokat, viselkedési normákat,
- nevelj enek a hagyományok tiszteletére,
- mutassanak követendő mintát,
- Ösztönözzenek felelősségteljes cselekvésre.

Színterei

- „Zöld" szakkörön ismerhetik meg tanulóink érdeklődésüknek megfelelően környezetüket.
- Kiállítások keretében számolnak be tanulóink élményeikről, érzelmeikről.
- Vetélkedőket szervezünk, melyek célja, hogy olyan ismereteket, készségeket, képességeket mozgósítson, melyek elsősorban a saját érdeklődésből fakadnak.
- Nyári táboroknak jelentős pedagógiai értéke van. A gyerekek közösséggé kovácsolódásán túl új élményekkel, ismeretekkel gazdagodnak, játszanak.
- Az iskola kertjének gondozása a délutáni tevékenységekbe jól beilleszthető.
- Az iskola művészeti csoportjainak (bábszakkör, énekkar, dráma szakkör, hangszeres bemutatás) előadása a környezeti neveléssel együttműködve.

Jeles napok a témával kapcsolatban

	Szeptember 23. Takarítási Világnap
Október 4.	Állatok Világnapja Víz Világnapja Föld napja
Március 22.	
Április 22.	
Május 10.	
	Madarak és fák napja

2.10Egészségnevelés

Cél: tanulóink ismerjék meg az egészség megőrzésével, az egészséges életmóddal, a balesetek, sérülések elkerülésével kapcsolatos tudnivalókat. Tudják, hogy a káros szokások megelőzése milyen módon lehetséges.

Ismerjék a harmonikus családi élethez szükséges feltételeket: a felelős párkapcsolatot, a szexuális kultúrát, a házasság- és családtervezést, a csecsemőgondozást.

Sikerkritérium

Tanulóink számára igénnyé válik a rendszeres testmozgás, a környezet tisztasága, a higiénia. Személyiségük részévé válik a test-lelki egészség.

Az egészséges életmód

Az egészséges életre való felkészítés az iskola valamennyi színterén megjelenik. Kiemelt feladatává válik a tanórán kívüli nevelésnek, az osztályfőnöki óráknak és a természetismeret tantárgynak.

Az egészségnevelés részét képezi a káros szerek ismerete, elutasítása, a dohányzás, az alkoholfogyasztás, tudatmódosító szerek veszélyeinek ismertetése.

Ennek módszerei változatosak:

- szituációs játékok, viták, érvek,
- helyzetelemző gyakorlatok,
- esetek elemzése, értékelése,
- előadások, filmek megtekintése.

A drogfogyasztást megelőző programunkat az egészségügyi szakemberek közreműködésével, segítségével készítjük el.

Felső tagozaton (serdülőkorban) a nevelés kiemelt területei:

- a párkapcsolatok értelmezése, etikája, a felelősség problémája a szexuális kapcsolatban - saját egészség, partner egészsége;

- lelki egészség megőrzése, fenntartása - az életmóddal, a kiegyensúlyozott családi háttérrel, a társas kapcsolattal;
- az ajándékozás, a figyelmesség öröme, érzése, ennek kultúrája, gyakorlatai;
- a szabadidő helyes beosztása, a pihenés, kikapcsolódás fontossága.

Tevékenységek színterei

Feladatok kisiskoláskorban:

- táplálkozási szokások, rendszeresség kialakítása,
- változatosság az étrendben,
- önálló tisztálkodás, öltözködés,
- egyszerű önellátási technikák a ruházat tisztán tartására,
- az életkorhoz alakított napirend kialakítása,
- részvétel a házi munkában, a közösségi feladatokban,
- a mozgás, a levegőn tartózkodás igényének kialakítása,
- a betegségmegelőzés elemi, szokásai, annak megőrzése,
- kapcsolat a szülőkkel, felnőttekkel, társakkal,
- az ajándékozás, a figyelmesség öröme.

A tevékenységek színterei az iskolai tanórák, napközi sportkör, kulturálissportrendezvények, és valamint a család.

Feladatok serdülőkorban:

- a tisztálkodási szokások, módok nemek szerint eltérőek,
- a rendszeresség, mértékletesség és változatosság a táplálkozásban,
- rendszeres orvosi ellenőrzés, szűrés,
- viszonyulás a gyógyszerek, természetes szerek fogyasztásához,
- káros és veszélyes szerek, drogok hatásmechanizmusának megismerése,

- a rendszeres testmozgás igényének kialakítása,
- életkorukhoz kialakított életritmus megismertetése,
- esztétikus, kulturált megjelenés igénylésének kialakítása,
- a környezet tisztaságának igénye,
- önelfogadás, társkapcsolat, szeretet, ragaszkodás a családtagokhoz, barátságok fontossága,
- figyelmesség és az örömszerzés.
- A tevékenységek színterei: az iskolában, a tanítás-tanulás folyamatában, kirándulásokon, túrákon, klubokban, szakkörökön, kulturális programokon, a családban és a baráti körben. Fontos, az együttműködés a szülőkkel, a közös megbeszélések, találkozások, közös programok.

2.10.1 A mindennapi testnevelés formái

- tanítási órák, úszás oktatás
- tehetséggondozó úszás oktatás,
- mozgásfejlesztő foglalkozások

A mindennapos testnevelés fontos részét képezi az úszás oktatás, melyen iskolánk tanulói 2. osztálytól 8. osztályig részt vesznek.

Az úszásoktatás helyszínei: II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola és Gimnázium Szentendre
V 8 Uszoda és Szabadidőközpont

2.10.2 Elsősegélynyújtás

Az elsősegély azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére vagy hirtelen egészségkárosodása miatt, a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt.

Az elsősegélynyújtás képessége tudáson, begyakorláson és tapasztal aton alapul.

Fontos, hogy az iskola megfelelő számú elsősegélynyújtó ládával rendelkezzen, melyet nemcsak a

mindennapok, de a kirándulások, és egyéb rendezvények (pl. hulladékgyűjtés során) alkalmával is tudnak használni.

1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók
- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat;
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:
- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegélynyújtás alapismereteit;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében - foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:
- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, Magyar Ifjúsági Vöröskereszttel és az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületével;
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való j elentkezését.

4. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:
- a helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK

Biológia	- rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés
Kémia	- mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés
Fizika	- égési sérülések - forrázás
testnevelés	- magasból esés

az ötödik - nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele az ötödik - nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra
megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

5. Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- minden évben egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak az Országos Mentőszolgálat, a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt vagy az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületének bevonásával;
- évente két egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó tanóra szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

2.11 A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek - és ifjúságvédelmi tevékenység átfogja az iskolai élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő-óvó intézkedést tegyen a rászorulók érdekében, őrködjön a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű gyermekek elviselhető életlehetőségei felett.

Feladatunk a tanulók életkori szakaszaihoz kötött.

A gyermekvédelmi tevékenység fontosabb feladatai

A gyermekek testi, lelki, mentális szükségleteinek biztosítása

- A tanuló elemi szükségleteinek (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) biztosítása.
- A tanuló egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgálaton keresztül.
- Az iskola szolgáltatásainak biztosítása (ügyelet, étkezés, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, gondozás, szabadidő).
- A támogatások igénybevételének segítése.
- Segítségnyújtás a kulturált szabadidő eltöltéséhez.
- A hátrányos helyzetű és/vagy veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekek érdekében hatékony intézkedés.
- A rendszeres iskolába járás ellenőrzése.
- Kortárscsoportokban való részvétel figyelemmel kísérése.

2.12A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

2.12.1 A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai teendők

Az iskola számtalan tevékenységi és szervezeti formát működtet, amely a tanulók helyzetéből, családi hátteréből adódó szociális hátrányok enyhítését szolgálják.

- A szociális hátrányok feltérképezése, családlátogatás, családgondozó bevonásával adatok bekérésével.
- Team megbeszélés szervezése az érintettek (osztályfőnök, szülő, családgondozó, pszichológus, iskolai védőnő/orvos) bevonásával. Cél a problémák feltárása és a stratégiák kidolgozása az egyéni megsegítésre.
- Az iskolai szünetekben ügyelet szervezése, tábor, programok biztosítása.
- Napközis és tanulószobai foglalkozások biztosítása.
- Szakkörök, klubok működtetése a hátrányok enyhítésére.
- Segítségnyújtás a különféle (szociális alapú) támogatások megszerzéséhez (étkezés, beiskolázás, tábor, kirándulás).

A pályaválasztással kapcsolatos tevékenységek köre

- Pályaválasztási ismeretek beépítése a tantárgyakba.
- Választható szakmák körének megismertetése a tanulókkal, a szülőkkel.
- Tájékozódás, látogatás a szakiskolákban, gyakorlati képző helyeken.
- Egyéni segítségnyújtás a szakmaválasztásban.
- Pályaalkalmassági vizsgálatok, az egészségügyi szűrések megszervezése a szülők bevonásával.
- Pályaelképzelések realizálása.

2.13FelelősségváHalás másokért, önkéntesség

A NAT ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulókban úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez. Ugyan tanulóink maguk is sokszor valamilyen segítségre szorulnak, de lehetőségeik határain belül személyiségük ilyen irányban is fejleszthetők.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulók legyenek érzékenyek környezetük állapota iránt. Más-más élményük van a környezettudatos életvitel terén. Változatos tevékenységek (projektek, csoportmunkák, vita, stb.) segítségével formálhatjuk tudatos magatartásukat.

Ápolják és óvják szűkebb és tágabb környezetüket, elősegítve ezzel a természet fennmaradását, a társadalom fenntartható fejlődését. Értsék a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét. Szerezzenek tapasztalatot a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén. A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosa n és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Stratégiai cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Olyan magatartás határozza meg a tanulók viszonyát az ember életteréül szolgáló környezethez, annak fenntartható megóvásához és fejlesztéséhez, melynek tudásbázisa nem kizárólagosan a rendszerszerűség, az alapelvek és kulcsfogalmak merev struktúrájára épül, hanem elsősorban a különféle összefüggésekre alapoz és begyakorolt a begyakoroltakra alapoz, a mindennapi életben és a munka világában való hatékony alkalmazhatósághoz. Fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába. A szocializáció és a környezeti nevelés és a jelen megismerése a nem hagyományos oktatásszervezési módszerek nagyobb szerepének előtérbe helyezése mindezek biztosítékai.

2.14Pályaorientárió

A felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Ennek célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése. Fel kell készíteni a tanulókat arra, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra. Kiemelt figyelmet érdemel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt. A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és állampolgári kompetencia tudatos, pedagógiailag tervezett fejlesztése. A szociális kompetencia fejlesztésében kiemelt feladat a segítéssel, együttműködéssel, vezetéssel és versenyzéssel kapcsolatos magatartásmódok kialakítása.

A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint pl. a vállalkozás, a gazdálkodás és a munkaképesség, szoros összefüggésben az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztésével.

Gazdasági és _pénzügyi nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó ismeretek nélkül nem érthetjük meg a folyamatok jelentős részét. A társadalom számára is fontos, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka és a gazdaság, ésszerűség iránt. Az iskolai életnek fontos szerepe van abban, hogy tanulóink tudatos fogyasztóvá váljanak, tudják a döntésekkel járó kockázatot mérlegelni. Legyenek képesek stratégiai és taktikai tervezésre a családi jövedelemforrások bevételi és kiadási oldalának megszervezésekor, és folyamatosan kontrollálják is. A fenntarthatóság gazdasági-üzleti világban értelmezhető vonatkozásai olyan fejlődési folyamatot feltételeznek, mely az önfenntartó mechanizmusok, a megújuló erőforrások révén nem csak a természettudományi műveltségterü lethez, hanem a testi-lelki egészség céljaihoz is kapcsolódnak az iskolai nevelés-oktatás területén.

2.15 Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

Oktató-, nevelőmunkánk során meg kell alapozni az önálló ismeretszerzés, tanulás képességét. Elsajátítják a tanulók az önálló tanulás elemi technikai sajátosságait, a hatékony tanulási módszereket, a páros, csoportos és kooperatív tanulási technikát. Kialakítjuk az önművelés igényét, megtanítjuk a könyvtári és más információforrások helyes használatát, a digitális technika nyújtotta lehetőségeket.

2.16Felkészülés az erőszakmentes konfliktusmegoldásra

Ennek_ feltétele, hogy a tanuló legyen képes

- Az önbecsülésre, és mások megbecsülésére.
- A meghallgatásra és megértésre.
- A beleérző képességre.
- Az önérvényesítésre (anélkül, hogy másoknak ártana).
- Az együttműködésre a csoportban.
- A nyitottságra és kritikai gondolkodásra.
- A fantáziára és kreativitásra.
- A személyes jogok iránti nagyobb tudatosságra.
- Képes legyen a passzív és agresszív viselkedésmódok közötti különbségtételre.
- Képes legyen az asszertivitásra.

2.17 Közlekedésre nevelés

Az általános iskolai korcsoportnak megfelelő közlekedésre vonatkozó tudás, illetve helyes magatartás biztosítása a feladatunk.

Ennek megfelelően ki kell alakítani

- A közlekedési rendszerszemlélet elterjesztését
- Az önkéntes jogkövetés, KRESZ ismeretek elsajátítását
- A szabályok gyakorlatba történő átültetését
- A veszélyhelyzetek megismerését, és az elkerülésükhöz szükséges technikák elsajátítását

Célunk a szabályok megismerésével, betartásával, a veszélyhelyzetek elkerülése, a közlekedési morál javítása, továbbá, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjaira.

Az életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterület, az osztályfőnöki óra, a környezetismeret tantárgy és a napközis foglalkozás lehetőséget nyújt a közlekedéskultúra, a közlekedés rendszere, közlekedési eszközök, közlekedési szabályok megismerésére, gyakorlati alkalmazására.

2.18Társadalmi bűnmegelőzés és az áldozattá válás megelőzése

Ezek olyan intézkedéseket beavatkozásokat jelentenek, amelyek célja a bűnözés megelőzése, és esetünkben a tanulók biztonságérzetének javítása.

A differenciált bűnmegelőzés _ feladatai

- A jogkövető magatartás kultúrájának kialakítása
- A magatartást befolyásoló tényezők pozitív alakítása
- A bűnalkalmak csökkentése
- Az áldozattá válás megelőzése

Ez iskolánkban a következő módon valósul meg

- Fokozottan figyelünk és vigyázunk értékeinkre
- A pedagógus állandó jelenléte minimalizálja a lehetőségeket
- Az osztályfőnök és a gyermekvédelem szoros együttműködésben, naprakészen dolgozik
- Jogkövető magatartás erősítése
- Fokozott károk mérséklése

  Bűnelkövetési alkalmak szűkítése

- Iskolakerülés, csavargás megelőzése
- A szabadidős tevékenységek, biztonságos szórakozás feltételeinek megteremtése

A közösségi bűnmegelőzési eszköztár része a sértetté, az áldozattá válás megelőzése.

Osztályfőnöki órákon, szituációs játékokban, dramatikus játékban, filmrészletekkel alátámasztva kiemelt szerepet kap. Sérüléseikből adódóan tanulóink egy része könnyen befolyásolható, a következményeket tudatosan nem képes felmérni, így könnyen válhat áldozattá. Feladatunk ennek megelőzése. Javítani kell a különösen sérülékeny csoportok önvédelmi képességét.

A családon belüli erőszak - a gyermekbántalmazások - megelőzése a feladat. Az osztályfőnök jelzése, a gyermekvédelem hatékony lépései óvják a gyermekeket.

2.19A pedagógusok és osztályfőnök helyi intézményi feladatai a nevelés-oktatás folyamatában

Az intézményben dolgozó pedagógusok felelősséggel és önállóan, a tanulók tudásának, képességeinek és személyiségének fejlesztése érdekében végzik szakmai munkájukat a munkaköri leírásban foglaltak keretein belül az iskolai tantárgyfelosztáson meghatározott munkarend alapján.

A pedagógus:

- napi rendszerességgel megbeszéli és kialakítja a legfontosabb napi feladatokat a tanulócsoportjában tanító nevelőkkel, és szükség esetén egyeztet velük;
- tanóráira és tanórán kívüli foglalkozásaira rendszeresen felkészül, nagy gondot fordít a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő fejlesztő foglalkoztatásra, a módszertani innovációra, a rendelkezésre álló idő optimális kihasználására;
- tanórai munkáját a gyermekek adottságainak, haladási tempójának megfelelően differenciáltan szervezi;
- a lemaradó tanulók számára felzárkóztató foglalkozásokat szervez, egyéni segítségnyújtással

biztosítja tovább haladásukat;

- gondot fordít a tehetséges tanulók megfelelő foglalkoztatására, amit a tanórai differenciáláson kívül egyéni tehetséggondozó foglalkozás illetve tanulmányi versenyekre való felkészítés formájában is megtehet;
- a gyermekek tanulmányi fejlődését egyéni foglalkoztatással, sokoldalú szemléltetéssel szolgálja, s maga gondoskodik az általa használt szemléltető és technikai eszközök helyes tárolásáról, épségének megőrzéséről;
- rendszeresen ellenőrzi és értékeli a gyermekek tanulmányi munkáját annak figyelembe vételével, hogy az értékelés az életkori sajátosságoknak megfelelő, motiváló hatású legyen;
- az értékelésben törekszik az írásbeli és szóbeli formák egyensúlyának megtartására gondot fordít arra, hogy az írásbeli és szóbeli számonkérés egyensúlyban legyen;
- a kötelező írásbeli feladatokat ellenőrzi, javítja vagy a tanulókkal együtt értékeli;
- az írásbeli számonkérések anyagait a következő tanórára, de legkésőbb 10 munkanapon belül köteles kijavítani;
- a tanulók személyiségfejlesztését a tanítás-tanulás folyamatában tervszerűen végzi, s ennek keretében feladata a gyermekek minél alaposabb megismerése, amit a tanulók állandó, tudatos megfigyelésével, változatos közös tevékenységek szervezésével, szükség szerinti családlátogatások és különböző vizsgálatok segítségével érhet el;
- fokozatosan szoktatja tanulóit az iskolai élet szabályainak betartására, megismerteti és betartatja velük az iskola házirendjét;
- biztosítja tanulói számára, hogy nyugodt légkörben, türelmes, elfogadó környezetben fejlődjenek;
- feladata a tanulás megszerettetése, a szellemi erőfeszítésekben rejlő örömforrások felfedeztetése, a gyermekek spontán érdeklődésének fenntartása, fejlesztése;
- tanórán kívüli szabadidős foglalkozásokat szervez a tanulók életkorának, igényeinek megfelelően;
- különös figyelmet fordít a mindennapos testmozgás megvalósítására a tanórai és a szabadidős foglalkozások megtartása során;
- a tanítási órákon és tanórákon kívüli foglalkozásokon különös gondot fordít a tanulók együttműködési készségeinek, önállóságának és öntevékenységének kialakítására;
- a közös iskolai tevékenység minden mozzanatában gyakoroltatja a kulturált emberi viselkedés szabályait;
- a félévi és az év végi zárás előtti utolsó témazáró, illetve iskolai dolgozatot legkésőbb egy héttel a jegyek lezárása előtt megíratja;

- a kötelező házi feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal javíttatja, és velük együtt értékeli;
- megismeri az általa foglalkoztatott tanulókról szóló szakvéleményeket és szakértői véleményeket, annak ajánlásait figyelembe veszi és mérlegeli az érintett gyermekek tanításkor és osztályzásakor;
- az iskolavezetés jóváhagyásával, a tantárgyfelosztás alapján a lassúbb tempóban haladó gyerekek számára felzárkóztató foglalkozásokat szervezhet lehetőséget biztosítva a javításra;
- foglakozásain optimálisan felhasználja a rendelkezésére álló szemléltető eszközöket;
- állandó jelleggel gyarapítja szakmai és pedagógiai tudását, a szaktárgya körébe tartozó új tudományos eredmények megismerésére törekszik és a módszertani fejlesztések körében való tájékozódik
- tájékozódik a gyermek otthoni körülményeiről
- ismerteti a gyerekekkel a jutalmazási, büntetési rendszerét

Az osztályfőnöki munka nevelési tartalmai

Az osztályfőnök céltudatosan irányítja az osztályban folyó nevelő-oktató munkát, összehangolja az iskolai és iskolán kívüli nevelési tényezőket, pedagógiai törekvéseket.

A tanulókkal közösen tervezi, elemzi, és alakítja az osztály életét, biztosítja annak bekapcsolódását az iskola egészének nevelési rendszerébe. A tanulók közvetlen megismerése és az osztályközösség arculatának formálása kiváló lehetőségeket kínálnak az iskolai és iskolán kívüli programok: szakkörök, klubdélutánok, sportfoglalkozások, rendezvények, diákgyűlések, utazások, kirándulások, színház-, és múzeumlátogatások stb.

Az osztályfőnöki munka eredményessége érdekében a pedagógus kapcsolatot tart tanítványai szüleivel, erősíti a családból származó pozitív nevelési hatásokat, megismeri a család viszonyulását az iskolához, a gyermekhez. Az osztályfőnöki munka kritikus pontja a torz családi nevelési minták és szokások ellensúlyozása, a negatív társadalmi hatások kivédése.

Az osztályfőnök nevelő munkájának szerves része a közvetlen nevelőmunka.

Az osztályfőnöki órákon sajátos rendszerező, szintetizáló módszerrel kerül sor a tanulók nevelésében szerepet játszó nevelési tartalmak, témakörök feldolgozására. Jellemezze az osztályfőnöki órákat a mai fiatalokhoz közel állótartalom és forma! Az osztályfőnöki óra a helyes vitakultúra kialakításának nélkülözhetetlen gyakorlóterepe.

Célunk, hogy a tanulók fejében megfogalmazódott kérdések ne haljanak el. Gondolkodjanak, kérdezzenek, vitatkozzanak ők és az osztályfőnök is. A válaszokat ne a tanár fogalmazza meg, ő csak a saját véleményét mondja el, de társ legyen a megoldáskeresésben. Sokszor egy-egy problémát alternatív módon lehet csak kezelni és megoldani, ebben segíthet a szülő is. Lényeges, hogy az osztályfőnök - akinek célja a diákok sokoldalú megismerése és fejlesztése - élvezze ezt a szabadságot adó együttlétet. Serkentő környezetet teremtsen, bátorítsa a gyermekek autonóm törekvéseit, fogadja el fantáziavilágukat. Biztonságos hátteret adjon a gyermekeknek, a fejlesztő szándék mellett is elfogadva őket olyannak amilyenek, hiszen élettapasztalatukat, társadalmi - emberi mintáikat és személyes élményeiket saját környezetükből, életterükből hozzák.

Az osztályfőnöki órákon törekedni kell olyan légkör kialakítására, amely feloldja a tanulókban lévő gátlásokat, segíti a tanulókat abban, hogy őszintén nyilatkozzanak meg a "kényes" témákban is. A feloldódáshoz más környezet kell, mint a hagyományosan merev tantermi berendezés, az egymás hátát látó gyerekekkel. Klubszobát célszerű berendezni, ami témától függően átrendezhető: puffokkal, ülőpárnákkal, vitrinekkel, polcokkal, meseszőnyeggel. A falon legyen lehetőség "területeket" kialakítani saját osztály-, faliújságra, akár falfirkára is. Ki lehessen alakítani osztálykuckókat. Legyen a teremben hagyományos és modern audiovizuális eszköz, fényképezőgép, üres magnókazetták. Hangszerek: furulyák, dobok, szintetizátor. Kartonok, színes papírok, ollók, ragasztó, színes ceruzák, zsírkréta, festékek, folyóiratok, könyvek, művészeti alkotások reprodukciói, bábok. Nem szükséges minden órát ebben a megszokott környezetben tartani, lehet színhely: könyvtár, múzeum, közösségi ház, vagy éppen a természet.

Az osztályfőnök figyelemmel kíséri a csoportdinamikát, a szélsőséges helyzetekre cselekvési tervet dolgoz ki.

Az osztályfőnök közvetlen pedagógiai tevékenységének jellemzői

- Az 5-8. évfolyamon kötelező osztályfőnöki órák nevelési témái lehetnek: kötöttek, szabadon választhatók és aktuális eseményekhez kapcsolódóak.
- Az osztályfőnöki óra egyszerre szolgálja az általános műveltség gyarapítását, a világszemlélet és az erkölcsi értékrend alakulását. Fejleszti az önismeretet, felkészíti a tanulókat a kulturált társas kapcsolatok építésére és fenntartására. Hozzájárul a

differenciált emberkép és identitástudat alakulásához.

- A tanulókat tudományosan megalapozott ismeretekhez juttatja a természeti- és társadalmi környezetről, az emberről, és megismerteti őket a magatartási szabályokkal és etikai normákkal.
- Szükség van azonban arra, hogy a javasolt osztályfőnöki program koncentrikusan bővülő ismeretrendszere már 5. osztálytól járuljon hozzá a fiatalok önismeretének, önfejlesztő stratégiájának és erkölcsiségének alakításához (egészséges életmód, konstruktív életvezetés, magatartás kultúra, erkölcsismeret, vallásismeret).
- Az életkornak megfelelő ember-, és társadalomismeretek nyújtásával segítse elő a tanuló szocializálódási folyamatát, természeti és társadalmi környezetébe való beilleszkedését.
- Segítse a tanulót kapcsolat-, és viszonyrendszereinek felismerésében, nevelje értékes és hasznos kapcsolatok kialakítására és ápolására.
- Fejlessze a tanuló szociális érzékenységét, toleranciáját, valamint empatikus képességét az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránt.

2.20A diákönkormányzat működése és hagyományai

A diákönkormányzat a Szervezeti és működési szabályzat alapján működik. Munkáját az osztályfőnöki munkaközösség segíti.

Tagjai

Az iskolával tanulói jogviszonyban álló tanulók.

Jogai

- *Képviseleti jog:* Az iskola valamennyi tanulójának képviseletében azok a diák önkormányzati vezetők járnak el, akiket a tanulók több mint 50%-a választott. A DÖK megválasztott vezetője részt vehet az Országos Diákparlamenten
- *Használati jog:* Feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola helységeit, berendezéseit, amennyiben ezzel nem korlátozza az iskola működését
- *Javaslattételi, véleményezési jog:* Véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben
- *Egyetértési jog:* A tanulókat érintő főbb kérdésekben

- a házirend elfogadásakor, módosításakor
- jutalmazáskor

• *Döntési jog:* Egy tanítás nélküli munkanap programjáról dönthet

Iskolánk diákönkormányzatának működése

Felső tagozaton működik. Minden évben kétszer diák közgyűlést szervez: októberben az éves várható feladatokat, májusban a végzett munkát beszélik meg.

2.21 A szocializáció, neveltségi mutatók erősítése

A társadalom által elvárt norma és szokásrend megismertetése, értelmezése, elfogadtatása központi kérdésként kezelt feladat az intézményben. A szocializáltság fontos mutatója az együttműködés, a társadalmi érintkezés normáinak elfogadása, alkalmazása az egyéni a közösségi érdekérvényesítés ön- és mások elfogadása.

Feladataink differenciáltan jelentkeznek a tanulók életkorának, fejlettségének megfelelően. Az életkorhoz, a fejlettséghez igazítjuk a tartalmat, a teljesítés elvárható szintjét, a tevékenység gyakorlásának helyszínét, idejét. Az iskolai terepen túl kitüntetett szerepet szánunk az erdei iskolai programoknak, túráknak, kirándulásoknak, a közös sport és kulturális rendezvényeknek.

Iskolánk pedagógusai kidolgozták a *Neveltségi szint vizsgálatot,* melyet 4. és 8. évfolyamokon végzünk el, ezzel iránymutatást kapunk a teendőkre, és beépül a fejlesztendő feladatok sorába.

Kisiskoláskor Feladatok,

tevékenységek

Tapasztalatok szerzése az intézmény működéséről, az egyes közösségek működési rendjéről.

Az iskolai hagyomány és szokásrend megismerése, elfogadása - együttműködés a társakkal, a pedagógusokkal a teremrend, a tanszerek rendje, saját holmi elhelyezésének rendje, sorakozások, a tanórai megnyilvánulások, a közös étkezések, óraközi szünetek, a szabadidős foglalkozások terén.

Szokásrend kialakítása az önellátásban - az öltözködésben, az elemi tisztálkodásban (kézmosás, fogmosás) - az egyes tanórákhoz tartozó taneszközök kezelésében,

A felelősök rendjének kialakítása, a felelősi munka elvégzése.

A saját, a társak tulajdonának, felszerelésének óvása, tiszteletben tartása.

Gyakorlás a különféle színtereken: osztályban, tornateremben, öltözőben, étteremben, a közös

helyiségekben, az orvosi rendelőben, játszótéren, utazásnál, kirándulásokon, erdei iskolában, kulturális programokon, realizálódik.

Serdülőkor

Feladatok, tevékenységek

Célunk, hogy az elsajátított normák, viselkedési szabályok, szokások már belsővé vált algoritmus szintjén működjenek. A szituációk széles körét felkínálva kívánjuk eljuttatni a tanulókat az együttélési normák, az írott és íratlan szabályok megismeréséig, értelmezéséig és azok elfogadásáig, alkalmazásáig. A serdülőkorban nagyobb figyelmet fordítunk az érzelmi élet gazdagítására, a barátságokra, tartós kapcsolatokra, az egymás problémáinak kezelésére, a közösségi atmoszférára. A személyiségfejlődés problémás eseteiben a tanulók egyéni bánásmódban és megsegítésben részesülnek.

Iskolánk nyitott a különféle vallási, közösségi normák, elvek elfogadására. A belsővé válást elősegíti a közösség minősítő ereje, hatása, a társak véleménye, megítélése, a következetes visszajelzés, megerősítés, vagy korrekció. Az intézmény által elfogadott normákat csak valamennyi pedagógus, pedagógiai segítő együttműködésével érhetjük el. Ebben a folyamatban meghatározó a családi háttér támogatása.

Bevonjuk a serdülőket az ügyeletes tevékenységbe, gondozói munkába, táborok, kulturális rendezvények szervezésébe.

2.22A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

2.22.1 A tanuló, a szülő és az iskola együttműködési formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Intézményünk figyelembe veszi, betartja, és betartatja mindazon törvényeket és rendelkezéseket, amelyek a gyermekek, a szülők jogait és kötelezettségeit tartalmazzák.

Úgy alakítjuk ki az intézmény szervezeti felépítését, napi működését, hogy abban optimálisan érvényesülhessenek a jogosítványok.

2.22.2 A diákok jogainak és kötelezettségeinek érvényesülésével összefüggő feladatok

A diákok védelmében megkülönböztetett figyelmet kap a nevelőtestület egységes szemlélete alapján - az

értékelés, ellenőrzés, osztályozás, a tanulók kulturált érintkezési formáira, a tanuló külső megjelenésére, gondozottságára, ápoltságára vonatkozó elvárás és ebben való segítségnyújtás formái, módjai, a lehetséges fegyelmezési és jutalmazási módok egységes alkalmazása.

Valamennyi érintett terület szabályozása a házi rendben a tanulók, a szülői szervezetek bevonásával történik.

2.22.3 A szülői jogok érvényesülése intézményünkben

A szülő az iskolában háromféle szerepben van jelen

- A gyermek gondozójaként és nevelőjeként
- A tanuló törvényes képviselőj eként
- Iskolahasználóként

A szülői jogok érvényesítéséhez az iskola az alábbi területeken kívánja folyamatosan együttműködve segíteni a szülőket

- A szabad iskolaválasztásnál olyan szakmai segítséget kínálunk, amely közelebb hozza a szülőt a sérült gyermeke számára leginkább megfelelő iskola megválasztásához. Ennek érdekében tájékoztatjuk iskolánk szervezeti, működési körülményeiről, tanulóiról, a szakmai munkánkról, tárgyi feltételeinkről.
- Lehetőséget biztosítunk az iskola megtekintésére a szülő és gyermek számára egyaránt.
- Napi munkakapcsolatot igyekszünk kialakítani - elsősorban az alsó tagozatos csoportoknál -, hogy a folyamatos tájékoztatást biztosítsuk és a problémáink kezelésébe a szülőt is bevonjuk. Írásbeli értesítést alkalmazunk az iskola eseményeivel, a tanuló előmenetelével, eseti kéréseinkkel kapcsolatosan.
- Tájékoztatást kapnak a szülők az új tanulás szervezési eljárások alkalmazásáról, történéseiről, pl. témahét, projekt.
- A rendszeres családlátogatást az együttműködés alapjaként kezeljük (elsőbbséget élveznek az első osztályosok és a problémás esetek) - a gyermekvédelem, a pedagógiai segítők bevonásával.

- Naprakész tájékoztatást, szoros együttműködést alakítunk ki tanuló egészségi állapotát gyógyszeres kezelését, orvosi ellátását érintően.
- A tanulók lelki egészségének védelmében a nyitott, őszinte együttgondolkodást szorgalmazzuk a családdal.
- Segítséget nyújtunk átmeneti vagy tartós családi, együttélési problémák, anyagi gondok kezeléséhez bevonva, megkeresve a társintézményeket, szervezeteket.
- A szülők véleményét kérve, segítségüket igényelve szervezzük az iskolai rendezvényeket, hagyományőrző alkalmakat.
- A szülői szervezeteknek biztosított jogok érvényesülésének megfelelő teret biztosítunk programjaink, az iskola életét érintő szabályzatok megalkotásában, véleményezésében.
- A gyermekek védelmében, érdekeinek képviseletében lépünk fel és a meggyőzés erejével kívánjuk a szülőket a kötelezettségeik teljesítésének elfogadására bírni. A meggyőzés eredménytelenségét követően élünk a jog által biztosított eszközökkel.
- A szülőknek, családtagoknak biztosítjuk az intézménybe való belépést és benntartózkodást az előzetesen elfogadott és ismertetett szabályozók szerint.
- A szülők bevonásával, tudatos felvilágosító munkával készítjük elő a tanulók továbbtanulását, pályaválasztását.
- A szülők iskola használói jogait kiemelten tiszteletben tartjuk az ügyeletek, a tanórán kívüli, a nem kötelező választható tanórák, a felzárkóztatás, a tehetséggondozás és az erdei táborok, valamint a nyári napközi szervezésében, a tanulók étkeztetésében és a többletszolgáltatások valamennyi területén.
- Megkülönböztetett figyelemmel kísérjük, és szakmai elkötelezettséggel kezeljük azt a tényt, hogy a szülő a gyermeke különleges gondozási szükségletének kielégítése céljából választotta intézményünket.
- Segítjük a szülőket, családokat abban, hogy a sérült embereket képviselő szervezetekhez problémáikkal eljussanak és azok szolgáltatásait is igénybe vegyék gyermekeik érdekében.

2.22.4 A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Kapcsolattartás formái

- Az iskola honlapján, faliújságján tájékozódhatnak a mindennapok eseményeiről.

• Aktuális értesítések telefonon, vagy elektronikus levél formájában.

• Szülői fórumokon felvilágosító, tájékoztató előadásokat, konzultációkat kínálunk.

• A Szülői Munkaközösség Szervezet választmánya évente tart értekezletet a kapcsolatot tartó tanár bevonásával, igény esetén többször.

• Rendszeresen tartunk szülői értekezletet, fogadó órát, nyílt napokat.

• Napi szintű írásos bejegyzések (problémák, aktualitások) az üzenő füzeten keresztül

2.22.5Partneri kapcsolataink

- Gyógypedagógiai Kar tanszékei,
- Szentendre Város Önkormányzata,
- Szentendre és a térség általános iskolái
- szakértői bizottságok,
- nevelési tanácsadó,
- gyermekjóléti központok,
- gyámhatóság,
- gyógypedagógiai intézmények,
- iskolaorvos, védőnő, gyermek fogorvos,
- polgármesteri hivatalok,
- múzeumok, színházak, állatkert, speciális szakiskolák, óvodák, középiskolák, Rendőrkapitányság.

2.23 A felvétel és átvétel szabályai

Intézményünkben a tanulók kizárólag a szakértői bizottságok határozatai alapján kerülhetnek felvételre, iskolánkba a Pest Megyei Tanulási képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság határozata alapján, de az ország bármely szakértői bizottságának véleménye elfogadható, hogyha a gyermek SNI státusza az intézmény Alapító okiratában foglaltakkal megegyezik. Más, ugyanilyen típusú intézményből való átvétel is megvalósítható, ha a tanuló Szakértői véleménye érvényes. Minden esetben iskola kijelölést kell kérni a Szakértői Bizottságtól.

2.24Fogyasztóvédelem

A fejlett társadalmakban a gazdaság a fogyasztási igények (többnyire mesterséges) generálásával a számára profitot hozó termelés növekedését kívánja biztosítani. A vállalkozások gazdagodása érdekében gerjesztett mértéktelen fogyasztás miatt több ponton láthatóan megbillent a természet egyensúlya. A további romlás megállításában fontos feladat hárul az aktív környezet- és egészségvédelemre. Az ügyes reklámfogásoknak kiszolgáltatott fogyasztók valós, hosszú távon érvényes érdekei nem a gazdaság, hanem a környezet- és egészségvédelem érdekeivel esnek egybe. Környezetünk és egészségünk megvédése csak a tudatos és önmérséklő fogyasztói magatartás kialakításával lehetséges. A tudatos fogyasztói magatartás alapja a fogyasztáshoz kapcsolódó folyamatok és jogok legalaposabb ismerete.

Az ENSZ Fogyasztói Érdekvédelmi Alapokmánya szerint a fogyasztónak joga van

- Az alapvető szükségletekhez (olyan fogyasztási cikkekhez, amelyek a túlélést biztosítják).
- A biztonsághoz (az életre és egészségre veszélyes árucikkek és szolgáltatások elleni védelem joga).
- A tájékoztatáshoz (a tisztességtelen és félrevezető hirdetés elleni védelemhez való jog).
- A választáshoz (versenyképes fogyasztási cikkekhez való jog, a megfelelő minőség biztosításával).
- A képviselethez (a fogyasztói érdekek érvényesítéséhez való jog a kormányzati-politikai tervezésben).
- A kártérítéshez (rossz minőségű fogyasztási cikkek, szolgáltatások ellentételezéséhez való j°g).
- Fogyasztói oktatáshoz (tájékozott fogyasztóvá váláshoz szükséges tudás megszerzéséhez való jog).
- Az egészséges környezethez (méltóságot biztosító, félelem- és veszélymentes környezethez való jog).

Tehát a hazai fogyasztóvédelem jelenlegi fő céljait a következőkben foglalhatjuk össze:

- A fogyasztó életének, egészségének és biztonságának megvédése
- A fogyasztó vagyoni érdekeinek védelme
- A fogyasztó megfelelő tájékoztatása, oktatása
- A fogyasztói jogok hatékony érvényesítése

A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos iskolai nevelés célja, hogy felhívja a tanulók figyelmét a fogyasztás visszásságaira, a fogyasztóvédelem törekvéseire, és segítse a tudatos fogyasztói magatartás kialakítását.

A tudatos fogyasztói magatartás kialakítása érdekben már kisiskolás kortól - osztályfőnöki órán, szakórákon, iskolai kiránduláson, erdei iskolában, szabadidős rendezvényeken stb. - hangsúlyosan foglalkozni kell a média hatásával, a reklámok szerepével. Minél korábban mutassuk be a tanulóknak a reklámok hatásmechanizmusát: Kinek és miről szól a reklám, kik szerepelnek benne, mi az üzenete, milyen eszközöket használ a megnyeréshez, illetve hol és miben rejlik a csapda? Mi a fogyasztás valódi (ökológiai, szociológiai) ára?

Osztályfőnöki, technika, háztartásban, testnevelés, fizika és kémia órán meg kell ismerkedni azokkal a biztonsági előírásokkal, amelyekre minden elektromos eszköz, kémia szert tartalmazó termék, gyógyszer vásárlása esetén tekintettel kell lenni. Fel kell hívni a figyelmet az érték-ár arányra, a termékek minőség és felhasználhatóság szerinti szavatossági idejére

3 Tanterv

Iskolánk helyi tantervét 110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet a Nemzeti Alaptantervről, valamint a tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11.1mellékletének (Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára) módosításaként megjelent 23/2013. (III. 29.) EMMI rendelet 4. melléklete alapján készítette el.

Az *enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos* tanulók számára készült kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a

személyiség-, készség-

és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

Az alapfokú nevelés-oktatás e szakaszában a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének. Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt tananyag elsajátítására - a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve - egy tanévnél hosszabb időtartamra terveztük. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kulturtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységet tesz lehetővé a tanulók számára.

Az 1-2. évfolyamon a fő cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat - a gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával -, hogy a tanuló az alapvető kulturtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

A 3-4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra irányul. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Az 5-6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kulturtechnikák használatának eszközszintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tev ékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi

tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani. Végső soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre és önálló munkavégzésre, a tanulói képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

A 7-8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok: a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

A pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista/autisztikus, asperger szindrómás)

gyermekek számára készült tanterv tartalmában, és szerkezetében az ép értelmű többségi általános iskolák tantervét mutatja. A megvalósítás, és a haladás iránya és üteme alkalmazkodik az autizmussal élő tanulók fogyatékosságból eredő speciális szükségleteihez. Az autisztikus állapotok lényege a szociális, kommunikációs és speciális kognitív képességek minőségi károsodása, mely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autisztikus tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek, illetve a rugalmas gondolkodás és kreativitás területén tapasztalható kognitív deficit, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, az egyenetlen intelligencia, illetve képességprofil és a következményes sztereotíp viselkedés, érdeklődés, aktivitás. A deficitek okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek az igen súlyostól a jól kompenzált állapotban csaknem tünetmentesig változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formában jelentkezhetnek. Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. Az autisztikus szindrómák gyakran társulnak egyéb problémákkal, melyek a következőképpen csoportosíthatók:

- értelmi fogyatékosság, mint a leggyakrabban társuló fejlődési zavar

- beszéd-, érzékszervi-, mozgás-, egyéb fogyatékosság, fejlődési zavar
- viselkedésproblémák, pl. agresszió, autoagresszió.

A tanterv kialakításakor figyelembe kell venni azokat a speciális szükségleteket, amelyek minden érintettnél jelen vannak, valamint a családok igényeit. A helyi tantervek elkészítéséhez szükséges a helyi igényeket felmérni. A tanterv alapján egyéni fejlesztési programot kell készíteni, amely a tanuló életkora mellett figyelembe veszi autizmusa súlyosságát, a mentális korát, egyenetlen képességprofilját. Az, hogy a tantervben foglaltak milyen keretek között valósulnak meg, számos tényezőtől függ. Meghatározó ebből a szempontból, hogy a tanulók milyen képességekkel rendelkeznek.

Ez a tanterv elsősorban a speciális autista csoportokban tanulók számára készült, feltételezve az ép értelmet.

3.1 A NAT és a kerettanterv alkalmazása a tantervben

A tanulók csoportja rendkívül heterogén, többségüknél nyomokban alkalmazható a NAT követelményrendszere. A fejlesztés rendszerében és a csoportok kialakításánál a hagyományos életkori elvtől eltérünk. A rendezőelv az egyes tanulók fejlettségi szintje, mentális kora.

A NAT-ban és a kerettantervben megjelenő tartalmakat minőségi és mennyiségiszempontból módosítani és redukálni szükséges. Az egyes műveltségi területekre és tantárgyakra vonatkozó sajátos eltéréseket az egyéni fejlesztési tervekben kell kimunkálni.

A tanterv 4 évfolyamra készült, egységes követelményrendszert tartalmaz, amelyhez az egyes tanulók teljesítményei viszonyíthatóak. gyermekek részére jelöli ki a tanítás tartalmát. A követelményrendszer csak azt a minimumot határozza meg, amely a továbblépéshez feltétlenül szükséges. Természetesen az egyenetlen képességprofil következményeként a tanuló egyestantárgyakban tarthat sokkal magasabb szinten, mint ami az adott évfolyamon elvárt. A többlettartalmak az egyéni fejlesztési tervben jelennek meg.

Attól függően, hogy a gyermek hogyan teljesítette a minimális teljesítményeket két lehetőség van. Ha a gyermek nem képes teljesíteni azokat, akkor javasolni kell a szakértői vizsgálatát annak tisztázására, hogy enyhe, illetve középsúlyos értelmi fogyatékosság társult e a már meglevő autizmushoz. Amennyiben igen, akkor az iskola azon osztályába kell irányítani, ahol a fejlődése a leginkább biztosított.
A fejlesztés során szem előtt kell tartani az autizmus súlyosságát és a járulékos problémákat. E tényezők egyénikombinációja határozza meg a szükségleteket és az ennek megfelelő speciálismódszereket.

Cél, hogy a 4. évfolyam végére a tanulók fejlődés iránya, üteme kiszámítható legyen, ugyan sok esetben ez nehezen prognosztizálhatóak.

3.2 A tantárgyak rendszere és óraszámok

3.2.1 Tantárgyak heti óraszámai a NAT alapján az enyhén értelmi fogyatékos tanulók alsó agozata (1-4. évfolyam) számára

Tantárgyak	1.	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6+**1**	7+**1**
Idegen nyelvek	-	-	-	-
Matematika	4	4	3+**1**	4
Erkölcstan/hitta	1	1	1	1
Történelem és társadalmi és állampolgári ismeretek				
Környezetismer	2	2	2	2
Természetismer	-	-	-	-
Földrajz	-	-	-	-
Ének-zene	2	1+**1**	2	2
Rajz és vizuális kultúra	1+**1**	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Életvitel és	1+**1**	1+**1**	1	1+**1**
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	-		-	-

Szabadon	**2**	**2**	**2**	**2**

tervezhető óra				
Összes órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**
NKT	**3**	**3**	**3**	**3**
Tervezett	**15**	**15**	**15**	**15**
Tervezett	**9**	**9**	**9**	**10**
Engedélyezett összes óraszám	**52**	**52**	**52**	**55**

Szabadon tervezhető órák felhasználása:

Tantárgyak heti óraszámai a NAT alapján az enyhén értelmi fogyatékos tanulók alsó tagozata (1-4. évfolyam) számára 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	7
Matematika	4	4	3+1	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1 + 1	1 + 1	1	1 + 1
Testnevelés	5	5	5	5+1
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**
Összes órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**
NKT 2011.CXC.törvény 6. melléklet	**3**	**3**	**3**	**3**
Tervezett további időkeret	**15**	**15**	**15**	**15**

(egyéb: napközi)				
Tervezett további időkeret (logopédia, egyéb fejlesztések, szakkör)	**10**	**10**	**10**	**12**
Hngedélyezett összes óraszám (KNT 6. melléklet)	**52**	**52**	**52**	**55**

Szabadon tervezhető órák felhasználása:

1. és 2. évfolyamon technika és tervezés 1-1 óra, testnevelés 1-1 óra.
3. évfolyamon magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra.
4. évfolyamon technika és tervezés 1-1 óra, testnevelés 1-1 óra.

3.2.2 Tantárgyak heti óraszámai a NAT alapján az enyhén értelmi fogyatékos tanulók felső tagozata (5-8. évfolyam) számára

Tantárgyak	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	4+**1**	4+**1**	4+**1**	4+**1**
Idegen nyelvek	-	-	2	2
Matematika	4	4	3+**1**	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem és társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	2	2
Ének-zene	2	2	1	1
Rajz és vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Életvitel és gyakorlati ismeretek	1+**1**	1+**1**	2	1+**1**
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	**28**	**28**	**31**	**31**
NKT 2011.CXC.törvény 6. melléklet Habilitációs, rehabilitációs óra	**3**	**3**	**4**	**4**
Tervezett további időkeret (tanulószoba)	**13**	**13**	**13**	**13**
Tervezett további időkeret (fejlesztő órák, szakkör)	**7**	**7**	**8**	**8**
Engedélyezett összes óraszám	**51**	**51**	**56**	**56**

A szabadon tervezhető órák felhasználása:

5. évfolyam 1 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz, 1 óra az életvitel tantárgyhoz,
6. évfolyamon 1 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz, 1 óra az életvitel tantárgyhoz,
7. évfolyamon1 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz, 1 óra a matematika tantárgyhoz,
8. évfolyamon 1 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz, 1 óra az életvitel tantárgyhoz került.

Tantárgyak heti óraszámai a NAT alapján az enyhén értelmi fogyatékos tanulók felső tagozata (5-8. évfolyam) számára 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben

Tantárgyak	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
	Heti óraszám		**Heti óraszám**	
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	4+1	4+1
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	1
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természettudomány	2	3	5	5
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30
NKT 2011.CXC.törvény 6. melléklet Habilitációs, rehabilitációs óra	3	3	4	4
Tervezett további időkeret	15	15	15	15
Tervezett további időkeret (fejlesztő órák, szakkör)	5	5	6	6
Engedélyezett összes óraszám	51	51	55	55

Szabadon tervezhető órák felhasználása:

5-8. évfolyamon magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz 1-1 óra.

5-8. évfolyamon technika és tervezés tantárgyhoz 1-1 óra.

3.2.4 Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók: fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

A nevelésoktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	alsó tagozat				felső tagozat			
		Heti óraszám							
	Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	5	5	3	3	3	3
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	3	3
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	2	2
	Játékra nevelés	2	2	4	4				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	5	5						
	Életvitel és gyakorlat			2	3	6	6	7	7
Természeti környezet	Környezetismeret					1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	3	3
	Ábrázolás alakítás	3	3	2	2	3	3	3	3
Informatika	Információs							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5

Összesen	25	25	25	26	28	28	31	31

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók integráltan tanulnak enyhe értelmi fogyatékos társaikkal. A számukra előírt tantervet az enyhe értelmi fogyatékos tantervbe építve sajátítják el, mely egyénre szabottan, tantárgyakra lebontva a tanmenetekben található. Minden egyéb foglalkozás óraszáma megegyezik az enyhe értelmi fogyatékos tanterv szerint tanuló gyerekekével.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók külön csoportban való oktatása során a tantervi óraszámok a következőképpen módosulnak:

Az első és második évfolyamon a kommunikációból 1 óra, a játékra nevelésből 2 óra , tehát összesen 3 óra az önkiszolgálás tantárgyhoz kerültek át.

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok értelmileg akadályozott diagnózisú tanulóknál 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben

Műveltségi terület	Tantárgy	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	**Kommunikáció**	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	**Számolás-mérés**	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	**Állampolgári**	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret							1	
	Etika								1
Természettudomány és földrajz	**Környezetismeret**	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	**Ének-zene**	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	**Digitális kultúra**							1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	**Mozgásnevelés**	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés							5	5
	Osztályfőnöki	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	**Önkiszolgálás**	2+2	2+2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2+1	2+3	2+3	3+2	3+2
	Játékra nevelés	2	2	2+2	2+2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		**2**	**2**	**2**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**
Összesen		**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

Szabadon tervezhető órák felhasználása:

- 1-2. évfolyamon önkiszolgálás tantágyhoz 2-2- óra.
- 3-4. évfolyamon játékra nevelés tantárgyhoz 2-2 óra.
- 4. évfolyamon életvitel és gyakorlat tantárgyhoz 1 óra.
- 5-6. évfolyamon életvitel és gyakorlat tantárgyhoz 3-3 óra.
- 7-8. évfolyamon életvitel és gyakorlat tantárgyhoz 2-2 óra.

3.2.5 _____ Óraterv az autista tanulók számára 1-4. évfolyam

Óraterv				
Tantárgyak	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6+1	6+1
Idegen nyelvek	-	-	-	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret (beépítve a tantárgyak rendszerébe, a + jel után látható)	**2**	**2**	**3**	**3**
Rendelkezésre álló órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**
NKT 2011.CXC.törvény 6. melléklet Habilitációs, rehabilitációs óra	**10**	**10**	**10**	**11**
Tervezett további időkeret (napközi)	**15**	**15**	**15**	**15**
Tervezett további időkeret (további fejlesztés)	**2**	**2**	**2**	**2**
Engedélyezett összes óraszám	**52**	**52**	**52**	**55**

Első és másodikévfolyamon a szabadon felhasználható órák a környezetismeret és a technika, életvitel és gyakorlat tantárgyaknál kerültek felhasználásra. harmadikés negyedik évfolyamon magyar nyelv és irodalom és környezetismeret, technika, életvitel és gyakorlat tantárgyaknál került felhasználásra.

Óraszámok az ép értelmű autizmus spektrum diagnózisú tanulóknál 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben

Heti óraszám/évfolyam	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**
Magyar nyelv és irodalom	7 +1	7 +1	5	5
Matematika	4	4	4	4
Történelem				-
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-
Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1
Első élő idegen nyelv				2
Fizika	-	-	-	-
Kémia	-	-	-	-
Biológia	-	-	-	-
Természettudomány	-	-	-	-
Környezetismeret		-	1 + 1	1 + 1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Hon-és népismeret	-	-	-	-
Dráma és színház	-	-	-	-
Osztályfőnöki	-	-	-	-
Összesen	**22**	**22**	**22**	**23**
Kötelező óraszám	22	22	22	23
Szabadon tervezhető (+ jellel jelölve)	2	2	2	2
Maximális órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**
Rendelkezésre álló órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**
NKT 2011.CXC.törvény 6. melléklet Habilitációs, rehabilitációs óra	**10**	**10**	**10**	**11**
Tervezett további időkeret (egyéb: napközi, szakkör)	**15**	**15**	**15**	**15**
Tervezett további időkeret (egyéb, további fejlesztés)	**3**	**3**	**3**	**4**
Engedélyezett összes óraszám (KNT 6. melléklet)	**52**	**52**	**52**	**55**

Szabadon tervezhető órák felhasználása:

1-2. évfolyamon magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz 1-1 óra.
3-4. évfolyamon környezetismeret tantárgyhoz 1-1 óra.
1-4. évfolyamon technika és tervezés tantárgyhoz 1-1. óra

3.3 A magasabb évfolyamba évfolyamra lépés feltételei (enyhe értelmi fogyatékos és autista tanulóknál)

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha a meghatározott minimális követelményeket az

adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette.

- A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A 2-8. évfolyamon minden tantárgyból az "elégséges" év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulóknak a továbbhaladáshoz.

- Ha a tanuló a 2.-8. tanév végén egy vagy két tantárgyból kapott "elégtelen" osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.
- Amennyiben a tanuló kettőnél több tantárgyból kap elégtelen osztályzatot, a tantestület határoz arról, hogy javítóvizsgát tehet-e, vagy az évfolyamot ismétli meg.
- A tanuló idegen nyelvből sem évfolyamismétlésre, sem javítóvizsgára nem utalható.
- Más esetekben a magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulóknak osztályozó vizsgát kell tennie ha:

az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól

az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse

egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott

tantárgyanként az éves óraszám 30 %-ánál többet mulasztott magántanuló volt

A 250 óránál többet mulasztott tanulók és magántanulók esetében az osztályozó vizsga tantárgyai a következők:

1-4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret,

5-6. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, természetismeret, földrajz,

7-8. évfolyam:, magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, fizika, biológia, kémia, földrajz, informatika

Az első évfolyamon a Köznevelési törvény előírásának megfelelően a tanuló csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre a szülő beleegyezése nélkül, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni. Az első évfolyamot - amennyiben a szülő ezt kéri- a tanuló megismételheti.

3.4 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái *Értékelés az 1-4. évfolyamon*

Az 1-4. évfolyamon a törvényi szabályozásnak megfelelően alkalmazzuk a szöveges és az érdemjeggyel történő értékelést.

Tanulásban akadályozott tanulóknál:

1. és a 2. évfolyam félévének végén szövegesen értékelünk,
2. évfolyamtól 8. évfolyamig érdemjeggyel történik az értékelés Értelmileg akadályozott tanulóknál:

1 - 4. évfolyamig szövegesen értékelünk

5-8. évfolyamig érdemjeggyel

Mindkét fogyatékossági típusnál az etika/ hit-és erkölcstan tantárgy értékelésénél a részt vett bejegyzésnek kell szerepelnie. Semmilyen dokumentumból nem derülhet ki, hogy melyik foglalkozáson vett részt a tanuló.

Az értékelés tartalmi szempontjai Magatartás szabálykövetés a tanórákon, foglalkozásokon, szünetekben, szabadidőben a tanuló viszonya társaihoz, a felnőttekhez

a tanuló viszonya tárgyi környezetéhez

A Házirend betartása

Szorgalom

képességei szerinti részvétel a tanulási tevékenységben a feladattudat fejlettsége gyűjtőmunka, igyekezet

Tantárgyi teljesítmények

a helyi tanterv követelményeinek való megfelelés

fejlődés, illetve fejlettség az alapvető készségekben és képességekben, valamint önmagához mérten

A magatartás és a szorgalom értékelése

A tanulók magatartását és szorgalmát havonta értékeljük. Az értékelést bejegyezzük a naplóba, valamint a tájékoztató füzetbe.

A **magatartás** értékelésére havonta, valamint félévkor és tanév végén egyaránt a következő minősítéseket használjuk:

példás

jó

változó

rossz

A **szorgalom** értékelésére havonta, valamint félévkor és tanév végén egyaránt a következő minősítéseket használjuk:

példás

jó

változó

hanyag

3.4.1 A tantárgyi teljesítmény szöveges értékelésének írásbeli módjai

Szövegesen kell értékelni azokat a tanulókat, akiket a Szakértői bizottság a tantárgy értékelése alól felmentett, az értékelésnek ebben az esetben is folyamatosnak kell lennie.

Írásbeli munkák értékelése

Kisebb felmérések, órai munkák értékelése (különösen összevont tanulócsoport esetén) történhet önellenőrzéssel, tanulók egymás ellenőrzésével.

Az írásbeli munkák ellenőrzésekor, j avításakor konkrét értékelés kerül a tanuló füzetébe, feladatlapjára.

A témazáró felmérések értékelése

Első évfolyamon és második osztály első félévében a felmérések megoldását a feladatlapra írt szöveggel értékeljük, alkalmazva az alább felsorolt szöveges minősítést.

kiválóan teljesített jól

teljesített

megfelelően

teljesített

felzárkóztatásra

szorul

A második évfolyam második félévétől kezdődően kerül bevezetésre az érdemjeggyel történő

értékelés. Az írásbeli munkák, különös tekintettel a témazáró, illetve az egyes szakaszt (félév, tanév vége) lezáró felméréseknél alkalmazandó értékelés:

0 - 40 % elégtelen 41

- 50 % elégséges 51
- 70 % közepes

71 - 85 % jó 86 -

100 % jeles

Szöveges értékelések a tanév közben

1. évfolyamon az előkészítő időszak végén, 2. évfolyamon az év eleji ismétlés után szempontsor alapján, szabadon fogalmazott szöveggel értékeljük a tanulók teljesítményét.

Félévi értékelés

1-2. évfolyamon félévkor szöveges minősítéseket alkalmazzuk, és azokat értékelőlapokkal egészítjük ki.

Az értékelőlapok a tanuló tevékenységére vonatkozó állításokat tartalmaznak. A különböző szintek jelölésén túl lehetőséget adnak további, személyre szóló megjegyzések megfogalmazására is, melyek a fejlődésre utalnak, vagy a javítás konkrét lehetőségeit is tartalmazzák.

Az 1-2. évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét a következő minősítésekkel értékeljük:

kiválóan teljesített

jól teljesített

megfelelően teljesített

felzárkóztatásra szorul

A minősítés:

kiválóan teljesített, ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását alkalmazni képes

jól teljesített, ha a tanuló kevés hibával elsajátította a helyi tanterv követelményeit; kisebb bizonytalansággal képes alkalmazni tudását

megfelelően teljesített, ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit pontatlanul, hiányosan teljesíti; segítséggel képes alkalmazni tudását

felzárkóztatásra szorul, ha a tanuló a helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem teljesítette hiánytalanul, állandó ráfigyelést, segítséget igényel

3-4. évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét valamennyi tantárgyból - beleértve a készségtárgyakat is - osztályzattal minősítjük.

Azokban a tanulócsoportokban, amelyeknél új, belépő tantárgyak jelennek meg nem értékelünk, a tantárgy „részt vett” bejegyzést kap.

Értékelés a tanév végén

Az 1. évfolyamon tanév végén a tanulók teljesítményét szöveggel értékeljük. A rendelkezésre álló mondatok szükség szerint átfogalmazhatók, kiegészíthetők.

A 2-4. évfolyamon tanév végén a tanulók teljesítményét osztályzatokkal minősítjük.

Érdemjegyek alkalmazása

A 2. évfolyam első félévében szöveges értékelést a 2. évfolyam második félévétől a tanulók teljesítményének értékelése érdemjegyekkel történik.

Az érdemjegyeket a naplóba és a tájékoztató füzetbe, ellenőrzőbe egyaránt bejegyzi a pedagógus.

A naplóban legalább három érdemjegy adása szükséges az osztályzáshoz, de lehetőség szerint minimum havonta egy érdemjegy adása a megfelelő.

3.4.2 Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók értékelése

Legfontosabb szempont a tanulók önmagukhoz mért fejlődése. Az értékelés legyen:

reális, vegye alapul a fejlődés ütemét és az egészségi állapot tényét, folyamatában szemlélje a haladást, illetve az elakadást,

többoldalú, így team (a gyerekkel foglakozó szakemberek) megbeszélés előzze meg, szülővel való konzultációra épüljön.

1-4. évfolyamon szövegesen értékeljük a tanulókat, alkalmazva az enyhén sérülteknél (1-2. évfolyam) leírtakat

5-8. évfolyamig az értékelés érdemjeggyel történik.

A készségtárgyak követelményrendszerét alkalmazzuk az értelmileg akadályozott tanulóknál is. Az egyéb tantárgyak követelményeit együtt teljesítik enyhe társaikkal, saját tantervük teljesítése a pedagógus által megírt külön tervezet alapján történik, melyet külön haladási naplóban rögzítenek a pedagógusok.

Az értékelés tartalmi elemei, formái a fenti kikötésekkel az enyhén sérülteknél leírtak szerint alkalmazandó.

3.5A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

Az 1. évfolyamon a tanuló akkor nem léphet magasabb évfolyamba, ha a tanév folyamán 250 óránál többet mulasztott, vagy a szülő kérésére.

2-8. évfolyamon a tanuló magasabb évfolyamba léphet, ha a követelményeket minden tárgyból teljesítette a tanév végére.

A követelmények teljesítését a tanulók évközi tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A továbbhaladáshoz a 2-8. évfolyamon év végére az elégséges osztályzatot kell elérni minden tantárgyból.

Osztályozó vizsga

A 2-8. évfolyamon a magasabb évfolyamba történő lépéshez a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak minden tantárgyból - kivéve a készségtárgyak - osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól, magántanuló,

a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen meghaladja a kétszázötven tanítási órát,

egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.

A tanuló osztályozó vizsgát tehet, ha engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget.

A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

A vizsgázó pótló vizsgát tehet az igazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.
A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola igazgatója készíti elő. Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére, az igazgató engedélye alapján

a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni,

a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,

a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli és szóbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani.

Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottsági szakvéleménnyel megalapozott kérésére, az igazgató engedélye alapján

a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,

a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teheti le.

Ha a tanuló 2-8. évfolyamon, tanév végén három tantárgyból nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, elégtelen osztályzatot kapott, évfolyamot ismételni köteles.

Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától.

A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

XI. SIMON ANTAL TAGINTÉZMÉNYPEDAGÓGIAI PROGRAMJA

1. Nevelési program

A pedagógiai munka alapelvei

A sajátos nevelési igényű tanulóink nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a Nat-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez. Ennek során tanulóink lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva szervezzük meg nevelő-oktató munkánkat. Iskolánk segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg segíti tanulóinkat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve.

A fejlesztő iskolai tanulói a súlyos, halmozott fogyatékossággal élő tanulók, jellemezheti őket:

- jelentősen átlag alatti intellektuális teljesítmény,
- gyakran súlyos, agyi eredetű mozgáskorlátozottság,
- az adaptív működés károsodása,
- kommunikációs zavar.

A pedagógiai munka alapelvei, értékei

Magyarország Alaptörvénye, a nemzeti köznevelésről szóló törvény, a Nemzeti Alaptanterv és az Irányelvek szellemében a nevelő-oktató munkánkat a következő alapelvek és célok határozzák meg.

A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei közül, intézményünk számára a legfontosabb a gyermekközpontúság és az elfogadás: a gyermek sajátosságait figyelembe véve a tanuló autonómiájának tiszteletben tartása, képességeinek, akadályozottságának ismeretében teljes személyiségének elfogadása.

Alapelveink:

- nyugodt, bizalmas, szeretetteljes, elfogadó légkör kialakítása, mely a fejlesztőmunka, és habilitációs/rehabilitációs folyamatok alapfeltétele;

- személyre szabottság, egyéni bánásmód, differenciáltság. A pedagógiai sokszínűség megengedhető, amely feltételezi nevelő-oktató program, a helyi tanterv, a tankönyv, a taneszköz, a pedagógus-továbbképzést összehangoltságát. Így a tanulók képességüknek megfelelő ütemű nevelésben-oktatásban vehetnek részt, megvalósítva a komplex személyiségfejlesztést;
- szakmai alázat és igényesség
- gyógypedagógusi, etikai alapelvek: a gyógypedagógus tiszteletben tartja minden ember méltóságát és önrendelkezési jogát, előítélet, hátrányos megkülönböztetés nélkül végzi munkáját. Kommunikáció és interakció elve: A nevelési folyamat kölcsönös párbeszéden alapuló interperszonális kapcsolatként épül fel, intenzív testi kontaktuson keresztül a kommunikatív szituációkra építve lehetségesek.

A pedagógiai munka értékei, céljai

Az emberi létről és a fogyatékos létről vallott filozófiánk

„Egymás kölcsönös tisztelete nélkül nincs ép társadalom, se kicsi, se nagy.

A gyermekek abban a küldetésben születnek, hogy a közös szépség egy-egy darabját közénk elhozva, a maguk hozzájárulásával újjáteremtsék az emberiséget.

Ezzel a teremtő erővel mindegyikük rendelkezik, akkor is, ha fél keze van, vagy egy se, ha vak, ha béna, ha mongoloid, vagy ha süketnéma.

Nincs szebb, felemelőbb, nemesebb feladat, mint az ő újjászülető munkájukban segédkezni, és igen nagy megtiszteltetés, ha engedik...”

(Kokas Klára)

Első és legfontosabb axiómaként megállapítjuk, hogy az ember alapvető értékét csak egy dolog adhatja meg: *az emberi lét maga.* Akik csak felszínesen ismerik a sérültek társadalmát, azok hajlamosak arra, hogy utilitarista szemszögből vizsgálják helyzetüket. Azonban az érintett szülők, és a sérültekkel foglalkozó szakemberek tudják, hogy a sérült ember is vágyódik a szeretetre, a boldogság után. A szeretet, a boldogság utáni vágyat egy értelmi fejlődésben bekövetkezett akadályozottság, vagy testi, érzékszervi defektus nem tudja eltörölni. Ez megmarad tulajdonuknak ugyanúgy, amint ez minden ember tulajdonsága.

A sérült ember jogai az emberi jogokban érhetők tetten. A fogyatékos ember a társadalom egyenrangú tagja, ahol a többségnek meg kell teremteni azokat a feltételeket, körülményeket, hogy a sérült ember *emberhez méltó* életet éljen. A XXI. század társadalmában is elvitathatatlan joguk van a fogyatékosoknak az emberhez méltó élethez, amely életet nemcsak a jelen, hanem a jövő számára is el kell ismerni.

Az emberi létezés minden ember szubjektív átélésén keresztül nyeri el értelmét. Ezért az emberi élet minden ember számára abszolút értéket jelent, ami kizárja a különböző emberi életek egymással történő szembeállítását. Így tehát minden fogyatékos egyszeri és megismételhetetlen individuum. A sérült ember legfontosabb tulajdonsága tehát az *ember mivolta*, s nem a hiány, ami a testi, érzékszervi, értelmi vagy egyéb területet érint.

A nevelhetőség és a nevelési folyamatban történő személyiség megnyilvánulása az ember legáltalánosabb tulajdonsága. A nevelhetőség sérült biológiai feltételei nem indokolhatják még a legsúlyosabb fogyatékosság esetén sem a nevelés megtagadását.

A sérült embertársaink hozzátartoznak társadalmunkhoz. Létük kihívás a többség számára, esély és lehetőség a humanista értékek gyakorlására. A sérültekkel való együttélés folyamán az épek társadalma tanulhat elfogadást, másság tiszteletét, empátiát, szolidaritást, segítségnyújtást, teherviselést, toleranciát. Ezen alapvető értékek nélkül egyetlen társadalom sem mondhatja magát *emberi* társadalomnak.

Nevelő-oktató munkánk során tanulóink számára olyan életmintát és hétköznapi feltételeket teszünk lehetővé, amelyek a társadalom megszokott feltételeinek és életmódjának a lehető legnagyobb mértékben megfelelnek. A *normalizáció* ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy olyan tapasztalatokat közvetítsünk, amelyek az életciklus - adott fizikai és mentális állapotához képest - megközelítőleg egészséges fejlődésének felel meg. Így védett biztonságos gyermekkort, azokkal a fejlődési lépcsőkkel, amelyek a kisgyermekkornak megfelelnek, iskoláskort, amely a környezet megismerését, kommunikáció fejlesztését, a képességek fejlődését és a tapasztalatok szerzését szolgálja. Ifjúkort, amely felkészít a felnőtt életre és az abban rejlő lehetőségekre.

- lehetőségek alapján kibontakozni hagyó nevelés-oktatás
- lemorzsolódási veszély csökkentése, elkerülése
- támaszkodni kell a tanulók pozitív tulajdonságaira, érzelmi kötődéseik gazdagságára
- a képességelőnyöknek valamennyi nevelési helyzetben való érvényesítése
- a nevelői hatások egységének az elve
- az aktivitás elve

Összességében ez a normalizációs szemlélet azt jelenti, hogy tanulóink életkörülményeit, a velük való bánásmódot közelítjük a lehető legnormálisabbá. Ezáltal a nevelésünk-oktatásunk végső célja annak a megkísérlése, hogy az állapotukhoz mérten a lehető legoptimálisabb társadalmi integrációt elérjük. Mindez természetesen az akadályozottság súlyosságának mértékétől függ.

Az intézmény általános célkitűzéseit meghatározza a fogyatékos gyermekek különleges gondozási és nevelési-oktatási igénye, a biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonságok együttese, amely az életkori sajátosságokhoz hasonlóan a gyermekek nevelhetőségének, oktathatóságának jellegzetes különbségeit fejezi ki. Az intézményi nevelés-oktatás legfőbb célja gyermekeink képességeinek kibontása, mind teljesebb beillesztése a társadalomba, ennek érdekében hiányosságaik lehetőséghez mért kompenzálása, képességeik, készségeik és ismereteik optimális fejlesztése a nevelési-oktatási folyamat során, miközben biztosítjuk számukra a gyermeki lét örömeit, és a mind teljesebb emberi életre való felkészülés lehetőségét.

Célok, feladatok

- A sérült funkciók javítása érdekében a gyermek képesség-fejlesztése a kötelező egészségügyi célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások keretében, a tanulók egyéni fejlődési igényei és megfelelő szintű képességek, készségek kialakítása, szükségletei szerint.
- A gyermekek megismerése, képességeik feltérképezése.
- Környezetükkel való együttműködés kialakítása.
- Az általános műveltség megalapozása az életkor, a tanulási akadályozottság, a fejlettség figyelembe vételével.
- Az egyéni adottsághoz mért ismeretközvetítés, minden gyermeknél a legközelebbi fejlődési zóna elérésére való törekvés.

- A tanulók jól működő képességeinek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismerése, önbecsülésük erősítése.
- Valamennyi tanuló képességeinek reális feltérképezése.
- Az önálló tanulás képességének kialakítása, fejlesztése.
- Egyénre szabott tanulási módszerek és technikák kiépítése a tanulóknál.
- Testi és lelki egészség megóvása, állóképesség, erőnlét fejlesztése:
- Rendszeres testmozgás iránti igény felkeltése és fenntartása.
- A lelki egészség megóvását elősegítő pedagógiai eljárások tervszerű, tudatos alkalmazása.
- Alapvető tanulási képességek fejlesztése, az ismeretek megszerzése a továbbtanulás érdekében. Továbbfejleszthető, továbbépíthető tudás nyújtása az egyéni adottságokhoz, a sérüléshez viszonyítottan, felkészítés a továbbtanulásra, a szakmaszerzésre.
- A reális tervek kialakítása.
- Önálló vagy minél kevesebb segítséget igénylő életmód kialakítására nevelés.
- Kitartó munka vállalása, illetve a monotónia tűrésének kialakítása.
- Állóképesség, kitartás, akaraterő fejlesztése. A rendszeres és állandó munkavégzés iránti igény felébresztése.
- A magántulajdon tiszteletének tudatosítása.
- A gyermekek szociális képességeinek, viselkedésének, magatartásának formálása a teljesebb társadalmi beilleszkedés érdekében.
- A szabadidő hasznos eltöltésére, a társadalom nyújtotta lehetőségek felismerésére és felhasználására való nevelés.
- Az általános emberi értékek megismertetése, elfogadtatása, azonosulás a fejlettségnek megfelelően. A szokások, hagyományok megismertetése, elfogadtatása a tanulókkal, más értékek tiszteletére nevelés, az erkölcsös viselkedés, önzetlenség, szeretet, segítőkészség, szorgalom, rend megkövetelése.
- Az élő és az épített környezetünk értékeinek felismertetése, védő-óvó cselekedet, viselkedés kialakítása. A népcsoport, a gyökerek elfogadása szégyen nélkül.
- Az értékek felismerésére, óvására nevelés.

Célok, feladatok az autizmus spektrumzavarral élő tanulók esetében

- Szűkebb-tágabb környezetbe való beilleszkedés elősegítése a megfelelő viselkedési minták beépítése révén
- Életminőség javításához hozzájáruló ismeretek oktatása
- Mások segítségére minél kevésbé szoruló, független emberként tapasztalhassák meg magukat
- Szociális, kommunikációs, kognitív funkciók hiányának kompenzálása autizmus specifikus módszerekkel
- Önállósági, önellátási, szabadidős készségek fejlesztése
- Környezet adaptálása, bejósolhatóvá tétele
- Vizuálisan segített kommunikáció rendszer kialakítása
- Fejlesztési területek: szociális és kommunikációs (verbális és non-verbális) készségek, érzelemtanulás, tájékozódás, önkiszolgálás, munkavégzés, kognitív és akadémikus készségek, mozgás.

Fejlesztő iskolára jellemző speciális célok, feladatok:

A súlyos, halmozott fogyatékossággal élő gyermekeknél a fejlesztő iskolai oktatás során speciális,

egyéni képességekhez igazodó fejlesztéssel, kommunikatív-partneri kapcsolatban, a jó testi-lelki közérzet kialakulásának elősegítésével, a szűkebb-tágabb környezet megismertetésével, önmaga autonóm személyként való megtapasztaltatásával, hiányzó kommunikációs készségek kompenzálásának segítésével a kiszolgáltatottság mértékének csökkentése, az emberhez méltó élet lehetőségének megteremtése.

- Egyénre szabott fejlesztéssel a sérült funkciók fejlesztése egyéni lehetőségek szerint
- Szűkebb-tágabb környezet megtapasztaltatása, elemi szintű ismeretek elsajátítása
- Mozgásállapotuk javítása, állapotromlás megakadályozása
- Interperszonális kapcsolatok kialakítása, fenntartása
- Élmények nyújtásával annak elérése, hogy szívesen kapcsolódjanak be szabadidős és játék tevékenységekbe
- Információs és kommunikációs kultúra fejlesztése: A hiányzó kommunikációs készségek kompenzálására alkalmazott alternatív és augmentatív kommunikáció segítségével a mindennapos helyzetekben való eligazodás támogatása, a személyi függetlenség és a lehetőség szerinti legnagyobb önállóság biztosítása.
- Kommunikáció és szociális interakció: A másik ember megértésének és önmaguk kifejezésének kölcsönös egymásra épülő fejlesztése. A kultúra alapvető fontosságú értékeinek számukra lehetséges közelségbe hozható részeinek megismertetése.
- Énkép, önismeret kialakítása; önmaga egyedi, autonóm személy
- Testi-lelki egészség kialakítása
- Önálló döntéshozatal lehetőségének biztosítása

Kommunikáció fejlesztése a fejlesztő iskolában

A kommunikációs fejlesztés elsődleges célja a gyermekek és környezetük közötti kapcsolat kialakítása, kommunikációs lehetőségek alapfeltételeinek megteremtése, önálló kommunikációs repertoárt kiépítése.

Feladatai:

- bármely tanulói megnyilvánulás értelmes közlésként való értelmezése és annak testi kommunikációval történő megválaszolása,
- a tanulók és a nevelők közötti bizalom, bensőséges légkör kialakítása, a kommunikáció iránti igény felkeltése és megerősítése,
- a tanulók szükségleteinek kommunikációval kísért kielégítése, a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése,
- az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapi rutin helyzetekben való tájékozódás elősegítése, a választás lehetőségének felkínálása, az igen-nem elkülönítése és alkalmazása,
- a nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, ezzel a valóság nyelvi birtokbavételének, a beszélt és írott kommunikációs formák elsajátításának előkészítése,
- alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása, a kommunikációs eszköztár egyénre szabott kiválasztása,
- a tanulók egymás közötti kommunikációjának ösztönzése, cselekvéseik egymás számára is értelmezhetővé és hozzáférhetővé tétele,
- a tágabb környezetben való kommunikáció megtanulása, nagyobb önállóság, a szélesebb közösség életében való részvétel lehetőségének megteremtése.

Mozgásnevelés a fejlesztő iskolában

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók többsége, túlnyomó részben a központi idegrendszer

sérülése következtében mozgáskorlátozott is.

A mozgásnevelés célja a mozgás-szervrendszer optimális működésének biztosítása, a károsodott tartási- és mozgásfunkciók korrekciója, kompenzációja, az állapotromlás megelőzése, a testséma kialakulásának elősegítése, a tevékenységek motoros feltételeinek kialakítása, a mozgás örömének átélése, az önálló cselekvés ösztönzése.

Feladatai:

- a testséma kialakítása, a mozgás örömének átélése, az önálló cselekvés ösztönzése,
- a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása,
- deformitások, kontraktúrák megelőzése, korrekciója - mozgásterjedelem fenntartása, tónus normalizálása,
- helytelen testtartás és testhelyzet megszűntetése, kóros mozgásminták gátlása,
- a mozgásfejlődés elősegítése a fiziológiás mozgássor szem előtt tartásával,
- szem-kéz koordináció, kézhasználat, manipuláció motoros feltételeinek kialakítása, javítása, fejlesztése,
- a kommunikáció motoros feltételeinek kialakítása, javítása, fejlesztése,
- mozgásélmény szerzése alternatív közegben.

A pedagógiai munka feladatai, eszközei, eljárásai

A nevelés-oktatás eljárásrendszerén elsődlegesen az alkalmazott módszerek körét értjük.

Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

- A módszert mindenkor a pedagógiai célhoz, a tartalomhoz igazítjuk.
- A módszer megválasztása igazodik a tanuló fejlettségéhez, állapotához, szükségletéhez, és minden esetben törekszik a tanulóközpontú módszertan alkalmazására.
- Figyelembe vesszük a tanuló életkori sajátosságait, előzetes tudását, norma és szokásrendjét, kultúráját.
- Módszereinket az adott helyzethez, szituációhoz igazítjuk, élünk a korszerű lehetőségekkel.
- A módszerek kiválasztásában figyelembe vesszük a tanulók sajátos nevelési igényét. Kiemelt szerepe van a tapasztalatszerzésnek, a cselekvésből kiinduló gondolkodásnak, a követendő mintaadásnak, a modellnyújtásnak, a gyakorlásnak, a megerősítésnek, a szerepjátékoknak, a fejlesztő beszélgetéseknek, problémaközpontú tanításnak a tanítástanulás, a nevelés egész folyamatában.
- Fontos a szabályok, a szokások követése, gyakorlása, az önállóság kialakítása, az egészséges életmód szokásrendszerének, és az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlása, az alkotóképesség kibontakoztatása, az egymástól tanulás elsajátítása.
- Személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárásokat, módszereket alkalmazunk, a környezetet, eszközöket folyamatosan a gyermeki igényekhez, a fejlődés előmozdításához adaptáljuk.

<u>Beszédjavító tagozat</u>

A fejlesztés alapelvei

- törekedni kell a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára
- a személyiség és a beszédműködés kölcsönhatására, összefüggésrendszerére
- sokoldalú percepciós fejlesztés (taktilis, kinesztetikus, auditív, vizuális, beszédmotoros)
- transzferhatások tudatos kihasználása

- egyéni és csoportos foglalkozások alkalmazására
- a szekundér tünetek megelőzése, csökkentése

A tartalmi fejlesztés kiemelt területei:

- az anyanyelvi fejlesztés az oktatás-nevelés minden színterén központi szerepet játszik
- az olvasás-írás előkészítésére hosszabb időtartammal
- anyanyelvi fejlesztésben hosszabb gyakorlási idő szükséges
- az olvasás elsajátítása hangoztató-elemző módszerrel történik (diszlexia prevenció)
- a diszkalkulia prevenció és rehabilitáció a matematikai szókincs kialakítását, az alapműveletek készségszintre történő fejlesztését - eszközhasználattal, és hosszabb gyakorlási idő biztosításával - igyekszik megvalósítani

A képzés rendje, a kötelező logopédiai rehabilitáció összhangja:

- A beszédjavító tagozat az általános iskola 1-8. évfolyamon működik, szükség esetén az első évfolyam két tanévnyi időtartam biztosításával.
- A logopédiai rehabilitáció az oktatás-nevelés szerves része.
- A komplex művészeti nevelés, és a nem kötelező, választható foglalkozásokon végzett tevékenységi formák (báb-, tánc-, mozgás terápiák, művészetterápiák stb.) is a rehabilitációt és a visszaintegrálást szolgálják.

A fejlesztés célja

Az időleges szegregált nevelés-oktatás után a mielőbbi visszaintegrálás a lakóhely szerinti általános iskolába. A szegregált oktatási forma átmeneti, függ a terápiás munka eredményességétől, a család helyzetétől és a terápiás együttműködéstől befolyásolt gyakorlattól. Arra kell törekedni, hogy az intenzív pedagógiai és orvosi rehabilitáció után, az esetlegesen fennmaradó maradványtünetek a logopédiai szakszolgálatok keretében biztosítva legyenek.

Iskolánk nevelő-oktató munkája

<u>Beszédjavító tagozat</u>

A nevelő-oktató munka feladatai a beszédjavítóban:

- a kommunikációs szándék és készség tudatos megvalósítására való nevelés
- viselkedésterápiák
- autizmus specifikus megsegítés
- az értő olvasás-írás készség kialakítása
- téri tájékozódás kialakítása
- testséma fejlesztése
- téri- és idői relációk tudatosítása
- vizuomotoros koordináció fejlesztése
- szerialitás fejlesztése
- analízis-szintézis fejlesztése (vizuális, akusztikus és beszédmotoros területen)
- az olvasás-írás tanítása (szükség esetén újratanítás)
- kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy során (gépírás, szövegszerkesztés, helyesírás ellenőrzés)
- folyamatos nyelvi fejlesztés
- beszédészlelés- és beszédmegértési folyamat fejlesztése
- nagy- és finommozgás javítása

- matematikai szimbólumok felismerésének fejlesztése
- sor- és szabályalkotás, téri- és síkbeli viszonyok érzékeltetése
- emlékezet és figyelem fejlesztése
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerrel (auditív irányultságú)

A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs munkában a beszédjavító tagozaton az alábbi tevékenységformák valósulhatnak meg:

- logopédiai egyéni- és csoportos terápia
- diszlexia prevenció, reedukáció
- diszkalkulia terápia
- kommunikációs tréningek
- autizmus specifikus megsegítés
- báb-terápia
- drámaterápiás foglalkozások
- pszichológiai ellátás
- mozgásterápiák
- állatasszisztált terápiák
- relaxációs tréningek
- úszás

Fejlesztő iskolai oktatás tervezése, szervezése

Intézményünkben a fejlesztő iskolai oktatás a tanév rendjét követi. A csoportok maximális létszáma 6 fő. A heti fejlesztő foglalkozások száma: 20 óra, mely teljes egészében egészségügyi és pedagógiai tevékenységnek minősül.

A csoportalakítás szempontjai lehetnek: életkor, fogyatékosság, fejlettségi szint. A fejlesztés az éves munkaterv és az egyéni fejlesztési tervek alapján történik.

Az éves tervezés

A fejlesztő iskolai oktatás a Fejlesztő Iskolai Rehabilitációs Pedagógiai Program és az éves munkaterv alapján történik. Az éves munkaterv tartalmazza a csoport tanév rendjéhez igazodó tevékenységeit, valamint a fejlesztő iskolai oktatás tartalmának tematikus tervezését, melyet negyedéves bontásban készítünk el a tanulók fejlődési üteméhez igazítva.

A csoportos foglalkozások szervezése

A gyermek egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámból milyen arányban vesz részt a csoportos foglalkozásban.

A csoportban végzett tevékenységek során megélhetik a közösséghez tartozás élményét, megtapasztalják a társakkal való együttműködést. A csoportos fejlesztés a szociális és érzelmi nevelés fontos színtere. Az egyéni fejlesztések során elsajátított képességek közösségi szituációban történő kipróbálását biztosítani kell.

Az egyéni foglalkozások szervezése

Az egyéni fejlesztő foglalkozások nyújtanak lehetőséget arra, hogy konduktív pedagógiai, speciális gyógypedagógiai és terápiás segítséget adjunk a tanulóknak a különböző képességterületeken. A terápiák alkalmazásának lehetősége a tanulók sajátos nevelési igényének, valamint a terápiás

ellátáshoz szükséges feltételek meglétének függvénye.

Az egyéni fejlesztési terv

A személyre szabott egyéni fejlesztési terveket a tanév 12. hetének végéig kell elkészíteni.

A gyermekek kiinduló állapotát pedagógiai véleményben rögzítjük. A 8-12 hét megfigyelés és a diagnosztikus felmérés eredményeként a gyógypedagógus és a mozgásfejlesztő szakember elkészíti az egyéni fejlesztési tervet, mely meghatározza a gyermek fejlesztésének súlypontjait, a rövid és hosszú távú célkitűzéseket. Az egyéni fejlesztési terv szoros összhangban áll a csoport számára kidolgozott éves és heti tervvel, csupán a módszerek, és eszközök tekintetében van eltérés.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának sajátosságai

A súlyosan és halmozottan fogyatékosok pedagógiája komplex személyiségorientált pedagógia, melyben a fejlesztés során a gyermekhez fűződő kapcsolat áll a középpontban. Fejlesztésük csak és kizárólag megfelelő kommunikatív partneri kapcsolatban valósítható meg. Elengedhetetlen feltétele az öröm és a jóérzés hangulata, az érzések megélése, az érzékszervi és testi élmények nyújtása.

A közös tanulási folyamaton keresztül válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése, melynek célja az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és a tevékenységek megvalósítása.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételei

- A tanulók legelemibb megnyilvánulásainak értelmes közlésként értelmezése.
- A tanuló és a gyógypedagógus közötti partneri kapcsolat kialakítása.
- A következetes együttműködés.
- A kommunikációs lehetőségek feltárása és kihasználása.
- Hétköznapi cselekvésekre alapozottság.
- Az alapszükségletek kielégítése is a tanulás része és színtere.

A súlyosan, halmozottan sérült tanulók tanulási folyamatának sajátosságai:

- Kötődés a tárgyi valósághoz.
- Cselekvéses tanulás, komplex kommunikációs megerősítéssel.
- A tevékenységek kis lépésekben történő elsajátítása.
- Egyéni, szükségletekhez igazított megsegítés, önállóságra ösztönzés.
- Gyenge tanulási motiváció erősítése, pozitív visszajelzés.

Tanulói személyiségfejlesztés

Beszédjavító tagozat

Személyiségfejlesztés

Intézményünk nevelő-oktató munkájának kiemelt feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

A személyiség fejlődését azzal segíthetjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezetet szervezünk a tanulók számára. Énképük és önismeretük gazdagodásához ezért olyan tanulási környezetet célszerű biztosítanunk, amely fokozza az őket körülvevő személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, illetve kialakítja bennük az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyságot. A Nemzeti alaptantervben megnevezett nevelési értékek abban az esetben

épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is aktív részeseivé válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának.

Ezen értékek súlypontjai a demokratizmus, a humanizmus, az egyéniség tisztelete és fejlődése, az alapvető közösségek (család, haza, Európa, a világ) együttműködésének kibontakoztatása, az egyes emberek esélyegyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia.

A személyiségfejlesztés kiemelkedő feladata, hogy a közös nemzeti értékeket szolgálja. Ezért fontos szerepet szánunk az ország és tágabb környezete, Európa és az Európai Unió megismerésének, a nemzeti hagyományoknak, valamint a nemzeti identitás fejlesztésének, melyben nagy jelentőséggel bír a sajátos nevelési igényű tanulók azonosságtudatának kibontakoztatása, ápolása. Meg kell ismerniük- nemzeti kultúránk mellett- a saját és más kisebbségek kultúráját is, mely a más kultúrák iránti nyitottságot, megértést szolgálja, valamint megbecsülésre nevel, és egyben elősegíti, hogy tanulóink diákként és majdan felnőttként is tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel, s magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

A személyiség komplex fejlesztése, az értelem kiművelése mellett a tanuló önmagához és különböző közösségekhez való viszonyának fejlesztése. Az egyéni tanulási útvonal a differenciált fejlesztés biztosítása.

Ahhoz, hogy tanulóink képesek legyenek énképükbe integrálni az újabb ismereteket, folyamatosan gondoskodnunk kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját nevelésük, személyes biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakításában. Ennek érdekében a Nemzeti alaptanterv műveltségi területein a nevelés és oktatás pedagógiai szervezését a tanuló ember szempontjából kell megközelítenünk, és törekednünk kell a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására.

Az iskola legfontosabb szociológiai funkcióit alapul véve, az iskolai személyiségfejlesztés nem más, mint "a társadalmi együttműködésben való részvétel, az érdekérvényesítés feltételrendszerének használata, a csoportokban való mozgás, a munkához, a művelődéshez, a kultúrához, a politikai intézményrendszerhez való viszony szempontjából" kialakított személyiségjellemzők formálása az iskolában, azaz, hogy milyen állampolgárokat nevel az iskola. (Falus, szerk. 1999. Didaktika 49. o.)

Fő feladat

A tanulás iránti motiváció fejlesztése

A tantárgyak közötti merev határrendszer csökkentésével komplex fejlesztés megvalósítása, oktatás és nevelés egységes feladatellátása

Tanítási tanulási folyamatban alkotó jellegű feladatok biztosítása

Személyiségfejlesztés lehetőségei, jellemzői:

Az iskola széles tevékenységkínálatával, változatos pedagógiai módszereivel, személyiségfejlesztő oktatásával az élményszerzés örömét szeretné megvalósítani.

A nevelőtestület vállalja a pedagógus hatékony modellközvetítő szerepét, mint a személyiségformálás egyik legfontosabb eszközét.

Az iskola nevelői tevékenységében törekszik a családi szocializációban megmutatkozó hiányok pótlására: a morális magatartás, a társas viselkedési normák elsajátítására, a viselkedési készlet gyarapítására, a segítő, a karitatív, egymást tisztelő, empátiás magatartás kiépítésére, az illemszabályok betartására.

Az intézményben folyó nevelés hangsúlyt fektet az önismeret-fejlesztésre (osztályfőnöki órák, iskolán kívüli lehetőségek formájában).

A különböző szakkörök működtetésével, a színvonalas iskolai ünnepélyekkel a tanórai tevékenységeken túl is lehetőség nyílik az intellektuális, esztétikai és érzelmi nevelés fejlesztésére.

A nevelőtestület minden területen fejleszti a hatékony kommunikációt, a véleményalkotást, a döntéshozatal, a problémamegoldás, a magabiztosság képességeinek gyakorlását (szóbeli feleletek, versenyek, beszélgetések, diák önkormányzati feladatok).

Nevelési programunk hazaszeretetre, a kulturális értékek megbecsülésére, értékóvó magatartásra, a természet megvédésére és még sok más értékre nevel (ünnepélyek, versenyek), fejleszti az önkormányzati és a közösségi érzést, a sportszellemet.

Nevelési rendszerünk - a gyermekvédelem lehetőségeivel is élve - pedagógiai módszereivel segíti a személyiségfejlődésben zavart szenvedő tanulókat.

A fentiek teljesülése érdekében a nevelési-oktatási folyamatunk arra irányul, hogy:

- széles teret adjon a színes, sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, a játéknak, a munkának, és ezek összhangjának,
- fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, erősítse akaratukat,
- segítse őket életmódjuk, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításában, saját jövőképük megfogalmazásában,
- nevelje őket hazaszeretetre, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartására, a hazai és egyetemes emberi kultúra kincseinek értékelésére.

Az iskola legfontosabb szociológiai funkciói összhangban állnak és meghatározzák a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat, melyek a következők:

- a társadalmi mobilitáshoz való hozzájárulás,
- a társadalmi egyenlőtlenségek alakításában betöltött funkció,
- munkaerőképző funkció,
- szociális funkció,
- személyiségfejlesztő funkció.

A személyiség komplex fejlesztésére csak úgy vállalkozhat az iskola, ha tervszerű, tudatos, végiggondolt nevelő és oktató munkát folytat.

Az iskola legfontosabb szociológiai funkciói összhangban állnak és meghatározzák a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai célokat, melyek a következők:

- a társadalmi mobilitáshoz való hozzájárulás,
- a társadalmi egyenlőtlenségek alakításában betöltött funkció,
- munkaerőképző funkció,
- szociális funkció,
- személyiségfejlesztő funkció.

A személyiség komplex fejlesztésére csak úgy vállalkozhat az iskola, ha tervszerű, tudatos, végiggondolt nevelő és oktató munkát folytat. Ennek érdekében a következő feladatokat és színtereket jelöljük meg:

A tanulók erkölcsi nevelése.

Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.

A tanulók értelmi nevelése.

Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.

A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése.

Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az előítélettől mentes együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátíttatása.

A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése.

Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása.

A tanulók akarati nevelése.

Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

A tanulók nemzeti nevelése.

A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.

A tanulók állampolgári nevelése.

Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és diákotthoni életben való részvételre.

A tanulók munkára nevelése.

Az emberek a szülők által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

A tanulók testi nevelése.

A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása. A tanulók heterogén összetétele miatt, a fejlesztés módszerei, eljárásai egyénekhez igazodva változnak. Ezek konkrétan az egyéni fejlesztési tervekben jelennek meg.

Értelmileg akadályozott, autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelését, oktatását ellátó tagozat

Az egész személyiség harmonikus fejlesztése

Az iskolában folyó pedagógiai munka legfőbb jellemzője a tanulók széles értelemben vett tudásának, ismeretének, képességeinek illetve egész személyiségének fejlesztése. Tevékenységünket minden esetben döntően meghatározza, adott tanulóink fizikai és mentális állapota.

Az iskolánk által képviselt értékek, a helyi tantervben megfogalmazott követelmények és az ezekre épülő differenciálás egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a tanulók - adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, egyéb tevékenységeikkel, szervezett és spontán tapasztalataikkal összhangban - minél teljesebben bontakoztathassák ki az egész személyiségüket.

A különböző ismeretek elsajátítása eszköz a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, cselekvési képességeinek a kialakításához, fejlesztéséhez. Ennek érdekében az iskola nagy teret biztosít a sokoldalú tanulásnak, a játéknak, a munkának. A tanulási folyamatban, a játék során, a különféle munkatevékenységeknél fejlődik tanulóink önismerete, együttműködési

készsége, toleranciája, akaratereje.

Az értelmileg akadályozottak és a súlyos, halmozott fogyatékossággal élő tanulók önálló ismeretszerzése nehezített. Ezért a nevelés-oktatás folyamatában különös hangsúlyt kell fektetni a minél sokoldalúbb ismeretátadásra. Elsőbbséget kell biztosítani a cselekvéses tapasztalatszerzésnek, amely során életmódjuk, szokásaik pozitív irányban befolyásolható, valamint az iskola által képviselt értékekkel történő azonosulás fokozatosan kialakítható.

A beszédben akadályozottak esetén az önálló ismeretszerzés éppen a sérült kommunikációs funkció miatt nehezített. Ezeknél a tanulóinknál az adekvát ismeretátadáson túl fokozott figyelemmel kell lenni a másodlagos tünetek kialakulására, illetve a már meglévők csökkentésére, mivel ezek az személyiség fejlődését hátrányosan befolyásolhatják.

A képzés tartalma a nevelés-oktatás során az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a kultúrtechnikákra, a technikára vonatkozó kultúra alapvető eredményeit foglalja magában, a tanulók életkori, fejlettségi szintjéhez méretezett kiválasztással, elrendezéssel. Feldolgozása, összefüggéseinek feltárása megalapozza a tanulók műveltségét, világképük formálódását, eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben.

A személyiségfejlődésre ható környezeti tényezők és korai környezeti befolyások figyelembe vétele.

Célok

Általános cél a minden emberben benne rejlő fejlődési lehetőségek minél teljesebb megvalósulásának, a tanulói személyiség teljes kibontakozásának segítése.

Szocializációs célok életkor és fejlettség függvényében:

- önvezérlő képesség kialakítása (a belső igények és külső elvárások összehangolása),
- realitásérzék képességének kialakítása (a valóság és az elfogadott normáinak összevetése),
- racionalitás (az elfogadott normákat képes megindokolni),
- kreativitás képessége (magatartási normarendszerének önálló továbbfejlesztése),
- szociális extenzivitás (a csoporton belüli magatartási normákat képes generálisan alkalmazni),
- relativitás (képes választani, tájékozódni a különböző normák között).

Konkrét célja:

- Az esélyegyenlőség és az egyes tanulók fejlettségét, lehetőségeit, érdeklődését figyelembe vevő nevelés, oktatás,
- olyan iskolai életmód megszervezése és működtetése, amelyben a tanuló a nevelési folyamatnak nem tárgya, hanem alanya, vagyis amelyben gyermeki, serdülői szükségletei megvalósulnak,
- az egyértelmű elvárások és feladatok a gyermeki, serdülői személyiség méltóságának, önállóságának tiszteletben tartásával párosuljon,
- a tanulók testi, értelmi, erkölcsi, érzelmi, gyakorlati képességeinek fejlesztése.

Feladatok:

- tanulási motívumok fejlesztése,
- kognítiv képességek fejlesztése,
- szociális kompetencia,
- egyéni szociális értékrend,
- szociális képességrendszer fejlesztése,

- egészséges és kulturális életmód,
- szakmai képzés alapozása,
- személyes kompetencia,
- személyes képességek,
- személyes motívumok,
- az egyéni tudat fejlődésének a segítése,
- az alkotóképesség fejlesztése,
- tehetséggondozás
- A személyiség fejlődéséhez biztosítani kell:
- minden tanuló számára a megfelelő tevékenységi kínálatot,
- a felnőtt és gyermek interakciós kapcsolatának lehetőségét,
- a kommunikációt, mint formát az interakció megjelenésére.

Teljes körű egészségfejlesztés

Az egészségneveléssel összefüggő feladatok

A kutatási tapasztalatok alapján tudjuk, hogy a kedvezőtlen egészségmagatartás erősen összefügg a szocializációs folyamat problematikus voltával. A szocializáció intézményes színtere az iskola, amely a szükséges jártasságok, és készségek kialakításában meghatározó szerepet játszhat, kedvező feltételek esetén.

A fenti kérdéskör érvényessége még inkább megjelenik a sajátos nevelési szükségletű gyermekeket nevelő-oktató intézményekben. Tanulóink értelmi állapotából adódóan hiányzik a belátás képessége az egészségre káros és hasznos választása között. Így nevelő-oktató munkánk fontos és elengedhetetlen része kell, hogy legyen az egészségnevelés is. Ez a pedagógiai folyamat iskolánkban kétrétegű. Egyrészt az iskolánk tanítási gyakorlatában - tanulóink értelmi és életkori szintjüknek megfelelően - szerepet kapnak az egészségre, az egészség megőrzésére vonatkozó ismeretek, fogalmak, adatok és összefüggések. Másrészt az iskolai élet mindennapos gyakorlatában - az iskola üzemeltetésében, fenntartásában - kell gondoskodni tanulóink egészségéről.

Az egészség a WHO meghatározása szerint egybefoglalja a testi, a mentális-lelki és a szociális jólétre való képességeket, állapotokat. Ezért az iskolai egészségnevelés nemcsak a fizikai, hanem a mentálhigiénés és a társas viszonyok terén is átfogó feltétel együttest kell, hogy biztosítson a felnőttek és gyerekek életminősége, jóléte érdekében. Az egészség mindenkinek személyes érdeke és élménye, az „intimszféra” nagyon sajátos részeként megélt állapot. Az egészségpedagógia - amely a prevencióra épül - ezért figyelembe kell, hogy vegye a személyességnek és az intimitásnak lényegét jelentő nevelési követelményeket.

Az egészségnevelés nem korlátozódhat pusztán előadásokra, vagy szórólapokra, hanem személyes életviteli tapasztalatokhoz, felismerésekhez is kell, hogy segítse a benne részesítendőket. Itt is érvényes összefüggés van a pedagógus egészségtudatos életvitele és egészségnevelési hatékonysága között. Az egészségállapotok és a környezet kölcsönhatásai be kell, hogy épüljenek életkor és értelmi képességnek megfelelően a tananyagba, azaz a tanulók kell, hogy ismerjék a helyi környezeti kockázatok egészségükre gyakorolt hatását. A környezeti kockázatok észlelése azt segíti elő, hogy megelőzhetővé váljanak a megbetegedést okozó helyzetek. A környezeti kockázatok sokfélék lehetnek, (tetű, ótvar, rüh, orbánc, gomba, paraziták, mindenféle fertőző betegségek) észlelésüket és hatásmechanizmusaikat társadalmi kulturális konvenciók és hagyományok alakítják ki.

Az egészségnevelés során fel kell tárni a tanulók kockázat-észlelési sajátosságait és azokat összhangba kell hozni a tényismeretekkel. A környezeti kockázatokat bizonyos társadalmi rétegek, etnikai és kisebbségi csoportok másként értékelik és értelmezik, hiszen ez erősen függ a társadalmi csoportok hagyományaitól. A kockázat észlelés tudatosságának növelése, a tudományosan hiteles

információk tananyagban való beépítése elősegítheti a megfelelő megelőzési viselkedésmódok kialakulását. Ezért is fontossá válik az együttműködés a helyi ÁNTSZ és az egészségügyi intézmények, szakemberek és az iskola között.

Egészségnevelés és prevenciós tevékenység

Tanulóinkat az alkohollal, dohányzással, drogokkal kapcsolatos ellenállásra, a dohány és alkoholfogyasztást ösztönző ingerekkel szemben aktív elutasításra neveljük. Nagy hangsúlyt fektetünk az életkornak megfelelő korszerű táplálkozásra és az étkezési szokások megalapozására, a komplettált, változatos étrend összeállítására, az ízlésfejlesztésre, a gyermekekkel közösen készített gyümölcs-zöldségitalok fogyasztására; az életfunkciókat segítő teák, magvak megszerettetésére. A gyermekek egészséges fogazatának megóvása érdekében rendszeres fogápolásra szoktatjuk őket (minden étkezés után fogat mosunk) és rendszeres fogászati szűrővizsgálaton vesznek részt.

A megfelelő iskolai légkör megteremtéséhez együttműködünk a családokkal, hisz közösen kell vállalni, hogy a tanulókból egészséges, kiegyensúlyozott ifjak legyenek. Az egészséges életmódra nevelés, felvilágosítás terén együttműködünk az iskolaorvossal, Vöröskereszttel, városi ÁNTSZ-szel. Felvételi eljárás keretében minden tanuló számára egészségügyi vizsgálatot szervezünk. Az iskolaorvosi rendelésen egészségügyi szűrővizsgálatra, tanácsadásra van lehetőség. Önismereti, problémamegoldó csoportfoglalkozások, osztályfőnöki órák keretében kerül sor a káros szenvedélyek, azok hatásainak, a megelőzés fontosságának megvitatására.

Pedagógiai eszközeinkkel igyekszünk életkori és értelmi állapotukat figyelembe véve tanulóinkban tudatosítani:

- az egészséges életmódot
- az egészséges táplálkozást
- a személyi higiéniát
- a testápolást, hajápolást, fogápolást
- a szexuális úton terjedő betegségeket
- a fogamzásgátlást
- a környezetápolás fontosságát, szükségességét

Módszereink elsősorban az ismeretek gyakorlati alkalmazását biztosító készségeket fejlesztik, az ismeretek teljes alkalmazását segítik elő. Programunk az egészségnevelés átfogó hatásrendszerével kívánja segíteni a gyermekek testi-, értelmi- és szociális fejlesztését.

Célunk: az egészséges életmód megalapozása, olyan gyermekek nevelése, akik egész életükben megőrzik az egészséges életmód iránti igényt. Nagyon fontosnak tartjuk az érzelmi biztonságot nyújtó, közvetlen, családias légkört és környezetet. Olyan napirendet, amelyben sürgetés nélkül jut megfelelő idő minden gyermeki tevékenységre.

A nevelési-oktatási intézménynek lehet a gyermekek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatát megszervezni, ennek keretében különösen, az általános iskolába járó tanuló évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és belgyógyászati szűrővizsgálaton vegyen részt.

A mindennapi testedzés végrehajtásának lehetséges programja

A mindennapi testedzés megvalósulhat:

- délutáni rövid kirándulással, délutáni kerékpártúrával
- rehabilitációs mozgásfejlesztéssel
- iskolai sportköri foglalkozásokkal
- úszásoktatással
- lovaglással

- íjászattal

A játékos testmozgás megvalósul:

- tanítási órák előtt, vagy az óraközi szünetekben szervezett „lazító együttmozgással”
- játékos testmozgás tanítási órák részeként
- fürdés az iskola medencéjében
- szánkózás, korcsolyázás

A mozgás, a szabad levegő, a higiéné és a hozzá kapcsolódó szokásrendszer programunkban kiemelt helyet tölt be. A szabad levegőn való tartózkodás, a szabad mozgás és feltételrendszere, a tervezett, szervezett játékos mozgás

Környezeti nevelés

Nevelési programunkban az alábbi konkrét környezeti nevelési célokat foglaltuk össze:

- Igényes környezeti kultúra kialakítása a termekben, az iskola belső terében, az iskola körül. (Funkcionális és aktuális dekoráció, derűs hangulatú, virágokkal díszített belső terek, ápolt udvar kialakítása.)

- Takarékos és figyelmes anyaghasználatra nevelés (energiatakarékosság, papír újrahasznosítása, komposztálás stb.).
- A természeti és mesterséges környezet esztétikumának alakítása.
- A lakókörnyezet és a közeli természeti környezet adottságainak megismerése.
- Meghatározott terület rendszeres ellenőrzése, rendbetétele az iskolában és az iskola körül.

Természetesen az osztályokban, mindenki elképzelésének megfelelő feladatokkal, ötletekkel egészíti ki ezt a feladatkört.

A földrajzi helyzetünk és iskolánk útkeresése vezetett bennünket a környezeti nevelés szükségességének felismerésére, mely számtalan lehetőséget teremt a gyerekek személyiségének sokoldalú fejlesztésére. Tudjuk, a környezetvédelmi tevékenység általában csoportos cselekvést, igazi csapatmunkát igényel, közösségformáló, szemléletet alakító, felelős, előrelátó magatartást alakít ki, és mindezek mellett nagyon sok új ismeretet is ad. Ráadásul mindezt úgy teszi, hogy közvetlenül a környezetben, igen változatos helyszíneken valósuljon meg.

Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok

Általános célok, értékek a környezeti és egészségügyi nevelésben:

- Az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése
- a testi-lelki egészség megőrzése

Az iskola hitvallása:

A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket, és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet- és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

Hosszú távú pedagógiai célok:

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- rendszerszemléletre nevelés
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- az állampolgári - egyéb közösségi - felelősség felébresztése
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát.

- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések életkori és értelmi szintnek megfelelően
- döntésképesség
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- a családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

Konkrét célok és feladatok

- természeti - épített - szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése
- helyi értékek és problémák feltérképezése
- helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, hulladék, energiatakarékosság, stb.)
- lakóhely megismerése (értékek, gondok - a megoldás módjai)
- hagyományok védelme: család - iskola - település - nemzet szinteken
- azonosságtudat fejlesztése a fenti szinteken
- a szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése
- legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése
- az egészségre káros szokások biológiai-élettani-pszichés összetevőinek megismertetése

A környezeti nevelés színterei

Érdekes és a nevelésnek is új színtereket adó környezetvédő tevékenységünk átszövi az egész iskola oktatási-nevelési rendszerét. A környezeti nevelés tantárgyköziségénél fogva nem csak a természettudományos órák feladata. Mivel elsősorban nevelésről, szemléletformálásról - nem csupán környezetvédelemről - van szó, így majd minden pedagógus kihasználhatja a témában rejlő lehetőségeket.

A természetismeret órákon keressük a direkt és indirekt környezeti nevelési lehetőségeket. A történelemoktatásban fontos nevelési cél a jövőért érzett felelősség múltbéli példáinak megjelenítése, és a magyar irodalom órán is izgalmas fogalmazás kerekedhet a témából. Tudatos irányítás nélkül is megjelennek a környezetet veszélyeztető problémák a dolgozatokban.

A természettudományos tárgyak keretében direktebb módon foglalkozunk az egészséges életmóddal, természeti és épített értékeink védelmével. Az osztályfőnöki órákon is fontos feladat az ilyen irányú szemlélet kialakítása.

Tanulmányi kirándulásainkat, is ebben a szellemben szervezzük. Ünnepeinkkel, akcióinkkal is próbálunk hagyományt teremteni, felhívni a figyelmet a környezetvédelemre.

Kapcsolódás más környezetvédelmi programokhoz

A lakókörnyezetünkért való aggodalom és tenni akarás indít bennünket arra, hogy felvegyük a kapcsolatot más olyan csoportokkal, szervezetekkel, melyek hasonló indíttatásból tevékenykednek a környezet megóvásáért. Bekapcsolódunk a Göncöl Ház szervezésében évről-évre megszervezett Liget-takarítási programba, a Gombás-patak és környékének tisztítási programjába.
Minden évben április 21-én, a Föld napján részt veszünk a város által szervezett rendezvényeken. Ezt a napot játékos tanulással töltik el a gyerekek. A kisebbek rajzolnak, színeznek, a nagyobbak elsétálnak a Váci Ártéri Tanösvényhez. Ez az árterek nehezen megközelíthető világába enged betekintést. A tanösvény végén, valamint középtájon egy-egy pihenőrész nyújt lehetőséget az ártér élővilága, különösen a madarak megfigyelésére. A növény- és állatfajok felismerésében a tanösvény mentén elhelyezett hat tájékoztató tábla kínál segítséget.

Bekapcsolódunk a környezet- és egészségvédelem jeles napjai közül néhányba**.** A természet-környezetvédelem és az egészségügy egyes jeles napjairól a tanórákba és tanórán kívüli foglalkozásokba beépítve, illetve külön programokat szervezve emlékezünk meg és tudatosítjuk jelentőségüket. A nap jellegének megfelelő vetélkedőt, akciót vagy kirándulást szervezünk, illetve

rajzpályázatot írunk ki.

	Fenntarthatósági Témahét
Március Március 22.	Víz Világnapja
Április 22.	Föld Napja
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Május 31.	Dohányzásmentes Világnap
Szeptember 22.	Autómentes Nap
Október 4.	Állatok Világnapja

Tanulmányi kirándulás: Szervezzünk egy- vagy többnapos tanulmányutat egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából. Ellátogathatunk kisebb-nagyobb gyerekcsoportokkal tanösvényekre, nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadasparkokba, botanikus kertekbe, múzeumokba.

Zöldesítés: A környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolva vagy önálló programként, a szülőket is megnyerve az iskola területét cserjék, fák ültetésével szépíthetjük.

Különválogató (szelektív) hulladékgyűjtés: Ha van lehetőség bevonni a helyi hatóságokat, megszervezzük az egész iskolára kiterjedő szelektív hulladékgyűjtést és elkülönített elszállítást legalább a papírhulladék, a szárazelem, fémdoboz, műanyag és a szerves hulladék vonatkozásában. Ezen tevékenység hatásfoka nagy, hiszen jelentős mértékben kihathat a tanuló tágabb környezetére is. Gazdaságunk érdekében fontos a szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, újrahasznosítás és az energiatakarékosság. A környezeti nevelés ezeknek a céloknak a megvalósításában hatékony segítséget nyújthat.

Iskolánkban már jelenleg is szárazelem-gyűjtő konténer van rendszeresítve, ahová a felnőttek és a tanulók a környezetükben felhalmozódott elhasznált szárazelemeket helyezik el. Jó megoldásnak kínálkozik, s a jövő irányába mutat egy hulladékgyűjtő-udvar létrehozása, ahol a papír, fémdoboz, a műanyag és a színes, valamint a fehér üveg összegyűjtése is szelektíven történne.
Vetélkedők, tanulmányi-és rajzversenyek: Az érdeklődő, ambiciózus tanulókat ösztönözzük arra, hogy vegyenek részt helyi, regionális és országos versenyeken.

Látogatások: Állatkertben, múzeumban, botanikus kertben, arborétumban, tanyán, nemzeti parkban, szeméttelepen, hulladékégetőnél, szennyvíztisztító telepen, papírgyárban. Ennek során előre megadott szempontsor vagy feladatlap segítségével buzdítsuk a gyerekeket az önálló felfedezésre, az ismeretek önálló feldolgozására.

Programjaink:

- Természettudományi Múzeum látogatása
- Állatkerti séta
- Az iskola környékének és a lakótelepnek a vizsgálata
- A Gombás-patak vizsgálata
- A Liget állapotának figyelemmel kísérése
- Látogatás egy közeli tanyára
- Kirándulás egy nemzeti parkba
- Látogatás egy szeméttelepre

A közösségfejlesztés, és az iskolai együttműködés feladatai

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja,

megteremti. Iskolánk jellegéből adódóan az alábbi kiemelt közösségfejlesztési feladatokat valósítjuk meg.

Kiemelt feladataink

Hozzásegíteni tanulóinkat - fejlettségi szintjüknek megfelelően - a harmonikus kapcsolat kialakításához a természeti és a társadalmi környezettel. Ismerjék meg hazánk ünnepeit, szokásait. Nyitottá kell tenni tanulóinkat a különböző szokások, vallások, életmódok, kultúrák iránt. A másság elfogadása terén nevelési feladataink különös jelentőséggel bírnak.
Tanulóinkat az állapotuknak megfelelően közvetlenül be kell kapcsolni környezetünk értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
Tanulóink szerezzenek közvetlen tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése terén.
Fogyatékosságuk figyelembe vételével tegyenek szert a kultúrált véleményformálás, kifejezés, álláspontjaik megvédése terén.
Tanulóinknál ki kell fejleszteni a sérült, beteg, embertársak iránti elfogadó, és segítőkész magatartást.

A tanórákon az ismeretek átadásával, azok számonkérésével olyan objektív követelményrendszerbe illeszti be a tanulót, mely az egyénnek, mint a közösség tagjának az állandó fejlesztését szolgálja az ismeretek befogadásával.

Harmonikus kapcsolat kialakítása a társadalmi környezettel, népünk kulturális hagyományainak ismerete, ápolása:

- tanulmányi kirándulások
- nyári táborok
- színház-, hangverseny-látogatások
- mozi látogatások
- különböző szabadidős tevékenységek

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban országunk kiemelkedő íróinak, költőinek legjelentősebb műveivel, népünk történelmi múltjának ismertetésével, hagyományainak bemutatásával ki kell alakítani nemzeti múltunk, hagyományaink megbecsülését, megőrzését, az összetartozás erősítését.

Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz

Tanulóink életkori és értelmi szintjének megfelelően a világtörténelmi események bemutatásával, a világirodalom kiemelkedő alkotóinak, nagy gondolkodóinak, tudományos vívmányainak ismertetésével a tájékozottsági szintet emelve meg kell találni országunk kötődését Európához és a nagyvilághoz. A beszédjavító tagozaton idegen nyelv(ek) tanulása más népek szokásaival, életmódjával, kultúrájával is megismerteti a tanulókat. A gyakorlati életben más országokban történő eligazodás, kommunikáció lehetőségét is szolgálja.

Az iskola törekszik nemzetközi kapcsolatok felvételére, mely csereprogramokkal segítené a tanulók nyelvi fejlődését, más országok, népek szokásainak, életmódjának megismerését.

A közösségfejlesztés szervezeti formái

Osztályközösség

Az azonos évfolyamra járó és a közös tanulócsoportot alkotó tanulók egy osztályközösséget alkotnak. A tanulók - a csoportbontásos tanítási órák kivételével - a tanórák többségét az órarend szerint közösen töltik. Az osztályközösség az iskolai közösség legkisebb egysége. Az osztályközösség vezetője az osztályfőnök.

Az osztályközösség - mint elsődleges közösség - folyamatos fejlesztésének biztosítása alsó

tagozatban kis felmenő rendszerrel, felső tagozatban a 5-8. évfolyamig az osztályfőnökök személyének megtartásával történik.

A tanulók közösségben elfoglalt helyének megismerése szociometriai mérésekkel.
A nevelési módszerek változatos alkalmazása annak érdekében, hogy a „peremhelyzetű" tanulók osztályközösségben elfoglalt helye pozitív irányba változzék.

Délutáni tanulócsoportok

A délutáni munka tanulócsoportok keretei között működik. Arra törekszünk, hogy egy osztályhoz egy délutáni tanulócsoport kapcsolódjon. Fő feladatuk a házi feladatok elkészítése, a másnapi tanítási órákra való felkészülés. A tanulókkal való foglalkozás differenciáltan történik, az egyéni fejlesztés fontos szempont. A tanulás, a munka mellett a szabadidő változatos tevékenységi rendszerével nagymértékben hozzájárul a gyermekek egyéni adottságainak, képességeinek kibontakoztatásához, érdeklődésének alakításához. Mozgósítja az alkotás vágyát, az alkotó kedvet, gondolkodást fejleszt, önként vállalt, kedvvel végzett, változatos elfoglaltságot nyújt.

Következetes, korrekt, játékos módon modulálni azokat az élethelyzeteket, amelyekből a tanuló mindenkor erőt meríthet a szocializációhoz.

Iskolai sportkör (ISK)

A diákok önkéntes tagságán alapuló közösség, melynek fontos szerepe van a mindennapi testedzés, a délutáni tömegsport foglalkozások szervezésében. Hatáskörébe tartoznak a házi sportversenyek szervezése, fizikai állóképességet követelő erőpróbák, foci, kosárlabda, stb. lebonyolítása. Segítője a testnevelő tanár.

Szakkörök

A szakköröket a pedagógusok szervezik. Önkéntes jelentkezés alapján szerveződnek.

Közösségfejlesztés feladatai, színterei

Iskolánkban a tanulói személyiségfejlesztésre irányuló nevelő-oktató munka a pedagógusok és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata, illetve a tanulói közösség hatásán keresztül valósul meg. Ennek figyelembe vételével iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata a tanulók közösségben és a közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása.

Ezért a tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelésében kiemelt jelentőségű az emberi együttélés szabályainak megismertetése, a társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az előítéletektől mentes együttműködési készség kialakítása, a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

A fejlesztésre irányuló nevelő és oktató munka egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

A közösségfejlesztés során nemcsak a pedagógusoknak, hanem az intézmény valamennyi dolgozójának feladata és szerepe van. Megjelenésük, viselkedésük, beszédstílusuk, társas kapcsolataik minta értékűek a diákok előtt

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink

A különféle iskolai, tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Már az alapozó szakasztól hangsúlyos szerepet kapnak az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli, diákotthoni tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése, a diákok bevonásával, életkori sajátosságaiknak és speciális nevelési igényeiknek megfelelő szinten.

A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodni kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró kisgyermek személyiségének lassú átalakulásától az önmagát irányítani és értékelni képes autonóm személyiséggé válásig.

Ebből adódó _feladataink:

A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, tudatos és tervszerű nevelői fejlesztése, irányítása.
A tanulók életkori fejlettségének figyelembe vétele a tanulóközösségek fejlesztésében. A pedagógusnak alkalmazkodnia kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz (a kisgyermek megfelelni akaró személyiségének önmagát értékelni és irányítani képes személyiséggé válásáig)

- Az önkormányzás képességének kialakítása.
- SNI tanulók beilleszkedésének segítése, a másság elfogadása.
- Szociális kompetencia fejlesztése, úgymint empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség.

Pedagógus segítségével közösen tudjanak célt kitűzni maguk elé, majd a cél eléréséért összehangoltan tevékenykedjenek, az elvégzett munkát pedig értékelni tudják.

- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.
- A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékeny-ségi rendszer és szervezeti formák

A tanulói személyiségfejlesztés legfontosabb színtere a tanítási óra. A tanítási órák megszervezése során kiemelten fontos:

- a tanulók motiválása (tanulásra ösztönözzünk és ezt a tanulás végéig fenn is tartsuk)
- a tanulói aktivitás biztosítása (a tanórák tervezésénél és szervezésénél helyezzük előtérbe azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, állandó aktivitásukat biztosítják)
- a differenciálás (a legnagyobb mértékben igazodjunk a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez)

A személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását az alábbi tanítási órán kívüli tevékenységek segítik, melynek célja az eddigi hagyományok rendszerének működtetése, egyéni arculat formálása:

- ünnepélyek (tanévnyitó, nemzeti ünnepeink, ballagás, tanévzáró)
- megemlékezések (aradi vértanúk, fogyatékosok napja, nőnap, költészet napja, anyák napja ...)
- rendezvényeink (családi nap, karácsony, farsang, egészségnevelési nap, tanulmányi versenyek, gyermeknap, pedagógusnap..)
- vetélkedők, versenyek (irodalmi, tanulmányi, sport...)
- nyári tábor, túrák, osztálykirándulások
- színházlátogatások
- szakköreink

Támogatunk minden olyan kezdeményezést, mely a közösséghez, iskolához kötődést erősíti.

A helyes önirányítás és önértékelés képességének kialakítása.

A közösség fejlesztése során ki kell alakítanunk, hogy a tanulók nevelői segítséggel közösen tudjanak célt kitűzni, annak érdekében összehangolt módon tevékenykedni, illetve az elvégzett munkát segítséggel tudják értékelni.

A tanulók közösségi életének fejlesztése, a szükséges elemi fogalomrendszer kialakítása - a gyógypedagógusi irányításra való fokozott rászorultság miatt - csak az iskolai és a tanórán kívüli tevékenységek gondos megszervezése és egységes nevelői ráhatások és követelmények megvalósítása mellett lehetséges.

A közösség normáinak és értékeinek megismerése és lesajátítása. Aktív részvétel az iskola és az osztályközösség fejlesztésében, a közösség képviselete ünnepélyeken, iskolán kívüli rendezvényeken, versenyeken.

A társas kapcsolatok kialakítása és fejlesztése a tanulói közösségekben

A tanulótársak segítése, támogatása a felkészülésben, a közösségi tevékenységekben és más területeken. A fiúk és a lányok közötti barátság társakkal és felnőttekkel szemben tanúsított udvarias viselkedés szabályainak elsajátíttatása, felkészítés a családi életre.

A diákönkormányzat képviselői társaikkal kialakított kapcsolatának elmélyítése, színesítése.

Fontos, hogy a diákönkormányzat képviselői társaikkal megfelelő kapcsolatot alakítsanak ki.

A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése

Az irányító pedagógusok legfontosabb feladata a közösségek tevékenységének tudatos tervezése, folyamatos szervezése. A közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közös tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek és ott a közösségi együttéléshez szükséges viselkedési formákhoz tapasztalatot gyűjthetnek.

A gyermekközösség életének, sokirányú tevékenységének gazdagítása a közös játék, munka, művelődés, szórakozás tervezése, szervezése, felelősök választása.

Az egyén és a közösség helyes viszonyának kialakítása, a nagyobb közösségi értékek, hagyományok ápolása. A tanulók felkészítése helyi és országos tanulmányi- és sportversenyekre, közlekedésbiztonsági vetélkedőkre és kulturális bemutatókra.

Pedagógusok feladatai

Pedagógusok intézményi feladatai

A pedagógusok helyi intézményi feladatai

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy nevelő és oktató tevékenysége keretében gondoskodjon a gyermek, tanuló testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről, továbbá az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan közvetítse.

Általános feladatok:

Nevelő és oktató tevékenysége során figyelembe vegye a gyermek, tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát, segítse a gyermek, tanuló képességének, tehetségének kibontakozását, illetve bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek, tanuló felzárkózását tanulótársaihoz.

- A gyermekek, tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjön; ha észleli, hogy a gyermek, illetve a tanuló balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megtegye.
- Közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A gyermek, tanuló életkorának, fejlettségének figyelembevételével elsajátíttassa a közösségi együttműködés magatartási szabályait, és törekedjék azok betartatására.
- A szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassa, a szülőt figyelmeztesse, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek, objektívan értékeljen, továbbá, hogy:
  - a szülő és a tanuló javaslataira, kérdéseire érdemi választ adjon,
  - a gyermekek, tanulók és szülők emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa,
  - a gyermekek, tanulók részére az etikus viselkedéshez szükséges ismereteket átadja.

A pedagógus az óraközi szünetben a tanulók felügyeletével, a következő tanóra előkészítésével összefüggő feladatokat látja el. A teljes munkaidő többi részében - munkaköri feladatként - a pedagógus ellátja a nevelő-, illetve a nevelő és oktató munkával vagy a gyermekekkel, tanulókkal, a szakfeladatának megfelelő foglalkozással összefüggő feladatokat. Így különösen: felkészül a foglalkozásokra, tanítási órákra, előkészíti azokat, értékeli a gyermekek, tanulók teljesítményét, elvégzi a pedagógiai tevékenységéhez kapcsolódó ügyviteli tevékenységet, továbbá - munkáltató rendelkezései szerint - ellátja azokat a nevelési-oktatási intézmény működésével összefüggő feladatokat, amelyek igénylik a pedagógus szakértelmét. Így különösen: részt vesz a nevelőtestület munkájában, az iskola kulturális és sportéletének megszervezésében, a gyermekek, tanulók felügyeletének ellátásában, a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével, a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtásában.

- A nevelőtestület tagja, aki munkáját a Pedagógiai Program alapján, de a célok megvalósítását eredményesen szolgáló, széleskörű módszertani szabadsággal végzi.
- Munkaköri kötelezettségeinek tartalmát és kereteit a köznevelési törvény, a NAT, a gyógypedagógiai irányelvek, a Pedagógiai Program, a helyi tanterv, az SZMSZ, valamint a pedagógiai szaktárgyi útmutatók, az iskolai munkaterv, a nevelőtestület határozatai, továbbá az igazgató a tagintézmény-vezető útján kapott útmutatások alkotják. Munkáját egységes elvek alapján végzi.
- Törekszik a tanulók fogyatékosságából és a kedvezőtlen szociokulturális háttérből eredő egyenlőtlenségek csökkentésére; személyiségük sokoldalú megismerésével, alapkészségeik fejlesztésével, ismeretbeli hiányosságok pótlásával, differenciált tanulásszervezés, korrekciós munka, felzárkóztatás útján.
- Egységes pedagógiai elvek alapján részt vállal az iskolai közösségek munkájából, a közös vállalások teljesítésében, az iskolai rendezvények szervezésében és lebonyolításában (ünnepélyek, megemlékezések, vetélkedők, házon belüli és házon kívüli versenyek) aktívan közreműködik.
- Aktívan közreműködik az intézményben folyó innovációs törekvésekben, az alkotás feltételeit biztosító nyugodt munkahelyi légkör kialakításában.
- Ismeri a pedagógia korszerű elméletét és gyakorlatát, ezeket nevelő-oktató munkájában alkotó módon alkalmazza.
- Munkáját egyénileg elkészített program, tanmenet, foglalkozási terv szerint végzi. Házi feladatot a Pedagógiai Programban rögzített elvek szerint ad.
- Az írásbeli dolgozatokat, felmérőket és témazáró feladatlapokat kijavítja. A kötelező házi feladatokat ellenőrzi, javítja.

- Megköveteli az esztétikus, egészséges környezetet, ezek kialakítására és megtartására nevel. Személyes példamutatással és hatásos propagandával küzd az egészséget károsító szokásokkal szemben.
- Megjelenésével, öltözködésével, közlési formáival a tanulók és a szülők előtt magatartási mintául kell, hogy szolgáljon.
- A pedagógus az intézményben és azon kívül is valamennyi szülő előtt hivatalos személy, ezért ehhez illő magatartást kell tanúsítania.
- Az iskola belső életével kapcsolatos információkat, a tanulók teljesítményét tartalmazó értékeléseket szolgálati titokként kezeli.
- Munkahelyére időben érkezik. (foglalkozása előtt 15 perccel köteles megérkezni). Késés esetén közvetlen felettesét tájékoztatja a késés okáról.
- A gondjaira bízott gyermekeket nem hagyja felügyelet nélkül.
- Az iskolai értekezletek, megbeszélések aktív résztvevője.
- Megbízásait - akár írásban, akár szóban kapja - maradéktalanul köteles végrehajtani.
- Az iskolában az iskola nevelési elveivel összeegyeztethetetlen jelenségekre figyeljen fel, reagáljon és saját hatáskörön belül hozzon hathatós intézkedéseket.
- Az önképzés, szakmai továbbképzés hivatásából adódó elemi kötelessége, továbbá felkészültségének minél szélesebb körű kibontakoztatása a gyermekek és a felnőttek körében egyaránt.
- Ápolja az iskola hagyományait, hozzájárul az intézmény arculatának megőrzéséhez, kialakításához.
- Az iskolai munka folyamatosságának és zavartalanságának érdekében túlmunkára a hatályos törvények szerint osztható be.
- Adminisztrációs munkáját kifogástalanul, pontosan, határidőre készíti el. Minden iskolán belüli és iskolán kívüli programról forgatókönyvet készít.
- Amennyiben munkáját betegsége, vagy váratlanul felmerült alapos indok miatt a megszabott időben nem tudja megkezdeni, erről közvetlen felettesét értesíti. Ha újra munkába áll, erről előző nap értesítést ad.
- Leltári felelőssége értelmében a nevére írt leltári készletért anyagi felelősséget vállal.
- Köteles a vezetői utasításokat és az iskolai szabályzatokat betartani.

Az osztályfőnöki munka tartalma, osztályfőnöki feladatok

Osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnöki munka jellemzői

- Komplex, - a tanuló egész személyiségére irányul
- Differenciált - a személyiség és a közösség fejlesztése folyamán individualizált követelményeket támaszt.
- Rugalmas - az előírt, részleteiben megtervezhető tananyagon túl; munkájának ellátása spontaneitást, rugalmasságot, és reflektivitást igényel.
- Az osztályfőnöki munka feladatkörei az általános pedagógiai feladatok ellátásán túl:
- Osztályáért minden tekintetben felelős a pedagógus. Végrehajtja mindazokat a feladatokat, amelyet a köznevelési törvény és a Pedagógiai Program határoz meg.
- Céltudatosan törekszik a tanulók személyiségének minél teljesebb megismerésére, egyéni fejlesztésükre, közösségi életük irányítására, képességeik fejlesztésére.
- Látogatja osztályát más nevelők tanítási óráin és tanításon kívüli foglalkozásain. Tapasztalatait nevelőtársaival, a délutáni programot vezető nevelőkkel kicseréli, rendszeres és folyamatos konzultációt folytat.

- Minden egyes tanuló problémáival törődik, legyen az szociális, pszichés vagy magatartásbeli nehézség. Szükség esetén segítséget kér az iskolapszichológustól, iskolaorvostól, gyermekpszichiátertől, egyéb szakemberektől.
- Ismétlődő és súlyos nevelési problémák felmerülésekor esetmegbeszélést kezdeményez minden érintett pedagógus részvételével.(érintettek lehetnek: igazgató, intézményegység - vezetők, gyermek - és ifjúságvédelmi felelős, szülő, iskolapszichológus, és az oktató - nevelő munkát segítő személyek).
- Szükség esetén pedagógiai véleményt készít. Pályaválasztáskor a gyermek pedagógiai jellemzését a gondviselőkkel egyezteti, a továbbtanulási lehetőségekről tájékoztatja őket, tanácsot és segítséget nyújt felvételi jelentkezésükhöz.
- A szülőket ellenőrző könyv, illetve üzenő füzet útján folyamatosan tájékoztatja úgy, hogy minden fontos információhoz hozzájussanak. Rendszeresen ellenőrzi, hogy a szülők a bejegyzéseket aláírásukkal, vagy egyéb úton tudomásul vették-e.
- A gyermek hiányzásainak megfelelő igazolást megköveteli, hiányában a központi elvek alapján intézkedik.
- Pontosan, naprakészen vezeti a megbízatásával járó adminisztrációs teendőket, értékeli a magatartást, szorgalmat, az iskola közösségi életében való részvételért jutalmaz és büntet a jogkörében elérhető eszközökkel.
- Alakítja, neveli, fejleszti a tanulók személyes higiénéjét, viselkedéskultúráját.
- Az iskolai munkaterv szerint előkészíti, szervezi a tanulói kirándulásokat, tanórán kívüli programokat illetve azon aktívan részt vesz.

A részletesebb pedagógusi és osztályfőnöki feladatokat a munkaköri leírás tartalmazza.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékeny-ség

A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknak lehetőséget adunk intézményünkbe saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztésére, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a tanuló igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit. Nevelésünk, oktatásunk igazodik a tanulóhoz, és ez azt is jelenti, hogy igazodik ahhoz a közeghez, amelynek tanulóink részesei.
Bevonjuk őket minden olyan tevékenységünkbe, amely kompenzálja hátrányos helyzetűket.

Feladatok:

Tudatos pedagógiai munkával arra törekszünk, hogy nevelési- és oktatásszervezési keretünket mihamarabb az alábbi kívánalmak jellemezzék:

- Biztosítjuk minden gyermek számára a lehetőséget képességei kibontakoztatásához.
- Az előzetes, otthonról hozott tudást, kultúrát minden gyermek értékként képviselheti.
- Tudatosan figyeljük és fejlesztjük a gyermekek csoport-szociális készségeit.
- A szülő, a család (mint partner) résztvevője az iskolai folyamatoknak, erős a család - iskola - gyermek közötti kommunikáció.
- Együttműködő, elfogadó, előítéletek nélküli környezetben dolgozunk.
- Megvalósul az oktatásban, nevelésben érintett intézmények szervezett, tudatos együttműködése.
- Pedagógusaink állandóan gazdagítják az ebben felhasználható pedagógiai, módszertani repertoárjukat.

Sajátos nevelési igényű tanulók

Pedagógiai Programunkat, Helyi Tantervünket meghatározza az a tény, hogy sajátos nevelési igényű tanulókat nevelünk.

Az SNI tanulók nevelése-oktatása állapotuknak megfelelően a vonatkozó jogszabályi előírások szerinti tanterv szerint történik. A használt módszerek igazodnak hiányosságaikhoz, fogyatékosságukhoz.

A tanulók fejlesztése a törvényben rendelkezésre álló időkeretek (habilitációs és rehabilitációs órakeret) és csoportszervezési előírások megtartásával folyik.
A gyermekek között a beiskolázáskor jelentős egyéni különbségek állnak fenn. Ezek az eltérések elsősorban a tanulási képesség minőségében mutatkoznak meg. A környezetből érkező információk felfogása, feldolgozása és a közben végbemenő önreflexiós folyamat különböző mértékben gátolt, sérült. A sajátos nevelési igényű tanulók habilitációs és rehabilitációs célú foglalkozásain, a különböző károsodásból eredő, nagyfokú lemaradást kell csökkenteni, és az egész személyiség fejlesztését kell megvalósítani.

A tevékenység megtervezésénél mindenképpen szem előtt kell tartani az alábbi elveket:

A habilitációs tevékenységet megelőzi olyan pedagógiai diagnosztizálás, amely pontos képet ad a gyermek ismereteiről, fejlettségei szintjéről, az alulteljesítés okairól.

A tanuló, az egyes gyermek hiányos iskolakészültsége, fejlődési lemaradása pusztán funkciótréninggel nem pótolható. A tudáselemek, ismeretek elsajátítása többféle képesség együttes meglétét, működését feltételezi. Ugyanakkor képességfejlesztése nem függetleníthető az ismeretek, tevékenységek rendszerétől, struktúrájától. Ezért a foglalkozásokon központi szerep jut a műveleteknek, a feladatoknak, a lemaradás okaira irányuló fejlesztő gyakorlatoknak.

A habilitáció és rehabilitáció kiemelten kezelt területei valamennyi fejlődési szakaszban:

A szociális érés elősegítése, tapasztalatok gyűjtése élethelyzetekben, társas kapcsolatokban, problémahelyzetekben.

Cselekvőképesség alakítása.

Folyamatos logopédiai ellátás a súlyos beszédhibák, a beszédállapot javítása.

A tanulási képesség területén mutatkozó nagyfokú egyéni eltérések csökkentése.

Részképesség-gyengeségek, hiányok (diszkalkulia, diszlexia, diszgráfia) terápiája.

A habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon a tanuló életkorának, fejlettségének ismeretében egyidejűleg és egymással kölcsönhatásban kell korrigálni a beszédet, a megismerő tevékenységet, a cselekvésszabályozást, a mozgást, a tájékozódást. Tág teret adni a tanuló önállóságának, a saját elgondolás érvényesítésének.

A pedagógiai szakaszok egy-egy fejlődési-fejlesztési egységet is képviselnek. Így a pedagógiai szakaszokhoz rendelten a habilitációs, rehabilitációs fejlesztés feladatai jelennek meg az Irányelveknek megfelelően.

A fejlesztést logopédus, pszichológus végzi, segítséget nyújtva az osztálytanító pedagógusok munkájának.

Intézményünk pedagógusai egyéni fejlesztési terveket készítenek a gyermekkel foglalkozó pedagógusokkal team-munkában. A fejlesztési tervek a tanév elején készülnek, a szakvélemény, a pedagógusok megfigyelései, tapasztalatai és a bemeneti mérés eredményei alapján. Ezek alapján rögzítik a fejlesztendő területeket, s az ezekhez kapcsolódó rövid távú célokat, feladatokat, eszközöket és módszereket. A fejlesztési terv elkészítésében szorosan együttműködik a szakmai közösség és a gyermeket tanító pedagógusok, akik negyedévente beszélik meg és írásban rögzítik a fejlesztés eredményeit a tapasztalatok, megfigyelések és a mérőlapok eredményei alapján. Majd új fejlesztési célokat, módszereket fogalmaznak meg. A tanév végén közösen értékeli a pedagógus-team az eredményeket.

Sajátos pedagógiai módszerek

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben a megújuló tanulásszervezési eljárások alkalmazásával tesszük hatékonyabbá a fejlesztő munkánkat:

Differenciált tanulásszervezés - individuális tanulás: Valamennyi gyermek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség- és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.

Kooperatív technikák: A tanulási tartalom elsajátítása, és a készség- és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek és szociális készségek a kooperatív módszerrel egyszerre fejleszthetők.

Projektmódszer: Összefogja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek külön-külön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a gyerekek érdeklődésére épít, ami kizárja, hogy csak tankönyvet tanítsunk, lapozzuk és évekig központi vagy irányító tanmenet alapján dolgozzuk fel. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, mely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást, az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

Tevékenység központú pedagógiák

A tehetségfejlesztés lehetőségei iskolánkban:

- Felkészítés versenyekre, pályázatokon való részvételre
- Felkészítés középiskolai tanulmányokra
- Személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak megkeresése
- Versenyeztetés: tantárgyakhoz köthető, sport, művészeti és komplex versenyek megszervezése, és azokon való részvétel intézményi, illetve területi szinten.

Tanulói részvétel a döntési folyamatban

A tanulók érdekeinek képviseletére az iskolában diákönkormányzat működik.

A diákönkormányzat alapfeladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.

A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.

A diákönkormányzat a tanulói érdekképviseleten túl részt vesz a helyi aktivitásból fakadó és ahhoz igazodó területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában.

- a tanulmányi munka
- sportélet;
- túrák, kirándulások szervezése;
- kulturális, szabadidős programok szervezése;
- a tanulók tájékoztatása pl.(faliújság, iskolarádió,).
- tanulói akció, (iskolatej szelektív hulladékgyűjtés, udvarrend)

Ezekben a kérdésekben a tanév folyamán az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat iskolai vezetősége javaslatokkal élhet az osztályfőnökök, a nevelőtestület és az igazgató felé.

A magasabb jogszabályok alapján a diákönkormányzat véleményezési joggal rendelkezik

- az iskola szervezeti és működési szabályzatának jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a házirend elfogadása előtt.
- tanulókra fordítható gazdasági források megjelölésénél

A diákönkormányzatot az iskola igazgatóságával, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában) a diákönkormányzat iskolai vezetőségének diákvezetője (elnöke) képviseli.

Kapcsolattartás belső és külső partnerekkel

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

- 1. Az iskola közösségeinek együttműködése
- A tagintézmény-vezető és a nevelőtestület együttműködése
- A nevelőtestület különböző közösségeinek együttműködése a tagintézmény-vezető, megbízott pedagógus vezetők, illetve a választott képviselők útján valósul meg.
- Az együttműködés fórumai: - az iskolavezetőség ülései,
  - a különböző értekezletek,
  - megbeszélések,
  - egyéb informális csatornák
- Az értekezletek időpontját az iskola éves munkaterve határozza meg.
- A tagintézmény-vezető az aktuális feladatokról a tanári helyiségben elhelyezett hirdetőtáblán, email-ben valamint írásbeli tájékoztatókon keresztül értesíti a nevelőket.

A szakmai munkaközösségek együttműködése

- Az iskolában tevékenykedő szakmai munkaközösségek folyamatos együttműködéséért és kapcsolattartásáért a szakmai munkaközösségek vezetői felelősek.
- A szakmai munkaközösségek vezetői a munkaközösség éves munkatervének összeállítása előtt közös megbeszélésen egyeztetik az adott tanévre tervezett feladataikat különös tekintettel a szakmai munka alábbi területeire:
  - a munkaközösségen belül tervezett ellenőrzések és értékelések,
  - iskolán belül szervezett bemutató órák, továbbképzések,
  - iskolán kívüli továbbképzések,
  - a tanulók számára szervezett pályázatok tanulmányi, kulturális és sportversenyek.
- A szakmai munkaközösségek vezetői az értekezleteken rendszeresen tájékoztatják egymást a munkaközösségek tevékenységéről, aktuális feladatairól, a munkaközösségeken belüli ellenőrzések, értékelések eredményeiről. A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola tagintézmény-vezetője, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- A tagintézmény-vezető legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén, az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.
- A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzeten keresztül írásban) tájékoztatják.
- A tanulók a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított jogaiknak az érvényesítése érdekében - szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselők útján - a tagintézmény-vezető, az osztályfőnökükhöz, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzathoz fordulhatnak.
- A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola vezetésével, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.

A nevelők és a szülők kapcsolattartása és együttműködése

- A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról a tagintézmény-vezető és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- legalább félévente egyszer a szülői szervezet iskolai vezetőségének ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

- A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:
  - Egyéni megbeszélések
  - Családlátogatás szükség esetén
  - Szülői értekezlet.
  - Fogadóóra.
  - Írásbeli tájékoztató
- A szülői értekezletek, a fogadó órák időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.
- A szülők a tanulók és a saját - a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított - jogaiknak az érvényesítése érdekében szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselők útján a tagintézmény-vezetőhöz, az adott ügyben érintett gyermek osztályfőnökéhez, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzathoz.
- A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik a tagintézményvezetőjével, nevelőtestületével.
- Az iskola pedagógiai programjának, szervezeti és működési szabályzatának és házirendjének előírásai nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az iskola alkalmazottainak) joga van megismernie.
- A szülők érdekvédelmi szervezete Szülői Szervezet néven szerveződik iskolánkban.

Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése iskolán kívüli intézményekkel

Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az intézmény munkakapcsolatban áll a következő intézményekkel:

- Az intézmény fenntartójával: Váci Tankerületi Központ,
- Szakértői bizottságok, szakszolgálatok, egészségügyi és szociális intézmények
- Helyi önkormányzat
- Jel- Beszéd Alapítvány
- Más alapítványok, egyházak, civil szervezetek, oktatási intézmények

Vizsgák

A vizsgák szabályai

Az osztályozó vizsga feltételei, vizsgák

A tanulónak osztályozó vizsgát kell tenni, ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól (magántanuló), engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget, ha 250 óránál többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.

Az osztályozó vizsga meghatározott kivétellel - egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A követelményeket a helyi tanterv tartalmazza. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozóvizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

<u>Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha</u>

- a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során félévkor és évvégén szervezi. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatja.

Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására. A független vizsgabizottság elnökét és tagjait a területileg illetékes kormányhivatal bízza meg.

Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig be kell fejezni.

A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő tantárgyanként hatvan perc.

A sajátos nevelési igényű vizsgázó számára:

- az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni-, biztosítani kell segédeszköz használatát,
- írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet,
- szóbeli vizsgát írásban teheti le.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli és három szóbeli vizsgát lehet megtartani.
A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani

A tanulmányok alatti vizsgákról tanulónként és vizsgánként jegyzőkönyvet kell kiállítani. A jegyzőkönyvön fel kell tüntetni a vizsgát lebonyolító intézmény nevét, OM azonosítóját és címét.

<u>A jegyzőkönyv tartalmazza:</u>

- a tanuló nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát,
- anyja születéskori nevét, lakcímét,
- annak az iskolának a megnevezését, amellyel tanulói jogviszonyban áll,
- a vizsgatárgy megnevezése mellett
- az írásbeli vizsga időpontját, értékelését,
- a szóbeli vizsga időpontját, a feltett kérdéseket, a vizsga értékelését és
- a kérdező tanár aláírását,
- a végleges osztályzatot,
- a jegyzőkönyv kiállításának helyét és idejét,
- az elnök, a jegyző és a vizsgabizottság tagjainak nevét és aláírását.

A felvétel és az átvétel szabályai

Intézményünkben a tanulók kizárólag a szakértői bizottságok határozatai alapján kerülhetnek felvételre, iskolánkba a Pest Megyei Tanulási képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság határozata alapján, de az ország bármely szakértői bizottságának véleménye elfogadható, hogyha a gyermek SNI státusza az intézmény Alapító okiratában foglaltakkal megegyezik.

Más, ugyanilyen típusú intézményből való átvétel is megvalósítható, ha a tanuló Szakértői véleménye érvényes. Minden esetben iskola kijelölést kell kérni a Szakértői Bizottságtól, a felvételt megelőzően egyeztetést végzünk a Szakértői Bizottsággal, majd befogadó nyilatkozatot állítunk ki a gyermek, tanuló fogadásáról. Az SNI tanuló joga, hogy képességei szerint a számára legelőnyösebb képzésben részesüljön, ezért a szakvéleményekben foglaltakat nem tekintjük végleges, visszafordíthatatlan folyamatnak.

Fejlesztő iskola:

A fejlesztő iskolai csoportban azok a súlyos, halmozott fogyatékossággal élő tanulók kezdhetik meg a tanévet, akik a tanítási évben betöltik a hatodik életévüket. A tanuló felvételéről az intézmény vezetője dönt.

A tanulók az illetékes Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján kerülhetnek be a fejlesztő iskolai oktatásba.

Az elsősegély-nyújtási alapismeret elsajátítása

Elsősegély-nyújtási alapismeretek

Tanórai keretek között: - biológia
- fizika,
- kémia
- testnevelés (ismeretek szerzése)

Tanórán kívül: - szakkör (havi l)
- verseny
- oktató videofilmek megtekintése, gyakorlati alkalmazások
- a védőnő által önállóan ellátandó feladatok, elsősegélynyújtás (26/1997 (IX.9) NM rendelet)

Az órák célja:

- ismerjék fel az elsősegélynyújtás fontosságát és kiemelkedő szerepét.
- ismerjék fel a vészhelyzeteket
- tudják az egyes sérülések élettani hátterét
- sajátítsák el a legalapvetőbb segítségnyújtási módokat.
- ismerjék meg a balesetek típusait
- az alábbi területeken fejlődjenek készségük:
  - probléma felismerés
  - gyors és szakszerű cselekvés
  - embertársaink iránti érzékenység
  - bajba jutottakkal szembeni együttérzés

Fejlesztési célok és feladatok:

- ismeretek rendszerezése és bővítése

- baleset megelőzésre nevelés
- az elsősegélynyújtás, mint erkölcsi kötelezettség

2. Helyi tanterv

Iskolánk helyi tanterve összhangban van a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvénnyel, (továbbiakban: Nkt.) a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012 (VI. 4.) Korm. rendelettel (továbbiakban: Nat), a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelettel, a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 16/2013. (II. 28.) EMMI rendelettel, továbbá a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiről szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelettel,(továbbiakban: Irányelvek), és a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelettel.

A helyi tanterv a fogyatékosság egyes típusaival összefüggő feladatoknál a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvét („Irányelvek”-et) figyelembe veszi.

Tanulóink az illetékes szakértői bizottságok javaslata alapján nyernek felvételt. Értelmileg akadályozott és halmozottan sérült tanulóink nevelése, oktatása az általános iskola előkészítő, illetve 1-8. évfolyamán történik. Tagozatunk célját, feladatát, a fejlesztés alapelveit és annak kiemelt területeit, a nevelő-oktató munka eszközeit, eljárásait, a pedagógiai program nevelési terve tartalmazza. Iskolánk helyi tanterve meghatározza a tanulóink iskolai fejlesztésének elveit, illetve a gyermekek speciális nevelési szükségleteit. Mindezek a helyi adottságoknak megfelelően valósulnak meg.

2.1. A választott kerettanterv megnevezése

Beszédfogyatékos tanulók részére

1-8. évfolyam: Az emberi erőforrások minisztere 51/2012. (XII. 21.) EMMI; 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete alapján kiadott kerettanterv

Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára, 17/2014 (V. 20.).

Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára, autista sérülés specifikus adaptáció

A helyi tanterv a fogyatékosság egyes típusaival összefüggő feladatoknál a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelveit figyelembe veszi. Értelmileg akadályozott és súlyos, halmozott fogyatékossággal élő tanulóink nevelése, oktatása az általános iskola előkészítő, illetve 1-8. évfolyamán történik. Tagozatunk célját, feladatát, a fejlesztés alapelveit és annak kiemelt területeit, a nevelő-oktató munka eszközeit, eljárásait, a pedagógiai program nevelési terve tartalmazza. Iskolánk helyi tanterve meghatározza a tanulóink iskolai fejlesztésének elveit, illetve a gyermekek speciális nevelési szükségleteit. Mindezek a helyi adottságoknak megfelelően valósulnak meg.

2.2. A kerettantervi óraszám feletti kötelező és nem kötelező tanórák tananyaga, a tanórák megnevezése, óraszámok

Beszédjavító tagozat

Fejlesztési területek (Az egyes évfolyamain tanított tantárgyak) struktúrája és óraszámok a kerettanterv alapján **beszédfogyatékos tanulóknál.**

Tantárgyak	***Osztályok heti óraszáma***								
	Ek.	***1.***	***2.***	***3.***	***4.***	***5.***	***6.***	***7.***	***8.***
Magyar nyelv és irodalom	7+2	7+2	7+1	6+2	6+2	4+1	4+2	3+2	4+2
Történelem és állampolgári ismeretek						2	2	2	2
Tánc-dráma/hon-és népismeret						1			
Idegen nyelv					2	3	3	3+1	3
Matematika	4	4	4+1	4+1	4+1	4	3+1	3	3+1
Informatika						1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1	1				
Természetismeret						2	2		
Fizika								2	1
Biológia és egészségtan								2	1
Kémia								1	2
Földrajz								1	2
Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlatok	1	1	1	1	1	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Etika / Hit- és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Osztályfőnöki						1	1	1	1
Szabadon tervezhető óra (szt) •	2	2	2	3	3	2	3	3	3
Kötelező óraszám a törvény alapján:	**25**	**25**	**25**	**25**	**27**	**28**	**28**	**31**	**31**
Rehabilitáció beszédfogyatékosok	8	8	8	8	8	9	9	10	10

A választott kerettantervet az alábbi módon igazítjuk nevelési-oktatási céljainkhoz, feladatainkhoz:

- Idegen nyelvként a német nyelvet tanítjuk, a 4. évfolyammal kezdődően.
- A mindennapos testnevelés megvalósítása heti 5 tanóra keretében történik.

A szabadon tervezhető órák anyaga a kötelező órák tananyagába beépítve jelenik meg a **beszédjavító tagozaton.** A szabadon tervezhető órák felhasználása:

- 1. évfolyamon 2 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz,
- 2. évfolyamon 1 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz,
  1 óra a matematika tantárgyhoz
- 3. évfolyamon 2 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz,
  1 óra a matematika tantárgyhoz
- 4. évfolyamon 2 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz,
  1 óra a matematika tantárgyhoz
- 5. évfolyamon 1 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz,
  1 óra az informatika tantárgyhoz
- 6. évfolyamon 2 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz,
  1 óra a matematika tantárgyhoz
- 7. évfolyamon 2 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz,
  1 óra a német nyelv tantárgyhoz

8. évfolyamon 2 óra a magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz,
1 óra a matematika tantárgyhoz

Rehabilitációs órák

A Nkt. 27. § (8) bek. szerint a gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelésioktatási intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni. A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megszervezésének heti időkeretét a Nkt. 6. melléklet határozza meg.

Nkt. 6. sz. melléklete

6. melléklet a 2011. évi CXC. törvényhez

Gyermekek, tanulók finanszírozott heti foglalkoztatási időkerete

	A	B			C			D	E				
1	évfolyam	gyermek, tanuló heti óraszáma			osztályok heti időkerete			nemzetiségi iskolai nevelésoktatás többlet tanórai foglalkozásainak száma	sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásainak száma				
2		BA testnevelés nélkül	BB testnevelés	BC órák testneveléssel	CA engedélyezett	CB a hittan többlet órakerete egyházi intézményekben	CC 6 és 8 évf. gimnázium többletórái	DA nemzetiség	EA értelmi fogyatékos	EB gyengénlátó	EC vak, nagyothalló, mozgás- és beszédfogyatékos	EE siket és autista	EF egyéb
3	óvoda	61		61	61	2							
4	első évfolyam	20	5	25	52	1		2	3	7	8	10	3
5	második évfolyam	20	5	25	52	1		2	3	7	8	10	3
6	harmadik évfolyam	20	5	25	52	1		2	3	7	8	10	3
7	negyedik évfolyam	22	5	27	55	1		2	3	7	8	11	3
8	ötödik évfolyam	23	5	28	51	1	2	2	3	8	9	11	3
9	hatodik évfolyam	23	5	28	51	1	2	2	3	8	9	11	3
10	hetedik évfolyam	26	5	31	56	1	2	2	4	8	10	12	4
11	nyolcadik évfolyam	26	5	31	56	1	2	2	4	8	10	12	4
12	Nyelvi előkészítő és Híd-évfolyamok	25	5	30	56	2		3	4	9	10	13	4
13	kilencedik évfolyam	30	5	35	57	2	2	3	4	9	10	13	4
14	tizedik évfolyam	31	5	36	57	2	2	3	4	9	11	14	4
15	tizenegyedik évfolyam	30	5	35	58	2	2	3	5	11	12	15	5
16	tizenkettedik	30	5	35	58	2	2	3	5	11	12	15	5

évfolyam

Felhasználható óraszámok

A tagozat képzési óraszámának megoszlása a Nkt 6. sz. melléklete alapján

Osztályfok	HETI ÓRASZÁM							
	Tanuló heti óraszáma			Tanórán kívüli egyéb foglalkozások	Osztályok heti időkerete	Ped.-i célú rehabilitáció és habilitáció (autista csop.)	Ped.-i célú rehabilitáció és habilitáció (egyéb)	
	Testnevelés nélkül	Testnevelés	Órák testneveléssel					
Elők. évf.	20	5	25	3	52	3	10	3
1. évf.	20	5	25	3	52	3	10	3
2. évf.	20	5	25	3	52	3	10	3
3. évf.	20	5	25	3	52	3	10	3
4. évf.	22	5	27	3	55	3	11	3
5. évf.	23	5	28	3	51	3	11	3
6. évf.	23	5	28	3	51	3	11	3
7. évf.	26	5	31	4	56	3	12	4
8. évf.	26	5	31	4	56	3	12	4
Össz.:	200	45	245	36,5		29	97	29

Fejlesztési területek (Az egyes évfolyamain tanított tantárgyak) struktúrája és óraszámok a kerettanterv alapján az értelmileg akadályozott tanulóknál

A nevelés-oktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	c4	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	2						
	Életvitel és gyakorlat			2	2+1	2+2	2+2	3+2	3+2
Természeti környezet	Környezetismeret					1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető óra keret: Pedagógiai célú habilitáció		3	3	3	3	2	2	2	2

Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára, autista sérülés specifikus adaptáció

A nevelés-oktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	<+4 > c4	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4+1	4+1	4+1	4+2	4+2	4+2	5+1	5+1
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2+2	2+2						
	Életvitel és gyakorlat			2+2	2+2	2+2	2+2	3+2	3+2
Természeti környezet	Környezetismeret					1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1+1	1+1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető óra keret: Pedagógiai célú habilitáció		3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

A fejlesztő iskolai nevelés - oktatás területei

A nevelés-oktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	1. - 8. évf.
Munka-szabadidő	Levegőzés	2
	Konyhakert	1
	Mese - vers	1
Ábrázolás	Ábrázolás	1
Mozgásfejlesztés	Mozgásfejlesztés	5
Önkiszolgálás	Önkiszolgálás	5
Szűkebb - tágabb környezet	Szűkebb - tágabb környezet	3
Terápiás fejlesztés	Terápiás fejlesztés	2
Rehabilitáció / Habilitáció	Rehabilitáció / Habilitáció	10

Összesen	25	25	25	26	28	28	31	31

Az egyéb órakeret terhére a foglalkozások megszervezésének heti időkeretét a Nkt. 6. melléklet határozza meg. A feltételek biztosítása esetén ezen órakeretben tervezett szakköri foglalkozásokat, képesség- és készségfejlesztő tartalommal megtöltött foglalkozásokat döntően nem egy adott tantárgy köré szervezzük.

A tantárgyak és óraszámok a teljes képzési időre évfolyamokhoz rendelten

(2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben kerül bevezetésre)

Osztályok heti óraszáma

Fejlesztési területek (Az egyes évfolyamain tanított tantárgyak) struktúrája és óraszámok a kerettanterv alapján

Beszédfogyatékos tanulóknál

Tantárgyak	***Osztályok heti óraszáma***								
	Ek.	***1.***	***2.***	***3.***	***4.***	***5.***	***6.***	***7.***	***8.***
Magyar nyelv és irodalom	7+2	7+2	7+1	5+2	5+2	4	4+1	3+1	3+1
Történelem						2	2	2	2
állampolgári ismeretek									1
Dráma és színház							1		
hon-és népismeret						1			
Idegen nyelv					2	3	3	3	3
Matematika	4	4	4+1	4	4	4	4	3+1	3+1
Digitáliskultúra				1	1	1	1	1	1
Környezetismeret				1	1				
Természettudomány						2	2		
Fizika								1	2
Biológia								2	1
Kémia								1	2
Földrajz								2	1
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Etika / hit- és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Osztályfőnöki						1	1	1	1
Kötelező óraszám a törvény alapján:	**22**	**22**	**22**	**22**	**23**	**27**	**26**	**28**	**28**
Szabadon tervezhető óra (szt) •	2	2	2	2	2	1	2	2	2
Maximális órakeret	**24**	**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**
Maximális napi óraszám	**6**	**6**	**6**	**6**	**6**	**7**	**7**	**7**	**7**
Rehabilitáció beszédfogyatékosok	8	8	8	8	8	9	9	10	10

Értelmileg akadályozott tanulóknál

Műveltségi terület	Tantárgy	Elők.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	**Kommunikáció** (Magyar nyelv és irodalom)	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	**Számolásmérés** (Matematika)	2	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	**Állampolgári ismeretek**	-	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomá ny és földrajz	**Környezetismeret**	-	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	**Ének-zene**	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	**Digitális kultúra**	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejleszt és	**Mozgásnevelés** (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)						1	1	1	1
Egyéb	**Önkiszolgálás**	2+1	2+1	2+1	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	-	2+1	2+2	2+2	2+2	3+2	3+2
	Játékra nevelés	2	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**
Összesen		**24**	**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

Középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára, autista sérülés specifikus adaptáció

Műveltségi terület	Tantárgy	Elő k.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	**Kommunikáció** (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4+1	4+1	4+1	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	**Számolásmérés** (Matematika)	2	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	**Állampolgári ismeretek**	-	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	**Környezetismeret**						1	1	2	2
Művészetek	**Ének-zene**	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	**Digitális kultúra**	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejleszt és	**Mozgásnevelés** (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)						1	1	1	1
Egyéb	**Önkiszolgálás**	2+2	2+2	2+2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	-	2+2	2+2	2+2	2+2	3+2	3+2
	Játékra nevelés	2	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**
Összesen		**24**	**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

A fejlesztő iskolai nevelés - oktatás területei

A nevelés-oktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	1. - 8. évf.
Munka-szabadidő	Kommunikáció	2
	Konyhakert	1
	Mese - vers	1
Ábrázolás	Ábrázolás	1
Mozgásfejlesztés	Mozgásfejlesztés	5
Önkiszolgálás	Önkiszolgálás	5
Szűkebb - tágabb környezet	Szűkebb - tágabb környezet	3
Terápiás fejlesztés	Terápiás fejlesztés	2
Rehabilitáció / Habilitáció	Rehabilitáció / Habilitáció	10

A szabadon tervezhető órák anyaga a kötelező órák tananyagába beépítve jelenik meg.

2.3. A tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök

Az iskolán belüli tankönyvellátás megszervezése és lebonyolítása a jövőben is az iskola feladata és felelőssége marad. Így a tankönyveknek a tanulók és az iskolai könyvtár részére történő átadása; a sérült, elveszett, hibás tankönyvek pótlása és a visszáru kezelés iskolán belüli feladatainak lebonyolítása; valamint az ehhez kapcsolódó adminisztratív és elszámolási feladatok elvégzése.

A tankönyvválasztás elvei az iskolában:

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használunk, amelyeket kerettantervek alapján hivatalosan tankönyvvé nyilvánítottak és szerepel a miniszter által elfogadott Közoktatási Tankönyvjegyzékben.

Az évfolyamok tartós tankönyvét a tankönyvraktárban őrizzük. Innen lehet kikölcsönözni szükség esetén.

A tankönyvkiválasztás speciális szempontjai

A beszédjavító tagozaton első évfolyamon az „Irányelvek” alapján a hangoztató-elemző, szótagoló olvasástanítást alkalmazzuk (Meixner-módszer). *Előkészítő-első osztályban* olyan könyveket, segédkönyveket, munkafüzeteket használunk melyek a tanuláshoz szükséges részképességek, készségek kialakításában segítenek. *Második osztálytól* kezdődően legyenek alkalmasak a nyelvi elmaradás korrekciójára, a beszédészlelés, beszédmegértés és kifejezőkészség fejlesztésére. *A logopédus* által kiválasztott könyvek, segédanyagok mindig az egyéni terápiás tervekhez igazodnak.

Az ingyenességre vonatkozó eljárás

1-8. évfolyamon minden tanulónak ingyenes a tankönyvellátás. Első és második évfolyamon nincs tartós tankönyv. SNI fejlesztő eszközök rendelhetők a KELLO-n keresztül a meghatározott tankönyvösszegből.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket az osztálytanítók, betanító tanárok határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév júniusában)

tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetére a szülők kötelessége.

A taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.
- Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak.
- A taneszközök ára mérsékelt legyen, ezzel alkalmazkodva tanulóink - sok esetben - nehéz anyagi helyzetével.

A fejlesztő iskolában alkalmazható taneszközök, tanulmányi segédletek és tankönyvek kiválasztásának elvei

Speciális szempontok:

Sajátos nevelési-, oktatási szükségletű tanulóink számára, a folyamatosan bővülő taneszköz és tankönyvkínálatból számukra leginkább megfelelőt választjuk ki.

Kiválasztás szempontjai:

- az eszközök méreteikben feleljenek meg a csoportos és egyéni foglalkozásoknak, felhívó jellegűek, színesek, esztétikusak, minél több érzékszervre hatóak legyenek,
- motiváló hatásúak legyenek,
- keltsék fel a megismerési vágyat és biztosítsanak elegendő mennyiségű anyagot és időt a sokoldalú begyakorlásra,
- legyenek fogyatékos specifikusak, a fejlesztési feladatokhoz kapcsolódjanak,
- fejlesszék a gyerekek kreativitását, képzeletét,
- tegyék lehetővé a differenciált foglalkozást,
- segítsék az egyéni fejlesztést,
- a tankönyvek legyenek konkrét tartalmúak, tartalmazzanak valósághű képeket.

A taneszközök és tanulmányi segédletek biztosítása az intézmény anyagi lehetőségei és pályázati források együttes bevonásával történik.

2.4. A Nat-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Erkölcsi nevelés

A sajátos nevelési igényű tanuló képes szociális kapcsolatokat kialakítani és fenntartani, ismeri és elfogadja az alapvető emberi értékeket, a személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudja jeleníteni a környezete számára. Különböző élethelyzetekben képes az adekvát viselkedésre, elfogadja társait és környezetét, megismeri, követi és igyekszik betartani a szabályokat. Interperszonális kapcsolataiban együttműködő, megértő, türelmes.

Nemzeti öntudat és hazafias nevelés

A tanuló érdeklődik környezete és lakóhelye szokásai iránt, ismeri a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeihez mérten bekapcsolódik az ünnepi megemlékezésekbe. Fokozatosan megismeri a szülőföld, a haza legfontosabb értékeit, megismeri környezetében előforduló szimbólumait.

A kisiskolások különösen nyitottak, fogékonyak e fejlesztési terület irányában. Ezért is olyan fontos, hogy a tanító minden lehetőséget (pl.: mesék, történetek, ünnepélyek tartalmát, a közös éneklés, zenélés élményét, a képzőművészeti alkotásokkal való találkozás alkalmait, a társadalmi, természeti és technikai környezetből szerzett tapasztalatokat és ismeretbővítést) célirányosan használjon fel. Gondoskodjon a nemzeti kultúra értékeinek átörökítéséről, ösztönzést adjon a nemzeti hagyományok

ápolására. Gyakorolják azokat a tevékenységeket, melyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek. Ismerjék meg a falusi és városi élet hagyományait, jellegzetességeit.

Fontos, hogy pedagógus a haza, hazaszeretet fogalmát megtöltse tartalommal. Gondoskodjon róla, hogy a tanulók megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ismerjék meg a kiemelkedő magyar személyiségeket, a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét.

Meg kell kezdeni a hazánkban élő nemzetiségek és népcsoportok iránti figyelem és nyitottság megalapozását, a sztereotípiák és előítéletek kialakulásának megelőzését.

A hazánkban és szomszédságunkban élő más népek iránti figyelem és nyitottság megalapozásával, a kulturális értékeikkel való ismerkedéssel, az elfogadásukra, a megbecsülésükre, a tiszteletükre való ráhangolás, a sztereotípiák és előítéletek kialakulásának megelőzése.

Ösztönözzük közösségi tevékenységgel szűkebb és tágabb környezetünk történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárását, ápolását.

A fejlesztéshez felhasznált műalkotásokkal való foglalkozás feltételt teremt az esztétikaiművészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciáinak fejlesztéséhez, valamint a szociális és állampolgári kompetenciák gyakorlásához.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló fokozatosan képessé válik az együttműködésre környezetével, közösségében magatartása elfogadó. Megismeri, és képességeinek megfelelően alkalmazza alapvető emberi jogait és kötelezettségeit. Kialakul igénye az önállóságra, megismeri az önérvényesítés és a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Közösségének alakításába bevonható, igényli a rendezett, célszerűen kialakított környezetet.

A sokféle közös tanulási és szabadidős iskolai tevékenységben való részvétel a szociális és állampolgári kompetenciák kiváló gyakorlóterepe. A gyerekek tapasztalatokat szerezhetnek az együttélés, az alkalmazkodás, a társas érintkezés formáiról és működéséről, a másság elfogadásáról. Az 5-8. évfolyamon a társadalmi együttélés közös szabályait és követelményeit tudatosítjuk a tanulókban. Törekszünk a konfliktuskezelés, az együttműködés képességének kialakítására, a demokratizmus gyakorlatában elsajátítható felelősségvállalásra, az előítéletek és rasszizmus elutasítására. A gyerekek többféle szerephelyzetben próbálhatják ki magukat, tapasztalatokat szerezhetnek a gyermeki jogok gyakorlásáról, a szabad véleménynyilvánításról,

E nevelési feladat fontos tartalmi eleme a veszélyhelyzeti magatartáskultúra fejlesztése (*katasztrófavédelem*). A megvalósításban a hangsúly, ebben az életkori szakaszban, az adekvát magatartásformák kialakításán van. Különféle magatartási stratégiák megismertetésével és gyakoroltatásával fel kell készíteni a tanulókat a veszélyhelyzetek (árvíz, tűz, veszélyes anyagokkal való találkozás, szélsőséges időjárási jelenségek, járványok, erőszakos és környezetpusztító magatartási megnyilvánulások) felismerésére és arra, hogy mit tegyen a megelőzés érdekében, illetve a már kialakult katasztrófa szituációkban. E folyamatban pedagógus kitüntetett feladata az is, hogy megalapozza a tanulókban a veszélyhelyzetek megelőzéséhez szükséges felelősséget, cselekvőkészséget.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló megtapasztalja saját személyét, bekapcsolódik társas foglalkozásokba.

Megtanulja a helyzeteknek megfelelő kapcsolatokat megteremteni környezetével, cselekedeteit kontrollálni, képes a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségességének megválasztására. Konfliktusait önállóan, vagy segítséget kérve próbálja megoldani.

Megtanul választani lehetőségei közül, képessé válik korlátai felismerésére, megismeri az adekvát segítségkérés módszereit.

Megismeri a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat és a biológiai működés elemeit.

A személyiség fejlődését azzal segítjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezetet szervezünk a tanulók számára. A tanulási sikerek gyakori megélése és elismerése teszi lehetővé, felfedezhessék belső értékeiket, egész életre szólóan megszeressék a tanulást. A Nemzeti Alaptantervben megnevezett nevelési értékek abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe,ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is aktív részeseivé válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának, próbára tehetik fejlődő önállóságukat, s nem végzetes kudarcként, hanem hasznosuló tanulsággal élhetik meg sikertelen próbálkozásaikat is. Folyamatosan gondoskodnunk kell arról is, hogy lehetőségeikhez mérten egyre kompetensebbnek érezzék magukat sorsuk és életpályájuk alakításában. A reális énkép és a jó önismeret a szociális és állampolgári kompetencia egyik fontos pillére.

Családi életre nevelés

A tanuló lehetőség szerint minél nagyobb önállósággal közreműködő önmaga ellátásában, ismeri a családi élet szerepeit, feladatait. Képességeihez mérten elfogadja és kéri személyi segítő tanácsát a magánéletben adódó problémahelyzetek megoldásához.

Testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló megismeri a helyes táplálkozás és a személyes higiéné alapjait, minél önállóbban képes gondoskodni magáról, ápolni testét. Igényli a rendszeres testmozgást, figyel testi épségének és egészségének megőrzésére.

Lehetőségeihez mérten felismeri és elkerüli a káros szokásokat és veszélyes helyzeteket.

Testi és lelki érzéseit képes környezetének megfelelő jelzésekkel tudomására hozni.

<u>Testi és lelki egészség</u>

A kisiskolás egészséges fejlődését és eredményes tanulását döntő mértékben befolyásolja, hogy az iskola milyen mértékben és módon elégíti ki mozgásigényét. Ezért a mozgáskultúra célirányos, szervezett fejlesztése mellett naponta kellő időt szükséges biztosítani a kötetlen játékra és a szabadlevegőn szervezett mozgásra.

A tanulók egészséges tanulási környezetének megszervezése, elhelyezése, a humánus, szeretetteljes bánásmód és szorongásmentes légkör megteremtése mellett a tanítónak figyelemmel kell kísérnie - a testi-lelki egészség védelmében - a gyermekek testi fejlődését és otthoni neveltetését is, hogy adott esetben teljesíthesse védő-segítő feladatait.

A felvilágosító munkának ki kell terjednie az egészséges életmód, a helyes táplálkozás, az egészséges napirend, a test, a ruházat és a környezet ápolása iránti érdeklődés és igény felkeltésére, a kapcsolódó szokások alakítására és az ismeretek tudatosítására. A tanító modell szerepe ezen a területen megkülönböztetett jelentőségű.

A lelki egészség fontos összetevője a kortárskapcsolatok szerveződése, a közösségben elfoglalt pozíció, a barátkozás sikeressége. Ezek kedvező alakulásához esetenként a tanító segítsége, indirekt irányítása is szükséges. Olyan pedagógiai eljárások alkalmazása kívánatos, amelyek hatására a mellőzést, a kirekesztést, a sértő elzárkózást, a féktelen indulati megnyilvánulásokat felváltja a csoportban az elfogadás, a türelem, készség az együttműködésre, az egymás segítése, az őszinte hangnem, a kölcsönös megbecsülés.

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális

fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják. Az egészséges életvitellel kapcsolatos szemlélet és magatartás formálása, az alsóbb évfolyamok fejlesztését folytatja.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékként való tiszteletére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy felnőtt életükben szükséges megsegítés mellet legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet - elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés - leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait. Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek - különösen a serdülőknek - a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló igényli a kulturált környezetet, vigyáz lakóhelye, élettere tisztaságára, óvja épségét. Felismeri a szennyező anyagokat, kerüli a káros környezeti hatásokat. Igényévé válik a takarékosság az anyagokkal, energiával, kerüli a felesleges pazarlást. Megtanulja szükségleteihez mérten beosztani a javakat.

Megismeri és alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafelhasználás és hasznosítás gyakorlati technikáit.

A kisiskolásoknak a természet értékei és problémái iránti fogékonyságának, környezetkímélő magatartásának kialakításában kiemelt szerepe van a személyes tapasztalatoknak és az ismételten átélt élethelyzeteknek. Ezek többféle nézőpontból történő megbeszélésének, értékelésének, a pozitív magatartásformák folyamatos gyakorlásának. Különösen fejlesztő hatásúak a gyermekek környezetében megfigyelhető és jól érzékelhető környezeti problémaszituációk megoldására szervezett feladatok.

<u>A környezettudatosságra nevelés</u>

A környezettudatos magatartásforma kialakítását biztosítja, ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.

Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

A tantárgyak lehetőségei szerint, minden évfolyamon lehetőség van a környezetkímélő magatartás

felismertetésére.

Pályaorientáció

A tanuló motivációja felkelthető a munkatevékenységek iránt, lehetőségeihez képest igényli a felnőtt élet alapvető tevékenységének, a munkának megismerését, elsajátítását.

Képes önmaga munkatevékenységi lehetőségeinek felismerésére, belátására, elfogadja a segítséget.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az alapozás igényével már a kisiskolások nevelésében is megjelenik az állampolgári nevelés. Itt elsősorban a társadalmi tapasztalatok szerzése (pl. foglalkozások megismerése, a társadalmi munkamegosztás konkrét eseteinek megfigyelése, a felnőtt szerepekhez kapcsolódó szerepjátékok, magatartásformák) a magatartási minták közvetítése a cél. A fejlesztés keretét a célirányosan szervezett tanulási és szabadidős tevékenységek és a természetes élethelyzetek adják.

A nevelés fontos, új területe a kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia összetevőinek fejlesztése. Olyan személyiségvonások formálása, amelyek a későbbiekben nélkülözhetetlenek az értékes társadalmi tevékenységekben való részvételhez, az egyén boldogulásához (pl. érdekérvényesítés kockázatvállalás, kreativitás, probléma felismerés, a tervezés és végrehajtás végig vitele, megbízhatóság, precizitás, felelősségvállalás, kitartás, újrakezdés).

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását a számukra elérhető lehetőségek közül vágyaik és a realitások összehangolásával. Tudatosítanunk kell a tanulókban, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának - a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődéseiknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket. Kiemelt figyelmet érdemel a rugalmasság, az együttműködés képességének fejlesztése.

A pályaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. A hatékony társadalmi beilleszkedéshez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiailag megtervezett fejlesztése. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítéssel, együttműködéssel, versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan szükséges a társadalmi-állampolgári kompetenciák körét is meghatározni, nevezetesen képesek legyenek megsegítéssel jogaikat érvényesíteni.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló megismeri a pénz fogalmát, adott nagyságrendben tisztában van az ár és az érték fogalmával. Tisztában van a takarékosság, a pazarlás és a felesleges fogalmával.

Képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

Gazdasági nevelés

A gyerekek általános műveltségének megalapozásához, állampolgári kompetenciáik fejlesztéséhez tartozik, hogy már iskolás korukban tisztában legyenek a munka értékteremtő és létfenntartó szerepével , értelmi képességeiknek és korosztályuknak megfelelő szinten bánni tudjanak a pénzzel. Ismerjék a fizetőeszközöket. Szerezzenek tapasztalatokat családjuk pénzfelhasználásáról, annak tervezhetőségéről, takarékosságról, a közösség vagyonának és megbecsüléséről. Az egyszerű eszközök, szerszámok használatában is fontos a figyelem, az elővigyázatosság megtanulása. A hatékony munkavégzés érdekében a rend, az időbeosztás hatását érdemes megtapasztaltatni.

A gazdasági nevelés fontos területe a tudatos fogyasztói szemlélet megalapozása a gyerekek

környezetkímélő, helyes vásárlási szokásainak kialakításával, a reklámok szerepének és káros hatásainak tudatosításával.

Médiatudatosságra nevelés

A tanulóban fokozatosan tudatosul a virtuális valóság és az élet közötti különbség. Felismeri az elektronikus eszközök helyes információszerző és szabadidő eltöltési lehetőségeit, ügyel a mértékletességre.

Tanulás tanítása

A tanuló az elsajátított kompetenciák felhasználásával igényli az ismeretszerzést, az új információk, tevékenységek elsajátítását. Felkelthető a tanuláshoz és megismeréshez motivációja, kíváncsisága

A tanulás tanítása

Kisiskolás korban a hatékony tanulási kompetencia leginkább az érdeklődés, a kíváncsiság és a kompetenciára törekvés által motivált közös és egyéni tevékenységek keretében érdekes feladatokkal, a már megszerzett tudás szüntelen mozgósításával fejleszthető. E tevékenységek közben alakulnak a későbbi - nélkülözhetetlen akarati jellemzők, érzelmi viszonyulások és képesség összetevők (együttműködés, sikerek megélése, a kudarcok elviselése, újrakezdés).

Európai azonosságtudat - egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

Tanulóink már az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket leélni, ezért arra kell törekednünk, hogy iskolás éveik alatt ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodjanak. A fejlesztés kiemelt területei: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a szociális érzékenység.

A tanulók ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Személyes tapasztalatok felhasználásával, a nemzetközi együttműködésről szerzett információkkal gazdagítjuk tudásukat.

A tanulás tanítása

A hatékony önálló tanulási kompetencia közös és egyéni tanulási tevékenységek keretében problémahelyzetek megoldásával, kreativitást igénylő érdekes feladatokkal, a már megszerzett tudás szüntelen mozgósításával, új helyzetekben való felhasználásával fejleszthető. E tevékenységek közben alakulnak a későbbi - felnőtt kori - munkavégzéshez nélkülözhetetlen akarati jellemzők, érzelmi viszonyulások és képesség összetevők (tervezés, döntés, visszacsatolás, együttműködés, megbízhatóság, sikerek megélése, a kudarcok elviselése, újrakezdés, kitartás, önellenőrzés, értékelés stb.), melyek az élethosszig tartó tanulás eredményességét is meghatározzák. Szükséges, hogy tanulás korszerű eszközeit, iskolán kívüli színtereit és lehetőségeit (pl. könyvtári szolgáltatások, IKT, múzeum, színház, művelődési központ) is megismerjék.

A tanulás képességének megalapozásához eszközként szolgál az anyanyelvi kompetencia és a digitális kompetencia fejlettsége. A tanító fontos feladata, hogy fejlessze a tanulás belső motívumait.

A pedagógus fontos feladata, hogy vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, és ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és verbális útjait. Törekedjen a gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a tapasztalás, valamint a következtetés és problémamegoldás fejlesztésére. A tanulás az iskola alapfeladata, amely magába foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség

fejlesztését. Az elemi készségeknek a képességeikhez mért szintű elsajátítása kulcsfontosságú feladat.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője tanítsa a gyerekeket tanulni. Vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában:

- az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása
- az egyénre szabott tanulási módszerek,
- a csoportos tanulás módszerei,
- a kooperatív csoportmunka;
- az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása;
- a gondolkodási kultúra művelése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása;
- az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása;
- az alapkészségek kialakítása értelmi képességeikhez mérten (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése).

A tanulás színtere és eszköze az iskola könyvtára és informatikai bázisa is. A könyvtár használata segíti tanulóinkat ismereteik gazdagításában. Használatának technikáját, módszereit - az önálló ismeretszerzés érdekében - a tanulóknak képességeikhez mérten el kell sajátítaniuk. Váljanak rendszeres könyvtárhasználóvá, lehetőleg igazodjanak el a lakóhelyi, az iskolai, könyvtárakban.

2.5. A mindennapos testnevelés

A tanulók egészségének, egészséges életmódjának fejlesztése érdekében, a teljes körű iskolai egészségfejlesztési elvekkel összhangban, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény előírja a mindennapi, azaz a heti öt testnevelésórát minden évfolyamban, melynek megvalósítása 2012 szeptemberében megkezdődött. Ez lehetőséget teremtett hazánkban arra, hogy az iskoláskorúak rendszeres fizikai aktivitásához, fizikailag aktív életmódjához intézményünk jelentősen hozzájárulhasson.

A mindennapos testnevelés, mint egészségfejlesztési stratégia nagy lehetőséget biztosít a felnövő generáció egészségesebb életmódjához, így elsősorban a törvényben meghatározottaknak kíván eleget tenni intézményünk és a minőségi testneveléssel kiegészítve a törvényben meghatározottaknak is eleget tesz. A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (Nkt.) 27. § (11) bekezdés:

„Az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban, azokban az osztályokban, amelyekben közismereti oktatás is folyik, azokon a tanítási napokon, amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést legalább napi egy testnevelés óra keretében, amelyből legfeljebb heti két óra

a) a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,

b) iskolai sportkörben való sportolással,

c) versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel,

d) egyesületben legalább heti két óra sporttevékenységet folytató tanuló kérelme alapján - amennyiben délután szervezett testnevelés órával ütközik - a félévre érvényes, az egyesület által kiállított igazolással váltható ki.

2.6. Választható tantárgyak és foglalkozások, a pedagógusválasztás szabályai

A tanulók nevelése-oktatása egyéni felmérés és fejlesztési terv alapján történik, mely tartalmazza az erősségeknek, érdeklődésnek megfelelő területeket is. A kötelező és habilitációs, rehabilitációs órák, a napközi és tanulószoba a teljes iskolában töltendő időt kitöltik, a mindenkor hatályos törvények szerint.

A pedagógusválasztás szabálya

Intézményünkben a pedagógusok munkakörüknek, munkabeosztásuknak megfelelően látják el feladataikat. Különös figyelmet fordítanak arra, hogy a tanulók ne váljanak személyfüggővé, tehát ne csak az egyéni fejlesztést végző szakemberrel kommunikáljanak, működjenek együtt.

2.7. A tanuló tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési módja, fejlesz-tő formái

Beszédjavító tagozat

Munkánk során az értékelés és a folyamatos továbbhaladás elvét érvényesítjük. A tanulók minősítéséről félévkor és tanév végén az osztályozó értekezleten, nevelőtestület dönt. A szülők tájékoztatása folyamatos, félévkor és év végén bizonyítvány, valamint év végén szöveges logopédai vélemény formájában történik.

Intézményünk minden pedagógusának feladata a tantárgyankénti követelményrendszer egységes értelmezése, a folyamatos ellenőrzés, az objektív, ugyanakkor ösztönző szándékú és nevelő hatású értékelés.

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti az érdemjegyekkel, és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól. (Nkt. 56. § (1) a, b pont)

Az értékelés célja

Az értékelés célja, a megerősítés, az ösztönzés és a hibák humanisztikus korrekciója, amely sikeresebb teljesítményre motiválja tanulóinkat. Az értékelés visszajelzést ad a pedagógus, szülő és a tanuló számára.
A gyermek egész fejlődéséről szóljon, mely nemcsak a tanulási teljesítményt tartalmazza:

- nem minősít hanem fejlődési állapotról számol be
- megmutatja, hogy a gyermek önmagához mérten mennyit fejlődött
- jelenjen meg benne, hogy a gyermek a saját lehetőségeit mennyire használja ki

Az értékelés alapelvei

- legyen ösztönző, következetes
- differenciált, egyénre vonatkozó
- feleljen meg a tanulók értelmi képességeinek
- rendszeres, segítő célú, és diagnosztikus
- segítse a reális önértékelés kialakítását

Az értékelés időpontja

- év eleji felmérés, tanév végi felmérés
- félévi és tanév végi értékelés
- szintfelmérés annyiszor amennyiszer a pedagógus szükségesnek látja

Az értékelés szempontjai

- a tanulók önmagához mért fejlődése az ismeretek elsajátításában egyéni képességeik szerint
- az ismeretek alkalmazásának képessége
- a munkafolyamatok végzésének sorrendje, pontossága, tempója
- teljesítőképesség és kitartás a munkavégzésben
- szocializációs képességek (önmagához, társakhoz, közösséghez)
- a pszichikus funkciók fejlődése (észlelés, emlékezet stb)
- tevékenység során a pszichomotoros képesség fejlődése

A pedagógus által végzett ellenőrzések, értékelések

Az ellenőrzés és értékelés a nevelési és oktatási folyamatban a tanítás tanulás folyamatában szabályzó funkciót tölt be.

Az ellenőrzés módja:

- *megfigyelés (folyamatosan)*
- *mérés (év elején, tanév végén, pedagógus belátása szerint a tananyaghoz kapcsolódóan)*

Az ellenőrzés formája

- *beszámoltatás (szóban, írásban)*

Az írásbeli beszámoltatások rendje, korlátai:

- *Átfogó jellegű írásbeli beszámoltatás 1-4. évfolyamon a harmadik óra után már nem történhet*
- *A szummatív jellegű beszámoltatás témáját az azonos évfolyamon az azonos tanegységet tantárgycsoportot tanító tanárok egyeztetik. Az ilyen jellegű számonkérésből alsó tagozaton egy felső tagozaton legfeljebb kettő iratható naponta.*

Értékelési formák:

- szóbeli értékelés (teljes képzési időben minden tantárgynál)
- szimbólumok, tárgyjutalmak (első három szakaszban)
- 1. évfolyam félév és évvége, 2. évfolyam félév szöveges minősítés
- 2. évfolyam évvége - 8. évfolyam numerikusan

Szóbeli szöveges értékelés

A szóbeli szöveges értékelés koncepciójának elvi kiindulópontjai a következők lehetnek:

- az értékelés a gyermekért, s elsősorban a gyermeknek szóljon
- alakítsa a helyes önértékelést, segítse a reális önismeretet
- nyitott legyen, amely nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart
- a gyermek lehessen aktív részese a saját fejlődésének
- a szülő és a pedagógus közösen gondolkodhasson a gyermek fejlődéséről.

A szóbeli szöveges értékeléssel kapcsolatos elvi követelmények az alábbiakban összegezhetők:

- minősítésközpontúság helyett fejlesztőközpontúság jellemezze
- vegye figyelembe az életkori sajátosságokat
- legyen összhang a Nat, a helyi tantervi rendszer és a kimunkált értékelési koncepció között
- jellemezze a gyakorlatot a rendszeres és folyamatos értékelés
- személyre szóló és ösztönző jellegű legyen
- a tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként tudjon megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet betölteni
- konkrét egyénre szabott javaslatokkal jelölje meg a továbblépés útját és módját, nyelvi megformáltságában legyen közérthető mind a tanuló, mind a szülő számára.

A szöveges értékelés dokumentumai:

Az Nkt. 57§ (5) bekezdésének megfelelően az iskolában csak olyan bizonyítvány alkalmazható, amelyet az Oktatási Minisztérium jóváhagyott. Azonban az iskolai nyomtatványok (az év végi bizonyítvány kivételével) az OM által szabályozott rendszer alkalmazásával (személyiségi, adatvédelmi, biztonsági követelmények megtartásával) elektronikus úton is elkészíthetők és tárolhatók. A bizonyítvány kiállításának alapjául szolgáló nyomtatványt nyomtatott formában is elő kell állítani, és meg kell őrizni. (részletesen az Nkt. 57§ (6) bekezdésében olvasható)

A nevelési-oktatási intézmények ügyintézésének és iratkezelésének általános szabályait és a tanügyi nyilvántartások kezelését a többször módosított 20/2012 (VII. 31.) EMMI rendelet előírásai tartalmazzák.

Tanulók teljesítményének minősítésére alkalmazott jelzések

Beszédjavító Tagozat:

1. évfolyam: A tantárgyi követelményeket kiválóan / jól / megfelelően teljesítette. Felzárkóztatásra szorul.
2. évfolyam végétől: az Nkt. 54§ (2) bekezdése értelmében az érdemjegyek és osztályzatok a következők:
   a) a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1),

A pedagógus által végzett mérések, ellenőrzések, értékelések

Az ellenőrzés és értékelés a nevelési és oktatási folyamatban a tanítás tanulás folyamatában szabályzó funkciót tölt be.

Az ellenőrzés módja

- megfigyelés (folyamatosan)
- második évfolyamtól tantárgyanként félévente minimum három érdemjegy
- mérés (év elején, félévkor, tanév végén, illetve pedagógiai szakaszokhoz rendelten)

Az ellenőrzés formája

- beszámoltatás (szóban, írásban)

Tárgyi tudás értékelése:

- **Diagnosztizáló mérések**: Célja a kiinduló fejlettségi szint megállapítása, melyre a pedagógus munkáját tervezheti. Kisebb egységek lezárása esetén pedig a fejlesztés iránymutatója. A tanulók sajátos nevelési szükségletei szerint történhet szóban vagy írásban.

Dokumentálása: Tájékoztató füzet, napló

- **formatív**: nevelő segítő szándékú az elért eredmények és a meglévő hiányosságok feltárására törekszik. Célja a pozitív megerősítés. A tanítási - tanulási folyamatot az egész tanév során végigkíséri.

  Dokumentálás: Tankönyvben, munkafüzetben, füzetben, tájékoztató füzetben, naplóban
- **Lezáró - összegző - tematikus**. Nagyobb egységek lezárásakor a tanmenetben meghatározott időszakokban történik. Célja a tanulók egyéni teljesítményének önmagához mért fejlődésének átfogó mérése.

  Értékelés: A tanuló teljesítményének százalékos arányú megállapítása. Írásbeli dicséret, korrekciós javaslat, figyelmeztetés.

  Dokumentálása : Tájékoztató füzet és napló.
- **Szummatív, átfogó minősítés**: Pedagógiai vélemény, melynek összeállítása, a tanulók egyéni fejlődésének figyelembevételével, a tanítók által és/vagy központilag kidolgozott félévi és év végi szintfelmérők szóbeli beszámolók alapján történik. Átfogóan értékeli a tanulók félévi illetve egész éves munkáját tantárgyanként 1-2. első félévében szövegesen, (Felzárkóztatásra szorul, megfelelően teljesít, jól teljesít, kiválóan teljesít). Második év végétől megjelenik a numerikus értékelés.

  Értékelés: tantárgyanként, teljesítmény illetve százalék arányában, egységes kategóriákba sorolva. Korrekciós javaslat, dicséret.

  Dokumentálás: Félévkor: napló, ellenőrző

  Év végén: napló, bizonyítvány, törzslap, logopédiai tasak

A pedagógus által végzett belső mérések
A pedagógus tervezése alapján:

a.) Alkalmankénti
b.) Visszatérő

Az értékelés funkciói:

- Diagnosztikus, prognosztikai, korrekciós funkció, amely fontos információkat ad a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, a csoport és az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez.
- Formatív, fejlesztő, szabályozó funkció, amely a tanulás folyamatához, annak korrekciójához ad segítséget pedagógusnak, szülőnek, diáknak.
- Szummatív funkció, megerősítés, visszacsatolás, szelekció, amely egy-egy tanításitanulási periódus végén regisztrálja az eredményeket, a pedagógusnak, szülőnek, tanulónak ad információkat.

A hangsúly az érés, fejlődés, tanulás folyamatjellegének elfogadásán van. A gyermek önmagához képest mért fejlődését állítja a középpontba. Természetesen a követelményekhez viszonyított előmenetele is értékelésre kerül. Az értékelés pillanatnyi állapotot rögzít, (s ez még a minősítéskor is igaz), nyitottságot mutat a gyermek problémái iránt, és a fejlődés lehetőségei iránti bizalmat fejezi ki.

A személyre szabott differenciált értékelés azért is ösztönző hatású, mert a tanuló megtapasztalhatja a pedagógus az ő személyére irányuló figyelmét, pozitív, bíztató hozzáállását. Harmonikus viszony esetén a gyermek vágyik arra, hogy megfeleljen a pedagógus elvárásainak, jól teljesítsen.

A pedagógusok a tanulók teljesítményét folyamatosan, illetve - numerikus értékelés esetén -

rendszeresen érdemjegyekkel értékelik, osztálynaplóba bejegyzik, félévkor és év végén minősítik. Az iskola az évközi érdemjegyek a félévi és év végi osztályzatoknál a tanuló teljesítményének értékelésére, - kivéve a készségtárgyakat - az alábbi jelöléseket alkalmazza:

Teljesítmény %-ban	Érdemjegy
0-35 %	1 (elégtelen)
36-55 %	2 (elégséges)
56-75%	3 (közepes)
76-89%	4 (jó)
90-100%	5 (jeles)

A tanulóval ismertetni kell az értékelés szempontjait. Az értékelés a pozitív megerősítést kell, hogy szolgálja. A javítás lehetőségét minden alkalommal biztosítani kell, a tanuló illetve a szülő igénye alapján.

A szöveges értékelés műfaja:

Előzetes szempontok alapján, a nevelőtestület által összeállított egységes szempontrendszeren belüli választott szöveg, illetve a pedagógus által kiegészített értékelés. A nevelőtestület dönt az osztályozó értekezleten a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről az osztályfőnök előterjesztése alapján.

Az első évfolyam, második évfolyam félévi értékelése

- a pedagógus félévkor és tanév végén a szülő számára szöveges értékeléssel minősíti a tanuló fejlődését, teljesítményét (előre kidolgozott egységes szempontrendszer alapján)
- a fenti értékelést a „kiválóan teljesített”, jól teljesített”, „megfelelően teljesített” „felzárkóztatásra szorul” összegzéssel zárja.
- A tantárgyak értékelése az évfolyamokon év közben a naplóban numerikus értékelés szerint történik (1-2-3-4-5 érdemjegyekkel) - (Kivéve a készségtárgyak értékelését alsó tagozaton!)

A készségtárgyak értékelése alsó tagozaton

- kiválóan megfelelt
- jól megfelelt
- megfelelt
- gyengén megfelelt
- nem felelt meg

Logopédiai minősítés

- tünetmentes
- lényegesen javult
- keveset javult
- részben javult
- nem javult

Az osztályzatokról a tanulókat és a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell a „Tájékoztató füzet”-en, keresztül.

A következő évfolyamba lépés feltétele a helyi tantervben megjelölt minimális követelmény teljesítése. Egyes esetekben a nevelőtestület - az osztályfőnök a logopédus - véleményének figyelembe vételével dönt az osztályozó értekezleten a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről.

A tanulók beszédfejlődéséről, és az egyes parciális teljesítmény deficitekről tanév végén a logopédusok részletes szöveges értékelést adnak, amely tükrözi az egy év alatt elért eredményeket, és jelzi a további fejlesztési irányokat.

A kerettanterv meghatározza mennyi az a minimális ismeret, amely feltétlenül szükséges az egyes tantárgyak témaköreinek egymásra épüléséhez. A magasabb évfolyamba lépés feltétele az előírt feltételek sikeres teljesítése.

Értelmileg akadályozott, autista tagozat

Az értékelés célja

Az értékelés célja a megerősítés, az ösztönzés és a hibák humanisztikus korrekciója, amely sikeresebb teljesítményre motiválja tanulóinkat. Az értékelés visszajelzést ad a pedagógus, szülő és a tanuló számára.

A gyermek egész fejlődéséről szóljon, mely nemcsak a tanulási teljesítményt tartalmazza:

- nem minősít, hanem fejlődési állapotról számol be,
- megmutatja, hogy a gyermek önmagához mérten mennyit fejlődött,
- jelenjen meg benne, hogy a gyermek a saját lehetőségeit mennyire használja ki.

Az iskola értékelési rendszere

Munkánk során az értékelés és a folyamatos továbbhaladás elvét érvényesítjük. A tanulók minősítéséről félévkor és tanév végén az adott pedagógus dönt. A szülők tájékoztatása folyamatos, félévkor tájékoztató lapon és szöveges formában, év végén bizonyítványban, valamint szóbeli szöveges formában történik.

Intézményünk minden pedagógusának feladata a tantárgyankénti követelményrendszer egységes értelmezése, a folyamatos ellenőrzés, az objektív, ugyanakkor ösztönző szándékú és nevelő hatású értékelés. Az iskola profiljából adódóan az értékelésben messzemenően figyelembe veendő a Köznevelési törvény 56.§ (1) pontja.

Az értékelés alapelvei

- legyen ösztönző, következetes,
- differenciált, egyénre vonatkozó,
- feleljen meg a tanulók értelmi képességeinek,
- rendszeres, segítő célú, és diagnosztikus,
- segítse a reális önértékelés kialakítását.

Az értékelés időpontja

- év eleji felmérés, tanév végi felmérés,
- félévi és tanév végi értékelés,
- szintfelmérés, annyiszor amennyiszer a pedagógus szükségesnek látja.

Az értékelés szempontjai:

- a tanulók önmagához mért fejlődése az ismeretek elsajátításában egyéni képességeik szerint,
- az ismeretek alkalmazásának képessége,
- a munkafolyamatok végzésének sorrendje, pontossága, tempója,
- teljesítőképesség és kitartás a munkavégzésben,
- szocializációs képességek (önmagához, társakhoz, közösséghez),
- a pszichikus funkciók fejlődése (észlelés, emlékezet, stb.),
- tevékenység során a pszichomotoros képesség fejlődése.

A pedagógus által végzett ellenőrzések, értékelések

Az ellenőrzés és értékelés a nevelési és oktatási folyamatban a tanítás-tanulás folyamatában szabályzó funkciót tölt be.

Az ellenőrzés módja:

- megfigyelés (folyamatosan)
- mérés (év elején, tanév végén)

Az ellenőrzés formája:

- beszámoltatás (szóban, írásban).

Az írásbeli beszámoltatások rendje, korlátai: A szummatív jellegű beszámoltatás témáját az azonos évfolyamon, az azonos tanegységet, tantárgycsoportot tanító tanárok egyeztetik. Az ilyen jellegű számonkérésből alsó tagozaton egy, felső tagozaton legfeljebb kettő iratható naponta.

A pedagógus által végzett belső mérések

A pedagógus tervezése alapján:

a.) Alkalmankénti
b.) Visszatérő

- Diagnosztizáló mérések:

  Célja a kiinduló fejlettségi szint megállapítása, melyre a pedagógus munkáját tervezheti. Kisebb egységek lezárása esetén pedig a fejlesztés iránymutatója. A tanulók sajátos nevelési szükségletei szerint történhet szóban, cselekvéses helyzetben vagy írásban. Dokumentálása: egyéni fejlesztési naplóban

  Formatív: nevelő -segítő szándékú, az elért eredmények és a meglévő hiányosságok feltárására törekszik. Célja a pozitív megerősítés. A tanítási - tanulási folyamatot az egész tanév során végigkíséri.
  Dokumentálás: Munkatankönyvben, munkafüzetben, füzetben

  Szummatív, átfogó értékelés: Pedagógiai vélemény, melynek összeállítása a tanulók egyéni fejlődésének figyelembevételével a pedagógusok által és/vagy központilag kidolgozott félévi és év végi szintfelmérők, szóbeli beszámolók alapján történik. Átfogóan értékeli a tanulók félévi, illetve egész éves munkáját.

  Dokumentálás: Félévkor: napló, tájékoztató lap
  Év végén: napló, bizonyítvány, anyakönyv

A pedagógus által végzett értékelések

A pedagógusok a tanulók teljesítményét folyamatosan értékelik, félévkor és év végén minősítik. A tanév során az értékelés alapja a tanuló megfigyelése, képességeiket figyelembe vevő szóbeli, írásbeli, cselekvéses számonkérések. A tanulóval ismertetni kell az értékelés szempontjait. Az értékelés a pozitív megerősítést kell, hogy szolgálja. A javítás lehetőségét minden alkalommal biztosítani kell.

A tanulók értékelésének tartalmi elemei:

- a tanuló teljesítményének a szintje (kiindulási helyzet)
- a tanuló önmagához való viszonyítása (fejlesztési cél)
- a fejlesztés nyomán bekövetkezett teljesítmény változás nyomon követése
- tanári, tanulói munka eredményességének vizsgálata (önellenőrzés)
- igyekvés, szorgalom

- pozitív teljesítmény, aktivitás, társaihoz való viszonyulás

Értékelési formák:

- szóbeli értékelés (teljes képzési időben minden tantárgynál)
- szimbólumok, tárgyjutalmak (első három szakaszban)
- 1. évfolyam - félév és évvége
- 2. évfolyam - félév és évvége
- 8. évfolyam - félév és évvége

Szóbeli szöveges értékelés

A szóbeli szöveges értékelés koncepciójának elvi kiindulópontjai a következők lehetnek:

- az értékelés a gyermekért, s elsősorban a gyermeknek szóljon,
- alakítsa a helyes önértékelést, segítse a reális önismeretet,
- nyitott legyen, amely nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart,
- a gyermek lehessen aktív részese a saját fejlődésének,
- a szülő és a pedagógus közösen gondolkodhasson a gyermek fejlődéséről.

A szóbeli szöveges értékeléssel kapcsolatos elvi követelmények az alábbiakban összegezhetők:

- minősítésközpontúság helyett fejlesztőközpontúság jellemezze
- vegye figyelembe az életkori sajátosságokat
- legyen összhang a NAT, a helyi tantervi rendszer és a kimunkált értékelési koncepció között
- jellemezze a gyakorlatot a rendszeres és folyamatos értékelés
- személyre szóló és ösztönző jellegű legyen
- a tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként tudjon megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet betölteni
- konkrét egyénre szabott javaslatokkal jelölje meg a továbblépés útját és módját, nyelvi megformáltságában legyen közérthető mind a tanuló, mind a szülő számára.

A szöveges értékelés dokumentumai:

Az Nkt. 57§ (5) bekezdésének megfelelően az iskolában csak olyan bizonyítvány alkalmazható, amelyet az Oktatási Minisztérium jóváhagyott. Azonban az iskolai nyomtatványok (az év végi bizonyítvány kivételével) az OM által szabályozott rendszer alkalmazásával (személyiségi, adatvédelmi, biztonsági követelmények megtartásával) elektronikus úton is elkészíthetők és tárolhatók. A bizonyítvány kiállításának alapjául szolgáló nyomtatványt nyomtatott formában is elő kell állítani, és meg kell őrizni. (részletesen az Nkt. 57§ (6) bekezdésében olvasható)

A nevelési-oktatási intézmények ügyintézésének és iratkezelésének általános szabályait és a tanügyi nyilvántartások kezelését a többször módosított 20/2012 (VII. 31.) EMMI rendelet előírásai tartalmazzák.

Félévkor és év végén szöveges minősítéssel kell a tanuló teljesítményét értékelni. A minősítésnek a tanuló teljesítményére vonatkozó megállapításokat kell tartalmaznia. A kiállított bizonyítványok „Záradék” rovatába kell bejegyezni a tanuló továbbhaladását segítő nevelőtestületi döntéseket, szülői kéréseket, és a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos egyéb megjegyzéseket. Az első-harmadik évfolyamokon a tanuló szöveges minősítése az oktatási miniszter által engedélyezett

bizonyítvány pótlapon (pótlapokon) történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része. A pótlapot a bizonyítvány borítólapjának tárolójában kell elhelyezni. A pótlap kiállítását a kiállító köteles a bizonyítvány pótlap-jegyzékében (a megadott rovatok kitöltésével) igazolni. A negyedik-nyolcadik évfolyamon a szöveges minősítés a tantestület által kidolgozott értékelési lapon történik, mely a bizonyítvány, törzslap és napló része.

Tanulók teljesítményének minősítésére alkalmazott jelzések

Értelmileg akadályozottak tagozata

1. évfolyam: A tantárgyi követelményeket kiválóan telj esítette; jól teljesítette; megfelelően teljesítette; felzárkóztatásra szorul.

2-4. évfolyam: A tantárgyi követelményeket kiválóan teljesítette; jól teljesítette; megfelelően teljesítette; felzárkóztatásra szorul.

5-8. évfolyam: Tantárgyanként értékelve: kiválóan teljesített; jól teljesített; megfelelően teljesített; részben teljesített; részt vett. Az a tanuló, aki 5-8. évfolyamon a tantervben megjelölt minimum követelményeket sem tudja teljesíteni, „részt vett” minősítést kap.

Fejlesztő iskola értékelési, mérési rendszere

A nevelő-oktató munka első lépése a tanulók alapos megismerése, képességstruktúrájuk feltérképezése. A súlyos, halmozott fogyatékossággal élő gyermekek esetében a pedagógiai diagnosztika nem egyszeri vizsgálatot jelent, hanem folyamat-diagnosztikát: mely adatgyűjtés a gyermek korábbi éveiből, a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslatai, diagnosztikus mérés, folyamatos megfigyelések, változások rögzítése, az összegyűlt információk elemzése.

A mérések célja, annak megállapítása, hogy mit és hogyan tud a gyermek, melyek a személyes szükségletei.

A súlyos, halmozott fogyatékossággal élő tanulók állapotának felmérésére szolgáló diagnosztikus mérési eszközök: GMFM (1988), egyéb választható (Fröhlich - Haupt: Fejlődésdiagnosztika, Wayne Sailor - Bonnie Jean Mix: TARC, H. Grünzburg: PAC (S/PAC
1) , Pető András féle állapotfelmérő)

Értékelés

Az értékelés célja a megerősítés, az ösztönzés, amely sikeresebb teljesítményre motiválja tanulóinkat. Az értékelés visszajelzést ad a pedagógus, a szülő és a tanuló számára.

A tanulók diagnosztikus értékelése a pozitívumokra koncentrál. A tanulók felé a folyamatos pozitív megerősítést szimbólumok segítségével is jelezzük.

Előmenetelükről a szakmai team félévkor és tanév végén szöveges értékelést készít, mely nem minősít hanem fejlődési állapotról számol be, megmutatja a tanuló attitűdjét, értékeli önmagához mért teljesítményét.

A szülők tájékoztatása folyamatos, félévkor és tanév végén tájékoztató lapon szöveges formában történik.

2.8. Számonkérések, beszámoltatások

Az iskolai írásbeli beszámoltatás formái, rendje és korlátai

Beszédjavító tagozat

Az iskolai beszámoltatások témáját, formáit a szaktanár állapítja meg a helyi tanterv alapján, az értékelést is ő végzi. A beszámoltatás célja, hogy a tanítási-tanulási folyamat közben minősítő információkat adjon a tanár a tanulónak felkészülése eredményéről.

Az írásbeli számonkérés a tanulók tudásának mérésére szolgáló mérési eljárás, mellyel a tanár ellenőrzi a tanulók elméleti és gyakorlati felkészültségét, feladatmegoldásban való jártasságát, problémamegoldó képességét.

Írásbeli számonkérés formái:

- szódolgozat, tudáspróba,
- házi dolgozat,
- év eleji tudásszintmérő dolgozat
- teszt, feladatlap nyílt- és zártvégű válaszokkal
- írásbeli feleletek a napi elméleti tananyagból
- kisebb tananyagrészekből feladatmegoldás (pl. matematika)
- témazáró dolgozatok, amelyek komplex módon ötvözhetik a teszt, az esszé, a feladatmegoldás jelleget

Az írásbeli számonkérések célja:

- diagnosztikus felmérések (előzetes tudásának megállapítására egyes tantárgyakból)
- formatív felmérések (röpdolgozatok egy-egy óra anyagából részletekre kiterjedően, óra végi ellenőrző felmérés, témazáró dolgozatok átfogó, az anyag súlyponti részét tartalmazó feladatokkal, esetlegesen házi dolgozatok)
- szummatív felmérés (tanulást lezáró, a végállapot eredményeit tükröző lezáró - minősítő felmérés)

Az írásbeli beszámoltatás módja:

- az írásbeli beszámoltatás gondos előkészületeket követel
- az írásbeli beszámoltatás előtt a tanár időben ismerteti a tanulókkal a konkrét követelményeket
- ismertetni kell a tanulókkal az írásbeli munka formai követelményeit
- az írásbeli számonkéréshez optimális körülményeket kell teremteni (hely, idő, zavaró tényező kiiktatása)
- a feladatkijelölés történhet papírlapon, táblán, elektronikus adathordozón egyértelmű utasítással
- biztosítani kell az egyenlő feltételeket, esélyeket a tanulóknak
- a kidolgozás előtt pontosan ismertetni kell, hogy milyen segédeszközöket vehetnek igénybe a tanulók

Az iskolai írásbeli beszámoltatások korlátai:

Az írásbeli beszámoltatás megszervezése során figyelembe kell venni az alábbiakat:

- a témazáró dolgozatok rendjét, követelményeit, az értékelés módját, formáját, elfogadhatósági kritériumát a helyi tantervek rögzítik
- a témazáró dolgozatok időpontját előre be kell jelenteni
- nem lehet olyan feladatot adni a tanulóknak, amit még nem tanultak, illetve a felkészüléshez nem állt rendelkezésükre a megfelelő taneszköz
- a tanár az év elején (tanítási-tanulási folyamat elején) közölje, hogy bármikor ellenőrizheti röpdolgozattal a tanórára való felkészülést
- dolgozat, írásbeli számonkérés büntető céllal nem íratható
- egy tanítási napon legfeljebb 2 témazáró dolgozatot írhat egy tanuló
- A szakértői bizottság javaslata alapján kell a számonkérés megfelelő formáját alkalmazni.

Az írásbeli munkák értékelése:

A pedagógus az értékelést tárgyilagosan, a követelményeket figyelembe vételével végzi.

A kiegészítő anyagrészek ismeretét, pluszteljesítményt jutalmazhatja - de nem a törzsanyaggal összevontan. A jutalmazás szempontjait, módját maga tervezheti meg, döntheti el.

Az értékelés történhet: írásban vagy szóban, szövegesen vagy érdemjeggyel (1-5 fokú skálán). Az írásbeli munkák kijavításának értékelésének határideje a mindenkori érvényes házirendben megtalálható.

Az értékelés szerepe a tanulók fejlesztésében:

- tudatos visszacsatolást jelent a tanulónak, szülőnek a tanulás eredményességéről a követelmények tükrében
- önellenőrzés, megerősítés
- teljesítményorientáció
- motiválás az eredményes továbbhaladásra és/vagy a hiányosságok pótlására
- az önértékelés képességének kialakítása
- visszacsatolás a tanárnak a tanítási folyamat minőségéről
- az ismeretek elsajátításának, megértésének ellenőrzése
- helyzetfeltárás osztály és egyéni szinten (mennyire sikerült elsajátítani a tanulóknak a tananyagot, mennyire alkalmas a jelenlegi tudás a továbblépéshez)
- tanítási és tanulási hibák differenciált feltárása, amely lehetővé teszi a javítást, pótlást
- az írásbeli számonkérés érdemjegyei egyenértékűek, de a témazáró dolgozatok osztályzatait megkülönböztetjük, nagyobb súllyal vesszük figyelembe

Az írásbeli dolgozatok pótlásának módja:

Amennyiben a tanuló egészségügyi okok miatt nem adott számot tudásáról, lehetőséget kell adni a pótlásra, esetleges javításra.

Az írásbeli beszámoltatás szerepe:

A félévi és az év végi osztályzatot a témazáró, összefoglaló írásbeli dolgozatok eredményei nagyobb mértékben befolyásolják.

Az érdemjegyek kialakításának módja:

Az érdemjegyek, az osztályzatok nem egyenértékűek. A témazárók, az összefoglaló jellegű teljesítmények érdemjegyei a félévi, tanév végi végső jegyek alakításában nagyobb szerepet játszanak.

Érdemjegyet kaphat a tanuló:

- Szóbeli feleletre .A szóbeli számonkérés tanulásra szoktatja a diákokat, javítja

beszédkészségüket és a tantárgyi szaknyelv elsajátítását is szolgálja.

- Írásbeli munkára (írásos felelet, teszt, házi dolgozat, iskolai dolgozat).
- Tanórai munkára.
- Tárgyi tanulmányi versenyeken való eredményes szereplésre.
- A gyűjtőmunkára, album- tablókészítésre.
- A házi dolgozatokra.

2.9. A felkészüléshez megadott feladatok

Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Beszédjavító tagozat

A házi feladat csak előzetesen megismert, feldolgozott anyagrészből adható, kivételt képez a gyűjtőmunka és a kiselőadás.

Legyünk tekintettel arra, hogy alkalmas segédeszközök álljanak a tanulók rendelkezésére (számítógép, internet, lexikonok, szótárak stb.)

Az előkészítő osztályban a házi feladatra fordítható idő maximum 45 perc.

Az 1-4. évfolyamon maximum két szóbeli- és két írásbeli házi feladat adható. Ezen a házi feladatok elkészítésére fordítható idő nem haladhatja meg a napi 90 percet.

Az 5-8. évfolyamon maximum négy szóbeli- és négy írásbeli házi feladat adható. A házi feladatok elkészítésére fordítható idő nem haladhatja meg a napi 120 percet.

A fentiek figyelembe vétele mellett a házi feladat legyen differenciált, személyre szabott.

Szorgalmi feladatként differenciálást célzó felzárkóztató, tehetséggondozást szolgáló feladatok adhatók, melyek minden esetben értékelendők.

Házi feladat minden esetben értékelendő.

Házi feladatra érdemjegy nem adható, kivételt képeznek azok az esetek, amelyeket a pedagógus előre egyértelműen jelez.

Házi feladat hiánya elégtelennel nem értékelhető, hiány esetén a tanuló az adott tudásáról szóban ad számot.

Házi feladatok sorozatos hiánya szaktanári figyelmeztetéssel szankcionálható.

Szorgalmi házi feladatokat minden esetben értékeli a pedagógus.

2.10. A magatartás és szorgalom minősítése, értékelése

A tanulók magatartásának és szorgalmának minősítését az osztályfőnök végzi, figyelembe véve az osztályban tanítók véleményét is.

A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelése, minden évfolyamon, szöveges formában történik

Nkt. 54 § (2) Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

b) a tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2),

c) a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)

A tanulók magatartásának és szorgalmának minősítését az osztályfőnök végzi az alábbi szempontok szerint - figyelembe véve az osztályban tanítók véleményét is.

Beszédjavító:

Formája:

• Előkészítő évfolyamtól 8. évfolyam évvégéig: szöveges formában

Magatartás

Példás (5)
Nevelőivel, társaival, tisztelettudó udvarias. Fegyelmezett, önmaga és társai testi épségére, valamint környezetére, és az iskola értékeire fokozottan vigyáz. Fegyelmi vétségért elmarasztaló írásbeli figyelmeztetésben nem részesült. Igazolatlan hiányzása nincs.

Jó (4)
Nevelőivel, társaival tisztelettudó udvarias, apróbb fegyelmezetlenségeit belátja és igyekszik azt jóvátenni. Önmaga és társai testi épségére, valamint környezetére, és az iskola értékeire vigyáz. Fegyelmi vétségért elmarasztaló szigorúbb írásbeli figyelmeztetésben (intő, rovó) nem részesült. Igazolatlan hiányzása nincs.

Változó (3)
Nevelőivel, tisztelettudó udvarias. Társaival szemben viselkedése sok kívánnivalót hagy maga után. Önmaga és társai testi épségét néha veszélyezteti, valamint előfordul hogy környezetére, és az iskola értékeire nem vigyáz. Nehezen fegyelmezhető, önfegyelme gyenge, a tanórai munkát fegyelmezetlenségével zavarja. Igazolatlan hiányzás, késés ritkán előfordul.

Rossz (2)
Nevelőivel, társaival figyelmeztetések ellenére is tiszteletlen. Önmaga és társai testi épségét veszélyezteti. Mások tulajdonát nem tartja tiszteletben. Az iskola értékeire nem vigyáz. A tanórai munkát rendszeresen zavarja a rábízott feladatokat nem teljesíti. Többször előfordul, hogy igazolatlanul hiányzik, elkésik.

Szorgalom

Példás (5)
A tanuláshoz való hozzáállása példamutató, tanórán aktív. Legtöbbször önállóan dolgozik igyekvő aktív. Társainak nevelőinek segít, tanórán kívüli tevékenységekben szívesen részt vesz. Képességeihez mérten igyekvő, feladatait rendszeresen és hiánytalanul végzi el. Igyekszik tiszta és pontos munkát végezni.

Jó (4)
Tanórai munkájában a tanuláshoz való hozzáállása jó. Törekszik az önálló munkavégzésre. A rábízott feladatokat néha nem végzi el. Kérésre tanárainak társainak segít. Munkái rendesek.

Változó (3)
Munkához való hozzáállása nem kielégítő. Tanórákon, nem képességeihez mérten dolgozik, feladatait rendszertelenül, hiányosan végzi el. Nevelőinek és társainak nem szívesen segít, elutasító. Munkáit felületesen végzi. Gyakran nem készít házi feladatot.

Hanyag (2)
Munkavégzése hanyag, a segítséget visszautasítja. Házi feladatait rendszeresen nem készíti el. Nem törekszik képességeihez mért feladatvégzésre. Nevelőinek, társainak nem segít, a közös tevékenységet zavarja.

Vitás esetekben az osztályozó értekezleten a nevelőtestület véleménye a meghatározó.

A tanulók elmarasztalásának fokozatai:

- Szóbeli figyelmeztetés
- Szaktanári figyelmeztetés/figyelmeztetések
- Írásbeli osztályfőnöki figyelmeztetés

- Írásbeli osztályfőnöki intés
- Írásbeli osztályfőnöki megrovás
- Írásbeli igazgatói figyelmeztetés
- Írásbeli igazgatói intés
- Írásbeli igazgatói megrovás

A fegyelmi eljárás az Nkt. 58§ (3-5)szerint történik.

2.11. Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezése

Beszédjavító tagozat

Tanulóink sajátos nevelési igényűek, az országos és megyei szakértői bizottságok szakvéleményében foglalt kijelölés alapján kerülnek iskolánkba. Tanulóinknál a beszédfogyatékosság a vezető tünet, melyhez egyéb részképesség zavarok is társulnak.

Logopédiai tevékenység a beszéd-, hang-, és nyelvi zavarban szenvedő gyermek/tanuló egész személyiségét érintő pedagógiai jellegű gyógyító nevelés. A beszédjavítás, a terápia a logopédiai tevékenység legmeghatározóbb formája, amelynek során megvalósul a beszédhibás gyermek/tanuló személyiségének és beszédhibájának sérülés specifikus korrekciója. Ez egyénre szabott terv elkészítésével, célirányos kommunikációval, funkciófejlesztéssel és beszédgyakorlatok alkalmazásával történik. A logopédiai ellátás keretében feladat, hogy biztosítsuk a beszédhibás gyermek/tanuló személyiségének töretlen fejlődését, célkitűzéseinek megvalósulását, az optimális szocializációt, a sikeres habilitációt, ill. rehabilitációt. Cél a logopédiai terápiákon a tiszta beszéd kialakítása, nyelvi zavarok javítása, valamint az írás- olvasás megfelelő elsajátításához nyújtott prevenciós, reedukációs támogatás. A leghatékonyabb forma a megelőzés, amely a szülők, nevelők, sőt az egész társadalom felvilágosítását, a veszélyeztetettek korai kiszűrését és előzetes fejlesztéssel az esetleges halmozódó beszédhibák megjelenésének kivédését jelenti.

A beszédfogyatékosság négy főcsoportja:

1. A beszédfejlődés zavarai
   - hangképzési zavarok
   - a szókincs (fogalomalkotás) zavarai
   - a grammatika zavarai
2. A folyamatos beszéd zavarai
   - dadogás
   - hadarás
   - beszédfélelem (logofóbia)
   - mutizmus
3. A beszéd centrális és organikus eredetű zavarai
   - afáziák
   - dizartofónia
   - diszglosszia (kortikális, piramidális, extrapiramidális eredettel)
   - a perifériás beszédszervek veleszületett és szerzett elváltozásai (pl. bénulások, ajak-,
   - szájpadhasadék)
4. Hangzavarok (diszfóniák)

- a folyamatos beszéd zavarai
- a beszéd organikus és centrális zavarai
- a komplex beszédfejlődési zavarok

Alapelvek:

- Gyermekközpontúság, személyiségközpontúság
- Sokoldalúság, szakmaiasság
- Tudatosság, tervszerűség
- Egyénre szabottság, differenciálás, adekvát módszer- és eszközválasztás
- Transzferhatások tudatos kihasználása
- Elkötelezettség
- Partnerközpontúság, együttműködés
- Komplexitás, folyamatkövetés, intenzivitás
- Az információk bizalmas kezelése
- Esélyegyenlőség

Feladatok (15/2013 (II. 26.) EMMI rendelet):

- a beszédindítás
- a hang- beszéd- és nyelvfejlődési elmaradás javítása
- a beszédhibák javítása
- a nyelvi-, kommunikációs zavarok javítása
- a diszlexia, a diszortográfia, a diszgráfia, a diszkalkulia kialakulásának megelőzése, javítása a beszéd technikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson
- tehetséggondozás

Kiemelt fejlesztési feladatok:

- a fejlesztés során a gyermek/tanuló egész személyiségének fejlesztése hangsúlyos szerepet kap, melynek célja a reális önkép kialakulása, az önbizalom és kudarctűrő képesség erősödése, feladattudatának és kitartásának erősítése, illetve a belső motiváció kialakítása/fejlődése
- a fejlesztés során és annak eredményes befejeztével a gyermek/tanuló képes legyen képességeinek kibontakoztatásával a társadalom aktív, cselekvőképes tagjává válni, illetve eljusson az önállóság általa elérhető optimális szintjére
- a fejlesztés során figyelembe venni a sajátos nevelési igényű tanulók teljesítményét minden műveltségi területen és segíteni a minimum követelmények elérésében
- a fejlesztések felépítése tudatos és tervszerű, melynek meghatározó elemei a beszédállapot felmérése, az egyéni fejlesztési terv elkészítése megfelelő eszköz- és módszerválasztással, illetve a fejlődés folyamatos értékelése, nyomon követése
- a tanulók belső motivációjának kialakítása és fenntartása beszédhibájuk leküzdésére, ugyanakkor fontos a reális elvárások megfogalmazása a terápia kimenetelét illetően (esetleges visszaesések, maradványtünetek)
- felismerni a tanulókban a tehetséget bármely területen és segíteni ennek kibontakoztatásában, gondozásában, ennek függvényében támogatni a pályaorientációs folyamatot
- a szülők tájékoztatása a tanulók továbbtanulási lehetőségeiről

Alkalmazott terápiák:

- Megkésett/akadályozott beszédfejlődés terápia
- Artikulációs zavarok terápiája
- Beszédfeldolgozási zavarok terápiája (beszédészlelési és beszédmegértési zavarok)
- Beszéd- és nyelvfejlődési zavarok terápiája
- Orrhangzós beszéd terápia
- Beszédritmus zavara (dadogás, hadarás)
- Nyelvlökéses nyelés terápiája
- Diszfónia terápia
- Diszlexia prevenció, grafomotoros készség fejlesztése
- Diszlexia reedukáció
- Diszgráfia reedukáció
- Diszkalkuliareedukáció
- Gósy-féle terápia
- Afázia
- Sindelar program
- Alapozó terápia
- Szenzomotoros integrációs terápia
- Babzsák program

A logopédiai vizsgáló eljárások alkalmazásával az év eleji vizsgálatok szeptember hónapban megtörténnek. Ezután készülnek el a hozzájuk kapcsolódó logopédiai vizsgálati vélemények, az első félévre szóló egyéni fejlesztési tervek,majd a második félévre szóló egyéni fejlesztési tervek. A gyermek/tanuló vizsgálati anyagai, a tesztűrlapok, a szakvéleménye/szakvéleményei, vizsgálati eredmények, zárójelentések fénymásolatai, valamint a terápiás tervek a Logopédiai Tasak anyagát képezik.Félévkor és év végén a Munkanaplóban minősítjük a tanulókat, tanév végén pedig év végi értékelést írunk minden egyes gyermekről, ami a bizonyítványban betétlapként szerepel. A tanulók kötelező felülvizsgálata is megtörténik az illetékes szakértői bizottságok részéről, illetve folyamatosan zajlanak a tanévben. A sajátos nevelési igényű tanuló a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján adott tantárgy(ak), tantárgyrész(ek) értékelése alól mentességben részesülhet.

Logopédiai év eleji és az év végi vizsgáló eljárások során alkalmazható vizsgáló eszközök:

- GOH-GMP -Gósy Mária Beszédészlelés- és beszédmegértés tesztje
- Artikuláció vizsgálat
- Szókincsvizsgálat - Aktív szókincs vizsgálat - LAPP(Lőrik-Ajtony-Pléh-Palotás)
- Szókincsvizsgálat - Passzív szókincs vizsgálat - Peabody
- SZÓL-E? Szűrőeljárás (Kas-Lőrik-Molnárné-Szabóné-Szatmáriné)
- Nyelvfejlődési szűrővizsgálat(Pléh-Palotás-Lőrik, PPL)
- Token - teszt
- Olvasásvizsgálat - Meixner-féle olvasólapok (Meixner)
- Nyelvi tudatosság vizsgálata (Lőrik féle)
- Lőrik-Majercsik-féle iskolába lépő gyermekek nyelvi tudatosságának vizsgálata Iskolába lépő és 1-4. osztályos gyermekek néhány olvasási-írási alapkészségének vizsgálata
- Lőrik-féle Olvasásvizsgálat (LOV) 2-4. osztályos gyermekek olvasástechnikájának és mondatmegértésének vizsgálata
- Szó? Nem szó? Lőrik-féle Fonológiai Tudatosság Teszt (FTT) 2-4. osztályos gyermekek szóolvasás megértésének vizsgálata

- Lőrik-féle helyesírás-vizsgálat (LHV) 2-4. osztályos gyermekek helyesírás vizsgálata
- Jordanidisz Ágnes 2-4. osztályosoknak készült fonológiai tudatosság vizsgálata
- Szövegértés
- Írás-helyesírás - Logopédiai vizsgálatok kézikönyv
- Másolás (alsó tagozat)
- Önálló írásproduktum: rövid fogalmazás, spontán írás
- Verbális fluencia vizsgálata
- Magyar Álszóismétlési Teszt
- (Racsmány és mts.)
- TROG-H Nyelvtani Szerkezetek Megértése Teszt (Lukács-Győri-Rózsa)
- Dékány-féle diszkalkulia vizsgáló (Dékány)
- vizuális észlelés, vizuomotoroskoordiáncó - lateralis dominancia; testséma; irányismeret; BenderA; Bender B; Frostig
- ritmus, szerialitás - MSSST, Sindelar, Inizán, DPT

Logopédiai értékelés -minősítés:

1. <u>Megkésett/akadályozott beszédfejlődés</u>

Tünetmentes:
Szókincse, verbális kommunikációja életkorának és intelligenciaszintjének megfelel. Közlése nyelvtanilag megfelelő. Verbális kommunikációja korának megfelelő. Közlése nyelvtanilag megfelelő. Beszédére részleges pöszeség jellemző. További adekvát logopédiai terápia szükséges.

Lényegesen javult:
Beszédére az általános pöszeség vagy dadogás jellemző. Szókincse korának megfelelő. Önálló mondatokat alkot grammatikai hibákkal. Nagymozgásai kielégítők, az artikulációs mozgások akaratlagos szabályozásában lehetnek még nehézségei.

Részben javult:
Logopédiai előkészítésre és a logopédiai foglalkozásra alkalmas. Általános pösze vagy dadogó. Beszéde alig érthető, zöngés mássalhangzókat nem képez. Mondatalkotása nélkülözi a ragokat. Beszédmegértése hiányos. Beszédfeladatokkal kapcsolatban gyakran elutasító, figyelme labilis. Nagymozgásait fejleszteni kell, finommotorikája teljesen inkoordinált.

Keveset javult:
Továbbra is csak a logopédiai előkészítő csoportban foglalkoztatható. A beszédre irányuló figyelme már kialakulóban van. Beszédszintje jóval alatta van az életkori szintjének. Beszédmegértésében a fogalmak differenciálása megkezdődött. A nagy- és finommozgások egyaránt bizonytalanok, nélkülözik a koordináltságot.

Nem javult:
További logopédiai előkészítésre van szüksége. Beszéde nem indult meg. Figyelme a foglalkozásokon alig köthető le. Mozgása, magatartása lényegesen elmarad az életkori átlagtól.

2. <u>Artikulációs zavarok</u>

A diszlália javítására irányuló logopédiai munka eredményét a gyermek beszédének önmagához viszonyított javulásával értékeljük a következőképpen:

Tünetmentes:
A gyermek beszédhibája megszűnt, beszéde tiszta, érthető, nyelvtanilag is helyes a spontán beszédben is.

Lényegesen javult:

A kijavítandó hangok 80-90%-a kialakított, rögzített és automatizált. Beszéde nyelvtanilag helyes. Spontán beszédben még fejlődnie kell.

Részben javult:
A kijavítandó hangok 40-50%-a kialakított, rögzített és automatizált. Beszéde nyelvtanilag még javítandó. Spontán beszédben még nem használja a kialakított és rögzített hangokat.

Keveset javult:
A kijavítandó hangok 20-30%-a kialakított, rögzített és automatizált. Beszéde nyelvtanilag még javítandó. Spontán beszédben még nem használja a kialakított és rögzített hangokat.

Nem javult:
A gyermek beszédében a felvételi szinthez képest nincs számottevő, értékelhető pozitív változás.

3. Dadogás/Hadarás:

Tünetmentes:
Folyamatos, gördülékeny, helyes ritmusú, alakilag és tartalmilag is ép beszéd. Az izomtónus megfelelő, együttmozgás nincs.

Lényegesen javult:
A kezelt a számára biztonságos környezetben tünetmentesen, jól beszél. Az együttmozgások megszűntek, a beszédfélelem oldódott.

Részben javult:
Tudatosan képes az ellazulásra, együttmozgások ritkán jelentkeznek. Kötött beszélgetésekben megakadások nincsenek.

Keveset javult:
Az izmok tónusa feszes, görcsös. Az együttmozgások gyakorisága csökken. Vegetatív tünetek ritkán jelentkeznek.

Nem javult:
Ellazulásra képtelen, az együttmozgásokban és a beszédállapotban nem történt változás.

4. Komplex Terápia:

(Artikulációs zavarok+Diszlexia prevenció)

Tünetmentes:
Artikulációs zavarok és részképesség problémák megszűntek.

Lényegesen javult:
Artikulációs zavarok és a teljesítmény javulása a környezet számára is érzékelhető.

Részben javult:
Artikulációs zavarok és a részképességek működésének javulása érzékelhető, tapasztalati vagy vizsgálati úton kimutatható.

Keveset javult:
A gyermek a foglalkozásokon már motiválható, feladattudata kialakulóban van.

Nem javult:
A gyermek beszédében a felvételi szinthez képest nincs számottevő, értékelhető pozitív változás.

5. Orrhangzós beszéd:

Tünetmentes:
A gyermek beszédének orrhangzós színezete megszűnt.

Lényegesen javult:
Az orrhangzós színezet spontán helyzetben még tapasztalható, gyakorló helyzetben már nem.

Részben javult:
Gyakorló helyzetben időnként tiszta beszédhangot produkál. Képes a száj és orrlégzés tudatos differenciálására.

Keveset javult:
Motivált az órákon való részvételre. Képes az alapvető artikulációs mozgásügyesítő és fúvógyakorlatok elvégzésére.

Nem javult:
A gyermek beszédében a felvételi szinthez képest nincs számottevő, értékelhető pozitív változás.

6. <u>Diszfónia:</u>

Tünetmentes:
A kezelés eredményeként helyreállt a beteg egyéni hangszíne, hangfekvése és a beszéd dallama.

Lényegesen javult:
A folyamatos beszéd gyakorlataiban érvényesül az egyéni hangszín, hangfekvés és dallam.

Részben javult:
Az egész testre kiterjedő lazulás jellemzővé vált, a beszédlégzés gazdaságos, az alaphang állandó. A normális színezetű hangok beszédbe beépítése most történik.

Keveset javult:
A lazító és légző gyakorlatokat csak a beszédterápiás órákon képes végezni, az alaphang nem állandó.

Nem javult:
Az izomtónus és a légzés változatlan, a hangképzés továbbra is préselten történik.

7. <u>Nyelvlökéses nyelés</u>

Tünetmentes:
A gyermek beszédhibája megszűnt, a nyelés teljesen szabályos. Kialakult, rögzült a helyes nyelvpozíció nyelés közben és nyugalmi helyzetben is. A két ajak és fogsor megfelelően záródik, a periorálisizomzat nyelés közben inaktív, nincs egyéb izomdiszfunkció. Megfelelő a légzéstechnika, beszéde tiszta, helyes a spontán beszédben is.

Lényegesen javult:
A megfelelő nyelvhelyzet kialakult, rögzült, de a tudatos működés nem vált automatikussá. Megfelelő a légzéstechnika. A javítandó hangok 80-90 %-a kialakított, rögzített, automatizált. Spontán beszédben még fejlődnie kell.

Részben javult:
A szabályos nyelés lépéseit, fokozatait elsajátította. A légzéstechnika megfelelő, kialakult, a szabályos nyelés még nem rögzült. A javítandó hangok 40-50 %-a kialakított, rögzített, automatizált. Spontán beszédében még nem használja a kialakított és rögzített hangokat.

Keveset javult:

A nyelv és izomfunkció szabálytalan, a szabályos nyelés lépéseit, fokozatait ismeri, de alkalmazása nem tudatos. A légzéstechnika nem megfelelő. A javítandó hangok 20-30 %-a kialakított, rögzített, automatizált. Spontán beszédében még nem használja a kialakított és rögzített hangokat.

Nem javult:
A gyermek nyelésében, légzéstechnikájában, beszédében a felvételi szinthez képest nincs számottevő, értékelhető javulás.

8. **Diszlexia és diszgráfia reedukáció:**

Tünetmentes:
A tanulók jól reagálnak az általános és komplex képességfejlesztésre is, emellett a tanulót környezete is segíti, hogy tünetmentessé váljon.

Lényegesen javult:
A tanuló hiányosságai és elmaradásai több mint felerészben megszűntek vagy pótlódtak, ha a foglalkozások nyomán a teljesítményjavulást pedagógusai is észreveszik, és ez a pedagógiai értékelésben is megmutatkozik, ha a gyermek/tanuló személyisége rendezettebb lett.

Részben javult:
A megnevezett célterületek fejlesztése nyomán a működés javulásának mértéke vizsgálattal vagy becsléssel igazolható, ha a tanuló környezete is visszajelzést ad a tapasztalt változásról.

Keveset javult:
A tanuló állapota nem javult, viszont előállt az alkalmazkodás, cselekvésszervezés és szabályozás kívánatos mértéke, ha motivált a foglalkozásokon való részvételben, feladatvállaló és feladatmegvalósító, ha tud az apró sikereknek örülni, ha érdeklődéssel vesz részt a feladatmegoldásokban, és közelesen várható az állapot egy vagy több területén változás.

Nem javul:
Nem alkalmazkodott a logopédiai foglalkozások rendjéhez, ha nem sajátította el a kezelések ütemét, nem tud bekapcsolódni a foglalkozások tevékenységeibe, nem javult szervezettségének és készültségének szintje, nem mutat érdeklődést az ismeretek iránt, és valóban nem is történt javulás az állapotában.

Értelmileg akadályozott, autista tagozat

A fejlesztés alapelvei:

- • az egyénre szabott fejlesztés elve
- • az egyéni bánásmód elve
- • a frontális irányítás kerülése

Az autista tanulók speciális szükségleteinek megfelelő teljes körű ellátás elsősorban az egyéni fejlesztés és kis létszámú csoportok keretében valósulhat meg, melyekben egy időben minimálisan két szakképzett felnőtt jelenléte szükséges.

A tanulók csoportja rendkívül heterogén, többségüknél nem alkalmazható a NAT követelményrendszere. A fejlesztés rendszerében és a csoportok kialakításánál a hagyományos életkori elvtől eltérünk. A rendezőelv az egyes tanulók fejlettségi szintje,mentális kora.

Iskolánkban lehetőség szerint csoportbontásban tanítjuk az autizmus specifikus tantárgyakat. Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére, a tanulók tudásának megalapozására, és a személyes tér biztosítására.

A gyermekek számára speciális szükségleteiknek megfelelően egyénre szabott napirend készül, melyben az órák egyéni illetve kiscsoportos, önálló vagy irányított foglalkozások formájában szerepelnek.

2.12. A tanulók fizikai állapotának mérése

20/2012 (VIII.31) EMMI Rendelet értelmében a tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálata

81. § (1) Az iskola a pedagógiai programjában meghatározott mérési időszakban és mérési módszer alkalmazásával tanévenként, valamennyi évfolyamára kiterjedően, a nappali oktatás munkarendje szerint felkészülő tanulók részvételével megszervezi a tanulók fizikai állapotának és

edzettségének mérését, vizsgálatát. A mérés, vizsgálat lefolytatható egyszeri alkalommal és megszervezhető legfeljebb két hónapig terjedő időszakra is. A tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa végzi.

(2) Az (1) bekezdés szerint lefolytatott mérés, vizsgálat eredményeit a vizsgálatot végző pedagógus a mérésben érintett tanulónként, osztályonként és évfolyamonként rögzíti, az eredményeket a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusokkal közösen elemzi és meghatározza a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket. Az iskolai tanév helyi rendjében kell rögzíteni a tanulók fizikai állapotát felmérő vizsgálat időpontját.

Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt (NETFIT) alkalmazása intézményünkben

A tanulók fizikai állapotának és edzettségének (fizikai fittségének) mérését a 2011. évi CXC. törvény 80.§ 9. pont szabályozza. - A tanulók fizikai állapotát évente egy alkalommal januármájus között kell mérni.

A mérés lebonyolításának szabályait a 2011. évi CXC. törvény 80.§ 2-8. pontjai szabályozzák. - A fittségi próba lebonyolításához a Magyar Diáksport Szövetség speciálisan erre a célra tervezett és gyártott, hitelesített eszközöket bocsátott az iskola számára.

A mérést az 5-8. évfolyamos tanulókon kell elvégezni. A mérést az osztályban testnevelés tantárgyat tanító vagy az arra kijelölt pedagógus végzi. A vizsgálatban a tanulók osztályzatot nem kapnak. Az eredményeket a testnevelő pedagógus elemzi és meghatározza a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket. A tanulók mérési eredményeit a Magyar Diáksport Szövetség NETFIT informatikai rendszerébe online kell feltölteni május végéig.

Célja:

- Népszerűsítse és tudatosítsa az élethosszig tartó fizikai aktivitás jelentőségét és az egészségtudatos életvezetés értékeit az iskoláskorú diákok, családjaik és a köznevelés szereplői körében.
- A testnevelés a saját eszközeivel (pl. NETFIT) megkülönböztetett részét képezi a tanulók testi, motoros, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődését szolgáló teljes körű iskolai egészségfejlesztésnek és tehetséggondozásnak.
- Olyan ismeretátadatás, attitűdformálás, készség és képességfejlesztés megvalósítása, amelynek segítésével adottságoktól és szociokulturális környezettől viszonylag

  függetlenül minden tanuló számára lehetőség nyíljon az egészséges fizikai fittség állapot megszerzésére, fenntartására, fejlesztésére és az egészségtudatos, jövőorientált életvezetés kialakítására.

  Anyaga:
  - Testösszetétel és táplálkozási profil: testtömeg mérése, testmagasság mérése, testzsír százalék-mérés,
  - Aerob fittségi profil: állóképesség ingafutás teszt (20 vagy 15 méter),
  - Vázizomzat fittségi profil: ütemezett hasizom teszt, törzsemelés teszt, ütemezett fekvőtámasz teszt, kézi szorítóerő mérése, helyből távolugrás teszt,
  - Hajlékonyság profil: hajlékonysági teszt.

2.13. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészségneveléssel összefüggő feladatok

A kutatási tapasztalatok alapján tudjuk, hogy a kedvezőtlen egészségmagatartás erősen összefügg a szocializációs folyamat problematikus voltával. A szocializáció intézményes színtere az iskola, amely a szükséges jártasságok, és készségek kialakításában meghatározó szerepet játszhat, kedvező feltételek esetén.

A fenti kérdéskör érvényessége még inkább megjelenik a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő-oktató intézményekben. Tanulóink értelmi állapotából adódóan hiányzik a belátás képessége az egészségre káros és hasznos választása között. Így nevelő-oktató munkánk fontos és elengedhetetlen része kell, hogy legyen az egészségnevelés is. Ez a pedagógiai folyamat iskolánkban kétrétegű. Egyrészt az iskolánk tanítási gyakorlatában - tanulóink értelmi és életkori szintjüknek megfelelően - szerepet kapnak az egészségre, az egészség megőrzésére vonatkozó ismeretek, fogalmak, adatok és összefüggések. Másrészt az iskolai élet mindennapos gyakorlatában - az iskola üzemeltetésében, fenntartásában - kell gondoskodni tanulóink egészségéről.

Az egészség a WHO meghatározása szerint egybefoglalja a testi, a mentális-lelki és a szociális jólétre való képességeket, állapotokat. Ezért az iskolai egészségnevelés nemcsak a fizikai, hanem a mentálhigiénés és a társas viszonyok terén is átfogó feltétel együttest kell, hogy biztosítson a felnőttek és gyerekek életminősége, jóléte érdekében. Az egészség mindenkinek személyes érdeke és élménye, az „intimszféra" nagyon sajátos részeként megélt állapot. Az egészségpedagógia - amely a prevencióra épül - ezért figyelembe kell, hogy vegye a személyességnek és az intimitásnak lényegét jelentő nevelési követelményeket.

Az egészségnevelés nem korlátozódhat pusztán előadásokra, vagy szórólapokra, hanem személyes életviteli tapasztalatokhoz, felismerésekhez is kell, hogy segítse a benne részesítendőket. Itt is érvényes összefüggés van a pedagógus egészségtudatos életvitele és egészségnevelési hatékonysága között. Az egészségállapotok és a környezet kölcsönhatásai be kell, hogy épüljenek életkor és értelmi képességnek megfelelően a tananyagba, azaz a tanulók kell, hogy ismerjék a helyi környezeti kockázatok egészségükre gyakorolt hatását. A környezeti kockázatok észlelése azt segíti elő, hogy megelőzhetővé váljanak a megbetegedést okozó helyzetek. A környezeti kockázatok sokfélék lehetnek, (tetű, ótvar, rüh, orbánc, gomba, paraziták, mindenféle fertőző betegségek) észlelésüket és hatásmechanizmusaikat társadalmi kulturális konvenciók és hagyományok alakítják ki.

Az egészségnevelés során fel kell tárni a tanulók kockázat-észlelési sajátosságait és azokat összhangba kell hozni a tényismeretekkel. A környezeti kockázatokat bizonyos társadalmi rétegek, etnikai és kisebbségi csoportok másként értékelik és értelmezik, hiszen ez erősen függ a társadalmi csoportok hagyományaitól. A kockázat észlelés tudatosságának növelése, a tudományosan hiteles információk tananyagban való beépítése elősegítheti a megfelelő megelőzési viselkedésmódok kialakulását. Ezért is fontossá válik az együttműködés az Országos Tisztifőorvosi Szolgálat és az egészségügyi intézmények, szakemberek és az iskola között.

Egészségnevelés és prevenciós tevékenység

Tanulóinkat az alkohollal, dohányzással, drogokkal kapcsolatos ellenállásra, a dohány és alkoholfogyasztást ösztönző ingerekkel szemben aktív elutasításra neveljük. Nagy hangsúlyt fektetünk az életkornak megfelelő korszerű táplálkozásra és az étkezési szokások megalapozására, a komplett, változatos étrend összeállítására, az ízlésfejlesztésre, a gyermekekkel közösen készített gyümölcs-zöldségitalok fogyasztására; az életfunkciókat segítő teák, magvak megszerettetésére. A gyermekek egészséges fogazatának megóvása érdekében rendszeres fogápolásra szoktatjuk őket (minden főétkezés után lehetőség szerint fogmosás) és rendszeres fogászati szűrővizsgálaton vesznek részt.

A megfelelő iskolai légkör megteremtéséhez együttműködünk a családokkal, hisz közösen kell vállalni, hogy a tanulókból egészséges, kiegyensúlyozott ifjak legyenek. Az egészséges életmódra nevelés, felvilágosítás terén együttműködünk az iskolaorvossal, helyi hatósági szervekkel.

Önismereti, problémamegoldó csoportfoglalkozások, osztályfőnöki órák keretében kerül sor a káros szenvedélyek, azok hatásainak, a megelőzés fontosságának megvitatására.

Pedagógiai eszközeinkkel igyekszünk életkori és értelmi állapotukat figyelembe véve tanulóinkban tudatosítani:

- az egészséges életmódot,
- az egészséges táplálkozást,
- a személyi higiéniát,
- a testápolást, hajápolást, fogápolást,
- a szexuális úton terjedő betegségeket,
- a fogamzásgátlást,
- a környezetápolás fontosságát, szükségességét.

Módszereink elsősorban az ismeretek gyakorlati alkalmazását biztosító készségeket fejlesztik, az ismeretek teljes alkalmazását segítik elő. Programunk az egészségnevelés átfogó hatásrendszerével kívánja segíteni a gyermekek testi-, értelmi- és szociális fejlesztését.

Célunk: az egészséges életmód megalapozása, olyan gyermekek nevelése, akik egész életükben megőrzik az egészséges életmód iránti igényt. Nagyon fontosnak tartjuk az érzelmi biztonságot nyújtó, közvetlen, családias légkört és környezetet. Olyan napirendet, amelyben sürgetés nélkül jut megfelelő idő minden gyermeki tevékenységre.

A nevelési-oktatási intézménynek lehet a gyermekek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatát megszervezni, ennek keretében különösen, az általános iskolába járó tanulóévenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és belgyógyászati szűrővizsgálaton vegyen részt.

A mindennapi testedzés végrehajtásának lehetséges programja

A mindennapos testedzés megvalósulhat, amennyiben a feltételek adottak:

- • rehabilitációs mozgásfejlesztéssel,
- • iskolai sportköri foglalkozásokkal,
- • lovaglással,
- gyermek jóga
- úszás

A játékos testmozgás megvalósul:

- • nagyszünet idejének felében játékos testmozgással,
- • tanítási órák előtt, vagy az óraközi szünetekben szervezett „lazító együttmozgással”,
- • játékos testmozgás tanítási órák részeként,
- • nagyszünetben való szánkózással.

A mozgás, a szabad levegő, a higiéné és a hozzá kapcsolódó szokásrendszer programunkban kiemelt helyet tölt be. A szabad levegőn való tartózkodás, a szabad mozgás és feltételrendszere, a tervezett, szervezett játékos mozgás.

Környezeti nevelés

Nevelési programunkban az alábbi konkrét környezeti nevelési célokat foglaltuk össze:

- Igényes környezeti kultúra kialakítása a termekben, az iskola belső terében, az iskola körül. (Funkcionális és aktuális dekoráció, derűs hangulatú, virágokkal díszített belső terek, ápolt udvar kialakítása.)
- Takarékos és figyelmes anyaghasználatra nevelés (energiatakarékosság, papír újrahasznosítása, komposztálás stb.).

- A természeti és mesterséges környezet esztétikumának alakítása.
- A lakókörnyezet és a közeli természeti környezet adottságainak megismerése.
- Meghatározott terület rendszeres ellenőrzése, rendbetétele az iskolában és az iskola körül.

Természetesen az osztályokban, mindenki elképzelésének megfelelő feladatokkal, ötletekkel egészíti ki ezt a feladatkört.

A földrajzi helyzetünk és iskolánk útkeresése vezetett bennünket a környezeti nevelés szükségességének felismerésére, mely számtalan lehetőséget teremt a gyerekek személyiségének sokoldalú fejlesztésére. Tudjuk, a környezetvédelmi tevékenység általában csoportos cselekvést, igazi csapatmunkát igényel, közösségformáló, szemléletet alakító, felelős, előrelátó magatartást alakít ki, és mindezek mellett nagyon sok új ismeretet is ad. Ráadásul mindezt úgy teszi, hogy közvetlenül a környezetben, igen változatos helyszíneken valósuljon meg.

Alapelvek, jövőkép, hosszú távú célok

Hosszú távú pedagógiai célok:

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása,
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése,
- rendszerszemléletre nevelés,
- a környezetetika hatékony fejlesztése,
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés,
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés,
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése,
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása,
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát,
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések életkori és értelmi szintnek megfelelően,
- döntésképesség,
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása,
- a családi életre nevelés fejlesztése,
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése.

Konkrét célok és feladatok

- természeti - épített - szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése.
- helyi értékek és problémák feltérképezése.
- helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, hulladék, energiatakarékosság, stb.),
- lakóhely megismerése (értékek, gondok - a megoldás módjai),
- hagyományok védelme: család - iskola - település - nemzet szinteken,
- azonosságtudat fejlesztése a fenti szinteken,
- a szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése,
- legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése,
- az egészségre káros szokások biológiai-élettani-pszichés összetevőinek megismertetése.

A környezeti nevelés színterei

Tanulmányi kirándulásainkat ebben a szellemben szervezzük próbálunk hagyományt teremteni, felhívni a figyelmet a környezetvédelemre.

Kapcsolódás más környezetvédelmi programokhoz

A lakókörnyezetünkért való aggodalom és tenni akarás indít bennünket arra, hogy felvegyük a kapcsolatot más olyan csoportokkal, szervezetekkel, melyek hasonló indíttatásból tevékenykednek a környezet megóvásáért. Bekapcsolódunk a Göncöl Ház szervezésében évről-évre megszervezett Liget-takarítási programba, a Gombás-patak és környékének tisztítási programjába.

Bekapcsolódunk a környezet- és egészségvédelem jeles napjai közül néhányba. A természet környezetvédelem és az egészségügy egyes jeles napjairól a tanórákba és tanórán kívüli foglalkozásokba beépítve Március 22. Víz Világnapja.

Április 22. Föld Napja

Május 10. Madarak és Fák Napja

Fogyatékosok világnapja (ÉFOÉSZ)

Tanulmányi kirándulás: Szervezzünk tanulmányutat egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából. Ellátogathatunk kisebb-nagyobb gyerekcsoportokkal tanösvényekre, nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadasparkokba, botanikus kertekbe, múzeumokba.

Zöldesítés: A környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolva vagy önálló programként, a szülőket is megnyerve az iskola területét cserjék, fák ültetésével szépíthetjük.

Különválogató (szelektív) hulladékgyűjtés:

Ha van lehetőség bevonni a helyi hatóságokat, megszervezzük az egész iskolára kiterjedő szelektív hulladékgyűjtést és elkülönített elszállítást legalább a papírhulladék, a szárazelem, fémdoboz, műanyag és a szerves hulladék vonatkozásában. Ezen tevékenység hatásfoka nagy, hiszen jelentős mértékben kihathat a tanuló tágabb környezetére is. Gazdaságunk érdekében fontos a szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, újrahasznosítás és az energiatakarékosság. A környezeti nevelés ezeknek a céloknak a megvalósításában hatékony segítséget nyújthat.

Iskolánkban már jelenleg is szárazelem-gyűjtő konténer van rendszeresítve, ahová a felnőttek és a tanulók a környezetükben felhalmozódott elhasznált szárazelemeket helyezik el. Jó megoldásnak kínálkozik, s a jövő irányába mutat egy hulladékgyűjtő-udvar létrehozása, ahol a papír, fémdoboz, a műanyag és a színes, valamint a fehér üveg összegyűjtése is szelektíven történne.

Lehetséges programjaink:

- • Természettudományi Múzeum látogatása
- • Állatkerti séta
- • Az iskola környékének és a lakótelepnek a vizsgálata
- • A Gombás-patak vizsgálata
- • A Liget állapotának figyelemmel kísérése
- • Látogatás egy közeli tanyára
- • Kirándulás egy nemzeti parkba
- • Látogatás egy szeméttelepre.

2.14. Esélyegyenlőség

- Tanulóink számára biztosítani az egyéni és csoportban való tudatos fejlesztést, állapotuknak megfelelően.
- Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy biztosítsuk az egyéni bánásmód elvének teljesülését.
- Olyan programok megvalósítását tűzzük ki célul, melyek hozzájárulnak a hátrányok kompenzálásához, s az esélyegyenlőség előmozdításához.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosításával, az esélyteremtést támogató lépésekkel, szolgáltatásokkal, felvilágosító előadásokkal, külső kapcsolatrendszer kiépítésével kívánjuk megvalósítani.

Az intézményben tanuló hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása és a valódi esélyegyenlőség előmozdítása érdekében együttműködünk az állami és egyházi intézményekkel valamint civil szervezetekkel.

A figyelmet igénylő csoportokba tartozó, hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyermekek esélyeit, hátrányos megkülönböztetésüket a társadalmi környezet is alakítja.

A társadalmi tolerancia erősítése az intézményen belül is szükséges. Egyszerre kell tiszteletben tartani a diszkrimináció tilalmát és elő kell mozdítani az érintett csoportok esélyteremtését, esélyegyenlőségét.

Az iskolai oktatáson belül elsődleges az intézményben dolgozók szemléletének formálása, a pedagógusok módszertani kultúrájának megújítása.

Informatikai, információs eszközök biztosítása az intézményben a fenntartó által nyújtott lehetőségek szerint.

A továbbtanulás támogatása.

Jel-Beszéd Alapítvány által nyújtott támogatás szükség szerint igénybevétele.

Tanulóink számára biztosítani az egyéni és csoportban való tudatos fejlesztést, állapotuknak megfelelően.

Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy biztosítsuk az egyéni bánásmód elvének teljesülését.

Olyan programok megvalósítását tűzzük ki célul, melyek hozzájárulnak a hátrányok kompenzálásához, s az esélyegyenlőség előmozdításához.

2.15. A tanuló jutalmazása

A tanulók jutalmazása

4. Azt a tanulót, aki képességeihez mérten
   - példamutató magatartást tanúsít,
   - vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
   - vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
   - vagy az iskolai, illetve az iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön, vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
   - vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez
   - az iskola elismerésben részesíti.
5. Az iskolában - a tanév közben - elismerésként a következő dicséretek adhatók:
   - szaktanári dicséret,
   - osztályfőnöki dicséret,
   - igazgatói dicséret
   - tantestületi dicséret.
6. Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő tanulmányi és közösségi

munkát végzett tanulók a tanév végén:

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért, dicséretben részesíthetők. A szaktárgyi dicséretet a tanuló bizonyítványába be kell jegyezni.

7. Az a tanuló, aki egész éven át kitűnő tanulmányi eredményt ért el oklevelet és könyvjutalmat kap, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehet át.
8. Az iskolai szintű versenyek helyezettjei jutalmat kapnak, melyet az iskola közössége előtt vehetnek át.
9. Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.
10. A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.
11. A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

A tanulók motiválása érdekében a kiemelkedően jó és példamutató magatartású illetve szorgalmú tanulókat a tantestület (igazgató) részesítheti osztályfőnöki vagy igazgatói dicséretben. A kiemelkedő közösségi munkáért és példás tanulmányi eredményért tanév végén jutalomkönyv adható.

A tanulók pozitív értékelésének fokozatai:

- Írásbeli osztályfőnöki dicséret
- Írásbeli tanári dicséret
- Írásbeli igazgatói dicséret
- Írásbeli tantestületi dicséret
- Simon Antal emléklap

2.16. A tanuló magatartásának, szorgalmának értékelése

A magatartási elvárásokat a házirend tartalmazza. Figyelembe vesszük a tanulók egyéni személyiségvonásait, adottságait.

A szorgalom értékelésekor a tanuló iskolai és tanulmányi munkához való hozzáállását értékeljük az egyéni készségek, képességek figyelembe vételével.

A szorgalom értékelése nem feltétlenül függ össze az eredményes, jó jeggyel értékelt tanulási eredménnyel, hiszen gyenge képességű tanuló is lehet kiemelkedően szorgalmas.

2.17. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek, intézményi adatvédelem

Elegendő az SzMSz mellékleteként elkészített adatkezelési szabályzat.

Emeljük be az Uniós adatvédelmi rendeletre (GDPR) történő hivatkozást, valamint a Közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 35/2005. (XII.29.) Korm. rendeletet

A köznevelési intézményekben kezelt adatokra vonatkozó törvényi felhatalmazások:

Nkt. 44.§(5): a tanulók személyes adatainak kezelhetősége a KIR-ben
Nkt. 41.§(4): a tanulók személyes adatainak iskolai kezelhetősége
Nkt. 44.§(7): a munkavállalók személyes adatainak kezelhetősége a KIR-ben
Kjt. 83/B.§: a közalkalmazottak (és más köznevelési intézményben foglalkoztatott munkavállalók) nyilvántartható adatai- a közalkalmazotti alapnyilvántartás
Nkt. 44.§ (14): a munkavállalók adatainak továbbítására történő felhatalmazás a KIR és az intézmények között

Nkt. 41.§(6): a munkavállalók személyes adatainak intézményi kezelhetősége

A*z Nkt. 41.§ (2) rendeli el a Kjt. szerinti közalkalmazotti alapnyilvántartással megegyező adatok nyilvántartását,* tehát a Kjt. 5. sz. mellékletben felsorolt alábbi adatok bármely fenntartásban működő köznevelési intézmény kezelhető (kezelendő) adatvagyonának részét képezik.

A közalkalmazotti alapnyilvántartás adatköre

A közalkalmazott

I.

- neve (leánykori neve)
- születési helye, ideje
- anyja neve
- TAJ száma, adóazonosító jele
- lakóhelye, tartózkodásihely, telefonszáma
- családiállapota, gyermekeinek születési ideje
- egyéb eltartottak száma, az eltartás kezdete

II.

- legmagasabb iskolai végzettsége (több végzettség esetén valamennyi)
- szakképzettsége(i)
- iskolarendszeren kívüli oktatás keretében szerzett szakképesítése(i), valamint meghatározott munkakör betöltésére jogosító okiratok adatai
- tudományos fokozata, idegennyelv-ismerete

III.

- a korábbi, 87/A. § (1) és (3) bekezdése szerinti jogviszonyban töltött időtartamok megnevezése,
- a munkahely megnevezése,
- a megszűnés módja, időpontja

IV.

- a közalkalmazotti jogviszony kezdete
- állampolgársága
- a bűnügyi nyilvántartó szerv által kiállított hatósági bizonyítvány száma, kelte
- a jubileumi jutalom és a végkielégítés mértéke kiszámításának alapjául szolgáló időtartamok

V.

- a közalkalmazottat foglalkoztató szerv neve, székhelye, statisztikai számjele
- e szervnél a jogviszonykezdete
- a közalkalmazott jelenlegi besorolása, besorolásának időpontja, vezetői beosztása, FEOR-száma
- címadományozás, jutalmazás, kitüntetés adatai
- a minősítések időpontja és tartalma

VI.

- személyi juttatások

VII.

- a közalkalmazott munkából való távollétének jogcíme és időtartama

VIII.

- a közalkalmazotti jogviszonymegszűnésének, valamint a végleges és a határozott idejű áthelyezés időpontja, módja, a végkielégítés adatai
- A közalkalmazott munkavégzésére irányuló egyéb jogviszonyával összefüggőadatai (41.§ (1)-(2) bek.).

A köznevelésitörvény 44.§ (7) bekezdése rögzíti, hogy az Oktatási Hivatal a KIR rendszerében nyilvántarthatja az alábbi adatokat:

Az alkalmazott (munkavállaló):

IX.

a) nevét, anyja nevét, nemét, állampolgárságát,
b) születésihelyét és idejét,
c) oktatási azonosítószámát, pedagógusigazolványa számát,
d) végzettségére és szakképzettségére vonatkozó adatokat: felsőoktatási intézménynevét, a diploma számát, a végzettséget, szakképzettséget, a végzettség, szakképzettség, a pedagógus-szakvizsga, PhD megszerzésének idejét,
e) munkaköre megnevezését,
f) munkáltatója nevét, címét, valamint OM azonosítóját,
g) munkavégzésének helyét,
h) jogviszonya kezdetének idejét, megszűnésének jogcímét és idejét,
i) vezetői beosztását,
j) besorolását,
k) jogviszonya, munkaviszonya időtartamát,
l) munkaidejének mértékét,
m) tartós távollétének időtartamát,
n) lakcímét,
o) elektronikus levelezési címét,
p) előmenetelével, pedagógiai-szakmaiellenőrzésével, pedagógus-továbbképzési kötelezettségének teljesítésével kapcsolatos adatok közül
pa) a szakmai gyakorlat idejét,
pb) esetleges akadémiai tagságát,
pc) munkaidő-kedvezményének tényét,
pd) minősítő vizsgájának kinevezési okmányban, munkaszerződésben rögzített határidejét,
pe) minősítővizsgájának, minősítő eljárásra történő jelentkezésének időpontját, a minősítő vizsga és a minősítési eljárás időpontját és eredményét,
pf) az alkalmazottat érintő pedagógiai-szakmai ellenőrzés időpontját, megállapításait.

A közoktatási vagy közalkalmazotti jogszabály nem biztosítja az ilyen típusú kezeltadatokat:

- a gyermekek, tanulók speciális étkezési igényeire vonatkozó adatok, pl. ételallergia, lisztérzékenység, speciális táplálkozási igény,
- a tanulók, dolgozók egészségi állapotára vonatkozó adatok, pl. egy akár hirtelen beavatkozást igénylő betegség (epilepszia, vérzékenység, stb.) ténye
- a tanuló, dolgozó pszichés problémáira vonatkozó adat, pl. pánikra való hajlam, idegesség, szorongás
- a dolgozó családjára, gyermekeire vonatkozó adat pl. egy munkahelyi karácsonyi rendezvény megszervezése érdekében
- a tanuló, dolgozó fényképe, a róla készült filmfelvétel is személyes adatnak minősül, amelynek kezelési lehetőségét, kötelezettségét nem rendeli el jogszabály
- a tanuló, dolgozó nemzetiségi hovatartozása
- egyházi fenntartású iskolákban a tanuló felekezeti hovatartozására vonatkozó adatok, a keresztlevél, a papi, plébánosi ajánló levélben foglalt információk, amelyeket gyakran kérnek az egyházi intézményekbe beiratkozók esetében

A jogszabályi felhatalmazást meghaladóan kezelt adatok köréről tájékoztatjuk az érintetteket.

Különös tekintettel a következőadatokra: nemzeti, faji hovatartozás, vallási-felekezeti hovatartozás, az egészségi állapottal kapcsolatos különleges adatok. Az intézmény saját használatra vezet illetve nyilvántartást, amely ezen adatokat rögzíti. Az intézmény többcélú feladatot lát el, ezért szükségszerű ezeket a felsorolt adatokra vonatkozó szabályokat - melyekre a jogszabály nem ad felhatalmazást - az SZMSZ részeként megjeleníteni.

Az információs önrendelkezési jogról és az információ szabadságról szóló 2011. évi CXII.

törvény így rendelkezik:

3. *§3. különlegesadat:*

a) a faji eredetre, a nemzetiséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, az érdek-képviseleti szervezeti tagságra, a szexuális életre vonatkozó személyes adat,

b) az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre vonatkozó személyes adat, valamint a bűnügyi személyes adat.

5. § (2) Különlegesadat a 6. §-ban meghatározott esetekben, valamint akkor kezelhető, ha az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárul.

AzadatkezelésiszabályzatnevelőtestületielfogadásátmegelőzőenazNkt. 43. § (1) bekezdésében előírt véleményezési jogot biztosítsuk a szülői szervezetnek és a diák önkormányzatnak, a véleményezési jog gyakorlásáról a szabályzat záradékai között az érintett szervezetek nyilatkozzanak.

Nkt. 43. § (1) A köznevelési intézmény iratkezelési szabályzatában, ha ilyen készítése nem kötelező, a köznevelési intézmény SzMSz-ének mellékleteként kiadott adatkezelési szabályzatban kell meghatározni az adatkezelés és -továbbítás intézményi rendjét. Az adatkezelés időtartama nem haladhatja meg az irattári őrzési időt. Az adatkezelési szabályzat elkészítésénél, módosításánál nevelési-oktatási intézményben a szülői szervezetet és az iskolai, kollégiumi diákönkormányzatot véleményezési jog illeti meg. Adattovábbításra a köznevelési intézmény vezetője és - a meghatalmazás keretei között - az általa meghatalmazott vezető vagy más alkalmazott jogosult.

Elegendő az SzMSz mellékleteként elkészített adatkezelési szabályzat. A Közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 35/2005. (XII.29.) Korm. rendelet 1.§ (1) bekezdésében elrendeli, hogy a szóban forgó kormányrendelet minden közfeladatot ellátó szervezetre vonatkozik. Tekintettel arra, hogy *az állami és önkormányzati fenntartásban működő köznevelési intézmények a köznevelési feladataik ellátása során közfeladatot látnak el*, a kormányrendeletben foglaltak végrehajtása számukra is kötelező, azaz nem elegendő az SzMSz mellékleteként kiadott adatkezelési szabályzat megjelenítése, hanem iratkezelési szabályzatban kell szabályozniuk az intézményi iratkezelés rendjét, valamint az adatkezeléssel kapcsolatos intézményi

Váci Tankerületi Központ PB3101
Cházár András EGYMI, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium
2600 Vác, Március 15. tér 6.
Tel.:+36/27/502-185,186 fax: 27/501-676
Adószám: 15835523-2-13

Nyilatkozat

Alulírott Ványi Lászlóné intézményvezető nyilatkozók, hogy a Cházár András EGYMI, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium Pedagógiai programjának módosítása nem jár a Fenntartóra nézve többletköltséggel.

Vác, 2020.08.31.

Mottónk:
„Várunk minden sajátos nevelési igényű gyereket és tanulót,

Ványi Lászlóné
intézményvezető

akinek speciális módszerekkel segítjük a társadalmi integrációját"

Cházár András EGYMI

Bérezi Gusztáv Tagintézménye

2000 Szentendre, Kovács László u. 3.

NYILATKOZAT

Alulírott Therneszné Magyar Katalin tagintézmény-vezető nyilatkozók, hogy a Cházár András EGYMI Bárczi Gusztáv Tagintézménye Pedagógiai programjának módosítása nem jár a Fenntartóra nézve többletköltséggel.

Szentendre, 2020. 08. 28.

Therneszné Magyar Katalin

Tagintézmény-vezető

Ványi Lászlóné

Intézményvezető

4. Legitimizációs záradék

4.1 A pedagógiai program jóváhagyása (nevelőtestület)

Iskolánk nevelői közössége a dokumentumot a vonatkozó jogszabályi előírások alapján készítette el. Érvényes: 2020- 2021-es tanévtől.

Szentendre, 2020. ... AuÉ4 A..... rZ'E.:

Themeszné

Magyar Ka^ljh

tagintézmény-vezető^

A *Pedagógiai programot* az intézmény nevelőtestülete--.'??!.'?.. *év* hó ..Ak.. napján tartott értekezletén elfogadta.

Kelt: *év* hónap ksknap

. . .(&?! .....

hitelesítő nevelőtestületi tag

P.H

.....

hitelesítő nevelőtestületi tag

A pedagógiai programot jóváhagyom.

Kelt: ...y.íLG'. ,'k-?k?-:. év ...A?...?..'. hónap nap

intézményvezető

P. II.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala: a dokumentumot az, intézményvezetői irodában lehet elolvasni, valamint megtekinthető az iskola honlapján és a Köznevelés Információs Rendszerének elektronikus felületén.

A1

c VtóP

Váci Tankerületi Központ PB3101
Cházár András EGYMI, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium
2600 Vác, Március 15. tér 6.
Tel.:+36/27/502-185,186 fax: 27/501-676 Adószám: 15835523-2-13

Legitimációs záradék

A pedagógiai program jóváhagyása

Iskolánk nevelői közössége a dokumentumot a vonatkozó jogszabályi előírások alapján készítette.

Érvényes a 2020/2021-es tanévről.

Vác, 2020. 08. 28.

Ványi Lászlóné

Ványi Lászlóné intézményvezető

A pedagógiai programot az intézmény nevelőtestülete 2020. augusztus 28-án tartott értekezletén elfogadta.

Tajthy Szilvia hitelesítő
nevelőtestületi tag

Ph.

Kiss Judit
hitelesítő nevelőtestületi tag

Mottónk:
„Várunk minden sajátos nevelési igényű gyereket és tanulót,
akinek speciális módszerekkel segítjük a társadalmi integrációját"

Cházár András EGYMI, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium
Pivár Ignác Tagintézménye
OM azonosító: 032652

2600 Vác, Zichy H. u. 16-18.

titkarsag(S)pivarignac.chazar.hu

27/316-465

Legitimációs záradék

A pedagógiai program jóváhagyása

Iskolánk nevelői közössége a dokumentumot a vonatkozó jogszabályi előírások alapján készítette.

Érvényes a 2020/2021-es tanévtől.

Vác, 2020. augusztus 28.

Fenyvesi Dóra

tagintézmény-vezető

A pedagügiai programot az intézmény nevelőtestülete 2020. augusztus 28-án tartott értekezletén elfogadta.

Vác, 2020. augusztus 28.

Ph.

Hollósi Márta

hitelesítő nevelőtestületi tag

Molnárné Nyegrán Ildikó

hitelesítő nevelőtestületi tag

Cházár András EGYMI, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium
Pivár Ignác Tagintézménye
OM azonosító: 032652

2600 Vác, Zichy H. u. 16-18.

titkarsag@pivarignac.chazar. h u

27/316-465

Jegyzőkönyv,

mely készült 2020. augusztus 28-án megtartott nevelőtestületi értekezleten.

Jelen vannak: a nevelőtestület tagjai (a mellékelt jelenléti ív szerint)

Téma: a Pedagógiai Program módosítása

Fenyvesi Dóra tagintézmény-vezető köszönti a kollégákat, felkéri Kiss Editet jegyzőkönyvvezetésre, Tövisné Újvári Mariannát a hitelesítésre, valamint tájékoztatja a kollégákat az értekezlet céljáról. A kollégák elfogadták a felkérést.

A szakmai munkaközösségek előzetesen megismerkedtek a dokumentum azon pontjaival, melyek változtatásra, kiegészítésre kerültek.

Fenyvesi Dóra felolvasta a pedagógiai program módosításait, kiegészítéseit, majd várja a kérdéseket, hozzászólásokat. Kérdés, hozzászólás nincs. Szavazásra kéri a kollégákat.

A tantestület kézfeltartással, tartózkodás nélkül, egyhangúlag elfogadta a pedagógiai programot.

kmf.

Kiss Edit
jegyzőkönyv-vezető

Tövisné Újvári Marianna
hitelesítő

Cházár András EGYSÉGES Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
Szakiskola, Készségfejlesztő iskola, Kollégium Pivár Ignác Tagintézménye

JELENLÉTI IV

	Név	Aláírás
1	BEZECZKY ESZTER	
2	BORBÁS BETTINA	—v .....
3	DUDÁSNÉ MOLNÁR ERZSÉBET	
4	FENYVESI DÓRA	<p> __-Sz7> \
5	FILICZKI ANITA	
6	HÁZY TAMÁS	
7	HOLLÓSI MÁRTA	
8	IZSÁK ILDIKÓ	
9	JUHÁSZ SÁNDOR	
10	JUNG RITA	
11	KANTÓNÉ DURJÁN MÓNIKA	
12	KISS EDIT	
13	KOCSIS MÁRIA	
14	KOKAINÉ SOMOGYI HENRIETT	<./ C>~—< vLsfe-
15	KOLLÁR KATA	
16	KRIVÁN MIKLÓSNÉ	— »—,[
17	LIESZKOVSZKI ANIKÓ	
18	LOVASNÉ BODOLAI EMESE	
19	MAGRI-KOSZTKA SZILVIA	
20	MESTERNÉ KORA RÉKA	■ KpV
21	MOLNÁR TÍMEA	
22	MOLNÁRNÉ NYEGRÁN ILDIKÓ	
23	PEREHÁZY ANDREA PETÉNYINÉ	
24	BOSKÓ GYÖRGYI SZABADI	
25	JÓZSEF	
26	SZABÓ KRISZTINA	
27	SZEGEDI SZILVIA	A f A '7
28	TÖVISNÉ ÚJVÁRI MARIANNA	

Jegyzőkönyv

Téma: az Általános iskola intézményegység új pedagógiai programjának elfogadása

Dátum: 2020. 08.31.

Jegyzőkönyvvezető és hitelesítők felkérése.

Szavazás lebonyolítása.

Jegyzőkönyvvezető: Fekete Anikó

Hitelesítők: Kiss Anna és Szabóné Stefanidesz Anikó

Az Intézmény vezetése által, a Pedagógiai Program módosítási javaslatait az iskolai munkaközösség tagjai megismerték és elfogadták.

Jelen van: 17/15 fő 88%

Egységesen szavaztak, ellenvetés, tartózkodás nem volt.

Vác, 2020. 08.31.

j egy zőköny vvezető

hitelesítő

Szabóné Stefanidesz Anikó

hitelesítő

Ált. isk. intézményegység
Pedagógiai Program elfogadása

Bártfai Henriett

Czigléné Pintye Ibolya

Fekete Anikó

Galotti Nóra

Gubányi Zsófia

Harmati Lászlóné

Karánsebessy Balázs

Kelecsényi Rita

Kiss Anna

Kiss Judit

Nagyné Gyombolai Éva

Somogyi Judit

Soósné Rácz Márta

Szabóné Stefanidesz Anikó

Szakolczai Gyuláné

Szlízsné Iván Beáta

Szabóné Stefanidesz Anikó

Szakolczai Gyuláné

Telepfi Kelen Ilona

Jegyzőkönyv

A mai napon a Cházár András EGYMI Székhelyintézmény Utazó Gyógypedagógus Hálózat és Fejlesztő

Nevelés-oktatás Intézményegység nevelőtestületének jelenlévő tagjai a Cházár András EGYMI

Székhelyintézmény Pedagógiai Programját egyhangúlag elfogadták.

Vác, 2020. 08. 31.

1. Dévényi Ildikó .....
2. Bairaktarisné Moró Edina .....
3. Dukai Henrietta .....
4. Gadó Benedek .....
5. Kálmánchelyi Krisztina .....
6. Légrádi Alexa (GYES) .....
7. Marosfalvi Éva .....
8. Miholics Valéria .....
9. Patakfalviné Bánszegi Tímea .....
10. Rónay Judit .....
11. Vígh Eszter .....

<u>Jegyzőkönyv</u>

2020/2021

Tanévnyitó értekezlet

Készült: 2020.08.31-én, a Cházár András EGYMI (2600 Vác, Március 15. térő.) Mária Terézia termében.

Jelen vannak: a munkaközösség tagjai (7 fö pedagógus, 5 fő gyógypedagógiai asszisztens)

Az Intézményegység vezető jegyzőkönyv vezetésre felkérte Baliné Chukri Évát, hitelesítőknek pedig Budai Klárát és Végh Karinát. Személyüket a munkaközösség tagjai egyhangúan elfogadták.

Farkas Andrea Óvodai Intézményegység vezető ismertette a módosított pedagógiai programot, melynek elfogadását szavazásra bocsátotta. A munkaközösség tagjai egyhangúan elfogadták az Óvodai Pedagógiai Programot.

A munkaközösség tagjainak jelenlétét a csatolt jelenléti ívvel igazolunk.

Vác, 2020.08.31.

jegyzőkönyvvezető

Budai

jegyzőkönyv hitelesítő

jegyzőkönyv hitelesítő

Jelenléti ív az Óvodai Pedagógiai Program elfogadásához

Óvoda pedagógusai

1. Baliné Chukri Éva .£>. h f . /7.T.. .....
2. Belencsák Ildikó Jb&dLaX..... .....
3. Berczeli Réka
4. Budai Klára
5. Farkas Andrea , .4? .....
6. Glózikné Szarka Anna
7. Hutyánszkiné Csele Andrea
8. Juhászné Klucsár Andrea .....
9. Suha Brigitta .....11 /f
10. Végh Karina

Cházár András EGYMI, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium
2600 Vác, Március 15. tér 6.
Tel: +36/27/502-185,186 fax:27/501-676
Adószám: 15835523-2-13

JEGYZŐKÖNYV

A 2020. 08. 31-én (a Cházár András EGYMI, Vác, Március 15. tér 6. szám alatt, a főépület 2. emelet 58-as termében) tartott nevelőtestületi értekezletet a kollégiumvezető megnyitotta.

A 2020-2021-es tanévre a módosított pedagógiai program ismertetése.

Napirendi pontok:

A 2020/21-es tanévre a módosított pedagógiai program elfogadása.

A 2020/21-es tanévben a módosított pedagógiai programot egyöntetűen a nevelőtestület elfogadta.

Jelen voltak: A mellékelt jelenléti ív szerint

A jegyzőkönyvet Fogarasi Nikoletta készítette.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Bócz Péter és Szabados Sándorné lettek kijelölve.

Melléklet:

Jelenléti ív

k. m. f.

-+-C-1 L—

Fogarasi Nikoletta

j egyzőkönyvvezető

Bócz Péter

jegyzőkönyv hitelesítő

Szabados Sándorné

jegyzőkönyv hitelesítő

Váci Tankerületi Központ PB3101
Cházár András EGYMI, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium
2600 Vác, Március 15. tér 6.
Tel.:+36/27/502-185,186 fax: 27/501-676
Adószám: 15835523-2-13

2020.08.31-én a módosított pedagógiai program elfogadása

	Név	Megjegyzés	Aláírás
1.	Bányiné Schoffer Adrienn		
2.	Bélák Brigitta		
3.	Bócz Péter		
4.	Fogarasi Nikoletta		
5.	Grunda György né		
6.	Hajdú Anna		
7.	Major József		
8.	Merényi Edit		
9.	Szabados Sándorné		
10.	Vavrek Alexandra		
11.	Varga Zsuzsanna		

Mottónk:

„Várunk minden sajátos nevelési igényű gyereket és tanulót, akinek speciális módszerekkel segítjük a társadalmi integrációját"

Jegyzőkönyv a szakiskola tanévnyitó értekezletéről.

Időpont: 2020.08.31. 10^h

Hely: Főépület 40-es tanterem

Az értekezletet vezeti Bányai Györgyné a szakiskola vezetője, jelen vannak a jelenlétiívnek megfelelően az osztályokban tanító pedagógusok, szakoktatók.

Bányai Györgyné felkéri Béresné Kelemen Máriát a jegyzőkönyv vezetésre, hitelesítőknek: Gyárfásné Cimrák Enikőt és Varga Lászlót.

A módosított pedagógia programot mindenki megismerte és egyhangúlag elfogadta.

Béresné Kelemen Mária Gyárfásné Cimrák Enikő Varga László

Béresné Kelemen Mária

jegyzőkönyv vezető hitelesítő hitelesítő

Jelenlétiív

A módosított pedagógiai program elfogadásáról
2020.08.31.

Angyal Csilla_____ JicQx— _____

1. Bányai Györgyné __ J
2. Béresné Kelemen Mária /Láncom[1]
3. Bot Szilvia ÁJ
4. Gyárfásné Czirmák Enikő
5. Gyetven Tamás _____
6. Insperger Edit
7. A
8. Kis-Gere Istvánná _____ _____ _
9. Kolhmann Ágnes _
10. Mácsik Miklós ..
11. Nagy Orsolya
12. Pap Zsolt
13. Rimóczi Erika f AnÁcí cA AAACV
14. Szegvári Gábor <2,,
15. Szoó Bettina J f Ai/m—
16. Tajthy Szilvia
17. Takácsné Jenei Márta [
18. Varga László ____ K-—
19. Varga László Győző
20.
21.
22.

Cházár András EGYMI Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium
Simon Antal Tagintézménye
2600 Vác, Naszály út 29.
e-mail: titkarsag@simonantal.chazar.hu
OM: 032652

Pedagógiai Program elfogadása

JEGYZŐKÖNYV

Tárgy: A Pedagógiai Program elfogadásáról szóló nevelő testületi értekezlet
Ikt.: 807-2/2020
Mellékletek: jelenléti ív

Helye: Cházár András EGYMI Simon Antal Tagintézménye
Ideje: 2020. augusztus 28.
Jelenlévők: a mellékelt jelenléti ív szerint

A Pedagógiai Program elfogadásáról szóló értekezletet Volenticsné Petrás Györgyi tagintézmény-vezető nyitja meg, javaslatot tesz a jegyzőkönyv-vezető és a 2 hitelesítő személyére.
Jegyzőkönyvvezető: Völgyi Nikoletta
Hitelesítő: Csuka Tibomé, Herbályné Gonda Zsuzsa

A résztvevők kézfeltartással megszavazták, egyhangúlag elfogadták a jegyzőkönyvvezető és a hitelesítők személyét.

Volenticsné Petrás Györgyi tájékoztatja a jelenlévőket, hogy a Pedagógiai Program tervezetet elektronikus formában mindenkinek módjában állt elolvasni.

Volenticsné Petrás Györgyi megkérdezi a jelenlévőket, hogy az elhangzottakon kívül van-e még valakinek javaslata, hozzászólása.

További hozzászólás nem volt, így Volenticsné Petrás Györgyi nyílt szavazásra bocsátotta a Pedagógiai Program elfogadását.
A jelenlévők nyílt szavazással kézfeltartással egyhangúlag támogatták a módosított Pedagógiai Programotot.

Elfogadta: 62 fő
Tartózkodott: 0 fő
Nem fogadta el: 0 fő

Volenticsné Petrás Györgyi egyéb megjegyzés, hozzászólás hiányában megköszönte az értekezleten való részvételt, és az értekezletet bezárta.

1 t- l t-KA

Csuka Tiborné
hitelesítő

Völgyi Nikoletta j
egyzőkönyv-vezet ő

Herbályné Gonda Zsuzsa
hitelesítő

Legitimációs záradék

A Beszédjavító tagozat pedagógusok munkaközössége véleményezési nyilatkozata.

A pedagógiai programot a Beszédjavító tagozat pedagógusok munkaközössége 2020. 08.19- én véleményezte és elfogadásra javasolta.

munkaközösség vezető

A Logopédus és beszédfejlesztő pedagógusok munkaközössége véleményezési nyilatkozata.

A pedagógiai programot a Logopédus és beszédfejlesztő pedagógusok munkaközössége 2020. 08.19-én véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....

munkaközösség vezető

Az Értelmileg akadályozott tagozat pedagógusok munkaközössége véleményezési nyilatkozata.

A pedagógiai programot az Értelmileg akadályozott tagozat pedagógusok munkaközössége 2020.08.25-én véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....

munkaközösség vezető

Az Értelmileg akadályozott autizmus spektrumzavarral élők tagozatának pedagógusok munkaközössége véleményezési nyilatkozata.

A pedagógiai programot az Értelmileg akadályozott autizmus spektrumzavarral élők tagozatának pedagógusok munkaközössége 2020.08.25-én véleményezte és elfogadásra javasolta.

munkaközösség vezető

Cházár András Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Szakiskola, Kézségfejlesztő Iskola, Kollégium
Simon Antal Tagintézménye

Jelenléti ív
2020.08.28.
Pedagógiai program elfogadása

	Név	Munkakör	
1.	Ványi Lászlóné	intézményvezető	
2.	Sándori Lívia	intézményvezető helyettes	
3.	Adame-Kosuth Beatrix	pedagógus	CSED
4.	Almádi Krisztina	pszichológus	
5.	Ambrus Emese	pedagógus	V —X
6.	Andrássy Anna	pedagógus	CSED
7.	Bach Jakab	pedagógus	*KJ-*
8.	Baracsi Mária	pedagógus	
9.	Barányi Ágnes	pedagógus	
10.	Bártfai Vivien	pedagógus	---------- J ---------- <3---------- l/í'7íU'V
11.	Bártfainé Maretta Mónika	pedagógus	
12.	Béres Gabriella	pedagógus	táppénz
13.	Bihon Lívia	pedagógus	
14.	Birkné Kocsis Bettina	pedagógus	GYES
15.	Bíró Dorottya	pedagógus	
16.	Boczkó Barna	pedagógus	
17.	Boros József	pedagógus	
18.	Borota Melinda	pedagógus	
19.	Borsós Hajnalka	pedagógus	
20.	Bölkény Balázs	pedagógus	c^Jo cL 'iJj

21.	Czerman Ju ianna	pedagógus	fej/')/ Ki 0^- (\\JUbi.
22.	Csabuda Péter	pedagógus	A .4 A Z.
23.	Csuka Tiborné	pedagógus	
24.	Döme Zoltán	pedagógus	1
25.	Eckhardtné Bácskái Éva	pedagógus	
26.	Gimesi -Varga Éva Anna	pedagógus	
27.	Greff Tünde	pedagógus	AAA
28.	Gulyás Zoltán	pedagógus	(fa GYES
29.	Havas Jenő	pedagógus	(ÍU
30.	Heffentrager Zsuzsanna	pedagógus	^KsED
31.	Hegedűs Lívia	pedagógus	
32.	Herbályné Gonda Zsuzsanna	pedagógus	/A—-
33.	Hirlemanné Szarka Judit	pedagógus	
34.	Horváthné Sziráki Bernadett	pedagógus	(L-'
35.	Jancsó Norbert	pedagógus	
36.	Juhász-Csatlós Vivien	pszichológus	CSED
37.	Kálmán Ildikó	pedagógus	
38.	Katona-Pucsek Júlia	pedagógus	
39.	Kerekes Klá 'a	pedagógus	KA
40.	Kiss Ildikó	pedagógus	/A 7/ A/A
41.	Kiss Péter Pál	pedagógus	
42.	Kovács Zsuzsanna	pedagógus	H/1 ' (K > x
43.	Kovácsné Hartel Erika	pedagógus	Ao-v-ftAp I-HJAK
44.	Körösi Kamilla	pedagógus	
45.	Krausz Zsuzsanna	pedagógus	
46.	Krebszné Balog Judit	pedagógus	
47.	Kűri 1 la József	pedagógus	z- A7
48.	Martinkovics Lilla	pedagógus	
49.	Mester Csaba	pedagógus	'----- zí
50.	Mózes Szilva	pedagógus	AA JhA /£*v

51.	Nagy Emese	pedagógus	7'^ ZX/zr.
52.	Oroszi-Prekopa Beáta	pedagógus	z GYED
53.	Papp Ildikó	pedagógus	
54.	Pátzay-Király Krisztina	pedagógus	
55.	Petyánszki jánosné	pedagógus	J l
56.	Pozsgai Attila	pedagógus	
57.	Puskás Györgyi	pedagógus	
58.	Radimszky-Radó Dévi	pedagógus	
59.	Révészné Fiilöp Aliz	pedagógus	i/ GYED
60.	Revóczi Norbert	pedagógus	
61.	Schulcz Noémi	pedagógus	
62.	Simon Ágnes	logopédus	
63.	Soltész Mária Magdolna	pedagógus	GKGC—L i
64.	Szanyi Tímea	pedagógus	GYES
65.	Sztankovits Edit	pedagógus	
66.	Tóth Ildikó	pedagógus	
67.	Tóth-Cseri Andrásné Pusztai Viktória	pedagógus	—
68.	Törzsök Ildikó Ilona	pedagógus	
69.	Vajdáné Konrád Erzsébet	pedagógus	UK; t d <Ac
70.	Vantulek György	pedagógus	
71.	Varga Árpád né	pedagógus	
72.	Vince Zsuzsanna	pedagógus	1/ tíz C-HS ÍMcSPO
73.	Dr. Virsinge^ Györgyné	pedagógus	
74.	Vohlenszki Mária Katalin	pedagógus	\)4Lk^
75.	Volenticsné Petrás Györgyi	tagintézmény-vezető	
76.	Völgyi Nikoletta	pedagógus	ÍC
77.	Winternitzné Kimlei Ágnes	pedagógus	

5íeNff ^ozxerMe

'te*'1

*'

Czeglédi Kerületi Szeng József

Szent András Egyházi Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Simon Antal Tagintézménye PB3104 Vác 02

1. évfolyamon: rajz és vizuális kultúra 1 óra, életvitel és gyakorlati ismeretek 1 óra,
2. évfolyamon ének-zene 1 óra, életvitel és gyakorlati ismeretek 1 óra,
[k]3[ö].[z]é[i)] [2] * [4]vfolyamon magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra,
4. évfolyamon életvitel és gyakorlati ismeretek 1 óra, magyar nyelv-és irodalom 1 óra.